BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXI
G
56
NAPOLI

56

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMI
DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.
BULLARIUM.
TOMUS SEPTIMUS,

IN QUO CONTINENTUR

Conſtitutiones, Epiſtolæ, aliaque Edita ab Initio Pontificatus uſque ad Annum MDCCLI.

Editio recentior auctior & emendatior.

Pertinet ad Coenobium S. M. Carmeli Terræ [illegible]

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

VENETIIS, MDCCLXVIII.

Sumptibus BARTHOLOMÆI OCCHI,

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

Prodiit jamdudum. I. 6
Sotto il giorno. 7
Elapſo proxime anno. II. 14
Fu da noi. 15
Ad Romanum Pontificem. III. 18
Quarta vertentis. IV. 22
Nella proſſima paſſata. 23
Impoſito nobis. V. 38
Etſi perſuaſum habemus. VI. 42
Aſſiduæ ſolicitudinis. VII. 43
Ex commiſſo nobis VIII. 48
Providas. IX. 51
Magno cum animi noſtri. X. 55
A quo primum. XI. 66
Injuncta Nobis. XII. 70
Cum nuper. XIII. 79
Cum ſextodecimo. XIV. 81
Quanta curarum. XV. 85
Probe te meminiſſe. XVI. 90
Avrà ella. 91
In Throno Juſtitiæ. XVII. 112
Inexhauſti. XVIII. 117
Urbem Antibarum. XIX. 122
La Città d'Antivari. 123
Commiſſa nobis. XX. 144
Ad honorandum. XXI. 145
Quum propenſa. XXII. 204
Romanum decet Pontificem. XXIII. 207
Quamvis jamdudum. XXIV. 212

IN APPENDICE.

Conſentaneum. I. 215
La noſtra Coſtituzione. II. 217
Poteſtquam Deo adjuvante. III. 231
Perſpectam vobis. IV. 234

IN SUPPLEMENTO.

Romana Eccleſia. I. 254
Biennium. II. 256
Sono in circa. 257
Reddita ſunt Nobis. III. 269
Præclara decora. IV. 270
Indiarum Gentibus. V. 272

INDEX ARGUMENTORUM EARUMDEM CONSTITUTIONUM.

I. JEjunium Vigiliæ S. Mathiæ Apoſtoli anno 1751. occurrentis ultima die Carniſprivii, transferri poſſe permittitur in Sabbatum Sexageſimæ. 30. *Januarii*. 6.

II. De Extractione Reorum ad Sacræ Inquiſitionis Officium ſpectantium a locis immunibus, ad quæ forte confugerint. 20. *Februarii*. 14.

III. Nova conceſſio, & præfinitio Indulgentiarum pro Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis S. Franciſci Aſſiſienſis. 15. *Martii*. 18.

IV. Roſæ aureæ donum Metropolitanæ Bononienſi Eccleſiæ tranſmiſſum. 24. *Martii*. 22.

V. Latini Ritus Presbyteris in Ruſſia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum unitorum Eccleſiis, deficientibus lapideis Altaribus, ſeu Tabulis conſecratis, & Calicibus aureis, ſive argenteis, Miſſarum ſacrificia ſuper eorumdem Ruthenorum Antimenſis, & cum Calicibus e ſtanno celebrare. 29. *Martii*. 38.

VI. Græci Ritus obſervantia, & Linguæ Græcæ ſtudium Monachis Ordinis S. Baſilii injungitur, & commendatur. 1. *Aprilis*. 42.

VII. Baſilicæ Lateranenſis Indulgentiæ confirmantur: Illæ vero, quæ Eccleſiis ipſius Filialibus, ſeu ipſi aggregatis hactenus communicatæ fuerunt, ſuſpenduntur; & interim eiſdem aliæ Indulgentiæ, & gratiæ ſpirituales conceduntur, ſeu reſpective communicati permittuntur. 6. *Maji*. 43.

VIII. Spicarum collectio poſt meſſem Pauperibus non impedienda per totam Ditionem Eccleſiaſticam decernitur, additis pœnis, opportuniſque legibus, & conditionibus. 17. *Maji*. 48.

IX. Nonnullæ Societates, ſeu Conventicula *de' Liberi Muratori, ſeu des Francs Macons*, vel aliter nuncupata, iterum damnantur, & prohibentur; cum invocatione brachii, & auxilii Sæcularium Principum, & Poteſtatum. 18. *Maji*. 51.

X. De tollendis abuſibus ab Oratoriis privatis, quæ ſunt in domibus Laicorum. 2. *Junii*. 55.

XI. De his, quæ vetita ſunt Hebræis habitantibus in iiſdem Civitatibus, & Locis in quibus habitant Chriſtiani. 14. *Junii*. 66.

XII. Aquilejenſis Patriarchatus, & Sedis perpetua ſuppreſſio, & extinctio: necnon erectio duorum Archiepiſcopatuum *Utinienſis*, & *Goritienſis*, cum aliis opportunis diſpoſitionibus. 6. *Julii*. 70.

PONTIFICATUS ANNO XII.

XIII. Eccleſiæ Parochiales, aliaque Officia ad animarum curam ſpectantia in Indiis Occidentalibus Hiſpaniarum Regi ſubjectis, etiam ſæcularibus Clericis, ſeu Presbyteris conferri poſſe conceditur, contrariis non obſtantibus. 8. *Novemb*. 79.

XIV. Beatificatio B. Joannæ Franciſcæ Fremior de Chantal Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis. 13. *Novemb*. 83.

XV. Congregationi Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, & Congregatio Particularis ſuper rebus œconomicis ejuſdem Fabricæ inſtituitur. 15. *Novemb*. 55.

XVI. Aviæ Neophytæ aſſeritur jus offerendi ad Baptiſmum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes. 15. *Decem*. 90.

ANNO MDCCLII.

XVII. Sacræ Congregationis Rituum Decreta ſuper modo utendi Indulto Pontificalium, Capitulo, & Canonicis Eccleſiæ Archiepiſcopalis Urbinaten. olim a Se-

a Se.

a Sede Apoſtolica conceſſo approbantur, & confirmantur. 28. *Feb.* 112.

xviii. Indulgentiarum nova conceſſio pro perſonis Sæcularibus utriuſque ſexus tam Tertio Ordinis S. Franciſci de Paula adſcriptis, quam Chordigeris ejuſdem Sancti funiculum benedictum deferentibus. 28. *Februarii.* 117.

xix. De Bonis Eccleſiarum, quæ ſemel ab Infidelibus occupata, deinde in Chriſtianorum poteſtatem devenerunt. 19. *Martii.* 122.

xx. Damnatio, & prohibitio cujuſdam Folii continentis Theſes, quas in Sorbona defendendas propoſuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Montalbanenſis ſub titulo: *Hieruſalem Cæleſti*. Quæſtio Theologica; Quis eſt ille, cujus in faciem Deus inſpiravit ſpiraculum vitæ, *Gen.* 26. 22. *Martii.* 144.

xxi. Vaticanæ Baſilicæ, illius Archipresbyteri, Capituli, & Cleri præcipua Privilegia, & Jura recenſentur, inſtaurantur, & Apoſtolica auctoritate confirmantur, iiſdemque nova Privilegia, & gratiæ conceduntur. 27. *Martii.* 145.

xxii. Congregationis Piorum Operariorum commodis, & incrementis, per opportuna Decreta, & Indulta proſpicitur 12. *Aprilis.* 204.

xxiii. Erectio Oppidi Pergulæ in Civitate, cum conceſſione plurium facultatum Vicario Epiſcopi Eugubini ibid. deputando. 19. *Aprilis.* 207.

xxiv. Eccleſiaſtici Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, & ſententiam dicendi in Conſiliis ſuper rebus, & negotiis eorum intereſſe tangentibus 29. *Julii.* 212.

IN APPENDICE.

i. Allocutio habita in Conſiſtorio Secreto Feria 2. die 21. *Aprilis* 1749. ſuper honorifico Fideliſſimi Titulo Joanni V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejuſque Succeſſoribus a Sanctitate Sua collato. 215.

ii. *Lettera circolare a tutti i Patriarchi, Arciveſcovi, e Veſcovi ſopra la preparazione all' Anno Santo.* 26. *Giug.* 1749. 217.

iii. Allocutio habita in Baſilica S. Mariæ Majoris pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Feſto S. Hieronymi Confeſſoris, & Eccleſiæ Doctoris, ante conſecrationem Altaris Pontificii ejuſdem Baſilicæ. 231.

iv. Allocutio habita in Conſiſtorio Secreto Feria ſecunda die 5. *Julii* 1751. ſuper ſuppreſſione Patriarchatus Aquilejenſis, & duorum Archiepiſcopatuum Utinenſis, & Goritienſis erectione, cum aliis Monumentis ad eam rem pertinentibus. 234.

v. De Ritu, & uſu Cerearum formarum, quæ benedici, & conſecrari ſolent a Romano Pontifice. 252.

IN SUPPEMENTUM.

i. Epiſcopo Warmienſi, Sambienſi conceditur uſus Pallii, & jus præferendæ Crucis ad morem Archiepiſcoporum. 21. *Aprilis* 1742. 254.

ii. Ut Equites Profeſſi Militiæ Hoſpitalis S. Joannis Jeroſolymitani, ad Epiſcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem octogonam ex tela alba, tamquam habitum ſuæ Religionis proprium exterioribus veſtibus aſſutam geſtare valeant. 13. *Octobris.* 1745. 256.

iii. Sponſis Catholicis, qui in Fœderati Belgii regionibus coram Civili Magiſtratu, aut hæretico Miniſtro dumtaxat, mutuum conſenſum in Matrimonium de præſenti declararunt, quælibet conjugalis conſuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Tridentini rite celebraverint. 17. *Septemb.* 1746. 266.

iv. Veronenſis Eccleſiæ Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur: ſimulque providetur, ut Canonici in Choro Divina Officia cum aliis canere non omittant. 19. *Januar.* 1748. 270.

v. Sanctus Franciſcus Xaverius Indiarum Orientalium Patronus principalior declaratur. 24. *Feb.* 1748. 272.

I L

Digitized by Google

I.

JEJUNIUM VIGILIÆ

S. Mathiæ Apoſtoli Anno 1751. occurrentis ultima die carniſprivii, transferri poſſe permittitur in Sabbatum Sexageſimæ.

Epiſtola Encyclica ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos per Ditionem Pontificiam conſtitutos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Confirmantur ſtatuta ante trienium edita adverſus abuſus tempore Bacchanalium committi ſolitos.

PRODIIT jamdudum ſub Dat. Kalendis Januarii Anni 1748. Epiſtola Noſtra Encyclica ad omnes Archiepiſcopos, & Epiſcopos Pontificiæ temporalis Ditioni Noſtræ conſcripta, ut tribus graviſſimis abſurdis, quæ Bacchanaliorum tempore communiter accidere dignoſcebantur, opportuno remedio occurreremus. Horum primum erat, quod poſtrema nocte eorumdem Bacchanaliorum, choreæ, vigiliæ, ludi eo quoque protrahebantur, ut initium ſequentis diei, qui ſanctæ Quadrageſimæ primus eſt, in illis abſumeretur; adeo ut non paucos ab hujuſmodi ludis, vigiliis, ſaltationibus diſcedentes cernere eſſet, detracta quidem ab ore larva, ſed tamen iiſdem veſtibus, quibus perſonati diſcurrerant, indutos, recta ad Eccleſias proficiſci, ibique Divinis Myſteriis intereſſe, & ſacros Cineres de more accipere; inde vero domum ſe ferentes, totum plerumque mane primi Quadrageſimæ diei dormiendo tranſigere. Alterum erat, quod in aliquibus temporalis Pontificiæ Ditionis locis ſextis etiam feriis, atque iis quoque diebus, qui de præcepto Feſti ſunt, larva uti, & perſonatos homines vagari permitteretur. Tertium, quod in aliquot ſimiliter prædictæ Ditionis Noſtræ locis, diebus Feſtis, tam de mane, quam pomeridianis horis, quibus Veſpertina in Eccleſiis Officia celebrantur, & Chriſtiana Catecheſis habetur, Circulatoribus, aliiſque id genus ſcurris copia fieret, ut in publicis plateis, & compitis ludicrum Populo ſpectaculum exhiberent. Pravis hiſce conſuetudinibus, & corruptelis cum in ſupradicta Epiſtola, quæ *in Bullarii Noſtri tomo 2. impreſſa eſt num. XLV.*, opportuna a Nobis remedia adhibita, & præſcripta ſint; non modo quidquid in eamdem ſtatuitur, ac decernitur, plene in præſentia confirmamus, ſed Dilectis Filiis Noſtris S. R. E. Cardinalibus Legatis, nec non Gubernatoribus in Eccleſiaſtico Dominio exiſtentibus, ac ſingulis, quoad propriam Diœceſim, Epiſcopis, ut exacte eadem obſervari curent, enixe ſtudioſeque mandamus.

Cauſa præſentis Epiſtolæ conſcribendæ.

§. 1. Et præter hanc, alia accedit cauſa, cur alteras haſce Encyclicas Litteras Fraternitatibus Veſtris conſcribendas putaverimus; eaque ad vertentem annum 1751. refertur, quo nempe in poſtremam Bacchanaliorum diem incidit Vigilia cum jejunio S. Mathiæ Apoſtoli. Qua de re, ut ſingulis Ditionis Noſtræ Præſulibus, quid actum fuerit, innoteſcat, quæ hic ſequuntur, duximus exponenda.

Plures Epiſcopi ad Pontificem recurrunt, proponentes hoc anno tranſlationem Jejunii Vigiliæ S. Mathiæ.

§. 2. Præſens hic annus 1751. nondum inierat, quum ex variis partibus tam ab Italia remotis, quam etiam deinde ex locis, quæ intra Italiam ſunt, redditæ Nobis fuerunt Litteræ Variorum Epiſcoporum, ac Prælatorum, qui advertentes, hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ in poſtremum Bacchanaliorum diem incidere, Nobiſque demonſtrantes, nullo pacto evitari poſſe, quin hujuſmodi jejunii ſcandaloſæ violationes, & publicæ, & fortaſſe etiam communes futuræ eſſent, cum ſatis ſuperque notum ſit, nullum Bacchanali licentiæ, noviſſimo præſertim die, ac ſequenti nocte, frænum eſſe; hanc agendi rationem proponebant, ut hoc anno tranſlatio fieret Vigiliæ Sancti Mathiæ, eaque in diem Sabbati præcedentem, qui hebdomadæ ſexageſimæ noviſſimus eſt, retraheretur. Hanc autem a ſe propoſitam rationem quorumdam Auctorum opinione fulciebant, qui docent, eſſe

hanc

Digitized by Google

IL DIGIUNO DELLA VIGILIA I.

Di S. Mattia Apoſtolo, che in queſt' Anno 1750. cade nell' ultimo giorno del Carnevale, ſi permette poterſi traſferire nel Sabato della Seſſageſima.

Lettera Circolare agli Arciveſcovi, e Veſcovi dello Stato temporale Pontificio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Si confermano gli ordini tre anni prima emanati contro gli abuſi ſoliti a commetterſi in tempo del Carnevale.

SOTTO il giorno primo di Gennajo del 1748. ſpedimmo una Lettera Circolare a tutti gli Arciveſcovi, e Veſcovi del noſtro Stato temporale Pontificio, per porre il dovuto riparo a tre graviſſimi inconvenienti, che pur troppo ſuccedevano nel tempo del Carnevale. Il primo era quello, che nell' ultima notte di Carnevale tanto s' inoltravano le veglie, i balli, ed i giuochi, che s' intaccava il principio del primo giorno di Quareſima: in tal maniera che ſuccedeva alle volte il vedere, che dal ballo, dal giuoco, e dalla veglia, partendo le perſone, andavano a dirittura, benchè ſenza maſchera al volto, con gli abiti però, co' quali ſi erano maſcherati, alla Chieſa per ſentir la Meſſa, e prendere le ceneri, portandoſi dippoi a caſa, e dormendo nel proprio letto per lo meno tutta la mattina del primo dì di Quareſima. Il ſecondo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello ſtato temporale Pontificio permettevaſi l' uſo della maſchera anche ne' giorni di Venerdì, e negli altri Feſtivi di precetto. Il terzo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello ſteſſo Stato, ed anche ne' dopo pranzi nel tempo de' Veſpri e della Dottrina Criſtiana, permettevaſi a' Saltimbanchi il fare loro meſtiere nelle piazze e pubbliche contrade. Dammo i dovuti ripari a' predetti ſcandali nell' accennata Lettera, che è *la* XLV. *nel Tomo* 2. *del noſtro Bollario*, e quanto in eſſa fu ordinato, viene anche oggi da Noi pienamente confermato, inculcandone l' oſſervanza a' Cardinali Legati, a' Governatori dello Stato, ed a ciaſchedun Veſcovo nella ſua Dioceſi.

Si adduce il motivo, per cui viene ſcritta la preſente Lettera.

§. 1. Queſto però non è il ſolo motivo, per cui abbiamo creduto dover da Noi ſpedirſi la preſente noſtra Lettera Circolare. Se ne aggiugne un altro, che riſguarda l' anno corrente, cioè il Carnevale di queſt' anno 1751. nel dì cui ultimo giorno cade la Vigilia con digiuno di S. Mattia Apoſtolo; ed acciò ciaſcheduno de' Veſcovi del noſtro Stato reſti pienamente informato, ſoggiugneremo quanto in appreſſo, informando di quanto è ſeguito in queſto propoſito.

Ricorſo di alcuni Veſcovi al Pontefice per la traslazione in queſt' anno del digiuno per la Vigilia di Santo Mattia.

§. 2. Prima che incominciaſſe l' anno corrente 1751. da varie parti, anche remote dall' Italia, e dippoi anche dall' Italia ci ſono arrivate Lettere di varj Veſcovi, e Prelati, che conſiderando cadere in queſto anno la Vigilia di S. Mattia col digiuno nell' ultimo dì del Carnevale, dopo averci eſpoſto, che ſarebbero ſtati inevitabili, ed anche pubblici, e forſe ancora comuni gli ſcandali della violazione del digiuno, ſapendoſi pur troppo, non avere la baldanza carnevaleſca verun ritegno, particolarmente nell' ultimo giorno, e nella notte dell' ultimo giorno del Carnevale; proponevano il ſeguente temperamento, di traſportare in queſt' anno la Vigilia di San Mattia, anticipandola nel Sabbato precedente, ultimo giorno della ſettimana di Seſſageſima; appoggiando queſto loro temperamento all' opinione di alcuni Autori, che inſegnano, potere il Veſcovo colla ſua Ordinaria autorità nel-

hanc Epiſcopo in propria Diœceſi facultatem, ut gravi ac legitima cauſa interveniente, tum jejunia, tum Feſta de præcepto ſua Ordinaria auctoritate ex uno ad alium diem transferat; & ſpecialiter cum Vigilia Sancti Mathiæ in poſtremum Bacchanaliorum diem incidat, ad evitanda ſcandala, quæ ex publica violatione jejunii de præcepto oritura forent, licitum eſſe ipſis, prædicta ſua Ordinaria auctoritate, eamdem Vigiliam ad præcedentem diem Sabbati transferre.

Pontifex agnoſcit, non leves eſſe recurſuum cauſas.

§. 3. Propoſitas hujuſmodi inſtantias negligere, aut diſſimulare minime Nobis conveniens eſſe exiſtimavimus, neque permittendum duximus, ut res libero curſu procederent, abſque eo quod illarum moderamini aliquo modo proſpiceretur; cum Nobis, pro iis, quæ Bacchanaliorum tempore licenter nimis, atque intemperanter fieri compertum habemus, plene perſuaſum ſit, ſi res, in quo ſtatu ſunt, relinquantur, nec aliqua opportuna pro iis ratio excogitetur, non modo præſcriptum in Vigilia Sancti Mathiæ jejunium neglectum iri, quod publice etiam fortaſſe eveniet; verum, cum delinquentibus pœna infligenda erit, non niſi paucos infimæ, ac miſeræ conditionis homines eamdem laturos, immunibus interim iis, qui opibus potentes ſunt, vel quia non deerit ratio efficiendi, ut ea, quæ ab ipſis admiſſa fuerint, ad eorum, qui præſunt, aures minime deferantur; vel etiam quia, licet illorum delicti notitia ad eos pervenerit; ea, quæ prudentia carnis eſt, hos admonere non prætermittet, minime conveniens eſſe hujuſmodi de cauſis cum Magnatibus ſæculi in contentionem venire, eamque concordiam dirimere, quæ pro bono rerum regimine tantopere neceſſaria eſt: Quamobtem hac, quam ſubjicimus, ratione reſponſum a Nobis fuit:

Probabilitas violationis jejunii.

§. 4. Primo, non inanem, ſed probabilem eſſe timorem, quo, cum hoc anno jejunium cum Vigilia Sancti Mathiæ in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, futurum dubitabatur, ut idem jejunium neglectui haberetur.

Jejuniorum translationes fiunt, propter occurrentes majores ſolemnitates.

§. 5. Secundo autem, non inuſitatum, aut novum eſſe, quod, ubi legitima aliqua cauſa intercedat, Vigiliæ ſeu jejunii ad aliquam præcedentem diem translatio fiat. Hujus rei exemplum habetur in Vigilia Nativitatis Sancti Joannis Baptiſtæ, quæ Vigilia, quoties in Feriam quintam incidit, qua ſolemnitas Corporis Chriſti celebratur, jejunium in præcedentem Feriam quartam anticipatur, ſecundum Conſtitutionem: *Cum evenire*, quæ Pontificis Urbani VIII. 232. eſt, quin tamen in eadem Feria quarta ulla aut in Officio, aut in Miſſa, Vigiliæ mentio fiat, juxta Decretum Congregationis Sacrorum Rituum, quod a ſanctæ memoriæ Clemente XI. approbatum fuit, & quod in ejuſdem Bullario inter prædictæ Congregationis Decreta nonum numeratur. Idem etiam fieri videmus in ſolemni feſto illius Sancti, qui cujuſlibet Civitatis, aut Diœceſis Patronus principalis habetur. Etenim, ſi in hujuſmodi feſtam diem jejunium aliquod inciderit, illud in præcedentem diem transfertur, quemadmodum appoſite a Cardinali Cajetano animadvertitur *in ſua ſumma*, *in verb. Jejunium*, *Quoad tertium §. De rationabili*, & ſicut etiam Sanchez *lib. 5. Conſilior. cap. 1. dub. 27.*, ac Leander *Oper. Moral. par. 3. tract. 5. diſp. 10. quæſt. 39.*, aliorum, qui concordi ſententia ſunt, auctoritatem adducentes, proſequuntur.

Cum transferatur jejunium a die Dominico in Sabbatum præcedens.

§. 6. Ille a Nobis caſus plane omiſſus eſt, quo, cum in ſecundam feriam incidat ſolemne aliquod feſtum, quod Vigiliam cum jejunio habeat, jejunium ad præcedens Sabbatum transfertur, ſecundum Textum Decretalis *in cap. Ex parte*, *de obſervantia jejuniorum*; cum notum Nobis ſit, Eccleſiam Catholicam gravioribus, atque ulterioribus de cauſis jejunium die Dominico fidelibus interdixiſſe; ad refellendam videlicet, coarguendamque hæreſim Manichæorum, qui propter infenſum animum, quem adverſus Chriſti veram Reſurrectionem habebant, in ipſius contemptum die Dominico jejunabant, quemadmodum a Sylvio *in 2. 2. D. Thomæ quæſt. 147. art. 5. q. 8.* appoſite animadvertitur.

Jejuniorum probabiles, & publicas violationes per opportunam translationem

§. 7 Verum aliorum prædictorum caſuum rationem habentes, illud tertio loco reputavimus, quod ſi jejunium ea de cauſa anticipabatur, ut dies feſtus, excluſa jejunii mœſtitia, congrua animorum exultatione celebraretur, multo potiori ratione anticipari jejunium poterat, ne idem magno cum ſcandalo publicæ, ac pene communi irreverentiæ exponeretur; eo magis quod, ſi rem ipſam penitus introſpi-

Digitized by Google

la ſua Dioceſi, concorrendovi una grave e legittima cauſa, traſportare da un giorno all'altro i digiuni, ed anche le Feſte di precetto, ed individualmente potere colla ſteſſa ſua autorità Ordinaria, pel timore di ſcandali, e della pubblica violazione del precetto del digiuno, cadendo la Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, traſportarla al Sabbato precedente.

Il pontefice ravviſa, eſſere di momento le cagioni di tal ricorſo.

§. 3. Non credemmo di dover traſcurare la ſopraddetta iſtanza, o di darcene per non inteſi, laſciando all'acqua libero il corſo, ſenza mettervi riparo; eſſendo Noi, per la notizia, che abbiamo delle intemperanze carnevaleſche, pienamente perſuaſi, che laſciando le coſe come ſono, e non penſando a qualche temperamento, il digiuno ingiunto nella Vigilia di S. Mattia ſarà negletto e forſe anche pubblicamente; e che, volendoſi gaſtigare i delinquenti, non caderà il gaſtigo, che ſopra alcuni pochi miſerabili, reſtandone immuni le perſone potenti, o perchè vi ſarà modo di fare, che le loro mancanze non arrivino alle orecchie de' Superiori, o perchè anche giugnendo i fatti alla loro notizia, non laſcierà la prudenza della carne di ſuggerir loro, che non comple per ſimili coſe prendere impegno, e guaſtare la buona corriſpondenza, tanto neceſſaria pel buon governo, con le perſone potenti del ſecolo. E però riſpondemmo come in appreſſo.

Probabilità della violazione del digiuno.

§. 4. Primo, non eſſere timor panico, ma ben fondato, che cadendo in queſt'anno il digiuno colla Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, ſarà diſpregiato, e negletto.

Le traslazioni de' digiuni ſogliono farſi per le ricorrenti ſolennità maggiori.

§. 5. Secondo, non eſſere coſa nuova, che concorrendo una legittima cauſa, ſi traſportino la Vigilia, ed il digiuno a qualche altro giorno antecedente. Ciò ſi vede nella Vigilia della feſta di S. Giovanni Battiſta, qual Vigilia cadendo nel Giovedì del Corpus Domini, il digiuno ſi anticipa nel Mercoledì precedente, giuſta la Coſtituzione. *Cum evenire*, *la* 232. del Pontefice Urbano VIII., ſenza che nel detto Mercordì ſi faccia veruna menzione della Vigilia nell'Officio, o nella Meſſa, giuſta il Decreto della Congregazione de' Riti, approvato dalla ſanta Memoria di Clemente XI., che è il 9. nel ſuo Bollario fra i Decreti della detta Congregazione. Ciò pure ſi vede nella feſta ſolenne di qualche Santo principale Protettore della Città, e Dioceſi; imperocchè, ſe nel dì della feſta cade qualche digiuno, queſto ſi traſporta al giorno precedente, come ben'oſſerva il Cardinal Gaetano *nella ſua Somma in verb. Jejunium. Quoad tertium §. De rationabili*, e vanno proſeguendo, coll'allegare altri concordanti, il Sanchez *lib.* 5. *Conſilior. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 27. ed il Leandro *Oper. Moral. part.* 5. *tract.* 5. *diſput.* 10. *quæſt.* 39.

Perchè ſi traſporti il digiuno della Domenica nel Sabbato precedente.

§. 6. Non parlammo del caſo, in cui cadendo qualche feſta ſolenne nel Lunedì, ed avendo queſta Feſta Vigilia e digiuno, ſi traſporta il digiuno al Sabbato precedente; ſecondo il Teſto della Decretale *nel capitolo Ex parte*, *de obſervantia jejuniorum*: ſapendo Noi, che per altri ſuperiori motivi, e per confondere l'ereſia de' Manichei, che inimici della vera Riſurrezione di Criſto, in diſpregio d'eſſa digiunavano la Domenica, fu dalla Chieſa Cattolica proibito a' ſuoi ſeguaci il digiuno nella Domenica, come ben oſſerva il Silvio *in* 2. 2. *D. Thomæ quæſt.* 147. *artic.* 5. *quæſt.* 8.

Sembra conveniente di ovviare mediante una opportuna traslazione.

§. 7. Ma conſiderando gli altri ſopraddetti caſi, riflettemmo in terzo luogo, che, ſe ſi anticipava il digiuno per far ſolennizzare la feſta con una proporzionata allegrezza, eſcluſa la meſtizia del digiuno; con molto maggior ragione potevaſi anticipare il digiuno, per non eſporlo al pericolo d'una ſcandaloſa, pubblica, e quaſi comune irriverenza; tanto più, che entrando nelle viſcere dell'affare, non do-

Digitized by Google

ſpiciamus, non incongruum dici videretur, inter præfatos caſus, ac noſtrum, eamdem quaſi rationem intercedere, cum fortaſſe in ipſis jejunium non minus ad excludendam mœſtitiam anticipetur, quam propter timorem, ne in die publicæ lætitiæ ipſius jejunii obſervantia negligatur.

Aliqui putant id ab Epiſcopis fieri poſſe auctoritate Ordinaria.

§. 8. Propoſitis tribus conſiderationis capitibus quartum cum ſuccederet, ut nimirum videretur, num cum Sancti Mathiæ jejunium in Sabbatum Sexageſimæ anticipari vellet, fieri id ab Epiſcopis in propriis Diœceſibus poſſet, non requiſita Pontificia Noſtra auctoritate, ſed eorum Ordinariæ dumtaxat poteſtatis jure. Qua de re duas Auctorum opiniones animadvertimus. Earum altera Ordinariæ Epiſcopi in Propria Diœceſi Auctoritati facultatem omnem attribuit, dummodo gravis, ac legitima cauſa concurrat, cujuſmodi eſſe arbitrantur evidens periculum publicæ jejunii violationis, quæ ultimo Bacchanaliorum die ſane eveniret, ſi tali die jejunandum foret. Hujus ſententiæ ſunt, Gobat *in ſua Theologia Sacramentali tract. 5. caſ. 3 ſect. 2. in Appendice n. 111. & ſeq.* La Croix *in tom. 1. lib. 3. part. 2. num.* 1573. qui etiam *tom. 2. lib. 6. num.* 2083. idipſum rurſus confirmat, & ſubdit, quod etiamſi anno 1694. a Congregatione Sacrorum Rituum decretum fuerit, jejunium in ultimum Bacchanaliorum Sabbatum minime eſſe anticipandum, quoties Vigilia Sancti Mathiæ in eorumdem Bacchanaliorum poſtremum diem incidit, ut videre eſt in Decreto 92. in Bullario Innocentii XII. inſerto, & relato a Salmanticenſibus *in eorum Curſu Morali tom. 6. tract. 13. cap. 2. punct. 5. num.* 93. huic tamen præſcripto tunc eſſe locus debeat, cum Epiſcopus jejunii anticipationem animarum ſaluti minime expedientem exiſtimet; nunquam vero cum juſtæ eidem cauſæ ſunt, ut illud anticipari jubeat.

Alii exiſtimant idipſis non licere abſque auctoritate Apoſtolica.

§. 9. Altera autem ſententia, quæ anticipationi jejunii contraria eſt, non eam Epiſcopo poteſtatem eſſe contendit, ut in ſua Diœceſi eamdem ſtatuere valeat, etiam ſi Vigilia Sancti Mathiæ in eum incidat diem, qui Bacchanaliorum poſtremus eſt. Ita magna vi contendunt Theophilus Raynaudus *Heteroclit. Spiritual tom.* 15. *pag.* 273. *num.* 34. Meratus *ad Gavantum tom. 2. part. 1. ſect. 7. cap. 4. ſub num. 23. §. Si Vigilia*, Cavalerius *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part. 2. tom. 1. pag. 134. & ſeq*, Diana *in Edit. coord. tom. 3. tract. 3. quæſt. 88. num. 3.* Leander *part. 3. diſput. 10. quæſt.* 42. Monacellus *in Formul. Legal. part. 2. tit. 16. formul. 4. num. 14. num. 11.*, Ferraris *in Bibliotheca Canonica tom. 4. in verb. Jejunium n.* 26.

Quod extra dubium eſt in caſu de quo agitur ob reſiſtentiam Juris communis Eccleſiaſtici.

§. 10. Poſteriorem hanc opinionem, non communiorem modo, ſed & rationi magis conſentaneam, ac meliori fundamento innixam eſſe, dubitandum profecto non eſt. Quidquid enim ſit de rationibus, quæ a præfatis Auctoribus ad ſuam confirmandam aſſertionem afferuntur, quibus ſane adæquatum reſponſum dare haud difficile eſſet; ſit Vigilia cum jejunio pro Feſto Sancti Mathiæ ab Innocentio III. de præcepto conſtituta fuit *in cap. Ex parte, de Obſervantia Jejuniorum*, ubi nimirum ab eo Pontifice ſopita fuit controverſia, quam quidem excitaverant, qui neque Vigiliam, neque Jejunium in honorem Sancti Mathiæ obſervandum eſſe contendebant, propterea quod licet ipſe fuerit Apoſtolus, non tamen directe per Chriſti vocem vocatus ſit; ſi ante Innocentium III. Pontifex Alexander III. interrogatus ab illis, qui jam tunc Vigiliam cum jejunio pro Sancti Mathiæ Feſto obſervabant, quænam per annum Biſſextilem adhibenda regula foret, reſpondit Vigiliam ſemper eo die, qui Feſtum præcedit, celebrari debere, eo caſu excepto, quo eadem in diem Dominicam incideret: *Feſtum Beati Mathiæ juxta conſuetudinem Eccleſiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro biſſexto nec quolibet alio modo, inter ſe, & Solemnitatem, aliam diem admittat; in qua utique, niſi Vigilia venerit in Dominica die, jejunium celebretur*: ut legitur *in cap. Quæſivit §. Feſtum, de Verborum ſignificatione*, quæ Alexandri Decretalis tum in Appendice ad Concilium Tertium Lateranenſe *cap. 22. pag. 1718. tom. 10. Conciliorum* Collectionis Labbeanæ, tum apud Martene *de Antiquis Eccleſiæ Ritibus tom. 3. lib. 3. cap. 31. n. 23.* refertur; facili negotio intelligitur Auctoritate Ordinaria minime poſſe Vigiliam Sancti Mathiæ, etiamſi in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, ad præcedens Sabbatum transferre; cum Ordinariæ Auctoritati nulla ſit

pote-

Digitized by Google

vrebbe apparire irragionevole il dire, che quaſi corre la ſteſſa ragione fra i predetti caſi, ed il noſtro; anticipandoſi forſe anche in eſſi il digiuno, non meno per eſcludere la meſtizia dalla ſolennità, che pel timore, che il detto digiuno non ſi oſſervi in un giorno di pubblica allegrezza.

alle probabili, e pubbliche violazioni de' digiuni.

§. 8. Ai tre diviſati punti ſuccedendo il quarto, che conſiſteva nel vedere, ſe dovendoſi anticipare il digiuno di S. Mattia nel Sabbato di Seſſageſima, ciò poſſa farſi da' Veſcovi nella loro Dioceſi colla loro autorità Ordinaria, ſenza verun biſogno della noſtra Pontificia, riflettemmo eſſer due le opinioni degli Autori. Una dà tutto all'autorità Ordinaria del Veſcovo nella ſua Dioceſi, purchè vi concorra una grave, e legittima cauſa, valutando per grave e legittima cauſa, l'evidente pericolo della violazione del digiuno, che ſuccederebbe pur troppo nell'ultimo dì del Carnevale, ſe in eſſo ſi doveſſe digiunare. Queſto è il ſentimento del Gobat *nella ſua Teologia Sacramentale tract. 5. caſ. 3. Sect. 2. in appendice n. 111. & ſeq.* De la Croix *nel t. 1. lib. 2. part. 2. num. 1273.*, il che ripete *nel tom. 2. al lib. 6. num. 2033.* ove ſoggiugne, che quantunque nel 1694. foſſe decretato dalla Congregazione de' Riti, non doverſi anticipare il digiuno nell'ultimo Sabbato del Carnevale, quando cade la Vigilia di S. Mattia nell'ultimo giorno del detto Carnevale, (come può vederſi nel Decreto 92. inſerito nel Bollario d'Innocenzo XII.) qual Decreto viene anche *per extenſum* riferito da' Salmaticenſi *nel loro Corſo Morale tom. 5. tract. 23. cap. 2. punct. 5. n. 92.* ciò però debba aver luogo, quando il Veſcovo non crede eſpediente al bene dell'anime l'anticipare il digiuno, ma non mai quando ha giuſti motivi per farlo anticipare.

Stimano alcuni poter ciò farſi da' Veſcovi con autorità Ordinaria.

§. 9. L'altra poi contraria all'anticipazione del digiuno, ſoſtiene, non poter il Veſcovo nella ſua Dioceſi ordinarla, ancorchè la Vigilia di S. Mattia cada nell'ultimo giorno del Carnevale. Così con molta energia ſcrivono Teofilo Raynaud *Heteroclit. Spiritual. tom. 15. pag. 273. num. 34.* il Marati *ad Gavantum tom. 2. part. 1. ſect. 7. cap. 4. ſub n. 23. §. Si Vigilia*, il Civiliero *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part. 2. tom. 1. pag. 134. & ſeq.* il Diana *in Edit. coord. tom. 3. tract. 3. quæſt. 88. n. 3.*, il Leandro *part. 3. tract. 5. diſput. 10. quæſt. 41.* il Monacello *in Formula Legat part. 2. tit. 16. formula 4 n. 12.* il Ferraris *nella Biblioteca Canonica tom. 4. in verb. Jejunium n. 26.*

Altri reputano non eſſer loro lecito ſenza l'autorità Apoſtolica.

§. 10. Non può negarſi, che queſta ſeconda opinione non ſia la più comune, ed anche la più ragionevole, e meglio fondata, imperocchè, ciocchè ſiaſi delle ragioni portate da' predetti Autori per confermare il loro aſſunto, alle quali non ſarebbe molto difficile il riſpondere adequatamente, ſe la Vigilia col digiuno per la Feſta di S. Mattia fu con precetto ordinata da Innocenzo III. *nel cap. Ex parte*, de *Obſervantia Jejuniorum*, ove ſopra la controverſia inſorta, e moſſa da taluni, che volevano, non doverſi fare la Vigilia, nè digiunare in onore di S. Mattia, per la ragione che, quantunque foſſe ſtato Appoſtolo, non era però ſtato chiamato a dirittura dalla voce di Criſto, ſe prima d'Innocenzo III. il Pontefice Aleſſandro III. interrogato da quelli, cha anche in quel tempo oſſervavano la Vigilia con digiuno per la Feſta di S. Mattia, come dovevano regolarſi nell'anno Biſſeſtile, riſpoſe, dover mai ſempre la Vigilia celebrarſi nel giorno precedente alla Feſta, eccettuato il caſo, in cui cadeſſe nel giorno di Domenica. *Feſtum Beati Mathiæ, juxta conſuetudinem Eccleſiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro biſſexto, nec qualibet alio modo, inter ſe, & ſolemnitatem, aliam diem admittat, in qua utique, niſi Vigilia venerit in Dominica die, Jejunium celebretur*: come ſi legge *nel cap. Quæſivit §. Feſtum, de Verborum ſignificatione*, Decretale dello ſteſſo Pontefice riferita ancora nell'Appendice al Concilio terzo Lateraneſe *cap. 22. pag. 1718. num. 10. de' Concilj* della Collezione Labbeana, e altresì appreſſo il Martene *de Antiquis Eccleſiæ Ritibus tom. 3. lib. 4. cap. 31. num. 23.* Non vi vuol molto a comprendere, non potere l'autorità Ordinaria traſportare al Sabbato precedente la Vigilia di S. Mattia, ancorchè cada nell'ultimo giorno del Carnevale; non potendo l'autorità Ordinaria o derogare, o diſponere nelle coſe ſtabilite da' Romani Pontefici, e dal Diritto Canonico, come ſi è da

Il che è fuori di dubbio nel caſo, di cui ſi tratta, per l'oppoſizione del Jus comune Eccleſiaſtico.

Digitized by Google

poteſtas derogandi, aut diſpenſandi in iis, quæ a Romanis Pontificibus atque a Jure Canonico decreta ſunt, quemadmodum a Nobis in Tractatu Noſtro *De Synodo Diœceſana lib. 7. cap.* 30. demonſtratum eſt.

Pontifex Epiſcopis petentibus concedit facultatem transferendi hoc anno jejunium vigiliæ S. Mathiæ in Sabbatum Sexageſimæ.

§. 11. Sic itaque a Nobis reſponſum fuit Epiſcopis, ac Prælatis a quibus rogati fuimus, num ipſi Vigiliam Sancti Mathiæ ad præcedens Sabbatum transferri poſſent; quibus tamen adjunximus, quod quum Pontificia Auctoritas Noſtra eo pertingat, quo Ordinaria eorum Auctoritas pervenire nequit; Nos eiſdem libenter licentiam & facultatem impertiebamur, ad hoc ut hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ anticipare poſſent, eamdemque in Sabbato Sexageſimæ celebrandam ſtatuere, & ſic illam ab ea die, quæ Sancti Mathiæ Feſtum immediate præcedit, pro hac vice disjungere; cum ſatis ſuperque perſuaſum Nobis ſit, ſi eadem in ultimo Bacchanaliorum die celebrari deberet, Eccleſiaſtici præcepti transgreſſionem pœnæ inevitabilem fore. Præterquamquod penitus perſpectum habemus, quantum Nobis onus incumbat, ut omnem Fratribus Noſtris operam, atque adjutricem manum præſtemus ad procul arcendas ab eorum Diœceſibus Dei offenſiones.

Alia diſciplinæ capita, ad tollendas tranſgreſſionum & peccatorum occaſiones, immutantur.

§. 12. Notum unicuique eſt, ab Apoſtolorum uſque temporibus in more fuiſſe, ut in Eccleſiis honeſta illa convivia haberentur, quæ Agapæ dicebantur, quæque a Tertulliano *in ſuo Apologetico cap.* 39. tam belle deſcribuntur. Notum pariter eſt, illos qui ab iis frequentandis ſe abſtinebant, a Communione Fidelium ſegregari conſueviſſe. Quam etiam ob cauſam hæreticorum Euſtathianorum agendi ratio in *Synodo* Gangrenſi *Can.* 11. damnata fuit. Notum tandem etiam eſt, propter abuſus, quos in Agapis exoriri animadverſum fuit, eaſdem tum a Concilio Laodiceno *Can.* 28., tum a Concilio III. Carthaginenſi *Can.* 30. interdictas fuiſſe. Quiſquis prædictam Eccleſiaſticæ diſciplinæ rationem ac methodum ea, qua par eſt, attentione ſecum reputando, animadvertet, eamdem minime dubitaſſe antiquam Apoſtolicam conſuetudinem, propter ea, quæ incommoda, & abſurda eveniebant, omnino abrogare, non erit, cur quidquam mirari debeat, ſi ad eos præcavendos abuſus, qui nulla ratione evitari poſſent, non ad perpetuum quidem tempus, ſed pro unica tantum vice, in die jejunii variatio fiat, remanente tamen obligatione, ut idem jejunium in ſubrogata die adimpleatur. Aliis profecto, atque aliis compluribus uti potuiſſemus exemplis graviorum etiam derogationum circa Eccleſiaſtica præcepta inductarum, aut conceſſarum, quæ in Eccleſiæ Annalibus occurrunt: verum illud de Agapis, tamquam convenientius & huic propoſito conjunctius ſelegimus, quoniam in eo, non ſecus ac in noſtro caſu, de præcavendis gulæ exceſſibus agebatur.

Eccleſiaſticis tamen Sæcularibus & Regularibus commendat obſervationem jejunii, ipſa die Vigiliæ.

§. 13. Dum autem ſupradictis Epiſcopis, ac Prælatis reſpondimus, iiſdem ſtudioſe mandavimus, ut Eccleſiaſticos Sæculares, ac Regulares hortarentur, ne anticipatione jejunii uti vellent, ſed ut ipſo die Vigiliæ S. Mathiæ, ultimo vid. Bacchanaliorum die jejunarent, cum minime exiſtimandum ſit, eos in Bacchanalium intemperantiis immerſos eſſe, ſicut laici homines ut plurimum ſunt.

Præmiſſa omnia pro cunctis Eccleſiaſticæ Ditionis locis Epiſcoporum arbitrio permittit.

§. 14. Hæc igitur per Nos reſponſa data ſunt iis, qui ſcire cupientes, quænam per hunc annum ratio circa ultimum Bacchanaliorum diem in quem Sancti Mathiæ Vigilia incidit, adhibenda foret, rem ad Nos detulerunt. Nunc eadem omnia per Epiſtolam hanc Noſtram Archiepiſcopis, & Epiſcopis Temporalis Ditionis Noſtræ nota facimus, ut ſi quis eorum metuat, ne in ſua Civitate, vel Diœceſi, ultimo Bacchanaliorum die præceptum jejunii violetur, eo uti remedio poſſit, quod a Nobis indicatum eſt, eodemque modo ac forma, quæ deſuper expreſſa fuit; qua quidem in re Nos illi amplam facultatem concedimus, & impertimur; ſin autem id minime metuatur, hujuſmodi res in ſuo naturali curſu relinquatur. Tuis interim, Venerabilis Frater, precibus Nos commendantes, Tibi, Gregique tuo Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 30. Jan. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xxx. Januarii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno XI.

DE

Noi dimoſtrato nel noſtro Trattato *De Synodo Diœceſana al lib.* 7. *cap.* 30.

§. 11. Così abbiamo riſpoſto ai Veſcovi, e Prelati, che ci hanno richieſto, ſe potevano traſportare la Vigilia di S. Mattia al Sabbato precedente: ſenza però laſciare d'inſinuare loro, che arrivando la noſtra autorità Pontificia a quel ſegno, a cui non arriva la di loro autorità Ordinaria, ben volentieri davamo loro la licenza di potere in queſt'anno anticipare la Vigilia di S. Mattia col digiuno, facendola celebrare nel Sabbato di Seſſageſima, e così ſtaccandola per queſta volta dal giorno immediato Precedente alla Feſta di S. Mattia; eſſendo pur troppo perſuaſi, che dovendoſi fare nell'ultimo giorno del Carnevale, ſarebbe quaſi inevitabile la traſgreſſione del precetto Eccleſiaſtico, ed eſſendo anche convinti dell'obbligo, che abbiamo, di dare tutto l'ajuto, e la mano ai noſtri Fratelli, acciò tengano lontano dalle loro Dioceſi le offeſe di Dio.

Il Pontefice concede la facoltà a' Veſcovi, che ne hanno fatta iſtenza di trasferire in queſt'anno il digiuno della Vigilia di S. Mattia nel Sabbato delle Seſſageſima.

§. 12. E' noto a ciaſcuno, che ſino da' tempi Apoſtolici nelle Chieſe ſi facevano quegli oneſti conviti, chiamati *Agape*, così ben deſcritti da Tertulliano *nel ſuo Apologetico cap.* 39. E' noto altresì, che ſegregavanſi dalla comunione de' Fedeli quelli, che ſi aſtenevano dal frequentarli; pel qual motivo fu anche deteſtata la condotta degli Eretici Euſtaziani nel Sinodo Gangreſe *al Can.* 11. Ed è noto finalmente, che per gli diſordini, che s'incominciarono a ſcorgere nelle Agape, furono le ſteſſe proibite dal Concilio Laodiceno *al Can.* 28. e dal Concilio terzo Cartagineſe *al Can.* 30. Chiunque rifletterà con la dovuta attenzione alla ſopraddetta condotta dell'Eccleſiaſtica diſciplina, che pe' diſordini ſeguiti, non ha avuto difficoltà di levare per ſempre un'antica Apoſtolica uſanza, non dovrà punto maravigliarſi, ſe in viſta d'irreparabili diſordini, non per ſempre, ma per una volta ſola, ſi varj il giorno del digiuno, reſtando però l'obbligo di doverlo adempire nel giorno ſurrogato. Ci ſaremmo potuti prevalere di molti, e molti altri eſempj di deroghe ancora più forti ai precetti Eccleſiaſtici, che s'incontrano negli Annali della Chieſa, ma abbiamo preſcelto quello delle Agape, come più proſſimo, ed adeguato al caſo noſtro, giacchè in quello, ed in queſta ſi tratta del vizio della gola.

Alcuni capi di diſciplina vengono mutati per togliere le occaſioni da' peccati, e traſgreſſioni.

§. 13. Riſpondendo ai ſopraddetti Veſcovi, e Prelati, abbiamo loro di più incaricato l'eſortare gli Eccleſiaſtici Secolari, e Regolari, a non prevalerſi dell'anticipazione del digiuno, ma a digiunare nella vera Vigilia di S. Mattia, che è lo ſteſſo, che dire nell'ultimo giorno del Carnevale: non dovendoſi credere di loro, che ſiano immerſi ne' diſordini carnevaleſchi, come per lo più ſono i Secolari.

§. 14. Ecco quanto abbiamo riſpoſto a chi è ricorſo a Noi, per ſapere come doveva regolarſi queſt'anno nell'ultimo giorno di Carnevale, in cui cade la Vigilia di S. Mattia. Ora con queſta noſtra notifichiamo il tutto agli Arciveſcovi del noſtro Stato, acciò taluno di loro temendo nella ſua Città, o nella Dioceſi, la traſgreſſione del precetto del digiuno nell'ultimo dì del Carnevale, poſſa prevalerſi del remedio additato, nel modo e forma di ſopra eſpreſſi, dandogli in ciò un'ampla licenza; e quando di ciò non tema, laſci l'affare nel ſuo corſo naturale. E mentre ci raccomandiamo alle voſtre orazioni, Venerabile Fratello, diamo a Voi, ed al Gregge alla voſtra cura commeſſo l'Apoſtolica Benedizione.

Si raccomanda però agli Eccleſiaſtici Secolari, e Regolari l'oſſervanza del digiuno nel giorno ſteſſo della Vigilia.

Le coſe anzi dette ſi permettono per tutti i Luoghi del Dominio Eccleſiaſtico, ad arbitrio de' Veſcovi.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xxx. Januarii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno XI.

SO.

Digitized by Google

DE EXTRACTIONE

Reorum ad Sacræ Inquiſitionis Officium ſpectantium a Locis immunibus, ad quæ forte confugerint.

Epiſtola Encyclica ad Inquiſitores contra Hæreticam pravitatem deputatos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Capita quædam Conſtitutionis circa Immunitatem localem nuper editæ referuntur.

ELAPSO proxime Anno MDCCL. edita a Nobis fuit Apoſtolica Conſtitutio, data Idibus Martii, cujus initium eſt *officii noſtri*, quæque agit de locali Eccleſiarum immunitate. In ea Nos Deceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum Gregorii XIV., Benedicti XIII., & Clementis XII. Conſtitutionibus inhærentes, ſublatis de medio quibuſdam cavillationibus, & ſubterfugiis, quibus earum executio impediebatur, decrevimus, atque ſtatuimus, ut is, qui criminis excepti reus foret, ſi quando in immunem locum confugeret, extrahi ab eo deberet, quotieſcumque indicia ad torturam ſufficientia haberentur, quæ delictum comprobarent; utque præterea, extractio non niſi auctoritate Epiſcopi, & cum interventu Perſonæ Eccleſiaſticæ ab eodem Epiſcopo deputandæ fieri deberet; ac demum, ut dum Curiæ Sæculari traditio fieret, indicendæ cenſuræ eſſent, ab eadem incurrendæ, niſi Extractus Eccleſiæ reſtitueretur, quoties ab eodem in progreſſu Cauſæ purgata fuiſſent indicia, ex quibus ipſe patrati delicti reus arguebatur. Quia vero memorati Deceſſores Noſtri decreverant, extractionem a loco immuni non niſi a ſolis Epiſcopis, aut a Prælatis, qui eiſdem ſuperiores eſſent, fieri debere, excluſis inferioribus, licet Ordinariis, *ac Nullius Diœceſis*, & ſeparatum Territorium habentibus, quo in caſu extractio ad viciniorem Epiſcopum devolveretur; idem a Nobis pariter in citata Conſtitutione Noſtra decretum fuit.

Dubium ſuper extractione Reorum criminis Hæreſis a locis immunibus, ad quæ vel ante carcerationem, vel Carceritus elapſi, vel ad pœnam damnati, confugerint.

§. 1. Hæreſeos crimen, ut probe compertum habetis, exceptum crimen eſt, quique illius eſt reus, Aſylo Eccleſiæ minime gaudet, iis etiam inhærendo, quæ in Conſtitutione Gregorii XIV. qua Immunitatis localis regula ac norma præſcribitur, decreta fuerunt. Cum autem in Congregatione S. Inquiſitionis Feria quinta die 28. Januarii vertentis anni 1751. coram Nobis de more habita, excitatum dubium fuiſſet, quæ ratio ſervanda, & qui modus adhibendus eſſet, quoties reus Hæreſeos extrahendus eſſet ab Eccleſia, ad quam confugiſſet, ne in carcerem duceretur, ſive cum ex vinculis, quibus tenebatur, aut ex triremibus, aliove loco, ad quem relegationis, aut operis faciendi cauſa damnatus fuerat, fuga evaſiſſet, Nobis, qui præcedenti anno memoratam Conſtitutionem condidimus, reſervavimus, ut ſuper hujuſmodi re pronunciaremus, quod nunc per ea, quæ ſubjicimus, præſtare intendimus.

Diſtinguuntur caſus.

§ 2. Aut agitur de hæreſeos crimine, quæ præcipua Tribunalis Sancti Officii inſpectio eſt; aut de aliis exceptis criminibus, quæ immunitate non gaudent; aut de aliis criminibus, quæ minime excepta ſunt, & quæ immunitate gaudent, ſed ideo ad id Tribunal pertinent, quod ab aliquo ex illis commiſſa ſint, qui, utpote ipſius Tribunalis juriſdictioni ſubjecti, judicium illius ſubire debent.

Hæretici, & Apoſtatæ a Fide, immunitate locali non gaudeant & ab Inquiſitoribus extrahendi ſunt.

§. 3. Si de crimine Hæreſeos agitur, cum a Deceſſore Noſtro Joanne XXI., qui XXII. dictus eſt, in ſua Conſtitutione, cujus initium; *Ex parte veſtra*, in Bullario Romano *Tom.* 1., jam decretum fuerit, quod Hæretici, aut de Hæreſi ſuſpecti, necnon Judæi, qui, cum ad Catholicam Fidem converſi fuerint, deinde in Apoſtaſiam incidunt, ſi ad Eccleſiam confugiunt, ſtatim per Inquiſitorem ab eadem extrahi debeant; minime quidem Noſtra mens eſt, ut prædictæ Conſtitutioni derogemus, imo eamdem obſervari volumus, eam tamen methodum adhibendo,

Digitized by Google

SOPRA L'ESTRAZIONE II.

De' Rei ſpettanti al Tribunale della Sagra Inquiſizione da' Luoghi immuni, in cui ſienſi rifugiati.

Lettera Enciclica agl' Inquiſitori del Sant' Offizio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

FU da Noi *ſotto li 15. di Marzo dell' anno paſſato* 1750. publicata una Coſtituzione, che incomincia *Officii noſtri*, ſopra l'Immunità locale delle Chieſe, nella quale inerendo alle Coſtituzioni de' noſtri Predeceſſori Gregorio XIV., Benedetto XIII., e Clemente XII. dopo aver tolto di mezzo alcune cavillazioni, ed alcuni ſutterfugi, co' quali ſe ne impediva l'eſecuzione, dichiarammo, che, ricoverandoſi qualche reo di delitto eccettuato in luogo immune, ne doveſſe eſſer' eſtratto, ogni qual volta vi foſſero indizj ſufficienti alla tortura, comprovanti il delitto, che l'eſtrazione non ſi doveſſe fare, che coll' autorità del Veſcovo, ed intervento di perſona Eccleſiaſtica, da deputarſi da lui; e che facendoſi la conſegna alla Curia Secolare, le intimaſſero le cenſure da incorrerſi, ſe l'Eſtratto non foſſe reſtituito alla Chieſa, ogni volta che nel progreſſo della Cauſa aveſſe purgati gl' indizj, ch' erano contro di lui. E perchè i ſopraddetti noſtri Predeceſſori avevano ſtabilito, che l'eſtrazione dal luogo immune non ſi faceſſe, che da' ſoli Veſcovi, o Prelati Superiori ad eſſi, eſcluſi gl' inferiori, benchè Ordinarj, e benchè *Nullius Diœceſis*, ed aventi territorio ſeparato; nel qual caſo l'eſtrazione ſi devolveſſe al Veſcovo viciniore; Noi pure nella citata noſtra Coſtituzione ſtabilimmo lo ſteſſo.

Data li di 30. Genn. 1752. Si riferiſcono alcuni Capitoli della Coſtituzione recente pubblicata circa l'Immunità locale.

§. 1. Come ben ſapete, il delitto dell' Ereſia è delitto eccettuato, ed il reo non gode l'aſilo della Chieſa, anche camminando colla Coſtituzione di Gregorio XIV. regolativa dell' Immunità locale, ed eſſendoſi nella Congregazione della S. Inquiſizione, tenuta ſecondo il ſolito avanti di Noi nella Feria quinta, *giorno 28. di Gennajo del corrente anno* 1751. eccitato il dubbio, come doveſſe praticarſi, ed in qual modo doveſſe farſi l'eſtrazione di un Reo d'Ereſia dalla Chieſa, in cui ſi foſſe ricoverato, o per non eſſer poſto prigione, o eſſendone fuggito dopo l'arreſto, o pure, condannato alla galera, o *ad opus*, o punito con altra pena di relegazione, ſi foſſe poſto in Chieſa; riſervammo a Noi, che nell' anno precedente facemmo l'accennata Coſtituzione, il dare ſopra ciò la noſtra riſoluzione, che è la ſeguente.

Dubbio ſopra l'eſtrazione de' Rei di delitto clericale da luoghi immuni a' quali o innanzi la carcerazione, o dopo la fuga dalle carceri, o dopo la condanna ſienſi rifugiati. Diſtinzione de' caſi.

§. 2. O ſi tratta di delitto di Ereſia, che è la principale iſpezione del Tribunale del Sant' Offizio, o ſi tratta d'altri delitti eccettuati, e che non godono immunità; o pure d'altri delitti, quali non ſono eccettuati, e che godono immunità, ma che appartengono al Tribunale, eſſendo ſtati commeſſi da qualcheduno di quelli, che eſſendo ſottopoſti alla ſua giuriſdizione, devono eſſere giudicati da lui.

§. 3. Se ſi tratta di delitto d'Ereſia, eſſendo già ſtato determinato dal noſtro Predeceſſore Giovanni XXI. detto XXII. nella ſua Coſtituzione, che incomincia *Ex parte veſtra*, nel Bollario Romano *al Tomo primo*, che gli Eretici, o ſoſpetti d'Ereſia, e che gli Ebrei convertiti alla Fede Cattolica, e che di poi cadono in apoſtaſia, ſe prendono ricovero nelle Chieſe, ne ſiano a dirittura eſtratti dall' Inquiſitore; non intendiamo di derogare alla detta Coſtituzione; anzi ne vogliamo l'oſſervanza, ma colla ſeguente aggiunta; che, facendoſi dall' Inquiſitore l' eſtra-

Gli Eretici e gli Apoſtati non godono dell' immunità locale e debbono eſtrarſi dagl' Inquiſitori.

Servata tamen reverentia ſacris locis debita, & certiorato vel ante, vel poſt Ordinario.

bendo, ac ſervando, quam modo ſubjungimus: videlicet, quod Inquiſitor, quoties hujuſmodi reus ab Eccleſia extrahendus erit, omnem adhibeat curam, ut id majori, qua decet, erga Domum Dei reverentia contingat. Et quoniam fieri omnino nequit, ut ante extractionem, indicia, quæ contra Reum habentur, Epiſcopo communicentur; cum Secreti lex id minime patiatur; & quoniam, ubi etiam id fieri poſſet, inutile id prorſus eſſet, cum notum ſit, Sacrum Inquiſitionis Tribunal ad capturam minime procedere, niſi ſemiplena delicti probatio præceſſerit; non tamen illud omittat, ut vel ante, vel poſt capturam, Epiſcopum de ea certiorem faciat, tum propter reverentiam, quæ illius Dignitati debetur, tum ut, quantum fas eſt, id, quod in Conſtitutionibus Gregorii, Benedicti, Clementis, ac Noſtra decretum eſt, adimpleatur. Quod etiam ea de cauſa ita a Nobis decernitur, propterea, quod viderimus, olim in Congregatione Sancti Officii, quæ coram Prædeceſſore noſtro Urbano VIII. *Feria quinta* 10. *Junii* 1638. habita fuit, propoſito caſu, ac diſcuſſo dubio: *An Reus de hæreſi inquiſitus, confugiens ad Eccleſiam, debeat extrahi ab Epiſcopo, vel Inquiſitore?* Pontifex, *auditis votis, reſpondit, Reum poſſe extrahi ab Inquiſitore, certiorato ante, vel poſt, Ordinario.*

Rei criminum non exceptorum, licet ad S. Officii Tribunal ſpectantium Immunitatis beneficio gaudere debent.

Exceptorum Rei a locis immunibus extrahendi ſunt, ſervatis omnibus in noviſſima Conſtitutione præſcriptis.

§. 4. Ubi autem de aliis criminibus exceptis agatur, quæ tamen hæreſeos minime ſint, ac multo magis ſi de iis agatur, quæ inter excepta non recenſentur, etiamſi ad Sacri Tribunalis cognitionem, vel quia ab aliquo ejuſdem juriſdictioni ſubjecto commiſſa ſint, vel alio quocumque nomine, pertineant; declaramus, eos, qui caſuum minime exceptorum Rei ſunt, Immunitate gaudere debere; quoties autem caſuum exceptorum Rei, qui tamen Hæreſeos Rei non ſint, ab Eccleſia extrahi debeant, ea omnia exacte obſervanda eſſe, tum quæ in Conſtitutione Noſtra, tum quæ in aliis præcedentibus Conſtitutionibus decreta ſunt, indicia nimirum, quæ ad torturam ſufficientia ſiot, Epiſcopo communicari debere, cum hic Secreti lex minime impedimento ſit; Præterea extractionem nonniſi auctoritate Epiſcopi, & cum interventu Perſonæ Eccleſiaſticæ ab eodem deputandæ faciendam eſſe, aliaque omnia ſervanda, quæ in dictis Conſtitutionibus leguntur.

Præmiſſa reſpective ſerventur etiam quoad eos, qui a carceribus, aut triremibus vel e loco relegationis elapſi, ad Eccleſ. confugiunt.

Fugitivi e triremibus extrahi nequeunt ab Eccleſiis, ſine Indulto Apoſtolico.

§. 5. Quæ hactenus dicta fuerunt, eorum etiam reſpectu ſervanda ſunt, qui ex carceribus, ſive ex trireme, ſive ex loco eorum relegationis effugiunt, & in Eccleſiæ alicujus, vel loci immunis aſylum ſeſe recipiunt; ſi enim hi Rei, vel damnati propter Hæreſeos crimen ſunt, eorum extractio ab Inquiſitore facienda erit, ita tamen ut de ea, vel ante, vel poſt, Epiſcopus certior fiat; ſi vero Rei, aut damnati ſint propter aliud delictum exceptum, non autem propter crimen Hæreſeos, ſive pro alio delicto, quod minime exceptum ſit; quoad primos, extractio fiat Epiſcopi auctoritate, & Eccleſiaſtica Perſona interveniente, ab eodem Epiſcopo deputanda; quoad ſecundos autem, ii in Aſylo, ad quod confugerunt, remanere ſinantur, etiamſi ex triremibus cum catenis effugerint, dummodo a prædictarum triremium, aliorumve Juſtitiæ Miniſtrorum manibus liberi eſſent, niſi forte Epiſcopus indultum a Sede Apoſtolica habeat, ut a triremibus, fugitivos extrahere ab Eccleſiis poſſit, cum in hoc caſu, ob fugitivum recuperandum, ad eumdem recurrere liceat, vel etiam ad Apoſtolicam Sedem, ſi hujuſmodi indulto Epiſcopus careat; cum ipſa Sancta Sedes in particularibus caſibus, quoties id delictum exigat, nequaquam renuat Epiſcopis auctoritatem impertiri eos ab Eccleſiis extrahendi, qui e carceribus ac triremibus effugerint, licet criminis excepti minime Rei ſint. Hæc inquiſitoribus, quæ ſignificaremus, habuimus, atque interim illorum ſingulis Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 20. Febr. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Februarii MDCCLI Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

N O.

Digitized by Google

eſtrazione dalla Chieſa, non ſi laſci di farla colla poſſibile dovuta riverenza alla Caſa di Dio, e che, giacchè non è in verun modo praticabile, che prima dell' eſtrazione ſi comunichino al Veſcovo gl' indizj, che ſi hanno contra il Reo, oſtando la legge del Secreto; e giacchè, quando anche ciò poteſſe farſi, ſarebbe inutile, ſapendoſi, che il Santo Tribunale non procede alla cattura, che precedente una ſemiplena pruova del delitto; non ſi laſci però, o prima, o dopo la cattura, di darne parte al Veſcovo, e per la dovuta riverenza alla Dignità, e per adempire nella maniera, che ſi può, lo ſtabilito nelle Coſtituzioni di Gregorio, Benedetto, Clemente, e Noſtra: il che viene anche così da Noi ordinato, avendo veduto, che eſſendoſi propoſto il caſo nella Congregazione del Sant' Offizio, tenuta avanti il noſtro Predeceſſore Urbano VIII. *nella Feria quinta* 10. *di Giugno* 1638. eſſendoſi diſputato il ſeguente dubbio: *An Reus de hæreſi inquiſitus, confugiens ad Eccleſiam, debeat extrahi ab Epiſcopo, vel Inquiſitore*; il Pontefice, *auditis votis, reſpondit: Reum poſſe extrahi ab Inquiſitore, certiorato, ante, vel poſt, Ordinario.*

Oſſervato però il riſpetto a' luoghi ſacri dovuto, e reſone innanzi o dopo conſapevole l' Ordinario.

Rei di delitti non eccettuati, benchè appartengono alla Sagra Inquiſizione, goder debbano del beneſizio della Immunità.

§. 4. Trattandoſi poi d' altri delitti eccettuati, ma che non ſono d' Ereſia, e molto più ſe non ſono fra gli eccettuati, ancorchè appartengano alla giuriſdizione del Sagro Tribunale, o per eſſere ſtati commeſſi da qualcheduno a lui ſottopoſto, o per altro capo; dichiariamo, che i Rei de' caſi non eccettuati debbano godere dell' Immunità, e che i Rei de' caſi eccettuati, quando non ſono Rei di Ereſia, dovendoſi eſtrarre dalla Chieſa, ſi oſſervi puntualmente quanto viene ſtabilito nella Noſtra, e nelle altre precedenti Coſtituzioni; comunicandoſi al Veſcovo gl' indizj ſufficienti alla tortura, non oſtando quì la legge del Segreto; nè ſi faccia l' eſtrazione, che coll' autorità del Veſcovo, e coll' intervento di Perſona Eccleſiaſtica, da deputarſi da eſſo, e con tutto il rimanente, che nelle dette Coſtituzioni ſi legge.

I Rei poi di delitti eccettuati debbano eſtrarſi da' luoghi immuni, oſſervate le coſe preſcritte nell' ultima Bolla.

§. 5. Quanto ſin' ora ſi è detto, deve anche praticarſi riſpetto a' quelli, che fuggono dalle Carceri, o dalla Galera, o dal luogo della loro relegazione, e che prendono l' aſilo di qualche Chieſa, o luogo immune; imperocchè, ſe ſono Rei, o condannati pel delitto d' Ereſia, l' eſtrazione dovrà farſi dall' Inquiſitore, con darne, o dopo, o prima, notizia al Veſcovo; e trattandoſi poi di Rei, o condannati per altro delitto eccettuato, e non per quello dell' Ereſia, o per altro delitto non eccettuato; quanto ai primi ſi faccia l' eſtrazione coll' autorità del Veſcovo, ed intervento di Perſona Eccleſiaſtica, da deputarſi da eſſo, e quanto ai ſecondi, ſi laſcino nell' Aſilo, a cui ſono ricorſi, ancorchè ſiano ſcappati dalle Galere colle catene, purchè foſſero liberi da' Miniſtri di dette Galere, o da altri Miniſtri di Giuſtizia; quando il Veſcovo non abbia dalla Sede Apoſtolica l' Indulto di poter' eſtrarre dalle Chieſe i fuggiti dalle Galere, potendoſi in queſto caſo aver ricorſo ad eſſo, per riavere nelle mani il fuggitivo; e potendoſi anche ricorrere alla Sede Apoſtolica, quando il Veſcovo non abbia il ſopraddetto Indulto, non ricuſando eſſa di dare ne' caſi particolari ai Veſcovi, quando il delitto lo richieda, l' autorità di eſtrarre dalle Chieſe i fuggitivi dalle carceri, e dalle galere, benchè Rei di delitto non eccettuato. Che è quanto dovevamo ſignificare agl' Inquiſitori, reſtando col dare a ciaſcheduno di eſſi l' Apoſtolica Benedizione.

Le ſopraddette coſe reſpettivamente ſi oſſervino anche con quei, che fuggiti dalle galere, o da altro luogo di Rilegazione ne ſienſi refugiati alla Chieſa.

I fuggitivi delle galere non poſſono eſtrarſi dalle Chieſe ſenza Indulto Apoſtolico.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Februarii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

Dat. il dì 20. Feb. 1751.

III.

NOVA CONCESSIO

Et præfinitio Indulgentiarum pro Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis S. Franciſci Aſſiſienſis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei Memoriam.

Romani Pontificis eſt Indulgentias concedere, & ſuper conceſſis dubia ſubmovere.

AD Romanum Pontificem inexhauſti Eccleſiæ theſauri diſpenſatorem pertinet Indulgentiarum a Prædeceſſoribus ſuis, diverſis temporibus, atque rationibus conceſſarum incertitudinem, ac dubia & controverſias ſuper iis excitatas atque vigentes, indeque ortas fidelium animarum perturbationes, ſuprema ſua auctoritate, juxta probatam Apoſtolicæ Sedis conſuetudinem, & Sacri Tridentini Concilii mentem, per opportunas declarationes, certaſque conceſſiones tollere ac removere, ut Eccleſiaſticæ pacis firmitati, ſimulque animarum ſaluti & profectui, ac providæ earumdem Indulgentiarum diſtributioni conſulatur.

Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis S. Franciſci variæ Indulgentiæ directe, & per communicationem cum Ordinibus conceſſæ fuere.

§. 1. Olim ſiquidem Romani Pontifices Prædeceſſores Noſtri Tertium Ordinem Sæcularem, de Pœnitentia nuncupatum, Beati Franciſci Aſſiſienſis inſtitutione, ſub Regulis ab ipſo præſcriptis feliciter coaleſcentem, Apoſtolica benignitate complexi, ejuſdem Fratres atque Sorores ſpecialibus favoribus, & ſpiritualibus gratiis ditare volentes, ut uberiora Religionis & Pietatis incrementa ſuſciperent, præter alias Indulgentias, ac peccatorum remiſſiones ipſis directe conceſſas, etiam generali communicatione in quibuslibet gratiis, privilegiis, & Indulgentiis, omnibus & ſingulis tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinibus Regularibus, eorumque perſonis quomodocumque a Sede Apoſtolica indultis, eorumque omnium & ſingulorum ad prædictos Fratres atque Sorores extenſione, cumularunt.

Paulus V. Indulgentias Regularium reformavit.

§. 2. Quamquam vero felicis recordationis Prædeceſſor Noſter Paulus Papa V., opus reformationis & moderationis Indulgentiarum a recolendæ quoque memoriæ Clemente Papa VIII. altero Prædeceſſore Noſtro, tunc ſuo, feliciter inchoatum, pari cum diligentia & ſtudio proſequutus, Apoſtolicis Litteris, quarum initium eſt: *Romanus Pontifex* die vigeſima tertia Maji Anni milleſimi ſexcenteſimi ſexti, in forma Brevis editis, omnes & ſingulas Indulgentias, & peccatorum remiſſiones præfatis Regularibus Ordinibus, eorumque perſonis, quocumque modo antea conceſſas, abrogaverit & revocaverit, eaſque, novis ex integro in ipſorum favorem indultis, ad modum & terminos in earumdem Litterarum tenore expreſſos reduxerit; cum tamen præcedentibus annis a Congregatione tunc exiſtentium S. R. E. Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſita, declaratio quædam ſequentis tenoris emanaverit, videlicet: *In generali revocatione Indulgentiarum, quæ in Brevi*: Romanus Pontifex *Pauli V. habetur, non comprehendi perſonas, quæ ſubſtantialia Religionis vota non emittunt, intra vel extra Clauſtra degentes*; eaque ſpecialibus Litteris in ſimili forma Brevis a Venerabilis memoriæ Innocentio Papa XI Prædeceſſore quoque Noſtro die decima Octobris Anni Milleſimi ſexcenteſimi octogeſimi ſexti confirmata fuerit; cumque etiam aliæ prodierint Romanorum Pontificum Conſtitutiones, quibus Indulgentiæ & Gratiæ ſpeciales tam præfato Tertio Ordini directe conceſſæ, quam per communicationem cum Ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium, ad eumdem extenſæ, confirmari videbantur; hinc factum eſt, ut ſuper ſubſiſtentia Indulgentiarum, & Gratiarum hujuſmodi, quæ in duabus Litterarum Apoſtolicarum collectionibus, Bullariis nuncupatis, per Rodericum, & per Confectum vulgatis, juxta antiquam earum intelligentiam deſcriptæ leguntur, plures diverſis in locis quæſtiones & controverſiæ inter Fratres ejuſdem Ordinis agitari cœperint, atque etiam in judicium adduci;

Cauſæ dubitandi ſuper ſubſiſtentia Indulgentiarum Fratribus Tertii Ordinis conceſſarum.

prout

prout earumdem inconcuſſam firmitatem, vel reſpective abrogationem, aut etiam in priſtinum ſtatum redintegrationem, acrius ſuſtineri, aut ex contraria parte in dubium contigit revocari.

§. 3. Et quidem prædicta Bullaria, pro eo, quod pertinet ad commutationem omnium Indulgentiarum ſingulis Ordinibus indultam, nequaquam attendenda eſſe, dictumque Tertium Ordinem ea tuto ſequi non poſſe, jam in acerrimo partium conflictu decretum & definitum extat a prædicta Cardinalium Congregatione, Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſita, die quinta Februarii Anni Milleſimi ſeptingenteſimi trigeſimi quarti. Quæ etiam Anno ſequenti, in ejuſdem controverſiæ progreſſu, ſub die quinta Octobris declaravit, per revocationem Pauli V. ſublatas dici debere Indulgentias illas, quæ Regularibus perſonis, ac præfato Tertio Ordini communes erant, ſeu promiſcue antea conceſſæ fuerant; necnon eas, quibus ejuſdem Tertii Ordinis Fratres per viam communicationis, ante ipſam revocationem, fruebantur. De iis autem, quæ ipſis tam antea, quam poſt directe aſſerebantur, itemque de iis, quas, poſt ſæpedictam revocationem, per viam commutationis cum Ordinibus Regularibus, ſive per extenſionem, ſe obtinuiſſe contendebant, tam multa adhuc examinanda ſupererant, ut nonniſi poſt maturam diſcuſſionem ſingularum Litterarum, & conceſſionum hujuſmodi, judicari poſſe viſum fuerit, an, & quæ veræ, legitimæ, ac ſubſiſtentes, an vero aliquæ revocatæ, aut etiam falſo præſumptæ, vel per ſubreptionem, & obreptionem obtentæ dici deberent.

Plures ex prætenſis Indulgentiis a Congregat. Indulgentiarum excluſæ fuerunt.

De aliis difficile examen, atque Judicium.

§. 4. Dumque proinde multiplices adhuc incertitudines & confuſiones hac in re adeſſe dignoſcantur; noviſſime vero ad Congregationem Venerabilium Fratrum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum delata fuerint nonnulla Folia & Summaria Indulgentiarum ejuſdem Tertii Ordinis, typis impreſſa ac late vulgata, in quibus complures referuntur Indulgentiæ, quarum conceſſiones apocryphas eſſe, aut revocatas, aut incertas, & contra mentem Sedis Apoſtolicæ perperam interpretatas agitatum fuit; ideoque eadem Cardinalium Inquiſitorum Congregatio Nobis propoſuerit, valde expedire pro præfatorum Fratrum & Sororum ſecuritate ac beneficio, & ad confuſiones, ac deordinationes ejuſmodi penitus tollendas, ut, juxta id, quod laudatus Prædeceſſor Paulus V. pro omnibus Ordinibus Regularium provide ac opportune præſtitit, Nos etiam omnes & ſingulas Indulgentias & peccatorum remiſſiones prædicto Tertio Ordini Sæculari Sancti Franciſci, ſive directe, ſive per communicationem, ſive alio quovis modo hactenus conceſſa annullaremus, & revocaremus, & alias particulares eidem concederemus.

Folia impreſſa ſuper Indulgentiis Fratrum Tertii Ordinis ad Congregationem Sac. Inquiſitionis delata fuere. Votum dictæ Congregationis fuit, omnes Indulgentias abrogandas, aliaſque de novo concedendas.

§. 5. Nos, matura ſuper hoc conſultatione præhabita, ac Fratribus, & Sororibus præfati Tertii Ordinis Sæcularis de Pœnitentia, ſub cujuſcumque Ordinis Regularis Sancti Franciſci directione ac regimine, tam in cujuslibet hujuſmodi Ordinis Conventibus, ſive alias collegialiter, quam etiam in domibus privatis ſeorſim viventibus, ſpirituale ſolatium & juvamen afferre cupientes, Motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, infraſcriptas Indulgentias & peccatorum remiſſiones de novo duximus concedendas.

Pontifex itaque de novo infraſcriptas Indulgentias Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis concedit.

§. 6. Omnibus igitur utriuſque Sexus Chriſti fidelibus, qui dictum Ordinem Sæcularem Sancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupatum impoſterum ingredientur, die primo eorum, vel earum ingreſſus, ſi vere pœnitentes & confeſſi, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, Plenariam.

In die ingreſſus Plenariam.

§. 7. Nec non eiſdem nunc, & pro tempore exiſtentibus Fratribus, & Sororibus, vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Feſtis Sancti Franciſci Aſſiſienſis Confeſſoris die 4. Octobris, & Sanctæ Claræ Virginis, nec non Sancti Titularis eorum Eccleſiæ, ſive Oratorii, aut Cappellæ, & in die Dedicationis Sanctæ Mariæ Angelorum ſecunda Auguſti, a primis Veſperis uſque ad occaſum ſolis, ſuam Eccleſiam, vel Oratorium, aut Cappellam hujuſmodi devote viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, ſingulis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam.

In quatuor Anni Feſtis etiam Plenariam.

In mortis articulo etiam Plenariam.

§ 8. In cujuslibet vero mortis articulo, ſi pariter vere pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, vel, quatenus id facere nequiverint, ſaltem contriti, Sanctiſſimum JESU Nomen ore, ſi potuerint, ſin minus corde devote invocaverint, Plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Indulgentias Stationum Urbis.

§. 9. Item eiſdem Fratribus, & Sororibus, qui ſuam Eccleſiam, vel Oratorium, vel Cappellam diebus Stationum, in Miſſali Romano deſcriptis, devote viſitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut eaſdem Indulgentias conſequantur, quas præfatis diebus, viſitantes Eccleſias Urbis & extra eam conſequuntur, perinde ac ſi ipſas Urbis Eccleſias perſonaliter viſitarent, concedimus pariter, & indulgemus.

In XVII. Anni diebus VII. annorum & totidem quadragenarum.

§. 10. Eiſdem quoque vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, in Feſtis Impreſſionis Sacrorum Stigmatum ejuſdem Sancti Franciſci, nec non Sancti Ludovici Galliarum Regis, & Sanctæ Eliſabeth Reginæ Portugalliæ, & Sanctæ Eliſabeth Hungariæ pariter Reginæ, nec non Sanctæ Margaritæ de Cortona, atque in duodecim aliis Anni feriatis, vel Dominicis diebus per ipſoſmet eligendis, ac a Superioribus Ordinis approbandis, ut ſupra viſitantibus, &, ut præfertur, orantibus, quo die præfatorum id egerint, ſeptem Annos, & totidem Quadragenas.

Pro operibus piis peragendis centum dierum.

§. 11. Quoties vero Miſſis, & aliis Divinis Officiis in Eccleſia, ſeu Oratorio, vel Cappella hujuſmodi pro tempore celebrandis, & recitandis, ſeu Congregationibus publicis, vel privatis ejuſdem Tertii Ordinis ubivis faciendis interfuerint, ac pauperes hoſpitio ſuſceperint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum, tam Fratrum, & Sororum hujuſmodi, quam aliorum, ad ſepulturam aſſociaverint, aut qualcumque Proceſſiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctiſſimumque Euchariſtiæ Sacramentum, tam in Proceſſionibus, quam cum ad infirmos, ſeu alias quocumque, & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id ſigno dato, ſemel Orationem Dominicam, & Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem, & Salutationem eamdem pro neceſſitatibus Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſive pro Animabus Defunctorum Fratrum, & Sororum hujuſmodi recitaverint, aut devium aliquem ad viam ſalutis reduxerint, & ignorantes Præcepta Dei, quæ ad ſalutem ſunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; toties, pro quolibet prædictorum operum exercitio, centum dies de injunctis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

Omnes vero alias Indulgentias revocat.

§. 12. Cæterum, omnes & ſingulas Indulgentias, & peccatorum remiſſiones, Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sancti Franciſci de Pœnitentia, ſub directione & regimine cujuſlibet Ordinis Regularis ejuſdem Sancti Franciſci, tam in cujuſlibet dicti Ordinis Conventibus, ſive alias collegialiter, quam in Domibus privatis ſeorſim viventibus, tam directe, & immediate, quam promiſcue, & æque principaliter, ſive alio quocumque modo per communicationem cum omnibus & ſingulis Ordinibus Regularibus Mendicantium, & non Mendicantium, tam vigore Privilegiorum, & Litterarum Apoſtolicarum, quam vivæ vocis oraculo, aut alias quovis modo per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, ac Nos, & Apoſtolicam Sedem hactenus conceſſas, confirmatas, approbatas, & innovatas, prædictis motu, ſcientia, auctoritate, & tenore, revocamus, caſſamus, annullamus, & abrogamus, & ad præſentium noſtrarum Litterarum præſcriptum reducimus, & moderamur.

Clauſula.

§. 13. Præſentes autem Litteras, & tam revocationem hujuſmodi, quam conceſſiones ſuperius expreſſas, etiamſi dicti Tertii Ordinis Fratres, aut Sorores, ſeu alii quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eiſdem non conſenſerint, nec ad ea vocati, aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, ſeu de voluntatis Noſtræ defectu, aut ſubreptionis, aliove quolibet vitio notari, vel adverſus eas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari poſſe, ſed ſemper & perpetuo firmas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios effectus ſortiri & obtinere,

& ab

Digitized by Google

& ab iiſdem Fratribus, atque Sororibus, aliiſque, ad quos pertinet, in omnibus & per omnia obſervari, ſicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitos, alioſque, etiam de Latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, de præmiſſis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum & inane, ſi ſecus a quoquam cujuslibet auctoritatis præſidio ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Quocirca Venerabilibus Fratribus Eccleſiarum Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis, nec non prædictis Apoſtolicæ Sedis Nuntiis, & Sancti Officii Inquiſitoribus, harum ſerie, & dicta auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, ſeu peccatorum remiſſiones, præter præmiſſas, per eoſdem Fratres, atque Sorores, ſeu alios quoſcumque, tamquam prædicto Tertio Ordini Sæculari ſpecialiter, & intuitu eorum Inſtituti competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant: ſed ipſarum præſentium tenorem per ipſos fideliter, ut par eſt, obſervari faciant; contumaces atque rebelles, ſi qui forte adverſus eas venire præſumpſerint, omnibus juris remediis, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Mandatum Ordinis ſuper præmiſſorum obſervantia.

§. 15 Non obſtantibus prædictis Pauli V. & Innocentii XI., aliiſque quibuslibet Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non de jure quæſito non tollendo, aliiſque Noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ac ejuſdem Tertii Ordinis Sæcularis, etiam confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis præfato Tertio Ordini, ejuſque Domibus, Collegiis, Superioribus, & perſonis, atque etiam cuilibet Ordini Regulari Sancti Franciſci, ejuſque Superioribus, in contrarium præmiſſorum quomodolibet, etiam poſt prædictam Pauli V. revocationem, conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, pro præmiſſorum effectum dumtaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Derogatio contrariis.

§. 16. Volumus autem, ut præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, & manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo alicujus perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides habeatur, quæ præſentibus ipſis Originalibus Litteris haberetur, ſi forent oſtenſæ.

Fides præſtanda tranſumptis.

§. 17. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtrarum conceſſionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, moderationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo primo, Idibus Martii, Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Dat. Pont. Anno XI. die 15. Martii 1751.

D. Cardinalis Paſſioneus

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 29. Martii 1751.

RO-

Digitized by Google

VI. ROSÆ AUREÆ DONUM

Metropolitanæ Bononienſi Eccleſiæ tranſmiſſum

Pontificiæ Epiſtolæ munere ad Capitulum & Canonicos ejuſdem Metropolitanæ Eccleſiæ conſcriptæ cumulatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Dies, & locus benedictionis Roſæ aureæ.

QUARTA vertentis Quadrageſimæ Dominica, quæ nuper præceſſit, quaque feſtivus Introitus: *Lætare Hieruſalem*, ab Eccleſia Sancta cantatur, Nos ex Prædeceſſorum noſtrorum more, & inſtituto, ſolemnem Roſæ aureæ Benedictionem in Aula Paramentorum nuncupata confecimus; quam quidem ſacram ritus celebritatem in Eccleſia S. Crucis in Hieruſalem peragere Summis olim Pontificibus in more poſitum fuiſſe, ab hodierno etiam Abbate Beſuzio *in ejuſdem Baſilicæ Hiſtoria cap.* 10. demonſtratur: ſed quum hujuſmodi cæremoniæ in eadem Eccleſia habendæ conſuetudo per illud temporis ſpatium, quo Romani Pontifices Avenione Sedem habuerunt, intermiſſa fuiſſet, ex eo factum eſſe idem Auctor ſubjungit, ut, poſtquam Romam remigrarunt, eum Pontifices morem retinuerint, ut eamdem Benedictionem in Aula Paramentorum conficerent, non ſecus ac olim, quum Avenione eſſent, facere eiſdem ſolemne fuerat.

Ejuſdem Benedictionis ritus & Roſæ ſolemnis geſtatio.

§. 2. Et Nos igitur ſacram hanc cæremoniam in memorata Paramentorum Aula peregimus; conſuetæ nimirum preces a Nobis recitatæ fuerunt; tum Roſa aurea balſamo inuncta, contrito odorifero muſco perfuſa, thure adolita, & aqua benedicta a Nobis aſperſa fuit; quæ omnia in Libro Rituum Eccleſiaſticorum ſive Sacrarum Cæremoniarum Eccleſiæ Romanę præſcribuntur, cujus libri auctor Chriſtophorus Marcellus Corcyrenſis Archiepiſcopus vulgo reputatur. Hoc ſolum diſcriminis in ea, quæ a Nobis peracta eſt, cæremonia interceſſit, quod, cum in memorato libro habeatur, Pontificem a Paramentorum Aula ad Cappellam procedentem, ſiniſtra manu Roſam geſtare, altera vero Populo benedicere: *Manu ſiniſtra Roſam geſtans; & dextra benedicens progreditur ad Cappellam*: Nos ab Aula quidem in Cappellam proceſſimus, Sacris Miſſæ ſolemnibus interfuimus, &c, ut ſuper Altari Roſa collocaretur, effecimus; at vero dum iter ad Cappellam habuimus, minime illud ſervavimus, ut Roſam ſiniſtra manu geſtaremus; dextra vero benediceremus, ſed eamdem Roſam uni ex Clericis Cameræ Apoſtolicæ, qui præibant, geſtandam commiſimus. Quoniam cum ab aliquo tempore mos invaluerit, ut Roſa aurea poſt benedictionem ſuper nobili ac magnifica baſi conſtituatur, neminem, viribus quantumvis firmis, reperire eſt, qui ſiniſtra manu valeat eamdem geſtare, ac dextera benedicere, cum ad ipſam ſuſtinendam ambarum manuum auxilio opus ſit.

Roſam auream a Pontifice dono dari ab antiquo uſitatum.

§. 3. In eodem præterea Cęremoniarum Eccleſiæ Romanæ libro, qui ſupra citatus eſt, ſubjungitur, Roſam auream interdum a Pontifice præſenti cuipiam Principi Viro dono dari, interdum autem ad abſentem tranſmitti. Cum noſter Pontifex Alexander V. *anno* 1410. Bononia tranſiret, ubi diem etiam ſupremum obiit, Roſæ aureæ Benedictionem in Eccleſia S. Petronii peregit, eamque Marchioni Nicolao Eſtenſi, qui præſens ibidem aderat, dono dedit, quemadmodum Sigonius *in ſuo de Epiſcopis Bononienſibus libro*, Maſinus *in Bononia perluſtrata*, Alidoſius in eo, quem conſcripſit, libro *de Summis Pontificibus, Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis Bononienſibus*, & Celſus Falconi *in Monumentis Hiſtoricis Eccleſiæ Bononienſis*, teſtantur.

Alexander V. Bononius.

§. 4. Quod autem Alexandro V. *noſtri* titulum adſcripſimus, id ea de cauſa a Nobis factum eſt, ne ab ea traditione recederemus, qua fertur, hunc Pontificem, licet

Digitized by Google

IV.

SOPRA LA ROSA D'ORO

Mandata in dono alla Chieſa Metropolitana di Bologna

Lettera a Sua Santità al Capitolo e Canonici della medeſima Chieſa Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

NELLA proſſima paſſata Domenica quarta della corrente Quareſima, nella quale ſi canta dalla Chieſa il *Lætare Hieruſalem*, ſeguitando il coſtume de' noſtri Predeceſſori, abbiamo nella Camera de' Paramenti benedetta la Roſa d'oro: funzione, che una volta facevaſi da' Sommi Pontefici nella Chieſa di Santa Croce in Geruſalemme, come molto bene dimoſtra il moderno Padre Abbate Beſozzi *nella Storia della detta Baſilica al cap.* 20., ove di più aggiugne, che nel tempo della reſidenza de' Papi in Avignone, non avendo eſſi potuto benedire la Roſa nella Chieſa di Santa Croce di Roma, ritornati dipoi alla ſua Romana reſidenza, ritennero il coſtume di fare la Benedizione nella Camera de' Paramenti, come erano ſtati ſoliti di fare, quando erano in Avignone.

Si accenna il giorno ed il luogo della benedizione della Roſa d'oro.

§. 2. La funzione è ſtata fatta da Noi nella predetta Camera de' Paramenti, avendo recitate le conſuete Orazioni, avendo unta la Roſa d'oro col balſamo, avendovi poſto ſopra il muſchio tritato, avendola incenſata, ed avendola aſperſa coll' acqua benedetta; che è quanto viene preſcritto nel Libro de' Riti Eccleſiaſtici, o ſia delle Sacre Cerimonie della Chieſa Romana, che viene attribuito a Criſtoforo Marcello Arciveſcovo di Corfù; con queſto ſolo divario, che leggendoſi nel detto Libro, che dopo la Benedizione, nell' andare che fa il Papa dalla Camera de' Paramenti alla Cappella, porta nella mano ſiniſtra la Roſa, benedicendo il Popolo colla deſtra: *Manu ſiniſtra Roſam geſtans, & dextera benedicens progreditur ad Cappellam*: Noi ſiamo andati dalla Camera alla Cappella, abbiamo aſſiſtito alla Gran Meſſa, abbiamo fatto collocare la Roſa ſopra l' Altare; ma nell' andare alla Cappella non l'abbiamo portata nella mano ſiniſtra, benedicendo colla deſtra, avendola fatta portare avanti di Noi da un Chierico di Camera; imperocchè eſſendoſi da qualche tempo in qua introdotto l'uſo di collocare la Roſa d'oro benedetta ſopra un nobile e grande piedeſtallo, non v'è Uomo, per robuſto che ſia, che la poſſa portare nella mano ſiniſtra, e benedire colla deſtra, richiedendoſi l'ajuto di ambedue le mani per poterla portare.

Rito della benedizione della medeſima e del di lei traſporto.

§. 3. Nel citato Libro delle Cerimonie della Chieſa Romana diceſi, che alcune volte quella Roſa d'oro viene dal Papa regalata a qualche illuſtre Perſonaggio preſente, ed altre volte è traſmeſſa a qualche illuſtre Perſonaggio aſſente. Il noſtro Pontefice Aleſſandro V. *nell' Anno* 1410. paſſando per Bologna, ove anche morì, fece la Benedizione della Roſa d'oro nella Chieſa di S. Petronio, e la regalò al Marcheſe Niccolò d' Eſte, che era preſente alla funzione come atteſtano il Sigonio *nel ſuo libro de' Veſcovi Bologneſi*, il Maſini *nella ſua Bologna perluſtrata*, l' Alidoſio *nel ſuo libro de' Sommi Pontefici, Cardinali, Arciveſcovi, e Veſcovi Bologneſi*, e Celſo Falconi *nelle Memorie iſtoriche della Chieſa di Bologna*.

Antico coſtume di donarſi de' Sommi Pontefici la Roſa d'oro.

§. 4. Abbiamo chiamato Aleſſandro V. col titolo di *noſtro*; non volendo allontanarci dalla tradizione, che il detto Pontefice, benchè comunemente riputato

Il Pontefice Alexandro V. nato in Bologna.

Can-

licet communi exiſtimatione pro Cretenſi haberetur, cum extremum vitæ diem ſibi adeſſe intelligeret, tunc demum dixiſſe, hoc ſibi divinitus accidere, ut quo loco natalem diem ſortitus eſſet, ibidem etiam vitæ curſum abſolveret; eaque occaſione faſſum eſſe, Bononiæ ſe obſcuris Parentibus, ortum, Franciſcani Minorum Ordinis habitum induiſſe, initium ætatis ſuæ Cretam deductum, eaque de cauſa pro Cretenſi vulgo reputatum eſſe. Super his autem Ghirardaccius *in Hiſtoris Bononiæ lib.* 3. *part.* 2. *pag.* 576. tum Sigonius *de Epiſcopis Bononienſibus lib.* 23. *ad annum* 1410. *tom.* 3. novæ editionis *pag.* 462., & Maſinus *in Bononia perluſtrata ad diem* 3. *Maji pag.* 303. *&* 7. *Julii pag.* 373. *& in Cardinalibus Bononienſibus pag.* 14. *ad annum* 1405. videri poſſunt.

Eccleſia Bononienſis a Gregorio XIII. Roſæ aureæ munere decorata.

§. 5. Quo tempore Nos a felicis recordationis Prædeceſſore noſtro Clemente Papa XI. in Advocatorum Sacri Collegium adſcripti fuimus, Carolus Chartarius, cujus nomen inter eruditos Viros ſatis notum eſt, Collegii ejuſdem Decanus erat. Inter varia autem, quæ ſuperſunt Opera ab eodem Carolo conſcripta, Opus extat, quod *de Roſa aurea* inſcriptum eſt: in quo cæremoniæ hujus originem inveſtigavit, iis tamen monumentis innixus, quorum id temporis notitia habebatur. Illud autem eo in opere præcipuum eſt, quod rite, & exacte confectus Catalogus ibidem habetur ſummorum Principum, Regum, Reginarum, atque illuſtrium tum Virorum, tum Fœminarum, ac poſtremo etiam Eccleſiarum, ad quas a Summis Pontificibus Roſæ aureæ munus tranſmiſſum eſt. Inter alias vero Eccleſias, quibus prædictum donum impertitum eſſe memoratur, Metropolitana noſtra S. Petri Eccleſia deſcripta deprehenditur. Hoc autem munus a recolendæ memoriæ Concive noſtro Gregorio PP. XIII. ad eamdem Eccleſiam tranſmiſſum fuit, cujus rei gratia idem Pont. Præſulem Vincentium Bolognettum intimum Cubicularium ſuum Bononiam ablegavit qui Roſæ aureæ munus eo tempore detulit, atque exhibuit, quo bon. mem. Cardinalis Gabriel Palæottus ſemper cum laude memorandus, Eccleſiæ illius Archiepiſcopatum gerebat. Hæc autem Roſa ea ipſa eſt, quæ etiam hoc tempore quarta Dominica Quadrageſimæ in Metropolitanæ illius Eccleſiæ Ara principe exponitur, dum Divinorum Officiorum ac Miſſarum ſolemnia celebrantur. Quæ autem per hujuſmodi occaſionem acta Bononiæ ſint, ea, tum *in Hiſtoria* Vizzani, tum *in Monumentis Hiſtoricis* Falconi, & Maſini, in Inſtructionibus, quæ Præſuli Bolognetto præſcriptæ fuerunt, ac poſtremo in Allocutione, quæ hujus celebritatis occaſione, a Cardinali Gabriele Palæotto habita fuit, videre eſt; quæ monumenta a Chartario collecta, & *in memorato ſuo Opere pag.* 116. *& ſeq.* edita ſunt.

Pontifex hoc exemplum ſequutus ſimile donum eidem Eccleſiæ tranſmittit per Cubicularium ſuum Nobilem Bononien.

§. 6. Et Nos igitur, quamvis egregio Civi noſtro Gregorio Papæ XIII. dignitate quidem pares, ut meritis inferiores Nos eſſe ingenue agnoſcamus, illius tamen exemplo, ad alia amoris ac devotionis noſtræ argumenta, quæ erga Metropolitanam Eccleſiam Noſtram, ac dilectam Patriam huc uſque exhibuimus, Roſæ etiam munus adjungere decrevimus. Quapropter Roſam auream, quæ ut ſupra diximus, proxime elapſa Dominica quarta Quadrageſimæ a Nobis benedicta fuit, Metropolitanę Bononienſi Eccleſię Noſtræ dono tranſmittimus; ad eamque deferendam Dilectum Filium Paulum Zani Nobilem Convicem, atque intimum Cubicularium Noſtrum deligimus. Pro iis autem, quæ hac occaſione agenda erunt, conſuetę eidem Inſtructiones preſcribentur. Cum vero Nos Bononię Archiepiſcopatum adhuc retineamus, reſque noſtras videamus in eo ſtatu poſitas, ut (quod grave admodum Nobis eſt) Eccleſiam, ac Patriam Noſtram amplius jam inviſendi ſpes Nobis ſublata ſit, ea hic indicare ſupervacuum exiſtimamus, quę hujuſmodi occaſione per Nos facta fuiſſent, ſi Nobis iſtic idem Archiepiſcopi munus gerentibus, Roſæ aureę munus a Pontifice Bononiam tranſmiſſum fuiſſet. Neque illud etiam a Nobis poſtulatur, ut ea omnia fiant, quæ Gregorii XIII. tempore facta fuerunt, cum præteritorum, ac præſentium temporum conditio diverſa ſit, neque cum eo, qui tunc erat, hodiernus rerum ſtatus conferri poſſit. Quod igitur ſatis eſſe ducimus, adeo ut amplius eo quidquam fieri neque exoptemus, neque probaturi ſimus, illud eſt, primum, ut hujuſmodi celebritas Feſto die Sancti Petri Apoſtoli, qui Metropolitanæ Eccleſię Noſtræ Titularis eſt, peragatur, quo die, intervenientibus

Eiuſdem Roſæ excipiendæ, & exponendæ diem, & formam præſcribit.

Ur-

Digitized by Google

Candiotto, vedendoſi in punto di morte, diceſſe, farlo Iddio morire in quel luogo, in cui era nato; confeſſando in queſto modo d'eſſer nato in Bologna d'oſcuri natali, aver veſtito l'Abito dell'Ordine Minore Franceſcano, eſſere ſtato nel principio della ſua età condotto a Candia, eſſere perciò ſtato riputato ſempre Candiotto. Vedanſi il Ghirardacci *nell' Iſtoria di Bologna al lib. 3. pag. 576. part. 2.*, il Sigonio *de Epiſcopis Bononienſibus lib. 23. all' Anno* 1410. *nel tom.* 4. della nuova edizione *pag.* 461., il Maſini *nella Bologna perluſtrata a' 3. di Maggio p.* 303., *a' 7. di Luglio pag.* 373., *e ne' Cardinali Bologneſi pag.* 14. *all' Anno* 1405.

La Chieſa di Bologna ebbe dal Pontefice Gregorio XIII. il dono della Roſa d'oro.

§. 5. Carlo Cartari, nome noto fra gli eruditi, era Decano del Collegio degli Avvocati Conſiſtoriali nel tempo, in cui dalla felice memoria di Clemente XI. Noi ſummo ad eſſo aſcritti. Ha Carlo compoſte varie Opere. Fra le altre ve n'è una intitolata *della Roſa d'oro*. In eſſa ha inveſtigata l'origine della funzione, ma con que' monumenti, che erano ſcoperti al ſuo tempo. Quello, che v'è di particolare nell'Opera, è un Catalogo puntuale, e ben fatto, di tutti que' Sovrani, Re, Regine, Principi, Principeſſe, e Chieſe, alle quali è ſtato traſmeſſo il detto regalo, della Roſa d'oro. Fra le altre Chieſe, alle quali è ſtato traſmeſſo il detto regalo, ſi vede deſcritta la noſtra Metropolitana di S. Pietro. Il regalo le fu fatto dal noſtro degniſſimo Concittadino Gregorio XIII., che ſpedì a Bologna Monſignor Vicenzo Bolognetti ſuo Cameriere Segreto, che portò, e preſentò il regalo nel tempo, in cui era Arciveſcovo la ſempre riſpettabile memoria del Cardinale Gabriello Paleotti; e queſta è quella Roſa, che ancora oggidì ſi eſpone nella quarta Domenica di Quareſima ſopra l'Altare Maggiore della Metropolitana nella celebrazione de' Divini Officj, e Meſſa ſolenne. Quanto in quella occaſione foſſe fatto in Bologna, ſi può vedere *nella Storia* del Vizzani *nelle Memorie Iſtoriche* del Faleoni, nel Maſini, nelle Iſtruzioni date a Monſignor Bolognetti, nell'Allocuzione fatta dal Cardinale Gabriello Paleotti in tale occaſione, monumenti raccolti, e dati alle ſtampe dal Cartari *nella detta ſua Opera alla pag.* 116. *e ſeguen.*

Il Pontefice moſſo da queſt' eſempio manda per un ſuo Cameriere ſegreto Nobile Bologneſe un ſimil dono alla medeſima Chieſa.

§. 6. Riconoſcendoci con tutta buona fede, benchè uguali nella dignità, inferiori nel merito al noſtro degno Concittadino Gregorio XIII., abbiamo però deliberato col di lui eſempio di aggiungere agli altri contraſſegni, che abbiamo dati, di tenero divoto affetto alla noſtra Metropolitana, e alla noſtra Patria, il regalo ancora della Roſa. Doniamo dunque alla noſtra Metropolitana la Roſa d'oro da Noi benedetta, come abbiamo detto poc'anzi, nella proſſima paſſata Domenica quarta di Quareſima. Eleggiamo portatore di eſſa Monſignor Paolo Zani Noſtro Nobile Cittadino, e Noſtro Cameriere Segreto. Ad eſſo ſi daranno le ſolite iſtruzioni di quanto dovrà fare. Eſſendo Noi per anche Arciveſcovo di Bologna, e vedendoci in iſtato, il che molto ci peſa, di non poter più rivedere nè la noſtra Chieſa, nè la noſtra Patria, crediamo ſuperfluo l'additare ciò, che avremmo fatto in ſimile congiuntura, ſe dal Papa foſſe ſtato mandato a Bologna il regalo della Roſa d'oro, eſſendo Noi ſemplice Arciveſcovo di Bologna. Tampoco non eſigiamo, che ſi faccia quanto fu fatto nel tempo di Gregorio XIII, eſſendo pur troppo i tempi mutati, e non eſſendo paragonabile lo ſtato d'allora collo ſtato preſente. Quello, che a Noi baſta, tal che il di più ci diſpiacerebbe, ſi è, che la funzione ſi faccia nel giorno di S. Pietro Titolare della noſtra Metropolitana, in cui ſi fa ſolenne Cappella coll'intervento de' Magiſtrati, e che la Roſa d'oro da Noi regalata ſi eſponga ogni anno nella quarta Domenica di Quareſima nell' Altare Maggiore, nel tempo de' Divini Officj, e Meſſa, unitamente con quella donata dal Pontefice Gregorio XIII., quando lo ſtato d'eſ-

Si preſcrive il giorno, e la formula di ricevere, ed eſporre la Roſa d'oro.

Urbis Magiſtratibus, ſolemnem Cappellam haberi in more poſitum eſt; præterea, ut Roſa aurea a Nobis dono miſſa, quotannis Dominica quarta Quadrageſimæ, quo tempore Divinorum Officiorum, ac Miſſarum ſolemnia peraguntur, in Ara Eccleſiæ maxima exponatur una cum ea, quæ a Pontifice Gregorio XIII. donata fuit, dummodo tamen Roſæ illius ſtatus talis ſit, ut exponi poſſit; niſi enim memoria Nos fallit, aurea Gregorii Roſa minus bene ſe habere Nobis videtur; quod ſi ita foret, illud opportune faciendum exiſtimaremus, quod in Sanctuario Lauretano, aliiſque Eccleſiis fieri conſuevit. Theophilus Raynaudus *tom.* 10. *ſuorum Operum*, in Tractatu *de Roſa Mediana a Pontifice conſecrata*, *ad pag.* 411. Eccleſiarum Elenchum contexit, ad quas a Summis Pontificibus Roſæ aureæ munus tranſmiſſum fuit; ille autem, qui apud Chartarium habetur, magis exacte confectus eſt; cum hic Apoſtolici Tabularii Arcis S. Angeli, cujus præfecturam gerebat, monumenta in promptu habuerit, Vaticana Baſilica, cujus inter Canonicos Nos olim fuiſſe gloriamur, a quinque Summis Pontificibus Roſæ aureæ munere donata fuit. Idem autem munus Baſilica Lateranenſis bis, a duobus videlicet Summis Pontificibus, obtinuit: iis pariter in Sanctuario Lauretano, duorum item Pontificum, Gregorii XIII., & Clementis VIII. dono impertitæ geminæ aureæ Roſæ viſuntur; harum tamen prima non amplius exponitur, neque a loco, ubi ſita eſt, removetur, ne forte, cum a vetuſtate male habeat, eamdem conteri, aut comminui contingat; qua etiam fortaſſe de cauſa in nuper memoratis Baſilicis Dominica Quarta Quadrageſimæ ſuper Altari unica tantum Roſa, ea nempe, quæ noviſſime donata fuit, exponitur.

Olim, quo die Pontifices Roſam auream benedicebant, ſermonem de re habere conſueverant.

§. 7. *In Muſæi Italici tomo ſecundo* a Mabillonio inſerti reperiuntur Romani Ordines, quos illi datum eſt, in itinere, quod per Italiam habuit, eoque potiſſimum tempore, quo Romæ moratus fuit, Virorum in ſacris materiis peritorum ope colligere. In undecimo autem Ordine, qui Benedicti Canonici S. Petri eſt, quemque ante *annum* 1143. conſcriptum fuiſſe ex eo patet, quod Cardinali Guidoni de Caſtello ab Auctore dedicatum fuit, qui Cardinalis prædicto anno Pontifex factus, & Cœleſtini II. nomine appellatus fuit; atque in aliis Ordinibus ſubſequentibus, qui ad inferiora pertinent tempora, de Roſa aurea mentio facta deprehenditur. Tum autem in illo, qui memorati Canonici Romani Opus eſt, quam in altero Cardinalis Jacobi Cajetani, qui Pontificis Bonifacii VIII. nepos fuit, atque etiam in alio Petri Amelii, qui Sactiſta fuit Urbani V., illud fuiſſe moris adjungitur, ut Romanus Pontifex, Roſæ aureæ occaſione, de eadem aurea Roſa ſermonem haberet. Sane inter Magni Prædeceſſoris Noſtri Innocentii III. Opera Sermo reperitur, quem ipſe per hanc occaſionem in Baſilica S. Crucis in Hieruſalem pronunciavit. Nos quidem præterita Dominica quarta Quadrageſimæ ſolemnem Benedictionis Roſæ aureæ cæremoniam peregimus, ſed nullum eadem occaſione Sermonem habuimus; tum quia id a Prædeceſſoribus noſtris, his temporibus, quæ Nobis proximiora ſunt, minime factum fuiſſe novimus, tum quia in Sacrarum Cæremoniarum libro, qui Chriſtophoro Marcello tribuitur, & Leonis X. tempore conſcriptus fuit, quo ſcilicet hodierno tempore utimur, de hujuſcemodi Sermone nullum omnino adeſt verbum; ac demum quia Dominica quarta Quadrageſimæ non eſt ex iis Feſtis diebus, in quibus Romanus Pontifex ſolemni Pontificali ritu celebrare ſolet; ſine Pontificali autem Miſſa ut plurimum minime locus Sermoni eſt; quemadmodum in ſupracitato decimo quinto Ordine Romano Petri Amelii *cap.* 47. videre eſt: *Id certo nota, quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem, debet etiam Miſſam celebrare*. Neque vero hujuſmodi Sermonem in hac, quam conſcribimus, Epiſtola habere Nobis in animo eſt; illud tantummodo propoſitum habemus, ut aliqua, tum circa Auctorem Roſæ, tum circa ipſius ſignificationem, atque ejuſdem etiam Benedictionis Auctorem, leviter attingamus; quod quidem non ſolum prætermiſſi Sermonis quodammodo locum tenere poterit, verum etiam aliquid valebit ad commendandam excellentiam illius muneris, quod Metropolitanæ Bononienſi Eccleſiæ Noſtræ tranſmittimus.

De eodem argumento Pontifex in hac Epiſtola ſcribit.

Origo Roſæ aureæ ab aliquibus

§. 8. Ut autem illa prætermittamus, quæ circa ejuſdem antiquitatem dicendi minime deeſſent, ſed, ſi hic afferrentur, noſtri temporis Eruditis obſoleta & ſuper-

Digitized by Google

d' eſſa lo comporti ; parendo a Noi , ſe la memoria non ci tradiſce , non eſſere la Roſa d' oro di Gregorio molto in buon eſſere ; nel qual caſo potrebbe praticarſi ciò , che ſi pratica nel Santuario di Loreto , ed in altre Chieſe. Teofilo Raynaudo *nel Tom.* 10. *delle ſue Opere* , nel ſuo Trattato *de Roſa Mediana a Pontifice conſecrata*, *alla pag.* 411., fa l'Elenco delle Chieſe , alle quali è ſtato traſmeſſo da' Papi il regalo della Roſa d'oro . Più eſatto è quello del Cartari , avendo avuto eſſo alle mani i monumenti dell' Archivio Apoſtolico di Caſtello S. Angelo, di cui era Prefetto . Da cinque Sommi Ponteſici la Baſilica Vaticana, di cui ci gloriamo d'eſſer ſtati Canonico , ha ottenuto il dono della Roſa d'oro; da due la Baſilica Lateranenſe , e da due il Santuario di Loreto , cioè da Gregorio XIII., e da Clemente VIII. Ma la prima più non ſi eſpone , nè ſi leva dal luogo ov'è, pel timore, che eſſendo mal ridotta dal tempo , correſſe pericolo di gauſtarſi; e nelle poc'anzi nominate Baſiliche, forſe per la ſteſſa ragione, non ſi eſpone ſu l'Altare nella quarta Domeoica di Quareſima , che l'ultima Roſa d'oro donata.

§. 7. Nel *tom.* 2. *del Muſeo Italico* dal Padre Mabillon ſono inſeriti gli Ordini Romani, che nel ſuo viaggio d'Italia , e molto più nella ſua dimora in Roma , coll'ajuto di Perſone pratiche delle ſacre materie , potè radunare . Nell' Ordine undecimo, Opera di Benedetto Canonico di S. Pietro, e che fu ſcritta prima *dell' Anno* 1143. eſſendo ſtata dedicata dall'Autore al Cardinale Guidone di Caſtello , che nel predetto anno fu fatto Papa col nome di Celeſtino II., e negli altri Ordini ſuſſeguenti, e che appartengono a' tempi più baſſi, ſi parla della Roſa d'oro; ed in quello già nominato del Canonico Romano, e nell'altro del Cardinale Giacomo Gaetano Nipote del Pontefice Boniſazio VIII. e nell'altro di Pietro Amelio, che fu Sagrilla d'Urbano V. ſi aggiunge , che il Romano Pontefice ſoleva nell'occaſione della Roſa d'oro ſermoneggiare ſopra la ſteſſa Roſa d'oro. Ed in fatto fra le Opere del noſtro gran Predeceſſore Innoceozo III. ſi ritrova il Sermone, che eſſo in queſta occaſione fece nella Baſilica di S. Croce in Geruſalemme. Noi nella proſſima paſſata Domenica quarta di Quareſima abbiamo fatta la funzioue, ma non abbiamo ſermoneggiato; non avendo ritrovato, che ciò ſiaſi fatto da' noſtri Predeceſſori ne' tempi a Noi più vicini; non facendoſi minima parola del Sermone nel Libro delle Sacre Cerimonie attribuito a Criſtoforo Marcello, e ſcritto nel tempo di Leone V., del quale oggi ci prevaliamo; e non eſſendo la quarta Domenica di Quareſima una di quelle Feſte, nelle quali il Romano Pontefice celebra Pontificalmente, ſenza la qual Meſſa Pontificale non ha luogo per lo più il Sermone , come ſi vede nel decimo quinto Ordine Romano di ſopra citato di Pietro Amelio *al Cap.* 47., *Id certo nota*, *quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem* , *debet etiam Miſſam celebrare*. Non intendiamo tampoco di fare un Sermone in queſta noſtra Lettera, che ſcriviamo , e la noſtra intenzione ſi è di accennare qualche coſa circa l'autore della Roſa , il ſignificato di eſſa , e l' autore della Benedizione della medeſima; il che non ſolo ſarà un tal quale ſupplemento al Sermone tralaſciato, ma ſervirà per far noti i pregj del regalo , che traſmettiamo alla noſtra Metropolitana di Bologna.

Fu uſo de' Rom. pontefici di far diſcorſo ſopra la Roſa d'oro nel giorno, in cui la benedicevano.

Sopra lo ſteſſo argomento il Pontefice ſcrive la Lettera preſente.

§. 8. Laſciando da parte quelle coſe , che potrebbero dirſi ſopra l'antichità , ma che dette recherebbero, e con ragione, nauſea agli eruditi de' noſtri tempi , dire-

Origine della Roſa d'oro at-

Digitized by Google

Tributum S. Leoni IX., qui Monaſterio cuidam impoſuit cenſum duarum unciarum auri, in Roſam impendendum.

pervacua jure videri poſſent; Magnum Pontificem Sanctum Leonem IX. hujuſmodi Roſæ aureæ anno Chriſti MXLIX. auctorem haberi, dicemus. Nobiles Pontificis hujus Progenitores S. Crucis Monaſterium in ea Regione, quæ nunc Alſatia dicitur, fundaverant; cumque jus ſuper eodem Monaſterio in perſonam ipſius Pontificis recidiſſet, placuit ipſi, exemptionem Monaſterio concedere, illudque Sanctæ Sedi immediate ſubjicere, eidem vero onus impoſuit, ut quotannis, aliquot diebus ante Dominicam quartam Quadrageſimæ, vel auream Roſam, vel duas auri uncias, Pontifici mitteret; cujus quidem cenſus ſolutio ſubſequentibus etiam temporibus adimpleta fuiſſe dignoſcitur; ſiquidem relata habetur in libro Cenſuum Cenci Camerarii, quod Opus ſub ſæculi duodecimi finem conſcriptum fuit, atque a Muratorio *in ſuo tom. 5. Antiquitatum Italicarum diſſert. 69. pag.* 880. etſi minus integre typis editum; cujus tamen integrum Authographum in Tabulario Arcis S. Angeli aſſervatur, ejuſdem vero exemplar exacte ac fideliter deſcriptum penes Nos habemus, quod a dilecto Filio Magiſtro Antonio Caſalio Cameræ Apoſtolicæ Præſide dono accepimus; quum in illius dominium acquiſierit ex hæreditate ac ſucceſſione celebris, atque eruditi Viri quondam Joannis Baptiſtæ Caſalii gentilis ſui.

Ita cenſet P. Calmet, cujus ſententiæ Pontifex non ſubſcribit.

§. 9. Auguſtinus Calmet *in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica & Civili Lotharingiæ tom.* 1. *lib.* 19. *pag.* 1040., poſtquam de fundatione Monaſterii Sanctæ Crucis in Alſatia, ac de tributo per S. Pontificem Leonem IX. eidem impoſito, ea omnia retulit, quæ nuper expoſita a Nobis ſunt, ita ſubdit: *Talis eſt origo Roſæ aureæ, quam etiam hodie Pontifex benedicit quarta Dominica Quadrageſimæ, quæ dicitur* Lætare, *& quam alicui ex Principibus, in amoris atque æſtimationis pignus dono mittit*. Nos vero licet hujuſce Auctoris doctrinam & literarios labores probe compertos habeamus, minime tamen adduci poſſumus, ut prædictæ illius opinioni ſubſcribamus. Illud enim libenter admittimus, S. Leonem PP. IX. Monaſterio S. Crucis præfatum tributum impoſuiſſe, ex eoque probari, Roſam auream illius ætate in uſu fuiſſe; at ex eo nequaquam probari poſſe judicamus, eumdem Pontificem ritus Roſæ aureæ Auctorem fuiſſe, quin immo ex eo ipſo arguimus hujuſmodi ritum aliquanto prius inſtitutum fuiſſe.

Referuntur verba Privilegii Sancti Leonis IX.

§. 10. Porro idem Calmet *part.* 2. *ſui tom.* 1. *num. nuper citati*, ad aſſerendam veritatem rerum, quæ ab ipſo enarrantur, authentica affert teſtimonia, Privilegium ſcilicet S. Leonis IX., cujus quidem ea, quæ ſubjicimus verba, ad rem noſtram vel maxime faciunt: *Pro donatione igitur libertatis iſtius, o Crux*, quod videlicet Monaſterium Titulo Sanctæ Crucis inſignitum eſſet, *ipſo Sole nitidior, cunctiſque creatis pretioſior, Petro Apoſtolo ipſo tuo Monaſterio conceſſa, pro ſalute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Chriſto tuo Domino Noſtro dormientium, penſo annuatim conſtituto tempore noſtræ Apoſtolicæ Sedi ab Abbatiſſa ipſius loci ſolvendam, Roſam videlicet auream penſo duarum Romanorum unciarum; aut factam ſicut fieri ſolet, aut tantumdem ad faciendam, tempore Quadrageſimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Succeſſoribus noſtris conſuete portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominica, cum cantatur Introitus: Oculi mei ſemper ad Dominum*.

Aliqua ex adductis verbis indicant majorem antiquitatem hujus Ritus.

§. 11. Hic autem conſideranda ſunt tum verba illa: *Aut factam ſicut fieri ſolet*, tum alia etiam, quæ paulo poſt ſubſequuntur: *Conſuete portari in quarta Dominica*; videndumque, an ulla ratione fieri poſſit, ut ritus Roſæ aureæ Sancto Leoni IX. tamquam primo Auctori adſcribatur. Sane quidem ex prædictis verbis arguitur, hujuſcemodi ritum præcedenti tempore introductum extitiſſe, Sanctum vero Leonem illum fuiſſe oſtenditur, qui onus impenſæ in auream Roſam faciendæ Monaſterio ſuo impoſuit; verum nullatenus iiſdem verbis probatur, eumdem Pontificem ritus illius Inſtitutorem fuiſſe, quemadmodum nuper dictum eſt. Etenim, ſi revera talis fuiſſet, aliquid amplius relatis verbis addidiſſet; cauſas nimirum expoſuiſſet, atque rationes, quibus ad eumdem ritum conſtituendum inductus eſſet; diem vero, quo ſolemnis ea cæremonia quotannis peragenda foret, ibidem ipſe deſignaſſet, non tamquam antea præſtitutum propoſuiſſet, ut ab eo factum fuiſſe deprehenditur. Siquidem hujuſmodi cæremoniæ diem pro jampridem conſtituto ha-

bens,

Digitized by Google

diremo farſi autore della Roſa d'oro il gran Pontefice San Leone IX. *nell' Anno* 1049. Avevano i di lui nobili Progenitori fondato in Alſazia il Monaſtero di Santa Croce; e paſſato in lui il diritto ſopra lo ſteſſo Monaſtero, volle dargli l'eſenzione, ſottoponendolo immediatamente alla Santa Sede, ed imponendogli il peſo di mandare al Papa ogni anno alcuni giorni prima della quarta Domenica di Quareſima o una Roſa d'oro, o due oncie di oro, qual pagamento ſi ritrova eſeguito anche ne' tempi ſuſſeguenti, ritrovandoſi deſcritto nel libro de' Cenſi di Cencio Camerario, Opera ſcritta nel fine dal Secolo duodecimo, e ſtampata, benchè non interamente, dal Muratori *nel ſuo tom. 5. delle Antichità d'Italia diſſert. 69. q.* 880., il di cui Originale intiero però ſi ritrova nell' Archivio di Caſtel S. Angelo, e una fedele, ed eſatta Copia ſi ritrova appreſſo di Noi, regalataci da Monſignor Antonio Caſale Preſidente della Camera Apoſtolica, copia venuta, in di lui potere, come erede, e ſucceſſore del celebre, ed erudito della ſua ſteſſa Famiglia, Gio: Battiſta Caſale.

tribulta da alcuni a S. Leone IX., il quale impoſe ad un certo Monaſtero il cenſo di due oncie d'oro per la medeſima.

§. 9. Il Padre Calmet *nella ſua Storia Eccleſiaſtica, e Civile di Lorena al tom. 1. lib. 19. pag.* 1040. dopo aver riferito quanto è ſtato da Noi poc' anzi eſpoſto della fondazione del Monaſtero di Santa Croce in Alſazia, e del tributo impoſtogli da S. Leone IX.; così ſcrive: *Tale è l'origine della Roſa d'oro, che il Papa benedice ancor oggi la quarta Domenica di Quareſima, chiamata* Lætare, *e che manda a qualche Prencipe per contraſſegno di ſtima, e di affetto.* Ma Noi, benchè ſappiamo il merito del Padre Calmet; e le ſue fatiche letterarie non ci ſiano ignote, non poſſiamo ſottoſcriverci al ſopraddetto di lui parere, ammettendo ben volentieri, aver il Pontefice S. Leone IX. impoſto al Monaſtero di Santa Croce, il diviſato tributo; provarſi con ciò, che la Roſa d'oro era uſitata nel ſuo tempo; ma non provarſi, che eſſo ſia ſtato l'Autore del rito della Roſa d'oro, anzi doverſi ſupporre, che il rito foſſe ſtato qualche tempo prima iſtituito.

Sentimento del P. Calmet, a cui non conſente il Pontefice.

§. 10. Il Padre Calmet *nella part. 2. del ſuo tom. 1. poc' anzi citato* porta le teſtimonianze autentiche per ben aſſodare i ſuoi racconti; ed *alla pag.* 416. *e ſeg.* porta il privilegio di S. Leone IX., e le parole, che fanno al noſtro caſo, ſono le ſeguenti: *Pro donatione igitur libertatis iſtius, o Crux*, eſſendo il Monaſtero intitolato di Santa Croce, *ipſo Sole nitidior; cunctiſque creatis pretioſior, Petro Apoſtolo ipſo tuo Monaſterio conceſſa, pro ſalute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Chriſto tuo Domino Noſtro dormientium, penſo annuatim conſtituto tempore noſtræ Apoſtolicæ Sedi ab Abbatiſſa ipſius loci ſolvendam, Roſam videlicet auream penſo duarum Romanarum unciarum, aut factam ſicut fieri ſolet, aut tantumdem ad faciendam, tempore Quadrageſimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Succeſſoribus noſtri conſuete portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominico, cum cantatur Introitus: Oculi mei ſemper ad Dominum.*

Si riportano le parole del privilegio di S. Leone.

§. 11. Si oſſervino le parole: *Aut factam ſicut fieri ſolet &c.* ſi oſſervino le altre: *conſuete portari in quarta Dominica &c.* E poi ſi dica, ſe può ragionevolmente pretenderſi, che il rito della Roſa d'oro riconoſca per primo autore il Pontefice S. Leone IX. Dimoſtrano bensì le parole, che il rito era precedentemente introdotto, e che eſſo fu quello, che addoſsò la ſpeſa della Roſa d'oro al ſuo Monaſtero; ma non provano in verun modo, che foſſe l'iſtitutore del rito, come poc' anzi ſi è detto. Se lo foſſe ſtato, avrebbe detto qualche coſa di più; avrebbe eſpoſte le cauſe, ed i motivi, da i quali foſſe ſtato condotto ad introdurlo; avrebbe ſtabilito il giorno, in cui ſi doveſſe fare ogni anno la funzione, non lo avrebbe ſuppoſto, come vediamo aver fatto. Imperochè dando già il giorno della funzione, come antecedentemente fiſſato, ordina, che il tributo ſia in Roma otto giorni prima della Domenica *Lætare*, volendo, che ſia in Roma nella Domenica, in cui cade l'Introito;

Da eſſo però ſi deduce un antichità maggiore di queſto Rito.

Ocu-

bens, hoc ſolum mandat, ut penſum a Monaſterio ſolvendum, octo diebus ante Dominicam *Lætare* in Urbe ſit, videlicet die Dominico, in quem cadit Introitus: *Oculi mei ſemper ad Dominum*, qui nempe Dominica tertia Quadrageſimæ in Miſſa legitur.

Ea verba conatur quiſpiam pertrahere in ſenſum Calmetii, ſibique placitum.

§. 12. Noſtras hujuſcemodi animadverſiones cum Nos alicui ex egregiis Academicis noſtris, ex his, qui ſingulis feriis ſecundis coram Nobis convenire aſſolent, & valde accurate de ſacris rebus & antiquitatibus diſſerere, communicavimus, æqui bonique exceptæ, & approbatæ (licet non ab omnibus) fuerunt. Quare, cum aliquis ex ipſis in Academico Conventu, *die 6. Maji* 1748. habito, multa cum eruditione, ut illius mos eſt, Patris Calmeti partes tuendas ſuſceperit, illa quidem verba: *Roſam factam ſicut fieri ſolet*, ita interpretatus eſt, quaſi non infectam, ſed elaboratam ac perfectam Roſam deſignarent; aliis vero verbis: *Conſuete portari in quarta Dominica*: ea indicari cenſuit, quæ Pontifex & per ſe ipſum facere conſtituiſſet, & per Succeſſores ſuos fieri cuperet, quoniam ante prædicta verba alia hæc habentur: *a Nobis*, *& Succeſſoribus noſtris*; adeo ut verus verborum ſenſus eſſe debeat, ac ſit, quod ſcilicet S. Leo onus illud Abbatiſſæ imponeret, ut eadem ſive Roſam ex auro confectam & elaboratam, ſive duas auri uncias, Romam mittere deberet, propterea quod quarta Quadrageſimæ Dominica, tum ipſe Roſam eamdem manu geſtare vellet, tum ita in poſterum a Succeſſoribus ſuis fieri exoptaret; atque hinc recte concludi, Pontificem illum Ritus hujuſmodi auctorem fuiſſe.

Sed fruſtra.

§. 13. Omnino negari nequit, interpretationem hanc, & acutam, & ingenio illius dignam eſſe, qui eam in medium produxit. Verum Nos minime adduci potuimus, aut poſſumus, ut eamdem admittamus. Non inficiamur, per verba illa: *aut facta*, deſignari quidem Roſam, quæ elaborata, & confecta ſit; verum alia, quæ ſubſequuntur verba: *ſicut fieri ſolet*, aliquid amplius innuunt, nimirum, quod Roſa illa non confecta ſolum eſſe deberet, verum ea forma, & opere opificio elaborata, cujuſmodi ad illud tempus Roſæ aureæ perfectæ fuerant. Nec diffitemur, hanc Pontificis voluntatem fuiſſe, ut Roſa ſive Monaſterio tranſmiſſa, ſive ex duabus auri unciis ab eodem ſolutis conflata, non minus a ſe, quam a Succeſſoribus ſuis manu geſtari deberet; verum, cum ibidem vox *conſuete* interponatur, quæ non futurum, ſed præteritum tantummodo tempus deſignandi vim habet; ſatis inde manifeſtum fit, Pontifici in animo fuiſſe, hoc dicere, idque revera dixiſſe, quod cum Prædeceſſores ſui Dominica quarta Quadrageſimæ Roſam auream manu geſtare conſueviſſent, ipſe eam geſtare decreverat, quæ a ſuo Monaſterio in poſterum tranſmittenda eſſet, idemque per Succeſſores ſuos fieri ſtatuebat.

Auctores, qui ex ipſis verbis majorem Ritus antiquitatem deducunt, Leonicus.

§. 14. Michael Leonicus, qui Pauli V. tempore inſignis Pontificiæ Cappellæ Cæremoniarum Magiſter fuit, ingentem manuſcriptorum ſuorum copiam reliquit, quæ partim in Tabulario Arcis S. Angeli, partim in Vaticana Bibliotheca aſſervantur. Is autem in quodam ex hujuſmodi anecdotis, quod a Carthario in ſuo Opere jam allegato *pag.*10. refertur, poſtquam Privilegii Leonis IX. ſuperius citati mentionem fecit, ita ſubdit: *Hujuſmodi Monumentum ſexcentorum annorum antiquitatem indicat; ſed majorem etiam ex ipſo arguere licet. Nullum hoc vetuſtius vidi.* Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 2. *in vita Urbani II. ad n.* 56. ei opinioni adhærere videbatur; ut Urbanum ipſum ritus hujuſce auctorem faceret, qui *anno* 1088. Pontifex factus fuit; viderat enim *in tomo* 10. *Spicilegii* fragmentum Andegavenſis Hiſtoriæ, in quo legitur, Pontificem hunc, cum Turonem veniſſet Dominica quarta Quadrageſimæ, Roſam auream manu geſtaſſe, eamque Fulconi Comiti Andegavenſi dono dediſſe; præterea animadverterat, nullum a Martene *in ſuo tractatu de Divinis Officiis cap.* 19. *n.* 17. pro Roſa aurea vetuſtius prædicto Urbano II. monumentum afferri. Verum, cum aliqua facti Leonis IX notitia ad eumdem perveniſſet ſumma ingenuitate ſententiam mutavit, quemadmodum *in citata vita Urbani II. n.* 6. deprehenditur: *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multo antiquior eſt, quam credideram, ſed tamen non multo ante S. Leonem. IX. introductus.* Inter doctos Viros, qui edendis in lucem Operibus hodie ſibi famam acquirunt, dilectus Filius Joſeph Catalanus Presbyter me-

Pagi.

Catalanus

soti

Oculi mei ſemper ad Dominum, che per appunto ſi legge nella terza Domenica di Quareſima.

Si ſforzano alcuni di adattare le riferite parole al proprio ſentimento e del Calmet.

§. 12. Comunicate queſte noſtre rifleſſioni a que' noſtri virtuoſi Accademici, che ogni giorno di Lunedì ſi radunano avanti di Noi, e con molta eſattezza diſcorrono delle ſacre materie, incontrarono una benigna approvazione, ma non però appreſſo di tutti; eſſendovi ſtato taluno, che nell' Accademia tenuta *ai* 6. *Maggio* 1745. ſi fece con molta erudizione, al ſuo ſolito, partigiano del P. Calmet, interpretando le parole: *Roſam factam ſicut fieri ſolet*: come eſprimenti una Roſa bella e fatta, e le altre: *Conſuete portari in quarta Dominica*: come eſprimenti quanto il Papa voleva fare, e voleva, che ſi faceſſe da' ſuoi Succeſſori, giacchè avanti d'eſſe vi erano queſte altre: *a Nobis*, *& ſucceſſoribus noſtris*: in tal maniera che il vero ſenſo ſia, e debba eſſere, che S. Leone imponeva all' Abbadeſſa il peſo di mandare o una Roſa d'oro bella e fatta, o due oncie d'oro, volendola eſſo portare in mano la quarta Domenica di Quareſima, e volendo ancora, che così ſi faceſſe da' ſuoi Succeſſori, il che dimoſtra, eſſere eſſo ſtato l'autore di queſto rito.

Ma ciò non rieſce.

§. 13. Non può negarſi, che l'interpretazione non ſia ingegnoſa, e degna del talento di chi l'ha prodotta; ma a Noi non è baſtato, nè baſta l'animo di poterla ammettere. Confeſſiamo, che la parola *aut factam*, ſignifica una Roſa bella e fatta: ma le altre immediatamente: *ſicut fieri ſolet*, paſſano più avanti; additando, che la Roſa doveva eſſere bella e fatta, ma però fatta in quella forma, e con quella manifattura, con cui erano ſtate fatte le roſe d'oro ſino allora. Confeſſiamo, che il Pontefice volle, che la Roſa o mandata dal Monaſtero, o fatta colle due oncie d'oro da eſſo traſmeſſe, ſi portaſſe non meno da lui, che da' ſuoi Succeſſori, ma frapponendovi la parola *conſuete*, che non può ſignificare il tempo futuro, ma il ſolo tempo paſſato; dà a conoſcere, aver il Pontefice voluto dire, e detto, che eſſendo ſtati ſoliti i ſuoi Predeceſſori di portare in mano la Roſa d'oro la quarta Domenica di Quareſima, voleva eſſo portar quella, che doveva traſmetterſi dal ſuo Monaſtero, e che lo ſteſſo ſi faceſſe da' ſuoi Succeſſori.

Ancora, che dalle parole del privilegio congetturano eſſere il Rito più antico. Il Lonigo Il Pagi.

§. 14. Michele Lonigo gran Maeſtro di Ceremonie della Cappella Pontificia nel tempo del Pontificato di Paolo V. laſciò una quaſi incredibile quantità de' ſuoi Manoſcritti, che ſi conſervano nell' Archivio di Caſtel S. Angelo, e nella Biblioteca Vaticana. In uno di queſti, riferito dal Cartari *nella ſua Opera già allegata alla pag.* 10. fa menzione del citato Privilegio di Leone IX. e poi ſoggiugne le ſeguenti parole: *Moſtra queſta memoria ſeicento anni di antichità; ne argomenta però molti più. Non ho veduta altra innanzi di queſta.* Il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom.* 2. *nella vita di Urbano II. al num.* 56. avrebbe inclinato a fare autore ſu di queſto rito il detto Pontefice Urbano II., che fu fatto Papa *l'anno* 1088. avendo oſſervato *nel tom.* 10. *dello Spicilegio* un frammento della Storia Andegavenſe, in cui ſi legge, che eſſendo il detto Pontefice venuto a Tours, nella quarta Domenica di Quareſima portò in mano la Roſa d'oro, che regalò a Fulcone Conte Andegavenſe, ed avendo altresì oſſervato, che il Martene *nel ſuo Trattato de Divinis Officiis al cap.* 19. *n.* 17. non porta monumento più antico per la Roſa d'oro, del ſopraddetto d'Urbano II. Ma eſſendogli poi capitata alle mani una tal quale notizia del fatto di Leone IX., con ogni ingenuità mutò parere, come ſi vede *nella citata Vita d'Urbano II ſotto il n.* 56. *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multo antiquior eſt, quam credideram; ſed tamen non multo ante S. Leonem IX. inductus.* Fra gli Uomini dotti, e che ſi rendono oggidì celebri colle ſtampe, deve annoverarſi il Sacerdote Giu-

Digitized by Google

rito recenſendus eſt. Is præter alia volumina Typis edita, Tomum unum ſuper Opere Sacrarum Cæremoniarum Eccleſiæ Romanæ, quod, ut ſupra diximus, Chriſtophoro Marcello Archiepiſcopo Corcyrenſi tribuitur, non ita pridem vulgavit, Nobiſque inſcripſit. Ibi autem *lib.* 1. *tit.* 7. *cap.* 3. *de Benedictione Roſæ* §. 1. *n.* 3. *& ſeq.* ſententiæ illi adhæret, quod Roſæ aureæ ritus ante Pontificatum S. Leonis IX. inſtitutus jam eſſet.

Roſæ aureæ Ritus antiquior eſt Pontificatu S. Leonis IX. ſed prima ejus origo ignoratur.

§. 15. Quare, ut primum quæſtionis caput, quod ad ritus hujuſce auctorem attinet, concludamus, ritum ipſum valde vetuſtum quidem, atque a multis ante ſæculis introductum fuiſſe dicemus, ac S. Leonem IX. de eodem, tamquam de ritu pridem in more poſito, mentionem facere; certam autem notitiam de vero, ac præciſo inſtitutionis illius tempore nequaquam haberi: at nullo pacto ferendam eſſe heterodoxi Philippi Mornay aſſertionem *in ſuo Myſterio iniquitatis ad pag.* 1006. ubi, dum Urbanum V. Roſam auream Joannæ Reginæ Siciliæ dono dediſſe refert, eumdem Urbanum ritus hujuſce auctorem fuiſſe affirmat; etenim, etiamſi ex æquitate admittatur, Leonis IX. monumentum eidem ignotum fuiſſe, non excuſandus tamen eſt, quod vel diſſimulaverit, vel ignoraverit, ante Urbanum V. Roſam auream ab Eugenio III. ad Alphonſum Hiſpaniæ Regem; ab Alexandro III. ad Francorum Regem dono miſſam fuiſſe, eumdemque Pontificem cum Venetiis eſſet, Reipublicæ illius Ducem eodem munere decoraſſe, Innocentium pariter III. ante Urbani V. tempora bis ſuper Roſa aurea Sermonem habuiſſe. Hæc quidem facta extra omnem controverſiæ aleam ſunt. Quapropter jure ac merito Hoſpinianus, licet heterodoxus, *in ſuo Opere de Feſtis*, Mornay aſſertionem rejecit; eademque ſtrenue impugnatur a Gretſero *tom.* 5. *ſuorum Operum lib.* 2. *de Benedictionibus cap.* 10. *pag.* 269. *& ſeq. & tom.* 7. *in examine Myſterii Pleſſeani a cap.* 60 *pag.* 365.

Philippi Mornay error notatur.

Officia Eccleſiaſtica Dominicæ IV. in Quadrageſima lætitiam undique præferunt.

§. 16. Sequitur jam, ut de iis, quæ ad ritus hujuſce ſignificationem pertinet, dicamus. Quia tamen ad id neceſſe eſt, ut aliqua prius circa Dominicam quartam Quadrageſimæ, in qua a Romano Pontifice Roſæ aureæ Benedictio peragitur, indicemus; de hac idcirco pauca præmittimus. Diem hanc, Dominicam lætitiæ appellari, atque eſſe, primum omnium ſciendum eſt, proindeque ea recurrente, in Introitu Miſſę leguntur illa verba Iſaiæ: *Lætare Hieruſalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam, gaudete cum lætitia, qui in triſtitia fuiſtis, ut exultetis, & ſatiemini ab uberibus conſolationis veſtræ:* quibus verbis Iſraelitici Populi lætitia deſignatur, qua tunc perfuſus fuit, quum Dominus Deus, diuturnæ illius captivitatis miſeratione commotus, eum a Babylonica ſervitute liberavit; quæ etiam verba ad Sanctę Eccleſię, & Chriſti Fidelium lętitiam exprimendam accommodatiſſima ſunt, eo quod in preſentia non amplius ſub Hebręorum, ac Gentilium perſecutionibus gemat, ut primis temporibus miſerrime opprimebatur; juxta id, quod a ſacris Expoſitoribus ſuper eodem Textu obſervatur. Evangelium autem, quod in Miſſa ejuſdem Dominicę quartę legitur, lętitię item plenum eſt, quum ſcilicet in eo prodigioſa panum, ac piſcium multiplicatio enarretur, quibus refectę, ac ſaturatę ſunt turbę, quę, ut Chriſtum prędicantem audirent, trans mare Galileæ in Tiberiade confluxerant, quæque tam magno prodigio commotę, Chriſtum ſibi Regem facere conſtituerant; quo factum eſt, ut is inde aufugeret, ac ſeſe abſconderet. Jam vero quod in hujus diei ſolemni Miſſa miniſtrantes Dalmaticis indutos conſpicimus, ex iiſdem etiam ſacris veſtibus, quæ ſigna lætitiæ ſunt, Eccleſiæ gaudium agnoſcimus: Extat *in tom.* 24. Bibliothecæ Maximæ Patrum editionis Lugdunenſis *pag.* 1405. Sermo quidam numero XIV. notatus, cujus Petrus Bleſenſis auctor eſſe exiſtimatur, quique ſuper hac Dominica IV. Quadrageſimæ conſcriptus eſt. In ipſo autem mirari ſe indicat Auctor, quid ſibi velit inſueta hæc Eccleſiæ lætitia, quum maxime Dominica hæc Quadrageſimæ ſit, aliamque diem Dominicam, quæ Paſſionis dicitur, proximo pręcedat. Verum, quum is varias lętitię hujuſce cauſas aſſignet, quę maxime ad rem noſtram facit, ea eſt, quę ab Innocentio III. aſſertur in eo Sermone, de quo ſuperius dictum fuit, ubi ait, idcirco voluiſſe Eccleſiam in quarta hac Dominica Fideles ad ſpiritualem lętitiam excitare, ut eos in pœnitentiis, ac jejuniis Quadrageſimalibus laborantes ali-

Digitized by Google

Giuſeppe Catalano. Ha eſſo dato alle ſtampe fra molti altri Volumi anche il Tomo primo ſopra l' Opera delle Sacre Ceremonie della Chieſa Romana, attribuita, come ſi è detto, a Marcello Arciveſcovo di Corfù, che ha dedicato a Noi; *e nel lib. 1. tit. 7. cap. 3. de Benedictione Roſæ* §. 1. *n.* 3. *e ſeq* abbraccia il ſentimento, che il rito della Roſa d'oro foſſe iſtituito prima del Pontificato di S. Leone IX.

Il Rito della Roſa d'oro è innanzi il Pontificato di S. Leone IX., ma la di lui origine è ignota. Si accenna l'errore di Filippo Mornay.

§. 15. E però, conchiudendo il primo punto, che appartiene all'autore del rito, diremo, eſſer eſſo molto antico, eſſere ſtato introdotto molti Secoli addietro, farne menzione S. Leone IX., come di un rito prima introdotto, non averſi certa notizia del tempo preciſo della introduzione, ed eſſere intollerabile l'aſſerzione dell' eterodoſſo Filippo Mornay *nel ſuo Miſtero d'iniquità alla pag.* 1006., ove referendo, che Urbano V. regalò la Roſa d'oro a Giovanna Regina di Sicilia, dice, che eſſo fu autore di queſto rito: imperocchè, ammeſſo con ogni ragionevolezza, che da eſſo foſſe ignoto il monumento di Leone IX., non è però ſcuſabile l'avere o diſſimulato, o ignorato, che, prima d' Urbano V., Eugenio III. mandò la Roſa d'oro ad Alfonſo Re di Spagna; Aleſſandro III. prima di Urbano V. la mandò in dono al Re di Francia, ed eſſendo in Venezia, ne fece un preſente al Doge della Repubblica; e che prima pure d'Urbano V. Innocenzo III. ſermoneggiò due volte ſopra la Roſa d'oro. Queſti fatti ſono incontraſtabili. Per lo che l'Oſpiniano, benchè eterodoſſo, *nella ſua Opera delle Feſte* rigetta l'aſſerzione del Mornay, che pure è con molto valore impugnata dal Gretſero *nel tom. 6. delle ſue Opere al lib. 2. de Benedictionibus cap. 40. pag. 269. e ſeg. e nel t. 7. in Examine Myſterii Pleſſeani al cap. 60. pag. 365.*

Gli Offici Eccleſiaſtici della Domenica IV. di Quareſima ſpirano allegrezza per ogni parte.

§. 16. Succede l'altro punto, che appartiene al ſignificato di queſto rito. Ma di ciò non ſi può diſcorrere, ſe prima non ſi accenna qualche coſa in ordine alla Domenica quarta di Quareſima, in cui ſi benedice dal Romano Pontefice la Roſa d'oro. Queſta Domenica è chiamata ed è Domenica di allegrezza, e però nell' Introito della Meſſa ſi leggono le parole d'Iſaia: *Lætare Hieruſalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam: gaudete cum lætitia, qui in triſtitia fuiſtis, ut exultetis, & ſatiemini ab uberibus conſolationis veſtræ*: parole, che alludono all'allegrezza del popolo d'Iſraele: allora che il Grande Iddio moſſo a compaſſione della di lui lunga ſervitù, lo liberò dalla ſchiavitù di Babilonia; e che altresì molto bene ſi adattano ad eſprimere l'allegrezza di Santa Chieſa, e de' Fedeli, che più non gemono, come ne' primi tempi gemevano ſotto le perſecuzioni degli Ebrei, e de' Gentili, giuſta l'oſſervanza de' Sacri Eſpoſitori ſopra il detto teſto. Il Vangelo pure, che ſi legge nella Meſſa della Domenica quarta, è Vangelo d'allegrezza, riferendoſi la miracoloſa moltiplicazione e de' pani, e de' peſci, e la ſuſſeguente refezione delle turbe, che di là dal Mare di Galilea nella Tiberiade erano concorſe a ſentire GESU' CRISTO, che predicava, ed avendo veduto il ſopraddetto gran miracolo, volevano farlo Re; per lo che eſſo fuggì, e ſi naſcoſe. Nella Meſſa pure ſolenne di queſto giorno i Miniſtri ſi ſervono delle Dalmatiche, che ſono ſegni di allegrezza. Nel *tom* 24. della Maſſima Biblioteca de' Padri della ſtampa di Lione *alla pag.* 1405. ſi ritrova un Sermone attribuito a Pietro Bieſenſe, che è il decimo quarto, fatto per appunto ſopra queſta Domenica quarta di Quareſima. In eſſo ſi maraviglia dell'allegrezza della Chieſa, trattandoſi di una Domenica proſſima a quella di Paſſione. Aſſegna varie cauſe della predetta allegrezza; ma quella, che fa al caſo noſtro, viene aſſegnata da Innocenzo III. nel ſopraddetto ſuo Sermone, in cui dice, aver voluto la Chieſa eccitare in queſta quarta Domenica i Fedeli ad una ſpirituale allegrezza, per ſollevarli da quanto avevano ſofferto nelle penitenze, e digiuni quadrageſimali: *Ne ergo Fidelis Populus propter aſperitatem quadrageſimalis abſtinentiæ ſub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis ſolatium interponitur, ut anxietas temperata levius ſufferatur. Hodiernum Officium totum eſt plenum lætitia, totum exultatione refertum, gaudio cumulatum*. Queſta ragione vie-

aliqua ratione ſublevaret: *Ne ergo Fidelis Populus propter aſperitatem Quadrageſimalis abſtinentiæ ſub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis ſolatium interponitur, ut anxietas temperata levius ſufferatur. Hodiernum enim Officium totum eſt plenum lætitia, totum exultatione refertum, totum gaudio cumulatum*. Hæc eadem ratio tum a Durando *in ſuo Rationali Divinorum Officiorum*, tum a Caſali *de veteribus Chriſtianorum ritibus cap.* 81., a Rocca *in ſuo Tractatu de Roſa aurea*, ac demum a Quarto *in Tractatu de Benedictionibus in particulari ſect.* 2. fuſe illuſtratur.

Huic lætitiæ conſona eſt Benedictio & geſtatio Roſæ aureæ.

§. 17. Cum tanta igitur hujuſce diei ſpiritualis lætitia ſit, pie ac ſapienter a Romanis Pontificibus excogitatum eſt, ut Roſæ aureæ ritum introducerent, quam balſamo inungi, & muſco etiam adſpergi mos eſt. Verba autem Orationis, quæ a Romano Pontifice, dum Roſam auream benedicit, recitantur, hæc ſunt: *Majeſtatem tuam ſuppliciter exoramus, ut hanc Roſam odore, viſuque gratiſſimam, quam hodierna die in ſignum ſpiritualis lætitiæ manibus geſtamus benedicere, & ſanctificare tua pietate digneris*. Et quidem per Florem Jeſus Chriſtus Redemptor noſter denotatur: *Flos iſte Chriſtum Regem exprimit ac deſignat, qui de ſe ipſo loquitur dicens: Ego Flos campi, & lilium convallium*; per aurum vero, eumdem Regem Regum, & Dominum Dominantium fuiſſe innuitur, quod etiam ſignificat aurum illud, quod ipſi a Magis oblatum fuit: *Aurum namque Regem non immerito dicitur denotare, cum ad hoc deſignandum a Magis figuraliter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monſtraretur*; denique odor glorioſæ Reſurrectionis ejuſdem triumphum præmonſtrat, quæ mundi totius fuit, atque eſt, ſpiritualis lætitia: *Odor autem hujus floris, Reſurrectionis ejus gloriam præfigurat & ſane anfractus, & climata omnium ſcelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Reſurrectionis aſperſit, ut nulla pars Orbis alienam ſe ab odore iſto ſentiat, vel expertem, ſed omnes ſe gaudeant odore hoc ſuaviſſimo ſpirituales nequitias in cæleſtibus jam viciſſe*. Ita magnus Prædeceſſor noſter Alexander III. ad Ludovicum VII. Francorum Regem ſcripſit, cum Roſam auream eidem dono mitteret; cujus Epiſtola *tom.* 10. Labbeanæ Collectionis Conciliorum Editionis Pariſienſis *pag.* 1360. refertur; ubi Coſſartius *in Notis* animadvertit, ante Alexandrum III. a Pontifice Eugenio III. idem dictum fuiſſe in Epiſtola, quam ad Alphonſum Hiſpaniæ Regem, auream Roſam ipſi mittens, conſcripſit; quæ Epiſtola *eodem tomo pag.* 1064. habetur: *Roſam auream, quam in ſignum Paſſionis, & Reſurrectionis Jeſu Chriſti Domini Noſtri Dominica, qua cantatur: Lætare Hieruſalem, ſingulis annis Romanus Pontifex portare conſuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem Fratrem noſtrum P. Segovienſem Epiſcopum providimus tranſmittendam*. Qua in re illud etiam hic animadvertere opportunum eſt, in Roſæ aureæ ritu id moris antiquitus fuiſſe, ut aurum ipſum rubro colore tingeretur ad Chriſti Paſſionem diſtinctius denotandam, quemadmodum ex citata Alexandri III. Epiſtola deducitur: *Rubor autem, quo aurum coloratum eſt, & ſuffuſum, Paſſionem ſignificat Redemptoris, de quo utique ſcriptum eſt: Quis eſt iſte qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra? Et iterum: Quare rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari?*

In Benedictione Roſæ aureæ preces recitantur, ac præter muſcum, & balſamum, adhibetur aqua benedicta, & incenſum.

§. 18. Illud poſtremo obſervandum reſtat, quod pertinet ad Roſæ aureæ Benedictionem. Hæc autem in præcitato Opere de Sacris Cæremoniis Marcelli nomine inſcripto exacte deſcripta habetur, ubi *lib.* 1. *ad tit. de Benedictione Roſæ*, indicatam ſuperius Orationem refert, quæ in benedicenda Roſa adhibetur, & exponit, Roſam ipſam balſamo inungi, ac muſcum contritum ſuper eamdem imponi; qui muſcus in Eccleſia Græca etiam hodie in uſu eſt, cum ſit una ex illis ſpeciebus, ex quibus ſacra Unctio, ſive Chriſma conficitur, quemadmodum in Euchologio Græcorum *pag.* 508., tum apud Goar *ſuper eodem Euchologio pag.* 516., & apud Iſaac Habert *in Pontificali Græcorum pag.* 699., & *pag.* 714. videre eſt; ſuper hæc omnia demum aquam benedictam aſpergi, atque incenſum adoleri ſubjungit; quod etiam ab eodem *lib.* 2. *cap.* 37. refertur.

Non ejuſdem ætatis eſt Benedi.

§. 19. Permulti ſunt, qui falſo exiſtimant, inſtitutionem ritus Roſæ aureæ, atque ipſius benedictionem, uno, eodemque tempore ortum habuiſſe. Quod quidem nulle

Digitized by Google

ne anche ampiamente illuſtrata dal Durando nel ſuo *Rationale Divinorum Officiorum lib. 6. cap. 57.*, dal Caſali *de Veteribus Chriſtianorum ritibus al cap. 81.*, dal Rocca *nel ſuo Trattato della Roſa d'oro*, dal Quarto *nel ſuo Trattato de Benedictionibus in particulari ſect. 2.*

Conviene con queſta allegrezza il benedirſi, e portarſi della Roſa d'oro. Altri miſterj ſi dichiarano di queſto Rito.

§. 17. Continuando il ſiſtema della ſpirituale allegrezza di queſto giorno, fu poi ſavio e divoto penſiere de' Romani Pontefici l'introdurre il rito della Roſa d'oro, che ſi unge col balſamo, ſopra cui ſi pone ancora il muſchio. *Majeſtatem tuam ſuppliciter exoramus, ut hanc Roſam odore, viſuque gratiſſimam, quam hodierna die in ſignum ſpiritualis lætitiæ in manibus geſtamus, benedicere, & ſanctificare tua pietate digneris:* ſono parole dell'Orazione, che recita il Romano Pontefice benedicendo la Roſa d'oro; ſignificando il fiore il noſtro Redentore Gesù Criſto: *Flos iſte Chriſtum Regem exprimit ac deſignat, qui de ſe ipſe loquitur dicens: Ego flos campi, & lilium convallium*; additando l'oro, ch'eſſo fu Re de' Re, e Padrone de' Dominanti; il che anche ſi vide nella obblazione dell'oro, che gli fecero i Magi: *Aurum namque Regem non immerito dicitur denotare, cum ad hoc deſignandum a Magis ſingulariter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monſtraretur*; e ſignificando l'odore la gloria della di lui Riſurrezione, che fu, edè la ſpirituale allegrezza di tutto il Mondo: *Odor autem hujus floris Reſurrectionis ejus gloriam præfigurat &c. ſane anfractus, & climata omnium ſcelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Reſurrectionis aſperſit, ut nulla pars Orbis alienam ſe ab odore iſto ſentiat, vel expertem, ſed omnes ſe gaudeant odore hoc ſuaviſſimo ſpirituales nequitias in cœleſtibus jam viciſſe:* Così ſcriſſe il Noſtro gran Predeceſſore Aleſſandro III. a Lodovico VII. Re di Francia, mandandogli la Roſa d'oro; e la di lui Lettera è riferita *nel t. 10.* della Collezione de' Concilj del Labbè della ſtampa di Parigi *alla pag. 1360.* ſopra la quale il Coſſart *nelle Note* oſſerva, eſſere ſtato ciò anche detto prima di Aleſſandro III., dal Pontefice Eugenio III. nella Lettera, con cui accompagnò il Regalo della Roſa d'oro ad Adolfo Re di Spagna, qual Lettera è *nello ſteſſo tomo alla pag. 1064. Roſam auream, quam in ſignum Paſſionis, & Reſurrectionis Jeſu Chriſti Domini Noſtri Dominica, qua cantatur, Lætare Hieruſalem, ſingulis annis Romanus Pontifex portare conſuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem fratrem noſtrum P. Segovienſem Epiſcopum providimus tranſmittendam*. Non eſſendo fuor di propoſito l'accennare, che anticamente, per eſprimere anche col colore la Paſſione di Criſto in queſto rito della Roſa d'oro, lo ſteſſo oro ſi tingeva con color roſſo, come chiaramente ſi deduce dalla citata Lettera d'Aleſſandro III. *Rubor autem quo aurum coloratum eſt, & ſuffuſum, Paſſionem ſignificat Redemptoris, de quo utique ſcriptum eſt: Quis eſt iſte, qui venit de Edom tinctis veſtibus de Boſra? Et iterum: Quare rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari?*

Nella Benedizione della Roſa d'oro ſi recitano preghiere, e oltre il muſchio, e il balſamo, ſi fa uſo dell'acqua benedetta e dell'incenſo.

§. 18. Reſta l'ultimo punto, che è quello della Benedizione. Viene la funzione eſattamente deſcritta nell'Opera delle Sacre Cerimonie già di ſopra citata, attribuita a Criſtoforo Marcello, ove *al lib. 1. al tit. de Benedictione Roſæ* riferiſce l'Orazione di ſopra accennata, con cui ſi benedice la Roſa d'oro, ed eſpone, che ſi unge la Roſa col balſamo; che ſopra vi ſi pone il muſchio tritato, del qual muſchio ancora ſi ſerve la Chieſa Greca, eſſendo il muſchio una di quelle ſpecie, dalle quali ſi compone il ſacro unguento, o criſma, come ſi vede nell'Eucologio de' Greci *pag. 508.*, nel Goar *ſopra il detto Eucologio p. 516.* ed in Iſaac Haberti *nel Pontificale de' Greci p. 699. & p. 714.* e che finalmente il tutto ſi aſperge coll'acqua benedetta, e s'incenſa; e lo ſteſſo vien pure da eſſo riferito *al lib. 2. cap. 37.*

Il tempo dell'iſtitu-

§. 19. Molti ſono in errore, credendo eſſer nata nello ſteſſo tempo l'iſtituzione del rito, della Roſa d'oro e la benedizione; ma ciò non ha ſuſſiſtenza, eſſendovi

mani,

Digitized by Google

dictio Roſæ aureæ, ac Ipſius inſtitutio. nulla ratione ſuſtineri poſſe ex eo patet, quod in Romanis Ordinibus, qui a prædicto Joanne Mabillonio *tom. 2. Muſæi Italici* editi ſunt, quorum aliqui ante, alii poſt decimum tertium ſæculum conſcripti fuerunt, de Roſa quidem aurea, de balſamo, & muſco ſermo fit; verum nulla omnino mentio de Benedictione in ipſis habeatur. Edmundus Martene *in ſupracitato cap. 18. num. 17.* Pontificem Innocentium IV., qui *anno* 1243. ad Summum Pontificatum evectus fuit, Benedictionis hujuſce auctorem facit, ea nixus ratione, quod in ejuſdem Pontificis Vita verba hæc legantur: *Primus Roſam auream ſolemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Juſti hoſpitibus ſuis Lugduni dono dedit*. Verum Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom. 3. in Vita Innocentii IV. ad n. 28.* de fide Auctoris illius Vitæ vehementer dubitat, cum in Ordine Romano Petri Amelii, qui Sacriſta fuit Urbani V. *anno* 1362. in Pontificem electi, nulla Benedictionis mentio facta reperiatur.

Hujuſmodi Benedictio circa Sæculum XV. probabiliter invecta. §. 20 Quare veriſimile admodum eſt, Benedictionis ritum ſubſequentis Sæculi initio fuiſſe introductum. Extat Pontificis Julii II. Epiſtola *in Tomo* 13. Conciliorum editionis ſuperius citatæ, quam ille ad Guilielmum Cantuarienſem Epiſcopum conſcribit, dum eidem Roſam auream Henrico VIII. Angliæ Regi dono exhibendam tranſmitteret, qui Rex deplorabilis poſtea ſchiſmatis auctor fuit: *Mittimus nunc ad eum Roſam auream Sancto Chriſmate delibutam, & odorifero muſco aſperſam, noſtriſque manibus de more Romanorum Pontificum benedictam*. Leonis X. etiam Breve apud Cirtharium habetur, quod ab eodem Pontifice ad Saxoniæ Ducem cum Roſæ aureæ munere miſſum fuit. *Sacratiſſimam auream Roſam quarta Dominica Sanctæ Quadrageſimæ a Nobis Chriſmate Sancto delibutam, odoriferoque muſco aſperſam, cum Benedictione Apoſtolica, ut vetus eſt conſuetudo, aliiſque Sacris adhibitis Cæremoniis conſecratam*. Quibus quidem verbis, cum claram ab hiſce Pontificibus, expreſſamque Benedictionis Roſæ, ſicut ea hodie peragi ſolet, mentionem fieri, ac de eadem tanquam de veteri conſuetudine ipſos loqui deprehendamus, non incongruum videtur ſtatuere, ejuſdem Benedictionis uſum tempore nuper indicato introductum fuiſſe, ab aliquo ſcilicet Pontificum Sæculi illius, quod Julii II. ac Leonis X. tempora anteceſſit; ad quam inſtituendam et de cauſa adducti ſint, ut ipſa Sacra Cæremonia ſanctior adhuc, atque auguſtior redderetur. *Omnis Creatura Dei bona eſt, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: ſanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: verba ſunt Apoſtoli *in prima ad Timotheum cap.* 4. quibus verbis noſtri Theologi utuntur, ut omnem quidem Creaturam & bonam, & mundam eſſe comprobent. Quemadmodum vero, ſi fieri poſſet ut aliqua immunda foret, ea ſigno Crucis, & oratione ſanctificari poſſet; multo potiori ratione aliæ res bonæ eodem ſigno Crucis, Oratione, ac Benedictione meliores poſſunt, & ſanctiores evadere. Qua de re Cardinalem Bellarminum *de Cultu Sanctorum lib. 3. cap. 7. in tom. 2. ſuarum Controverſiarum* videre eſt. Iiſdem etiam veſtigiis inſiſtens prædictus Joſeph Catalanus *loco citato* §. 3. *num.* 1. balſamum quidem, & muſcum Ritus Roſæ aureæ inſtitutioni coæva eſſe indicat; verum Benedictionem, in qua & preces adhibentur, & aquæ benedictæ aſperſio fit, atque incenſum adoletur, recentiorem eſſe affirmat, atque ad illud tempus referendam, quod a Nobis paulo pridem indicatum eſt.

Quo animi affectu mittatur a Pontifice munus, quoque ſit excipiendum. §. 21. Hæc igitur, Dilecti Filii, ſunt, quæ Nos in hac Epiſtola exponere Vobis opportunum exiſtimavimus, non quidem, ut eruditionem oſtentaremus; ſed ut muneris hujus, quod Vobis mittimus, præſtantia magis innoteſceret. Etenim, ut Prædeceſſoris Noſtri Pontificis Calliſti III. verbis utamur: *Non muneris æſtimanda eſt quantitas, ſed altioris ſignificationis qualitas interpretanda*, ut habetur in Epiſtola, quam is ad Carolum Galliarum Regem conſcripſit, cum Roſæ aureæ munus ad eumdem tranſmiſit, quæque a Raynaldo in Annalibus *ad annum Chriſti* 1457. *num.* 52. refertur. Idem etiam Vos munus, (ut cum Calliſto ipſo pergamus) tanquam ſinceri affectus Noſtri pignus, ac monumentum habete: *En igitur accipe pignus, ac monumenta noſtri amoris*; & adjungit: *Roſam hanc lætiſſimo corde ſuſcipe; nec te auri fulgor, ſed contemplatio Divinæ ſignificationis teneat*.

Poſt-

Digitized by Google

gli Ordini Romani, ſtampati dal Padre Mabillon, come abbiamo detto, *nel t. 2. del ſuo Muſeo Italico*, fatti e prima e dopo il ſecolo decimo terzo, ne' quali ſi parla della Roſa d'oro, e del balſamo, e del muſchio, ma nè punto, nè poco ſi parla della benedizione. Il Martene *nel ſopracitato cap. 19. num. 17.* fa autore di queſta Benedizione il Pontefice Innocenzo IV., che aſceſe al Sommo Pontificato *l'anno* 1243. fondatoſi ſu la Vita dello ſteſſo Pontefice, in cui ſi legge: *Primus Roſam auream ſolemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Juſti hoſpitibus ſuis Lugduni dono dedit*. Ma il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom. 3. nella Vita d' Innocenzo IV. al n.* 28. gravemente dubita della fede dell' Autore, non ritrovandoſi fatta memoria della Benedizione nell' Ordine Romano di Pietro Amelio, che fu Sagriſta d' Urbano V. eletto Papa *nel* 1362.

[...]zione della Roſa d'oro non è il medeſimo della Benedizione.

§. 20. E però è molto veriſimile, che nel principio del ſecolo ſeguente il rito della Benedizione foſſe introdotto. Nel *tom.* 17. de' Concilj dell' edizione di ſopra citata *alla pag* 1480. è regiſtrata la Lettera del Pontefice Giulio II. ſcritta a Guglielmo Arciveſcovo di Cantorbery, a cui manda la Roſa d'oro da preſentarſi ad Arigo VIII. Re d' Inghilterra, che fu poi il deplorabile autore dello ſciſma: *Mittimus nunc ad eum Roſam auream Sancto Chriſmate delibutam, & odorifero muſco aſperſam, noſtriſque manibus, de more Romanorum Pontificum, benedictam*. Appreſſo il Cartari ſi ritrova pure un Breve di Leone X., che accompagna la traſmiſſione della Roſa d'oro al Duca di Saſſonia: *Sacratiſſimam auream Roſam quarta Dominica Sanctæ Quadrageſimæ a Nobis Chriſmate Sancto delibutam, odoriferoque muſco aſperſam, cum Benedictione Apoſtolica, ut vetus eſt conſuetudo, aliiſque Sacris adhibitis Cæremoniis conſecratam*. Fanno queſti Pontefici menzione chiara, e netta della Benedizione, come oggi ſi fa; ne parlano come d'una conſuetudine antica; e però non ſembra improbabile il dire, eſſer' eſſa ſtata introdotta nel tempo poc' anzi accennato, da qualcuno de' Pontefici del precedente ſecolo avanti Giulio II., e Leone X, che s' induſſero a farla, per rendere ſempre più auguſta, e divota la ſacra funzione: *Omnis Creatura Dei bona eſt, & nihil reijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur, ſanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: ſono parole di S. Paolo *nella prima a Timoteo al cap.* 4. delle quali ſi ſervono i noſtri Teologi per comprovare, che ogni creatura è buona, e monda, e che, ſe mai per impoſſibile ve ne foſſe qualcheduna immonda, ſiccome queſta può eſſere ſantificata col ſegno della Croce, e coll' Orazione, con molto maggior ragione le altre coſe buone poſſono diventare migliori, e più ſante, col ſegno pure de la Croce, coll' Orazione, e Benedizione. Vedaſi il Cardinale Bellarmino *de Cultu Sanctorum al lib. 3. cap. 7. nel tom. 2. delle ſue Controverſie*. Il Catalano *nel luogo citato al §. 3. n. 1. e ſeg.* cammina ſulle ſteſſe pedate, accennando, che il balſamo, ed il muſchio ſono coevi all' iſtituzione del rito della Roſa d'oro; ma eſſere più recente la Benedizione, che di eſſa ſi fa colle preci, coll' aſperſione dell' acqua ſanta, e coll' incenſo, riferendo tutta queſta Benedizione al tempo poc' anzi da Noi accennato.

Eſſa probabilmente fu introdotta circa il ſecolo XV.

§. 21. Ed eccovi, o Diletti Figli, quanto abbiamo creduto d' eſporvi in queſta noſtra Lettera, non per far pompa d'erudizione, ma acciò ſappiate, e ſiate ben inteſi del pregio del Noſtro regalo: *Non muneris æſtimanda eſt quantitas, ſed altioris ſignificationis qualitas interpretanda*, ſono parole del noſtro Predeceſſore Caliſto III. nella ſua Lettera ſcritta a Carlo Re di Francia, quando gli mandò il regalo della Roſa d'oro; qual Lettera è regiſtrata dal Rainaldo *negli Annali all' anno di Criſto* 1457. *num.* 51. Ricevete il regalo come pegno del Noſtro ſincero affetto: *En igitur accipe pignus & monumentum noſtris amoris*. proſiegue Calliſto ed aggiunge: *Roſam hanc lætiſſimo corde ſuſcipe, nec te auri fulgor, ſed contemplatio ſignificationis teneat*. E dopo avere eſpoſti i miſterj già di ſopra accennati di queſto rito conchiude: *Utinam Divinus odor penetret in tuos ſenſus Chariſſime Fili*.

Con quale affetto dal Pontefice traſmettaci queſto dono, e con quale debba riceverci.

Poſtquam vero indicata ſuperius hujuſce ritus myſteria expoſuit, ita concludit: *Utinam Divinus odor penetret in tuos ſenſus Chariſſime Fili*. Hos itaque Calliſti Prædeceſſoris Noſtri pios, & plenos amoris erga Galliarum Regem ſenſus Nos adoptamus, ac pro noſtris hic ponimus, dum Roſam auream a Nobis benedictam ad Vos tranſmittimus, ac dum poſtremo Vobis, & reliquis dilectis Filiis Concivibus Noſtris, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 24. Martii 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

V.

LATINI RITUS

Presbyteris in Ruſſia Polonica degentibus permittitur ut Ruthenorum Unitorum Eccleſiis, deficientibus Lapideis Altaribus ſeu Tabulis conſecratis, & Calicibus aureis ſive argenteis, Miſſarum Sacrificia ſuper eorumdem Ruthenorum Antimenſiis, & cum Calicibus e ſtanno celebrare.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Procemium.

IMPOSITO Nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio convenit, univerſæ Chriſti Familiæ toto Terrarum Orbe diffuſæ neceſſitatibus animum diligenter intendere, maxime vero fidelium Eccleſiæ Miniſtrorum in remotis Regionibus pro animarum ſalute laborantium preces benigne ſuſcipere, eorumque opportuno levamini, ac ſpirituali conſolationi, etiam per congruæ diſpenſationis Indulta prout rerum, locorum, & temporum rationes, ac veneranda majorum noſtrorum exempla ſuadent, conſulere, & providere.

Miſſionariorum preces delatæ ad Congreg. de Propagan. Fide.

§. 1. Sane dudum Dilecti Filii Presbyteri Latini Ritus Apoſtolicas Miſſiones per Ruſſiam Polonicam exercentes, Congregationis Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpoſitorum exponi curarunt, quod quum in tota Ruſſia, ac potiſſimum in Montibus Pol Kucie, in Podolia, in vaſtiſſimis Ukrainæ Regionibus, & in univerſa fere Ruſſia Alba nuncupata, frequentes quidem ſint Ruthenorum Unitorum Eccleſiæ, rariſſimæ vero Latini Ritus; cumque ipſi pro Miſſarum celebratione Lapideas Sacratas Tabulas, & Calices aureos, vel argenteos, per longa & difficilia itinera, ſine gravi incommodo, & ſine periculo confringendi eaſdem Tabulas, & Calices, ſecum referre non valeant; idcirco, niſi facultas ipſis concederetur celebrandi Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium ſuper dictorum Ruthenorum Antimenſiis, ut vocant, & Calices eorumdem e ſtanno ut, moris apud illos eſt, confectos adhibendi, neceſſe ipſis erit ab ejuſdem Sacrificii celebratione plerumque abſtinere: multique præterea Latini Ritus Fideles, qui ab Eccleſiis ejuſdem Ritus longe degunt, Sacerdotis Latini præſentia, a quo Sacra Myſteria peragantur, eiſque diſtribuantur, omnino carebunt; prout reipſa ſæpe, graviſſimo cum animarum detrimento, per plures annos carere dignoſcuntur. Proindeque demiſſis precibus poſtularunt, ut ſibi concederetur hujuſmodi facultas, Sacroſanctum nempe Miſſæ Sacrificium, etiam ſine Lapidea Sacrata Tabula, celebrandi ſuper Antimenſiis Ruthenorum Unitorum, atque in Miſſarum celebratione, eorumdem Ruthenorum ſtanneos Calices adhibendi.

Remittuntur ad Cong. S. Officii, ibique examinantur.

§. 2. Cum autem hujuſmodi Miſſionariorum preces, a dicta Cardinalium Congregatione Propagandæ Fidei negotiis præpoſita alterius Congregationis Venerabilium quoque Fratrum noſtrorum ejuſdem S. R. E. Cardinalium adverſus Hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum, examini & judicio, de more, remiſſæ fue-

Digitized by Google

III. Queſti amoroſi, e pii ſentimenti del Pontefice Caliſto verſo il Re di Francia, ſono ben volentieri adottati da Noi, e fatti Noſtri, traſmettendovi la Roſa d'oro da Noi benedetta: terminando col dare a Voi, ed a tutti gli altri amati Noſtri Concittadini, l'Apoſtolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

---

fuerint; & conſequenter de iis actum fuerit in Conſeſſu coram Nobis habito die XXII. Januarii elapſi Anni MDCCL., Nos tunc, ut ad generale Reſcriptum ſuper his edendum mature procederemus, quidquid olim in hac materia ab hac eadem Apoſtolica Sede decretum fuiſſet, in unum colligi juſſimus; ac præterea Venerabili Fratri Epiſcopo Zenopolitano, qui tunc opportune in Curia præſens aderat, quique & antea diu in Polonici Regni Ditionibus, atque in Eccleſiaſticis Catholicorum Latinorum, Græcorumque Unitorum negotiis, Apoſtolicæ Sedi egregiam operam navando, verſatus fuerat: & deinde ad eaſdem Regiones, & ad eoſdem labores laudabiliter proſequendos, non obſtantibus itinerum difficultatibus expenſiſque, redire non dubitavit, mandavimus, ut Nos ſuper expoſitorum veritate inſtructos redderet, ſuamque Nobis ſententiam ſuper hujuſmodi poſtulatis, tam voce, quam ſcripto, aperiret. Nunc vero, exhibitis Nobis præcedentium Decretorum monumentis, iiſque per Nos accurate perpenſis; atque omnibus, quæ in dictis precibus narrata fuerant, præfati Epiſcopi Zenopolitani teſtimonio comprobatis; quum is præterea Nobis retulit, complures eſſe in iis Regionibus Preſbyteros Latini Ritus, & quidem Deum timentes, qui in ſupradictis neceſſitatibus conſtituti, minime dubitant ſuper Antimenſiis Græcorum Unitorum abſque Lapidea Tabula Miſſarum Sacra facere; ejuſdemque conſilium fuerit, quod ſicut Græcorum Unitorum Preſbyteri, quoties id rerum opportunitas ſuadet, propriis Antimenſiis relictis, Miſſarum Sacrificia offerunt ſuper Lapideis Latinorum Tabulis: ita, ad conſtitutam feliciter Unionem magis, magiſque ſtabiliendam non parum conduceret, Latinis Preſbyteris liberam facultatem concedere, ut, ubi neceſſitas ſic exigere dignoſcatur, deficiente nimirum Lapidea Altaris Tabula, Miſſas celebrare valeant ſuper eorumem Græcorum Unitorum Antimenſiis; his omnibus attente perpenſis, in hanc denique ſententiam devenimus, ut prædictis Sacerdotibus Latini Ritus in Ruſſia Polonica degentibus permitteremus in Ruthenorum Unitorum Eccleſiis, deficientibus Lapideis Tabulis de more conſecratis, & Calicibus aureis, ſive argenteis, Miſſarum Sacrificia ſuper eorumdem Ruthenorum Antimenſiis, & cum Calicibus e ſtanno, qui apud illos in uſu ſunt, ſine ullo conſcientiæ ſcrupulo, celebrare.

Exquiritur Teſtimonium & Votum Epiſcopi Zenopolitani in Curia præſentis, quem Pont. laudat.

Is Expoſitorum veritatem teſtatur, & Precibus annuendum ſuadet.

Pontifex annuit.

§. 3. Porro, quod attinet ad Calices ſtanneos, omiſſis iis, quæ repeti poſſent ex priorum Eccleſiæ ſæculorum memoria, quum ſcilicet & lignei, & vitrei Calicis in Altaris miniſterio adhibebantur, ut oſtenſum a Nobis eſt in tractatu *de Sacrificio Miſſæ ſeſſ.* 1. §. 26. *& ſeq. Latinæ Editionis Patavinæ*: nullum generale Decretum proferri poteſt, quo vel hodie vetitum ſit hujuſmodi Calicibus e ſtanno confectis in Miſſa uti, ſi Eccleſiarum, vel Sacerdotum paupertas tanta ſit, ut majoris pretii vaſa comparari nequeant, quin immo *in Can. Ut Calix, de Conſecrat. diſtinct.* 1. hæc expreſſa verba leguntur: *Si quis autem tam pauper eſt, ſaltem vel ſtanneum Calicem habeat.* Et quidem ad comprobandam aſſerendamque hujuſmodi Eccleſiæ Indulgentiam plura leguntur apud Sanctum Thomam 3. *part. quæſt.* 83 *art.* 3. *ad ſextum*, alioſque Scriptores de hoc diſciplinæ capite agentes: Quart. *ad Rubricas Miſſalis part.* 2. *tit.* 1. *ſect.* 1. *dub.* 1. §. *Colligitur*, Paſqualig. *de Sacrificio Novæ Legis com.* 1. *quæſt.* 764. *& quæſt.* 765. Biſs. *Hierurgia Sacra in verb. Calix* §. 1.

Calices ſtannei nulla Eccleſiæ lege prohibiti ſunt, immo certis in caſibus expreſſe permiſſi.

§. 4. Quod vero ſpectat ad alteram optati Indulti partem, ſatis quidem conſtat in Ec-

Digitized by Google

Miſſæ apud Latinos celebrari nequeunt, niſi ſuper conſecrato Altari lapideo vel fixo, vel portatili. Græci celebrant etiam ſuper Linteo conſecrato quod vocant Antimenſion.

in Eccleſia Latina nequaquam celebrari poſſe Incruentum Miſſæ Sacrificium, niſi ſuper Altari, quod vel totum rite conſecratum fuerit, vel ſaltem ſuperimpoſitum haberi conſecratum Lapidem, & qui *Tabula Altaris* nuncupatur; qua etiam de re egimus in dicto Tractatu *de Sacrificio Miſſæ cit. ſect.* 1. §. 2. *& ſeq.* In Græca autem Eccleſia hujuſmodi Sacrati Lapides minime ſunt in uſu; ſed ibi a pluribus jam ſæculis in more poſitum eſt, ut, ubi Altare ſolemni conſecratione totum dedicatum non fuerit, loco Lapideæ hujuſmodi Tabulæ, ſuper Altaris Menſa aptetur Linteum quoddam Epiſcopali benedictione conſecratum, in cujus angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ ſunt, quodque vocatur *Antimenſione*, & ſuper ipſo Sacra Myſteria conficiantur; ut apud Auctores de Rebus Liturgicis tractantes videre licet, Goar, *in notis ad Euchol. pag.* 521. *Venetæ Editionis*, Chriſtianus Lupus *in Synodos General. & Provincial. in diſſert. de S. Leonis IX. actis cap.* 13. *Bruxellen. Editionis part.* 3., Renaudot *in Collectione Liturgiarum Oriental. tom.* 1. *pag.* 182. *Edit. Pariſien.*, Magiſtris *notitia vocabular. Eccleſiaſticor. in verba Antimenſia*, Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20. §. 2. ejuſque Commentator Robert. Sala *tom.* 2. *pag.* 70. *num.* 4. *Taurinen. Editionis*.

Horum conſuetudo non improbatur.

§. 5. Quum vero nunquam Eccleſiæ Latinæ mens fuerit, ut Græcorum Ritus deſtrueret; quin potius eorum ſemper conſervationi, quantum fas eſſet, nec non eorumdem apud Græcos Fideles obſervantiæ proſpexerit; nunquam proinde Miſſarum celebrationem, quæ ſuper hujuſmodi Antimenſiis a Græcis Catholicis fit, improbavit: ſed eam, & quidem non in partibus Orientis dumtaxat, verum etiam inter Italo-Græcos, permitti expreſſe declaravit; ut videre licet tum in Inſtitutione per fel. rec. Prædeceſſorem noſtrum Clementem Papam VIII. edita, tum in noſtra Conſtitutione, quæ incipit; *Etſi Paſtoralis*, *Bullarii noſtri tom.* 1. *Conſtit.* 57. §. 6. *num.* 17.

Sed ea prohibetur Latinis ubi non deſunt Eccleſiæ Latini Ritus, & Altaria Lapidea.

§. 6. Quum vero in iis Regionibus, in quibus Italo-Græci ſunt, Latini quoque frequentes habitent, atque ibidem tam unius, quam alterius Ritus Eccleſiæ adſint, ita ut abſque ullo impedimento, & ſine gravi incommodo unuſquiſque Presbyter proprii Ritus Eccleſiam adire valeat; nulla ſane cauſa eſt, ob quam Latinis earum partium Presbyteris permitti debeat, contra conſtantem Eccleſiæ Latinæ diſciplinam, ſine Sacrata Altaris Lapidea Tabula Miſſas celebrare, eaſque ſuper Græcorum Antimenſiis offerre; quod ipſis proinde in citata noſtra Conſtitutione vetitum fuit, *eodem* §. 6. *num.* 19.

Peculiares tamen neceſſitates Locorum de quibus agitur, diſpenſationem concedendam ſuadent. Similis Indulti exemplum datum eſt an. 1602. pro Diœceſi Vilnenſi.

§. 7. Sed aliter ſe res habent, ubi de Regionibus agitur, in quibus Latini Presbyteri ab Eccleſiis Latini Ritus longe degentes, quum Sacratas Lapideas Tabulas per longa itinera ſine gravi incommodo & ſine periculo eas confringendi, ſecum deferre nequeant, vel Miſſæ celebrationem penitus omittere, & ſic Latinos Fideles ſine Sacrificio proprii Ritus, & ſine Myſteriorum participatione relinquere, vel eam ſuper Græcorum Antimenſiis peragere compelluntur. In hujuſmodi rerum circumſtantiis, Apoſtolicæ Sedis provida indulgentia jamdudum enituit, quum ſcilicet anno MDCII. ad ſupplicationem tunc exiſtentis Epiſcopi Vilnenſis prædictæ Cardinalium Inquiſitorum Generalium Congregationi hac de re exhibitam, ipſo etiam Prædeceſſore noſtro Clemente Papa VIII. approbante, reſcriptum fuit: *Sacerdotes, Rutheni non Schiſmatici, in Eccleſiis Catholicorum Ritus Latini, Altaribus, Calicibus, & Veſtibus Sacris eorumdem Catholicorum uti, & Miſſam celebrare poſſint, in caſu neceſſitatis, ac etiam ſolum devotionis cauſa, dummodo Ritu Rutheno celebrent. Et e contra Sacerdotes Ritus Latini in Eccleſiis Ruthenorum non Schiſmaticorum, Altaribus, & Calicibus, ac Veſtibus Sacris uti, & Miſſam celebrare valeant, Ritu tamen Latino. Et prædicta ſerventur ſecluſo omni ſcandalo, & de licentia Prælatorum, & Rectorum ipſarum Eccleſiarum.*

Pontifex Indultum illud confirmat, & reliquis Presbyteris Latinis in Ruſſia.

§. 8. Nos igitur, præmiſſæ neceſſitatis intuitu, atque etiam hujuſmodi Decreti conſideratione adducti, præſentium litterarum tenore, atque ex certa ſcientia, & Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ſalvis præfati Clementis VIII., noſtriſque ſuper Ritibus Italo-Græcorum editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, non modo relatum ſuperius Decretum approbamus, & confirmamus; verum etiam præfatis omnibus Miſſionariis, aliiſque Sacerdotibus Latinis in tota Ruſſia Polonica nunc

& pro

& pro tempore commorantibus, ut ipſi, & eorum quilibet, in Eccleſiis Ruthenorum Unitorum, deficientibus Lapideis Altarium Tabulis rite conſecratis, ſuper Sacris eorumdem Ruthenorum Antimenſiis Miſſarum Sacrificia celebrare, atque etiam, ut ſupra dictum eſt, in hujuſmodi celebratione eorumdem Calicibus ſtanneis uti libere, & licite poſſint, & valeant, concedimus, & indulgemus. Non obſtantibus quibuſvis Apoſtolicis, ſeu Generalium, aut Provincialium, vel Synodalium Conciliorum contrariis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, ſive Locorum, Perſonarum aut Ordinum Statutis, Ritibus, Uſibus, & Conſuetudinibus etiam immemorabilibus, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Polonice degentibus indulget juxta petita.

Contrariis derogat.

§. 9. Volumus autem, ſicut in præmiſſo Decreto expreſſe cautum reperitur, ut dicti Miſſionarii, & Sacerdotes Latini, etiam quum eos, vigore præſentis conceſſionis, ſuper Ruthenorum Unitorum Antimenſiis Miſſam celebrare contigerit, Latino ſemper Ritu eadem celebrare teneantur; firma nimirum, & in ſuo robore permanente Apoſtolica Conſtitutione a fel. rec. Prædeceſſore quoque Noſtro Sancto Pio Papa V. edita quæ incipit: *Providentia Romani Pontificis*, *conſtitut.* 12. *tom.* 2. *Bullar. Rom. Edition. Luxemburg.*, per quam omnes facultates, & Indulta, tam Græcis, ut Miſſas, & Divina Officia Latino ritu celebrare poſſent, quam etiam Latinis conceſſa, ut eadem Græco Ritu peragere valerent, revocata, atque perpetuo ſublata fuerunt; quamque Nos etiam earumdem præſentium tenore, quatenus opus ſit, dictaque auctoritate, confirmamus, & innovamus.

Proprium tamen Ritum ab uno quoque Sacerdote ſervandum decernit juxta Conſtit. S. Pii V.

§. 10. Volumus inſuper, ut iidem præſenti Indulto celebrandi ſuper Græcorum Antimenſiis, in prædictorum Ruthenorum Eccleſiis dumtaxat (quemadmodum etiam in præmiſſo Decreto legitur) uti, & gaudere poſſint; ſi vero eoſdem in aliqua Latina Eccleſia, ſeu in domeſticis Latinorum Oratoriis, quæ forſan auctoritate Apoſtolica in hujuſmodi Latinorum privatis Domibus, cum licentia celebrari faciendi, quæ adhuc vigeat, erecta fuerint, Sacroſanctum Sacrificium offerre contigerit, illud vel ſuper Altari conſecrato, vel ſuper Lapidea pariter conſecrata Tabula, quæ etiam *Altare portatile* appellatur, non autem ſuper Antimenſiis hujuſmodi, celebrare omnino debent.

Nec hujuſmodi Indulto locum eſſe vult in Eccleſiis, aut Oratoriis Latinis.

§. 11. Volumus denique, ut præſentium litterarum exempla etiam impreſſa, publici Notarii ſubſcriptione, & Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ Sigillo munita, eamdem omnino, ac ipſæ præſentes, ubicumque opus fuerit, fidem, & auctoritatem obtineant.

Tranſumptis fidem haberi jubet.

§. 12. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Noſtræ Conceſſionis, Indulti, Statuti, Decreti, & Voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. IV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

Dat. die 29 Martii 1751

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Digitized by Google

VI.

GRÆCI RITUS

Obſervantia, & Linguæ Græcæ ſtudium Monachis Ordinis Sancti Baſilii injungitur, & commendatur.

Dilectis Filiis, Abbatibus, Prioribus, & Vocalibus Ordinis Sancti Baſilii Magni ad Capitulum Generale convocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

ETSI perſuaſum habemus, præclari Ordinis veſtri in Catholica Eccleſia celeberrimi rationes, & inſtituta, quæ ad Generalia Comitia vos acciverunt, vos etiam, Dilecti Filii, ſatis admonere, qua cura, qua ſolertia, qua charitate, quo zelo omnia Religionis veſtræ negotia peragenda ſint; ad ſingularem tamen noſtram erga eumdem Ordinem veſtrum benevolentiam vobis commonſtrandam, facere non poſſumus, quin Comitiorum veſtrorum ſtudia ad confirmandam adaugendamque regularem diſciplinam paternis monitis excitemus.

Abbatis Generalis electionem, aliaque in Capitulo ſtatuenda, in Ordinis utilitatem cedere Pont. cupit.

§. 1. Ac primum quidem, Dilecti Filii, a vobis expoſcimus, & vehementer vos hortamur, ut communibus animis unum Deum præ oculis habentes, eum laudatiſſimo Ordini veſtro Abbatem Generalem præficere ſatagatis, qui inter cæteros Abbates, ad quos ſpectat, prudentia, doctrina, atque emeritis religioſæ vitæ ſtipendiis præcellens, regularem obſervantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde vero providentiam, zelumque veſtrum requirimus, ut, ſicubi fortaſſe obſervantiæ ardor intepuerit, aut degeneres a priſtina religione mores irrepſerint, ſalutaribus ſtatutis emendare ſtudeatis.

Græci Ritus obſervantiam in Ordine S. Baſilii cuſtodiendum ſuadet.

Statuta jam pridem ſuper hoc edita integritati mandat.

Et nova opportune conſtituit.

§. 2. Quoniam autem inter illuſtria Ordinis veſtri decora illud omni procul dubio maximopere commendatur, quod Catholicus Græcæ Eccleſiæ Ritus, poſt tot, tamque varias ejuſdem Eccleſiæ Græcæ ab hæreticis, & ſchiſmaticis perturbatæ vices, ad hæc uſque tempora in eo ſervatur; oportet, ut omnem operam, ſtudiumque impendatis, quo idem Græcus Ritus, & juxta Apoſtolicæ Sedis præcepta, atque in Generalibus Capitulis, & Diætis Ordinis veſtri decreta, deinceps integrius cuſtodiatur. Eapropter Nos, quibus maxime cordi eſt, ut exacta ejuſdem Græci ritus cuſtodia in Monaſteriis pro Ritu Græco conſtitutis ſtabilis perſeveret, vobis, Dilecti Filii, Apoſtolica auctoritate noſtra injungimus, & mandamus, ut omnia & ſingula hujuſmodi decreta ad annum uſque milleſimum ſeptingenteſimum quadrageſimum ſecundum edita, iterum in Capitulo Generali quamprimum per vos celebrando renovetis, confirmetis, & omnino ſervanda diſtrincte præcipiatis. Quinimmo vos certiores eſſe cupimus, Pontificiæ ſolicitudini noſtræ pergratum, jucundumque futurum, ſi in ſæpedicto Capitulo Generali novas quoque, conſentaneaſque eidem Græco Ritui magis magiſque ſtabiliendo, provehendoque, Ordinationes Conſtitutioneſque præſcripſeritis.

Abbates, Priores, & Magiſtros Monaſteriorum Græci Ritus nulla ratione eximi poſſe ſtatuit a celebratione Miſſæ ſub eodem ritu, & a pœnis adverſus contrafa-

§. 3. Præterea, ut paterni animi noſtri ſenſus hac ſuper re Vobis teſtatiores ſint, volumus itidem, atque præcipimus, ut Abbates Monaſteriorum Græci Ritus, etiamſi Muneribus, & Officiis, vel Procuratoris Generalis, vel Viſitatoris, vel Definitoris Generalis fungantur, ad Miſſam tamen Ritu Græco celebrandam teneantur, ſub ſeverioribus Eccleſiaſticis pœnis, & cenſuris, etiam privationis munerum, & Officiorum, & privationis vocis activæ, & paſſivæ; quemadmodum in Diæta in hac alma Urbe noſtra anno MDCLVIII. habita præſcriptum, ordinatumque fuit. Eidem pariter obligationi Miſſam Ritu Græco celebrandi, & pœnis, ac cenſuris obnoxios eſſe declaramus, & mandamus Priores, & Magiſtros memoratorum Ritus Græci Monaſteriorum; cum una, aut duæ Miſſæ, quæ Latino Ritu juxta Apoſtolicas Conſtitutiones in ipſis Ritus Græci Monaſteriis, in qui-

Digitized by Google

quibus ſex vel plures Monachi reperiuntur, celebrari poſſunt, per Monachos ſimplices, ut dicitur, non graduatos celebrari debeant.

cientes inflictis.

§. 4. Denique volumus, & mandamus, ut omnia, & ſingula Decreta, & Statuta tam in antecedentibus Capitulis Generalibus, & Diætis pro ſtabilitate, & firmitate Græci Ritus condita, & ordinata, quam ea inſimul, quæ in Capitulo mox celebrando pro dicti Ritus Græci manutentione fieri, & præſcribi contigerit, poſt Capituli hujuſmodi celebrationem ad Nos deferantur, ut, quo firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius, Apoſtolica auctoritate noſtra approbemus, & confirmemus, & inviolabili Apoſtolicæ firmitatis patrocinio muniamus.

Decreta ſuper his edita, & edenda ad ſe deferri præcipit, Apoſtolica auctoritate confirmanda.

§. 5. Porro facile Nobis perſuademus, Vos probe intellecturos ex iis, quæ ad cuſtodiendum, confirmandumque in Ordine veſtro Græcum Ritum præſcripta ſunt, opus eſſe, ut Græcæ Linguæ peritiam, non illam quidem levem, & extimam, ſed illam vero perfectam, & omnibus numeris abſolutam, ad ſanas, candidaſque Auctorum ſententias callendas, neceſſariam, edifcatis, & comparetis; ac proinde, ut in hujuſmodi ſtudium Græci idiomatis pro viribus incumbatis, etiam atque etiam Vos adhortamur, & incitamus.

Linguæ Græcæ ſtudium enixe commendat.

§. 6. Interim ad proſperi ſucceſſus, & cœleſtis præſidii auſpicium Vobis, Dilecti Filii, Apoſtolicam Benedictionem, ſtudioſæ noſtræ erga Vos voluntatis pignus, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XX. Aprilis MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

Dat. die 20 Aprilis 1751

Cajetanus Amatus.

BASILICÆ LATERANENSIS VII.

Indulgentiæ confirmantur: Illæ vero, quæ Eccleſiis ipſius Filialibus, ſeu ipſis aggregatis, hactenus communicatæ fuerunt, ſuſpenduntur; & interim aliæ Indulgentiæ, & gratiæ ſpirituales conceduntur, ſeu reſpective communicari permittuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

ASSIDUÆ ſolicitudinis debitum Nobis una cum Univerſæ Eccleſiæ regimine impoſitum agnoſcentes, in id potiſſimum vigilantiæ noſtræ ſtudia conferimus, ut quæ ſalubriter a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus conſtituta ſunt, ab omnibus, præſertim in Alma Urbe noſtra, & ab iis, quorum ſpecialis cura Nobis imminet, obſerventur, & impleantur, prout Eccleſiaſticæ diſciplinæ integritati, ac perſonarum, rerumque rationibus convenire in Domino judicamus.

Proœmium

§. 1. Dudum ſiquidem, poſtquam fel. record. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa VIII. die VII. Sept. Anno MDCIV., providam ediderat Conſtitutionem, quæ incipit: *Quæcumque a S. Apoſtolica, per quam*, ad tollendas pravas quaſdam conſuetudines, quæ irrepſerant in uſu facultatum a Sede Apoſtolica conceſſarum nonnullis Regularium Ordinibus, ac Sæcularium Chriſtifidelium Archiconfraternitatibus, & Congregationibus, tam in Urbe prædicta, quam in aliis Chriſtiani Orbis partibus inſtitutis, erigendi videlicet, inſtituendi, ac etiam ſibi aggregandi Confraternitates, & Congregationes, eiſque communicandi Privilegia, Indulgentias, Facultates, aliaſque ſpirituales Gratias, & Indulta ſibi reſpective conceſſa, facultates prædictas moderando, opportunas leges, certamque formam, & modum in hujuſmodi erectionibus, inſtitutionibus, ſeu aggregationibus, & reſpective communicatio-

Clemens VIII. opportunas leges præſcripſit in Aggregationibus, & Indulgentiarum communicationibus obſervandas.

 catio-

cationibus obſervanda præſcripſerat; aliaque decreverat, & conſtituerat, quæ in ejuſdem Clementis Litteris prædictis in forma Brevis expeditis latius continentur.

Paulus V. intelligit, Capitulum Lateranenſe niſi forma, uti in erectionibus & ſubjectionibus Eccleſiarum &c.

§. 2. Quum procedentibus annis recolendæ quoque memoriæ Prædeceſſor Noſter Paulus Papa V. accepiſſet, Baſilicæ Lateranenſis Capitulum & Canonicos, diverſas ubique conſtitutas Eccleſias, vel Cappellas, ſeu Altaria, vel Oratoria, eidem Baſilicæ ſubmittere, ſubjicere, annectere, incorporare, ac in Baſilicæ prædictæ membra recipere ſolere, ejuſdemque non minus quam aliis Eccleſiis, Cappellis, Altaribus, ſeu Oratoriis, & Pii Locis in ſolo Lateranenſi ædificatis, & conſtructis, varias Indulgentias, Facultates, aliaſque ſpirituales Gratias, Indulta, & Privilegia concedere, dictæ Conſtitutionis a Clemente VIII., editæ forma, propterea quod ejuſdem Baſilicæ jura & Privilegia ſub illius diſpoſitione minime comprehenſa eſſe contenderent, non ſervata.

Clementinæ Conſtitutionis leges ad illud expreſſe extendit.

§. 3. Hinc idem Paulus Prædeceſſor, volens hujuſmodi Clementis Conſtitutionem ab ejuſdem Lateranenſis Eccleſiæ Capitulo & Canonicis, non ſecus ac ab aliis quibuſcumque jus & facultatem communicandi Indulgentias habentibus, illiſque utentibus, ſine diſcrimine, ut par erat, obſervari, peculiaribus editis Litteris ſub Annulo Piſcatoris die XXII. Novembris Anni MDCX., ipſam prædictam Clementis Conſtitutionem, cum omnibus ejus clauſulis, & Decretis, ad prædictæ Baſilicæ Capitulum & Canonicos, ad effectum videlicet, ut nullus exinde in poſterum Indulgentias, niſi ejuſdem Conſtitutionis forma ſervata, & Apoſtolica dumtaxat auctoritate, communicare poſſet, expreſſe extendit; & ab ipſis, perinde ac ſi eorum expreſſa mentio in dictis Clementis Litteris facta fuiſſet, perpetuis futuris temporibus, ſub pœnis in eiſdem Litteris contentis, inviolabiliter obſervari præcepit; volens nihilominus, ut Indulgentiæ, peccatorum remiſſiones, gratiæ, & privilegia per dictum Capitulum & Canonicos, ad eum diem, vigore Indultorum eis a Sede Apoſtolica conceſſorum, hujuſmodi Eccleſiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, & Locis Piis conceſſa, & communicata, in ſuo robore permanerent.

Salvis tamen Indulgentiis eo uſque communicatis in vim Indultorum Apoſtolicorum.

Ob deperdita Indultorum monumenta, nihil innovatur in renovationibus communicationum.

§. 4. Quum tamen hujuſmodi Indultorum frequens quidem in Litteris Apoſtolicis mentio, & confirmatio appareret; ſed de eorumdem vero tenore, ob temporum antiquitatem, & varias a dicta Lateranenſi Eccleſia, ejuſque Capitulo paſſas viciſſitudines, certa ſcientia minime haberetur; proindeque plenaria dictarum Clementis VIII., & Pauli V. Litterarum executio prævium altioris indaginis judicium requirere videretur; hinc factum eſt, ut, & veterum conceſſionum, ſive communicationum hujuſmodi renovationes a prædictis Capitulo & Canonicis fieri perrexerint juxta formam ab ipſis antiquitus uſitatam; & quum deinceps piarum perſonarum, ſive Univerſitatum preces eiſdem pro novis Eccleſiarum, Altarium, aliorumque Locorum Piorum erectionibus, ſeu ſubmiſſionibus, & incorporationibus oblatæ fuerunt, ſimul etiam a Romanis pro tempore Pontificibus licentia impetrari conſueverit, ut Indulgentiarum communicatio ab ipſis pro ea vice, non obſtantibus Clementis, & Pauli Prædeceſſorum præfatorum Conſtitutionibus hujuſmodi, juxta eamdem veterem formam concedi poſſet.

Et novæ communicationes, pendente Indultorum indagine, ſub antiqua forma concedi pergunt.

In hac veteri forma aliqua inveniuntur, quæ controverſiæ cauſam præbent, & a Congregatione Indulgentiarum corrigenda judicantur.

§. 5. Sed quum in hujuſmodi communicationis forma, & in ſubſcripto Indulgentiarum Summario, præter alia præfati Clementis VIII. Conſtitutioni parum conſentanea, illud etiam animadverſum fuerit, quod ſcilicet conplures Indulgentiæ ſpeciales, quæ ex juſta Romanorum Pontificum erga præfatam Lateranenſem Baſilicam liberalitate, ob ejus præcellentem in Univerſo Catholico Orbe Dignitatem, ipſi Baſilicæ conceſſæ fuerunt, ad omnes extenderentur Eccleſias, Cappellas, Altaria, Oratoria, & Loca Pia eidem quoquo modo ſubjecta, & incorporata, contra præſumptam ipſorum concedentium mentem, & contra probatam Apoſtolicæ Sedis in Indulgentiarum diſpenſatione diſciplinam; adeo ut nonnulli etiam Epiſcopi, pro commiſſa ſibi a Concilio Tridentino adverſus irregulares Indulgentiarum promulgationes inſpectione, & vigilantia, officii ſui debitum reputaverint earum publicationi ſe opponere; indeque plures ortæ fuerint lites, & controverſiæ, quæ Congregationis Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitæ zelum excitarunt; ut, opportuna

tan-

Digitized by Google

tandem ratione, & Apoſtolica auctoritate, hujuſmodi deordinationibus remedium afferri debere judicaret.

§. 6. Nos omnibus viſis, atque perpenſis, quas coram dicta Cardinalium Congregatione, præfatis Capitulo & Canonicis pluries auditis, agitata fuerunt, quum nondum in clara luce poſitum conſpexerimus, an, & quæ facultas eiſdem Capitulo, & Canonicis circa Indulgentiarum hujuſmodi communicationem, & extenſionem ad Eccleſias, & alia Loca Pia, quæ inter Baſilicæ prædictæ membra connumerantur, a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus conceſſa fuerit, ad memoratas lites, & controverſias interea ſedandas, aliaſque opportune præcavendas, utque dictorum Capituli & Canonicorum, nec non Rectorum, Adminiſtratorum, ac Officialium dictarum Eccleſiarum, aliorumque Piorum Locorum hujuſmodi, & reſpective Ordinariorum Locorum, & quorumcumque Chriſtifidelium quieti, & ſecuritati, ac ſpiritualibus profectibus paterne conſulamus, Motu proprio, & certa ſcientia, infraſcriptas Leges, & Ordinationes circa præmiſſa, præſentium Litterarum tenore, & Apoſtolica auctoritate duximus ſtatuendas.

Pontifex temporaneum remedium excogitat.

§. 7. In primis videlicet, omnes, & ſingulas Indulgentias, & peccatorum, ſeu pœnarum remiſſiones, & relaxationes, aliaſque gratias ſpirituales tam pro vivis, quam pro defunctis, dictæ Baſilicæ Lateranenſi a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus conceſſus, quæ jamdudum, ipſis Romanis Pontificibus ſcientibus, & conſentientibus, publice in eadem Baſilica proponi conſueverunt, etiamſi de illarum primæva conceſſione certa monumenta nunc non appareant, prædictis Motu, ſcientia, tenore, & auctoritate approbamus, & confirmamus, eidemque Baſilicæ, perinde ac ſi per præſentes ex integro ipſi concederentur, ſine ulla contradictione competere declaramus, atque decernimus.

Indulgentias Baſilicæ, & in ea proponi ſolitas, præſervat, & confirmat.

§. 8. Quo vero ad eas Indulgentias, & remiſſiones, ſeu relaxationes hujuſmodi, quæ a prædictis Capitulo & Canonicis hactenus quibuslibet Eccleſiis Altaribus, Cappellis, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis ejuſdem Baſilicæ membris, eidemque ſubjectis, & incorporatis, ubicumque exiſtentibus, quorumlibet Indultorum, Privilegiorum, aut Facultatum vigore, ſive generaliter, & ad inſtar, ſive ſpecialiter, & nominaliter, & nominatim communicatæ fuerunt, ſive etiam ex directa Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum conceſſione ad illas, & illa extenſæ dici poſſent, quæcumque illæ ſint, Nos eas omnes & ſingulas, ſimili Motu, auctoritate, & tenore, interim ſuſpendimus, & tamdiu effectu carere volumus, & decernimus, donec, prolatis authenticis indultorum, Privilegiorum, & facultatum hujuſmodi monumentis, de certa prædictorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum voluntate, & conceſſione, quoad communicationes, & extenſiones hujuſmodi, Nobis, vel Succeſſoribus Noſtris, ſeu dictæ Congregationi conſtiterit.

Eas vero quæ aliis Eccleſiis a Capitulo hactenus communicatæ, vel extenſæ fuerunt, ſuſpendit uſque ad exitum judicii.

§. 9. Interea tamen, eaſdem Eccleſias, Altaria, Cappellas, Oratoria, Confraternitates, & Loca Pia dictæ Baſilicæ membra, hactenus erecta, ſeu eidem ſubjecta, & incorporata, ubicumque exiſtentia, Nos infraſcriptarum Indulgentiarum, & gratiarum ſpiritualium, quæ uſque ad ſtatutum ſuſpenſionis prædictæ terminum valituræ ſint, muneribus ditare decrevimus.

Interim iiſdem Eccleſiis alias ipſe directe concedit.

§. 10. Omnibus nimirum utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui illas, & illa in Aſcenſionis Domini Noſtri JESU CHRISTI, Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, S. Joannis Evangeliſtæ, & Dedicationis ejuſdem Lateranenſis Baſilicæ diebus Feſtis, vere pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis dierum hujuſmodi devote viſitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, hæreſum extirpatione, & Chriſtianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

In quinque ſolemnitatibus per annum Plenariam.

§. 11. Iis vero, qui in reliquis Sanctorum Apoſtolorum Feſtis, nimirum Andreæ, Jacobi, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi Simonis & Judæ, ac Mathiæ, vere pœnitentes, & confeſſi præmiſſa peregerint, ſeptem Annos, & totidem Quadragenas.

In octo Feſtis Sanctorum Apoſtolorum ſeptem annos & to-

§. 12. Qui autem illas, & illa a Dominica prima Adventus, uſque ad Feſtum Na-

Digitized by Google

tidem quadragenas. In diebus Adventus & Quadrageſimæ, quatuor annos, & totidem quadragenas. In reliquis diebus per annum, centum dies.

Nativitatis Domini Noſtri JESU CHRISTI, & a Feria IV. Cinerum uſque ad Feſtum Reſurrectionis Dominicæ, vere pœnitentes, & cum propoſito ſaltem confitendi, viſitaverint, ibique, ut ſupra, oraverint, ſingulis diebus, quibus id egerint, quatuor Annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem ſingulis Anni diebus, centum dies de injunctis eis, ſeu alias debitis pœnitentiis, in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

Ac demum Indulgentias Stationales in diebus Stationum ipſius Baſilicæ.

§. 13. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejuſdem Eccleſiæ Lateranenſis in Miſſali Romano deſcriptis, videlicet Dominica prima Quadrageſimæ, Dominica Palmarum, Feria V. in Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Sabbatho in Albis, Feria III. Rogationum, & Sabbatho in Vigilia Pentecoſtes, aliquam ex dictis Eccleſiis, aliiſque ſuperius expreſſis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & confeſſionis propoſito viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias ſtationales, quas viſitantes dictam Eccleſiam Lateranenſem iiſdem diebus conſequuntur, ipſi quoque, perinde ac ſi eamdem Eccleſiam perſonaliter viſitarent, conſequi poſſint, & valeant, ſimiliter concedimus, & indulgemus.

Suſpenſionem, & conceſſionem hujuſmodi per Eccleſias nunciari mandat. Præſentium exemplis auctoritatem tribuit.

§. 14. Quocirca Dilectis Filiis Capitulo & Canonicis prædictæ Eccleſiæ Noſtræ Lateranenſis per præſentes injungimus & mandamus, ut omnes & ſingulos dictarum Eccleſiarum, Altarium, Cappellarum, Oratoriorum, Confraternitatum, & Locorum Piorum ubique exiſtentium reſpective Rectores, ſive Adminiſtratores, aut Officiales, ſive Miniſtros de ſuſpenſione hujuſmodi, ſimulque de præmiſſarum Indulgentiarum & Gratiarum interea, ut præfertur, duratura conceſſione, per Nos factis, quamprimum inſtructos reddant per eorum Litteras miſſivas, cum adjunctis præſentium Noſtrarum Litterarum Tranſumptis, ſeu Exemplis, quibus, etiamſi Typis deſcripta fuerint, eorumdem ſigilli impreſſione, ac Secretarii ſubſcriptione munitis, eamdem omnino fidem, quæ ipſis præſentibus haberetur, ubique habendam fore decernimus; ad hoc ut ipſi Rectores, Adminiſtratores, Officiales, atque Miniſtri dictas Indulgentias, & gratias ſpirituales, ſervatis omnibus ex Concilii Tridentini, & ex prædicti Clementis VIII. aliorumque Romanorum Pontificum præſcripto in Indulgentiarum promulgatione, atque etiam in Eleemoſynarum perceptione, earumque erogatione ſervandis, promulgare, & proponere valeant.

Durante ſuſpenſione præmiſſis, tantummodo Indulgentias a Capitulo in renovationibus exprimi jubet.

§. 15. Iiſdemque Capitulo & Canonicis mandamus pariter, & injungimus, ut renovationum Litteras, quas deinde favore hujuſmodi Eccleſiarum, Altarium, aliorumque præmiſſorum, durante ſuſpenſione hujuſmodi, expedient, ita reforment, ac moderentur, ut Indulgentias dumtaxat ſuperius a Nobis conceſſas, & quidem expreſſe, ac nominatim, facultate ſibi per præſentes a Nobis impertita, nec ullas alias quomodocumque, eadem ſuſpenſione durante, illis communicent.

Novas Eccleſiarum &c. erectiones, & receptiones ad formam Conſtitutionis Clementinæ, & præſentium Litterarum faciendas decernit.

§. 16. In novis autem aliarum Eccleſiarum, Cappellarum, Altarium, Oratoriorum, Confraternitatum, aliorumque Piorum Locorum erectionibus, incorporationibus, & receptionibus, quas in poſterum ab ipſis Capitulo & Canonicis fieri contingat, volumus, atque præcipimus, ut, juxta memoratam ſuperius Pauli V. declarationem, præter alia in hujuſmodi actibus obſervanda, providas quoque Leges circa Indulgentiarum communicationes a præfato Clemente VIII. Prædeceſſore in dicta ipſius Conſtitutione, quæ incipit: *Quæcumque*, latas, atque ſancitas, juxta ſequentem modum, omnino obſervent; ut ſcilicet in ſingulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujuſmodi Eccleſiis ſeu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis quomodocumque nuncupatis, dictarum Indulgentiarum communicationis munere ditare poſſint, dummodo Eccleſia, aut Oratorium ipſis ſubjectum, ſeu illa Eccleſia, in qua Cappella, Altare prædictum exiſtit, Regularium, aut Monialium non ſit, nec Eccleſia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujuſmodi ulli alteri Eccleſiæ, aut ulli Ordini, Religioni, Inſtituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, ſeu participationem obtineat, aggregata ſit, aut ſubjecta; & dummodo ejuſdem Eccleſiæ, Cappellæ, Altaris, ſeu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii inſtitutum, & Chriſtianæ pietatis, & Charitatis officia, quæ exercere conſuevit, Ordinarii Loci Teſtimonialibus Litteris apud eos commendentur. Facultatem tamen indulgendi, prout alias in certis caſibus ab Apoſtolica Sede be-

nigne

Digitized by Google

nigne indulgeri conſuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Eccleſiis, ſeu Cappellis vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi ſpeciales id circumſtantiæ ſuadent, hujuſmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi poſſit, prædictæ Cardinalium Congregationi per præſentes tribuimus, & impertimur.

§. 17. Porro hujuſmodi Eccleſiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis Confraternitatibus, & Locis Piis, ſupra expreſſæ Indulgentiæ, & gratiæ ſpirituales tantum, & non aliæ, ſuſpenſione hujuſmodi durante, a dictis Capitulo, & Canonicis, & quidem nominatim facultate ſibi per præſentes a Nobis impertita, aliiſque ſervatis, quæ in dicta Clementis Prædeceſſoris Conſtitutione, præſertim circa gratiam Litterarum expeditionem, atque in Decretis a dicta Congregatione die VI. Martii Anni MDCVIII. & die X. Aprilis Anni MDCCXX. editis, ſtatuta ſunt, communicari valeant. Ab illarum vero, eorumque Rectoribus, Adminiſtratoribus, Officialibus, & Miniſtris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, nec non eleemoſynarum receptione, & erogatione, aliæ ſimiliter Leges, in Tridentini Concilii Decretis, & in ſupradictis Clementis VIII. Litteris, aliiſque Romanorum Pontificum, & Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionibus, atque Decretis præſcriptæ, ſub pœnis ibidem adverſus tranſgreſſores reſpective ſtatutis, inviolabiliter ſerventur, & impleantur.

Iiſque præmiſſas dumtaxat Indulgentias, durante ſuſpenſione, communicari.

§. 18. Præſentes autem Litteræ, atque omnia, & ſingula in ipſis contenta, atque ſtatuta, etiam ex eo, quod Capitulum & Canonici prædicti, aliique in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, eiſdem non conſenſerint, nec ad ea vocati, aut ſuper ſingulis præmiſſis forſan auditi fuerint, aliave qualibet de cauſa, nullatenus impugnari, ſeu de voluntatis noſtræ, aliove quovis defectu redargui poſſint, ſed a prædictis omnibus, & aliis quibuſcumque, ad quos pertinet, ſeu pro tempore pertinebit in poſterum, in omnibus, & per omnia obſerventur, & reſpective iis, quorum favorem concernunt, ſeu concernent in futurum, pleniſſime ſuffragentur. Sicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Palatii Apoſtolici Auditores, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, ſeu noſtros, ejuſdemque Sedis, etiam de Latere, Legatos, alioſque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, eorumque Congregationes, in præmiſſis judicari debeat, & interpretari. Nos enim his omnibus, & ſingulis aliter judicandi, & interpretandi facultatem interdicimus, & abrogamus per præſentes, atque etiam irritum, & inane decernimus, ſi quid ſecus circa præmiſſa per quoſcumque, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter fieri, vel attentari, aut reſpective judicari, & interpretari contigerit.

Clauſulæ ſalutares.

§. 19. Non obſtantibus præmiſſis Clementis VIII. & Pauli V. quatenus præſentes iiſdem per omnia conformes non inveniantur, nec non felicis recordationis Sixti Papæ V. quarum initium eſt: *Si cunctas*, atque etiam de jure quæſito non tollendo, de Indulgentiis non concedendis ad inſtar, aliiſque Apoſtolicis conſtitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Congregationi die XI. Junii Anni MDCLXXIX. ac XXVII. Maji MDCCXXXII. & XXIII. Februarii MDCCXXXIV. editis Decretis, & Reſolutionibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis dictæ Baſilicæ, illiuſque Archipresbytero, Capitulo & Canonicis forſan conceſſis, atque etiam pluries confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum exprimerentur, & inſererentur, præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis & inſertis, & formas pro obſervatis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Derogationes generales, & ſpeciales.

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtrarum declarationis, ſuſpenſionis, conceſſionis, impertitionis, relaxationis, indulti, mandati, ſtatuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire.

Sanctio.

Si

Digitized by Google

Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 6. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo primo, pridie Nona Maji, Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.
Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.
Public. die 2. Junii ejuſdem Anni.

VIII.

SPICARUM COLLECTIO

Poſt meſſem Pauperibus non impedienda per totam Ditionem Eccleſiaſticam decernitur, additis pœnis, opportuniſque legibus & conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

EX commiſſo Nobis Apoſtolicæ ſolicitudinis munere libenter ea omnia proſequimur, quæ Noſtrorum Subditorum commodum, atque utilitatem reſpiciunt; ſed ad ea potiſſimum animum Noſtrum intendimus, per quas Pauperum neceſſitatibus, & miſerorum indigentiis conſulitur.

Pauperum cauſa jam pridem Pontificem ad ſcribendum excitavit.

§. 1. Alias ſiquidem, nempe ſub die 22. Maji anni 1742. Pauperum querelis excitati, Epiſtolam Encyclicam dedimus ad Ven. Fratres Noſtros Archiepiſcopos, & Epiſcopos Eccleſiaſticæ Noſtræ Ditionis, quæ poſtea Bullarii Noſtri Tomo primo inſerta, ordine quinquageſima ſexta eſt, in qua pauperum cauſam, hoc eſt cauſam Dei, eis commendantes, præcepimus, ut omnem adhiberent diligentiam, ne, meſſe facta, pauperes, & egeni prædiorum aditu ad colligendas Spicas, vel in terra relictas, vel a Meſſoribus præteritas, arcerentur; injungentes inſuper, ut in iis locis, ubi hujuſmodi conſuetudo Spicarum collectionem permittendi recepta eſſet, omnino retineretur; ubi vero non adhuc eſſet, omni ſtudio introduci curaretur, quemadmodum ex ipſius Epiſtolę ſerie cognoſci poteſt.

Agnita exhortationum inutilitate, ad præcipiendum denique ducitur.

§. 2. Epiſtolæ autem Noſtræ quibuſdam in Locis plene obtemperatum eſt, in aliis vero ejus executio adhuc deſideratur, ob aliquorum animi duritiem, qui nullo, aut modico miſeriarum proximi ſui ſenſu tanguntur, aut ob difficultates, quę in illius executione enatæ ſunt; ſiquidem intelleximus, plures timuiſſe, ne, ſi liber pauperibus ingreſſus ad colligendas in prædiis Spicas, quæ poſt meſſem ſuperſunt, permitteretur, aliquod inde damnum ſubſtantiis ſuis, quod prorſus nolumus, oriretur. Itaque neceſſe duximus, novas ordinationes, novaſque regulas præſcribere; nolentes, quantum in Nobis eſt, in re tanti momenti, ſcilicet in ferenda ope-

Digitized by Google

ope miſeris, atque egenis ſublevandis, qui ſi minus in extrema, certe in gravi auxilii neceſſitate verſantur, noſtras partes deſiderari, & Nos debitores Deo conſtituere.

Itaque lege lata, ut alibi jam factum eſt, jubet in Statu Eccleſiæ Pauperibus liberum Spicilegium permitti.

§. 3. Noſtro igitur conſilio, noſtrique animi deſiderio inhærentes, cum nuper a Nobis cognitum, atque intellectum fuerit in quibuſdam Principatibus, ac Dominiis lege lata juberi, & præcipi, ut liber pauperibus in prædia relinquatur aditus ad legendas, quæ poſt meſſem reliquæ ſunt, Spicas, eaſque ad proprias domos ferendas; hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione, Motu proprio, ex certa ſcientia, ac plenitudine poteſtatis, volumus, præcipimus, jubemus, ac mandamus, ut exordiendo a proxima futura frumentorum meſſe, atque ita deinceps in futurum, in univerſo Statu, Nobis, & Sedi Apoſtolicæ mediate, aut immediate in temporalibus ſubjecto, meſſe facta, a Dominis prædiorum liberum omnino Spicilegium pauperibus permittatur, ita ut ſine ullo impedimento Spicas, vel ſolo diſperſas, vel a Meſſoribus præteritas legere, eaſque familiis ſuis domum importare poſſint. Indigna enim, atque indecens prorſus Nobis viſa res eſt, ut in aliis Dominiis hujuſmodi ſubſidio, & ſolatio pauperum conſtitutis legibus conſulatur; in noſtro autem Eccleſiaſtico Temporali Statu id ipſum nulla lege, nulloque edicto demandetur; eo magis quod mitiori ratione a Nobis adhibita, multis in locis nihil profecimus. Et hæc quidem eſt proviſionis Noſtræ ratio, quam ineundam eſſe putavimus contra eos, qui ſola animi duritie, & avaritia non ferenda, in ſublevandis pauperibus contumaces ſe præbuerunt.

Aratorum tamen indemnitati conſulit.

§. 4. Sed quoniam, ſicut ſuperius innuimus, alii reperti ſunt, qui induci nequiverunt, ut liberum pauperibus aditum ad ſua prædia poſt meſſem ſinerent, veriti, ne aliquod ex hac re detrimentum contra noſtram voluntatem facultatibus ſuis crearetur; Nos, nonnullis Artis Agrariæ peritis in conſilium adhibitis, has ſequentes regulas, quarum obſervatione omnis damni timor excluditur, ſtatuendas eſſe cenſuimus.

Ingredi prædia non licet, donec manipuli in nubilarium translati non fuerint.

§. 5. Prima autem eſt, ut nemini ingredi liceat prædia, ſeu prædiorum regiones, vulgo *quarti*, ubi ſegetes metuntur, neque cuiquam aditus ad ea liber ſit niſi, poſteaquam manipulorum acervi, vulgo *le caſole*, e ſolo ſublati, & in nubilarium Italice *il barcone*, tranſlati fuerint. Id autem hanc ob cauſam fiat, ne abuſus ille contingat, ut Meſſores, data opera, e manibus ſuis dilabi ſinant Spicas, ab iis, qui pene eos ſequentur, colligendas; aut pauperes non contenti Spicis in ſolum fortuito delapſis, aut a Meſſoribus præteritis, ad eas auferendas ex ipſis manipulorum acervis manus porrigere audeant.

Poſt tranſlationem liceat per decem dies ſpicas relictas colligere.

§. 6. Altera regula eſt, ut manipulorum acervis e prædio, aut *quarto*, ubi meſſum eſt, ablatis, tranſlatiſque in nubilarium, liber pauperibus pateat ingreſſus per decem dies ad Spicas legendas in ſolo relictas; pro temporis ſpatio neque domini, neque alii, qui ab ipſis Spicas emerunt, pauperibus Spicilegium prohibere poſſint, neque in prædia, regiones, ſeu *quarti*, in quibus meſſis facta eſt, boves ſues, aliaque hujuſmodi animalia ad paſcendum immittere.

Nec interim pecora in agros immittantur.

Elapſis 10. diebus, emptores Spicæ utantur jure ſuo, juxta pacta conventa.

§. 7. Tertia autem eſt, ut, decem diebus elapſis, liceat dominis, ſeu Spicæ emptoribus, in prædia, regiones, ſeu *quarti*, ea animalia, quæ voluerint, inducere, juxta eorum pacta conventa; de quibus id inſuper ſtatuimus, ut tam ea, quæ ante hanc noſtram Conſtitutionem, quam illa, quæ poſt ejus publicationem fient, ſalva ſemper libertate pauperibus conceſſa colligendi per decem dierum ſpatium Spicas, facta intelligi, atque ita obſervari debeant.

Quæ reducuntur ad formam præſentis Conſtitutionis.

Ab hac lege nullius latifundia exempta decernuntur.

§. 8. Hæc autem præſenti noſtra Conſtitutione, quæ ad univerſum Statum Nobis, & Sedi Apoſtolicæ tam mediate, quam immediate in temporalibus ſubjectum ſpectat, motu, ſcientia, & poteſtate ſimili volumus, & decernimus, ut comprehendantur, latifundia, poſſeſſiones, prædia, regiones, ſeu *quarti*, & quæcumque Terræ, in quibus ſeritur, & colligitur frumentum, ſive ad Cameram Noſtram Apoſtolicam pertineant, ſive ad quamcumque Eccleſiam, Monaſterium, Abbatiam, Religionem, Congregationem, Inſtitutum, Hoſpitale, etiam ſi ſint bona, ſeu Commendæ Militum S. Joannis Hieroſolymitani, Religioſorum Societatis JESU, Monachorum Caſſinen. Cardinalium S. R. E. Patriarcharum, Achiepiſcoporum, Epiſco-

coporum, Capitulorum, Monaſteriorum Monialium, & cujuſcumque alterius perſonæ, quæ ſpeciali mentione indigeret; ita etiam cujuſcumque Perſonæ Sæcularis quavis dignitate, & privilegio ſuffultæ; volentes, ut ab hujuſmodi noſtra Diſpoſitione minime eximantur, immo ut prorſus comprehenſæ cenſeantur etiam Communitates, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Equites, & quæcumque aliæ perſonæ, quavis bonorum prærogativa, & dignitatum gradu præeminentes.

Commiſſio Superioribus Eccleſiaſticis, & Laicalibus pro præſentium executione, cum facultatibus.

§. 9. Mandamus inſuper modernis, & pro tempore exiſtentibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac Locorum Ordinariis temporalis Ditionis noſtræ; item modernis etiam, & pro tempore exiſtentibus S. R. E. Cardinalibus Provinciarum Legatis, Civitatum, Oppidorum, & Locorum Gubernatoribus, & Præſidi Annonæ, quoad ea loca, quæ ejus juriſdictioni ſubſunt, ut præceptum, mandatum, ordinationem, voluntatemque noſtram hujuſmodi ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum, in ſuis reſpective Diœceſibus, Provinciis, Civitatibus, & Locis perpetuo obſervari mandent, & faciant; dantes propterea, & elargientes iiſdem Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac Legatis, Præſidibus, Vice-Legatis, & Gubernatoribus, nec non Annonæ Præſidi, cumulativum jus præſentes noſtras Litteras exequendi, &

Pœna ſcutorum XXX. pro ſingulis tranſgreſſionibus exigenda.

transgreſſores quoslibet pœna ſcutorum triginta monetæ per eos Manu Regia exigenda omnino coercendi, puniendique. Ad quem effectum declaramus totidem cenſeri debere contraventionis delicta commiſſa fuiſſe, pœnaſque incurſas, quot ſunt latifundia, poſſeſſiones, prædia, regiones, ſeu *quarti*, ex quibus Pauperes excluſi fuerint. Ut vero prædicti voluntatis Noſtræ Executores in exigendis pœnis, iiſque, detractis expenſis neceſſariis, inter Pauperes Locorum diſtribuendis, omnem quoad poſſunt diligentiam adhibeant, conſcientiam eorum oneramus; monentes, ut ſedulo curent, ne Pontificiam indignationem Noſtram incurrant, ſeque reos ſubtracti Pauperibus ſubſidii ante Tribunal Dei conſtituant.

Derogatio contrariis Statutis, & Privilegiis.

§. 10. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus etiam Apoſtolicis, ſi quæ eſſent, ac Statutis, & Legibus etiam municipalibus, ac uſibus, ſtilis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, ſeu indultis quibuſvis Eccleſiis, Locis Piis, & prædictis Ordinibus, & Societati, etiam ex titulo oneroſo conceſſis; quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi tales forent, quod ſub generali expreſſione non comprehenderentur, ſed de illis ſpecifica, & individua mentio habenda foret, eorum tenores præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes; illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, latiſſime, & pleniſſime, ac ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Exemplorum Fides.

§. 11. Volumus autem, ut earumdem præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, ac Sigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides tam in Judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Sanctio.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtrarum Conſtitutionis, Ordinationis, Præcepti, Statuti, Decreti, Prohibitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 17. Maii 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo primo, ſexto decimo Kalendas Junii, Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. ejuſdem Anni.

NON-

Digitized by Google

NONNULLÆ SOCIETATES

Seu Conventicula *de' Liberi Muratori*, ſeu *des Francs Macons*, vel aliter nuncupata, iterum damnantur, & prohibentur: cum invocatione brachii, & auxilii Sæcularium Principum, & Poteſtatum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

PROVIDAS Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum Leges, atque Sanctiones, non ſolum eas, quarum vigorem, vel temporum lapſu, vel hominum neglectu labefactari, aut extingui poſſe veremur, ſed eas etiam, quæ recentem vim, plenumque obtinent robur, juſtis gravibuſque id exigentibus cauſis, novo auctoritatis Noſtræ munimine roborandas confirmandaſque cenſemus.

Confirmatio Apoſtolica vigentibus etiam Legibus quandoque adjicitur.

§. 1. Sane felicis recordationis Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XII. per ſuas Apoſtolicas Litteras Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXVIII. IV. Kalendas Maji Pontificatus ſui anno VIII. datas, & univerſis Chriſtifidelibus inſcriptas, quarum initium eſt: *In eminenti*, nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Conventicula, ſeu Aggregationes, vulgo *de' Liberi Muratori*, ſeu *des Francs Macons*, vel aliter nuncupatas, in quibuſdam Regionibus tunc late diffuſas, atque in dies invaleſcentes, perpetuo damnavit, atque prohibuit, præcipiens omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus, ſub pœna excommunicationis ipſo facto abſque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo per alium, quam per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, excepto mortis articulo, abſolvi poſſet, ne quis auderet vel præſumeret hujuſmodi Societates inire, vel propagare, aut confovere, receptare, occultare, iiſque adſcribi, aggregari, aut intereſſe, & alias prout in eiſdem Litteris latius, & uberius continetur, quarum tenor talis eſt; videlicet.

Clemens XII. Societates (de' Liberi Muratori) damnavit. & prohibuit ſub cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſervatis.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§. 1. IN *eminenti Apoſtolatus Specula, meritis licet imparibus, Divina diſponente Clementia conſtituti, juxta creditum Nobis Paſtoralis providentiæ debitum jugi, (quantum ex alto conceditur) ſolicitudinis ſtudio iis intendimus, per quæ erroribus, vitiiſque aditu intercluſo, Orthodoxæ Religionis potiſſimum ſervetur integritas, atque ab univerſo Catholico Orbe difficillimis hiſce temporibus perturbationum pericula propellantur.*

Tenor Litterarum Clem. XII.

Sane vel ipſo rumore publico nunciante, Nobis innotuit, longe, lateque progredi, atque in dies invaleſcere nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Aggregationes, ſeu Conventicula, vulgo De' Liberi Muratori, *ſeu* Francs Macons, *aut alia quævis nomenclatura pro idiomatum varietate nuncupata, in quibus cujuſcumque Religionis, & Sectæ Homines, affectata quadam contenti honeſtatis naturalis ſpecie, arcto æque, ac impervio fœdere, ſecundum Leges, & Statuta ſibi condita, invicem conſociantur; quæque ſimul clam operantur, tum diſtricto jurejurando ad Sacra Biblia interpoſito, tum gravium pœnarum exageratione, inviolabili ſilentio obtegere adſtringuntur.*

Novarum Societatum indoles, & occultum Inſtitutum.

Eadem a Sæculi Poteſtatibus merito damnatæ.

Verum, cum ea ſit ſceleris natura, ut ſe ipſum prodat, & clamorem edat ſui indicem; hinc Societates, ſeu Conventicula prædicta vehementem adeo Fidelium mentibus ſuſpicionem ingeſſerunt, ut iiſdem Aggregationibus nomen dare, apud prudentes & probos idem omnino ſit, ac pravitatis & perverſionis notam incurrere; niſi enim male agerent, tanto nequaquam odio lucem haberent. Qui quidem rumor eo uſque percrebuit, ut plurimis Regionibus memoratæ Societates per Sæculi Poteſtates, tanquam Regnorum ſecuritati adverſantes, proſcriptæ ac provide eliminatæ jampridem extiterint.

Nunc autem Apoſtolica auctoritate damnantur, & prohibentur.

Nos itaque animo volventes graviſſima damna, quæ ut plurimum ex hujuſmodi Societatibus, ſeu Conventiculis, nedum temporalis Reipublicæ tranquillitati, verum etiam Spirituali Animarum ſaluti inferuntur, atque idcirco tum Civilibus, tum Canonicis minime cohærere ſanctionibus: cum Divino eloquio doceamur, diu noctuque, more ſervi fidelis, & prudentis Dominicæ Familiæ præpoſiti, vigilandum eſſe, ne hujuſmodi Hominum genus, veluti fures, domum perfodiant, atque inſtar vulpium Vineam demoliri nitantur, ne videlicet ſimplicium corda pervertant, atque innoxios ſagittent in occultis; ad latiſſimam, quæ iniquitatibus impune patrandis inde aperiri poſſet, viam obſtruendam, aliiſque de juſtis, ac rationabilibus Cauſis Nobis notis, eaſdem Societates, Cœtus, Coventus, Collectiones, Aggregationes ſeu Conventicula De' Liberi Murarori, ſeu Francs Macons, aut alio quocumque nomine appellata, de nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, ac etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, damnanda, & prohibenda eſſe ſtatuimus, & decrevimus, prout præſenti Noſtra perpetuo valitura Conſtitutione damnamus & prohibemus.

Præceptum omnibus Chriſtifidelibus, ne quis eaſdem ineat, foveat, eiſque ſe adſcribat.

Quocirca omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis & præeminentiæ, ſive Laicis, ſive Clericis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, etiam ſpecifica, & individua mentione, & expreſſione dignis, diſtricte, & in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipimus, ne quis ſub quovis prætextu, aut quæſito colore audeat, vel præſumat prædictas Societates De' Liberi Muratori, ſeu Francs Macons, aut alias nuncupatas, inire, vel propagare, confovere, ac in ſuis ædibus, ſeu domibus, vel alibi receptare; atque occultare, iis adſcribi, aggregari, aut intereſſe, vel poteſtatem, ſeu commoditatem facere, ut alicubi convocentur, iiſdem aliquid miniſtrare, ſive alias conſilium, auxilium, vel favorem palam, aut in occulto, directe, vel indirecte, per ſe, vel per alios quoquomodo præſtare, necnon alios hortari, inducere, provocare, aut ſuadere, ut hujuſmodi Societatibus adſcribantur, annumerentur, ſeu interſint, vel ipſas quomodolibet juvent, ac foveant; ſed omnino ab iiſdem Societatibus, Cœtibus, Conventibus, Collectionibus, Aggregationibus, ſeu Conventiculis prorſus abſtinere ſe debeant;

Sub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ Summo Pontifici ſervatæ.

ſub pœna Excommunicationis per omnes, ut ſupra, contrafacientes ipſo facto abſque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo, per quemquam, niſi per Nos, ſeu Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, præterquam in articulo mortis conſtitutus, abſolutionis beneficium valeat obtinere.

Commiſſio Ordinariis, & Inquiſitoribus pro executione præſentium cum facultatibus &c.

Volumus inſuper, & mandamus, ut tam Epiſcopi, & Prælati Superiores, aliique Locorum Ordinarii, quam Hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquiſitores, adverſus tranſgreſſores, cujuſcumque ſint ſtatus, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ, procedant, & inquirant, eoſque tanquam de hæreſi vehementer ſuſpectos condignis pœnis puniant, atque coerceant; iis enim, & eorum cuilibet, contra eoſdem traſgreſſores procedendi, & inquirendi, ac condignis pœnis coercendi, & puniendi, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio liberam facultatem tribuimus, & impertimur.

Volumus autem, quoad earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus Litteris adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Noſtræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis, infringere, vel ei auſu temerario contraire.

Si

Digitized by Google

Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXVIII. IV Kalendas Maji, Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Falſa aſſertio ceſſationis cenſurarum in præinſertis Litteris iſtatarum.

§. 3. Cum autem, ſicut accipimus, aliqui fuerint, qui aſſerere, ac vulgo jactare non dubitaverint, dictam excommunicationis pœnam a Prædeceſſore Noſtro, ut præfertur, impoſitam non amplius afficere, propterea quod ipſa præinſerta Conſtitutio a Nobis confirmata non fuerit; quaſi vero pro Apoſtolicarum Conſtitutionum a Prædeceſſore editarum ſubſiſtentia, Pontificis Succeſſoris expreſſa confirmatio requiratur.

Conſilium datum Pontifici eaſdem Litteras confirmandi.

§. 4. Cumque etiam a nonnullis piis, ac Deum timentibus viris Nobis inſinuatum fuerit, ad omnia calumniantium ſubterfugia tollenda, declarandamque animi noſtri cum ejuſdem Prædeceſſoris mente ac voluntate uniformitatem, magnopere expediens fore, ut ejusdem Prædeceſſoris Conſtitutioni novum Confirmationis noſtræ ſuffragium adjungeremus.

Perſpicua argumenta a Pontifice jam edita pro ſubſiſtentia earumdem cenſurarum.

§. 5. Nos licet hucuſque, dum pluribus Chriſtifidelibus de violatis ejuſdem Conſtitutionis Legibus vere pœnitentibus, atque dolentibus, ſeque a damnatis hujuſmodi Societatibus, ſeu Conventiculis omnino receſſuros, & nunquam in poſterum ad illas & illa redituros ex animo profitentibus, abſolutionem ab incurſa excommunicatione, tum antea ſæpe, tum maxime elapſo Jubilæi anno benigne conceſſimus; ſeu dum facultatem Pœnitentiariis a Nobis deputatis communicavimus, ut hujuſmodi pœnitentibus, qui ad ipſos confugerent, eamdem abſolutionem noſtro nomine & auctoritate impertiri valerent; dum etiam ſolicito vigilantiæ ſtudio inſtare non prætermiſimus, ut a competentibus Judicibus, & Tribunalibus, adverſus ejuſdem Conſtitutionis violatores pro delicti menſura procederetur, quod & ab eis reipſa ſæpe præſtitum fuit, non quidem probabilia dumtaxat, ſed plane evidentia, & indubitata argumenta dederimus, ex quibus animi noſtri ſenſus, ac firma & deliberata voluntas, quoad cenſuræ per dictum Clementem Prædeceſſorem, ut præfertur, impoſitæ vigorem & ſubſiſtentiam, ſatis aperte inferri debuerant; ſique autem contraria de Nobis opinio circumferretur, Nos eam ſecuti contemnere poſſemus, cauſamque noſtram, juſto Dei Omnipotentis judicio relinquere, ea verba uſurpantes, quæ olim inter ſacras actiones recitatas fuiſſe conſtat: *Præſta, quæſumus, Domine, ut mentium reprobarum non curemus obloquium, ſed eadem pravitate calcata exoramus, ut nec terreri nos lacerationibus patiaris injuſtis, nec captioſis adulationibus implicari, ſed potius amare quod præcipis*, ut habet antiquum Miſſale, quod S. Gelaſio Prædeceſſori Noſtro tribuitur, & a Venerabili Servo Dei Joſepho Maria Cardinali Thomaſio editum fuit in Miſſa, quæ inſcribitur: *Contra obloquentes*.

Nihilominus præinſertas Litteras in forma ſpecifica confirmat per præſentes.

§. 6. Ne tamen aliquid per Nos improvide prætermiſſum dici valeret, quo facile poſſemus mendacibus calumniis fomentum adimere, atque os obſtruere, audito prius nonnullorum Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, eamdem Prædeceſſoris Noſtri Conſtitutionem præſentibus, ut ſupra, de verbo ad verbum inſertam, in forma ſpecifica, quæ omnium ampliſſima, & efficaciſſima habetur, confirmare decrevimus; prout eam ex certa ſcientia, & Apoſtolicæ auctoritatis noſtræ plenitudine, earumdem præſentium Litterarum tenore in omnibus, & per omnia perinde ac ſi noſtris motu proprio, auctoritate, ac nomine primum edita fuiſſet, confirmamus, roboramus, & innovamus, ac perpetuam vim, & efficaciam habere volumus, & decernimus.

Cauſas damnandi, & prohibendi hujuſmodi Societates enumerat & approbat.

§. 7. Porro inter graviſſimas præfatæ prohibitionis, & damnationis cauſas in præinſerta Conſtitutione enunciatas, una eſt, quod in hujuſmodi Societatibus, & Conventiculis, cujuſcumque Religionis, ac Sectæ homines invicem conſociantur; qua ex re ſatis patet, quam magna pernicies Catholicæ Religionis puritati inferri valeat. Altera eſt arctum, & impervium ſecreti fœdus, quo occultantur ea, quæ in hujuſmodi Conventiculis fiunt; quibus proinde ea ſententia merito aptari poteſt, quam Cæcilius Natalis apud Minucium Felicem in cauſa nimirum diverſa protulit: *Honeſta ſemper publico gaudent, ſcelera ſecreta ſunt*. Tertia eſt jusjurandum,

Digitized by Google

dum, quo ſe hujuſmodi ſecreto inviolabiliter ſervando adſtringunt; quaſi liceat alicui, cujuslibet promiſſionis, aut juramenti obtentu ſe tueri, quominus a legitima poteſtate interrogatus, omnia fateri teneatur, quæcumque exquiruntur ad dignoſcendum, an aliquid in hujuſmodi Conventibus fiat, quod ſit contra Religionis, aut Reipublicæ ſtatum, & Leges. Quarta eſt, quod hujuſmodi Societates non minus Civilibus, quam Canonicis Sanctionibus adverſari dignoſcuntur; quum ſcilicet Jure Civili omnia Collegia, & Sodalitia præter publicam auctoritatem conſociata prohibeantur, ut videre eſt in Pandectarum libro XLVII. Tit. 22. *de Collegiis, ac corporibus illicitis*; & in celebri epiſtola C. Plinii Cæcilii ſecundi, quæ eſt XCVII. libri X. in qua ait, edicto ſuo, ſecundum Imperatoris mandata, vetitum fuiſſe, ne Hetæriæ eſſent, ideſt ne Societates, & Conventus ſine Principis auctoritate iniri, & haberi poſſent. Quinta eſt, quod jam in pluribus Regionibus memoratæ Societates, & Aggregationes Sæcularium Principum Legibus proſcriptæ atque eliminatæ fuerunt. Ultima demum, quod apud prudentes, & probos viros eædem Societates, & Aggregationes male audirent, eorumque judicio, quicumque eiſdem nomina darent, pravitatis, & perverſionis notam incurrerent.

Invocatio auxilii brachii ſecularis Eccleſiaſticis Superioribus in prioribus Litteris demandata.

§. 8. Denique idem Prædeceſſor in præinſerta Conſtitutione Epiſcopos, & Superiores Prælatos, alioſque Locorum Ordinarios excitat, ut pro illius executione, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilium invocare non prætermittant.

Pontifex ipſe Supremorum Principum, & Secularium Poteſtatum opem invocat, & requirit.

§. 9. Quæ omnia, & ſingula non ſolum a Nobis approbantur, & confirmantur, eiſdemque Eccleſiaſticis Superioribus reſpective commendantur, & injunguntur; verum etiam Nos ipſi, pro Apoſtolicæ ſolicitudinis officio, præſentibus Noſtris Litteris, Catholicorum Principum, omniumque Sæcularium Poteſtatum opem, auxiliumque ad præmiſſorum effectum invocamus, & enixo ſtudio requirimus; quum ipſi Supremi Principes, & Poteſtates electi ſint a Deo defenſores Fidei, Eccleſiæque protectores; ideoque eorum munus ſit idoneis quibuſque rationibus efficere, ut Apoſtolicis Conſtitutionibus debitum obſequium, & omnimoda obſervantia præſtetur; quod iis in memoriam revocarunt Trid. Synodi Patres *Seſſ.* 25. *cap.* 20. multoque antea egregie declaraverat Imperator Carolus Magnus, ſuorum Capitularium *Tit.* 1. *cap.* 2. ubi, poſt demandatam omnibus ſibi ſubditis Eccleſiaſticarum Sanctionum obſervantiam, hæc addidit: *Nam nullo pacto agnoſcere poſſumus qualiter nobis fideles exiſtere poſſunt, qui Deo infideles, & ſuis Sacerdotibus inobedientes apparuerint*. Quapropter cunctis ditionum ſuarum Præſidibus & Miniſtris injungens, ut omnes, & ſingulos ad debitam obedientiam Eccleſiæ Legibus exhibendam omnino compellerent, graviſſimas quoque pœnas adverſus eos indixit, qui hoc præſtare negligerent, ſubdens inter alia: *Qui autem in his (quod abſit) aut negligentes, eiſque inobedientes fuerint inventi, ſciant, ſe nec in noſtro Imperio honores retinere, licet etiam Filii noſtri fuerint, nec in Palatio locum, neque nobiſcum; aut cum noſtris ſocietatem, aut communitatem ullam habere, ſed magis ſub diſtrictione & ariditate pœnas luent*.

Fides Tranſumptis habenda.

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis Originalibus Litteris adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Sanctio.

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, innovationis, approbationis, commiſſionis, invocationis, requiſitionis, decreti, & Voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. XV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

D. Card. Paſſioneus. *J. Datarius.*

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi. J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. ejuſdem Menſis, & Anni.

D R

Digitized by Google

DE TOLLENDIS ABUSIBUS

Ab Oratoriis privatis, quæ ſunt in domibus Laicorum.

Epiſtola Encyclica ad Primatem, Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Controverſiæ circa Oratoria privata vigentes, & Polonorum Præſulum vota Pontificias declarationes exposcunt.

MAgno cum animi Noſtri dolore a Nobis intellectum eſt, nonnullas in Diœceſibus veſtris controverſias ac moleſta diſſidia, propter Oratoria privata, inſurrexiſſe; quibus præcidendis cum omnis per vos cura ac diligentia adhibita fuerit, non modo optato fine fruſtrati ſitis, ſed & in aliorum offenſionem incurreritis, vobiſque eam acquiſiveritis reprehenſionem & notam, quaſi nimio rigore adhibendo modum excedatis: optari proinde a vobis, ut per hanc Sanctam Sedem certæ vobis regulæ indicentur, ad quarum normam, ſublatis abuſibus, privati Oratorii Privilegium exerceri debeat; idque ad eum finem, ut, cum Ordinationes veſtræ Pontificia auctoritate noſtra munitæ fuerint, non ſolum ab omni malevolorum cenſura immunes evadant, verum majus ſemper eiſdem honoris, atque æſtimationis pondus accedat. Licet autem veſtræ hujuſmodi petitioni ſatisfacere facillime potuiſſemus, illos vobis libros indicando, tam in quibus de hujuſmodi materia doctrina traditur Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum Decretis conformis, quam alios etiam, quorum Scriptores, dum de privatis Oratoriis agunt, ea Sanctæ Sedis Decreta vel diſſimulant, vel ignorant, quæ aſſertionibus eorum omnino opponuntur; Nihilominus, cum Nos Venerabiles Perſonas Veſtras præcipuo ac ſpeciali affectu proſequamur, per Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram, qua fieri poterit brevitate, tum eorumdem Deceſſorum noſtrorum, tum noſtram hac ſuper re mentem, ſenſuſque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eiſdem debetur, ratione auctoritatis, a qua, velut a fonte dimanant, aliud etiam neſcio quid majoris ponderis ineſt, materiæ ipſius nomine, quæ eorum objectum eſt, quæque in quæſtione verſatur; cum omnis hujuſmodi res ab Apoſtolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reſervata eſt, cumque eamdem præcipuam normam deſumere debeat ex intentione illius, a quo conceſſio facta eſt, cujus ſenſus concedenti ſemper, quam alii cuilibet notior eſſe debet, adeo ut quidquid a vobis ſecundum ea, quę in Encyclica hac Epiſtola noſtra continentur, ordinabitur, & ſtatuetur, id pro exequendis Summorum Pontificum præſcriptis præſtitum eſſe dicendum ſit; cujus rei gratia Apoſtolicorum Delegatorum qualitatem, & auctoritatem, Fraternitatibus Veſtris additam eſſe cenſendum eſt; quam etiam, quatenus opus ſit, Nos ipſarum præſentium Litterarum tenore Vobis ad hujuſmodi effectum concedimus, & impertimur.

Ea, licet minus neceſſaria ſcitu, edere intendit Pontifex, quæ majus auctoritatis pondus habeant.

Oratoria privata in Epiſcoporum ædibus extructa jam uſque a prioribus Eccleſiæ ſæculis.

§. 1. Nihil ſane expoſitum Nobis eſt, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Epiſcopalibus Palatiis veſtris habetis, pro Miſſa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliave quapiam ſacra Functione, quæ officii ac dignitatis veſtrę propria, ſit, obeunda; de quibus late diſſerere Nobis perfacile eſſet, niſi hoc a propoſito noſtro alienum foret. Quare duo tantummodo vetuſta Sacellorum exempla indicabimus, quę Epiſcopi in proprio Epiſcopio a publicis Eccleſiis diſtincta, ac ſeparata habebant, in quibus Sanctum Miſſę Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum eſt S. Caſſii Epiſcopi Narnienſis, de quo S. Gregorius *in Homilia 37. ſuper Evangelia* narrat, quod licet gravi morbo opprimeretur, *in Oratorio Epiſcopii ſui Miſſas fecit*, tam ut proprię, quam ut eorum, qui illum viſitatum adveniebant, devotioni ſatisfaceret. Alterum exemplum eſt S. Joannis Eleemoſynarii Epiſcopi Alexandrini, qui ſicut in Actis ipſius a Leontio ſcriptis deprehenditur illos coarguens, qui Miſſa nondum peracta, diſcedebant, quum ipſe ad eamdem celebrandam in pu-

Digitized by Google

in publicam Eccleſiam ſe conferebat, dicere in more habebat: *Ego propter vos deſcendo in Sanctam Eccleſiam, nam poteram mihimet facere Miſſas in Epiſcopio*. Prædictum exemplum legere eſt apud Thomaſſinum *de veteri, ac nova Eccleſiæ diſciplina part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 93. *num.* 6. Alia exempla in Opere *de Oratoriis privatis* inſcripto *cap.* 6. collecta reperiuntur (quod opus noviſſime a Joanne Baptiſta Gattico Canonico Lateranenſi Romæ in lucem editum eſt) per quæ Epiſcoporum jus circa Sacella in propriis Epiſcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

Concilium Tridentinum de aliis Oratoriis privatis decernens, nihil detrahit Sacellis Epiſcoporum.

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Tridentinum Concilium nulla ratione derogavit; quippe quod tantummodo *Seſſ.* 22. *de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, propter multa quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Epiſcopis præcepit, ne Sæcularibus, ac Regularibus Miſſam celebrare permitterent *privatis in Domibus*, & extra Eccleſias, aut Oratoria publica, quæ Divino cultui deſtinata eſſent; quod nullam cum Cappellis, quæ in Epiſcopalibus Palatiis ſunt, rationem habet, quum hæc ſub privatarum domorum nomine nunquam cenſeri poſſint. Id pluries a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium ejuſdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquot ejuſdem Reſolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum eſt, quas Nos in noſtro *de Sacrificio Miſſæ* Tractatu retulimus *Seſſ.* 2. §. 45. *& ſeq. Latinæ Edit. Patav.*; Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* conſtituti, opus aliquod inſcriberemus, illud præcipue Nobis glorioſum duximus, ut nulla in parte a Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimum a Pontificiis Oraculis auctoritatis robur accedit.

Sed nihil etiam ſtatuit de eorum facultatibus extra Ædes Epiſcopales, & extra Diœceſim.

§. 3. Illud tantummodo de hujuſmodi Epiſcoporum Privilegio dici poterat; quod, cum idem ad Sacella, quæ in Epiſcopiis ſita ſunt, reſtringeretur, nullo modo Epiſcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias domos verſarentur, cum Viſitationem obirent, ſive cum iter haberent; adeo ut, cum vel Miſſam celebrare, vel eidem intereſſe vellent, ad publicas Eccleſias ſe conferre cogerentur, vel a locorum Ordinariis veniam petere, ut ſibi liceret, vel Miſſam celebrari facere, vel ipſi eamdem celebrare, in illa habitatione, in qua forte diverſarentur.

Privilegium Altaris viatici ubique erigendi Epiſcopis conceſſum a Bonifacio VIII.

§. 4. Verum recol. mem. Prædeceſſor Noſter Bonifacius Papa VIII. in Decretali ſua: *Quoniam Epiſcopis, de Privilegiis, in Sexto*, male factum reputans, Epiſcopos ſine rationabili cauſa Miſſam quotidie non celebrare, aut eidem non intereſſe, eiſdem conceſſit, ut etiam extra propriam Diœceſim Altari portatili, ſeu viatico uterentur: *Præſenti Conſtitutione indulgemus iiſdem, ut Altare poſſint habere viaticum, & in eo celebrare, aut facere celebrari ubicumque abſque interdicti tranſgreſſione illis permittitur celebrare, vel audire Divina*. Dignum animadverſione verbum eſt, *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra Diœceſim ſita ſunt, comprehendit.

Eo uti poſſunt etiam ſine licentia Ordinarii Locali, poſt Concilii Tridentini, & Pauli V. decreta.

§. 5. Præcipuam etiam animadverſionem dictæ Congregationis Concilii Reſolutiones merentur, cum ad Quæſitum eidem propoſitum, num videlicet Epiſcopus, qui extra propriam Diœceſim eſt, ad utendum Privilegio Altaris Viatici, petere ejus rei veniam ab Epiſcopo Locali teneatur; minime eum teneri reſpondit; alioqui fruſtratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuiſſet: quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in ſuo vigore perſtabat, cui, quemadmodum mox dicetur, a Concilio Tridentino poſtea derogatum fuit, ſecundum quod Epiſcopi facultatem concedebant Miſſam in privatis domibus celebrandi. Similiter, cum eidem Congregationi alterum Quæſitum propoſitum fuiſſet: num Privilegio per Bonifacium VIII. Epiſcopis conceſſo, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attuliſſent; nihil pariter Privilegio illi detractum fuiſſe reſpondit; cum tam in Concilio, quam in citato Decreto, ſublata quidem Epiſcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Miſſam celebrandi concedere poſſent, verum nequaquam juribus illis expoliati remanſerint, quæ proprias perſonas reſpiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque characteris propria ſunt. Prædictæ Reſolutiones a Nobis referuntur in noſtro Tractatu *de Sacrificio Miſſæ* latinæ editionis Patavinæ *Sect.* 2. § 42., nec non in Commentariis bon: mem: Cardinalis Petra ad Conſtitutiones Apoſtolicas

tom.

Digitized by Google

tom. 4. *ſuper Conſtitutione* 2. *Urbani V. num.* 15. *& ſeq.* & a Gattico in recenti ejuſdem Tractatu *de Oratoriis domeſticis in tit. de uſu Altaris portatilis cap.* 12. *num.* 1. *& ſeq.*

§. 6. Tam verum eſt, quam quod veriſſimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quam abuſum eorumdem; quod quidem ſatis ſuperque pro vero comprobatum fuit, etiam in caſu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod conceſſum Epiſcopis eſt, & quod poſt Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæſum remanſit. Certis indiciis compertum fuit, quoddam Epiſcopos eodem abuti, qui, vel intra, vel extra Diœceſim, ad Laicorum ſe domos conſerebant, atque in iis, vel ipſi Miſſam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Miſſæ, faciebant, idque nulla neceſſitate urgente, ſed ad eum tantum finem, vel ut proprium Privilegium oſtentarent, vel ut Laicorum petitioni ſatisfacerent. Cum hujuſce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem perveniſſet, non prætermiſit hujuſmodi exceſſum prohibere, ejuſdemque abuſus corrigendi curam Archiepiſcopis committere, ſi quando factum in locis eorum juriſdictioni ſubjectis contigiſſet. In Codicibus Actorum, ſeu Regeſtis Congregationis prædictæ *lib.* 48. *Decretorum fol.* 471. Reſolutiones ipſæ referuntur. Quia tamen nihilominus malum invaleſcebat, a felicis recordationis Prædeceſſore noſtro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. ſequens Decretum publicatum fuit, in quo poſtquam inconveniens expoſitum fuit, nimirum: *Epiſcopi etiam in aliena Diœceſi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut per plures e ſuis Cappellanis vivificam Chriſti Hoſtiam immolant*; ad remedium gradus fit: *Ad abuſus hujuſmodi eliminandos &c. Sanctiſſimus Dominus Noſter &c. expreſſe declarat, Epiſcopis, & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, neque ſub prætextu Privilegii clauſi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœceſi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamſi Diœceſani conſenſus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrare facere.*

Non tamen extra domum propriæ habitationis, ſive in aliena Diœceſi.

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodo finis in hoc propoſitus fuit, ut abuſus tollerentur, numquam autem ut recto Privilegii uſui quidquam detraheretur, & quia relata verba prohibitiva, utpote nimis ampla, & effrænata, cuipiam prebere anſam poterant affirmandi, non licere Epiſcopis uti Privilegio Altaris portatilis, tum cum vel Diœceſim viſitant, vel iter faciunt, aut alia juſta de cauſa extra reſidentiam ſunt, atque in laicorum domibus morantur; illato de hujuſmodi re ſermone in Congregationibus, quæ ſub Innocentio XIII., immediato Clementis ejuſdem Succeſſore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* exiſtentes, a Secretis fuimus, opportunum factum judicatum eſt, ut ea, quam mox ſubjicimus, Declaratio fieret, quæ poſtea inſerta fuit in ejuſdem Innocentii Litteris incipientibus: *Apoſtolici Miniſterii*, quas idem Pontifex pro conſtituendo in Hiſpaniarum Regnis bono Eccleſiaſticæ diſciplinæ regimine condidit, quaſque etiam ejuſdem Succeſſor Benedictus XIII. *in forma ſpecifica* confirmavit, & ut in omnibus locis pro regula, ac norma haberetur, in Appendice Concilii Romani a ſe celebrati voluit inſertas; ipſam vero declarationem inter ejuſdem Concilii decreta retulit Tit. XV. Cap. III. in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum Interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto*, de Clementis XI. Decreto ſermo eſt, *ſtatuatur, non licere Epiſcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere; hujuſmodi prohibitio intelligenda non ſit de domibus, etiam Laicis, in quibus ipſi Epiſcopi forte, occaſione Viſitationis, vel itineris, hoſpitio excipiantur; ut nec etiam quando Epiſcopi in caſibus a jure permiſſis, vel de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia, abſentes a domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum ſimilis habitationis; his enim caſibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non ſecus, ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.*

Sed ſi in aliena domo revera moram traxerint, etiam hoſpitii, & itineris cauſa poſſunt.

Præmiſſarum Regularum uſus.

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epiſtola Noſtra exponere Vobis hæc, quæ ad Fraternitates Veſtras præcipue pertinent, nimirum quantum Vobis conceſſum eſt quoad Sacella, ſeu Capellas, quæ in Epiſcopalibus Palatiis veſtris ſunt; quantum item Vobis in alienis domibus, & extra veſtram Diœceſim facere permiſſum eſt, cauſas etiam Conceſſionum, ac Privilegiorum indicavimus, necnon eorumdem abuſus, atque abuſuum prohibitiones appoſuimus; tum ut Vos diſcrimen agnoſcatis, quod intercedit inter Cappellas Epiſcopalium Ædium veſtrarum, per quas non minus ſpirituali conſolationi, & commodo veſtro, quam dignitatis veſtræ decori providetur, & privata Oratoria in domibus Laicorum, ſive intra, ſive extra Diœceſim veſtram, in quibus aliquando Vobis, pro præcipuo fine hujuſmodi commodi, & conſolationis veſtræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet; tum vero etiam, ne forte, cum Vos contra abuſus privatorum Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii ſitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim veſtræ domi atque in propria agendi ratione exceſſus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propoſitum, quæ in Domibus Laicorum ſunt, gradum facientes, aliqua præmittemus.

De Oratoriis privatis in domibus Laicorum extant monumenta, tum primis, tum poſterioribus Eccleſiæ Sæculis.

§. 9. Primum quidem eſt, privatorum Oratoriorum in dictis domibus uſum ab antiquo tempore repetendum eſſe; cum conſtet, Apoſtolos Sacra Myſteria privatis in domibus celebraſſe, eumque morem perſecutionum tempore ſervatum fuiſſe, quemadmodum Chriſtianus Lupus *in ſuis notis ad Canones Trullanos* appoſite animadvertit. Alteram autem, privata Oratoria, in domibus Laicorum, ſubſequentibus etiam ſæculis fuiſſe, cum perſecutiones jam ceſſaſſent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom.* 1. *Muſæi Italici* impreſſum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Miſſa, quæ celebratur *in domo cujuslibet*; nec ad hujuſmodi quidem aſſumptum aliæ deficiunt probationes, quas Nos in Tractatu noſtro *de Sacrificio Miſſæ ſect.* 1, §. 10. cum cura colligere ſtuduimus. Tertium porro eſt, de tollendis hujuſmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, ſeu potius facultatibus Miſſam in ipſis celebrandi, pluries cogitatum eſſe. Nihil de Juſtiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domeſticis Oratoriis celebraretur, lege interdixit, tantummodo permittens, ut in eiſdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4. *&* 5. Leonis Sapientis, qui prohibitionem ſuſtulit, afferens, adeo tunc privata Oratoria multiplicata fuiſſe, in quibus Miſſæ celebrarentur, ut non ſolum optimares, ſed mediocris etiam conditionis homines in ſuis domibus eadem haberent. Quod vero ſpectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus noſtris ſunt, ſatis erit illa indicaſſe, quæ in dicto Tractatu *de Sacrificio Miſſæ loco ſuperius citato* a Nobis allata fuerunt.

De iis abrogandis ſæpe cogitatum.

Ad eorum erectionem, & uſum Epiſcoporum licentia ſemper requiſita fuit.

§. 10. Quartum, quod licet fere ſemper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum uſus habitus fuerit, in quibus Miſſa celebrabatur; ſemper tamen Epiſcoporum licentia neceſſaria fuit: Ad quam concedendam ipſi valde faciles plerumque erant: *Miſſarum ſolemnia non ubique, ſed in locis ab Epiſcopo conſecratis, vel ubi ipſe permiſerit, celebranda cenſemus*. Verba ſunt *Can. Miſſarum, de Conſecrat. diſt.* 1. Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum eſt, ut Oratoria domeſtica, licet fruſtra, prohiberentur, multo magis in uſu fuit in Eccleſia Orientali, ob id potiſſimum, quod in Eccleſiis Græcorum non niſi unicum Altare erat, & poſtquam una ſuper ipſo Miſſa celebrata eſſet, altera per eumdem diem celebrari minime poterat. Balſamon *in Commentariis ad Canones Trullanos* teſtatur, quod ſine ulla alia formula, impertita ab Epiſcopo cenſebatur Sacerdoti licentia celebrandi Miſſam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties ſuper Mappis ab Epiſcopo conſecratis celebraret.

Sed hæc facultas a Concilio Tridentino Epiſcopis adempta eſt, ideoque ad ſolum Romanum Pontificem devoluta.

§. 11. Poſtremum autem, quod diximus, illud eſt. Quum, poſt varios ſermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plauſu acceptum fuit, opera Cardinalis Oſii, & Nuntii Commendonii, in magno Conventu habito coram Rege Sigiſmundo Auguſto, quemadmodum in ipſius Concilii Hiſtoria per Cardinalem Pallavicinum conſcripta *lib.* 24. *cap.* 13. videre eſt) *in Seſſ.* 22. in Decreto *de obſervandis*, *&* evi-

Digitized by Google

evitandis in celebratione Miſſæ, ſequenti modo ſtatutum, & ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Epiſcopis ſermo eſt, *privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad Divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab iiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, Sanctum hoc Sacrificium a Sæcularibus, aut Regularibus quibuſcumque peragi*, cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni, & conſuetudini, *non obſtantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque*; ex eo factum eſſe, ut non amplius Epiſcopis facultas ſit concedendi uſum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, cauſa in iiſdem Miſſam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipſis daretur celebrandi Miſſam in Oratoriis privatis, neutiquam ſtare poſſit cum præcepto a Concilio eiſdem ipſis impoſito, ne id permittere debeant: ac proinde prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuiſſe, quoniam circumſtantiæ temporum, & Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minime permittebant, ut eadem prorſus abolerentur. Atque hujuſmodi ſemper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privativa ejuſdem interpres; quæque etiam à fel. record. Prædeceſſore Noſtro Paulo Papa V. in Epiſtola Encyclica anno 1515. ad omnes Epiſcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epiſtola tum apud varios Auctores, tum etiam *in citato Tractatu noſtro de Sacrificio Miſſæ ſect. 2. §. 42.* impreſſa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Miſſæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Epiſcoporum facilitas in concedenda licentia ſine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujuſmodi licentias dandi, ipſius Concilii Decreto, unicuique ademptam eſſe, ſolique Beatiſſimo Romano Pontifici eſſe reſervatam*.

§. 12. Poſtquam Jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apoſtolicæ reſervatum fuit, dici vix poteſt quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum ſit pro recto ejuſdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipſi, antequam ad majores Dignitates aſcenderemus, plures per annos geſſimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege ſtatuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium ſcilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domeſticis uſibus ſegregetur, extructum eſſe debere; idem prius vel ab Epiſcopo, vel ab alio, cui ipſe vices ſuas delegaverit, viſitandum eſſe, inſpiciendi gratia, num decens, & apte compoſitum ſit, & num aliquid eorum, quæ neceſſaria ſunt, in eodem deſit; ut Epiſcopus ſit, qui celebrandi Miſſam licentiam impertiatur, & quod licentiam hujuſmodi ſecundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, ſed unica tantum Miſſa in Oratorio celebretur; & quod hæc Miſſa celebretur a Sacerdote vel Sæculari, vel Regulari, dummodo Sæcularis ab Epiſcopo approbatus ſit, Regularis autem licentiam habeat a ſuo Regulari Superiore, ne Miſſa celebrari poſſit diebus ſolemnibus Paſchatis Reſurrectionis, Pentecoſtes, Nativitatis Domini Noſtri JESU CHRISTI, & aliis ſolemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, & Aſcenſionis Domini, Annunciationis, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Titularis Eccleſiæ Loci: Exprimuntur perſonæ, quarum præſentia neceſſaria eſt, ut in privato Oratorio Miſſa celebrari poſſit; aliæ item, quæ, dum ſupradictis præſentibus Miſſa celebratur, eidem intereſſe poſſunt, & Eccleſiaſtico præcepto ſatisfacere; denique declaratur, omnia ſine Parochialium jurium præjudicio fieri debere.

Providæ Leges a S. Sede præſcriptæ pro Oratoriorum privat. erectione, & uſu.

§. 13. Atque hæc ſunt, quæ in conſuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria ſunt: ut quum exempli gratia, juſtis cuipiam de cauſis conceſſio fit, ut ſecundam Miſſam celebrari facere poſſit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto ſerius eo temporis limite, ſeu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus eſt; vel etiam iis diebus exceptis; & alia hujuſmodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris ſpeciei, quam circa alia, ac generatim ſuper omnibus

Ampliores conceſſiones, quoad numerum, dieſque & horas, quibus celebrari valeant.

Ad peculiares quæſtiones decreta edita.

Digitized by Google

bus controverſiæ exortæ ſunt; Apoſtolica Sedes per hujuſmodi occaſiones opportunis rationibus ſuper hoc providere non prætermiſit.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimum duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Miſſa celebretur; exprimiturque, ut Miſſa celebrari poſſit tum iiſdem præſentibus, tum eorum filiis, conſanguineis, atque affinibus, qui una cum ipſis in eadem domo habitationem habent. Nunquam exorta difficultas eſt, an, cum aut Vir, aut Uxor Miſſæ interſunt, ſi conſanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præſentes pariter adſint, Eccleſiaſtico præcepto diebus Feſtis ſatisfaciant; id tanquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum eſt. Summa autem difficultatis eo ſemper rediit, ut diſpiceretur, num, cum neuter Conjugum adſit, ſed unus ex conſanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, poſſet eo jubente in privato Oratorio Miſſa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, conſanguinei, & affines, eamdem audientes Feſto die, Eccleſiaſtico præcepto audiendi Miſſam ſatisfaciant. In hoc autem diviſæ de more Auctorum opiniones erant; verum cum hujuſce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die* 3. *Decembris* 1740. in cauſa, cujus inſcriptio erat *Marſicen. Oratorii*, propoſitum, ac diſcuſſum eſſet; deciſum fuit, non poſſe in privato Oratorio Miſſam celebrari, niſi Indultariorum præſentia ibidem haberetur; quod idem eſt ac ſi dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in tom.* 9. Reſolutionum Concilii *anni* 1740. *ad pag.* 89. *& ſeq.* videre eſt.

1. Indultariorum præſentia requiritur pro celebratione Miſſæ in Orat. priv. Indultarii diſtinctius decernuntur ab iis, quibus ſolummodo conceditur, ut Miſſam ibi audiendo ſatisfaciant Præcepto. Indultarii cenſentur ii, quibus inſcriptæ ſunt Litteræ Apoſtolicæ. Niſi aliter in corpore Brevis diſpoſitive ſtatuatur.

§. 15. Cum autem Decreti hujuſce facta Nobis relatio eſſet, idem per Nos *ſub die* 7. *Jan.* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujuſmodi Brevibus, in quibus certis quibuſdam, ac determinatis perſonis conceſſio fit, ut unam in privato Oratorio Miſſam celebrari facere poſſint, quæ Miſſa pro filiis, conſanguineis, & affinibus valeat, majoris claritatis gratia, ſubjecta clauſula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac conſanguinei, & affines prædicti unicam dictam Miſſam, vobis quidem præſentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeat.* Ut autem quæ Indultariæ perſonæ ſint, facile agnoſci poſſet, ſine quarum præſentia Miſſa celebrari non poteſt, neque, qui eamdem audit, præcepto ſatisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis perſonis illæ haberentur, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatæ forent, cum ad eaſdem ipſas Breve dirigatur.

§. 16. Nos ab hujuſmodi norma minime recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis perſona nominatur, qua præſente, conceditur, ut Miſſa celebrari poſſit & quod alii affines, conſanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto ſatisfaciant, etiamſi prædicta perſona in Fronte Brevis minime nominetur, hinc eſt, quod, firma ſemper ea regula manente, ut poſſit in privato Oratorio Miſſa celebrari, dum aliqua ex Indultariis perſonis adſiſtit, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatur; dicimus, poſſe Miſſam celebrari, etiamſi nulla earum perſonarum præſens adſit, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatur, dummodo illa præſens ſit, cui in Brevis corpore nominatim & expreſſe facultas tribuitur, ut poſſit in privato Oratorio tum cum ipſa adſiſtat, facere ut Miſſa celebretur.

Exemplum ejus rei affertur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro & Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Miſſa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir ſuperſtitem habet Matrem, hæc vero in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipſa quoque Mater eamdem Miſſam celebrari facere poſſit, & valeat, id ſufficiens eſt, ut ſola Matris præſentia adhibita, Miſſa in Oratorio celebrari poſſit, etiamſi Mater in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominata non ſit. Quæ hactenus dicta ſunt, in hujuſmodi generis Brevibus indicantur; verum curæ Nobis erit, ut in poſterum felicius etiam, & ſine ulla confuſione exprimantur.

2. Si permittatur celebratio Miſſæ diebus exceptis in

§. 18. In conſuetis ſive ordinariis Brevibus, ſolemnes, quemadmodum dictum eſt, dies excipiuntur, quos inter Natalis Chriſti Domini dies recenſetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Miſſæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve

hab.t,

Digitized by Google

habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis cauſa, Miſſam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujuſmodi Brevibus de unica tantum Miſſa ſermo ſit; orta difficultas fuit: num poſſent die Natalitio a Sacerdote, qui in ipſo celebrabat, tres Miſſæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejuſdem a Secretis eramus, peculiarem Diſſertationem conſcripſiſſemus, atque in lucem edidiſſemus, *ſub die* 13. *Januarii anni* 1725. reſolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Miſſæ celebrari poſſent, quemadmodum *tom.* 3. Theſauri Reſolutionum *pag.* 109. *& ſeq.*, *& pag.* 116. videre eſt.

Natalitiate Domini, celebrari poterunt tres Miſſæ.

§. 19. Reliquum eſt, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri poſſunt, quæ in domibus privatorum ſunt, & in quibus non plures, quam unicam tantum Miſſam celebrari permiſſum eſt, niſi cum forte cuipiam ex ſpeciali gratia conceſſa facultas eſſet faciendi, ut ſecunda celebretur. Quod ad Baptiſmatis Sacramentum attinet, jam in Viennenſi Concilio ſub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptiſmus in aliis locis conferri poſſet, præterquam in Eccleſiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, niſi cum caſus neceſſitatis adeſſet, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptiſmo, & ejus effectu*, videre eſt.

3. Baptiſmus, extra caſum neceſſitatis, miniſtrari nequit in Oratoriis privatis, præterquam Filiis Regum, ac Principum.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ reſpicit, jam in Rituali Romano ſub Titulo *de Sacr. Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote ſermo ſit, qui Confeſſiones audit, ſtatutum fuit: *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus, confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti loco præſtare*. Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Inſtaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Inſtructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confeſſarios, atque in primo ſuo Provinciali Mediolanenſi Concilio, id inculcare non prætermiſit, quemadmodum in Actis Eccleſiæ Mediolanenſis, editionis Civitatis ejuſdem *part.* 1. *pag.* 11. *part.* 4. *pag.* 520. *eadem part.* 4 *pag.* 761., *& pag.* 773. videre eſt; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a Subditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confeſſariis Regularibus prolata in medium facultas eſſet audiendi ubique Confeſſiones Fidelium, quam ſibi ea ratione aſſerebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla: *Suprema* nulla loci limitatio fieret; idem ipſe Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Conſtitutione ſua) *fuiſſe tributam Regularibus audiendi Confeſſiones Sacramentales in privatis domibus, ac proinde minime licere eiſdem Regularibus cujuſvis Ordinis &c. Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrare in domibus privatis extra caſus a Jure permiſſos*. Quod decretum cum Præſulis Fagnani ſubſcriptione editum, variis in locis impreſſum eſt; ut in Appendice ad Synodum Fulginatenſem, quæ a bon. mem. Joſaphat Baptiſteli Civitatis ejuſdem Epiſcopo anno 1722. celebrata fuit.

4. Nec Pœnitentiæ Sacramentum extra caſus a Jure permiſſos, non obſtantibus Privilegiis Regularium.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paſchalem, quæ ab unoquoque Catholico Paſcharis tempore recipienda eſt, ex præſcripto tum Decreti Concilii Lateranenſis *in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnitentiis, & remiſſionibus*, tum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 13. *cap* 10., *can.* 10., nemo eſt, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Eccleſia adimplendum eſſe, aut in alia Eccleſia cum proprii Epiſcopi, vel Parochi licentia, ſecundum varias Diœceſum conſuetudines. Porro fel. record. Prædeceſſor Noſter Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium conceſſit, ut Sacram Euchariſtiam omnibus Chriſtifidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere poſſent, excepta tamen die Paſchatis Reſurrectionis; atque hoc privilegium a ſanctæ memoriæ altero Prædeceſſore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur ad omnes Regulares extenſum fuit.

5. Communio Paſchalis in Eccleſia Parochiali ſumenda eſt.

§. 22. Verum quia, ſecundum præcedentem Eugenii IV. Conſtitutionem, Paſchale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum eſt, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuiſſet, num licitum Regularibus foret intra præſcriptum eorumdem dierum terminum Sacram Euchariſtiam Fidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere? reſolutum fuit, die Paſchatis nemini diſtribui poſſe, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Heb-

Regularibus vetitum, in die Paſchalis Sac. Euchariſtiam diſtribuere in eorum Eccleſiis non Parochialibus. Non tamen id vetitum aliis diebus intra termi-

num Paſchale, ſalvo implemento præcepti in Parochiali Eccleſia.

Hebdomadam Paſchali præcepto in propria Parochiali Eccleſia ſatisfeciſſent; poſſe quidem Regulares aliis Paſchalis temporis diebus Fideles in eorum Eccleſiis Sacra Euchariſtia reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti ſcirent, non ideo ſe a præcepto illo exemptos eſſe, ut Paſchalem in propria Parochiali Eccleſia Communionem recipere deberent. Illuſtria Cougregationis Concilii Decreta ſunt quibuſdam in Cauſis, Senonenſi videlicet, Burdegalenſi, & Mechilinienſi, quæ a Nobis in Noſtro *de Synodo Diœceſana* Tractatu *lib.* 7. *cap.* 42. *n.* 7. relata ſunt.

In Oratoriis privatis, extra Communionem Paſchalem licebit S. Euchariſtiam ſumere, ſi Epiſcopi licentia accedat.

§. 23. Extra Paſchalem vero Communionem cum in Sacro Tridentino Concilio *ſeſſ.* 22. *cap.* 6. *de Sacrificio Miſſæ*, quæ ſubjicimus verba leguntur: *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quod ad eos Sanctiſſimi hujus Sacrificii fructus, uberior perveniret*, non defuit qui ex iiſdem verbis deduceret, quod certe & clare inde conſequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipſis celebrandi Miſſam facultas eſt, diſtribui Euchariſtia poſſit iis, qui Miſſæ præſentes adſunt; neque ad hoc præſtandum ullo particulari Indulto opus ſit. Super hujuſmodi quæſtionis capite Nos *in noſtra Inſtitut.* 34. §. 3. diſſeruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ reſideremus, Eccleſiæ illius Archiepiſcopatum gerentes, publicavimus, quas quidem inſtitutiones cum Italico Sermone edidiſſemus, poſtea Romæ latine redditæ, atque impreſſæ ſunt. Ibi autem expoſitam paulo ante opinionem retulimus; verum aliam eſſe ſubjunximus, quæ Epiſcopi licentiam requirit, ut qui domeſticum Oratorium domi habet, dum Miſſæ in eodem intereſt, communicare poſſit. Hujuſmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam conſuetudini, ſive praxi, cohærens Nobis viſa eſt; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio poſſet ab iis, qui in eodem Miſſæ interſunt, quam vel Sæcularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, niſi vel noſtram, vel Generalis Vicarii noſtri licentiam obtinuiſſet.

Rectus diſciplinæ ordo poſtulat, ut hac in re Epiſcoporum ſtatuta obſerventur.

§. 24. Neque etiam in præſens voluntas Nobis, aut ratio eſt, cur ab hoc Syſtemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controverſia, ſuper Communione illis diſtribuenda, qui Miſſæ præſentes cum ſint, eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, poſtquam Tridentini Concilii verba retuliſſemus, atque eorum zelum commendaſſemus, qui inter Sanctæ Miſſæ celebrationem Communionem recipiunt; Eccleſiaſticos quoque Paſtores excitaviſſemus, ne Euchariſtico cibo illos fraudarent, qui ejuſdem famelici forent; cum, inquam, animadvertiſſemus, ejuſmodi curcumſtantias dari poſſe, in quibus vel temporis, vel loci ratione, Epiſcoporum prudentia opportunum factum exiſtimet, Sacram Euchariſtiam etiam illi, qui Miſſæ interfuit, minime diſtribui: eo magis quod, juxta præſentis temporis diſciplinam libera eidem facultas pateat, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere poſſit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præſtari deberet; cui qui morem gerere recuſaſſet, nimis manifeſtum indicium præbuiſſet, quam parum animo diſpoſitus ac paratus eſſet ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris noſtris, quarum initium eſt: *Certiores effecti*, & quæ in Bullario noſtro *tom.* 1. *n.* 64. leguntur, videre eſt.

Præmiſſorum Decretorum expoſitio omnem ignorantiæ excuſationem de medio tollit.

§. 25. Atque hæc ſunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epiſtola noſtra Vobis exponere opportunum exiſtimavimus, a quo quidem ſatis intelligetis, quod legendis & conſiderandis Apoſtolicis Litteris conceſſionum Oratorii, Deceſſorum noſtrorum Decretis, harum Congregationum Reſolutionibus, quæ a Nobis, etiam in præſentia confirmata ſunt, nullus amplius litibus, & controverſiis locus reliquus ſit. Verum quia Vos illud fortaſſe Nobis reſponſuros arbitramur, optime quidem hæc omnia habere, verum eo difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata ſunt, minime obſervantur; ne grave vobis ſit, hoc per Nos reponi, quod ſi inobſervantia ex neglecta Brevium lectione, & conſideratione, aut ex ignoratione Decretorum, & Pontificiarum reſolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc nunquam culpandi erimus; idque nunc maxime, poſtquam, ingraveſcente licet ætate noſtra, & multis ac difficillimis curis aſſidue Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram, quidquid hac ſuper re ſcire opus erat, inſerere non detrectavimus.

§. 26.

Digitized by Google

§. 26. Quod ſi Vos etiam id præſtare curabitis, ut in Diœceſanis Synodis veſtris, in veſtris item Edictis, quæ a Vobis pro bono Diœceſis veſtræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Reſolutionum deſuper indicatarum obſervantiam inculcetis; duplex inde bonum extabit, ut & vivam in Vobiſmetipſis eorumdem memoriam teneatis, atque ab aliis aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote craſſam deinceps atque ſupinam, inexcuſabilem reddatis. Hanc agendi rationem ac normam tenuerunt, atque in præſentia tenent noſtri Italiæ Epiſcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ ſuper privatis Oratoriis condita ſunt, Summam in Synodis ſuis inſeruerunt, aut in Appendice ad ipſas Synodos eadem Decreta *per extenſum* adjunxerunt, quemadmodum in Synodo *anno* 1724. a bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altera *anno* 1726. celebrata a bon. mem. Cardinali Pignatelli Archiepiſcopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit a Vener. Fratre noſtro Annibale Cardinale Albano, Sabinenſi tunc temporis Epiſcopo, atque in aliis multis, videre eſt.

Eadem in Diœceſanis Synodis, & Epiſcoporum Edictis publicanda ſunt.

§. 27. Non ex eorum numero Nos ſumus, quibus perſuaſum ſit, omnia in noſtra tempora inconvenientia incidere, atque ea præſentibus, diebus contingere ſcandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis ſuperque pro certo habemus, ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidiſſe. Ac ne a propoſita re longius recedamus, illud dicemus, quod ſi hodie ſacræ leges ad privata Oratoria pertinentes a Sacerdotibus violantur, propter præſidium, quo nituntur, Magnatum Sæculi, apud quos Cappellani munere inſerviunt; idem nono etiam Sæculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiſcopus Lugdunenſis, de eadem requeratur in ſuo Tractatu *de Privilegio & jure Sacerdotis cap.* 22. Non tamen idcirco vobis Sacerdotalis conſtantia, atque animus deponendus eſt. Pia ac religioſa Polonorum Natio eſt; &, ſi quando aliquis abuſus in privatis ejuſdem Oratoriis contingat, cum id Magnati, cujus in domo commiſſus, aut introductus eſt, notum fiat, rationes adducendo, & oſtendendo, quod per abuſus privilegium amittitur; ſperare eſt, ipſum omne ſuum inobedienti Cappellano præſidium certo ſublaturum. Et ſi quando infortunium accideret, ut hac ratione finis non obtineretur; præſto vobis ſemper ſpiritualia arma ſunt, quibus contra Cappellanum uti poteſtis. Fortaſſe autem ſi hac ratione factum eſſet, quum primum de inconvenienti reſcitum fuit; pace omnium dicemus, res non eo progreſſuras fuiſſe, in quo nunc ſtatu ſunt, ſicut ex recurſibus ad Nos delatis notum factum eſt, quorum cauſa ad Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram conſcribendam animum adduximus.

Indultarii etiam demonſtrenda, cum interminatione emiſſionis Privilegii.

Et contra Cappellanos inobedientes procedendum etiam per cenſuras.

§. 28. At enim inconvenientia a Privilegiatis, & Exemptis proficiſci vos fortaſſe dicturos prævidemus, nimirum a Regularibus, de quibus in prædicto recurſu ad hanc Sanctam Sedem facto plura inſinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones eſſe, quæ impedire poſſint, quominus abuſus exterminentur.

Exempti quoque præmiſſa obſervata tenentur.

§. 29. Habebant ſine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, & ut ſuper eodem Altari Miſſam, ubicumque locorum forent, ſine ulla Epiſcoporum licentia, celebrare poſſent, quemadmodum in Decretali Honorii III. *in cap. In his, de privilegiis*, videre eſt; a quo deinde privilegio fiebat, ut Miſſam poſſent celebrare etiam in domibus laicorum, ſive ſuper Altari viatico, ſive ſuper Altari fixo, etiamſi laicus privilegium Oratorii privati minime haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrantis ſuum vigorem haberet, licet celebrationis locus minime privilegiatus foret. Verum cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *ſeſſ.* 22. in Decreto jam citato *de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, Epiſcopis præcepiſſet, ne permittant, ut in privatorum domibus Miſſæ celebrentur *a Sæcularibus, aut a Regularibus quibuſcumque*, eiſdemque dediſſet facultatem procedendi, tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatos, contra refractarios: *Ut Delegatis Sedis Apoſtolicæ*; atque omnibus privilegiis, exemptionibus; & conſuetudinibus contrariis, cujuſcumque generis eſſent, derogaſſet. *Non obſtantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque*; hinc neceſſario conſequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogaſſe, quam facultati Miſſam in privatorum domibus, ſine Epiſcopi li-

Regularium Privilegia hac in re ſublata ſunt e Concilio Tridentino, omniſque facultas Epiſcopis tributa, ut eos arctere poſſint ad obſervantiam Decretorum ſuper hoc editorum.

Digitized by Google

pi licentia, celebrandi; atque ulterius Epiſcopum, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum, contra inobedientes procedere poſſe, etiamſi extmpti ſint; nullum vero amplius eſſe privilegium, vel exemptionem, quæ obſtet, quæque impediat, quo minus abuſus tollantur.

Privilegia in corpore juris clauſa etiam ſine ſpeciali mentione, a Trid. Synodo abrogata.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ a quibuſdam promovetur, aſſertio, videlicet, Concilium privilegio, de quo agitur, minime derogaſſe, eo quod illud *in corpore Juris* incluſum ſit; etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis conſuevit, quæ *in corpore Juris* incluſa ſunt, nulla etiam de iis expreſſam mentionem faciendo, ſed ſimpliciter aliquid contrarium ipſis determinando, generali adjecta ad contraria privilegia derogatione; quemadmodum celebris Præſul Fagnanus *in cap. Nonnulli n. 42. & ſeq. ſub tit. de Reſcriptis* ample demonſtrat.

Altaris viatici indultum pro locorum neceſſitatibus tantum conceditur.

§. 31 Quod ſi forte quis hoc unquam objiceret, conceſſum ſæpe ab Apoſtolica Sede fuiſſe, atque etiam nunc, poſt Tridentinum Concilium, Altaris viatici uſum concedi, Fraternitatibus veſtris notum eſſe debet, hujuſmodi privilegium in iis locis concedi, ubi Eccleſiæ non ſunt, aut ſi ſunt, talis Hæreticorum potentia eſt, ut in eaſdem Catholici non ſine gravi periculo ad audiendam Miſſam convenire poſſint. Uno verbo præciſæ neceſſitati providetur; quod quidem, ut optime perſpicitis, ab eo, de quo agimus, caſu, plane diverſum eſt.

Tenor Privilegii Fratribus Prædicatoribus conceſſi pro locis, in quibus Eccleſiæ deſunt, & Hæretici Catholicos opprimunt.

§. 32. Gregorii XIII. Deceſſoris noſtri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Polonicæ conceſſit, quod Bullariis Religioſæ illius Familiæ *tom. 7. pag.* 192. inſertum eſt: *In quibuſdam Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia, & impietas exiſtit, ut Catholicos impune opprimant, nec iiſdem Catholicis Miſſas in Eccleſiis, quarum raritas in illis partibus exiſtit, audire tuto liceat. Nos ſupplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi, ac pro tempore exiſtenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, & facultatem dictis Profeſſoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, & honore, ſuper quibus in domibus Nobilium Civium, & Incolarum Civitatum, Oppidorum, & locorum dictæ Provinciæ, in quibus vel Eccleſiæ deſunt, vel tanta eſt hæreticorum potentia, & impietas, ut impune opprimant, in locis ad hoc congruentibus, & honeſtis, per ſe ipſos Miſſas in præſentia Perſonarum Catholicarum celebrare poſſint, in caſibus neceſſitatis tantum, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus.*

Decretum Clementis XI. de Privilegiis Regularium, de uſu Oratoriorum, privatorum de facultatibus Epiſcoporum diſerte ſtatuit.

§. 33. Legite item jam ſuperius citatum Clementis XI. Decretum, quod, majoris etiam commoditatis veſtræ gratia, hic annexum vobis tranſmittimus; etiamſi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejuſdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quam extra Italiam, tranſmiſſum fuiſſe, ſciamus. Ab ipſo autem, abſque eo quod noſtris rationibus, & animadverſionibus Nos idem roborandum ſuſcipiamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi eſſet, cum præſtantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum aſſertiones ubique in promptu ſint,) manifeſte cognoſcere poteritis, ſubſiſtant necne amplius portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus conceſſa fuerunt, & num a Tridentino Concilio eiſdem fuerit derogatum. Cognoſcetis, num permiſſum Regularibus ſit, ſecundam in privato Oratorio cuipiam conceſſo Miſſam celebrare, cum prima jam celebrata eſt, nec pro ſecunda hujuſmodi Miſſa peculiare Indultum adeſt. Cognoſcetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eiſdem ſit, vel ante Auroram, vel poſt Meridiem, Miſſam celebrare; num celebrare eamdem poſſint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoſcetis demum; num, exemptione non obſtante, contra delinquentes procedendi poteſtas vobis ſit. Licet autem nulla omnino hujuſce rei neceſſitas ſit, illud Nos in præſentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum veſtrarum curæ committimus, ut pro exacta ejuſdem obſervantia invigiletis; cum minime commendatione dignum ſit ad Sedem Apoſtolicam recurrere, inconvenientia exponendo, niſi prius adhibita cum vigore ea remedia ſint, quæ ab ipſa Apoſtolica Sede contra hujuſmodi inconvenientia ſubminiſtrata fuerunt.

§. 34

Digitized by Google

§. 34. In eo, qui ad Nos factus eſt, recurſu, alterius etiam inconvenientis mentio fit, quod ſcilicet, ſine licentia veſtra, Regulares exorcizent, de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis veſtris, aut in veſtris Edictis decretum ſuerit, ne ullus Sacerdos, vel Sæcularis, vel Regularis exorcizare audeat, ſive in ſua, ſive in aliena Eccleſia, ſive intra, ſive extra Cœnobium, quin prius a vobis approbatus ſit, atque ita, quin ante licentiam a vobis obtinuerit. Hoc illud eſt, quod præſtari debet, quodque ab Epiſcopis præſtari ſolet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis deciſ.* 19. *num.* 42., ubi Epiſcopales Synodos affert, videre licet. Quod ſi nihilominus, poſtquam a vobis, tam in hac materia, quam in alia Oratoriorum privatorum, quantum in vobis eſt, præſtitum fuerit, veſtra nihilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ a vobis impoſitæ & inflictæ negligentur; nequaquam certe Nos Officio noſtro deerimus, ut totam auctoritatem noſtram in favorem veſtrum interponamus; cum nihil antiquius Nobis ſit, quam ut Epiſcoporum, qui Fratres noſtri ſunt, jura ſarta tecta ſerventur. Interim tam Fraternitatibus veſtris, quam Populis curæ veſtræ commiſſis Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Regularibus non licet, contradicente Epiſcopo, etiam in propriis Eccleſiis, & Cœnobiis.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751. Pontificatus noſtri Anno Undecimo. Dat. die 2. Junii 1751.

DECRETUM

Felicis recordationis Clementis PP. XI. circa celebrationem in Oratoriis privatis emanatum 15. Decembris 1703.

NOnnulli Epiſcopi, & complures Regulares, ſub prætextu privilegiorum, ea ſibi licere putant, quæ probibita ſunt; ſiquidem Epiſcopi etiam in aliena Diœceſi, extra domum propriæ habitationis, in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures e ſuis Cappellanis vivificam Chriſti Hoſtiam immolari; Regulares vero in quibuſdam Magnatum, ſeu aliarum Nobilium perſonarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex cauſis a Sede Apoſtolica concedi ſolent, celebrare audent, vel plures Miſſas, quam in iis ſit indultum, vel abſque præſentia perſonarum, quarum contemplatione gratioſa conceſſio emanavit, vel extra debitas horas, & poſt meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Conſtitutiones Diœceſanas, aut etiam Decreta Sacræ Congregationis Concilii, celebrari probibetur, aut quæ in ipſis Indultis Apoſtolicis excipiuntur, quo minus in illis celebrari poſſit, aut etiam altari portatili uti non verentur, in Sacrarum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem, ad abuſus bujuſmodi eliminandos, & ad inſtaurandam venerationem tremendo Myſterio debitam, Sanctiſſimus Dominus noſter, ex unanimi Voto S. R. E. Cardin. Concilii Trid. Interpretum, inhærendo declarationibus alias hac de re editis, expreſſe declarat: Epiſcopis & bis majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque ſub prætextu privilegii clauſi in corpore Juris, neque alio quoquo titulo, nullo modo licere, extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœceſi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamſi Diœceſani conſenſus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem conceſſa fuerint, non licere Regularibus cujuſvis Ordinis, aut Inſtituti, ſeu Congregationis, etiam Societatis Jeſu, aut etiam cujuſcumque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, aut aliis quibuſcumque Sacerdotibus, etiamſi eſſent Epiſcopi, in iis celebrare in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, Nativitatis Chriſti Domini, aliiſque anni Feſtis ſolemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis vero diebus, prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuſcumque, etiam Epiſcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi jam unica Miſſa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata; ſuper quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo ſe optime informare: atque illa etiam in caſibus præmiſſis celebrari nequeat poſt meridiem; demandando ulterius, & declarando in omnibus caſibus, perſonas quaſcumque dictas Miſſas audientes nullatenus præcepto Eccleſiæ ſatisfacere. Quo vero ad

Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus ſupradictis cenſuit, licentias, ſeu privilegia conceſſa nonnullis Regularibus in Cap. In his, de privil. ac per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque celebrandi abſque Ordinariorum licentia, in locis, in quibus degunt, omnino revocata eſſe per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eoſdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præſentis tenore mandat Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ut contra quoſcumque contravenientes, quamvis Regulares procedant, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto ſeſſ. 22. c. unico, *uſque ad Cenſuras latæ Sententiæ; tributa etiam iiſdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perinde ac ſi per Sanctam Sedem ſpecialiter conceſſa fuiſſet: & ita Sanctitas Sua declarat, & ſervari mandat &c.*

X. DE HIS, QUÆ VETITA SUNT

Hebræis habitantibus in iiſdem Civitatibus, & Locis, in quibus habitant Chriſtiani.

Epiſtola Encyclica ad Primatem, Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Polonæ Nationis zelus pro Catholicæ Religionis puritate ſemper enituit.

A Quo primum ſupremæ Dei bonitati complacitum eſt, ut Sanctæ Catholicæ Religionis noſtræ primordia in Poloniæ Regno conſtituerentur, quod circa decimi ſæculi finem ſub Prædeceſſore noſtro Leone VIII., Ducis Miecеslai, & Conjugis Dambrovvkæ Chriſtianæ opera, contigiſſe, apud Dlugos Annalium veſtrorum Scriptorem *lib.* 2. *pag.* 94. litteris conſignatum eſt; ab eo uſque tempore pia ſemper ac devota Polonorum Natio adeo conſtans in ſuſcepto Sanctæ Religionis propoſito perſtitit, adeo ab omni Sectarum genere abhorruit, ut, licet illæ nihil intentatum reliquerint, ut in Regnum iſtud introductæ ſuam ibidem ſedem ſtatuerent, atque in eodem ſuorum errorum, hæreſum, vel pravarum opinionum ſemina diſpergerent, eo fortius Polonorum conſtantia ſeſe illarum conatibus oppoſuerit, & luculentiora magis fidelitatis ſuæ præbuerit teſtimonia.

Complures ex Polonia Sancti, & Beati. Concilia adverſus hæreſes, & libertatem conſcientiæ habita.

§. 1. Sane, quod ad propoſitum hoc noſtrum aptiſſimum, & per ſe multo maximum habendum eſt, non modo glorioſa illa Martyrum, Confeſſorum, Virginum, Virorum ſanctitatis fama inſignium, quibus in Poloniæ Regno naſci, enutriri, & mori contigit, memoria eſt, quæ in ſacris Eccleſiæ Faſtis recenſetur; ſed & complurium ibidem Conciliorum, ac Synodorum celebratio, quæ feliciter ad exitum perducta ſunt, & quibus magna cum gloria de Lutheranis victoria reportata eſt, qui omnes rationes ac vias experti ſunt, ut ſibi aditum, receptumque in idem Regnum pararent. Jam vero tum magnum Petrovienſe Concilium, quod ſub Magno Prædeceſſore, & Concive noſtro Gregorio XIII., Præſule Lipomano Epiſcopo Veronenſi, & Nuntio Apoſtolico eidem præſidente, celebratum fuit, in quo tanta cum Dei gloria libertas conſcientiæ, quæ in Regnum illud aditum, ac domicilium quærebat, proſcripta fuit; tum demum amplum illud Synodalium Conſtitutionum Provinciæ Gneſnenſis volumen, in quo ea omnia litteris conſignata ſunt, quæ a Polonis Epiſcopis utiliter, & ſapienter acta, ac proviſa fuerunt, ut in Populis regimini eorum commiſſis Chriſtiana Religio adverſus Judaicam perfidiam illibata ſervaretur, licet temporum conditio ferat, ut iiſdem Urbibus, atque Oppidis, tum Chriſtiani, tum etiam Judæi contineantur, hæc quidem luculentiſſime, atque evidentiſſime comprobant, quantum, quod ante dictum eſt, Polonorum Natio ex eo ſibi laudem comparaverit, quod Sanctam Religionem a Majoribus ſuis ante tot ſæcula ſuſceptam ſartam ſemper ſtuduerit tectamque ſervare.

Providæ Leges editæ ad comprimendam Judæorum licentiam.

§. 2.

§. 2. Cum multa eorum capita ſint, de quibus dudum mentionem fecimus, de nullo, præter quam de noviſſimo, merito eſt, quod conqueri debeamus: adeo ut vel cum fletu illud exclamare cogamur: *Mutatus eſt color optimus*. Sane tum ex iis, quæ per graves, ac fide dignas Perſonas, Polonicarum rerum peritas Nobis fuerunt expoſita, tum ex querelis eorum, qui in Regno ſunt, quique zelo ducti, ad Nos, atque ad hanc Sanctam Sedem recurſum habuerunt, notum Nobis factum eſt, adeo iſthic Judæorum numerum multiplicatum eſſe, ut aliquot Loca, Civitates, atque Oppida, quæ, ut ex ruinis conſtat, muro ante probe circummunita erant, quæque, ex antiquis Tabulis, ſive Regeſtis, magno Incolarum Chriſtianorum numero frequentata fuiſſe apparet, diruta modo, ſitu, & ſquallore fœda, ac magno Judæorum quidem numero referta, Chriſtianorum autem quaſi plane deſtituta reperiantur. Præterea eſſe aliquot in eodem Regno Parochias, quarum Populus cum non leviter diminutus ſit, ac proinde reditus earum minor effectus, prope jam in eo ſint, ut ab eorum Parochis deſerantur. Ad hæc omnem utiliorum mercium negotiationem, qualis liquorum, atque etiam vini eſt, ab eiſdem Judæis teneri, ipſos ad exercendam publicorum redituum procurationem admitti, conductas inſuper ab eiſdem Cauponas, Prædia, Pagos, Poſſeſſiones haberi, per quæ in miſeros Chriſtianos homines, qui in ruſtica arte cenſentur, herilem poteſtatem nacti, non modo eos immiti, & inhumano imperio ad labores, atque opera duriter exercent, atque ad immanium onerum vecturas compellunt; ſed pœnas etiam imponunt, quibus ad verbera quoque, & plagas in corpore ferendas coguntur. Quo fit, ut illi infelices ab auctoritate hominis Judæi, tanquam ſubditi de nutu, & poteſtate Domini, dependeant. Qui licet in hiſce pœnis infligendis Chriſtiani Adminiſtri opera uti teneantur, penes quem facultas eoſdem puniendi ſit; cum tamen hic Viri Judæi, qui Dominus eſt, mandata exequi neceſſe habeat; eidem ne ab officio removeatur, tyrannica illius imperia adimplenda ſunt.

Hi tamen paulatim obtinuerunt, ut pluribus in rebus ſupra Incolas Fideles ſe erigerent.

Utque utiliores per Poloniam negotiationes & procurationes ad ſe pertraherent. Ac etiam durioris imperii & jurisdictionis ſpeciem ibidem in Chriſtianos exercerent.

§. 3. Præter publicas autem procurationes, quæ, ut modo diximus, a Judæis habentur, Cauponarum, Pagorum, prædiorum conductiones, a quarum rerum exercitio tot ac tanta in Chriſtianos homines præjudicia dimanant; alia inſuper accedunt abſurda, quæ ſi rite expendantur, iis, quæ expoſita fuere, majus damnum, ac perniciem afferre poſſunt. Quod enim graviſſimum cenſendum eſt, ipſi Judæi in Magnatum domos ad domeſticæ, ſive œconomicæ rei gerendæ munus, quod Magiſterii Domus nomine venit, admiſſi, in unius domus tanquam contubernio cum Chriſtianis verſantes, imperii ſpecimen ſuper eoſdem aſſidue præferunt, atque oſtentant. Jam vero in Urbibus, & locis, non modo Judæos Chriſtianis paſſim permixtos cernere eſt, ſed illud abſurdi adjungitur, quod iidem Chriſtianos utriuſque ſexus etiam pro famulis ſervitio ſuo addictos domi retinere minime vereantur. Porro autem ipſi Judæi cum exercendis mercaturis potiſſimum occupentur, poſtquam ea via grandem pecuniæ ſummam confecerunt, nimio uſurarum exceſſu Chriſtianorum cenſus, ac patrimonia penitus exhauriunt: ac licet ipſi etiam a Chriſtianis hominibus cum gravi, & immodico fœnore pecunias cum ſuarum Synagogarum fidejuſſione mutuentur, facile cuique attendenti patet, id ea cauſa ab iiſdem fieri, ut copia nummorum a Chriſtianis habita, eaque in mercaturis faciendis occupata, non ſolum ex ea tantum lucri faciant, quantum pacto fœnori ſolvendo ſatis ſit, ſimulque proprias ea ratione facultates amplificent; ſed ut eodem tempore, quot ſui creditores ſunt, tot ſuarum Synagogarum, ac ſuos ipſius Patronos habeant.

Item Chriſtianorum famulatu uti conſpiciuntur.

Uſuras in Chriſtianos exercent, vel contra per earum penſitationem, eos ſibi addictos retinent.

§. 4. Celebris ille Monachus Radulphus, immodico olim ductus zelo, adeo contra Judæos exarſit, ut ſæculo duodecimo, quo vixit, Galliam, Germaniamque percurrerit, & contra eoſdem Judæos, utpote Sanctæ Religionis noſtræ hoſtes, concionando, Chriſtianos inflammaverit, ut ipſos ad internecionem delerent; quæ cauſa fuit, ut tam magnus Judæorum numerus interficeretur. Quidnam vero eum ſi hodie in vivis ageret, facturum, aut dicturum putandum eſt, ſi, quæ in præſenti in Polonia contingunt, fieri videret? Nimio huic, & furenti Radulphi zelo magnus S. Bernardus ſeſe oppoſuit, atque in Epiſtola ſua 363., quam ad Clerum, & Populum Galliæ Orientalis dedit, ita ſcriptum reliquit: *Non ſunt perſequendi Judæi, non ſunt trucidandi, ſed nec effugandi quidem. Interrogate circa eos Divinas*

Judæi perſequendi non ſunt, aut trucidandi, et, quæ concesſo legum præſidio ſpoliandi.

I 2 pagi-

paginas. *Novi quid in Pſalmo legitur prophetatum de Judæis: Deus oſtendit mihi inquit Eccleſia, ſuper inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliviſcantur Populi mei. Vivi quidem apices nobis ſunt repræſentantes Dominicam Paſſionem. Propter hoc diſperſi ſunt in omnes Regiones, ut dum juſtas tanti facinoris pœnas luunt, teſtes ſint noſtræ Redemptionis.* In Epiſtola autem 35. ad Henricum Archiepiſcopum Moguntinum ita ab eodem ſcriptum eſt: *Nonne copioſius triumphat Eccleſia de Judæis per ſingulos dies, vel convincens, vel convertens eos, quam ſi ſemel & ſimul conſumeret eos in ore gladii? Numquid incaſſum conſtituta eſt illa univerſalis Oratio Eccleſiæ, quæ offertur pro perfidis Judæis a Solis ortu, uſque ad occaſum, ut Deus, & Dominus auferat velamen de cordibus eorum, ut ad lumen veritatis a ſuis tenebris eruantur? Niſi enim eos, qui increduli ſunt, credituros ſperaret, ſuperfluum, & vanum videretur orare pro eis.*

Indicentur Juſti limites; quibus coerceri debet eorum tolerantia. Ne fraudibus, aut uſuris fideles opprimant.

§. 5. Contra Radulphum item Petrus Cluniacenſis Abbas ad Ludovicum Francorum Regem dum ſcripſit, eumdem quidem hortatus eſt, ne Judæorum excidium fieri permitteret; verum eodem tempore ipſum excitavit, ut pro exceſſibus eorum in illos animadverteret, eoſque bonis iis expoliaret, quæ vel a Chriſtianis abſtuliſſent, vel per uſuras accumulaſſent, atque eorum pretium in Sanctæ Religionis uſum, utilitatemque converteret, quemadmodum in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii *ad annum Chriſti* 1146. videre eſt. Nos quidem in hac re non minus, quam in omnibus aliis, eamdem agendi normam ſuſcipimus, quam Venerabiles Deceſſores noſtri Romani Pontifices tenuerunt. Alexander III. gravibus propoſitis pœnis, Chriſtianis interdixit, ne continuum apud Judæos ſervitium, aut famulatum ſuſciperent: *Ne Judæorum ſervitio ſe aſſidue pro aliqua mercede exponant*; cujus rei ratio hiſce, quæ ſequuntur, verbis ab eodem exponitur: *Quia Judæorum mores, & noſtri in nullo concordant, & ipſi* (ſcilicet Judæi) *de facili ob continuam converſationem, & aſſiduam familiaritatem, ad ſuam ſuperſtitionem & perfidiam ſimplicium animos inclinarent*: quemadmodum in Decretali, *Ad hæc*, *de Judæis*, legitur. Innocentius III. poſtquam narravit, quod a Chriſtianis intra Urbes eorum Judæi reciperentur; hujuſmodi receptionis methodum & conditionem talem eſſe debere admonet, ne ipſi maleficium pro beneficio rependant: *Qui tamquam miſericorditer in noſtram familiaritatem admiſſi, nobis illam retributionem impendunt, quam, juxta vulgare proverbium, mus in pera, ſerpens in gremio, & ignis in ſinu ſuis conſueverunt hoſpitibus exhibere.* Idemque Pontifex aſſerens conveniens eſſe, Judæos Chriſtianis, non autem hos illis inſervire, addit: *Ne filii Liberæ filiis famulentur Ancillæ, ſed tanquam ſervi a Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, ſe ſaltem per effectum operis recognoſcant ſervos illorum, quos Chriſti mors liberos, & illos ſervos effecit*; quæ verba in Decretali ſua, *Etſi Judæos* reperiuntur. In illa item: *Cum ſit nimis*, ſub eodem Titulo *de Judæis, & Saracenis*, ne Judæi in publicis Officiis adhibeantur, interdicit: *Prohibentes, ne Judæi in publicis Officiis præferantur, cum ſub tali prætextu Chriſtianis plurimum ſint infenſi.* Innocentius etiam IV. dum ad Sanctum Ludovicum Francorum Regem ſcriberet, cui Judæos e Regni ſui finibus expellere in animo erat, conſilium hujuſmodi approbat, quoniam ipſi minime illa obſervarent, quæ reſpectu ipſorum de Sede Apoſtolica præſcripta eſſent: *Nos ad animarum ſalutem totis affectibus adſpirantes, expellendi prædictos Judæos vel per Te, vel per alios, præſertim cum ſtatuta contra eos a Sede prædicta edita, ſicut accepimus, non obſervent, plenam Tibi, auctoritate præſentium, concedimus facultatem*; quemadmodum apud Raynaldum *ad annum Chriſti* 1253. *num.* 34. videre eſt.

Ne Officia publica cum imperio in Chriſtianos exerceant.

Uique omnia ſtatuta obſervent circa ipſos edita.

Hæc proſtant in Jure Canonico, & in Pontificum Conſtitutionibus.

§. 6. Si autem quæratur quænam res illæ ſint, quæ Judæis intra eaſdem Urbes, in quibus Chriſtiani habitant, degentibus ab Apoſtolica Sede interdicuntur; ea ipſa omnia omnino eſſe dicemus, quæ hodie in Poloniæ Regno agendi facultas eiſdem permittitur, & quæ ſuperius a Nobis expoſita ſunt. Ad hujuſce rei veritatem manifeſto deprehendendam, non multa quidem librorum lectione opus fuerit. Titulum Decretalium *de Judæis, & Saracenis*, percurrere ſatis eſt; Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, Nicolai IV., Pauli IV., S. Pii V., Gregorii XIII., [& Clementis VIII.] Conſtitutiones in promptu ſunt, atque in Bullario

Ro-

Digitized by Google

Romano habentur. Vos autem, Venerabiles Fratres, ut eadem illa clariſſime perſpiciatis; ne ipſam quidem lectionis curam ſuſcipere opus habetis. Omnia in Deceſſorum veſtrorum Synodis ſtatuta, atque præſcripta vobis occurrunt; cum ipſi quidem minime prætermiſerint in ſuis Conſtitutionibus ea omnia inſerere, quæ, quod ad præſentem materiam attinet, a Romanis Pontificibus ſancita, atque ordinata fuerunt.

Ac etiam in Decretis Synodalibus Eccleſiarum Poloniæ.

§. 7. Summa autem difficultatis in eo ſita eſt, quod Synodalium Sanctionum vel memoria excidit, vel executio negligitur. Vobis itaque, Venerabiles Fratres, onus incumbit, ut eaſdem renovetis. Veſtri hoc officii ratio expoſcit, ut earumdem executioni ſedulo inſiſtatis. In hoc autem ab Eccleſiaſticis hominibus, ſicut par, & æquum eſt, initium facite, quos in recta agendi ratione viam aliis commonſtrare, & exemplo cæteris prælucere opus eſt. In Dei enim miſeratione Nos ſperare juvat, bonum Eccleſiaſticorum hominum exemplum aberrantes Laicos in rectam ſemitam reducturum. Quæ quidem a vobis eo facilius, ac fidentius præcipi, & mandari poterunt, quod, (prout certis atque idoneis auctoribus allatum eſt) veſtra neque bona, neque jura per vos Judæis locari, nullum cum eiſdem mutuas pecunias dandi, atque accipiendi negotium intercedere, unoque verbo ab omni cum eiſdem commercio liberos Vos, atque immunes eſſe Nobis innotuit.

Horum obſervantiam Epiſcopi procurare debent, & ab Eccleſiaſticis primum exigere.

§. 8. Ratio, ac methodus a Sacris Canonibus ad debitam a contumacibus obedientiam exigendam præſcripta, ea eſt, ut in maximi momenti cauſis cujuſmodi præſentes ſunt, Cenſuræ adhibeantur, & ut inter caſus reſervatos illi etiam adjungendi ſint, a quibus diſcrimen Religioni, atque exitium imminere prævideatur. Probe notum vobis eſt, Sacrum Tridentinum Concilium juriſdictionis veſtræ firmitati conſuluiſſe, tum cum vobiſmetipſis jus reſervandi caſus aſſeruit; neque eos ad publica tantum crimina reſtrinxit, verum etiam *ad atrociora & graviora*, dummodo mere interna non ſint, extendit, atque ampliavit. Compluries autem ab hujuſce Almæ Urbis noſtræ Congregationibus in variis Decretis, & Encyclicis Epiſtolis deciſum, ac pronunciatum fuit, atrociores inter, atque graviores caſus, eos recenſeri debere, ad quos procliviores homines ſunt, & qui conjunctam Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, ſive ſalutis animarum, quæ Epiſcopali curæ commiſſæ ſunt, perniciem habent; quemadmodum a Nobis in noſtro Tractatu *de Synodo Diœceſana lib. 5. cap. 5. per totum*, fuſe oſtenſum eſt.

Contraventiones hae re, utpote caſus atrociores reſervationibus ſubjici poſſunt.

§. 9. Ad hanc autem rem nihil per vos auxilii a Nobis deſiderari patiemur; ac pro expediendis difficultatibus, in quas procul dubio incidereris, ſi vobis contra eos Eccleſiaſticos procedendum eſſet, qui a juriſdictione veſtra exempti ſunt, Nos Venerabili Fratri Archiepiſcopo Nicæno noſtro iſthic Nuntio opportuna pro eodem negotio mandata præſcribimus, ut ab eodem, juxta facultates ſibi traditas neceſſaria præſtentur. Illud ſimul pro certo vobis pollicemur, Nos, tum cum opportunitas feret, enixe atque omni efficacia de hac re cum illis etiam agere non prætermiſſuros, opportuna quorum auctoritate ac potentia adjuncta, effici poteſt, ut a Nobilis Poloniæ Regno hujuſmodi labes, atque ignominia auferatur. Vos autem, Venerabiles Fratres, a Deo primum, qui bonorum omnium auctor eſt, ferventiori cordis affectu opem expoſcite. Ab eodem Nobis etiam, atque huic Apoſtolicæ Sedi auxilium precibus veſtris implorate; & dum omni vos charitatis plenitudine complectimur, Fraternitatibus veſtris, & Gregibus curæ veſtræ commiſſis Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Apoſtolicæ auctoritatis præſidia promittuntur etiam contra exemptos.

Cum invocatione auxilii Secularis Poteſtatis.

Datum ex Arce Gandulphi die 14. Junii 1751. Pontificatus noſtri Anno Undecimo.

Dat. die 14. Junii 1751.

AQUI-

XI.

AQUILEJENSIS

Patriarchatus & Sedis perpetua ſuppreſſio & extinctio; necnon Erectio duorum Archiepiſcopatuum, *Utinenſis*, & *Goritienſis*, cum aliis opportunis diſpoſitionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifex ex paſtoralis ſolicitudinis officio Aquilejenſis Eccleſiæ ſtatum componere cupit.

INJUNCTA Nobis a Supremo Paſtorum Principe, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, Eccleſiarum omnium ſolicitudo, Nos uſque a primis Pontificatus noſtri annis adduxit, ut graviſſimum Aquilejenſis Patriarchatus negotium a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus jam pridem ſuſceptum, & a pluribus eorum diu multumque agitatum proſequeremur, nil aliud Nobis in noſtræ tractationis initio, progreſſu, fineque proponentes, quam id, quod iiſdem quoque Prædeceſſoribus noſtris propoſitum ſemper fuiſſe non dubitamus; ut ſcilicet Aquilejenſis Eccleſiæ ſtatus ita diſponeretur, prout optimo regimini animarum eidem ſubjectarum, & libero ſpiritualis gubernii exercitio magis congruere, & opportunum fore dignoſceretur.

Temperamenta capta pro meliori Animarum regimine, donec de firmo remedio inter Partes conveniret.

§. 1. Hunc unice ſcopum præ oculis habentes, ſuperioribus annis certam quamdam Eccleſiaſtici regiminis formam in ulteriori Aquilejenſis Diœceſis parte interea obſervandam ſtatuimus; ſperantes gradum hinc factum iri, ad firmum, ſtabilemque rerum ordinem, per quem vigentes perturbationes perpetuo tollerentur, ibidem feliciter conſtituendum; quemadmodum colligere licet ex noſtris Litteris Apoſtolicis incipientibus: *Omnium Eccleſiarum*, quas die XXIX. Novembris anni MDCCXLIX., & ex iis, quarum initium eſt: *Poſtquam per alias*, quaſque die XXVII. Junii anni MDCCL. in forma Brevis edidimus: quibus nimirum, temporaneum urgentibus neceſſitatibus remedium aptantes, decrevimus, illud tamdiu duraturum fore, *donec aliqua ratio communi Partium conſenſu, noſtraque, aut Succeſſorum noſtrorum approbatione, iniri valeret, per quam animarum Fidelium neceſſitatibus conſuleretur.*

§. 2. Verum ſcientes, omne datum optimum, & omne donum perfectum ab Omnipotente Deu petendum, & expectandum eſſe, nunquam omiſimus in toto graviſſimæ cauſæ decurſu, Divinam Majeſtatem, interpoſitis etiam aliorum orationibus, enixe exorare, ut inter perturbationum procellas, & multiplicium difficultatum ſcopulos, trepidantem conſilii noſtri navim in portum Nobis optatum, ad afferenda nimirum animabus Chriſti Sanguine redemptis neceſſaria ſalutis æternæ ſubſidia, afflante Spiritus ſui aura, deducere dignaretur.

Supremi Principes concordi ſtudio inter ſe conveniunt.

§. 3. Invocantes Nos exaudivit miſericors Dominus, dumque maximarum tribulationum, & amaritudinum fluctibus jactaremur, miſit ex alto adjutorium ſuum, factaque tranquillitate, Nos uberi conſolationum ſuarum dulcedine recreavit. Ipſe etenim, in cujus manu ſunt Regum corda, uno eodemque tempore Chriſtianæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illuſtris in Romanorum Imperatricem Electæ animum inclinavit, ut de proponendo ſtabili remedio pro Aquilejenſibus rebus perpetuo componendis cogitaret; ſimulque effecit, ut Dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Reſpublica Venetiarum concordi ſtudio id ipſum optarent. Cujus rei indubium teſtimonium Nobis præbuerunt Epiſtolæ ad Nos conſcriptæ tum a prædicta Maria Thereſia Regina in Imperatricem Electa ſub die XVII. Martii currentis anni MDCCLI., quas Nobis exhibuit Dilectus Filius noſter Marius hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis Millinus nuncupatus, tum a præfato Venetiarum Duce ſub die XXXI. ejuſdem menſis, & anni, quas dilectus S. R. E. Presbyter Cardinalis Rezzonicus etiam nuncupatus Nobis exhibuit.

§. 4.

Conventionis approbationem & rerum conventarum executionem a Pontifice requirunt.

§. 4. Qui ſane Marius, & Carolus Cardinales die VI. Aprilis ad audientiam noſtram una ſimul ſe conferentes, memoratis reſpective Litteris Nobis redditis, non ſolum flagrantia utriuſque Partis deſideria, ut hujuſmodi perpetuo ac ſtabili remedio Aquilejenſis Patriarchatus negotium terminaretur, unanimi Nobis voce repræſentarunt; ſed etiam ſingillatim a Nobis expoſuerunt, de quibus Partes ipſæ olim diſſentientes, noſtris invitationibus, & hortationibus obſecundantes, diligentibus tractatibus & colloquiis habitis, convenerunt; cujus Conventionis exempla in ſcriptis redacta Nobis relinquentes, earumdem Partium nomine Nobis humiliter ſupplicarunt, ut illi, pro rerum conventarum ſubſiſtentia & obſervantia, approbationis noſtræ robur adjicere, necnon pro earumdem rerum executione, Apoſtolicæ auctoritatis noſtræ plenitudinem interponere dignaremur. Articuli autem conventionis inter prædictas Partes initæ, qui earumdem mandato ſubſcripti, & reſpective ab ipſis approbari, & ratificati fuerunt, ſunt tenoris ſequentis, videlicet.

Articuli Conventionis.

§. 5. *Cum Sacra Cæſarea Regiaque Hungariæ Bohemiæque Majeſtas Sereniſſimam Venetam Rempublicam ſincero & ſingulari prorſus affectu proſequantur, ac proinde de illibata cum eadem ſervanda amicitia, bona vicinitate, ac unione, quam maxime ſit ſtudioſa, neque minus præfata Sereniſſima Reſpublica hanc ipſam amicitiam, bonam vicinitatem, ac unionem pari ſtudio excolere ſatagat; hinc eſt, quod tam ex una, quam ex altera parte enixo ſtudio eo fuerit allaboratum, ut quæ per aliquot ſæcula hucuſque ſubſtiterat, circa Aquilejenſem Patriarchatum controverſia, amica ac utrinque æque decora via penitus ac radicitus terminetur.*

Quem in finem, ad opus tam ſalutare tractandum ac peragendum, Sacra Cæſarea Regiaque Hungariæ & Bohemiæ Majeſtas Virum Illuſtriſſimum ac Excellentiſſimum Dominum Corficium Sacri Romani Imperii Comitem ab Ulfeld, ſuum Conſiliarium Status actualem intimum, nec non Aulæ & Status Cancellarium, Supremum Supellectili Argenteæ Regni Bohemiæ Hæreditarium Præfectum, Dominum Dynaſtiarum Hoſtaſcov, Prodlız, Ottaslavvitz, & Zatſch &c. Aurei Velleris Equitem.

Sereniſſima vero Veneta Reſpublica ſuum in Aula Cæſarea commorantem Oratorem Ordinarium Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Nobilem Dominum Andream Tronum Equitem &c. plena facultate muniverint; qui, collatis prius inter ſe colloquiis, de ſequentibus conditionibus convenerunt.

ART. I. *Sacra Cæſarea Regiaque Majeſtas tum Sanctitati Suæ, tum Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ, optionem relinquit, num loco abolendi prorſus Aquilejenſis Patriarchatus, duo Epiſcopatus, aut Archiepiſcopatus, unus ex parte Imperii, & alter ex parte Ditionum præfatæ Reipublicæ Subditarum, inſtitui velint; quorum primus Goritienſis, alter Utinenſis in poſterum nuncupabitur; ea tamen ſub conditione, ut inter eamdem, & Sereniſſimam Venetam Rempublicam, quoad hanc novam inſtitutionem & erectionem, perfecta æqualitas obſervetur, & uterque ſeu Epiſcopus, ſeu Archiepiſcopus, iiſdem prorſus gaudeat facultatibus.*

ART. II. *Ne dubium ullum ſupereſſe queat, quid ſub omnimoda Aquilejenſis Patriarchatus abolitione, juxta mentem contrahentium Partium, prævio Sanctitatis Suæ in id ipſum conſenſu, intelligatur, diſertim inter eaſdem conventum eſt, ſub hac ipſa denominatione non ſolum ipſius Patriarchatus abolitionem, ſed & abolitionem inde dependentium, Tituli, Dignitatum, Canonicatuum, Beneficiorum intelligi debere, ita quidem, ut nullus in poſterum ſeu Canonicus, ſeu annexa quadam Aquilejenſi, qua Patriarchali, Eccleſiæ dignitate præditus, ſe talem nuncupare audeat, ſed qui ex parte Imperii ſunt, Goritienſis, & qui ex parte Venetæ Reipublicæ ſunt, Utinenſes in poſterum nuncupentur.*

ART. III. *Sacra Cæſarea Regiaque Majeſtas conſentit, ut Eminentiſſimus Dominus Cardinalis Delfinus, quamdiu vixerit, Nomen, Titulum, & Honores Patriarchæ retineat; eo tamen pacto, ut ex conſenſu hocce ſuo, Auguſtæ Domus ſuæ, aut Sacri Romani Imperii juribus, prout illa ante præſentis concordiæ Articulos comparata fuerant, nullum vel minimum præjudicium illatum, nec quidquam in ditionibus ſuis præfato Eminentiſſimo Domino Cardinali conceſſum cenſeri queat.*

ART. IV. *Mortuo autem eodem, Nomen quoque & Titulus Patriarchæ iis in*

Ter-

Digitized by Google

Terris, quæ Aquilejenſi quondam Eccleſiæ ſuberant, ceſſare omnino debebit.

ART. V. *Sacra Cæſarea Regiaque Majeſtas pro ſe ſuiſque Hæredibus & Succeſſoribus, & Sereniſſima Veneta Reſpublica ſeſe quam validiſſime æquali tam ex una quam ex altera parte ratione obſtringunt, quod nullis unquam futuris temporibus, ultra ſupra memoratas concordiæ Leges, multo minus contra eaſdem, in iis, quæ Aquilejenſem quondam Patriarchatum quocumque demum modo, ſeu directe, ſeu indirecte concernunt, quidquam a Sancta Sede Pontificia expetere, aut ſi oblatum fuerit, accipere, ſed unice præſentis concordiæ Legibus ſtare velint.*

ART. VI. *Sacra Cæſarea Regiaque Majeſtas pro ſe, ſuiſque Hæredibus, & Succeſſoribus, quo fieri poteſt meliore & firmiore modo, quæ jam in anteceſſum ſuo nomine tutius declarata fuerunt, denuo confirmat, nempe quod numquam ipſi in mentem venerit, ſub colore, prætextu, aut ex cauſa eorum, quæ circa Aquilejenſem Patriarchatum ventilata hucuſque fuerunt, vel unicam terræ palmam de territorio, quod Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ ſubeſt, ſibi aut in præſens, aut in poſterum arrogare; renuntiando diſertim iis, quæ inde deſumi poſſent, titulis aut prætenſionibus quibuſcumque.*

ART. VII. *Pro tollenda omni diſſidiorum anſa, redditus, qui ad Aquilejenſem Eccleſiam hactenus ſpectarunt, ita ſeparentur, ut qui ex terris Auſtriacis proveniunt, conſtituendo ibidem novo Epiſcopo, aut Archiepiſcopo, eique ſubjectis Canonicis; illi vero, qui ex Veneto territorio promanant, Utinenſi Epiſcopo, aut Archiepiſcopo, & ibidem degentibus Canonicis ex aſſe cedant. Et ſi quæ adhuc ſuperſunt alia rerum capita ad Aquilejenſem Patriarchatum ſeſe referentia, de iis ex æquo & bono inter Sacram Cæſaream Regiamque Majeſtatem, & Sereniſſimam Venetam Rempublicam, ad inſtar eorum, quæ quoad limites obſervata hucuſque fuerunt, quo citius, eo melius antica pariter via terminentur.*

ART. VIII. *Siquæ hinc inde, durante controverſia, ſpeciatim ex Aquilejenſi Eccleſia oblata fuerint, bona fide quantocyus, reſtituantur, & ſuper iis ad ſenſum præcedentis Articuli ex æquo & bono omnia terminentur.*

ART. IX. *Ad normam præſentis conventionis, tam ex parte Sacræ Cæſareæ Regiæque Majeſtatis, quam ex parte Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ, apud Sanctitatem Suam uſitato & decente modo inſtabitur, ut quemadmodum Eadem pronam ſe jam in anteceſſum, & propenſam declaravit, erectioni duorum Epiſcopatuum, ſeu Archiepiſcopatuum iiſdem utrinque facultatibus munitorum benigne annuere, Ita Sanctitas Sua ultimum tam ſalutari ſcopo, communi ac concorde ſtudio utrinque promovendo, complementum quantocyus dare velit.*

Conventio communi plauſu excipitur.

§. 6 Sane, ſi ex communi plauſu, quo hujus conventionis inter præfatos Supremos Dominantes feliciter initæ, necnon ſingulorum Capitum in ipſa Conventione contentorum notitia, tam circa, quam ultra Montes, a Viris cordatis, & publicæ tranquillitatis, rectique rerum Ordinis amatoribus excepta fuit, de illa & illis judicandum ſimpliciter Nobis fuiſſe putaviſſemus; nil ultra laboris aut diligentiæ Nobis, aut illis, quorum conſiliis utimur, in eorumdem examine adhibendam fuiſſet.

Illiuſque executionem complures & graves cauſæ ſuadent.

§. 7. Sed quoniam nihil omittendum Nobis eſſe judicavimus, quod ad approbationem noſtram conſideratius, atque conſultius interponendam conducere valeret; quum ad memoriam noſtram revocaverimus tam ea, quæ in Eccleſiaſticis Annalibus habentur circa Patriarchatus Aquilejenſis exordia, graviſſimaſque perturbationes, quibus Eccleſia Dei propterea vexata fuit; quam quæ in hiſtoriis ſæcularibus relata ſunt, de multiplicibus diſſenſionibus, cruentiſque bellis, quæ inter Chriſtianos Principes, ejuſdem Patriarchatus occaſione, frequenter arſerunt; cujuſmodi periculis verendum erat, ne eorumdem Chriſtianorum Principum pax & concordia, donec Patriarchatus ipſe ſubſiſteret, perpetuo expoſita remaneret, ipſius quoque Civitatis Aquilejenſis præſentem ſtatum præ oculis habentes, & miſeram conditionem, ad quam a tanto jam tempore redacta eſſe dignoſcitur, ut in multorum Patriarcharum ſerie nullus inveniatur, qui in ipſa reſederit; nec ullum in poſterum in ea manſurum fore credendum eſſet. Conſiderantes præterea, quibus cautelis pluvium ſæculorum ſpatio ab Apoſtolica Sede procedi opus fuerit in ejuſdem Patriarcha-

cha-

Digitized by Google

chatus collatione & proviſione, ad evitandas offenſiones, ac diſſenſionum, bellorumque tumultus, qui inter Supremos Principes ea occaſione accendi potuiſſent: Quodque jamdudum Paſtoralem ſolicitudinem noſtram magis angebat, perpenſis ſpiritualibus neceſſitatibus tot millium animarum, ampliſſimam partem Aquilejenſis Diœceſis ultramodum extenſæ incolentium, & a Veneto Dominio diſſitarum, quarum regimen jamdudum, ob inextricabiles rerum ſæcularium difficultates, haud feliciter procedebat, Qua de re quum plures recurſus a Patriarchis pro tempore, ad hanc Apoſtolicam Sedem facti fuerint, dum ſtatum Eccleſiæ ſuæ eidem Apoſtolicæ Sedi ſtatutis temporibus de more referrent; cumque piorum atque prudentium Virorum, graviſſimas dictarum animarum calamitates deplorantium, relationes & querelæ, tum ad Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, tum ad Nos ipſos ſæpe pervenerint, animo occurrebat, quam fruſtra iidem Prædeceſſores noſtri Pontificiæ ſolicitudinis officia ad hujuſmodi calamitates ſublevandas pluries interpoſuerint; quot etiam ad hunc diem inutiliter excogitata fuerint remedia, quæ vel optatam executionem, vel ſperatum fructum nequaquam obtinere, vel plenam recti ordinis reintegrationem producere non potuerunt, vel denique temporaneam dumtaxat attulerunt utilitatem, quum ſcilicet ideo excogitata fuerint & adhibita, ut viam ſterneret ad firmum tandem & ſtabile remedium memoratis deordinationibus perpetuo tollendis inveniendum.

Itaque Pontifex eam laudat & approbat, ac ſecundum illam ſtatuere decernit.

§. 8. His omnibus matura conſideratione penſatis, iiſdemque conventionis Capitibus attente perpenſis, implorato ſæpius Divini Luminis adjutorio, ac requiſitis, auditiſque ſuper his nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſententiis, de eorum conſilio & aſſenſu, poſtulationibus hujuſmodi pro parte dictæ Chariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ illuſtris, in Romanorum Imperatricem Electæ, necnon Dilectorum Filiorum Nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum, Nobis, ut præfertur, exhibitis, in omnibus & per omnia pleniſſime annuentes; non modo præinſerta omnia & ſingula Conventionis capita, utpote ad publicum bonum, & felix animarum regimen tendentia, præſentium Litterarum tenore laudamus & approbamus; verum etiam per eaſdem præſentes ad ea exequenda & ſtatuenda, quæ pertinent ad omnimodam, atque perpetuam ſuppreſſionem Patriarchatus Aquilejenſis, necnon ad erectionem duorum Archiepiſcopatuum æqualibus omnino juribus, præeminentiis, ac prærogativis præditorum, relicto, ut infra, Dilecto Filio noſtro Danieli S. R. E. Presbytero Cardinali Delfino nuncupato, dum vixerit, Patriarchæ Titulo, procedere volentes; aliorum vero Capitum inter præfatas partes, ut ſupra dictum eſt, conventorum, ac reſpective a Nobis approbatorum executionem, per alias noſtras Apoſtolicas Litteras implendam, ſtatuendamque reſervantes.

Aquilejenſem Patriarchatum, & Sedem, Capitulum &c. ſupprimit & extinguit.

§. 9. De Apoſtolicæ poteſtatis noſtræ plenitudine, qua Nobis datum eſt, juſtis concurrentibus cauſis, Eccleſias Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales erigere, transferre, ſupprimere, & extinguere, earumque Diœceſes dividere ac ſeparare, prout in Domino expedire noverimus; Motu proprio, & certa ſcientia, ac præſentium Litterarum tenore, in dicta Aquilejenſi Civitate & Eccleſia, Patriarchalem Cathedram, Dignitatem, & Sedem, Titulum, ac denominationem, atque omne Patriarchale, Metropoliticum, & Diœceſanum jus eidem Eccleſiæ ac Sedi hactenus adnexum, necnon ipſius Eccleſiæ Capitulum, Dignitates, Canonicatus, atque Præbendas; itaut deinceps Patriarchialis, Archiepiſcopalis, aut Cathedralis Eccleſia Aquilejenſis, illiuſque Capitulum minime exiſtat, nec ullus Aquilejenſis Patriarcha, Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, vel illius Eccleſiæ Dignitas, aut Canonicus denominari poſſit, penitus, omnino, ac perpetuo ſupprimimus & extinguimus.

Utinenſem Archiepiſcopatum erigit, ejuſque Diœceſim, & Suffraganeos aſſignat.

§. 10. Ut autem animabus Chriſtifidelium in locis hactenus Aquilejenſis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, ſuppreſſi & extincti ſpirituali juriſdictioni ſubjectis, quæque in temporalibus tam Venetæ Reipublicæ, quam Auſtriacæ Familiæ ſupremo parent dominio, degentium, Eccleſiaſtici regiminis ſubſidia non deſint; ſimili motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, per eaſdem præſentes, ex nunc in Civitate Utinenſi unam Archiepiſcopalem Cathedram & Sedem, Archiepiſcopatum Utinen-

ſem nuncupandam, cum omnibus, & ſingulis juribus, etiam Metropolitico, cæteriſque præeminentiis & prærogativis, aliis Archiepiſcopalibus Eccleſiis de jure, uſu, ac conſuetudine competentibus, perpetuo erigimus & conſtituimus; cui quidem Archiepiſcopatui; pro peculiari ejus Diœceſi, totum illum Regionis tractum, qui temporali Reipublicæ Venetæ dominio ſubjectus eſt, & hactenus a pro tempore exiſtente Patriarcha Eccleſiæ Patriarchalis Aquilejenſis per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ, & extinctæ, Diœceſano jure obtinebatur, & pacifice regebatur, tribuimus & aſſignamus; necnon in Suffraganeos eos omnes, & ſingulos Epiſcopos, quorum Cathedrales Eccleſiæ in præfatæ Reipublicæ Venetæ dominio conſiſtunt, quique ad hunc diem eidem Patriarchatui Aquilejenſi per Nos, ut præfertur, ſuppreſſo & extincto ſubjecti fuerunt, ſubjicimus atque ſupponimus; prout latius, atque diſtinctius per alias noſtras Apoſtolicas Litteras ſuper erectione hujuſmodi Utinenſis Eccleſiæ Archiepiſcopalis, æqualibus, ut præfertur, juribus & prærogativis cum infraſcripta Goritienſi Archiepiſcopali pariter Eccleſia inſigniendæ peculiariter expediendas, ſtatuetur, & explicabitur.

Goritienſem pariter Archiepiſcopatum erigit eique Diœceſim & Suffraganeos attribuit.

§. 11. Simili quoque modo ex nunc in Civitate Goritienſi alteram Archiepiſcopalem Cathedram & Sedem, Archiepiſcopatum Goritienſem nuncupandam, cum omnibus & ſingulis prædictis juribus, etiam Metropolitico, cæteriſque præeminentiis, & prærogativis, aliis Archiepiſcopalibus Eccleſiis de jure, uſu, ac conſuetudine competentibus, earumdem præſentium tenore, dictiſque motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, perpetuo pariter erigimus & conſtituimus; cui etiam Archiepiſcopatui, pro ejus peculiari Diœceſi, alteram Patriarchalis hactenus Eccleſiæ Aquilejenſis, per Nos, ut præfertur, & ſuppreſſæ & extinctæ, Diœceſis partem, quæ Auſtriacorum Principum dominio ſubeſt, quæque noviſſimis temporibus per Vicarium Apoſtolicum Epiſcopali charactere præditum, a Nobis ad tempus, & ad noſtrum, ac Sedis Apoſtolicæ beneplacitum inibi conſtitutum, in ſpiritualibus gubernata fuit, tribuimus & aſſignamus; ita ut, ſtatim ac novæ Archiepiſcopali Goritienſi Eccleſiæ hujuſmodi, Apoſtolica auctoritate, futurus illis Archiepiſcopus præficietur, prædicti Apoſtolici Vicarii gubernium, necnon omnes & ſingulæ providentiæ & ordinationes, ſive a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſive a Nobis ipſis, pro animarum regimine in dicta Aquilejenſi quondam Diœceſis parte Auſtriacæ Ditioni ſubjecta, captæ, editæ, atque ſtatutæ, exinde in poſterum pro ſublatis, irritis, abrogatiſque eo ipſo habeantur; eidemque Goritienſi Archiepiſcopatui in ſuffraganeos, eos omnes & ſingulos Epiſcopos, quorum Eccleſiæ Cathedrales in temporali Auſtriaca Ditione conſiſtunt, quique ad hunc diem Patriarchali Eccleſiæ Aquilejenſi per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ & extinctæ, ſimili jure ſubjectæ fuerunt, ſupponimus, atque ſubjicimus; prout etiam in aliis noſtris Apoſtolicis Litteris ſuper erectione hujuſmodi Goritienſis Eccleſiæ Archiepiſcopalis, æqualibus pariter juribus & prærogativis cum ſupradicta Utinenſi Archiepiſcopali Eccleſia inſigniendæ, peculiariter expediendis, plenius atque diſtinctius ſtatuemus, & explicabimus.

Vicarii Apoſtolici regimen, aliaſque Providentias poſt Archiepiſcopatus proviſionem ceſſare decernit.

Jus nominandi ad prædictas Eccleſias Auſtriacis Principibus, ac Venetæ Reipublicæ reſpective tribuit.

§. 12. Et quoniam illuſtria Religionis, & Pietatis argumenta, quæ in tractatione hujus graviſſimi negotii, ex quo Eccleſia Dei tot perturbationes, & anxietates aliquot jam Sæculorum decurſu ſuſtinuit, necnon in ſuperius relata conventione inter prædictas Partes provide inita, & a Nobis per præſentes approbata, ex parte tam dictæ Mariæ Thereſiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, quam prædictorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum edita fuerunt, maximum utilitatis fructum eidem Eccleſiæ Dei in præſenti attulerunt, atque etiam in poſterum allatura fore proſpicimus; idcirco Nos, motu, ſcientia, & poteſtate paribus, ipſarum tenore præſentium, prædictæ Mariæ Thereſiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum, ad præfatum Goritienſem Archiepiſcopatum per Nos, ut præfertur erectum, tam pro prima hac vice, quam quoties perpetuis futuris temporibus ipſum vacare contigerit, jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti Perſonam idoneam, per Nos, & ſucceſſores noſtros ad eumdem Archiepiſcopatum Goritienſem pro tempore promovendam, eique præficiendam; necnon prædictis Duci & Reipublicæ Venetiarum, ad alium Utinenſem

Ar-

Digitized by Google

Archiepiſcopatum, etiam per Nos, ut præfertur, erectum, quoties per liberam præfati Danielis Cardinalis dimiſſionem, ſive per ejus deceſſum, ac etiam deinceps alio quovis modo, perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, ſimile jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti Perſonam idoneam, etiam per nos, & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros pro tempore ad eumdem Archiepiſcopatum Utinenſem promovendam, eique præficiendam, etiam perpetuo reſpective concedimus, & impertimur; prout per alias quoque Litteras in forma Brevis ſuper utriuſque juris nominandi hujuſmodi conceſſione peculiariter, & reſpective expedienda id ipſum ſtatuemus, ac indulgebimus.

Patriarchæ Titulum a moderno Card. Delfino retineri conceſſit.

§. 13. Præfato autem Dilecto Filio noſtro Danieli Presbytero Card. Delfino nuncupato, ob perſonalium ipſius meritorum magnitudinem, ut, non obſtante Patriarchatus Aquilejenſis ſuppreſſione & extinctione, per Nos, ut præfertur, factis, ipſe nihilominus, quoad vixerit, abſolutum & ſimplicem Patriarchæ titulum & denotationem retinere, & gerere poſſit & valeat; ita tamen ut ejuſdem in dicto Archiepiſcopatu Utinenſi Succeſſores, non alio, quam Utinenſium Archiepiſcoporum Titulo denominari poſſint aut debeant, earumdem præſentium tenore concedimus & indulgemus.

In Civitate Aquilejenſi, ſuppreſſa Parochialitate Eccleſiæ olim Patriarchalis, uram dumtaxat Animarum Curam fore ſtatuit.

§. 14. Aquilejenſis porro Civitas magnitudine quondam & populi frequentia inſignis, quantum ab antiquo ſplendore prolapſa, quamque ad deteriorem conditionem redacta ſit, omnibus notum eſt atque compertum. Illius autem Incolarum Cura Parochialis inter duas Eccleſias diviſa eſt, ab eiſque dependet; quarum una eſt ipſa, quæ hactenus Patriarchalis etiam extitit, Eccleſia, in honorem Beatæ Mariæ Virginis in Cœlum Aſſumptæ, ſeu forſan Nativitatis ejuſdem Beatæ Mariæ Virginis, Omnipotenti Deo dicata, cujus quidem Animarum Parochianorum cura per ipſius Eccleſiæ Sacriſtam pro tempore exiſtentem exerceri conſuevit; altera vero eſt Parochialis Eccleſia S. Joannis in Foro, ſeu in Platea nuncupata, cujus Rector, ſeu Presbyter Curatus, a Communitate, & Hominibus dictæ Civitatis, ut accepimus, eligi, nominari, ac Ordinario Loci præſentari ſolitus, erga Parochianos Eccleſiæ hujuſmodi jura Parochialia exercet. Quum itaque Civitas Aquilejenſis ſub temporali Auſtriacorum Principum ditione conſtituta ſit; ideoque illius ſpirituale regimen, juxta præmiſſa, ad futurum Goritienſem Archiepiſcopum pertinere, idemque futurus Archiepiſcopus, Ordinario, & Diœceſano jure, ſuam plenam juriſdictionem in eadem Civitate exercere debeat; Ne quid unquam libero hujuſmodi juriſdictionis exercitio officere valeat, Nos in primodicta Eccleſia, cujus Patriarchalem qualitatem, nec non Cathedralitatem, aliaque prædicta jura jam ſuppreſſimus & extinximus, omnem etiam Parochialitatem, illiuſque Curam Parochialem, harum quoque ſerie ſupprimimus & extinguimus; ac illius ſic ſuppreſſæ & extinctæ animarum Parochianorum curam, ad dictam Parochialem Eccleſiam S. Joannis in Foro, ſeu in Platea nuncupatam transferimus, illique ſubjicimus, & cum omnibus & ſingulis Parochialibus juribus reſpective applicamus, & appropriamus, & cum ea incorporamus: Ita ut illius Rector, ſeu Parochus, omnium animarum Chriſtifidelium tam ſuæ hactenus Parochiæ, quam etiam alteri in præfata Patriarchali olim Eccleſia ad hunc diem exiſtenti ſubjectorum, curam & regimen gerat, idemque, una cum omnibus ſuis Parochianis, hoc eſt, cum univerſo Aquilejenſis Civitatis populo, prædicti futuri Goritienſis Archiepiſcopi Ordinario juri ſubjectus exiſtat.

Eamdem Eccleſiam a cujuſcumque Ordinarii juriſdictione exemptam, Sedi Apoſtolicæ perpetuo ſubjicit.

§. 15. Cum vero Apoſtolica hæc Sancta Sedes inſignioribus quibuſdam Baſilicis, libertatis, & exemptionis, ac immediatæ eidem Apoſtolicæ Sedi ſubjectionis privilegia impertiri conſueverit; Nos dictam Aquilejenſem quondam Patriarchalem Eccleſiam Pontificiæ liberalitatis muneribus decorare volentes, dicta poteſtatis plenitudine, eamdem a futuri, & pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Goritienſis, & cujuſcumque alterius Archiepiſcopi, ſeu Epiſcopi juriſdictione, in omnibus, & per omnia per eaſdem præſentes eximimus & liberamus, ac perpetuis futuris temporibus exemptam, immunem & liberam, Nobiſque, & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, & huic Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjectam eſſe & fore decernimus. Ne autem ob nimiam prædictæ Civitatis Aquilejenſis a Romana Urbe,

Digitized by Google

Apoſtoli. cum Delegatum ad illius curam deputat.

be, & Curia diſtantiam, ipſa Baſilica prædicta neceſſariæ aſſiſtentiæ præſidio careat; Apoſtolico Delegato in dicta Civitate conſtituto, cui ab aliquot retro ſæculis Monialium Monaſterii Aquilejenſis gubernium, apoſtolica auctoritate, & independenter ab Ordinarii juriſdictione commiſſum dignoſcitur, ejuſque futuris Succeſſoribus, quos quidem in poſterum ſemper ex perſonis eorumdem Auſtriacorum principum ſubditis eligendos fore ſtatuimus, & noſtras, & Apoſtolicæ Sedis vices committimus ac demandamus, ut ipſe nunc exiſtens Delegatus, ejuſque Succeſſores hujuſmodi, tanquam Apoſtolici ad hoc etiam Delegati, noſtroque, & ejuſdem Apoſtolicæ Sedis nomine, & auctoritate, cum debita a Nobis, & ſucceſſoribus noſtris dependentia, dictam Aquilejenſem Baſilicam olim Patriarchalem, ab Archiepiſcopi Goritienſis, & alterius cujuſcumque Archiepiſcopi, ſive Epiſcopi juriſdictione exemptam, Nobiſque, & Apoſtolicæ Sedi, ut præfertur, immediate ſubjectam, ſtudeant ſalubriter regere, feliciter gubernare, & provide conſervare.

Præmiſſorum omnium conſulit per opportunas clauſulas & Decreta.

§. 16. Præſentes autem Litteras, & in eis contenta, & ſtatuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmiſſis, ſeu in eorum aliquo, jus aut intereſſe habentes, vel habere prætendentes etiam quomodolibet in futurum, cujuſvis ſtatus, ordinis, preæminentiæ, & Eccleſiaſticæ, vel Mundanæ Dignitatis ſint, etiam ſpecifica & individua mentione & expreſſione digni, illis non conſenſerint: ſeu, quod aliqui ex ipſis ad ea minime vocati, vel etiam nullimode, aut non ſatis auditi fuerint: Aut ex alia qualibet, etiam læſionis, vel alias juridica & privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſus, aliove quolibet defectu, quantumvis magno inexcogitato & ſubſtantiali, ſive etiam ex eo, quod in præmiſſis, ſolemnitates, & quæcumque alia forſan ſervanda & adimplenda, minime ſervata & adimpleta, ſeu cauſæ, propter quas præſentes emanaverint, non ſatis adductæ, verificatæ, ac juſtificatæ fuerint, notari, impugnari, aut in controverſiam vocari, ſeu adverſus eas reſtitutionis in integrum, aperitionis oris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel juſtitiæ remedium impetrari poſſe; ſed tanquam ex Pontificiæ providentiæ Officio, & Motu proprio, certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Noſtris, factas & emanatas, omnimoda firmitate perpetuo validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac per omnes & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum, inviolabiliter obſervari; omnibuſque etiam & ſingulis, quorum favorem concernunt, pleniſſime ſuffragari; & ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & prorſus inane eſſe & fore, pari auctoritate volumus, atque decernimus.

Contrariis quibuſcumque derogat.

§. 17. Non obſtantibus, de jure quæſito non tollendo, de ſuppreſſionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum intereſt, aliiſque noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis; necnon dictæ Eccleſiæ olim Patriarchalis, per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ & extinctæ, erectiones & fundationes: Omnibuſque & ſingulis Apoſtolicis, ac in Synodalibus quoque, Provincialibus, & Univerſalibus Conciliis editis, vel edendis, ſpecialibus, vel generalibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus. Nec non ejuſdem Eccleſiæ olim Patriarchalis per Nos, ut præfertur, ſuppreſſæ & extinctæ, etiam confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque Indultis, Conceſſionibus, & Donationibus eidem Eccleſiæ, ut præfertur, ſuppreſſæ & extinctæ, aut quibuſcumque perſonis, quacumque Eccleſiaſtica, aut Mundana dignitate fulgentibus, quantumvis ſpecifica & individua mentione dignis, etiam Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, Imperatorum, Regum, & Rerumpublicarum, & aliorum Supremorum Principum auctoritate, & liberalitate, ſeu ad alicujus ex ſupra expreſſis inſtantiam, intuitum, & contemplationem, ſub quibuſcumque formis, & verborum tenoribus, etiam Motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu Conſiſtorialiter, in contrarium præmiſſorum conceſſis, & emanatis, & longiſſimi, immemorabilis temporis uſu, poſ-

ſeſſio-

Digitized by Google

ſeſſione, ſeu quaſi, exercitis, atque præſcriptis; Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret; illorum tenores, ac ſi de verbo verbum, nihil penitus omiſſo, forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, ad præmiſſorum omnium & ſingulorum effectum, latiſſime & pleniſſime, ac ſpecialiter & expreſſe, ex certa ſcientia, motuque, & poteſtatis plenitudine paribus, derogamus, ac derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 18. Volumus etiam, ut ipſarum præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo alicujus Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. *Tranſumptis Fidem haberi Jubet.*

§. 19. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtræ approbationis, *Sanctio.* ſuppreſſionis, extinctionis, duplicis erectionis, conſtitutionis, conceſſionis, impertitionis, exemptionis, liberationis, ſubjectionis, commiſſionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. pridie nonas Julii, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo. *Dat. die 9. Julii 1751.*

✠ Ego Benedictus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

✠ *Ego Thomas Epiſcopus Oſtienſis Cardinalis Ruffus Decanus S. R. E. Vice-Cancellarius.*
✠ *Ego Hannibal Epiſcopus Portuen. Card. S. Clementis Albanus.*
✠ *Ego Petrus Aloyſius Epiſcopus Albanen. Card. Caraſa.*
✠ *Ego Antonius Xaverius Epiſcopus Prœneſtin. Cardin. Gentili.*
✠ *Ego Raynerius Epiſcopus Sabinen. Card. de Ilcio.*
✠ *Ego Joannes Antonius Epiſcopus Tuſculanus Card. Guadagni.*
✠
✠
✠
✠
✠ *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*
✠ *Ego Franciſcus Tit. S. Mariæ Tranſtyberim Presbyter Card. Burgheſius.*
✠ *Ego Dominicus Tit. SS. Duodecim Apoſtolorum Presbyter Card. Riviera.*
✠
✠ *Ego Pompejus Tit. S. Euſebii Presbyter Card. Aldrovandus.*
✠ *Ego Joſeph Tit. S. Pudentianæ Presbyter Card. Spinellus.*
✠
✠
✠ *Ego Carolus Tit. S. Mariæ in Ara Cœli Presbyter Card. Rezzonicus.*
✠ *Ego Dominicus Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Paſſioneus.*
✠ *Ego Silvius Tit. S. Calliſti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius.*
✠ *Ego Carolus Tit. S. Anaſtaſiæ Presbyter Card. Sacripantes.*
✠
✠ *Ego Joachim Tit. S. Ceciliæ Presbyter Card. Portocarrero.*
✠ *Ego Camillus Tit. SS. Joannis, & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
✠ *Ego Carolus Albertus Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*
✠
✠ *Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.*
✠
✠
✠
✠

✠

Digitized by Google

✠ *Ego Franciſcus Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.*
✠ *Ego Antonius Tit. S. Silveſtri in Capite Presbyter Card. Rufus.*
✠ *Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Cælio Presbyter Card. de Montius.*
✠ *Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.*
✠ *Ego D. Joachim Tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Card. Beſutius, Major Pœnitentiarius.*

✠ *Ego Joannes Baptiſta Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Meſmerus.*

✠ *Ego Marius Tit. S. Marcelli Presbyter Card. Millinus.*

✠ *Ego Henricus Tit. S. Mariæ in Porticu Presbyter Card. Dux Eboracenſis.*

✠ *Ego Alexander S. Mariæ in Via-Lata Diaconus Card. Albanus.*
✠ *Ego Nerius S. Euſtachii Diaconus Card. Corſinus.*

✠ *Ego Hieronymus S. Angeli in Foro Piſcium Diaconus Card. Columna.*
✠ *Ego Proſper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Siarra.*
✠ *Ego Alexander S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tenarius.*
✠ *Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.*
✠ *Ego Dominicus SS. Viti, & Modeſti Diaconus Card. Urbinus.*

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.
Public. die xv. ejuſdem Menſis, & Anni.

E C-

ECCLESIAS PAROCHIALES,

aliaque Officia ad animarum curam ſpectantia, in Indiis Occidentalibus Hiſpaniarum Regi ſubjectis, etiam ſæcularibus Clericis ſeu Presbyteris conferri poſſe, conceditur, contrariis non obſtantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Inſtantia Regis Catholici.

CUM nuper Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Ferdinandus Hiſpaniarum Rex Catholicus, per Dilectum Filium noſtrum Joachimum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Portocarrero nuncupatum, ad ſua, ſuorumque Regnorum negotia apud Nos, & Apoſtolicam Sedem gerenda ſpecialiter deputatum, & voce & ſcripto Nobis repræſentari curaverit, opportuna aliqua Apoſtolicæ auctoritatis noſtræ providentia opus eſſe in Indiis Occidentalibus ipſius Regis Dominio ſubjectis; ſuper hoc, quod in iis Regionibus Parochiæ, Doctrinæ, aliaque Munia & Officia ad animarum curam pertinentia, per Regulares dumtaxat obtinentur, & adminiſtrantur, in vim quarumdam Litterarum Apoſtolicarum a recolendæ memoriæ Prædeceſſore noſtro S. Pio Papa Die XXIV. Martii Anni MDLXII. editarum, & incipientium: *Exponi nobis*; quibus aliorum etiam Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum confirmationes acceſſerunt; ex quo fit, ut univerſus Clerus Sæcularis illarum Partium, quantumvis a multo jam tempore, & numero frequens, & moribus, atque doctrina conſpicuus eſſe dignoſcatur, ab iiſdem Parochiis, Doctrinis, cæteriſque Officiis, atque muneribus animarum curam concernentibus, omnino excluſus remaneat; qua quidem de re quum Venerabiles Fratres noſtri Archiepiſcopi & Epiſcopi per eaſdem Indiarum Regiones conſtituti, non ſemel apud ipſum Ferdinandum Regem conqueſti fuerint, idcirco ipſe, pro ſua prudentia, magnopere expediens in Domino fore judicaret, ut quamvis etiam eorumdem Antiſtitum votis, & Sæcularis Cleri rationibus, obſtarent Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum Conſtitutiones, Nos, hodierni temporis circumſtantias perpendendo ab illis longe diverſas, quibus hujuſmodi proviſiones emanarunt, eiſdemque Conſtitutionibus derogando, prædictis Archiepiſcopis & Epiſcopis liberam facultatem concederemus, ut dictas Parochias, Doctrinas aliaque munia, & Officia ad animarum curam ſpectantia, Regularibus Perſonis hucuſque conferri ſolita, in poſterum etiam Sæcularibus Clericis, ſeu Presbyteris conferre libere & licite poſſent: Nos, omnibus mature perpenſis, quum Regiam hanc petitionem non modo Sacris Canonibus, ſed etiam prædicti Sancti Pontificis menti, & dictorum Prædeceſſorum noſtrorum, ac Sedis Apoſtolicæ Inſtitutis conformem agnoverimus; hanc rem ejuſmodi eſſe gaudemus, ut liceat Nobis ea verba uſurpare, quibus olim Magnus Prædeceſſor noſter Innocentius Papa III. Caſtellæ Regem eſt alloquutus: *Cum perſonam tuam, inter Chriſtianiſſimos Reges, & Catholicos Principes, ſpeciali dilectionis prærogativa in Domino ampleḋamur, preces ac petitiones tuas, in quibus poſſumus, libenti animo exaudimus, & ad ea gratanter intendimus, quæ Serenitati Regiæ novimus complacere*, ut videre eſt in ipſius Pontificis Epiſtolarum Regeſt. XIII. lib. I. Epiſt. IV.

Soli Regulares in Indiis Occid. animarum curam exercent ex Privilegiis Apoſtolicis. Clerus Sæcularis doctrina & numero auctus, non amplius ab ea excludendus videtur.

Epiſcopi idem ſentiunt cum Rege Catholico.

Pontifex in eamdem ſententiam deſcendit.

§. 1. Sane, quemadmodum negari nequit, ex veterum Canonum lege, Monachos, & Regulares Eccleſiarum Parochialium regiminis capaces fuiſſe; de quo diſerte pronunciat Innocentius III. in ſua Decretali: *Quod Dei timorem*, *Tit. de Statu Monachor.* per hæc verba: *Et per antiquos Canones, etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædica-*

Regulares ex veteri jure animarum curæ capaces erant.

Sed nunc diſpenſatione ad id opus habent. Non concedenda, niſi ad Inſtantiam Epiſcopi.

dicationis Officium, *quod privilegium eſt*, *exercere*. Ita certum nunc eſt, ex recentiori Canonica Diſciplina, interdictum eſſe Regularibus Parochialem curam aſſumere ſine diſpenſatione Apoſtolica; quæ diſpenſatio a Romano Pontifice non aliter concedi ſolet, quam ſi pro ea inſtet Epiſcopus; ab Epiſcopo autem ſolicitanda non eſt niſi Eccleſiæ neceſſitas, aut utilitas id ſuadeat. Qua de re Reſcriptum adeſt Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, relatum a celeberrimo Scriptore Fagnano *in Commentar. ad cit. cap. Quod Dei timorem*, *num.* 17. *de Statu Monachor.* in hæc verba conceptum. *Cum fuerit requiſitum*, *an Regularis poſſit præfici curæ animarum ab Epiſcopo*, *ſine diſpenſatione Apoſtolica*; *Sacra Congregatio Concilii cenſuit*, *non poſſe*, *niſi accedente diſpenſatione*; *quæ non videtur concedenda*, *niſi inſtante Epiſcopo*, *pro neceſſitate*, *vel utilitate Eccleſiæ*. In eamdem ſententiam deinceps alia complura Decreta prodierunt a Summis Pontificibus confirmata. Quibus inter ſe collatis, noſtroque diuturno ſtudio & labore diligenter ponderatis, ad definiendam veterem controverſiam ſuper capacitate Canonicorum Regularium *Lateranenſium*, & *Sanctiſſimi Salvatoris* nuncupatorum, ad obtinenda Beneficia Curata, & Reſidentialia, Apoſtolicam Conſtitutionem ſeptimo Idus Julii Anno Domini MDCCXLV. edidimus, incipientem: *Quod inſcrutabili*, quæ in Bullario noſtro impreſſa eſt, *Tom. I. num. CXXXV.*, atque etiam, una cum Diſſertatione ſuper hoc a Nobis exarata, inſerta fuit a diligentiſſimis Editoribus *in Commentariis Joannis Baptiſtæ Rigantii ad Regulas Cancellariæ Apoſtolicæ*: In qua nempe Conſtitutione decretum fuit, prædictos Canonicos, utpote veros Regulares, Apoſtolica Diſpenſatione indigere, ut hujuſmodi beneficia aſſequantur; tametſi *a Sanctorum Monachorum conſortio non ſejuncti*, *regulæ inſerviant laxiori*; ut de ipſis loquitur prædictus Innocentius Prædeceſſor, in citato *cap. Quod Dei timorem*, *de Statu Monachor*.

Quid decretum de Canonicis Regularibus, licet laxiori regulæ inſervientibus.

Privilegium Sancti Pii V. ob defectum Presbyterorum conceſſum fuit. Eoque defectu permanente, vim ſuam retinere cenſendum eſt.

§. 2. Ab hac norma minime receſſiſſe putandus eſt laudatus Prædeceſſor Sanctus Pius V., dum per ſuas allegatas Litteras: *Exponi Nobis*, Religioſos Viros ad Parochias aſſequendas in partibus Indiarum Maris Oceani, aliaque Parochialia munia exercenda, habiles reddit, ſed hanc ſuam conceſſionem ea ratione conſtabilivit, quod ſcilicet ipſi Regulares eo uſque in dictis partibus Officio Parochi functi fuerant; additis ſequentibus verbis; *propter Presbyterorum defectum*. Quibus nimirum verbis ſatis oſtenditur, hujumodi Litterarum diſpoſitionem locum habere dumtaxat, ubi deſint, nec haberi poſſint Presbyteri Sæculares ad animarum curam exercendam idonei, juxta declarationem editam a felicis recordationis Prædeceſſore noſtro Innocentio Papa X. per Litteras Apoſtolicas datas die XV. Maji Anni MDCXLVII., & in Bullario Romano relatas *Tomo V.* inter ejus Pontificis Conſtitutiones *n. XXXII.*, quarum initium eſt: *Cum ſicut accepimus*; ubi de hac ipſa Plana Conſtitutione loquendo, ſtatuit *illam non ſuffragari*, *niſi in locis*, *ubi eſt defectus Parochorum*.

Inſtentia ex parte Epiſcoporum alias propoſita cui ſine Reſcripto dimiſſa fuerint.

§. 3. Hæc olim per Nos ipſos, dum in minoribus conſtituti, Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarii munere fungebamur, latius deducta fuerunt, occaſione propoſitionis cujuſdam Cauſæ *Mexicanæ*, quæ diebus quarta Julii, & octava Auguſti Anni MDCCXXII. in eadem Congregatione diſcuſſa fuit, ut videre eſt in *Tomo* 11. *Theſauri Reſolutionum dictæ Congregationis Concilii*. Et quamvis ad inſtantiam tunc exiſtentis Archiepiſcopi Mexicani, contendentis liberam ſibi fieri facultatem, ut Parochiales Eccleſias, atque Doctrinas, quas Regulares privativo jure ſibi vindicabant, conferre poſſet etiam Presbyteris Sæcularibus, quos magno numero, & requiſitis qualitatibus præditos in ſua Diœceſi adeſſe aſſerebat, nihil tunc definitive reſcriptum fuerit: Nihilominus hanc generaliter ſententiam ab ipſa Congregatione admiſſam, receptamque meminimus, ac pro certo teſtamur; quod nempe, deficientibus tantummodo Presbyteris Sæcularibus, prædicta Plana Conſtitutio locum habere deberet. Ideo autem nullum in ea Cauſa Decretum tunc editum fuit, quia, quum prædicta Plana Conſtitutio ad inſtantiam Regis Catholici primum emanaverit, & omnes Indiarum Occidentalium Regiones comprehendat; nihil prudenter decerni poſſe viſum fuit, niſi & Decreta deſuper edenda ad Catholicorum Regum notitiam deducerentur, & non ſolum quid Mexicanæ

Diœ-

Digitized by Google

Diœceſi, ſed etiam quid aliis Indiarum Eccleſiis, atque Diœceſibus contingeret, & magis opportunum foret, certis relationibus innoteſceret.

Eidem annuendum nunc plura ſuadent.

§. 4. Quare, quum hodie ex parte ipſius Regis Catholici opportuna ſuper hoc providentia requiratur, hanc vero Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, aliorumque Ordinariorum dictarum Regionum preces vehementer expoſcant; Cumque hujuſmodi preces, & Canonicis ſanctionibus conſentaneæ, & ipſius Sancti Pii Prædeceſſoris menti minime adverſantes, & hujus demum Apoſtolicæ Sedis ſenſui inſtitutoque conformes eſſe dignoſcantur; cum denique æquum non ſit, ut ejuſmodi Privilegium, quod eo tempore conceſſum fuit, quum in Indiis Occidentalibus Presbyterorum Sæcularium copia non aderat, his etiam temporibus parem vim habeat, dum Clerici Sæcularis numerus ſatis amplus ibidem exiſtit, pluresque Sacerdotes Sæculares ad animarum curam idonei, cæteriſque optimis dotibus inſtructi reperiuntur: Idcirco Nos, prædicti Chariſſimi in Chriſto Filii noſtri Ferdinandi Hiſpaniarum Regis Catholici inſtantiæ libenter annuentes; ac etiam motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præſentium Litterarum tenore; prædictis Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis, Dilectis Filiis, in Indiis Occidentalibus conſtitutis permittimus & concedimus, ut, non obſtantibus præmiſſis Sancti Pii V. Prædeceſſoris Literis, aliiſque in earum confirmationem ab hac eadem Apoſtolica Sede emanatis, (quibus etiam, quatenus opus ſit, earumdem præſentium ſerie, ac dictis motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine derogamus,) Sæculares Clericos, ſeu Presbyteros quoſcumque, quos ſcilicet, prævio examine, juxta ea, quæ in concilio Tridentino ſtatuta ſunt, idoneos & habiles repererint, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia, & Officia ad animarum curam pertinentia, prout ipſis opportunum in Domino viſum fuerit, admittere & aſſumere, eiſque etiam Parochiales Eccleſias hujuſmodi, aliaque Eccleſiaſtica perpetua Beneficia, quibus animarum cura imminet, in Titulum conferre, dictoſque Presbyteros, ſeu Clericos, de illis providere poſſint & valeant; ad quem effectum Nos ipſis neceſſarias omnes & opportunas facultates concedimus & impertimur.

Epiſcopis & Locorum Ordinariis permittitur, ut Beneficia & Officia Curata Sæcularibus Clericis ſeu Presbyteris conferre poſſint, contrariis non obſtantibus.

Regulares in hujuſmodi Officiis perſeverantes, vel ad ea deinceps aſſumendi, Canonicam ſubjectionem Ordinariis præſtare debent.

§. 5. Quia vero ex hac conceſſione noſtra minime ſequitur, quin Regulares prædicti plures adhuc Parochias, atque Doctrinas, in Indiarum Occidentalium Regionibus, & in præſens retinere, & in poſterum adipiſci valeant; aliunde autem Nobis relatum eſt, nonnullos hujuſmodi Regulares animarum curam exercentes contendere, ſe Epiſcopis, & Ordinariis Locorum, *In officio officiando* dumtaxat, ut ipſi loquuntur, ſubjectos eſſe; Ideo Nos ad quarumcumque inordinationum pericula avertenda, rectæque diſciplinæ leges aſſerendas intenti, dicimus & declaramus, hujuſmodi Regulares curam animarum gerentes, in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Inſtituti obſervantiam, Epiſcopo nullatenus ſubjectos eſſe, ſed a ſuis Superioribus Regularibus quoad hæc privative dependere; in his autem, quæ vel ad ipſum ſpectant exercitium curæ animarum, vel etiam ad eorum vitam & mores pertinent, Nos ipſarum præſentium tenore declaramus, eoſdem Regulares etiam Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis ſubjectos eſſe; ideoque ab eiſdem Epiſcopis, & Ordinariis, eorumque Viſitatoribus, æque ac a ſuis Regularibus Superioribus, in his omnibus corrigi poſſunt; ſiquidem impoſſibile non eſt, ut alicujus ex ipſis vitæ ratio talis eſſe dignoſcatur, quæ cum animarum regimine minime conveniat, & Fidelibus Parochiæ ſubditis, ſpirituale detrimentum & ſcandalum pariat. Hoc idem, Canonicis Sanctionibus, & Concilii Tridentini Decretis inhærentes, jamdudum ſtatuimus atque decrevimus, per noſtras ſub Plumbo Literas datas duodecimo Kal. Decembris Anni MDCCXLIV. quarum initium eſt: *Firmandis atque aſſerendis*, & impreſſæ ſunt in Bullario noſtro *Tom I. num. CIX.*, quæ, cum ad Indias etiam Occidentales ſe extendant, ibidem quoque executioni mandari debent, & inviolabiliter obſervari: Quod idem decernimus de duabus Regulis in eadem Conſtitutione noſtra, ex Apoſtolicæ Sedis Decretorum auctoritate, conſtitutis; quarum una eſt, quod in omnibus rebus, in quibus Regulares animarum curæ præpoſiti Epiſcoporum ſimul, & regularium Prælatorum juriſdictioni cumulative ſubſunt, ſi aliter ab uno, aliter ab alio Superiore judicari contingat,

Ad formam Literarum, quas vide ſupra Tom. 1. n. 109.

Epiſcopi judicium Regularis Superioris judicio ſemper præferri debet: Altera veto eſt, quod, quum Regulares nonniſi cum amovibilitatis qualitate animarum curam exercere valeant, tam Epiſcopus, quam Regulatis Prælatus, quoties ita in Domioo expedire judicaverint, Regularem Parochum ab hujuſmodi cura valent removere; ita ut neque Regularis Superior compelli poſſit hujuſmodi remotionis cauſas Epiſcopo ſignificare; neque Epiſcopus ad ſimilem remotionem procedens, Regulari Prælato notas facere teneatur cauſas, quibus ad id adductus fuerit.

Ordinarii quomodo præfe-ti conceſſione uti debeant.

§. 6. Quoniam vero fieri alicubi poteſt, maxime autem in novis Populorum ad Fidem reductionibus, ut Regulares Parochos mutare, etiam cum Sæculares Sacerdotes non deſint, minime expediat; Idcirco Nos eorumdem Epiſcoporum aliorumque Ordinariorum Præſulum, prudentiam admonemus, ut in hujuſmodi circumſtantiis, & ubicumqne res optime conſtitutas invenerint, nec ullam eas immutandi neceſſitatem revera adeſſe compererint, ab innovationibus abſtineant, & tam hoc jure, quod ipſis competere aſſeruimus, quam ea facultate, quam Nos eiſdem per has noſtras Literas impertiti ſumus, ita utantur, quemadmodum æquitatis ratio, & animarum utilitas, ad quam unice reſpicere debemus, requirent, ac ſuadebunt, ſuper quo Nos eorumdem Epiſcoporum, & Ordinariorum Præſulum conſcientiam oneramus.

Ordinariorum examen & approbatio neceſſaria in cujuslibet deputatione ad animarum curam.

§. 7. Denique ne quis unquam, aut ullibi, cujuslibet Ordinis, aut Inſtituti Regularis, ad animarum curam exercendam, ſine prævio examine & approbatione Epiſcopi, ſeu Ordinarii Localis, aſſumi poſſit, earumdem præſentium ſerie ſtatuimus, atque decernimus; prout alias ſtatutum, decretumque per Nos fuit, tam in præcitatis noſtris Litteris, quam in aliis quinto Kalendas Martii Anni ab Incarnatione Domini MDCCXLV. editis, & in Bullarii Noſtri *Tomo II num. I.* Impreſſis, quarum initium eſt: *Quamvis ad confirmandum*; quæque & iiſdem Sacrorum Canonum, ac Tridentinæ Synodi, necnon Provincialium & Synodalium Conciliorum in ipſiſmet Indiarum Regionibus habitorum ſanctionibus innixæ ſunt, & tam ad Occidentales, quam ad Orientales Indias ſe protendunt, ac utrobique inviolabilis legis vim obtinere debent.

Clauſulæ ſalutares & Decreta opportuna.

§. 8. Præſentes quoque Literas, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex cauſa, colore, & capite, etiam in corpore juris clauſo, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis jus vel intereſſe habentes, aut habere prætendentes, cujuſvis ſtatus, aut Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, etiam hic de neceſſitate ſpecialiter exprimendi, exiſtant, iiſdem non conſenſerint, nec advocati, & auditi, neque cauſæ, propter quas præſentes emanaverint, ſatis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut conſenſus intereſſe habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controverſiam & judicium vocari, etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut reſtitutionis in integrum, adduci poſſe; ſed ſemper & perpetuo firmas, validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios effectus ſortiri & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, pleniſſime ſuffragari, atque etiam omnibus, ad quos reſpective pertinet, & pertinebit in poſterum, inviolabiliter obſervari, volumus & decernimus: ſicque, & non aliter, in præmiſſis judicari & cenſeri per quoſcumque Ordinarios & Delegatos Judices, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, necnon Apoſtolicæ Sedis Legatos, ſeu Nuntios, alioſque quoslibet quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes & functuros; ſublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & interpretandi facultate; ac etiam irritum, & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari & decerni, ſeu ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit.

Derogationes ſpeciales, & generales.

§. 9. Non obſtantibus prædictis Sancti Pii Papæ V., aliiſque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum in eorumdem confirmationem, etiam in forma ſpecifica, editis Literis, noſtraque & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de non tollendo jure quæſito, aliiſque Apoſtolicis, ſeu in Univerſalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus aut ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus; necnon quarumcumque Eccleſiarum, ſeu Ordinum, Congregationum, & Inſtitu-

Digitized by Google

ſtitutorum, etiam ſpecialiter exprimendorum, quantumvis juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clauſis, aut ſub quibuſvis formis, & verborum tenoribus, ſeu clauſulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere vel in ſpecie, etiam motu proprio, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac ad Regum aliorumque ſupremorum Principum inſtantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroſo, quibuſcumque Perſonis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam Societatis JESU, vel Sancti Joannis Hieroſolymitani, aliiſque quibuslibet, in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus & ſingulis, eorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro expreſſis, inſertis, ac ſpecificatis habentes, pari motu, & Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, eaque reſpective, quatenus præſentibus adverſantur, de medio tollimus, & abolemus per præſentes. Quarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu Notarii publicii ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eamdem fidem ubique Locorum & gentium in Judicio & extra haberi volumus, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi originaliter exhiberentur. Exemplorum Fides.

§. 19. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtræ permiſſionis, conceſſionis, facultatum impertitionis, declarationis, innovationis, admonitionis, derogationum, decretorum, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. decimo ſeptimo Idus Novembris, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

Loco ✠ Plumbi.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

BEATIFICATIO

B. JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis. XIII.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM ſexto decimo ſalutis noſtræ turbulentiſſimo ſæculo tot per univerſam Europam, tamque nefaria hæreſum monſtra longe, lateque omni impetu irruerent, & graſſarentur; mœrentis Eccleſiæ lacrymas, & opprobrium Populi ſui ut Pater miſericordiarum abſtergeret, fecit in bona voluntate ſua, ut, cum abundaverit Dei providentia corruptis ſæculi moribus, &c.

Digitized by Google

miam plurium electorum ſuorum ſanctitatem oppouit,

vetit delictum, ſuperabundaret & gratia. Per illa enim tempora, dum omnia maximis errorum, ſeditionum, & diſcordiarum fluctibus, & procellis jactabantur; ne contra ſummum angularem lapidem Portæ inferi prævalerent, in brachio extento ſuſcitavit quamplurimos Electorum ſuorum, qui eximiis, clariſſimiſque virtutibus Orbi Terræ illuceſcerent, & per illuſtria veteris diſciplinæ exempla, in quibus Chriſtianæ legis partes omnes exprimerentur, nova Sanctitatis germina procrearent, quorum ope, & auctoritate, Fidelium pietate aucta, & Perduellium conatibus fractis atque compreſſis, inclinatis Eccleſiæ rebus opportunum adhiberetur auxilium, Sponſæque ſuæ acerbiſſimi luctus tanto in diſcrimine allevarentur.

BEATÆ JOANNÆ FRANCISCÆ virtutes præfulgent.

§. 1. Beneficentiſſimæ hujus Providentiæ præcipuum ſpecimen, etiam in ſexu fragili Pater Omnipotens, qui infirma mundi eligit, ut fortia quæque confundat, oſtendere dignatus eſt, dum in Famulam ſuam JOANNAM FRANCISCAM FREMIOT DE CHANTAL divitias bonitatis & gratiæ ſuæ uberrime effudit. Hæc enim nobiliſſimis orta Parentibus, ea potiſſimum tempeſtate in lucem prodiit, iiſque in locis prope verſata eſt; in quibus transfugarum finitimorum immanis rabies & furens audacia in Catholicam Fidem magis efferata videbantur; nihilominus JOANNA FRANCISCA a Deo ſibi in hæreditatem electa, benedictionibus dulcedinis præventa, & luminoſiſſima charitate efficaciter ditata, vel a primis temporibus contra Mundi, & Diaboli nequitias nomen Domini exaltavit, & per omnes ætates, variaſque vitæ viciſſitudines, adeo crevit in gratia & ſcientia Dei, ut Sanctus Franciſcus Saleſius ſpirituum probatione longe clariſſimus pronunciare non dubitaverit, eo ſanctitatis & virtutis proceſſiſſe Ancillam CHRISTI, ut pro ratione & modo gratiarum, quibus a Deo erat locupletata, nemini unquam aſſurgere altius liceret. Et ſane, quæ tum in virginitate, tum Viro conjuncta, egregia ſummæ perfectionis indicia præbuerat, in ſolitudine demum, ac viduitate poſita, tanta ſpiritus alacritate arctiſſimum ſanctitatis iter arripuit, & in via mandatorum cucurrit, ut præ cæteris Divinis Chariſmatibus, arduum illud emiſerit Votum, ſemper faciendi quidquid perfectius, Deoque gratius & acceptius fore intelligeret.

Ordo Monialium Viſitationis S. Mariæ ab ea inſtituitur.

§. 2. Hinc novas in corde ſuo aſcenſiones diſponens, eodem Sancto Franciſco Saleſio optimo duce & auctore, novum inſtituit Sanctimonialium Ordinem a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum, quas alte jactis omnium virtutum fundamentis, & Caſtitatis; & Fidei hoſtibus impudentiſſimis, velut aciem ordinatam in conſpectu inimicorum fortiter oppoſuit: ut, dum illi ſumma vi, impetuque contenderent, quo Religioſum Chriſtiani cœlibatus propoſitum funditus everterent, & pœnitentiæ ſaluberrimas leges penitus abrogarent, nova integritatis & innocentiæ prole, Deo afflante & incrementum præbente, Eccleſiam fœcundaret.

S. Franciſci Saleſii diſciplinæ conſtanter adhæret.

§. 3. Quapropter præſtantiſſimæ huic Viduæ ſatis convenire arbitrandum eſt, quod de Sanctis Olympiade, & Paulla veterum ſacrarum rerum literis tradita monumenta teſtantur. Quemadmodum enim Chryſoſtomo, & Hieronymo, ſapientiſſimis & Sanctiſſimis Viris, nobiliſſimæ hujuſmodi Fœminæ ad Fidei præſidium, & pietatis fructum & æmulationem inſtituendæ adhæſerunt, ſic Sancto Franciſco Saleſio augendæ & confirmandæ Religionis ſtudioſiſſimo, JOANNA FRANCISCA precibus, vigiliis, & laboribus præſto fuit. Quidquid enim longo ſtudio, & diuturna meditatione in Dei cultum, & Proximorum ſalutem complecti poterat, hoc illa libavit, didicit, atque perfecit. Facta igitur ſpectaculum Mundo, Angelis, & Hominibus, quæ, dum viveret, magnum ſibi nomen comparaverat, poſtquam ceſſit e vita, ſingularem Sanctitatis famam undequaque eſt conſecuta, nam univerſalis hominum cœtus, qui Sancti Franciſci Saleſii doctrinam admirabantur, probatiſſimam hanc Viduam benedicentes benedicebant.

Ejus Cauſæ ſeries innuitur.

§. 4. Verum, cum inani quorumdam opinione, diutius quam par erat, ordinarii proceſſus dilati eſſent, hinc quamplurimæ difficultates ſubortæ ſunt, quæ Famulæ Dei Beatificationi maxime obſiſtebant, quæque ipſius cauſam per plures annos ſunt remoratæ, ut in noſtro Decreto, quod die 21. Auguſti proxime elapſi emiſimus, latius apparet; nihilominus Divina tandem ope, quæ contra faciebant, accuratiſſime enodatis, Famulæ Dei Virtutes in gradu heroico, & quatuor Miracula a Deo ipſius interceſſione edita, in Sacrorum Rituum Congregatione plu-

ries

Digitized by Google

ties propoſita, tum Cardinalium, tum Conſultorum Suffragiis approbata fuerunt.

Beatæ nomen & honores eidem deferri conceditur

§. 5. Nos itaque, communibus, & peculiaribus Chriſtianorum Principum, Epiſcoporum, Capitulorum, Civitatum, ac Sanctimonialium a Viſitatione Beatæ Mariæ nuncupatarum precibus & votis annuentes, necnon de memoratorum Cardinalium conſilio & aſſenſu auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut eadem Serva Dei JOANNA FRANCISCA FREMIOT DE CHANTAL impoſterum BEATÆ nomine nuncupetur, ejuſque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur, ac de ea ſub ritu Duplici recitetur Officium, & Miſſa celebretur nec Virginis, nec Martyris ſingulis annis, juxta Rubricas Breviarii, & Miſſalis Romani die vigeſima prima Auguſti. Porro recitationem Officii, ac Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus in locis tantum infraſcriptis, in Civitate Divione, in qua dicta Serva Dei ortum habuit, ac in Oppido Molinis, in quo efflavit Animam, necnon in Oppido Anecii, in quo ejus Corpus humatum remanſit, ac in ſingulis Monaſteriis Monialium dicti Ordinis, & quantum ad Miſſas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno, a datis hiſce Litteris inchoando, in Eccleſiis Locorum, ac Monaſteriorum prædictorum ſolemnia Beatificationis ejuſdem, cum Officio, & Miſſa ſub ritu Duplici Majori, die ab Ordinariis conſtituta, poſtquam tamen in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe celebrata fuerint ejuſmodi ſolemnia, pro qua re diem XXI. menſis Novembris currentis aſſignamus, pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de, & ſuper non cultu editis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Beatificationis ſolemnia.

Fides habenda Tranſumptis.

§. 6. Volumus autem, ut ipſarum præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii ſupradictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ſeu pro Præfecti ejuſdem Congregationis munitis, eadem prorſus fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXII. Novembris MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

Dat. die 13. Nov. 1751.

D. Card. Paſſioneus.

CONGREGATIONI FABRICÆ

Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, & Congregatio Particularis ſuper rebus œconomicis ejuſque Fabricæ inſtituitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium ex cura pontificum in extruenda, & conſervanda Vaticana Baſilica.

QUanta curarum & expenſarum mole Prędeceſſores noſtri Romani Pontifices, alii quidem ad reædificandam B. Petri Baſilicam, alii vero ad eam perficiendam atque ornandam, alii demum ad eamdem conſervandam opportuneque reſtaurandam incubuerint, univerſus novit Terrarum Orbis, quem hujuſce auguſti, & pulcherrimi Templi, ac religioſæ eorumdem Pontificum magnificentiæ fama pervaſit. Ad quæ omnia in Dei honorem, ac Beatiſſimi Apoſtolorum Principis venerationem agenda, ac perficienda, neceſſe ipſis fuit, tam pro exactione redditurum ac proven-

ventuum in opus Fabricæ ejuſdem Baſilicæ aſſignatorum, quam pro fideli ac provida eorumdem erogatione in ipſum opus, ad quod unice deſtinati ſunt, pari diligentia ac ſtudio advigilare. Et Nos quidem hoc toto Pontificatus noſtri decurſu minime paſſi ſumus noſtram in his operam ſtudiumque deſiderari; probe noſcentes, hujuſmodi onus non ſolum cum Romani Pontificis munere, quod pro virium noſtrarum modulo gerimus, conjunctum eſſe, verum etiam ad Noſmetipſos peculiari ratione pertinere, qui, quum olim in eadem Vaticana Baſilica Canonicatum & Præbendam per annos XIV. obtinuerimus, ad Nos transferre poſſumus verba illa, quæ magnus quondam prædeceſſor noſter Innocentius Papa III. de ſe ſcripſit, videlicet: *Inter cæteras Eccleſias per univerſum Orbem diffuſas, Baſilicam Principis Apoſtolorum, utpote Sedem Noſtram, ſpecialius diligere ac honorare tenemur; ſicut qui olim in ipſa Canonici Beneficium aſſecuti, nunc de filio in patrem ejus, Divina ſumus miſeratione promoti.*

Pontifex ſimile ſtudium proſequutus eſt.

Clem. VII. qui Baſilicæ Fabricam magnopere promovit, Colleg. LX. Virorum ſuper eadem Fabrica inſtituit.

§. 1. Sane quum rec. mem. prædeceſſor noſter Julius Papa II. ingens hoc opus Vaticani Templi reædificandi magno animo conceptum vix aggredi potuerit, ejuſque ſucceſſoribus Leoni X. & Hadriano V., ob temporum difficultates, parum adjumenti licuerit ad id conferre; ſatis conſtat, Pontifici Clementi VII. datum fuiſſe, ut & primus omnium incœptum opus magnopere promoveret, & quæ ad ipſam Fabricæ conſtructionem, atque etiam ampliationem & conſervationem, in poſterum neceſſaria forent, certa ratione procuranda & adminiſtranda conſtitueret: quam ob rem Collegium unum LX. Virorum Curialium, ex omnibus Nationibus electorum, inſtituit ac deputavit, illudque, ac perſonas eidem adſcriptas, quum a quorumvis etiam Cardinalis ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteri, juriſdictione ac ſuperioritate, in his, quæ Fabricam ipſam concernerent, exemiſſet, ſibi dumtaxat & Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjecit; prout in dicti Clement. Litteris incipientibus: *Admonet Nos*, datis apud S. Petrum Anno Incarnat. Dominicæ MDXXIII., pridie Idus Novembris, latius & plenius continetur.

Clemens VIII. Congregationem Fabricæ ex S. R. E. Cardinalibus, & Prælatis compoſitam erexit.

§. 2. Hoc autem Collegium eo uſque forſan permanſit, donec opportunum fuit, ac ædificii moles ad deſignatam initio formam & amplitudinem perducta eſt. Verum, immutatis rerum circumſtantiis, fel. record. Prædeceſſor noſter Clemens Papa VIII. (ut ab iis, qui Romanæ Curiæ res optime callebant, aſſertum invenimus) in hujuſmodi extincti Collegii locum, peculiarem Congregationem Fabricæ Santi Petri nuncupatam inſtituit, in qua præter Cardinalem Præfectum, certoſque Curiæ Prælatos & Officiales, nimirum Auditorem Generalem Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, necnon Theſaurarium pariter Generalem ejuſdem Cameræ, atque Palatii Apoſtolici Præfectum, & Auditorem Decanum Cauſarum ejuſdem Palatii Apoſtolici, ac unum ex Clericis Præſidentibus dictæ Cameræ, & Judicem Ordinarium ipſius Fabricę, ac ejuſdem Fabricæ Œconomum Generalem, qui etiam hujuſmodi Congregationis Secretarius exiſtit, necnon ipſius Fabricæ Advocatum, quibus in hujuſmodi Congregatione locum & ſuffragium perpetuo attribuit, plures quoque alios Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ejuſdemque Curiæ Prælatos, arbitrio Romani pro tempore Pontificis eligendos ſimilem locum atque ſuffragium reſpective habere voluit & decrevit; dictorum vero Œconomi, ac Judicis deputationem pro tempore, ſibi & Succeſſoribus Romanis Pontificibus reſervavit.

Sixtus V. Archipresbytero Baſilicæ Collegium LX. Virorum ſubjecerat.

§. 3. Quamvis autem ſupradictus Prædeceſſor noſter Clemens VII. primodictum Collegium LX. Deputatorum Fabricæ S. Petri, a juriſdictione & ſuperioritate Archipresbyteri Baſilicæ Vaticanæ, ut etiam innuimus, nominatim exemptum eſſe & fore decreverit; Quum tamen alter deinde prædeceſſor noſter Sixtus Papa V. hujuſmodi jus & ſuperioritatem in ipſum Deputatorum Collegium bo. mem. Evangeliſtæ Cardinali Pallottæ nuncupato Archiepiſcopo Conſentino, & dictæ Baſilicæ Archipresbytero conceſſerit, ut videre eſt in ipſius Litteris incipientibus: *Cum ex debito*, datis apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDXC. quarto nonas Martii, ejuſdem Pontificatus Anno V., ubi legitur. *Nihilominus valde expedit, ut Tu Fabricæ prædictæ tua auctoritate, conſilio, & laudabili ſtudio incumbas*, ideoque proſequitur: *Te, quamdiu vixeris, & Archipresbyteratum prædictum obtinueris, Fabricæ, & ejus Collegii prædicti Protectorem & Superiorem*

Digitized by Google

Exinde omnes Archipresbyteri Baſilicæ ſimul fuerunt Congregationis Fabricæ Præfecti.

rem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium committimus & deputamus: Cumque idipſum deinceps uſque ad hæc noſtra tempora factum fuerit, etiam poſtquam Collegio dictorum LX. Deputatorum, a Clemente VIII., ut præfertur, ſubrogata fuit Congregatio ex pluribus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac Romanæ Curiæ Prælatis compoſita, itaut iidem ſuper hujuſmodi Congregationis & Fabricæ prædictæ Præfecti conſtituti fuerint, qui Vaticanæ Baſilicę Archipresbyteratum pro tempore obtinuerunt; quemadmodum ex rerum geſtarum monumentis noſtrò juſſu conquiſitis recognitum eſt, atque etiam animadverſum fuit ab iis, qui citatas Sixti V. Litteras in Bullario Baſilicæ Vaticanę editas diligentibus Notis illuſtrarunt, quorum hæc verba ſunt: *Exemplo tamen Sixti V. quotquot illum ſecuti ſunt Romani Pontifices Collegii Rev. Fabricæ Præfecturam in Cardinales Archipresbyteros contulere*; Hinc eſt quod quum bon. mem. Annibal dum viveret Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalis Albanus nuncupatus, qui dictæ Baſilicæ Vaticanę Archipresbyteratum in Commenda ad ſui vitam ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica obtinebat, ſimulque Præfectus Fabricę & Congregationis prędictæ exiſtebat, ſuperiori menſe Octobris ex hac vita migraverit, Noſque nuper dictum Archipresbyteratum Dilecto Filio noſtro Henrico Benedicto Marię Clementi ejuſdem Sanctę Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali Duci Eboracenſi nuncupato, quoad vixerit obtinendum, Apoſtolica auctoritate per Litteras Apoſtolicas commendaverimus, nunc eumdem Henricum Benedictum Mariam Clementem Cardinalem Fabricæ prædictæ, & Congregationis ejuſdem Fabricæ Præfectum, quamdiu etiam vixerit, & Archipresbyteratus prædicti Commenda obtinuerit, cum omnibus juribus & honoribus hujuſmodi Præfecturæ adnexis, quibus dictus Annibal, dum viveret, gaviſus fuit, eadem Apoſtolica auctoritate, ac præſentium Litterarum tenore, conſtituimus & deputamus.

Ideo Pontifex, qui Archipresbyteratum Baſilicæ Cardinali Duci Eboracenſi commendavit, eumdem in Congregationis Fabricæ Præfectum conſtituit.

Congregationem Generalem Fabricæ ſuper Cauſas contentioſas, bis quolibet Anno haberi mandat.

§. 4. Porro duplicis generis negotia ſunt, circa quæ hujuſmodi Congregatio Fabricæ primodicto LX. Deputatorum Collegio jamdudum, ut præfertur, ſubrogata verſatur. Alia ſiquidem judicialem reſpiciunt curſum cauſarum & litium, in quibus ipſius Fabricæ Judex Ordinarius ſententiam tulit, aut definitive decrevit, quoties pars in priori inſtantia ſuccumbens, adverſus ſententiam aut decretum diffinitivum hujuſmodi reclamat; circa quæ nihil invenimus, quod nova aliqua ordinatione indigeret. Quare illud idem in Cauſis contentioſis hujuſmodi a Generali Congregatione Fabricæ prædictæ præſtandum erit in poſterum, quod ſuperioribus temporibus ab ipſa præſtari conſuevit. Sed quia nonnunquam eveniſſe accepimus, ut hujuſmodi Congregatio Generalis per integrum aliquot annorum decurſum coacta non fuerit; volumus & decernimus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, per Nos, ut præfertur, deputato, ejuſque ſucceſſoribus in futurum, duabus ſaltem vicibus in ſingulos annos hujuſmodi Congregatio Generalis convocetur, atque in ea videatur, & prout juris erit, reſcribatur in Cauſis ad ipſius juriſdictionem ſpectantibus; ſervatis tamen legibus alias per Nos, in confirmationem Decretorum per prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, eorumve auctoritate editorum, ſtatutis & promulgatis per noſtras Litteras, quarum initium eſt: *Romanæ Curiæ*, datas apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1744 duodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Noſtri Anno V.

Quoad Oeconomicum Fabricæ regimen veterem morem & agendi methodum innovari ſtatuit.

§. 5. Alterius vero generis negotia, quæ ſpectant ad Oeconomicum ipſius Fabricæ regimen, viſa ſunt providentiæ noſtræ curas requirere. Quum enim ſatis appareat, hujuſmodi res in Congregatione Generali commode ac diligenter, ut par eſt, tractari non poſſe; ac propterea aliquo ab hinc tempore uſus inoleverit, ut vel a Cardinali Præfecto, vel ab Oeconomo prædictæ Fabricæ, cum Pontifice immediate ageretur de expenſis etiam majoris momenti, & ingentes pecuniarum ſummas requirentibus, quæ pro ipſius Baſilicæ neceſſitatibus, aut ornamentis faciendæ occurrerent; contra quam antiquitus fieri conſueverat, dum graviora hujuſmodi negotia, antequam ad Pontificem deferrentur, ab ipſo prius Cardinali Præfecto, una cum aliis Cardinalibus atque Miniſtris, ex his, qui in generali prædicta Congregatione locum habent, diligenter ac mature diſcutiebantur; antiquiorem hujuſmodi conſuetudinem in poſterum obſervari volumus, idque non ſolum

Digitized by Google

lum Oeconomicis ipſius Fabricæ rationibus proficuum, verum etiam ad reprimendas magna ex parte cenſuras & oblocutiones, quibus plerumque notari contigit eos ſumptus, qui pro Vaticani Templi conſervatione, aut ornatu fiunt, opportunum fore confidimus.

Ideo Congregationem particularem ex quatuor S. R. E. Cardinalibus inſtituit.

§. 6. Itaque ad hujuſmodi œconomica Fabricæ S. Petri negotia cognoſcenda ac dirigenda, Congregationem Particularem ex uno Cardinali Præfecto, ac tribus aliis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus ſupradictæ Congregationis Generalis, & ex ea ſelectis, compoſitam erigimus & deputamus; Hujus autem Congregationis Particularis Præfectum eumdem eſſe volumus, quem ſuperius, ipſarum præſentium tenore, primo dictæ Congregationis Generalis, ipſiuſque Fabricę Præfectum conſtituimus; eidemque Congregationi Particulari infraſcriptos tres alios Dilectos pariter Filios noſtros, videlicet Silvium Tituli S. Calliſti Presbyterum Cardinalem Valenti, & Hieronymum S. Angeli in Foro Piſcium Diaconum Cardinalem Columna, quem, licet is, pro munere Præfecti Palatii noſtri Apoſtolici, cum ante, tum poſt ſuam ad Cardinalatus aſſumptionem, in dicta Generali Congregatione Fabricæ ſeſſionem habuerit, nihilominus, quatenus opus ſit, inter Cardinales eidem Congregationi Generali Prępoſitos, per eaſdem præſentes accenſemus, ac Proſperum S. Georgii in Velabro Diaconum Cardinalem Columna de Sciarra, reſpective nuncupatos, de quorum idoneitate & experientia in ejus generis, rebus, quæ hujuſmodi Congregationis Particularis a Nobis per præſentes erectæ cognitioni & directioni committimus, ac demandamus, Nobis plene conſtat, etiam per præſentes adſcribimus, eoſque ad ſupradicta œconomica negotia in eadem Congregatione communiter conſultanda & tractanda, cum pleno ſuffragii jure, eligimus & deputamus.

Huic Congregationi Oeconomum & Judicem Fabricæ intereſſe jubet.

§. 7. Hujus autem Congregationis Particularis Secretarium cum voto conſultivo eligimus pariter & deputamus dilectum Filium Magiſtrum Franciſcum de Abbatibus Oliverium, qui etiam ejuſdem Fabricæ Oeconomus Generalis, dictæque Congregationis Generalis Secretarius exiſtit; ac præterea eidem Congregationi Particulari cum conſultivo ſimiliter voto intereſſe volumus Dilectum quoque Filium Magiſtrum Ludovicum de Conſtantio ſæpedictæ Fabricæ Judicem Ordinarium; decernentes, utriuſque eorum in Oeconomi ac Secretarii & Judicis Officiis reſpective ſucceſſores, in hujuſmodi Congregatione Particulari futuris temporibus ſimilem locum & voti jus obtinere debere.

Facultates hujus Congregationis deſignat.

§. 8. Volumus autem, ut a prædicto & pro tempore exiſtente Cardinali Præfecto, una cum dictæ Fabricæ Oeconomo, occurrentes pro ſartis tectis, aliiſque Vaticanæ Baſilicæ opportunitatibus, quingentorum ſcutorum monetæ currentis ſummam non excedentes, etiam ſine hujuſmodi Congregationis Particularis, aut Romani pro tempore Pontificis aſſenſu, fieri poſſint. Ubi vero opus faciendum hujuſmodi quingentorum ſcutorum ſummam excedere dignoſcatur, nihil ab ipſis fieri volumus ſine prædictæ Congregationis Particularis examine; in qua videlicet conſultandum erit tum ſuper propoſiti operis neceſſitate aut congruentia, tum ſuper executionis modo & conditionibus, aliiſque omnibus, quæ ad ipſius operis perfectionem, & ad œconomicas Fabricæ rationes opportune advertenda videbuntur. Omnia vero ad Romanum pro tempore Pontificem, ſive a Cardinali Præfecto, ſive a Secretario referri debebunt, non ſine indicatione differentiæ ac numeri ſuffragiorum, atque etiam rationum, quas unuſquiſque ad confirmandam ſententiam ſuam attulit: Ut is nimirum, omnibus cognitis atque perpenſis, reſolutionem in Congregatione captam, niſi aliter ipſi videatur, approbare & confirmare, ejuſque executionis inceſſanter promovendæ ac provide dirigendæ curam uni vel alteri ex quatuor Cardinalibus, ſive ex duobus Prælatis dictam peculiarem Congregationem conſtituentibus, pro ſuo arbitrio, demandare valeat.

Computa Generalia eidem exhiberi mandat ſingulis quatuor Menſibus

§. 9. Huic ipſi Congregationi Particulari rationes, & computa generalia Fabricæ, eorumque ſummaria, ſingulis quatuor Menſibus exhibenda ſtatuimus & mandamus, ut eadem Congregatio, habito præ oculis univerſo ſtatu œconomico ipſius Fabricæ, de propoſitis ſumptibus opportuna conſilia capere poſſit. Dumque Cardinales & Prælati ad conſultandum convenient, quod quatuor ſaltem vicibus in an-

no

Digitized by Google

no fieri debebit, ad Aulæ limen adſtare volumus ipſius Fabricæ Ratiocinatorem, & Architectos, atque Pictorem operibus teſſelatis præpoſitum, necnon ipſius Fabricæ promptuarii Cuſtodem, vulgo *Fattor Generale* nuncupatum, ut præſto ſint ad omnia, quæ ipſa Congregatio ab iis requirenda, vel demandanda judicabit.

§. 10. Denique, quum Nobis omnia comperta eſſe nequeant, quæcumque ad rectum œconomicum regimen ejuſdem Fabricæ opportuna forſan exiſtant, volumus etiam, ac præſentium Litterarum tenore decernimus & mandamus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, una cum tribus præfatis aliis Cardinalibus, ac duobus Prælatis prædictæ Congregationi Particulari per Nos adſcriptis, cum primum fieri poterit, non intermiſſo interim curſu Congregationum Generalium, & Particularium a Nobis etiam ſuperius præſcripto, accurata inſtituatur & peragatur viſitatio ipſius Fabricæ ejuſque ſtatus œconomici activi & paſſivi, conditiſque Decretis, quæ ipſis opportuna videbuntur, eorum relatio ad Nos fiat; Nos enim quæcumque ab ipſis rite ſtatuta & ordinata noverimus, Apoſtolica confirmatione roborare, atque Auctoritatis noſtræ præſidio juvare parati ſumus, certam habentes fiduciam, nihil ab ipſis decernendum fore, quod conſentaneum non ſit menti ac propoſito noſtro, rectæ nimirum atque fideli adminiſtrationi redditiuum ac proventuum ipſius Fabricæ, eorumque opportunæ erogationi, reſecatis abuſibus, ſi qui forte elapſi temporis decurſu circa hæc invecti fuiſſe dignoſcantur, certiſque rationibus conſtitutis, per quas optimo rerum ordini in futurum etiam conſulatur.

Interim viſitationem ſtatus activi & paſſivi haberi jubet, ut Relatio Pont. fiat.

§. 11. Atque ita & non aliter in præmiſſis omnibus agendum & procedendum decernimus & ſtatuimus, Non obſtantibus contrariis forſan Apoſtolicis Conſtitutionibus & Ordinationibus, ſeu ejuſdem Fabricæ & Congregationis Generalis erectione, ſtatutis, uſibus, ſtylis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, aliiſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Clauſulæ etiam derogatoriæ contrariis.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc noſtrarum conſtitutionis, deputationis, erectionis, electionis, adſcriptionis, mandatorum, voluntatum, ac decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. decimo ſeptimo Kalendas Decembris, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Digitized by Google

AVIÆ NEOPHYTÆ

Aſſeritur jus offerendi ad Baptiſmum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes.

Epiſtola ad R. P. Petrum Hieronymum Guglielmi Congregationi S. Officii Aſſeſſorem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontifex alias docuit, quinam Jus habeant offerendi infantes ad Baptiſmum.

PROBE te meminiſſe arbitramur, Nos in Epiſtola noſtra *die* 28. *Menſis Februarii Anni* 1747. ad Venerabilem Fratrem Vicarii Urbis Vicelgerentem, Tarſenſem tunc temporis Archiepiſcopum, nunc autem Conſtantinopolitanum Patriarcham conſcripta, quæ typis excuſa, deinde in ſecundum Bullarii noſtri Tomum inſerta fuit, definiiſſe, patrem, qui ex Judaica perfidia ad Chriſtianam Fidem converſus ſit, poſſe filium ſuum infantem vel impuberem, Judæa Matre licet diſſentiente, Sanctæ Religioni noſtræ initiandum offerre; Matri etiam Chriſti Fidem amplexæ hanc eamdem poteſtatem ineſſe, quantumvis Pater in Judaiſmo perſeverans contradicat; præterea hujuſmodi offerendi jus ad Tutores pertranſire; illiuſque paternum quoque Avum participem eſſe, qui, ſecundum opinionem, quæ Tribunalium decretis pluries rata habita, & confirmata eſt, Nepotem infantem vel impuberem Sanctæ Religioni Chriſtianæ valide offert, etiamſi vel Pater, vel Mater, aut etiam utrique in Judaiſmo permanentes contradicant. Qua quidem de re omnia in eadem Epiſtola noſtra plene diſcuſſa & comprobata reperiuntur. Verum quia nulla ibidem Paternæ Aviæ facta mentio eſt, num videlicet hæc Nepotem infantem, vel impuberem, Parentibus etiam illius, ac Tutoribus contradicentibus, Sanctæ Religioni noſtræ offerendi jus haberet; eventus nuperrime contigit, qui de hac quoque re Nobis agendi occaſionem præberet. Judæus etenim cum deceſſerit, ac filios duos uxoremque gravidam reliquerit, eamdemque uxorem tutricem conſtituerit, aliis etiam Judæ tutoribus, tam filiorum, qui nati, quam qui naſcituri eſſent, nominatis; ſuperſtes Avia paterna erat, Chriſtianam Fidem jamdudum amplexa, quæ Sanctæ Religioni nepotes offerre volebat, & cujus pio propoſito ac ſtudio tam patrui, quam paternæ amitæ, Judæi ſcilicet prius defuncti fratres, & ſorores, qui antea pariter Sanctum Baptiſmum receperant, adhærebant. Cum itaque controverti cœptum ſit, num hujuſmodi oblatio acceptari poſſit ac debeat, ea in præſens quæſtio neceſſario inſtituenda eſt, quæ in altera Epiſtola plane prætermiſſa fuit; exacteque diſcutiendum, num Avia nepotes offerendi poteſtatem habeat, & num ea oblatio acceptanda, quamvis tam Mater tutrix, quam alii tutores Judæi contradicant. Hoc controverſiæ caput argumentum erit præſentis Epiſtolæ noſtræ, quam Tibi, Dilecte Fili, directam volumus, quoniam in Sanctiſſimæ Inquiſitionis Tribunali, in quo Aſſeſſoris Officium laudabiliter ſuſtines, eadem res inter Conſultores primum, tum inter Cardinales coram Nobis examinata eſt, omnibus ante perlectis, quæ a Viris expertiſſimis pro utraque parte ſcripto deducta fuerunt.

Nunc definiendum, an Avia neophyta Nepotes infantes valide offerat, diſſentiente Matre, & Tutoribus Judæis.

§. 2. In hujus autem quæſtionis examine occurrit ſtatim Nobis difficultas hujuſmodi. Nemini, quod ſuum non ſit, licite offerendi poteſtas eſt, neque eam oblationem, ſi fiat, recipere ullo modo licet, non igitur ea oblatio recipienda eſt, per quam infans in Judaiſmo natus Sanctæ Religioni initiandus offertur, niſi ab eo fiat qui eam in ipſum auctoritatem habeat, quæ patria poteſtas appellatur. Quare cum paterna Avia in filios filii ſui patria poteſtate minime prædita ſit, primo ſtatim intuitu viſum eſt Nobis legitime inferri poſſe, neque illi poteſtatem eſſe Nepotes infantes aut impuberes licere offerendi, neque oblationem ab ea factam

Dubitatur præcipue propter defectum patriæ poteſtatis.

Digitized by Google

S O P R A L' O F F E R T A

Fatta dall' Ava Neofita di alcuni ſuoi Nipoti infanti Ebrei alla Fede Criſtiana.

Lettera a Monſignor Pier Girolamo Gulielmi Aſſeſſore del Sant' Officio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AVRA' ella la bontà di ricordarſi, eſſere ſtato da Noi ſtabilito nella noſtra Lettera ſcritta *ai 28. di Febbrajo 1747.* a Monſignor Vice Gerente, allora Arciveſcovo di Tarſo, ed ora Patriarca di Conſtantinopoli, che fu data alle ſtampe, e di poi inſerita nel ſecondo tomo del noſtro Bollario, potere il Padre Neofito offerire alla Santa Fede il Figlio infante, o impubere, ancorchè diſſenta la Madre Ebrea; poterſi ciò fare dalla Madre Neofita, benchè il Padre Ebreo contraddica; paſſare queſto diritto d' offerire anche a' Tutori, e finalmente eſſerne partecipe l' Avo paterno, che, giuſta l' opinione più volte canonizzata ne' Tribunali, validamente offre il Nipote infante, o impubere alla Santa Criſtiana Religione, ancorchè diſſentano o il Padre, o la Madre, o pure ambidue reſtati nell' Ebraiſmo. Tutto nella Lettera fu pienamente diſcuſſo, e comprovato. Nulla però in eſſa ſi parlò dell' Ava Paterna, cioè, ſe queſta aveſſe il diritto di offerire il Nipote infante, o impubere alla noſtra Santa Fede, ancorchè contraddicano i di lui Genitori, e Tutori Ebrei; ma eſſendo poco tempo fa ſucceduto il caſo, che eſſendo morto un Ebreo, ed avendo laſciati due Figli, e la Moglie gravida, con averla fatta tutrice, ed unitamente coll' avervi nominati altri Ebrei tutori de' Figli nati, e che erano per naſcere, ed eſſendo viva l' Ava paterna, già fatta Criſtiana, e volendo queſta offerire i Nipoti alla Fede Criſtiana, ed aderendo alle di lei pie premure gli Zii, e le Zie paterne, cioè i fratelli, e ſorelle del predefonto, che tempo fa ricevettero il Santo Batteſimo; nata controverſia, ſe tale obblazione poſſa, e debba accettarſi, è ora preciſo l' entrare nella queſtione, di cui l' altra volta non ſi trattò; ſtrettamente eſaminando, ſe poſſa l' Ava offerire i Nipoti, e ſe l' offerta debba accettarſi, ancorchè contraddica la Madre tutrice, e contraddicano ancora i Tutori Ebrei; ed a queſto punto è riſtretta la preſente noſtra Lettera, che ſcriviamo a lei, giacchè nel Tribunale della Santiſſima Inquiſizione, in cui ella lodevolmente adempie l' officio di Aſſeſſore, ſi è queſto punto prima eſaminato fra i Conſultori, e di poi fra i Cardinali alla noſtra preſenza, dopo aver lette, e conſiderate le Scritture fatte da' bravi Profeſſori per l' una, e l' altra parte.

Il Pontefice ha altrove trattato di quelli, che hanno diritto di offerir i bambini al Batteſimo.

Ora ſi deve eſaminare, ſe l' Ava poſſa validamente offrire i Nipoti infanti, contraddicendo la Madre, e i Tutori Ebrei.

§. 2. Nell' eſame di queſto punto abbiamo incontrata la ſeguente difficoltà. Non può veruno lecitamente offerire ciò, che non è ſuo; nè la di lui offerta può in veruna maniera accettarſi; e però non può farſi, nè accettarſi l' offerta alla Santa Fede d' un infante nato nell' Ebraiſmo, ſe non è fatta da chi ha l' autorità, che diceſi patria podeſtà, ſopra lo ſteſſo. Non avendo dunque l' Ava paterna patria podeſta ſopra i figli del figlio, ci è ſembrata, a prima viſta, legittima la conſeguenza, nè poter eſſa lecitamente offerire i nipoti infanti, o impuberi, nè poterſi lecitamente accettare l' offerta, contraddicendo particolarmente la Madre tutrice,

Di ciò principalmente ſi dubita per la mancanza della patria poteſtà.

ctam licite acceptari poſſe, præſertim cum Mater tutrix contradicat, eique aſſentiantur Tutores eidem matri a Genitore adjuncti.

Parentes olim filios impuberes tam in Clerum, quam in ſtatum Regularem adſcribendos offerebant.

§. 3. Neminem ſane, niſi Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ admodum imperitum, ignorare arbitramur, per plura ſæcula eam in Eccleſia diſciplinam viguiſſe, qua Genitores proprios filios impuberes non modo Eccleſiaſticæ vitæ, adeoque Clericali ſtatui, ſed etiam Monaſticæ diſciplinæ offerebant; quibus proinde filiis, etiam cum ad eam pervenerant ætatem, in qua bonum a malo diſcernendi facultas eſt, interdictum erat ab ea vitæ conditione reſilire, cui adhuc infantes vel impuberes a Parentibus deſtinati fuerant; hujuſmodi autem diſciplinæ moderationem paucis ab hinc ſæculis inductam eſſe.

Monumenta de Clericis factis ex oblatione patentum.

§. 4. Et quidem, quod ad eam ſpectat oblationem, qua infantes in Clerum recipiendi, ac Tonſura, & Lectoratu initiandi offerebantur, complura videre licet apud Morinum *de Sacris Ordinat. p. 3. exercil. 5. de Tonſura Cler. c. 2.*, apud Martene *de antiquis Eccleſiæ ritibus t. 2. l. 1. c. 3. n. 3.* Boſquetum *in Notis ad Epiſt. Innoc. III.* 136. *l. 1. regeſto* 14. *p.* 351. Nuperrime vero aureus annulus repertus eſt, quem, ut ejus capacitas indicat, pro duorum, aut trium menſium infante confectum fuiſſe oportet. In eo aliquot litteræ impreſſæ erant, quibus infantem illum *Levitam* eſſe innuebatur; quod tamen non ita intelligendum eſt, ut illum Diaconum fuiſſe credamus, verum tantummodo in Clerum cooptatum fuiſſe, quemadmodum a viro erudito Patre Baldino in ſuis notis ad Anaſtaſium Bibliothecarium *tom.* 4. ad Vitam Sancti Eugenii Papæ *ad pag.* 61. *& ſeq.* valde appoſite demonſtratur.

Item de Monachis.

§. 5. De illa autem oblatione, per quam pueri Monaſterio addicebantur, inter cæteros Pater Mabilonius *in ſua Præfatione ad ſæculum ſextum Benedictinum num.* 36. quamplurima ediſſerit; item Muratorius *tom.* 5. *Antiquitatum Italiæ medii ævi diſſertatione* 65. *col.* 380. *& ſeqq.* Alia, quæ ad hujuſmodi rem pertinent monumenta a Gratiano *ad Cauſam* 20. *quæſt.* 1. collecta habentur. Idem autem antiquo etiam Concilii Toletani adagio comprobatur, quod a Clemente III. in Decretali ſua: *Cum Virum, de Regularibus*, pariter uſurpatum invenitur, quod ſcilicet *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit profeſſio*. Dartis *in Commentariis ad Decretum Gratiani part* 2. *Cauſ.* 20. *quæſt.* 1. omnia, quæ ibi continentur, ita in compendium redigit: *Olim pater poterat filium ſuum impuberem Monaſterio delegare & tradere, nec liberum illi reverti ad ſæculum*. Si quis autem ſuper hujuſmodi re plenius omnia cognoſcere cupiat, conſulere poterit Calmetum *ſuper cap.* 59. *Regulæ Sancti Benedicti*, & Haeſtenum *in part.* 2. *Diſquiſitionum Monaſticarum lib.* 4. *tract.* 2. *diſquiſit.* 5.

Quo tempore, & quatenus huic diſciplinæ modus impoſitus.

§. 6. Diſciplina hujuſmodi ad uſque Cœleſtinum III. permanſit, qui Pontifex eodem moderamine adhibito, decrevit, puerum Monaſterio oblatum, cum ad diſcretionis annos pervenerit, interrogari debere, num illi remanendi, an abeundi voluntas ſit; eumque, quoties abeundi animum habeat, nullatenus ad remanendum cogi debere: Ita in Decretali ipſius *in Cap. Cum ſimus, de Regularibus*, videre eſt, cum qua Innocentius III. *lib.* 15. *epiſt.* 116. ad Epiſcopum Lugdunenſem conſcripta etiam concordat. Cœleſtinum III. diſciplinæ illi modum impoſuiſſe dictum a Nobis eſt; eo quod non omnino ac penitus eamdem ſuſtulerit aut abrogaverit; quin immo hodiernis etiam temporibus, quoties non obſtent peculiares Regularium Ordinum, ſive Inſtitutorum Conſtitutiones, de quibus agit Fagnanus *in Cap. Cum Virum, de Regularibus*, aut recentiores Pontificię Conſtitutiones, quæ certam ætatem præſtituunt pro illis, quibus intra Monaſterii ſepta pernoctandum ſit: quod ſpectat ad Jus Canonicum Decretalium, nequaquam vetita eſt (ſalva ſemper Concilii Tridentini obſervantia quantum ad ætatem, ac tempus Tyrocinii, & Profeſſionis) ea oblatio, qua filii impuberes Monaſticæ vitę offeruntur. Ex hujuſmodi autem oblatione tres effectus exiſtunt; primo, quod filius impubes a Religione recipi poteſt; deinde quod parenti patria uti poteſtate, ut eumdem ad ſæcularem ſtatum revocet, amplius integrum non eſt; denique quod etiamſi filio impuberi ante pubertatis annos Religioſa Clauſtra deſerere minime permiſſum eſt, quod ipſi tamen facere licet, ubi eam attigerit ætatem, in qua poteſtatem habet, ut de ſeipſo diſponat; poteſt nihilominus Religio proprio jure uti.

ut

Digitized by Google

trice, e ſtando uniti colla Madre pure i Tutori dati in compagnia d'eſſa dal Padre.

§. 3. Sarebbe troppo rude, e poco pratico delle Storie Eccleſiaſtiche, chi non ſapeſſe, eſſer ſtata per più ſecoli vigente nella Chieſa la diſciplina, giuſta la quale i Genitori oſſervavano alla vita Eccleſiaſtica, e così al Chericato, ed anche al Monacato, i propri figli impuberi; a' quali veniva, ancorchè giunti all'età, in cui ſi diſcerne il bene dal male, vietato il recedere dalla vita, a cui erano ne' loro primi anni ſtati deſtinati dai loro Genitori; e che tal diſciplina fu moderata ne' ſecoli da noi non tanto remoti.

Anticamente i Genitori offerivano i propri figli impuberi al Chericato, ed anche al Monacato.

§. 4. Dell'offerta, che facevaſi degl'infanti alla Chieſa, acciò foſſero ricevuti nel Clero, ed ammeſſi alla Tonſura, ed al Lettorato, diſcorre diffuſamente il Morino *de Sacris Ordinationibus alla part. 3., exercit. 5. de Tonſura Clericor. cap. 3.* il Martene *de antiquis Eccleſiæ Ritibus tom. 2. lib. 1. cap 3. num. 3.*, il Buiquero *nelle Note alla Lettera d'Innocenzo III. 136. lib. 2. regeſto 151.*, ed ultimamente ſi è ritrovato un Anello d'oro, dal di cui cerchio ſi comprende, eſſere ſtato per un infante di due o tre meſi. Nel cerchio d'eſſo erano alcune lettere impreſſe, che additavano, che il Fanciullo era *Levita*; il che non ſignifica già, che foſſe Diacono, ma che era ſemplicemente ammeſſo nel Clero, come molto bene dimoſtra l'erudito Padre Baldini nelle ſue Note ad Anaſtaſio Bibliotecario *tom. 4.* ſopra la Vita di Sant'Eugenio Papa *alla pag. 61. e ſeguenti*.

Pruove dell obblazione de Cherici.

§. 5. Dell'offerta poi, che facevaſi de'Fanciulli al Monacato; trattano fra gli altri diffuſamente il Padre Mabillon *nella ſua Prefazione al ſecolo ſeſto Benedittino num. 36.*, il Muratori *nel tom. 5. Antiquit. Italic. medii ævi alla diſſert. 65. col 380. & ſeq.* Altri monumenti, che appartengono a queſto propoſito, ſono radunati dal Graziano *alla Cauſa 20. queſt. 1.*, il che anche reſta comprovato dall'antico Adagio del Concilio Toletano, riaſſunto da Clemente III. nella ſua Decretale: *Cum Virum, de Regularibus*, che *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit profeſſio*. Il Dartis *ne' Commenti al Decreto di Graziano part. 2. Cauſ. 20. quæſt. 1.* fa in queſto modo il compendio di quanto ivi ſi contiene: *Olim pater poterat filium ſuum impuberem Monaſterio delegare, & tradere, nec liberum illi reverti ad ſæculum*; e chi ſopra queſto punto voleſſe pienamente ſoddisfarſi, baſta, che legga il Calmet *ſopra il cap. 59. della Regola di S. Benedetto*, e l'Haefreno *nella part. 2. delle diſquiſizioni Monaſtiche lib. 4. tract. 2. diſquiſit. 5.*

Altre della obblazione de' Monaci.

§. 6. Durò queſta diſciplina fino al Pontefice Celeſtino III. che fu quello, che la moderò; avendo determinato, che il fanciullo offerto al Monachiſmo, giunto agli anni della diſcrezione debba interrogarſi, ſe vuol reſtare, o partire, e che volendo partire, non debba in verun modo eſſer forzato a reſtare. Così ſi legge nella ſua Decretale *nel cap. Cum ſimus, de Regularibus*, colla quale anche concorda il Pontefice Innnocenzo III. *ad lib. 15. lett. 116.* ſcritta al Veſcovo di Lione. Si è detto, che il Pontefice Celeſtino III. la moderò, non avendola in tutto, e per tutto levata, o ſia abrogata: imperocchè ancora oggidì, quando non oſtino le Coſtituzioni particolari delle Religioni, o ſia degli Iſtituti Regolari, de' quali parla il Fagnano *nel cap. Cum Virum, de Regularibus*, o quando non oſtino le più recenti Coſtituzioni Pontificie, che prefiggono una certa eta a quelli, che debbono pernottare ne' Chioſtri, in ciò che riguarda il diritto Canonico delle Decretali, non è vietata (ſalva ſempre l'oſſervanza del Concilio di Trento quanto all'età, ed al tempo del Noviziato, e della Profeſſione) l'offerta, che ſi fa da' Genitori de' figli impuberi al monacato: Naſcendo da queſta offerta tre effetti; uno, che il figliuolo impubere può riceverſi dalla Religione, l'altro, che il Padre non ſi può più ſervire della patria podeſtà per richiamarlo al ſecolo; l'ultimo, che quantunque prima degli anni della pubertà il figlio impubere non può abbandonare i Chioſtri, eſſendogli ciò permeſſo, giunto che ſarà all'età, in cui può diſporre di ſe ſteſſo, può però la Religione ſervirſi del proprio diritto di cacciarlo anche prima degli anni della pubertà, quando, ricevendolo, non ſi foſſe obbligata a ri-

In qual tempo, e fino a qual ſegno foſſe moderata queſta diſcipli

tener-

Digitized by Google

ut etiam ante pubertatis annos eumdem dimittat, dummodo in eo recipiendo ea ſe obligatione non obſtrinxerit, ut uſque ad dictum tempus eumdem retineret, quemadmodum valde appoſite Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 13. ediſſerit. Eadem de ſponſalibus dicenda, quæ pro filiis impuberibus ab eorum parentibus fiunt. Secundum veterum Canonum præſcriptum, filii, etiam poſtquam ad puberem ætatem pervenerant, ea ſervare tenebantur, quemadmodum colligitur ex Decretali, quæ Pontifici Hormiſdæ attribuitur, & quæ *in cap. Tua Fraternitas ſub tit. de Deſponſatione impuberum* refertur: *Poteſt autem filium nondum adultum (voluntas cujus diſcerni non poteſt) pater, cui vult, matrimonio tradere; & poſtquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere*. Verum Pontifex Bonifacius VIII. in ſua Decretali, cujus initium: *Infantes*, & quæ in titulo *de Diſpoſitione impuberum*, *lib.* 6. unica eſt, antiquas Canonicas diſpoſitiones moderatus eſt, ſtatuitque, impuberes poſtquam ad pubertatem pervenerint, nequaquam obligari ad ea adimplenda ſponſalia, quæ a parentibus eorum facta ſint, niſi eadem, poſtquam puberes evaſerint, aliqua ratione approbent: *Niſi per cohabitationem eorum mutuam, ſeu alias verbo, vel facto ipſorum, liquido appareat, eoſdem in eadem voluntate, factos majores ſeptennio, perdurare*.

Idem jus fere obtinet in Sponſalibus impuberum.

Jus prædictarum oblationum in patria poteſtate fundatur.

§. 7. Tam antiquis autem, quam hodiernis temporibus non defuere, qui diſciplinam illam auderent improbare, ſecundum quam, ut dictum paulo ante eſt, impuberi filio Monaſticę vitæ a parentibus oblato, amplius illam deſerere interdictum erat. Rhabanus in libro ad Ludovicum Imperatorem conſcripto invehitur in eos, a quibus id affirmabatur, contenditque, eos id aſſerere, quod ſit *contra ſuperiorum ſæculorum ſententiam, immo etiam contra Conciliorum, & Pontificum decreta*. Idem argumentum hac noſtra ætate a Joanne Petro Guibert *tom.* 2. *ſui Corporis Juris Canonici tit.* 23. *de Eccleſia ad ſect.* 4. pertractatum eſt. Hanc eamdem cauſam Hugo Menardus *cap.* 66. *Concord. Reg.* agendam ſuſcipit, ſtatuendo jus illud, per quod filiorum ad Monaſticam vitam oblatio fit, in effrænata patria poteſtate fundatum eſſe: *Dico hoc jus eſſe a naturali poteſtate, quam habent parentes in liberos, qui poſſunt eos etiam vendere neceſſitatis cauſa; ergo etiam devotionis cauſa Deo offerere in perpetuum ejus obſequium, tam pro ſalute ſua, quam liberorum; modo id fiat pura intentione, & devotione*. Quæ quidem ratio admitti poſſe videtur, dummodo veteri illi patriæ poteſtati non innitatur, adeo affrænatæ, ut ejus vigore licitum eſſet patri non modo filium venumdare, ſed etiam occidere, ſi ita ei collibuiſſet, quemadmodum apud Sigonium *de Jure antiquo Civium Romanorum ad cap.* 10. videre eſt; ſed alteri potius mitiori patriæ poteſtati, quam Romani adoptarunt, poſtquam a Græcis, cum bonarum artium diſciplina, morum etiam humanitatem & cultum didicerunt, quæ poteſtas reſtricta fuit ad moderatam in filios coercitionem, reſervata Magiſtratibus ſeveriori, quando ea opus foret, & ad omnimodam diſpoſitionem ſtatus filiorum, & vitæ generis, atque conditionis, quam uſque ad exitum ſervare, & profiteri deberent. His eiſdem limitibus definita fuit, apud Judęos patria poteſtas ſuper filios ac filias, cum *cap.* 11. *lib. Judicum* legatur, Jephte votum Domino voviſſe, ſi eidem datum eſſet ſuperare filjos Ammon, quicumque primus de Domo ipſius egrediens ſibi redeunti occurriſſet, eam ſe holocauſtum Domino oblaturum; cum autem prima eidem occurriſſet unigenita ipſius filia, votum adimplere non omiſiſſe, atque eam Deo immolaſſe. Sane inter ſacros Interpretes diſputatio & controverſia eſt, num Jephte, hujuſmodi votum faciendo, & adimplendo, peccatum commiſerit, necne. S. Thomas *in* 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 2. *ad ſecundum* conſiderans, Jephte in Epiſtola ad Hebræos *cap.* 11. Sanctorum Catalogo poni, probabile eſſe ait, Jephte peccati ſui pœnitentiam egiſſe: *Probabile eſt, eum pœnituiſſe de facto iniquo*. Eiſdem veſtigiis inſiſtit Suarez *tom. de Religione lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 12. *Factum illud contra legem naturalem erat, & contra legem ſcriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente, quæ procedit, & obligat etiam titulo Religionis, & voti, quia pater non eſt dominus vitæ filiæ, ut illud vovere, aut ſacrificare poſſit*. Atque hiſce quidem comprobatum videmus, patriæ auctoritati ac poteſta-

Patria poteſtas juſtis limitibus definita apud Hebræos viguiſſe probatur.

Factum Jephte, quomodo accipiatur, hoc indicat.

Digitized by Google

teneιlo fino al detto tempo, come molto bene la diſcorre il Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 1. num* 13. Simile è il caſo degli Sponſali, che ſi fanno pe' figli impuberi da' loro Padri. Giuſta gli antichi Canoni, erano i figli obbligati a mantenerli ancor dopo, che erano giunti all'età pubere, come ſi deduce da una Decretale attribuita al Pontefice Ormiſda, e riferita *nel cap. Tua Fraternitas*, *ſotto il tit. de Deſponſatione impuberum*: *Poteſt autem filium nondum adultum (voluntas cujus diſcerni non poteſt) pater, cui vult, matrimonio tradere; & poſtquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere*. Ma il Pontefice Bonifacio VIII. nella ſua Decretale, che incomincia: *Infantes*, ed è l'unica nel titolo *de deſponſatione impuberum*, *al lib.* 6. modernò le antiche Canoniche diſpoſizioni, determinando, non eſſere obbligati gl' impuberi, fatti puberi, a mantenere gli ſponſali fatti da' lor genitori, ſe giunti alla pubertà, in qualche maniera non li approvano: *Niſi per cohabitationem eorum mutuam*, *ſeu alias verbo*, *vel facto ipſorum*, *liquido appareat*, *eoſdem in eadem voluntate*, *factos majores ſeptennio*, *perdurare*.

Le iſteſſe regole procedono in materia di Sponſali.

§. 7. Ne' tempi antichi, ed anche ne' noſtri, non è mancato chi ha avuto l' ardire di diſapptovare la predetta diſciplina, ſecondo la quale, come poc' anzi ſi è detto, il figlio impubere offerto da' genitori al Chioſtro, non poteva più abbandonarlo. Rabano in un libro ſcritto a Lodovico Imperatore impugnò quelli, che ciò aſſerivano, ſoſtenendo, che la loro aſſerzione era *contra ſuperiorum ſæculorum ſententiam*, *immo etiam contra Conciliorum & Pontificum decreta*. Ne' noſtri tempi queſto ſteſſo argomento è ſtato ben trattato da Giovanni Pietro Gubert *nel tom.* 2. *del ſuo Corpo del Jus Canonico tit.* 23. *de Eccleſia alla ſez.* 2. Entra in queſto ſteſſo arringo Ugone Menardo *nel cap.* 66. *Concord. Reg.* ponendo il fondamento per l'offerta de' figli al Chioſtro nel effrenata podeſtà paterna: *Dico hoc jus eſſe a naturali poteſtate*, *quam habent parentes in liberos*, *qui poſſunt etiam eos vendere neceſſitatis cauſa*; *ergo etiam devotionis cauſa Deo offerre in perpetuum ejus obſequium*, *tam pro ſalute ſua*, *quam liberorum*; *modo id fiat pura intentione*, *& devotione*. E queſto diſcorſo è plauſibile, ogni volta che non ſi riconoſca per di lui baſe quell' antica effrenata podeſtà paterna, con cui non ſolo era permeſſo al padre di vendere il figlio, ma ancora privarlo di vita, ſe così gli foſſe piaciuto, come può vederſi appreſſo il Sigonio *de Jure antiquo Civium Romanorum al cap.* 10. ma quella più moderata podeſtà paterna, che adottarono i Romani dopo aver appreſa da' Greci la diſciplina delle buone lettere, ed anche la piacevolezza ed umanità del coſtume, qual podeſtà era riſtretta ad un moderato gaſtigo de' figli, riſervato il più ſevero a' Magiſtrati, quando ve ne foſſe ſtato di biſogno, e ad una diſpotica diſpoſizione dello ſtato de' figli, e di quel tenore di vita, che dovevano mantenere, e profeſſare ſino alla morte, dentro queſti ſteſſi confini fu riſtretta l' autorità paterna ſopra i figli, e le figlie degli Ebrei; leggendoſi *nel cap.* 11. *del Libro de' Giudici*, che Jeſte fece voto a Dio di ſagrificargli il primo, che da' confini della ſua Caſa gli foſſe venuto incontro dopo aver ottenuta la grazia di vincere e ſuperare i figli d' Ammon; e che eſſendo ſtata la prima ad incontrarlo la ſua unigenita figlia, non laſciò d'adempiere il voto, e la ſagrificò a Dio. Si diſcorre, e ſi controverte fra i ſagri Interpreti, ſe Jeſte nel fare, e nell'eſeguire il voto, commetteſſe peccato. S. Tommaſo *nella* 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 2. *ad ſecundum*, conſiderando, che Jeſte è poſto nel Catalogo de' Santi nella lettera agli Ebrei *al cap.* 11. dice, eſſer probabile, che Jeſte faceſſe penitenza del ſuo peccato: *Probabile eſt*, *eum pœnituiſſe de facto iniquo*. Per la ſteſſa ſtrada cammina il Suarez *nel tomo* 2. *de Religione al lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 12. *Factum illud contra legem naturalem erat*, *& contra legem ſcriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente*, *quæ procedit*, *& obligat etiam titulo religionis*, *& voti*, *quia pater non eſt dominus vitæ filiæ*, *ut illam vovere*, *aut ſacrificare poſſit*. Ed ecco provato, che all' autorità, e podeſtà paterna preſſo gli Ebrei non era anneſſo il diritto della

Tal ſorta di obblazioni proviene dalla patria podeſtà.

La Patria podeſtà dentro i giuſti confini riſtretta era in vigore anche appreſſo i Giudei. Ciò dimoſtrà il fatto di Jeſte.

vita

Digitized by Google

poteſtati apud Judæos jus vitæ, & necis ſupra filios nequaquam adnexum fuiſſe. Alii porro ſunt, qui Jephte a peccato excuſant, vel quod eumdem Spiritus Sancti inſtinctu, qui præcepto æquipolleat, votum feciſſe, atque ad impleviſſe dicant (quod nihil facit ad rem, de qua hic agitur), vel quod is filiæ ſuæ non naturalem mortem, ſed civilem dederit, eamdem ab hominum commercio ſegregatam Deo conſecrando, ac perpetuæ virginitati deſtinando. Quidquid ſit de hac opinione, Nos eam in medio relinquimus, utpote quam communi Patrum, & Interpretum ſententia improbari videamus, quemadmodum tum in Diſſertatione Calmeti ſuper hac materia, tum in Suarez *loco citato*, tum docte admodum in Sylvio *in Commentariis ſupra* 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 2. *concluſ.* 7. videre eſt. Verum ex eadem ipſa opinione comprobare poſſe videmur, etiam apud Hebræos liberam fuiſſe patri facultatem, ut filium certe vivendi rationi deſtinaret, in qua eidem uſque ad vitę finem permanendum foret; cum neminem deprehenderimus, qui ideo opinioni illi refragetur, propterea quod pater apud Judæos talem auctoritatem minime haberet; ſed quod illiuſmodi interpretatio litterali Divinæ Scripturæ ſenſui contraria videatur.

latio ad Monaſterium fieri debet ab eo, in quo reſidet patris poteſtas, aut ejus exercitium.

§. 8. Jus igitur filios impuberes Clauſtro ſive Monaſterio offerendi, vel cum obligatione perpetuo ibi manendi, vel cum facultate abeundi, ſi, cum ad pubertatem pervenerint, oblationem de ſe factam minime confirment, patriæ poteſtati, atque auctoritati innixum eſt, quemadmodum appoſite a S. Thoma *in quodlibet* 4. *quæſt.* 12. §. *Primo ergo* indicatur: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure ſunt ſub cura parentum, propter hoc quod patiuntur diſcretionis defectum, ſecundum quam poſſint bene regere ſeipſos, ideo in hac ætate poſſunt quidem Religioni tradi, ſi a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipue ſi, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Huic diſſerendi rationi prædeceſſoris quoque noſtri Clementis IV. Decretalis Epiſtola cohęret, *die* 27. *Aprilis* 1267. Viterbii data, & Abbatibus, Abbatiſſis, Prioribus, & Guardianis Prædicatorum, Minorum, Ciſtercienſium, & Præmonſtratienſium de Montepeſſulano, & illius ſuburbiis directa, quę inter ejuſdem Pontificis Epiſtolas 452. numeratur, *tom.* 2. *Theſauri Anecdotorum* a Martene collecti *col.* 459. Nihil ſane pro recto moderamine rerum tam bene, atque utiliter poteſt eſſe proviſum, quod tractu temporis malitia hominum pervertere conetur. Perlatum ad dicti Pontificis aures eſt, eum tunc temporis abuſum invaluiſſe, ut oblationes impuberum ad Monaſteria, a quacumque perſona fierent, promiſcue acceptarentur, idque privati commodi, & emolumenti gratia, ut ſcilicet Monaſteria bonis illis potirentur, quæ ad impuberem oblatum ſpectabant. Apoſtolicus Pontifici zelus tam gravi incommodo obviam ire non prætermiſit, edixitque, ut impuberes nequaquam reciperentur, niſi oblatio a patre, & matre fieret, aut a tutoribus, qui in iis, quæ pertinent ad pupillorum curam aut diſpoſitionem, in jus paternum ſuccedunt: *Abſque voluntate parentum, & tutorum ſuorum.* Ab hoc etiam propoſito non aliena ea quæſtio eſt, quæ a Pontificii Juris peritis diſcutitur, utrum ſcilicet, ſi filius a patre ſine conſenſu matris, vel ſi a matre ſine patris conſenſu offeratur, talis oblatio legitima ſit, atque acceptari poſſit: in qua quæſtione, quamquam ſunt, qui neutram harum oblationum legitimam eſſe contendunt, ex legalis adagii vi, quod *in re communi melior eſt conditio poſſidentis*; magis tamen probanda eſt ea opinio, quæ paterno juri omnimode favet, cum in patre, non autem in matre, patria poteſtas reſideat; quemadmodum videre eſt apud Cardinalem de Turrecremata *in Commentariis ſuper Can. Addidiſtis num.* 2., 20. *quæſt.* 1. Quod ſi quis illud objiceret, Annam Elcanæ uxorem obtuliſſe Deo in Templo inter manus Sacerdotis Heli Samuelem filium ſuum, poſtquam ablactatus fuit, eo quod de ipſo ita Domino ſpopondiſſet: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, quemadmodum *in lib.* 1. *Regum cap.* 1. habetur; facile eſſet reſpondere, id quidem ab Anna, ſed cum Elcanæ viri ſui ac reſpective patris conſenſu factum fuiſſe, juxta id, quod a Toſtato *ad quæſt.* 21. pluribus comprobatur: *ſi autem ſola fuiſſet in voto, non tenuiſſet*; quod etiam Calmetus confirmat.

§. 9. Quorſum noſtra hæc omnis pertineat ratiocinatio, minime tibi obſcurum eſſe

Digitized by Google

vita e morte del figlio. Altri poi ſcuſano Jeſte dal peccato, o per aver fatto ed eſeguito il voto per iſtinto dello Spirito Santo, equipollente ad un precetto (il che non ha che fare col noſtro propoſito); o per non aver data la morte naturale alla ſua figlia, ma una morte civile, conſecrandola a Dio, ſeparandola dal commercio degli uomini, e deſtinandola ad una perpetua verginità. Noi non entriamo nel merito di queſta opinione, vedendola riprovata dal comune ſentimento de'Padri, e degl'Interpreti, come può vederſi in una Diſſertazione del Calmet ſopra queſta materia, nel Suarez *nel luogo citato*, e ben dottamente nel Silvio *ne' Commenti ſopra la* 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 2. *concluſ.* 7. Ma con eſſa ci ſembra poter comprovare, aver anche il padre appreſſo gli Ebrei potuto deſtinare liberamente il figlio ad una certa maniera di vivere, da continuarſi da eſſo fino alla morte; non avendo veduto chi l'impugni, pel motivo che il padre appreſſo gli Ebrei non aveſſe la detta autorità; ma perchè l'interpretazione ſembra contraria alla lettera della Divina Scrittura.

L'obblazione al Monaſtero deve farſi da quello, che ha o la patria podeſtà, o che ne eſercita i diritti.

§. 8. Appoggiaſi dunque il jus di offerire i figli impuberi al Chioſtro, o ſia al Monaſtero, o per dovervi reſtar ſempre, o per poterne partire, ſe giunti alla pubertà non confermano l'offerta fatta d'eſſi loro, all'autorità e patria poteſtà, conforme ben addita S. Tommaſo *nel quodlib.* 4. *quæſt.* 12. *art.* 33. *Primo ergo*: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure ſunt ſub cura parentum, propter hoc quod patiuntur diſcretionis defectum, ſecundum quem poſſint bene regere ſeipſos; ideo in hac ætate poſſunt quidem Religioni tradi, ſi a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipue ſi, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem*. Coerente a queſto diſcorſo è anche una Decretale del Pontefice Clemente IV. ſcritta da Viterbo *ai* 27. *d'Aprile* 1267. agli Abbati, Abbadeſſe, Priori, e Guardiani de'Predicatori, Minori, Ciſtercienſi, e Premonſtratenſi della Città di Mompellier, e luoghi vicini, che è *la* 452. fra quelle del detto Pontefice *nel tomo* 2. *del Teſoro degli Anecdoti* raccolta dal Martene *col.* 459. Non v'è ſiſtema, per buono ed utile che ſia, che col tratto del tempo la malizia degli uomini non s'ingegni di guaſtare. Giunſe a notizia del detto Pontefice, che indifferentemente ſi accettava l'offerta degl'impuberi al Monaſtero, da qualunque perſona foſſe fatta, e ciò per puro intereſſe, che è lo ſteſſo che dire, per acquiſtare i beni, che erano di ragione dell'impubere offerto. L'Apoſtolico zelo ſi oppoſe al grave inconveniente, comandando, che non foſſero ricevuti gl'impuberi ſe l'offerta non foſſe ſtata fatta dal padre o dalla madre, o pure dai tutori, che ſubentrano nel diritto paterno con ciò, che appartiene alla cura o diſpoſizione de' pupilli: *Abſque voluntate parentum & tutorum ſuorum*. Fa anche a propoſito la queſtione promoſſa da'Canoniſti, ſe, offerendoſi dal padre il figlio ſenza il conſenſo della madre, o offerendoſi dalla madre ſenza il conſenſo del padre, ſia legitima l'offerta, e poſſa accettarſi: nella qual queſtione ſebbene alcuni ſoſtengono, non eſſer legittima nè l'una nè l'altra offerta, per l'adagio legale, che *in re communi melior eſt conditio prohibentis*; plauſibile però è l'opinione favorevole in tutto al padre, eſſendo in eſſo la patria podeſtà, e non nella madre, come può vederſi nel Cardinale Turrecremata *ne' Commenti ſopra Can. Addidiſtis*, *num.* 2., [illegible] *quæſt.* 1. E quando mai ſi opponeſſe, aver Anna moglie di Elcana offerto a Dio benedetto nel Tempio, nelle mani del Sacerdote Helì, il ſuo figlio Samuele, dopo avendogli così promeſſo *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, come ſi legge *nel lib.* 1. *de' Re al cap.* 1., non mancherebbe la riſpoſta, che il paſſo fu fatto da Anna, ma col conſenſo di Elcana marito, e padre riſpettivamente; altrimenti non ſarebbe ſtato valido, giuſta ciò, che diffuſamente comprova il Toſtato *alla queſt.* 12. *ſi autem ſola fuiſſet in voto, non tenuiſſet*; il che pure vien confermato dal Calmet.

Dagli Autori perciò faſſi contro del Padre, ma poco o nulla della Madre.

§. 9. Ella già vede lo ſcopo di tutto queſto ragionamento, dal quale potendoſi inſe-

L'offerta perſianto al

Digitized by Google

Hinc Avia ab eo jure excluſa, multo minus videri poſſet nepotes ad Baptiſmum valide obtuliſſe.

eſſe poteſt; cum enim ex ea colligi poſſit, legitimam impuberum oblationem patriæ poteſtatis ſequelam eſſe, cumque paterna avia ea poteſtate minime prædita ſit, jus offerendi nepotem ex filio nunquam ad eam pertinere poteſt; ſi autem id paternę aviæ, cum de nepote ad Clauſtrum, ſive Monaſterium offerendo agitur, interdictum eſt: potiori ratione interdictum illi eſſe debebit hujuſmodi nepotem ad Baptiſmum offerre; etenim, ſecundum recentiorem diſciplinam, eſt ſupra dictum eſt, impubes, qui Monaſticæ vitæ oblatus eſt, cum ad pubertatem pervenerit, Religioſum Inſtitutum deferendi libertatem habet; ſed infanti aut impuberi Judæo ad Baptiſmum oblato, & baptizato, in Chriſtiana Fide permanendum omnino eſt, &, ſi cum ad pubertatem pervenerit, contra facere præſumit, Canonicis pœnis punietur, ſecundum Bonifacii VIII. Decretalem, cujus initium *Contra*, ſub titulo *de hæreticis in ſexto*. Verum quia hujuſmodi argumentationi illud valide opponendum occurit, permultum ſcilicet diſcriminis inter Clauſtrum, ac Baptiſmum intercedere, cum ſine priori æterna ſalus obtineri poſſit, quæ ſine altero neutiquam ſperari poteſt; de Baptiſmo diſpiciendum Nobs hoc loco eſt, ac demonſtrandum, omnia, quæcumque dicta ſunt de oblatione ad Monaſterium, habere locum, etiam cum agitur de oblatione ad Baptiſmum.

§. 10. Res hæc, de qua quærimus, tam a Theologis, quam a Pontificii Juris peritis pertractatur, quinam videlicet ſint, qui filios infantes, vel impuberes Chriſtianæ Religioni, & Sancto Baptiſmati offerendi jus habeant. Primo igitur loco, hujuſmodi jus penes parentes eſſe affirmant, ſive ii Neophyti ſint, ſive etiam Ethnici, vel Judæi; dummodo, ſi tales ſint, fide bona ab eis oblatio hujuſmodi fiat, & infantes baptizati apud Chriſtianos remaneant, neque illis, propter perverſionis periculum, reſtituantur, quemadmodum a Nobis in ſupracitata Epiſtola ad Urbis Vices Gerentem conſcripta plurimis probatum eſt.

Infidelium filii infantes invitis parentibus baptizari non debent.

Concordat Sanctæ Thomæ doctrina *in quodlibet.* 2. *articulum*, 7. *in* 2. 2. *quæſt.* 10. *art.* 12., *&* *in* 3. *part. quæſt.* 68. *art.* 10., ubi docet, infantes Infidelium ſine parentum conſenſu nequaquam baptizari poſſe: eaque doctrina & ab aliis communiter recepta, & cum aliorum Tribunalium Eccleſiaſticorum, tum etiam Supremæ hujus Inquiſitionis ſententiis atque judiciis roborata & confirmata eſt, ut etiam a Nobis in eadem Epiſtola deſuper citata *num.* 4. *& ſeq.* demonſtratum eſt.

Pater filios baptizandos offerre poteſt etiamſi mater diſſentiat.

§. 11. Secundo loco iidem Auctores docent, quoties maritus Chriſti fidem amplectatur, uxore in Judaiſmo remanente, ſi hæc oblationi communis prolis ad Baptiſmum repugnet, jus offerendi penes ſolum patrem remanere, cum non in matris, ſed in patris poteſtate, ſecundum civiles leges, filius ſit; quam rationem etiam Pontifex Greg. IX. adduxit in celebri ſua Decretali: *Ex litteris*, *de converſione Infidelium*. *Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat, cujus ſequitur familiam &c. reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum.*

Idem definitum eſt de avo paterno, qui nepotes habet in poteſtate.

§. 12. Tertio loco, cum, Gregorio XIII. ſummum Pontificatum tenente, controverſia exorta fuiſſet, utrum parernus avus, qui Chriſtianam Religionem amplexus, nepotem ex filio, diſſentiente matre Judæa, baptizandum offerre volebat, id faciendi jus haberet; reſponſum, decretumque eſt, avum matre etiam diſſentiente, offerre poſſe, adeoque oblationem illam admittendam eſſe, quemadmodum admiſſa fuit. Quæ a Nobis in citata Epiſtola noſtra *num.* 17. relata & comprobata habentur. Hujus quoque rei mentionem factam a Sylvio *in tom.* 4. *ſuper* 3. *part. S. Thomæ q.* 68. *art.* 10. *concluſ.* 6. deprehendere licet, cujus verba hujuſmodi ſunt. *Gregorius XIII. dicitur ſtatuiſſe, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur, invita matre Judæa, quæ defuncto patri ſuperſtes erat, quia ſcilicet avus tanquam pater curam Nepotum habet.* Neque vero deſunt judiciales ſententiæ a Tribunalibus prolatæ, quæ a Nobis *loco citato* indicatæ ſunt, per quas avo jus offerendi nepotes permittitur non ſolum ſi, defuncto patre, mater repugnet, verum etiamſi utrique parentes ſuperſtites contradicerent, idque propter eam rationem, quod leges non tantum filium, ſed & filii filium patriæ poteſtati ſubjiciunt: *Qui igitur ex te & uxore tua naſcitur, in tua poteſtate eſt: item qui ex filio tuo & uxore ejus naſcitur, ideſt nepos tuus & neptis, æque in tua ſunt*

pote-

Digitized by Google

inferire, che l'offerta legittima degl'impuberi, è una ſequela della patria podeſtà; ſiccome l'Ava paterna di tal podeſtà non è riveſtita, così ad eſſa non può mai appartenere il jus d'offerire il Figlio del Figlio, o ſia il nipote; e che ſe ciò all'Ava paterna vien proibito, trattandoſi d'offerire il nipote al Chioſtro, o ſia al Monaſtero; con più forte ragione dovrà eſſerle proibito offerirlo al Batteſimo, imperciocchè, ſecondo la più recente diſciplina, come di ſopra ſi è detto, l'impubere offerto al Chioſtro, giunto alla pubertà, può abbandonare la vita religioſa; quando l'infante e l'impubere Ebreo, offerto al Batteſimo, e battezzato, deve proſeguire nella Fede di Criſto, e giunto alla pubertà, contravvenendo, ſarà punito con le pene Canoniche, ſecondo la Decretale di Bonifazio VIII., che incomincia *contra*, nel titolo *de hæreticis*, *in ſexto*. Ma, perchè alla ſopraddetta rifleſſione ſi può validamente opporre, che corre una gran differenza fra il Chioſtro, ed il Batteſimo, potendoſi ſenza quello conſeguire l'eterna ſalute, che ſenza queſto non ſi può ottenere; ci ritroviamo nella neceſſità di aſſumere l'iſpezione del Batteſimo, e dimoſtrare, che quanto ſi è detto nell'offerta al Chioſtro, deve aver il ſuo luogo nell'offerta al Batteſimo.

Il batteſimo del nipoti fatta dall' Ava, che non ha patria podeſtà, molto meno può ſembrare valida.

§. 10. Trattano gli Autori, e Teologi, e Canoniſti la materia, ch'è in queſtione, di quelli, che hanno il diritto d'offerire i figli infanti, ed impuberi alla Criſtiana Religione, e così al Batteſimo. Dicono dunque in primo luogo, che il jus d'offerire è ne' loro Genitori; o ſiano anche Gentili, o Ebrei: purchè, eſſendo tali, facciano l'offerta con buona fede, e gl'infanti battezzati reſtino appreſſo i Criſtiani, e non ſiano loro reſtituiti, pel pericolo della perverſione, come da Noi diffuſamente ſi è dimoſtrato nella noſtra Lettera a Monſignor vice-Gerente. Coerente a queſto diritto è la dottrina di S. Tommaſo *nel quolibet. 2. art. 7.*, *nella 2. 2. quæſt. 10. art. 12.*, *e nella 3. part. quæſt. 68. art. 10.*, ove inſegna, che, regolarmente parlando, non ſi poſſono gl'infanti degl'infedeli battezzare ſenza il conſenſo de' loro Genitori, dottrina ricevuta comunemente dagli altri, e ſoſtenuta, ed eſeguita ne' Tribunali Eccleſiaſtici, ed in queſto ancora della Suprema Inquiſizione, come da Noi fu dimoſtrato nella noſtra Lettera ſopraccitata, indirizzata a Monſignor Vice Gerente *al num. 4. e ſeq.*

Gl'infanti degl'infedeli non ſi poſſono battezzare ſenza il conſenſo de' loro genitori.

§. 11. Inſegnano in ſecondo luogo, che convertendoſi il marito Ebreo, e reſtando la moglie nell'Ebraiſmo, e ripugnando queſta all'offerta del figlio al Batteſimo, reſta il jus d'offerirlo nel ſolo padre; non eſſendo, ſecondo le Leggi Civili, il figlio in podeſtà della madre, ma bensì in quella del padre: della qual ragione ſi prevaleſſe il Pontefice Gregorio IX. nella ſua celebre Decretale: *Ex litteris*, *de converſione infidelium*. *Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat*, *cujus ſequitur familiam &c. reſpondemus*, *patri eumdem puerum aſſignandum*.

Il Padre può da sè ſolo, benchè la madre diſſenta, offerir i figli al Batteſimo.

§. 12. In terzo luogo, eſſendoſi nel Pontificato di Gregorio XIII. eccitata una queſtione, ſe volendo l'Avo paterno, fatto Criſtiano, offerire al Batteſimo il nipote; cioè il figlio del figlio, ripugnando la madre Ebrea, poteſſe farlo; fu riſoluto, che l'avo poteſſe offerire, ancorchè diſſentiſſe la madre, e che l'offerta ſi doveſſe accettare; come in fatti fu accettata. Il tutto è riferito e comprovato da Noi nella citata noſtra Lettera *al num. 17.* Di ciò fa anche menzione il Silvio *nel tom. 4. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. concluſ.* 6. ed ecco le di lui parole: *Gregorius XIII. dicitur ſtatuiſſe*, *ut parvulus*, *quem avus paternus baptizari volebat*, *baptizaretur*, *in vita matre Judæa*; *quæ defuncto patri ſuperſtes erat*; *quia ſcilicet avus tanquam pater*, *curam nepotum habet*. Nè mancano giudicati de' Tribunali, da Noi indicati *nel luogo citato*, giuſta i quali ſi dà all'avo paterno il jus d'offerire i nipoti, non ſolo, ſe, morto il padre, la madre contraddica, ma ancora, ſe, vivendo l'uno e l'altra, ambidue contraddiceſſero; e ciò per la ragione, che le Leggi non ſolo ſottopongono alla podeſtà paterna il figlio, ma anche il figlio del figlio: *Qui igitur ex te & uxore tua naſcitur*, *in tua poteſtate eſt*: *item qui ex filio tuo & uxore ejus naſcitur*, *ideſt nepos tuus*, *& neptis*, *æque in tua ſunt poteſtate*, *& pronepos*, *& proneptis*, *& deinceps cæteri*,

Lo ſteſſo dicesi dell'avo paterno, ch' ha in ſua poteſtà i nipoti.

poteſtate, *& pronepos & proneptis*, *& deinceps cæteri*, ut habetur in Inſtitutionibus Imperialibus, & *in lib.* 4. *de his*, *qui ſui*, *vel alieni juris:* & qui in familia naſcitur, illius capiti, qui avus paternus eſt, ſubjectus remanet; filius vero, qui poteſtati ſubjectus eſt, alios in poteſtate habere non poteſt quemadmodum *l.* 5. *eodem titulo* proſequitur.

Tutores etiam jus habent aſſentiendi, & diſſentiendi quoad baptiſmum pupilli.

§. 13. Quarto loco Auctores prædicti jus offerendi tutoribus attribuunt, ſub quorum cura infantes & impuberes vivunt, cum pro eo, quod pertinet ad illorum educationem, patria poteſtas in ipſos transfuſa ſit; quare quemadmodum de jure non licet, ut ſupra dictum eſt. infantes infidelium ſine parentum conſenſu baptizare; ita neque ſine tutorum conſenſu eoſdem baptizandos offerre permiſſum eſt, ut etiam in citata Epiſtola noſtra § 14 habetur, quod tamen a Soto *in* 4. *ſententiarum diſtinct.* 5. *quæſt. unica art.* 10. *in* 2. *concluſ. ad §. Addit*, non libenter admittitur, cujus hic verba ſubjicimus. *Addit idem Paludanus*, *idem eſſe de puero utroque orbato parente*, *qui*, *renuentibus tutoribus*, *non eſt baptizandus*: *ſed arbitror*, *non eſſe tam atrocem injuriam*, *ac ſi parentes contradicerent*.

Hebræorum infantes in mortis periculo constituti, aut a parentibus abjecti, poſſunt a quocumque baptizari.

§. 14. Omittimus hic verba facere de eo caſus, quum ſcilicet Judæi filius in extremo mortis diſcrimine conſtitutus ſit, quo nempe caſu, repugnantibus etiam parentibus, a quolibet ad Baptiſmum offerri, & baptiſmalibus aquis ablui poteſt; idque ratione modici damni, quod ad parentes inde provenit, graviſſimi autem æternique præjudicii, quod in prolem redundaret, niſi ſalutari lavacro regeneraretur, ut in citata Epiſtola noſtra *ad num.* 8. diſſeruimus. Nec etiam hic agendum cenſemus de altero caſu, ſi forte videlicet evenerit, ut Judæi filius a patre relictus ac deſtitutus ſit; quem, invitis etiam parentibus, baptizandum offerre cuilibet permiſſum eſt, eo quod ipſi, propter deſtitutionem ejuſmodi, patria poteſtate deciderent, juxta reſponſum prædeceſſoris noſtri Gregorii IX. *in cap.* 1. *de infantibus*, *& languidis expoſitis*, ubi ita legitur. *Si a patre*, *vel ab alio*, *ſciente ipſo*, *aut ratum habente* (*relegato pietatis officio*) *infans expoſitus extitit*, *hoc ipſo a poteſtate fuit patria liberatus*: cum iis, quæ inſuper a Nobis in citata Epiſtola *num.* 9. deducta reperiuntur.

Domini filios ſervorum infidelium ad Baptiſmum valide offerunt.

§. 15. Ex Auctorum ſententia, nequaquam denegatum Dominis jus eſt offerendi filios mancipiorum ſuorum infidelium ad ſacrum Baptiſmatis fontem; qua de re licet S. Thomas expreſſe verba non fecerit; cum tamen idem *citatis locis* docuerit, filios eorum, qui apud Chriſtianos Principes ſervitutem civilem ſerviunt, invitis parentibus baptizari non poſſe, ſatis quidem dixiſſe putandus eſt, ut inferre liceat, ejuſdem doctrinam eſſe, quod filii ſervorum, qui ſervi ſint ſervitute pœnali, poſſint a dominis ad Baptiſmum offerri; quemadmodum appoſite a Sylvio *loco citato ad concluſ.* 7. animadverſum fuit, atque ante eum a Suarez *tom.* 3 *ſuper* 3. *part. Sancti Thomæ queſt.* 68. *art.* 10. *diſput.* 24. *ſect.* 5. §. *Dico ſecundo* indicatum fuerat. Porro Judæi Chriſtianorum ſervi ſunt, ſed civili ſervitute, ut docet S. Thomas;

Hebræi ſervitutem civilem ſerviunt apud Chriſtianos non vero pœnalem. Huic tantum ſubjecti ſunt infideles in bello captis, non autem Chriſtiani.

& licet Innocentius III. *in cap. Etſi Judæos*, *de Judæis*, de eiſdem affirmet, quod eos *propria culpa ſubmiſit perpetuæ ſervituti*, cum tamen idem Pontifex ſubjungat, quod *pietas Chriſtiana eos receptat*, *& ſuſtinet cohabitationem illorum*, ſatis indicat, ſe Judæorum ſervitutem civilem innuere voluiſſe; quod etiam Vaſquez *tom.* 2. *ſuper* 4. *part. S. Thomæ*, *qu.* 68. *art.* 10. *diſput.* 154. *cap.* 5. *in fine* probe animadvertit. Servi autem ſervitute pœnali Turcarum filii ſunt, bello capti, non autem filii Chriſtianorum; nam in bellis, quæ Chriſtianos inter geruntur, Juris Gentium rigor in eo dumtaxat, quod ſpectar ad res, non autem in eo, quod ad homines attinet, obſervatur; neque homines bello capti capientium ſervi fiunt, licet hoſtium res in hoſtis dominium tranſeant, qui eiſdem potitur; ita in monumentis a Vinnio collectis *tom* 1. *ſuarum Inſtitutionum Civilium lib.* 1. *tit.* 3. *pag.* 35. noviſſimæ editionis Venetæ haberur. Neque vero juri illi, per quod domino licet filios ſervi ſui, qui ſervitute pœnali ſervus ſit, ad Baptiſmum offerre, patria genitoris poteſtas ullo modo officit: *Nam qui ſerviliter domino ſubjicitur*, *eſt in poteſtate domini*, *tam ratione ſui*, *quam aliarum perſonarum ſibi conjunctarum*, *puta uxoris*, *aut filiorum*, *nec amplius in res ſuas dominium retinet*, *quin & poteſt a domino divendi*. *Loquimur hic de ſervitute proprie dicta*, *vi cu*-

jus

Digitized by Google

come ſi legge nelle Iſtruzion Ceſaree, e *nella l. 4. de his, qui ſui, vel alieni juris*; e chi naſce nella famiglia, reſta ſoggetto al capo d'eſſa, che è l' avo paterno; ed il figlio, che è ſoggetto alla podeſtà dell'avo, non può aver altri ſottopoſti alla ſua, come proſiegue *la l. 5. nello ſteſſo titolo*.

Anche i tutori hanno jus di conſentire, e ripugnare nel Batteſimo de' Pupilli.

§. 13. Danno gli Autori in quarto luogo il jus di offerire a' tutori, ſotto la cura de' quali vivono gl'infanti, e gl'impuberi; eſſendo in eſſi traſfuſa la poteſtà de' genitori in ciò, che riſguarda la loro educazione; per lo che ſiccome, regolarmente parlando, come ſi è detto, non è lecito battezzare gl'infanti degl' infedeli ſenza il conſenſo de' loro genitori, così tampoco non è lecito offerirli al Batteſimo ſenza il conſenſo de' loro tutori, come può vederſi nella citata noſtra Lettera *al §. 14.*; il che però non è di buona voglia ammeſſo dal Soto *nel 4. delle ſentenze diſt. 5. queſt. unic. art. 10. nella 2. concluſ. al §. Addit*; ed ecco le di lui parole: *Addit idem eſſe de puero utroque orbato parente; qui, renuentibus tutoribus, non eſt baptizandus: ſed arbitror, non eſſe tam atrocem injuriam, ac ſi parentes contradicerent*.

I figli degl' Ebrei o ridotti in pericolo di morte, o abbandonati dal padre, poſſono da chiunque offerirſi al Batteſimo.

§. 14. E laſciando da parte il caſo del figlio Ebreo ridotto in pericolo di morte, che può da ognuno offerirſi al Batteſimo, e battezzarſi, ancorchè diſſentano i genitori, e ciò pel poco danno, che eſſi ne riſentono, e pel graviſſimo ed eterno pregiudizio, che proverrebbe alla prole, ſe non foſſe battezzata: come da Noi fu ragionato nella citata Lettera *al num. 8.* Come pure, laſciando da parte l'altro del figlio Ebreo abbandonato dal padre, che ognuno può offerire al Batteſimo, ancorchè i di lui genitori diſſentiſſero, avendo pel loro abbandono perduta la patria podeſtà, giuſta la riſpoſta del Pontefice Gregorio IX. *nel cap. 1. de infantibus & languidis expoſitis* ove così ſi legge: *Si a patre vel ab alio, ſciente ipſo, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expoſitus extitit, hoc ipſo a poteſtate fuit patria liberatus*: con quello di più, che da Noi ſi vede dedotto nella citata Lettera *al num 9.*

I padroni hanno il jus d'offerire il Batteſimo a figli de' loro ſervi infedeli.

§. 15. Ammettono gl' Autori ne' padroni il jus d'offerire al Batteſimo i figli de' loro mancipj infedeli; del che benchè non abbia S. Tommaſo eſpreſſamente parlato, avendo però *ne' luoghi citati* inſegnato, non poterſi battezzare a diſpetto de' loro genitori i figli de' ſervi de' Principi Criſtiani, ma ſervi di ſervitù civile, ha detto quanto baſta per inferire, che, anche giuſta la ſua dottrina, poſſono i padroni offerire al Batteſimo i figli de' loro ſervi, quando ſono ſervi di ſervitù penale; come ben riflette il Silvio *nel luogo citato alla concluſ. 7.*, e prima di lui aveva additato il Suarez *nel tom. 3. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. diſput 25. ſect. 3. §. Dico ſecundo*. Sono gli Ebrei ſervi de' Criſtiani, ma di ſervitù civile, come ben inſegna S. Tommaſo; e benchè il Pontefice Innocenzo III. *nel cap. Etſi Judæos, de Judæis*, dica degli Ebrei, che *propria culpa ſubmiſit eos perpetuæ ſervituti*, ſoggiungendo però, che *pietas Chriſtiana eos receptat, & ſuſtinet cohabitationem illorum*, dà abbaſtanza a divedere, aver eſſo inteſo eſſere la ſervitù degli Ebrei, ſervitù civile; come ben oſſerva il Vaſquez *nel tom. 2. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. diſput. 154. cap. 5. in fine*. Servi poi di ſervitù penale ſono i figli de' Turchi preſi in guerra, ma non già i figli de' Criſtiani; imperocchè nelle guerre fra i Criſtiani non ſi oſſerva il jus delle Genti in ciò, che appartiene agli uomini, ma in ciò ſolo, che riſguarda la roba; non diventando gli uomini preſi in guerra ſervi di chi li prende, quantunque la roba degl' inimici paſſi nel dominio dell'inimico, che ſe ne impoſſeſſa, come può vederſi ne' monumenti raccolti dal Vinnio, *nel tom. 1. delle ſue Iſtituzioni Civili al lib. 1. tit. 3. pag. 35.* dell'ultima ſtampa di Venezia. E nulla oſtando al jus, che ha il padrone d'offerire al Batteſimo i figli del ſuo ſervo di ſervitù penale, la patria podeſtà del genitore: *Nam qui ſerviliter domino ſubjicitur, eſt in poteſtate domini, tam ratione ſui, quam aliarum perſonarum ſibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec amplius in res ſuas dominium retinet; quin & poteſt a do-*

Gli Ebrei ſono ſervi de' Criſtiani di ſervitù civile ma non penale. A queſta ſono ſoggetti gl' infedeli preſi in guerre, non Criſtiani.

Digitized by Google

jus dominus poteſtatem habet vendendi ſervum, ut fit apud Turcas: hiſce verbis Hon. Tournely *in ſuis Prælectionibus Theologicis de Sacramento Baptiſmi* edifferit, *p.* 328. editionis Pariſienſis *anni* 1727.

§. 16. Probe intelligimus, dilecte Fili, nonnullos ex præcedentibus Epiſtolæ hujus Paragraphis prætermitti per Nos potuiſſe, alterius Epiſtolæ noſtræ ad Urbis Vices-Gerentem conſcriptæ, lectionem tibi proponendo, in qua ea omnia, quæ in præmiſſis Paragraphis ſummatim indicavimus, expoſita pleniſſime ſunt; verum ita faciendum exiſtimavimus, tum majoris ordinis & claritatis gratia, tum ut uno aſpectu legentibus tria exhiberentur: Primum quidem, quod jus ad Baptiſmum offerendi ex patria poteſtate, tanquam ex origine, conſequatur, alterum, quod cum avia paterna patriæ poteſtatis expers ſit, non ita facile ſuſtineri poſſe videatur, eamdem habere jus offerendi nepotem, dum maxime Judæa mater tutrix, aliique pariter tutores diſſentiant, poſtremum autem, quod ſicut ob patriæ poteſtatis defectum avia nequaquam jus habet nepotem ad Monaſterium offerendi, ita ex ejuſdem patriæ poteſtatis defectu, ne illud quidem jus habere poteſt, ut eumdem offerat baptizandum.

Imma difficultatis capta, quæ ex præmiſſis oliuntur.

§. 17. Atque hæc ea difficultas eſt, quæ Nos non modo aliquamdiu hærentes atque ſuſpenſos tenuit, verum etiam in eam partem proclives, ut paternæ aviæ oblationem repudiaremus. Verum cum deinde animadverſum a Nobis ſit, fieri quando poſſe, ut etiam extra circumſtantias paulo ante indicatas, vel ſcilicet infantis in extremo mortis diſcrimine poſiti, vel ejuſdem a parentibus deſerti ac deſtituti, vel denique pœnalis ſervitutis, liceat infantem & impuberem Judæos baptizandos offerri ab eo, qui patriam ſuper ipſos poteſtatem minime habeat; id tandem Nobis perſuaſum remanſit, quod, licet jus offerendi competat unicuique patriam poteſtatem habenti (quod argumentis deſuper adductis ſatis comprobatum eſt), non tamen omnino alteri cuicumque, qui patriam poteſtatem non habeat, præcluſa remanet via, quo minus oblationem hujuſmodi in aliquo peculiari caſu facere poſſit.

Ex iis tamen non evincitur, jus offerendi unice provenire a patris poteſtate.

§. 18. Gregorius IX., ſicut antea memoratum eſt, *in citato cap. Ex litteris, de converſione infidelium*, decrevit, quod cum pater ad Chriſtianam Fidem converſus eſſet, mater autem in Judaiſmo remanſiſſet, filius patri aſſignari deberet, non autem penes matrem relinqui, propterea quod in illo, non vero in hac, patria poteſtas ſita eſſet, idque eo vel magis, quod ita Sanctæ Religionis favor exigeret: *Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat, cujus ſequitur familiam, & non matris &c. in favorem maxime Fidei Chriſtianæ reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum*. Cum autem ibi nulla a Gregorio mentio habeatur de altero caſu, cum ſcilicet mater ad Chriſti fidem converſa foret; pater vero in Judaiſmo permaneret, non tamen ea res ab Auctoribus prætermiſſa eſt, iique omnes, debere tunc filium apud matrem remanere, atque huic jus ad Baptiſmum offerendi competere affirmant, licet ipſa poteſtate patria nequaquam prædita ſit; idque tanta concordia inter ſe, ut omni diligentia adhibita, neminem Nobis reperire contigerit, a quo contrarium aſſeratur. Cardinalis Oſtienſis *in Commentariis ſuper memorata Decretali: Ex litteris, num.* 33 uſque eo progreditur, ut Pontificem Gregorium dicat in Decretali ſua minus plene rem explicuiſſe: *Potuiſſet ergo Dominus Gregorius hanc materiam plenius, brevius, & planius expedire, ut ſic dixiſſet: ſi quis duorum conjugum infidelium ad fidem converſus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converſo adjudicentur*. Quod quidem Cardinalis Oſtienſis dictum, tum ab Abbate *in Commentariis ſuper eamdem Decretalem ad num.* 6., tum a Petro de Ancharano *ad num.* 17., aliiſque compluribus celebratur. Nobis vero, quod a Cardinali Oſtienſi nimis fidenter dictum eſt, minime probari poteſt; ſed duo hic dicenda occurrunt; primum, quod cum ibi ageretur de patre ad Chriſtianam Fidem converſo, & matre in infidelitate remanente, eaque res ad Pontificis Judicium delata fuiſſet, non aliæ Gregorii partes erant; quam ut ad rem propoſitam reſponderet; alterum quod, cum ipſe pro ratione definitionis ſuæ favorem Fidei adduxerit, jure ac merito reſponſum ab Auctoribus eſt, quod a Grego-

Prælatio matre conceſſa oblationi patris contra voluntatem matris.

Extenſa eſt communiter favore matris eſſerentis invito patre.

Legis ratio, idest favor Fidei, utrique caſui aptatur.

rio

a domino divendi. Loquimur hic de ſervitute proprie dicta, vi cujus dominus poteſtatem habet vendendi ſervum, ut fit apud Turcas: ſono parole del Tournely *nelle ſue Prelezioni Teologiche del Sagramento del Batteſimo pag.* 328. della ſtampa di Parigi *del* 1717.

§. 16. Riconoſciamo, Monſignor noſtro, che le avremmo potuto riſparmiare il tedio di leggere alcuno ne' ſopraddetti Paragrafi di queſta noſtra Lettera, col rimettere lei all' altra noſtra Lettera ſcritta a Monſignor Vice-Gerente, eſſendo in eſſa diffuſamente riferito tutto ciò, che ne' detti Paragrafi compendioſamente ſi è accennato, ma abbiamo creduto di fare quanto abbiamo fatto, per maggior chiarezza ed ordine, ed acciò chi legge, in un colpo d'occhio poſſa vedere tre coſe: una, che il jus d'offerire al Batteſimo, è una ſequela della patria podeſtà, l'altra, che, non avendo l'ava paterna la patria podeſtà, non ſembra facile il ſoſtenere, che abbia il jus d'offerire il nipote, contraddicendo particolarmente la madre Ebrea tutrice, unitamente con gli altri tutori; e l'ultima, che ſiccome per difetto della ſteſſa patria podeſtà non ha l'ava il diritto d'offerire il nipote al Chioſtro, così nemmeno per difetto della ſteſſa patria podeſtà può avere il diritto d'offerirlo al Batteſimo.

Difficoltà che dalle premeſſe coſe naſcono.

§. 17 Queſta è la difficoltà, che ci ha per qualche tempo tenuti perpleſſi, e diremo anche inclinati a rigettare l'offerta dell' ava paterna. Ma avendo poi conſiderato, eſſervi qualche caſo, in cui, ſenza che vi ſiano le circoſtanze poc' anzi accennate o dell' infante ridotto in punto di morte, o del di lui abbandonamento fatto da' genitori, o pure l'altra della ſervitù penale, poſſono l'infante, e l'impubere Ebrei eſſer offerti al Batteſimo anche da chi non ha ſopra d'eſſi la patria podeſtà; ci ſiamo perſuaſi, che, benchè ad ognuno, che ha la patria podeſtà, competa il jus d'offerire, il che reſta ben comprovato dalle prove di ſopra eſpoſte, non reſta però affatto precluſa la ſtrada di fare l'offerta in qualche caſo particolare a chi anche non è riveſtito della patria podeſtà.

Da eſſe però non ricavaſi, che il jus di offerire unicamente provenga dalla patria podeſtà.

§. 18. Conforme di ſopra ſi è detto, il Pontefice Gregorio IX. *nell' allegato cap. Ex litteris, de converſione infidelium*, determinò, ch' eſſendoſi il padre convertito alla Fede Criſtiana, ed eſſendo la madre reſtata nell' Ebraiſmo, doveva il figlio conſegnarſi al padre, e non laſciarſi in mano della madre, competendo al primo la patria podeſtà, e non alla ſeconda; tanto più, che così eſigeva il favore della Santa Religione: *Cum autem filius in patris poteſtate conſiſtat, cujus ſequitur familiam, & non matris &c. in favorem maxime Fidei Chriſtianæ reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum*. Non parla ivi Gregorio dell' altro caſo, in cui la madre ſi foſſe convertita, ed il padre foſſe reſtato Ebreo; ma ſe eſſo non ne ha parlato, ne hanno però parlato gli Autori, che inſegnano, con tanta concordia fra di loro, che dopo eſatte diligenze a Noi non è riuſcito di ritrovare chi dica il contrario, dover il figlio reſtare appreſſo la madre, e ad eſſa competere il jus d'offerire al Batteſimo, benchè eſſa non abbia la patria podeſtà. Il Cardinale Oſtienſe *ne' Commenti ſopra la detta Decretale*: *Ex litteris*, *al num.* 13. paſſa tant' oltre, che dice, non eſſerſi il Pontefice Gregorio bene ſpiegato nella ſua Decretale: *Potuiſſet ergo Dominus Gregorius hanc materiam plenius, brevius, & planius expedire, ut ſic dixiſſet: ſi quis duorum conjugum infidelium ad Fidem converſus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converſo adjudicentur*. Ed il detto del Cardinal Oſtienſe è eſaltato dall' Abbate *ne' Commenti ſopra la ſteſſa Decretale al num.* 6., e da Pietro de Ancharano *al n.* 17., e da molti altri. Noi non approviamo l'eſpreſſione troppo forte del Cardinale Oſtienſe, ma diciamo due coſe; una ch' eſſendo ſtato propoſto al Pontefice Gregorio il caſo del padre convertito, e della madre reſtata nell' infedeltà, non gli correva altro impegno, che di riſpondere al caſo propoſto; la ſeconda, che avendo eſſo dato per motivo della ſua riſoluzione il favore della Fede, hanno molto bene gli Autori concordemente riſpoſto, che quanto ha detto Gregorio nel caſo del padre convertito, reſtando la madre nell' Ebraiſmo, deve aver luogo nel caſo della madre

Il jus Canonico dà la preferenza all' oblazione del Padre contro la volontà della madre.

La comune degli Autori ha eſteſa tal preferenza all' offerta fatta dalla madre ripugnando il padre.

Il motivo della legge, che è il fa-

Digitized by Google

rio in caſu patris ad Chriſti Fidem converſi, matre in Judaiſmo remanente, dictum fuerat, id ipſum in caſu etiam matris converſæ, & patris in Judaica perfidia hærentis, locum habere debere, cum in utraque facti ſpecie idem Religionis favor ita ſuadeat; idque eo vel magis quod in Concilio Toletano IV., quod *anno* 633. ſub S. Iſidoro celebratum fuit *ad Can.* 63. in Collectione Conciliorum Hiſpaniæ Cardinalis de Aguirre *tom.* 2. *pag.* 489. expreſſe ſtatutum decretumque reperitur, filium quidem ſequi debere matris Religionem, quoties ipſa ex Judæa, patre Judæo remanente, Chriſtiana facta ſit; contra vero patris Religioni adhærere debere, ſi matre in Judaiſmo remanente, pater ad Chriſtianam Fidem transierit: *Filii, qui ex talibus nati exiſtunt*, ideſt ex Matrimonio inter eas perſonas, quarum altera in Judaiſmo permanſerit, altera autem Chriſtianam deinceps Religionem amplexa fuerit, *Fidem ac conditionem matris ſequantur, quæ jam in Chriſtianam tranſlata eſt Fidem, ſimiliter & ii, qui procreati ſunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Chriſtianam ſequantur Religionem, non Judaicam ſuperſtitionem*.

Favor Fidei junctus legitimo juri cujuſvis generis prævalet etiam juribus patriæ poteſtatis.

§. 19. En igitur caſum, quo, in Religionis favorem, oblatio ad Baptiſmum admittitur, etiamſi ab illo facta ſit, qui patriæ poteſtatis expers eſt, etenim patria poteſtas, ut dictum ſuperius eſt, in patre, non autem in matre conſiſtit: En, inquam, caſum, ubi poſita in altera trutinæ lance tum patria naturali poteſtate, quam pater filium generando acquirit, tum etiam illa, quæ eidem tanta amplitudine a Jure Civili attributa eſt, ex alterá vero parte poſita dumtaxat aliquali illa poteſtate, quam mater ex naturæ lege in filii generatione acquirit ſine alio quopiam Juris Civilis præſidio, hæc trutinæ pars alteri prævalet, propter illud ponderis, quod ex favore Religionis eidem accedit. Porro hæc ratio ab antiquis peritiſſimis Decretalium interpretibus & rite æſtimata, & magni, ut par erat, momenti habita eſt; nam Pontifex Innocentius IV. *in ſuis Obſervationibus in citatam Decretalem*: *Ex litteris*, ſcribit, quod tam ubi judicium patris pro Baptiſmo filii matris voluntati præfertur, quam ubi matris oblatio patris diſſenſui prævalet, ratio, quæ contraria omnia exſuperat, in favore Fidei poſita eſt; Antonius vero a Budrio *ſuper idem cap. Ex litteris, num.* 7. eo uſque progreditur, ut vehementiori quadam emphaſi dicat, quod cum Judæa mater ad Chriſtianam Fidem converſa filium ad Baptiſmum offert, diſſentiente patre, qui in Judaiſmo remanſit, dici ob favorem Fidei poteſt, quod mulier vir evaſerit, & ex matre pater effecta ſit.

Poteſtas offerendi filios ad vitam Regularem etiam in matre reſidet.

§. 20. Quoniam vero, dum ſuperius de filii ad Monaſterium oblatione a Nobis dictum fuit, tanquam plauſu dignam reputavimus eam opinionem, quod parva aut nulla ratio habenda eſſet conſenſus matris, ſed totum ex patris conſenſu, qui patriam poteſtatem habet, dependere deberet; ex quo deduximus, idem reſpectu oblationis ad Baptiſmum dicendum eſſe; illud hoc loco ſubdere neceſſe habemus, quod prædictæ opinionis plauſu nequaquam obſtante, communior ſententia eſt, jus ad Monaſterium offerendi penes parentes eſſe, idque non minus a patre quam a matre exerceri poſſe: *Si pater, vel mater, filium, filiamque intra ſepta Monaſterii in infantiæ annis ſub regulari tradiderunt diſciplina, utrum liceat eis, poſtquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari, hoc omnino devitamus, quia nefas eſt, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur*: verba ſunt S. Gregorii in Epiſtola ad Bonifacium, quæ *in Can. Addidiſtis* 20. *quæſt.* 1. relata habentur, & in Textus hujus ſequelam Gibertus *in Corpore Juris Canonici tom.* 2. *tit.* 23. *de Eccleſia ſect.* 3. *regula* 14. ita ſcribit: *Offerendi filios poteſtas tam ad matrem, quam ad patrem pertinet*.

Caſus Aviæ offerentis diſtingui debet ab extranei cujuſque temeritate.

§. 21. Feliciter Nobis patriæ poteſtatis obſtaculum ſuperaſſe videmur, quod Nobis aliquam difficultatem ingerebat, in eoque ſuperando ratione validiſſima nixos fuiſſe, quæ in Religionis favore poſita eſt; ingenue tamen omnino agnoſcimus, aliquid præterea adhuc deſiderari, ut ſtatuere poſſimus, oblationem ad Baptiſmum ab Avia factam, tam Judæa matre, quam Tutoribus Judæis repugnantibus, licitam validamque eſſe, adeoque admittendam. Nam ſi in ſolo favore Fidei omnia poſita ac fundata eſſent, exinde conſequeretur, ut a quacumque perſona, licet ex-

tra-

madre convertita, e del padre reſtato Ebreo; militando nell' uno e nell'altro caſo lo ſteſſo motivo della Religione; tanto più che nel quarto Concilio Toletano tenuto ſotto S. Iſidoro *l'anno* 633. *al Can.* 63. *nel tomo* 2. della Collezione de' Concilj della Spagna del fu Cardinale de Aguirre *pag.* 489. vieo chiaramente determinato e ſtabilito, che il figlio ſiegua la Religione della madre, ſe eſſa d' Ebrea ſi è fatta Criſtiana, reſtando il padre Ebreo; o quella del padre, ſe il padre ſi è fatto Criſtiano, e la madre è reſtata Ebrea: *Filii, qui ex talibus nati exiſtunt*, cioè da un matrimonio contratto fra una parte Ebrea, e l'altra poi fatta Criſtiana. *Fidem ac conditionem matris ſequantur, quæ jam in Chriſtianam tranſlata eſt Fidem; ſimiliter & ii, qui procreati ſunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Chriſtianam ſequantur Religionem, non Judaicam ſuperſtitionem.*

vore della Fede, militta in ambidue i caſi.

§. 19. Ed ecco il caſo, in cui pel favore della Religione ſi ammette l'offerta al Batteſimo fatta da chi non ha la patria podeſtà; ſtando, come di ſopra ſi è detto, la Patria podeſtà nel padre, e non nella madre: Ed ecco il caſo, in cui poſta in una parte della bilancia la patria naturale podeſtà, che acquiſta il padre generando il figlio, unitamente con quella patria podeſtà, che gli compete, datagli con tanta ampiezza dal Diritto Civile; e poſta ſopra l'altra parte della bilancia quella tal podeſtà, che la madre nella generazione del figlio acquiſta per natura ſenza verun altro preſidio del Diritto Civile; prevale queſta parte della bilancia all'altra pel ſopraccarico, che ſe le aggiugne, che è il favore della Religione: motivo ben conſiderato, e molto, come dovevaſi, valutato dagli antichi peritiſſimi Commentatori delle Decretali, ſcriveodo il Pontefice Innocenzo IV. *nelle ſue oſſervazioni ſopra la citata Decretale*, *Ex litteris*, che tanto nel caſo, in cui in ordine al Batteſimo prevale il padre alla madre, quanto nel caſo, in cui la madre prevale al padre, la ragione aſſorbeote è quella del favor della Fede; ed arrivando Antonio de Budrio *ſopra lo ſteſſo cap. Ex litteris*, *al num.* 7. a dire con enfaſi alquanto gagliarda, che offerendo la madre Ebrea, fatta Criſtiana, il figlio al batteſimo, contraddicendo il padre reſtato nell'Ebraiſmo, per favor della Fede la donna può dirſi diventata uomo, e la madre diventata padre.

Il favore della Fede congiunto a qualunque altro legittimo diritto prevale alla patria podeſtà.

§. 20. E perchè quando di ſopra diſcorremmo dell'offerta del figlio al Chioſtro, valutammo per plauſibile l'opinione, che poco o nulla doveva attenderſi il conſenſo della madre, e che tutto doveva dipendere da quello del padre, che ha la patria podeſtà; dal che inferimmo, doverſi anche dire lo ſteſſo, riſpetto all'offerta al Batteſimo; ci ritroviamo ora obbligati a ſoggiungere, che non oſtante il plauſo dell'opinione ſopraddetta, la più comune è, eſſere l'offerta al Chioſtro diritto de' genitori, quale non meno può eſercitarſi dal padre, che dalla madre: *Si pater vel mater, filium, filiamque intra ſepta Monaſterii in infantiæ annis ſub regulari tradiderunt diſciplina, utrum liceat eis, poſtquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari*; *hoc omnino devitamus, quia nefas eſt, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur* ſono parole di San Gregorio nella lettera a Bonifazio, riferito *nel Can Addidiſtis* 10. *quæſt.* 1., ed in ſequela di queſto teſto il Giberto *nel Corpo del Jus Canonico al tom.* 2. *tit.* 23. *de Eccleſia ſect.* 3. *reg.* 14. così ſcrive: *Offerendi filios poteſtas tam ad matrem, quam ad patrem pertinet.*

Ancor la madre ha poteſtà d'offerir i figli alla vita regolare.

§. 21. Ci ſembra d'aver felicemente ſuperato l'oſtacolo della patria podeſtà, che era quello, che ci dava imbarazzo, e di averlo ſuperato col gran motivo del favore della Religione. Riconoſciamo però con tutta buona fede, eſſervi biſogno di qualche altra coſa di più, per arrivare a ſtabilire, eſſer valida, lecita, e doverſi accettare l'offerta dell'Ava al Batteſimo, ancorchè contraddica la madre Ebrea tutrice, unitamente coi tutori Ebrei. Imperocchè, quando tutto il ſiſtema unicamente ſi appoggiaſſe al favore della Fede, ne ſeguirebbe, che facendoſi da qual-

Il caſo dell' Ava che offeriſce, è diverſo da quello di qualunque eſtraneo.

tranea, fieret oblatio infantis Judæi ad baptiſmum, parentibus licet ipſius reluctantibus, eadem admittenda eſſet; contra quam docet Sanctus Thomas, quem cæteri Theologi communiter ſequuntur, Infantes ex infidelibus natos, ſine parentum conſu minime baptizandos eſſe; atque illud etiam fortaſſe eveniret, ut Chriſtianorum cuilibet permiſſum in poſterum videretur, in Hebræorum Vicum penetrare, atque alicujus Judæi infantem, utroque parente invito, vel ibidem baptizare, vel foras aſportando baptizandum offerre, quod hodierno tempore non ſolum improbatur, ſed etiam a Tribunalibus Eccleſiaſticis vindicatur.

Avia, ſub appellatione comprehenditur.

§. 22. Verum, ſi caſus hic, qui in quæſtione verſatur, una cum adjunctis circumſtantiis conſideretur, haud facile quidem demonſtrari poterit, ex eo quod aviæ oblatio admittatur, vel communem lædi Theologorum ſententiam, quam ſupra expoſuimus, vel violentiis aut dolis aditum aperiri ad Hebræorum infantes, invitis eorum parentibus, Baptiſmati offerendos, aut re ipſa baptizandos; tum quia communis Theologorum ſententia nihil aliud docet, niſi quod minime licet infantes infidelium, *invitis parentibus*, baptizare, cumque iidem nequaquam ulterius procedant ad explicandum, quinam illi ſint, qui ſub appellatione parentum veniant, locum excipit legalis diſpoſitio, quæ docet, *ſub appellatione parentum* aviam comprehendi; quam ad rem verba Textus in promptu ſunt *in L. Appellatione ff. de verbor. ſignificat Appellatione parentum non tantum pater, ſed etiam avus, & proavus, & deinceps omnes ſuperiores continentur, ſed & mater, & avia, & proavia*; tum quia hoc ipſo in caſu non improviſa aliqua vis, aut impetus intercedit; nec talis oblatio fit a perſona penitus extranea, cum paterna avia ſit, quæ ad Chriſti Fidem converſa nepotem ad Baptiſmum ſponte offerat; ac præter id, quod jam dictum eſt, videlicet *appellatione parentum* paternam quoque aviam comprehendi, obſervandum etiam occurrit, quod Romanis legibus a tutela mulieres omnes excludebantur: *Tutelam adminiſtrare virile munus eſt, & ultra ſexum fœmineæ infirmitatis tale officium, eſt*, quemadmodum legitur *in Leg. Tutelam Cod. quando mulier tutelæ officio fungi poteſt*. Quum tamen deinde rigorem hujuſmodi mitigari placuiſſet, & mulieres etiam ad tutelam exercendam idoneas declarari, id ad ſolam aviam, ſolamque matrem reſtrictum fuit, ut *in Authorit. Matri & Aviæ*, eodem titulo, videre eſt; quod quidem ſignum evidens, immo argumentum ſatis clarum eſt, paternam aviam minime extraneam dicendam eſſe, etiam in eo, quod pertinet ad nepotum ſeu filiorum filii ſui educationem; maxime vero ubi, velut in præſenti caſu, cum avia ipſa conſentiunt patrui; quorum quidem in Judaico lege tanta ratio habetur; ut matri in proprii filii ſucceſſione præferantur, quemadmodum *in C. 27. libri Numerorum* præſcriptum habetur, ac ſuper ipſo obſervant expoſitores Toſtatus *quæſt.* 33. Calmetus *ad verſ.* 11. & du Hamel *ad verſ.* 9.

Et ad nepotum tutelam admittitur, excluſis ab hoc officio, præter matrem, aliis mulieribus.

Duplex objectum contra hæc inſurgens. Legis ordo matrem aviæ in tutela præfert.

§. 23. Hic vero novimus dictum iri, aviam ad legitimam nepotis tutelam habilem quidem redditam eſſe, verum ſecundo loco, idest poſt matrem; ac præterea locum non eſſe loquendi de Tutoribus legitimis, quoties, ut in re præſenti accidit, teſtamentarii adſunt a patre dati. Verumtamen utrique reſponſionis parti non deeſt, quod denuo reponi poſſit. Verum quidem eſt, ſecundum jam citatam autheticam *Matri, & Aviæ*, in tutela legitima matrem aviæ præferri: *Matri, & Aviæ ſecundum ordinem tutelam ſubire permittimus*: quo loco Gloſſa ad verba *ſecundum ordinem* notat; *Cum primo Mater, ſecundo Avia admittatur*; at fatrem extra controverſiam non eſt, valde incertum videri, utrum prælatio matris reſpectu aviæ, matri competat quando ipſa Judæa ſit; cum complures, iique graves Auctores doceant, matrem in tutela filii aviæ præferendam eſſe, cum ipſa Chriſtiana eſt, non autem cum Judæa. Etenim Authentica *Matri & Aviæ* deſumpta eſt ex Novella 118. *de hæredibus ab inteſtato venientibus*. In hac Novella Legiſlator ordinem ſucceſſionum conſtituit: ac deinde ad tutelarum ordinem gradum faciens, parem hunc ſucceſſionum ordini fore ſtatuit, ideoque matri prælationem in tutelis ſupra aviam tribuit. Ad extremum autem totam ſuam diſpoſitionem iterum complectens, verbis hujuſmodi eamdem concludit: *Hæc autem omnia, quæ de ſucceſſione ſancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei ſunt.* Ex quo

plau-

Digitized by Google

qualſivoglia perſona, benchè eſtranea, l'offerta dell'infante Ebreo al Batteſimo, contraddicendo i di lui genitori, dovrebbe l'offerta accettarſi; il che è contrario alla dottrina di S. Tommaſo, a cui gli altri Teologi comunemente aderiſcono, non doverſi regolarmente battezzare i figli infanti degl'infedeli ſenza il conſenſo de' loro genitori; e forſe anche ne ſeguirebbe, che potrebbe in avvenire ogni Criſtiano entrare nel Ghetto, battezzare l'infante di qualche Ebreo a diſpetto del padre, e della madre, o portarlo fuori del Ghetto, ed offerirlo al Batteſimo, il che oggidì non è approvato, anzi punito da' Tribunali Eccleſiaſtici.

L'ava vien compreſa ſub appellatione Parentum.

§. 22. Conſiderando però il caſo preſente con tutte le ſue circoſtanze, ſarà difficile il poter dimoſtrare, che accettandoſi l'offerta dell'Ava, ſi offenda la ſentenza comune de' Teologi poc'anzi memorata, o che ſi dia campo alle violenze, o alle ſorpreſe d'offerire al Batteſimo, o di battezzare gl'infanti degli Ebrei a diſpetto de' loro genitori, sì perchè la ſentenza comune de' Teologi altro non inſegna, ſe non che non è lecito il battezzare gl'infanti degl'infedeli, *invitis parentibus*, nè di poi innoltrandoſi ad iſpiegare venga *ſub appellatione parentum*, ſubentra la diſpoſizione legale, che inſegna eſſer compreſa l'Avia *ſub appellatione parentum*; ed ecco il teſto puntuale *nella L. Appellatione digeſtis de verborum ſignificatione*: *Appellatione parentum non tantum pater, ſed etiam avus & proavus, & deinceps omnes ſuperiores continentur, ſed & mater, & avia, & proavia*; sì perchè il caſo preſente non è o d'una violenta ſorpreſa, o d'un'offerta, che ſi faccia da una perſona totalmente eſtranea, eſſendo l'Ava paterna quella, che fatta Criſtiana, offre il nipote volontariamente al Batteſimo; Oltre al già detto, che l'Ava paterna viene *ſub appellatione parentum*, eſcludevano le Leggi tutte le donne: *Tutelam adminiſtrare virile munus eſt, & ultra ſexum fœmineæ infirmitatis tale officium eſt*, come ſi legge *nella L. Tutelam C. Quando mulier tutelæ officio fungi poteſt*. Si volle di poi mitigare queſto rigore, e dovendoſi abilitare le donne alla tutela, ciò fu riſtretto alla ſola ava, ed alla ſola madre, come può vederſi *nell'Auth. Matri & Aviæ*, ſotto lo ſteſſo titolo, ſegno evidente, anzi prova aſſai chiara, non poterſi dire l'ava perſona eſtranea in ciò ancora, che appartiene all'educazione de' nipoti, o ſia de' figli del figlio, tanto più quando, come nel caſo preſente, ſono concordi coll'ava gli Zii paterni, che nella Legge Ebrea ſono tanto valutati, che vengono preferiti alla madre nella ſucceſſione del proprio figlio, come può vederſi *nel c. 27. del Libro de' Numeri*, e ſopra eſſo vanno diviſando il Toſtato *alla q. 33.* il Calmet. *verſ. 11.* ed il du Himel *verſ. 9.*

E ſi ammette alla tutela de' nipoti in eſcluſione dell'altre donne, eccetuatane ſolo la madre.

Due obblazioni naſcono contro le dette coſe. La legge preferiſce la madre all'ava nella tutela.

§. 23. Diraſſi, e bene lo conoſciamo, eſſer l'ava abilitata alla tutela legittima del nipote, ma in ſecondo luogo, cioè dopo la madre; ed in oltre diraſſi, non eſſer luogo a diſcorrere de' tutori legittimi, quando vi ſono, come nel caſo noſtro, i teſtamentarj dati dal padre: ma non manca la replica a ciaſcheduna parte della riſpoſta. Secondo l'Autentica *Matri & Aviæ* di già citata, è vero, preferirſi nella tutela legittima la madre all'ava: *Matri & Aviæ ſecundum ordinem tutelam etiam ante agnatos ſubire permittimus*; ove la Chieſa alle parole *ſecundum ordinem*, nota: *Cum primo mater, ſecundo avia admittatur*; ma per lo meno è diſputabile, ed è aſſai incerto, ſe la prelazione della madre all'ava competa alla madre, quando eſſa è Ebrea; inſegnando molti e gravi Autori, competere alla madre la prelazione ſopra l'ava nella tutela del figlio, quando eſſa è Criſtiana, ma non quando è Ebrea. L'Autentica *Matri & Aviæ* è ricavata dalla Novella 118. *de hæredibus ab inteſtato venientibus*. In queſta Novella il Legislatore ſtabiliſce l'ordine delle ſucceſſioni; fa dipoi paſſaggio all'ordine delle tutele, e vuole, che queſto ſia eguale a quello delle ſucceſſioni, dando nelle tutele la prelazione alla madre ſopra l'ava: Riaſſume nel fine tutta la ſua diſpoſizione, conchiudendola colle ſeguenti parole: *Hæc autem omnia, quæ de ſucceſſione ſancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei ſunt*. Ciò ſomminiſtra un plauſibile, e

Queſt'ordine mutaſi in certi caſi per ragione dell'Infedeltà.

Hic tamen ordo ratione infidelitatis immutatur in variis caſibus.

plauſu dignum & probabile argumentum illis ſuppeditatur, qui contendunt ac docent, in tutela legitima minime matri ſupra aviam prælationem deberi, cum mater Judæa eſt, ſed tutelam Chriſtianæ aviæ deferendam eſſe, quod ita favor exigat Religionis; cujus quidem ratio a Legiſlatore habita eſt in re minoris momenti; cum ſtatuerit, quod licet mater filiam dotare teneatur, quando pater id faciendi de ſuo facultatem non habet, id tamen a matre omnino præſtandum ſit, etiamſi patri divitiæ ſuppetant, quoties hic Chriſtianus, & proles Chriſtiana ſit, mater vero in infidelitate, aut in Judaiſmo remanſerit; quemadmodum, Legum Civilium diſpoſitiones referendo, pluribus oſtendunt Boſſius *de Dote ad cap.* 5. §. 2. *num.* 26. *& ſeq.* & Cardinalis de Luca *de Dote diſcurſ.* 142. *num.* 54

Tutores teſtamentarii legitimos a tutela repellunt. Sed & illi ſuſpicionis exceptione repelluntur.

§. 24. Non inficiamur item, quod minime dubium eſt, legitimis Tutoribus nequaquam locum eſſe, ubi Teſtamentarii adſunt; verum illud videndum reſtat, num id admittendum ſit, quando Teſtamentarii ſuſpecti ſunt, cum, ſecundum Romanas leges, Teſtamentariis etiam ſuſpicionis exceptio detur, ipſæque Leges in Urbe quidem Prætori, in Provinciis autem Præſidibus onus injunxerint, ſuſpectos tutores removendi, & in eorum locum alios non ſuſpectos ſubſtituendi, ut in Inſtitutionibus Juſtiniani, & in titulo Codicis; *de ſuſpectis tutoribus vel curatoribus*, videri poteſt. Pontifex Gregorius IX. in controverſia, quæ per ipſum ſoluta fuit in pluries laudato *cap. Ex litteris, de converſione infidelium*, utrum videlicet filius apud Judæam matrem remanere, an Chriſtiano patri tradi deberet, ſupradictam legum diſpoſitionem præ oculis habuit, ut ex ſubjectis ejuſdem verbis colligitur: *Non debet apud eas remanere perſonas, de quibus poſſit eſſe ſuſpicio, quod ſaluti vel vitæ inſidientur illius*, & contra Judæam matrem pronunciavit; propter periculum perverſionis: *Materque pueri, ſi dum remanere contingeret apud eam, poſſet illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maxime Fidei Chriſtianæ reſpondemus, patri eumdem puerum aſſignandum*. Hoc autem reſponſioni illi fundamentum præbet, non loquendum ſcilicet de Tutoribus legitimis, ubi Teſtamentarii adſunt, ſi Teſtamentarii ab exceptione immunes ſint; ſecus vero quando iidem exceptionem patiuntur præjudicii, damnique notabilis, quod pupillo afferrent, cum Religionis offenſa, quemadmodum omnino contingeret, ſi nunc Chriſtianæ aviæ oblatio rejiceretur, ne jus impediretur eorum Judæorum, qui Tutores Teſtamentarii exiſtunt.

Nil obſtat, quod hujus rei exempla non adſint.

§. 25. Nonnullos fortaſſe audieris dicentes, quod ſi oblatio aviæ admittatur, res fiet, quæ antea nunquam facta fuiſſe memoretur. Hoc idem Nobis objectum fuit; ſed nihil plane ea res Nos commovit, cum ne caſus quidem ullus allatus fuerit, quo aviæ oblatio repudiata ſit. Cum autem res, quæ in quæſtionem cadit, non quidem tantummodo ratione diſpicienda, ſed quoque modo executioni mandanda ſit, & poſitiva neceſſitas adſit de ipſa in alterutram partem decernendi; nullus relictus locus eſt illius negligendæ, aut in aliud tempus differendæ; ſed videndum omnino eſt, quid ſecundum juſtitiam fieri oporteat. Idem plane contigit Gregorii XIII. tempore, quum ſcilicet ipſe decrevit, ut Avi ad Chriſti Fidem converſi oblatio reciperetur, etiamſi mater diſſentiret, quemadmodum a Nobis plene expoſitum fuit in alia Epiſtola noſtra ad Urbis Vices-Gerentem conſcripta; & relatum habetur, ut ſupra innuimus, apud Sylvium, cui nunc adjungimus Valentiam *tom.* 4. *Commentariorum Theologicorum diſput.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 3. *§. Quarto dico*: Etenim ne tunc quidem ante ejuſmodi ſententiam a Pontifice prolatam contigerat, ut oblatio avi, diſſentiente matre recepta, unquam fuiſſet. Ergo & ſententia illa nova extitit, & tamen executioni demandata, & cum plauſu excepta fuit: Eademque dici poteſt aditum iis aperuiſſe, qui in præſentia ad recipiendam aviæ oblationem propenſi ſunt, quum pari jure cenſeri debeant avus & avia in eo, quod pertinet ad curam non minus filii, quam filiorum ipſius, cum hæc a familia ſua per matrimonium in viri familiam tranſlata, primas in hac partes una cum illo obtinuerit. Et quoniam avi mentione redeunte, objectum illud iterum redit, patriam poteſtatem penes eumdem, non autem penes aviam reſidere; non mirum videri debet, ſi & Nos reſponſione illa denuo occurramus, videlicet favorem Religionis id præſtare, ut patriæ poteſtatis defectus illi non officiat, qui alio cæteroquin legitimo titulo infantis oblationem facit; ad ea autem, quæ ſupra dicta ſunt, de-

Hujus patriæ poteſtati æquivalet favor Religionis in avia unctus alteri legitimo titulo.

probabile argomento a chi ſoſtiene, ed inſegna, non doverſi la prelazione nella tutela legittima alla madre ſopra l'ava, quando la madre è Ebrea, ma doverſi la tutela all'ava Criſtiana; così eſigendo il favore della Religione, conſiderato ancora dal Legislatore in un caſo d'aſſai minore importanza; avendo ſtabilito, che quantunque la madre ſia obbligata a dotare la figlia, quando il padre non ha modo di farlo del ſuo, ciò però ſi faccia a dirittura dalla madre, ancorchè il padre ſia ricco, quando queſti ſia Criſtiano, la prole ſia Criſtiana, e la madre ſia reſtata nell'infedeltà, o nell'Ebraiſmo; come ampiamente, riferendo le diſpoſizioni delle Leggi Civili, dimoſtrano il Boſſio *de Dote al c. 5. §. 2. n. 26. e ſeg.* il Cardinal de Luca *de Dote diſcurſ. 142. num. 54.*

I Tutori teſtamentarj eſcludono dalla tutela i legittimi. Non è così quando ſono ſoſpetti i Tutori Teſtamentarj.

§. 24. Si ammette pure, come ſi deve ammettere, che, generalmente parlando, non hanno luogo i Tutori legittimi, quando vi ſono i Teſtamenti; ma il punto conſiſte nel vedere, ſe ciò poſſa ammetterſi, quando i Teſtamentarj ſono ſoſpetti; dandoſi anche ai Teſtamentarj, ſecondo le Leggi Romane, l'eccezione di ſoſpetto, ed avendo eſſe incaricate in Roma al Pretore, e nelle Provincie ai Preſidi l'obbligo di rimovere i tutori ſoſpetti, come può vederſi nelle Iſtituzioni di Giuſtiniano, e nel titolo del Codice: *de ſuſpectis tutoribus vel curatoribus*. Il Pontefice Gregorio IX. nella controverſia da eſſo riſoluta nel più volte citato *cap. Ex litteris, de converſione infidelium*, ſe il figlio doveſſe reſtare nelle mani della madre Ebrea, o conſegnarſi al padre Criſtiano, ebbe avanti gli occhi la ſopraddetta diſpoſizione delle leggi, come ſi raccoglie dalle ſeguenti di lui parole: *Non debet apud eas remanere perſonas, de quibus poſſit eſſe ſuſpicio, quod ſaluti vel vitæ inſidientur illius*; ed avendo ſentenziato contro la madre Ebrea, pel pericolo della perverſione: *Materque pueri, ſi cum remanere contingeret apud eam, poſſet illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maxime Fidei Chriſtianæ reſpondemus patri eumdem puerum aſſignandum*: ciò da fondamento alla riſpoſta, non poterſi parlare de' Tutori legittimi, quando vi ſono i Teſtamentarj, ſe i Teſtamentarj ſono ſenza eccezione; ma non quando patiſcono l'eccezione del pregiudizio, e ſono di danno notabile al pupillo, ed offendono la Religione: come per appunto ſuccederebbe, ſe oggi ſi ricuſaſſe l'offerta dell'Ava Criſtiana per non impedire il diritto degli Ebrei Tutori Teſtamentarj.

Non oſta, che non vi ſia eſempio alcuno, ſopra ciò.

§. 25. Avrà ella forſe inteſo motivarſi da taluno, che, ammettendoſi l'offerta dell'ava, ſi farebbe un paſſo non mai fatto per l'addietro. Noi pure abbiamo inteſa la ſteſſa coſa; ma queſta non ci ha fatta veruna breccia, non eſſendoſi nemmeno portato verun caſo, in cui ſia ſtata rigettata l'offerta dell'ava: E non eſſendo il punto, che dee riſolverſi, ideale, ma pratico, e concorrendo la poſitiva neceſſità di dover riſolverlo o in un modo, o in un altro, ceſſa ogni arbitrio di traſcurarne, o differirne la riſoluzione, ed è d'uopo vedere ciò, che eſige la giuſtizia. Lo ſteſſo per appunto ſucceſſe nel tempo di Gregorio XIII. quando eſſo giudicò, che ſi accettaſſe l'offerta dell'avo neofito, ancorchè diſſentiſſe la madre, come da Noi fu pienamente dedotto nell'altra noſtra Lettera ſcritta a Monſignor Vice Gerente; caſo memorato; come poc'anzi abbiamo detto, dal Silvio, a cui ora aggiungiamo il Valenza *nel tom. 4. de' ſuoi Commenti Teologici diſp. 4. qu. 3. punct. 3. §. Quarto dico*; imperocchè nemmeno allora verificoſſi, che prima della riſoluzione del Pontefice ſi foſſe mai accettata l'offerta dell'avo, diſſenziente la madre. Eſſa dunque fu nuova, fu eſeguita, e fu ricevuta con applauſo; ed eſſa pure può dirſi, che abbia aperto l'adito a chi inclina ad accettare oggidì l'offerta dell'ava; dovendo eſſer uguali l'avo, e l'ava in ciò, che appartiene alla cura non meno del figlio, che de' figli del figlio, eſſendo eſſa paſſata dalla ſua famiglia, mediante il matrimonio, in quella del marito, ed avendo fatto con lui nella famiglia la prima figura. E perchè, facendoſi menzione dell'avo, ritorna ſul tavoliere la riſpoſta, che la paterna podeſtà riſiede nell'avo, e non nell'ava, non dee poi parere ſtrano, ſe ſul tavoliere ſi rimette la replica, non oſtare, pel favore della Religione, il difetto della patria podeſtà a chi per altro legittimo titolo fa l'offerta dell'infante. Poc'anzi ſi è riferita, ed eſpoſta la comune opinione della madre, che, diſſenziente il padre, offre validamente, e lecitamente il figlio

Vi è l'eſempio dell'Avo in ſim. circoſtanze.

Alla patria podeſtà di queſto equivale il favore della Religione, congiunto con altro legittimo diritto, che ha l'ava.

Digitized by Google

de communi opinione, qua mater filium, diſſentiente patre, valide ac licite baptizandum offert, etiamſi patria poteſtas in patre non autem in matre ſita ſit, non injucundum fore arbitramur, ſi id adjungamus, quod ad rem hanc ſcribit Vaſquez *tomo 2. ſuper 3. part. S. Thom. quæſt. 68. art. 10. diſput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili ſoli patri conceſſa ſit patria poteſtas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipſo Jure peculiares, nempe ut pater uſumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut ſuus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) ſuitatis gaudeat, quod reſpectu matris non conceditur; tamen, quod ſpectat ad retinendum filium in ſuo conſortio, & ſocietate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde ſi alter conſentiat, etiamſi ſit mater, quia nimirum videtur ex conſortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum ſpirituale ſequi, ratione commodi ſpiritualis, quod filio ex ſeparatione provenit, conſenſus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

Jus naturale matris in filiorum educatione non undequaque inſuperabile oſtenditur.

§. 26. Niſi Nos memoria fallit, nihil aliud modo reliquum eſt, quam ut quæſtioni illi reſpondeamus quomodo ſcilicet fieri poſſit, ut mater, quæ ſuper educatione filii infantis jus habet ab ipſa natura derivatum, quod ideo naturale Jus appellatur, eo jure privari poſſit ab avia, quæ aliam auctoritatem in nepotem habere nequit, quam quæ ipſi a Jure Civili tribuitur. In quo illud forſan ſatis eſſet reſpondere, præcipuum fundamentum illius præponderantiæ, quæ Aviæ facto tribuitur, in Religionis favore ſitum eſſe; quod autem hic quæritur, jam antea quæſitum fuiſſe in altero caſu, quum ſcilicet Gregorius XIII. Avi factum diſſenſui matris prævalere debere judicavit; nec ullam de hujuſmodi quæſito rationem habitam fuiſſe. Sed ut ad propoſitæ interrogationis nodum propius accedamus, quærimus, utrum filii mancipiorum & eorum, qui pleno jure ſervi ſunt, diſſentientibus eorum parentibus, baptizari poſſint: Et quidem, ſi, ſecundum communem reſponſum dandum ſit, reſpondendum erit, poſſe. Iterum igitur quærimus, num hujuſmodi parentibus faveret, nec ne, jus naturale pro educatione filiorum ſuorum infantium, neque reſponderi poſſe arbitramur, eoſdem naturali eorum jure in proprios filios caruiſſe. Quærimus denique, quomodo filii prædicti baptizari poſſint ſine conſenſu parentum, pro quibus ſtat jus naturale, quod immutabile dicitur: Verum, ut hujuſmodi interrogationi reſponſum dari poſſit, ad Theologos recurrendum eſt. Reſpondent ipſi, jus patrum in filios infantes, pro eo, quod ad educationem pertinet, naturale dici poſſe duplici ratione, vel ſcilicet quia a natura originem habeat, vel quia lex naturæ jubeat, ut nemo alius eorum educationi, excluſis parentibus, ſe immiſcere poſſit. Admittunt Theologi, jus illud primo ſenſu naturale eſſe, non autem ſecundo, ideoque concludunt, quod cum dominium mancipii ſeu ſervi, ejuſque filiorum, jure gentium in Dominum transferatur, poteſt Dominus filios infantes a parentibus ſeparare, eoſque baptizandos jubere, etiamſi parentes diſſentiant. Ita ediſſerit Sylvius *tom. 4. ſup. 3. part. S. Thomæ quæſt. 68. art. 10. concluſ. 7.*, & ante eum ſatis ſolide Suarez *tom. 3. ſuper 3. parte S. Thomæ quæſt. 68. art. 10. diſput. 25. ſect. 4. §. Quocirca*. Jam vero nihil præter jus & fas poſtulare Nobis videmur, cum contendimus, quod quemadmodum naturæ jus non læditur, ubi, repugnantibus parentibus, baptivorum filiis Baptiſmus confertur, ita neque idem naturæ jus violari dicatur, quoties, nulla vi adhibita, ac petente perſona, quæ id faciendi jus habeat, infans Hebræus, diſſentiente matre, aut ſacro Fonte abluitur, aut baptizandus offertur; ſicut enim pro primo caſu militat Jus Gentium, ita pro altero favor Religionis, cujus vis eam Nobis obligationem imponit, ut eamdem promoveamus, quantum, ſeclusa cujuslibet injuria, Nobis facere permiſſum eſt, veluti in præſentia continget, ſi oblatio Hebræi infantis, quæ ab Avia ſponte fit, recipiatur.

Exemplum de parentibus in ſervitute pœnali conſtitutis.

Aliud eſt Jus a natura originem ducens, aliud lex naturæ aliquid Præcipiens, aut vetans.

Jus a naturæ tributum quod a jure gentium ſuperatur, multo magis cedere debet favori Religionis, & animarum ſaluti.

§. 27. Habes igitur, dilecte Fili, eas omnes rationes, quibus adducti ſumus, ut eam, de qua quæſtio eſt, oblationem recipiendam judicaremus, quemadmodum recipiendam judicamus; quæ rationes & cauſæ, ſive per ſe ſingulæ conſiderentur, ſive, ut in caſibus practicis fieri conſuevit, conjunctim accipiantur, magni procul dubio ponderis, atque momenti ſunt. Quod ſi in re dubia in favorem Fidei pronunciandum eſſe conſtans regula eſt, quiſnam erit, qui, perpenſis tot propoſitis rationibus

Præmiſſa omnia ſimul juncta oblationem accep. tandam ſuadens.

Digitized by Google

il figlio al Batteſimo, ancorchè la patria podeſtà ſia nel padre, e non nella madre, ed ora penſiamo non dover eſſer diſcaro l'aggiungere ciò, che ſcrive in queſto propoſito il Vaſquez *nel tom. 3. ſopra la 3. parte di S. Tommaſo qu. 68. art. 10. diſput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili ſoli patri conceſſa ſit patria poteſtas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipſo Jure peculiares, nempe ut pater uſumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut ſuus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) ſuitatis gaudeat, quod reſpectu matris non conceditur: tamen, quod ſpectat ad retinendum filium in ſuo conſortio & ſocietate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde ſi alter conſentiat, etiamſi ſit mater, quia nimirum videtur ex conſortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum ſpirituale ſequi, ratione commodi ſpiritualis quod filio ex ſeparatione provenit, conſenſus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

La difficoltà, che deriva dal diritto naturale della madre ſopra l'educazione de' Figli non è inſuperabile.

§. 26. Se la memoria non ci tradiſce; ora altro non reſta, che riſpondere al queſito, che ſi fa, come avendo la madre un diritto derivante dalla natura, e che perciò diceſi jus naturale, ſopra l'educazione del figlio infante, poſſa eſſa reſtarne ſpogliata per fatto dell'ava, che ſopra il nipote non può avere altra autorità, che quella, che le proviene dal Jus Civile. Baſterebbe forſe il riſpondere, che la preponderanza del fatto dell'ava ha il ſuo principal fondamento nel favore della Religione; e che l'interrogazione ora promoſſa, fu anche promoſſa nell' altro caſo dell'avo, il di cui fatto, ſecondo la riſoluzione di Gregorio XIII., prevalſe al diſſenſo della madre, e che dell' interrogazione non fu fatto verun conto. Ma per entrare nelle viſcere del queſito, domandiamo, ſe i figli dei mancipi, veri ſchiavi, ſi poſſono battezzare diſſentienti i loro genitori; e volendoſi riſpondere ſecondo la comune opinione, è d'uopo riſpondere di sì. Domandiamo, ſe ai predetti genitori aſſiſteva il jus naturale dell' educazione de' loro figli nell' infantile età; nè vediamo come poſſa riſponderſi, che i predetti genitori foſſero privi del loro diritto naturale ſopra i proprj figli. Domandiamo finalmente, come poſſano i figli predetti eſſer battezzati ſenza il conſenſo de' genitori aſſiſtiti dal jus naturale, che ſi dice immutabile; e per riſpondere a queſt' interrogazione fa di meſtieri il ricorrere a Teologi. Riſpondono eſſi, che il jus de' padri ſopra i figli infanti in ordine all'educazione può dirſi naturale in due maniere, o perchè ha l'origine dalla natura, o perchè il jus della natura obbliga, che niun altro poſſa porre mano nell'educazione, privandoſene i genitori. Ammettono i Teologi, che il jus ſia naturale nel primo ſenſo, e non nel ſecondo; e però conchiudono, che traſportando il jus delle Genti nel padrone del mancipio, o ſia dello ſchiavo, il dominio d'eſſo, e de' ſuoi figli, può il padrone ſeparare i figli infanti da' genitori, e farli battezzare, ancorchè i genitori diſſentano. Così la diſcorre il Silvio *nel Tom. 4. ſopra la 3. parte di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. concluſ. 7.*, e prima di lui aſſai profondamente il Suarez *nel tom. 3. ſopra la 3. parte di S. Tommaſo quæſt. 68. art. 10. diſput. 25. ſect. 4. §. Quocirca*. Non ci pare di pretender molto, quando pretendiamo, che, ſiccome non è offeſo il jus naturale, quando, diſſenzienti i genitori, ſi dà il Batteſimo agl'infanti de' ſchiavi, così nemmeno debba dirſi offeſo lo ſteſſo jus della natura, ogni volta che ſenza veruna violenza, ed a petizione di chi ha jus di farla, o ſi battezza, o ſi offre al Batteſimo l'infante Ebreo, diſſenziente la madre; aſſiſtendo al ſecondo il favore della Religione, fondato ſull'obbligo, che abbiamo di promoverla, ogni volta che ciò ſi può fare ſenza veruna ingiuſtizia, come per appunto preſentemente ſuccede, accettandoſi l'offerta dell'infante Ebreo, che ſi fa volontariamente dall'Ava.

Evvi l'eſempio de' Genitori, che ſono in ſervitù penale.

Altro è il diritto, che ha l'origine dalla natura, altro è il jus naturale che comanda, o proibiſce.

Il diritto naturale, ſe ſi ſupera dal diritto delle genti, molto più può ſuperarſi dal favore della Religione, e dall'ſoi me.

§. 27. Ed ecco eſpoſti a lei i motivi, pe' quali abbiamo creduto, e crediamo doverſi accettare l'offerta, che è in queſtione; motivi ſenza dubbio rilevanti, o ciaſcheduno d'eſſi ſi conſideri a parte, o ſi prendano tutti inſieme, come ſuol farſi giudicando de' caſi pratici. E ſe è maſſima ben fondata, che in dubbio dee pronunciarſi a pro della Religione; e chi mai ſarà, che a viſta di tante ragioni non debba almeno ammettere la materia per dubbia, e così conchiudere a pro dell' Ava,

I motivi fin qui eſpoſti dimoſtrano, che debba accettarſi l'obblazione dell'Ava.

Digitized by Google

Aut ſaltem probant rem dubiam eſſe, & ob id ipſum favere Religionis pronunciari debere. In hanc ſententiam tum Conſultores S. Officii tum Cardinales Inquiſitores Generales convenerunt. Pontifex jubet oblationem Aviæ acceptari. Dat. die 15. Decembris 1751.

bus, materiam hanc ſaltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem eſt in caſu, ac in favorem Religionis, decernendum non exiſtimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquiſitionis Conſultores, tum ſacræ Teologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum ſuffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter cenſuiſſe. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam ſapientibus conſiliis inhærendo, huic Epiſtolæ noſtræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam eſſe decernentes, tibique impertientes Apoſtolicam Benedictionem.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

SAC. CONGRE. RITUUM

Decreta ſuper modo utendi Indulto Pontificalium Capitulo & Canonicis Eccleſiæ Archiepiſcopalis Urbinaten. olim a Sede Apoſtolica conceſſo, approbantur. & confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Proœmium

IN Throno juſtitiæ ſuper omnes Gentes Divina diſpoſitione collocati, ad ea potiſſimum, quæ ab Eccleſiarum Præſulibus pro extirpandis in Eccleſia Dei exortis abuſibus, utiliorique commiſſi Gregis gubernio, provida ratione prius ordinata, & poſtea a Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Almæ Urbis Congregationibus, quæ vocis noſtræ organa ſunt, dereta fuerunt, ſolicitudinis, & vigilantiæ noſtræ curas libenter convertimus; illaque, dum Divino cultui, Paſtoralique dignitati prodeſſe comperimus, Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communimus, prout arbitramur in Domino ſalubriter expedire.

Indultum a Benedicto XIII. Urbinaten. Capitulo, & Canonicis conceſſum.

§. 1. Sane pro parte Venerabilis Fratris noſtri Antonii Guglielmi moderni Archiepiſcopi Urbinaten. exhibita Nobis nuper petitio continebat, quod alias, & poſtquam fel. rec. Benedictus Papa XIII. Prædeceſſor noſter, per ſuas Litteras Apoſtolicas, tunc exiſtentibus Capitulo, & Canonicis Eccleſiæ Urbinaten. ac Dignitates in ea obtinentibus, ut ipſi tam in Civitate, quam in Diœceſi Urbinaten., abſente, vel præſente Archiepiſcopo, ſive interveniente Legationis Urbinatenſis S. R. E. præfatæ Cardinali Legato de Latere, in Miſſis, Veſperis, ac Laudibus ſolemniter decantandis, ac etiam in Proceſſionibus, Benedictionibus Candelarum, Cinerum, Palmarum, & Fontis Baptiſmalis, ac in reliquis Eccleſiaſticis functionibus, in quibus ſacra adhibentur Paramenta, Mitra, aliiſque Indumentis, & Paramentis tantum, ad inſtar Abbatum uſum Mitræ habentium, uti libere, & licite poſſent, & valerent, Apoſtolica auctoritate perpetuo conceſſerat, & indulſerat, eiſque, ut in eorum Armis, & Inſigniis Mitram apponi facere, & addere etiam valerent, licentiam, & facultatem dicta Apoſtolica auctoritate tribuerat, & impartitus fuerat; bon. mem. Thomas Maria Marelli, dum viveret, primum Archiepiſcopus Urbinaten. & deinde Imolen. Epiſcopus tempore, quo ipſe dictæ Eccleſiæ Urbinaten. præſidebat, modum, & tenorem dictarum litterarum, tam in illarum interpretatione, quam in decernenda earum executione, prætereundo, eaſdem litteras, plura, licet in eis non expreſſa, continere, & comprehendere declaravit in graviſſimum dignitatis Archiepiſcopalis præjudicium.

Ejus Indulti intelligentia ultra debitos fines extenditur.

§. 2.

Ava, ch'è lo ſteſſo, che dire della Religione? Sappiamo, che i Conſultori del Sant' Offizio, e Teologi, e Canoniſti, hanno comunemente opinato per l'Avia, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteſo uniforme il parere de' Cardinali, acciò ſi accetti l'offerta dell'Ava. Ed inerendo a così ſavj ſentimenti, imponiamo fine a queſta Lettera, ordinando, che ſi accetti l'offerta, e dando a lei l'Apoſtolica Benedizione.

O almeno provano, che la coſa è dubbia, e perciò dee riſolverſi a favore della Religione. Queſto è ſtato il parere de Conſultori, e de' Cardinali del S. Offizio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decem. MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

Comanda il Pontefice s'accetti l'offerta dell'Ava.

Dat. die 15. Dec. 1752.

Lis, & controverſia inter modernum Archiepiſcopum, & Capitulum agitata coram Congr. ſac. Rit.

§. 2. Quapropter, ubi primum dictus Antonius Archiepiſcopus præfatæ Eccleſiæ Urbinaten, certo tunc expreſſo modo Paſtoris ſolatio deſtitutæ, eadem Apoſtolica auctoritate in Archiepiſcopum præfectus fuit, ſublatis prius per eum nonnullis abuſibus in celebratione Divinorum Officiorum inventis, animum ſuum ad alios abuſus, qui reſpiciebant uſum Pontificalium, aliarumque prærogativarum exercitium, quas tunc exiſtentes Capitulum, & Canonici dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentes ſibi indebite arrogaverant, removendos convertit. Idcirco dilecto Filio moderno dictæ Eccleſiæ Præpoſito ſignificavit, quod ad judicium Congregationis ejuſdem S. R. E. Cardinalium ſuper Ritibus Eccleſiaſticis præpoſitorum deferri poterat, quænam prærogativæ dilectis quoque Filiis Capitulo, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus prædictis, vigore dicti Indulti, competerent. Sed perſpiciens ipſe Antonius Archiepiſcopus quod Capitulum, & Canonici ejuſdem Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentes præfati, moras nectendo, nil aliud cupiebant, quam in poſſeſſione prætenſarum prærogativarum ſe confovere, cenſuit, pro muneris ſui debito, ac Archiepiſcopalis Dignitatis defenſione, ſingula controverſiarum Capita, in infraſcriptis 13. Dubiis diſpoſita, & inter partes concordata, ac a dilecto ſimiliter Filio noſtro Proſpero Sancti Georgii ad Velum aureum ejuſdem Sanctæ Rom. E. Diacono Cardinali Columna de Sciarra nuncupato, in controverſia hujuſmodi Ponente, ſubſcripta, eidem Congregationi proponere.

Dubia in Congregat. propoſita.

§. 3. Quorum Dubiorum tenor eſt, qui ſequitur, videlicet.

Primo. *An Dignitates, & Canonici Metropolitanæ Eccleſiæ Urbinaten. uti poſſint Annulo, Cruce pectorali cum gemmis, Caligis, Sandaliis, & Chyrothecis, præſertim auro ornatis, in caſu &c.*

II. *An eædem Dignitates, & Canonici Pontificaliter celebrantes uti queant Faldiſtorio, & quatenus negative, quomodo ſedere debeant?*

III. *An Faldiſtorium debeat eſſe coopertum loſerico coloris currentis, ſeu ſimplici panno?*

IV. *An uti valeant Palmatoria, ſeu Bugia in Pontificalibus, & an in Miſſis lectis, ſeu privatis?*

V. *An liceat eiſdem in Miſſa Pontificali Populum ſalutare, dicendo* : Pax vobis, *loco dicendi*: Dominus vobiſcum?

VI. *An poſt Miſſas, Veſperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, poſſint ipſi ſolemnem dare Benedictionem, dicendo*: Sit nomen Domini benedictum; *ſeu*

ſeu potius ſimplicem Benedictionem tantum poſt Miſſam, dicendo: Benedicat vos Omnipotens Deus *cum unico, ſeu cum trino ſigno Crucis?*

VII. *An Dignitates, & Canonici in Miſſis, aut Veſperis in Pontificalibus celebratis, benedicendo populum cum Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, dare poſſint trinam Benedictionem, vel unicam tantum dare debeant?*

VIII. *An eædem Dignitates, & Canonici induti Mitra, aliiſque Paramentis ad inſtar Abbatum, etiamſi Miſſas, aut Veſperas in Pontificalibus non celebraverint, dare poſſint trinam Benedictionem?*

IX. *An poſſint Pontificaliter celebrare Miſſas in Eccleſiis Monialium abſque conſenſu Archiepiſcopi?*

X. *An in veſtitionibus, & velationibus Monialium factis de commiſſione Archiepiſcopi, uti poſſint Mitra?*

XI. *An in Metropolitana Eccleſia uti poſſint Mitra, & Pontificaliter celebrare, in Miſſis Defunctorum?*

XII. *An in Inſigniis, & Armis ſuæ Familiæ, appoſitis, vel apponendis in Paramentis ſacris, aliiſque rebus Eccleſiam concernentibus, loco Mitræ, vel una cum ipſa, Pileum apponere valeant?*

XIII. *An dictæ Dignitates, & Canonici in Proceſſionibus Sanctiſſimi Corporis Chriſti incedere poſſint capite Mitra cooperto.*

Reſcripta ſuper ſingulis præmiſſis dubiis edita.

§. 4. *Et Sacra eadem Congregatio, utraque Parte ſcripto & voce informante audita, viſiſque juribus hinc inde deductis, ad relationem prædicti Cardinalis Ponentis, reſcribendum cenſuit.*

Ad Primum: *Affirmative juxta modum: modus eſt, quod in Miſſis ſolemniter decantandis ſolus Celebrans uti poſſit enuntiatis Indumentis auro non ornatis, nec non annulo cum unica gemma, & Cruce pectorali ſine gemmis, & amplius.*

Ad II. *Negative, & ſedere debeant in ſcamno cooperto tapete, vel panno currentis coloris, & amplius.*

Ad III. *Proviſum in ſecundo, & amplius.*

Ad IV. *Negative, & amplius.*

Ad V. *Negative, & amplius.*

Ad VI. *Negative ad primam partem, affirmative ad ſecundam, cum unico ſigno, & amplius.*

Ad VII. *Negative ad primam partem, affirmative ad ſecundam, cum unica tantum, & amplius.*

Ad VIII. *Negative, & amplius.*

Ad IX. *Negative, & amplius.*

Ad X. *Negative, & amplius.*

Ad XI. *Negative. & amplius.*

Ad XII. *Affirmative quoad Mitram tantum, & amplius.*

Ad XIII. *Negative, & amplius.*

Et ita decrevit, ac ſervari mandavit die 29. Januarii 1752.

M. Mareſuſcus Sac. Rituum.
Cong. Secretarius

Archiepiſcopus ſupplicat pro confirmatione Apoſtolica.

§. 5. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ea, quæ Sedis Apoſtolicæ munimine roborantur, firmius ſubſiſtant, & exactius ab omnibus obſervari ſoleant; proptereaque dictus Antonius Archiepiſcopus, ne adverſus decretum, & mandatum ab eadem Congregatione ſuper præmiſſis, ut præfertur, edita, quidquam unquam ſub quovis pretextu a modernis, & pro tempore exiſtentibus Capitulo, & Canonicis dictę Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, opponi, ſeu illa impugnari, aut eis contradici queat, plurimum cupiat, decretum, & mandatum hujuſmodi, pro majori illorum validitate, & ſubſiſtentia, ac inviolabili obſervantia, per Nos, & Sedem Apoſtolicam præfatam perpetuo, ut, infra, opportune approbari, & confirmari: quare pro parte prædicti Antonii Archiepiſcopi Nobis

Digitized by Google

bis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus ei in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Pontifex præmiſſa approbat & confirmat, ac perpetuo ſervari mandat.

§. 6. Nos igitur, qui dignum & rationi conſonum arbitramur, honeſtis votis & petitionibus hujuſmodi annuere, & abuſus prædictos, ſpotius a vanitate, quam a pietate Miniſtrorum introductos, removere ſinceris deſideramus affectibus, eidem Antonio Archiepiſcopo ſpecialem gratiam facere volentes, illinſque zelum, & pietatem debitis laudibus commendantes, ipſumque a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequens, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, decretum, & mandatum hujuſmodi ab eadem Congregatione ſuper præmiſſis, ut præfertur, edita, tanquam Dignitatis Archiepiſcopalis reſpicientia, ac ad abuſus in Eccleſia Dei removendos tendentia, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo approbamus, & confirmamus, iiſque perpetuæ, inviolabilis, & irrefragabilis Apoſtolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, illaque a præfatis modernis, & pro tempore exiſtentibus Capitulo, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, aliiſque omnibus, & ſingulis, ad quos nunc ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit in futurum, firmiter, & inviolabiliter obſervari, & adimpleri, nec ab illorum obſervantia, & adimplemento hujuſmodi ullo unquam tempore reſiliri, aut recedi debere.

Clauſulæ pro perpetuo præſentium Litterarum vigore.

§. 7. Eaſdemque præſentes ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ac nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controverſiam vocari; nec ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus per Nos, & Sedem Apoſtolicam prædictam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio factis, & faciendis comprehendi, vel confundi, ſed ſemper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam ſub quacumque poſteriori data per præfatum Antonium Archiepiſcopum, & ſucceſſores ſuos dictæ Eccleſiæ Urbinaten. Præſules pro tempore exiſtentes, quandocumque eligendos, conceſſa fore, & eſſe, ſuoſque plenarios effectus ſortiri, & obtinere.

Aliter judicari prohibetur.

§. 8. Sicque, & non alias per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac præfatæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; & quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Contra iis derogatur.

§. 9. Non obſtantibus quibuſvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Univerſalibuſque Conciliis editis, vel edendis, ſpecialibus, vel generalibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, dictæ Eccleſiæ Urbinaten. etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, quibuſvis perſonis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet forſan conceſſis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis ſpecifica, & expreſſa mentio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, latiſſime, & pleniſſime, ac ſpecialiter, & expreſſe, necnon opportune, & valide, ad præmiſſorum validiſſimum effectum, hac vice dumtaxat, harum quoque ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sanctio. §. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis roboris, adjectionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 28. Febr. 1752. Datum Romę apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo tertio Kalendas Martii, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

I. C. Travagli.

X.

I. Miliatus.

I. Smarchers.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Digitized by Google

XIV.

Nova conceſſio, pro perſonis Sæcularibus utriuſque Sexus, tam Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcriptis, quam Chordigeris ejuſdem Sancti Funiculum benedictum deferentibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

INEXHAUSTI Eccleſiæ Theſauri adminiſtrationem & diſpenſationem, Dei voluntate Nobis commiſſam, ſumma, qua decet, fide, ac diligentia gerere ſatagentes, dubia quæque, & incertitudines circa Indulgentias, & ſpirituales Gratias a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, piis maxime Perſonarum cœtibus conceſſas, ne Chriſtifidelium animi nutantes in incerta ferantur, ac ob id eorum langueſcat charitas & fides, declarare, ac etiam quandoque novis ex integros factis conceſſionibus, de medio tollere non omiſimus; & quoties id ipſum ſimiles cautæ Nobis fidenter expoſitæ ſuadere dignoſcuntur, eamdem viam inſiſtentes, ſpiritualibus piorum Inſtitutorum profectibus, & Chriſtifidelium devotioni conſulere non recuſamus.

Inſtantis facta Pontifici pro nova conceſſione Indulgentiarum Tertiariis S. Franciſci de Paula, & illius Chordigeris.

§. 1. Cum itaque dilectus Filius Julius Malmuſius Presbyter Ordinis Sancti Franciſci de Paula Minimorum nuncupatorum expreſſe Profeſſus, ejuſdemque Ordinis modernus Procurator Generalis, ſeu Zeloſus nuncupatus, Nobis nuper ſupplicaverit, ut Indulgentias, & peccatorum remiſſiones Perſonis utriuſque ſexus Sæcularibus, tam *Tertiariis* nuncupatis, quam aliis Cingulum laneum dicti S. Franciſci gerentibus, *Chordigeris* nuncupatis, competentes, quemadmodum Nos ipſi ſuperiori anno ad præfiniendas Indulgentias Fratrum, & Sororum Tertii etiam Ordinis Sæcularis S. Franciſci de Aſſiſio nuncupati peculiaribus noſtris Litteris incipientibus: *Ad Romanum Pontificem*: ſub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Idibus Martii, Pontificatus Noſtri Anno undecimo præſtitimus, præfinire etiam & edere dignaremur; Nos dicti Julii ſupplicationem non modo congruam, ſed etiam neceſſariam quodammodo agnoſcentes, ex quo videlicet Ven. Dei Famulus Innocentius Papa XI. Prædeceſſor noſter in generali Decreto ſuper Indulgentiis die VII. Martii Anni Domini, MDCLXXIII. per ipſum edito, inter apocryphas Indulgentias, nonnullas etiam recenſendas judicavit, quæ in aliquibus tunc impreſſis f oliis aſſerebantur iis conceſſæ, qui Cingulum prædicti S. Franciſci de Paula gerentes, *Chordigeri* dicuntur, ipſius Julii precibus annuentes, Tertiariorum tamen ſeorſim a Chordigeris hujuſmodi ratione habita, circa Indulgentias, tam illis, quam hiſce deinceps competituras, harum noſtrarum Litterarum tenore, ut infra, ſtabilire in Domino judicamus.

Pontifex agnoſcit hujus inſtantiæ neceſſitatem & precibus annuit, Tertiariorum Chordigeris ſeorſim habita ratione.

De Regula Tertiariis a S. Franciſco de Paula propoſita.

§. 2. Sane præter Regulam Fratribus ſui Ordinis, Minimis nuncupatis, nec non Monialibus, præſtituram, idem Sanctus Franciſcus de Paula, exemplum forſan prædicti Sancti Franciſci de Aſſiſia præ oculis habens, aliam quoque utriuſque ſexus Sæcularibus Perſonis, Tertiariis, ut præfertur, nuncupatis, aptatam edidit Regulam, ab Alexandro VI. & Julio II. Romanis Pontificibus etiam Prædeceſſoribus noſtris, ut accepimus, approbatam. Cui quidem Regulæ, ac Tertio Ordini Sancti Franciſci de Paula, omiſſis iis, quæ de aliis illuſtribus Perſonis enarrantur, adſcriptum olim & aggregatum fuiſſe novimus S. Franciſcum Saleſium Epiſcopum Genovenſem, de quo hæc habentur in ejus Vita per Auguſtum etiam Saleſium illius ex Fratre Nepotem conſcripta Lib. IX. pag. 4?5. *Cinctus eſt igitur in Monaſterio Divi Andreæ ab Antonio Bilaco Superiore, & in Fratrum numerum relatus &c. Deinceps cum ex Minimis aliquis inter eundum offenderet.*

Cingu-

Cingulum illud trahens ex perula: videte, inquiebat, nam ego Frater veſter ſim; atque re ſolo vera, non nomine, ſum Minimus.

Tertiariis utriuſque ſexus Sæcularibus Indulgentias indulget, id eſt Plenariam in ingreſſu, & quater in anno, ac in mortis articulo.

§. 3. Hiſce igitur utriuſque ſexus Sæcularibus Perſonis prædictam Regulam S. Franciſci de Paula pro Tertiariis conditam profeſſuris, & in Tertium Ordinem hujuſmodi ingreſſuris, die eorum, & earum ingreſſus, ſi vere pœnitentes, & confeſſi, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, Plenariam, nec non iiſdem nunc & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Tertii Ordinis Fratribus, & Sororibus, vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Dedicationis S. Michaelis Archangeli, ac in ejuſdem S. Franciſci de Paula, & dicti S. Franciſci Saleſii, nec non Commemorationis Sanctorum Omnium die prima Novembris Feſtis diebus, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis dierum hujuſmodi, Eccleſiam aliquam Ordinis Fratrum Minimorum prædictorum, vel in ejus defectum, in Civitate vel loco, ubi ipſi tunc degent, aliam quamcumque hujuſmodi Civitatis, vel loci Eccleſiam devote viſitaverint, & inibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; ſingulis præfatis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam; in cujuſlibet vero eorum mortis articulo, ſi vere pariter pœnitentes, & confeſſi, ac ſacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, ſaltem contriti, Sanctiſſimum JESU Nomen, ore, ſi potuerint, ſin minus corde, devote invocaverint, Plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Et Indulgentias Stationum Urbis.

§. 4. Iidemque tam in Civitatibus, & locis, ubi dictæ Eccleſiæ Fratrum Ordinis Minimorum exiſtunt, quam alibi ubivis commorantibus, qui ſingulis Quadrageſimalibus, & aliis Anni diebus, in quibus Stationes Eccleſiarum Urbis & extra illius muros ſitarum occurrunt, prout in Miſſali Romano deſcriptæ ſunt, aliquam, primodicti Ordinis, ſi ibi fuerit, alioquin aliam ejuſdem Civitatis, vel loci, ubi eos pro tempore reſidere, vel morari contigerit, Eccleſiam devote viſitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur, ſi iiſdem Stationum temporibus & diebus, ſingulas Eccleſias dictæ Urbis, & extra illius muros hujuſmodi, pro iiſdem Stationibus, & Indulgentiis conſequendis deſtinatas, perſonaliter viſitarent, concedimus, & indulgemus.

Ac in aliis 18. diebus 7. annorum &c.

§. 5. Ipſis quoque vere pœnitentibus, & confeſſis, ſacraque Communione refectis, qui in Feſtis Nativitatis Domini Noſtri JESU CHRISTI, Reſurrectionis Dominicæ, & Pentecoſtes, ac Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Apparitionis S. Michaelis Arcangeli, nec non Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, & Mathiæ, aliquam Eccleſiam, ut ſupra, viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quo die præfatorum id egerint, ſeptem annuos & totidem Quadragenas de injunctis eis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

De Chordigerorum Inſtitutione.

§. 6. Quo vero ad alios ſupradictos ejuſdem S. Franciſci de Paula *Chordigeros* nuncupatos, qui non quidem Regulam Tertii Ordinis ipſius Sancti Franciſci profitentur, ſed Cingulum, ſeu Funiculum laneum ab aliquo ex Fratribus deputato, Ordinis Profeſſis, ſeu alio quocumque, ad id a Superioribus Regularibus extet aubenedictum, ſibique cinctum deferunt: Etſi de hac Inſtitutione nullum Sanctum Fundathenticum monumentum, & pie ſolummodo credatur, prædictum Sanctum ad eum affetorem adhuc in humanis agentem, Perſonis utriuſque ſexus, devota nequaquam proctione & obſequio recurrentibus, licet in prædicto Tertio Ordine ac illi ſimilem, quem feſſis, Cingulum ſeu Funiculum laneum a ſe benedictum, ſubſequentibus temporibus ipſe deferebat, dare ſolitum fuiſſe; Certum porro eſt, Romani Pontifices prædepium hunc morem magis magiſque invaluiſſe; Cumque id ipſum in ſuis Civiceſſores noſtri hac de re edocti, ac Eccleſiarum Præſules nunquam piæ huic Inſtitutioni tatibus & Diœceſibus factitari non ignorantes, Nos ſane nullum eidem obſtaculum aut obſiſtendum, aut adverſandum judicaverint; ſed ad omnem tollendam confuſionis occaſioimpedimentum afferre intendimus; nem,

Digitized by Google

nem, quemadmodum iis, qui ſupradictum Tertium Ordinem Sancti Franciſci de Paula profitentur, proprias Indulgentias harum ſerie impertiti ſuimus; ita & alterius Inſtituti Perſoois, quæ ſimpliciter Ciogulum ſeu Funiculum prædictum deferunt, Chordigerique nuncupaotur, ipſarum præſentium tenore, proprias quoque, ac certas ab ipſis lucrandas Iodulgeotias aſſignare decrevioius.

§. 7. Cæteris igitur utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, etiamſi Tertium Ordinem prædictum profeſſi non fueriot, qui cingulum ſeu Funiculum laneum, quem vocant S. Franciſci de Paula, a modernis & pro tempore exiſtentibus Ordinis Minimorum Superioribus, vel ab alio Presbytero ejuſdem Ordinis Profeſſore, ſeu alio quocumque ab iiſdem Superioribus deputato benedictum, & ab eis ſuſceperint, ea die, qua vere pœnitentes & coofeſſi, ac Sacra Communione refecti, primo id egerint, Plenariam: Præterea eiſdem utriuſque ſexus Chordigeris vere quoque pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Feſto prædicti S. Franciſci de Paula, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis, Eccleſiam aliquam Fratrum Ordiois Minimorum, vel io ejus defectum aliam quamcumque Civitatis vel Loci, ubi eos pro tempore degere contigerit, devote viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, etiaoi Plenariam: Item eiſdem, dum in articulo mortis conſtituti, vere pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Commuoiooe refecti, vel quateous id facere nequiverint, ſaltem cootriti, Sanctiſſimum JESU Nomen corde, ſi ore non potuerint, devote iovocaverint, itidem Pleoariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & Iodulgentiam concedimus, & impertimur: Nec oon, ut quiſquis eorum & earum, præfatum Ciogulum ſeu Fuoiculum benedictum deferens, ſemel in die, ſi in honorem Domini Noſtri JESU CHRISTI, & Sanctorum Apoſtolorum ejus, pias, ut præfertur, preces effuderint, quo die id egerint, Centum dierum Indulgentiam conſequatur, concedimus pariter & indulgemus.

Eis propriæ Indulgentias impertitur videlicet Plenariam in actu ſuſceptionis Cinguli, & in Feſto S. Franciſci, ac in articulo mortis.

Et pro aliquibus precibus Centum dierum quotidianam.

§. 8. Deinde tam primodicti Tertii Ordinis, quam alterius pii Inſtituti prædicti Perſonis Sæcularibus utriuſque ſexus, quoties ipſi, & quilibet eorum Miſſis & aliis Divinis Officiis in Eccleſiis celebrandis, & recitandis devote interfuerint, ac pauperes hoſpitio ſuſceperint, vel pacem ioter inimicos compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum ad ſepulturam aſſociaveriot, aut quaſcumque Proceſſiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctiſſimumque Euchariſtiæ Sacramentum, tam in Proceſſionibus, quam cum ad infirmos, vel alias quocumque & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id ſigoo dato, ſemel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem & Salutationem eamdem pro neceſſitatibus Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſive pro Animabus Defunctorum tam ejuſdem Tertii Ordiois, quam Chordigerorum præfatorum recitaverint, aut devium aliquem ad viam ſalutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & quæ ad ſalutem ſunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercueriot; Toties pro quolibet prædictorum operum exercitio, ſexagiota dies de iojunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſia cooſueta, relaxamus.

Indulgentias item communiter Tertiariis & Chordigeris concedit, Ideſt LX. dierum pro operibus ſuis.

§. 9. Eiſdemque non ſolum Tertiariis, ſed etiam Chordigeris, ut omnes & ſingulas Iodulgentias, & peccatorum ſeu pœnarum remiſſiones & relaxationes hujuſmodi, ab ipſis, ut præſertur, reſpective conſequendas, etiam pro Aoimabus Chriſtifidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac luce migraveriot, per modum ſuffragii applicare poſſint, miſericorditer in Domino concedimus & indulgemus.

Omnes Indulgentias, ut ſupra, conceſſas applicari poſſe Animabus Purgatorii permittit.

§. 10. Cæterum alias omnes & ſingulas Indulgentias & peccatorum remiſſiones Perſoois utriuſque ſexus tam prædicto Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcriptis, quam Chordigeris præfatis, ſive directe & immediate, ſive promiſcue, aut alio quocumque modo etiam per communicationem cum Minimorum prædictorum, & aliorum Mendicantium Fratrum Ordinibus, tam vigore Privilegiorum, & Literarum Apoſtolicarum, quam vivæ vocis oraculo, aut alias quovis modo per quoſcumque Romanos Pootifices Prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Apoſtolicam Sedem hacte-

Revocat omnes alias Indulgentias Tertiis, & Chordigeris conceſſas.

Digitized by Google

de communi opinione, qua mater filium, diſſentiente patre, valide ac licite baptizandum offert, etiamſi patria poteſtas in patre non autem in matre ſita ſit, non injucundum fore arbitramur, ſi id adjungamus, quod ad rem hanc ſcribit Vaſquez *tomo 2. ſuper 3. part. S. Thom. quæſt. 68. art. 10. diſput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili ſoli patri conceſſa ſit patria poteſtas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipſo Jure peculiares. nempe ut pater uſumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut ſuus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) ſuitatis gaudeat, quod reſpectu matris non conceditur; tamen, quod ſpectat ad retinendum filium in ſuo conſortio, & ſocietate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde ſi alter conſentiat, etiamſi ſit mater, quia nimirum videtur ex conſortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum ſpirituale ſequi, ratione commodi ſpiritualis, quod filio ex ſeparatione provenit, conſenſus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

Jus naturale matris in filiorum educatione non undequaque inſuperabile oſtenditur.

§. 26. Niſi Nos memoria fallit, nihil aliud modo reliquum eſt, quam ut quæſtioni illi reſpondeamus quomodo ſcilicet fieri poſſit, ut mater, quæ ſuper educatione filii infantis jus habet ab ipſa natura derivatum, quod ideo naturale Jus appellatur, eo jure privari poſſit ab avia, quæ aliam auctoritatem in nepotem habere nequit, quam quæ ipſi a Jure Civili tribuitur. In quo illud forſan ſatis eſſet reſpondere, præcipuum fundamentum illius præponderantiæ, quæ Aviæ facto tribuitur, in Religionis favore ſitum eſſe; quod autem hic quæritur, jam antea quæſitum fuiſſe in altero caſu, quum ſcilicet Gregorius XIII. Avi factum diſſenſui matris prævalere debere judicavit; nec ullam de hujuſmodi quæſito rationem habitam fuiſſe. Sed ut ad propoſitæ interrogationis nodum propius accedamus, quærimus, utrum filii mancipiorum & eorum, qui pleno jure ſervi ſunt, diſſentientibus eorum parentibus, baptizari poſſint: Et quidem, ſi ſecundum communem reſponſum dandum ſit, reſpondendum erit, poſſe. Iterum igitur quærimus, num hujuſmodi parentibus faveret, nec ne, jus naturale pro educatione filiorum ſuorum infantium, neque reſponderi poſſe arbitramur, eoſdem naturali eorum jure in proprios filios caruiſſe. Quærimus denique, quomodo filii prædicti baptizari poſſint ſine conſenſu parentum, pro quibus ſtat jus naturale, quod immutabile dicitur: Verum, ut hujuſmodi interrogationi reſponſum dari poſſit, ad Theologos recurrendum eſt. Reſpondent ipſi, jus patrum in filios infantes, pro eo, quod ad educationem pertinet, naturale dici poſſe duplici ratione, vel ſcilicet quia a natura originem habeat, vel quia lex naturæ jubeat, ut nemo alius eorum educationi, excluſis parentibus, ſe immiſcere poſſit. Admittunt Theologi, jus illud primo ſenſu naturale eſſe, non autem ſecundo, ideoque concludunt, quod cum dominium mancipii ſeu ſervi, ejuſque filiorum, jure gentium in Dominum transferatur, poteſt Dominus filios infantes a parentibus ſeparare, eoſque baptizandos jubere, etiamſi parentes diſſentiant. Ita ediſſerit Sylvius *tom. 4. ſup. 3. part. S. Thomæ quæſt. 68. art. 10. concluſ. 7.*, & ante eum ſatis ſolide Suarez *tom. 3. ſuper 3. parte S. Thomæ quæſt. 68. art. 10. diſput. 25. ſect. 4. §. Quocirca*. Jam vero nihil præter jus & fas poſtulare Nobis videmur, cum contendimus, quod quemadmodum naturæ jus non læditur, ubi, repugnantibus parentibus, captivorum filiis Baptiſmus confertur, ita neque idem naturæ jus violari dicatur, quoties, nulla vi adhibita, ac petente perſona, quæ id faciendi jus habeat, infans Hebræus, diſſentiente matre, aut ſacro Fonte abluitur, aut baptizandus offertur; ſicut enim pro primo caſu militat Jus Gentium, ita pro altero favor Religionis, cujus vis eam Nobis obligationem imponit, ut eamdem promoveamus, quantum, excluſa cujuslibet injuria, Nobis facere permiſſum eſt, veluti in præſentia continget, ſi oblatio Hebræi infantis, quæ ab Avia ſponte, fit, recipiatur.

Exemplum de parentibus in ſervitute pœnali conſtitutis.

Aliud eſt Jus a natura originem ducens, aliud lex naturæ aliquid præcipiens, aut vetans.

Jus a natura tributum quod a jure gentium ſuperatur, multo magis cedere debet favori Religionis, & animarum ſaluti.

Præmiſſa omnia ſimul juncta oblationem accep. tandam ſuadent.

§. 27. Habes igitur, dilecte Fili, eas omnes rationes, quibus adducti ſumus, ut eam, de qua quæſtio eſt, oblationem recipiendam judicaremus, quemadmodum recipiendam judicamus; quæ rationes & cauſæ, ſive per ſe ſingulæ conſiderentur, ſive, ut in caſibus practicis fieri conſuevit, conjunctim accipiantur, magni procul dubio ponderis, atque momenti ſunt. Quod ſi in re dubia in favorem Fidei pronunciandum eſſe conſtans regula eſt, quiſnam erit, qui, perpenſis tot propoſitis rationibus

bus.

il figlio al Batteſimo, ancorchè la patria podeſtà ſia nel padre, e non nella madre, ed ora penſiamo non dover eſſer diſcaro l'aggiungere ciò, che ſcrive in queſto propoſito il Vaſquez *nel tom.* 3. *ſopra la* 3. *parte di S. Tommaſo qu.* 68. *art.* 10. *diſput.* 155. *cap.* 3. *num.* 35. *Licet Jure Civili ſoli patri conceſſa ſit patria poteſtas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipſo Jure, peculiares, nempe ut pater uſumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut ſuus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) ſuitatis gaudeat, quod reſpectu matris non conceditur: tamen, quod ſpectat ad retinendum filium in ſuo conſortio & ſocietate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde ſi alter conſentiat, etiamſi ſit mater, quia nimirum videtur ex conſortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum ſpirituale ſequi, ratione commodi ſpiritualis quod filio ex ſeparatione provenit, conſenſus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

La difficoltà, che deriva dal diritto naturale della madre ſopra l'educazione de' Figli non è inſuperabile.

§. 26. Se la memoria non ci tradiſce; ora altro non reſta, che riſpondere al queſito, che ſi fa, come avendo la madre un diritto derivante dalla natura, e che perciò diceſi jus naturale, ſopra l'educazione del figlio infante, poſſa eſſa reſtarne ſpogliata per fatto dell'ava, che ſopra il nipote non può avere altra autorità, che quella, che le proviene dal Jus Civile. Baſterebbe forſe il riſpondere, che la preponderanza del fatto dell'ava ha il ſuo principal fondamento nel favore della Religione; e che l'interrogazione ora promoſſa, fu anche promoſſa nell' altro caſo dell'avo, il di cui fatto, ſecondo la riſoluzione di Gregorio XIII., prevalſe al diſſenſo della madre, e che dell' interrogazione non fu fatto verun conto. Ma per entrare nelle viſcere del queſito, domandiamo, ſe i figli dei mancipi, veri ſchiavi, ſi poſſono battezzare diſſentienti i loro genitori; e volendoſi riſpondere ſecondo la comune opinione, è d'uopo riſpondere di sì. Domandiamo, ſe ai predetti genitori aſſiſteva il jus naturale dell' educazione de' loro figli nell' infantile età; nè vediamo come poſſa riſponderſi, che i predetti genitori foſſero privi del loro diritto naturale ſopra i proprj figli. Domandiamo finalmente, come poſſano i figli predetti eſſer battezzati ſenza il conſenſo de' genitori aſſiſtiti dal jus naturale, che ſi dice immutabile; e per riſpondere a queſt' interrogazione fa di meſtieri il ricorrere a Teologi. Riſpondono eſſi, che il jus de' padri ſopra i figli infanti in ordine all'educazione può dirſi naturale in due maniere, o perchè ha l'origine dalla natura, o perchè il jus della natura obbliga, che niun altro poſſa porre mano nell'educazione, privandoſene i genitori. Ammettono i Teologi, che il jus ſia naturale nel primo ſenſo, e non nel ſecondo; e però conchiudono, che traſportando il jus delle Genti nel padrone del mancipio, o ſia dello ſchiavo, il dominio d'eſſo, e de' ſuoi figli, può il padrone ſeparare i figli infanti da' genitori, e farli battezzare, ancorchè i genitori diſſentano. Così la diſcorre il Silvio *nel Tom.* 4. *ſopra la* 3. *parte di S. Tommaſo quæſt.* 68. *art.* 10. *concluſ.* 7., e prima di lui aſſai profondamente il Suarez *nel tom.* 3. *ſopra la* 3. *parte di S. Tommaſo quæſt.* 68. *art.* 10. *diſput.* 25. *ſect.* 4. §. *Quocirca.* Non ci pare di pretender molto, quando pretendiamo, che, ſiccome non è offeſo il jus naturale, quando, diſſenzienti i genitori, ſi dà il Batteſimo agl'infanti de' ſchiavi, così nemmeno debba dirſi offeſo lo ſteſſo jus della natura, ogni volta che ſenza veruna violenza, ed a petizione di chi ha jus di farla, o ſi battezza, o ſi offre al Batteſimo l'infante Ebreo, diſſenziente la madre; aſſiſtendo al ſecondo il favore della Religione, fondato ſull'obbligo, che abbiamo di promoverla, ogni volta che ciò ſi può fare ſenza veruna ingiuſtizia, come per appunto preſentemente ſuccede, accettandoſi l'offerta dell'infante Ebreo, che ſi fa volontariamente dall'Ava.

Evvi l'eſempio de' Genitori, che ſono in ſervitù penale.

Altro è il diritto, che ha l'origine dalla natura, altro è il jus naturale che comanda, o proibiſce.

Il diritto naturale, ſe ſi ſupera dal diritto delle genti, molto più può ſuperarſi dal favore della Religione, e dell'anime.

I motivi ſin qui eſpoſti dimoſtrano, che debba accettarſi l'obblazione dell'Ava.

§. 27. Ed ecco eſpoſti a lei i motivi, pe' quali abbiamo creduto, e crediamo doverſi accettare l'offerta, che è in queſtione; motivi ſenza dubbio rilevanti, o ciaſcheduno d'eſſi ſi conſideri a parte, o ſi prendano tutti inſieme, come ſuol farſi giudicando de' caſi pratici. E ſe è maſſima ben fondata, che in dubbio dee pronunciarſi a pro della Religione; e chi mai ſarà, che a viſta di tante ragioni non debba almeno ammettere la materia per dubbia, e così conchiudere a pro dell'

Ava,

Aut ſaltem probant rem dubiam eſſe, & ob id ipſum favore Religionis pronunciari debere. In hanc ſententiam tum Conſultores S. Officii tum Cardinales Inquiſitores Generales convenerunt. Pontifex iubet oblationem Aviæ acceptari. Dat. die 15. Decembris 1751.

bus, materiam hanc ſaltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem eſt in caſu, ac in favorem Religionis, decernendum non exiſtimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquiſitionis Conſultores, tum ſacræ Teologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum ſuffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter cenſuiſſe. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam ſapientibus conſiliis inhærendo, huic Epiſtolæ noſtræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam eſſe decernentes, tibique impertientes Apoſtolicam Benedictionem.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

SAC. CONGRE. RITUUM

Decreta ſuper modo utendi Indulto Pontificalium Capitulo & Canonicis Eccleſiæ Archiepiſcopalis Urbinaten. olim a Sede Apoſtolica conceſſo, approbantur, & confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Prooemium

IN Throno juſtitiæ ſuper omnes Gentes Divina diſpoſitione collocati, ad ea potiſſimum, quæ ab Eccleſiarum Præſulibus pro extirpandis in Eccleſia Dei exortis abuſibus, utiliorique commiſſi Gregis gubernio, provida ratione prius ordinata, & poſtea a Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Almæ Urbis Congregationibus, quæ vocis noſtræ organa ſunt, dereta fuerunt, ſolicitudinis, & vigilantiæ noſtræ curas libenter convertimus; illaque, dum Divino cultui, Paſtoralique dignitati prodeſſe comperimus, Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communimus, prout arbitramur in Domino ſalubriter expedire.

Indultum a Benedicto XIII. Urbinaten. Capitulo, & Canonicis conceſſum.

§. 1. Sane pro parte Venerabilis Fratris noſtri Antonii Guglielmi moderni Archiepiſcopi Urbinaten. exhibita Nobis nuper petitio continebat, quod alias, & poſtquam fel. rec. Benedictus Papa XIII. Prædeceſſor noſter, per ſuas Litteras Apoſtolicas, tunc exiſtentibus Capitulo, & Canonicis Eccleſiæ Urbinaten. ac Dignitates in ea obtinentibus, ut ipſi tam in Civitate, quam in Diœceſi Urbinaten., abſente, vel præſente Archiepiſcopo, ſive interveniente Legationis Urbinatenſis S. R. E. præfatæ Cardinali Legato de Latere, in Miſſis, Veſperis, ac Laudibus ſolemniter decantandis, ac etiam in Proceſſionibus, Benedictionibus Candelarum, Cinerum, Palmarum, & Fontis Baptiſmalis, ac in reliquis Eccleſiaſticis functionibus, in quibus ſacra adhibentur Paramenta, Mitra, aliiſque Indumentis, & Paramentis tantum, ad inſtar Abbatum uſum Mitræ habentium, uti libere, & licite poſſent, & valerent, Apoſtolica auctoritate perpetuo conceſſerat, & indulſerat, eiſque, ut in eorum Armis, & Inſigniis Mitram apponi facere, & addere etiam valerent, licentiam, & facultatem dicta Apoſtolica auctoritate tribuerat, & impartitus fuerat; bon. mem. Thomas Maria Marelli, dum viveret, primum Archiepiſcopus Urbinaten. & deinde Imolen. Epiſcopus tempore, quo ipſe dictæ Eccleſiæ Urbinaten. præſidebat, modum, & tenorem dictarum litterarum, tam in illarum interpretatione, quam in decernenda earum executione, prætereundo, eaſdem litteras, plura, licet in eis non expreſſa, continere, & comprehendere declaravit in graviſſimum dignitatis Archiepiſcopalis præjudicium.

Ejus Indulti intelligentia ultra debitos fines extenditur.

§. 2.

Ava, ch'è lo ſteſſo, che dire della Religione? Sappiamo, che i Conſultori del Sant' Offizio, e Teologi, e Canoniſti, hanno comunemente opinato per l'Avia, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteſo uniforme il parere de' Cardinali, acciò ſi accetti l'offerta dell'Ava. Ed inerendo a così ſavj ſentimenti, imponiamo fine a queſta Lettera, ordinando, che ſi accetti l'offerta, e dando a lei l'Apoſtolica Benedizione.

O almeno provano, che la coſa è dubbia, e perciò dee riſolverſi a favore della Religione. Queſto è ſtato il parere de Conſultori, e de' Cardinali del S. Offizio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decem. MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

Comanda il Pontefice s'accetti l'offerta dell'Ava.

Dat. die 15. Dec. 1752.

Lis, & controverſia inter modernum Archiepiſcopum, & Capitulum agitata coram Congr. ſac. Rit.

§. 2. Quapropter, ubi primum dictus Antonius Archiepiſcopus præfatæ Eccleſiæ Urbinaten. certo tunc expreſſo modo Paſtoris ſolatio deſtitutæ, eadem Apoſtolica auctoritate in Archiepiſcopum præfectus fuit, ſublatis prius per eum nonnullis abuſibus in celebratione Divinorum Officiorum inventis, animum ſuum ad alios abuſus, qui reſpiciebant uſum Pontificalium, aliarumque prærogativarum exercitium, quas tunc exiſtentes Capitulum, & Canonici dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentes ſibi indebite arrogaverant, removendos convertit. Idcirco dilecto Filio moderno dictæ Eccleſiæ Præpoſito ſignificavit, quod ad judicium Congregationis ejuſdem S. R. E. Cardinalium ſuper Ritibus Eccleſiaſticis præpoſitorum deferri poterat, quænam prærogativæ dilectis quoque Filiis Capitulo, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus prædictis, vigore dicti Indulti, competerent: Sed perſpiciens ipſe Antonius Archiepiſcopus quod Capitulum, & Canonici ejuſdem Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentes præfati, moras nectendo, nil aliud cupiebant, quam in poſſeſſione prætenſarum prærogativarum ſe confovere, cenſuit, pro muneris ſui debito, ac Archiepiſcopalis Dignitatis defenſione, ſingula controverſiarum Capita, in infraſcriptis 13. Dubiis diſpoſita, & inter partes concordata, ac a dilecto ſimiliter Filio noſtro Proſpero Sancti Georgii ad Velum aureum ejuſdem Sanctæ Rom. E. Diacono Cardinali Columna de Sciarra nuncupato, in controverſia hujuſmodi Ponente, ſubſcripta, eidem Congregationi proponere.

Dubia in Congregat. propoſita.

§. 3. Quorum Dubiorum tenor eſt, qui ſequitur, videlicet.

Primo. *An Dignitates, & Canonici Metropolitanæ Eccleſiæ Urbinaten. uti poſſint Annulo, Cruce pectorali cum gemmis, Caligis, Sandaliis, & Chyrothecis, præſertim auro ornatis, in caſu &c.*

II. *An eædem Dignitates, & Canonici Pontificaliter celebrantes uti queant Faldiſtorio, & quatenus negative, quomodo ſedere debeant?*

III. *An Faldiſtorium debeat eſſe coopertum loſerico coloris currentis, ſeu ſimplici panno?*

IV. *An uti valeant Palmatoria, ſeu Bugia in Pontificalibus, & an in Miſſis lectis, ſeu privatis?*

V. *An liceat eiſdem in Miſſa Pontificali Populum ſalutare, dicendo* : Pax vobis, *loco dicendi* : Dominus vobiſcum?

VI. *An poſt Miſſas, Veſperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, poſſint ipſi ſolemnem dare Benedictionem, dicendo*: Sit nomen Domini benedictum;

ſeu potius ſimplicem Benedictionem tantum poſt Miſſam, *dicendo* : Benedicat vos Omnipotens Deus *cum unico*, *ſeu cum trino ſigno Crucis?*

VII. *An Dignitates*, *& Canonici in Miſſis*, *aut Veſperis in Pontificalibus celebratis*, *benedicendo populum cum Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento*, *dare poſſint trinam Benedictionem*, *vel unicam tantum dare debeant?*

VIII. *An eædem Dignitates*, *& Canonici induti Mitra*, *aliiſque Paramentis ad inſtar Abbatum*, *etiamſi Miſſas*, *aut Veſperas in Pontificalibus non celebraverint*, *dare poſſint trinam Benedictionem?*

IX. *An poſſint Pontificaliter celebrare Miſſas in Eccleſiis Monialium abſque conſenſu Archiepiſcopi?*

X. *An in veſtitionibus*, *& velationibus Monialium factis de commiſſione Archiepiſcopi*, *uti poſſint Mitra?*

XI. *An in Metropolitana Eccleſia uti poſſint Mitra*, *& Pontificaliter celebrare*, *in Miſſis Defunctorum?*

XII. *An in Inſigniis*, *& Armis ſuæ Familiæ*, *appoſitis*, *vel apponendis in Paramentis ſacris*, *aliiſque rebus Eccleſiam concernentibus*, *loco Mitræ*, *vel una cum ipſa*, *Pileum apponere valeant?*

XIII. *An dictæ Dignitates*, *& Canonici in Proceſſionibus Sanctiſſimi Corporis Chriſti incedere poſſint capite Mitra cooperto.*

Reſcripta ſuper ſingulis præmiſſis dubiis edita.

§. 4. *Et Sacra eadem Congregatio*, *utraque Parte ſcripto & voce informante audita*, *viſiſque juribus hinc inde deductis*, *ad relationem prædicti Cardinalis Ponentis*, *reſcribendum cenſuit*.

Ad Primum : *Affirmative juxta modum* : *modus eſt*, *quod in Miſſis ſolemniter decantandis ſolus Celebrans uti poſſit enunciatis Indumentis auro non ornatis*, *nec non annulo cum unica gemma*, *& Cruce pectorali ſine gemmis*, *& amplius*.

Ad II. *Negative*, *& ſedere debeant in ſcamno cooperto tapete*, *vel panno currentis coloris*, *& amplius*.

Ad III. *Proviſum in ſecundo*, *& amplius*.

Ad IV. *Negative*, *& amplius*.

Ad V. *Negative*, *& amplius*.

Ad VI. *Negative ad primam partem*, *affirmative ad ſecundam*, *cum unico ſigno*, *& amplius*.

Ad VII. *Negative ad primam partem*, *affirmative ad ſecundam*, *cum unica tantum*, *& amplius*.

Ad VIII. *Negative*, *& amplius*.

Ad IX. *Negative*, *& amplius*.

Ad X. *Negative*, *& amplius*.

Ad XI. *Negative*. *& amplius*.

Ad XII. *Affirmative quoad Mitram tantum*, *& amplius*.

Ad XIII. *Negative*, *& amplius*.

Et ita decrevit, *ac ſervari mandavit die* 29. *Januarii* 1752.

M. Mareſuſcus Sac. Rituum. Cong. Secretarius

Archiepiſcopus ſupplicat pro confirmatione Apoſtolica.

§. 5. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ea, quæ Sedis Apoſtolicæ munimine roborantur, firmius ſubſiſtant, & exactius ab omnibus obſervari ſoleant; proptereaque dictus Antonius Archiepiſcopus, ne adverſus decretum, & mandatum ab eadem Congregatione ſuper præmiſſis, ut præfertur, edita, quidquam unquam ſub quovis pretextu a modernis, & pro tempore exiſtentibus Capitulo, & Canonicis dictę Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, opponi, ſeu illa impugnari, aut eis contradici queat, plurimum cupiat, decretum, & mandatum hujuſmodi, pro majori illorum validitate, & ſubſiſtentia, ac inviolabili obſervantia, per Nos, & Sedem Apoſtolicam præfatam perpetuo, ut, infra, opportune approbari, & confirmari: quare pro parte prædicti Antonii Archiepiſcopi Nobis

Digitized by Google

bis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus ei in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Pontifex præmiſſa approbat & confirmat, ac perpetuo ſervari mandat.

§. 6. Nos igitur, qui dignum & rationi conſonum arbitramur, honeſtis votis, & petitionibus hujuſmodi annuere, & abuſus prædictos, ſpotius a vanitate, quam a pietate Miniſtrorum introductos, removere ſinceris deſideramus affectibus, eidem Antonio Archiepiſcopo ſpecialem gratiam facere volentes, illiuſque zelum, & pietatem debitis laudibus commendantes, ipſumque a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequens, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, decretum, & mandatum hujuſmodi ab eadem Congregatione ſuper præmiſſis, ut præfertur, edita, tanquam Dignitatis Archiepiſcopalis reſpicientia, ac ad abuſus in Eccleſia Dei removendos tendentia, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo approbamus, & confirmamus, iiſque perpetuæ, inviolabilis, & irrefragabilis Apoſtolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, illaque a præfatis modernis, & pro tempore exiſtentibus Capitulo, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, aliiſque omnibus, & ſingulis, ad quos nunc ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit in futurum, firmiter, & inviolabiliter obſervari, & adimpleri, nec ab illorum obſervantia, & adimplemento hujuſmodi ullo unquam tempore reſiliri, aut recedi debere.

Clauſulæ pro perpetuo præſentium Litterarum vigore.

§. 7. Easdemque præſentes ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ac nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controverſiam vocari; nec ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus per Nos, & Sedem Apoſtolicam prædictam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio factis, & faciendis comprehendi, vel confundi, ſed ſemper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam ſub quacumque poſteriori data per præfatum Antonium Archiepiſcopum, & ſucceſſores ſuos dictæ Eccleſiæ Urbinaten. Præſules pro tempore exiſtentes, quandocumque eligendos, conceſſa fore, & eſſe, ſuoſque plenarios effectus ſortiri, & obtinere.

Aliter judicari prohibetur.

§. 8. Sicque, & non alias per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac præfatæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; & quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Contrariis derogatur.

§. 9. Non obſtantibus quibuſvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Univerſalibuſque Conciliis editis, vel edendis, ſpecialibus, vel generalibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, dictæ Eccleſiæ Urbinaten. etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, quibuſvis perſonis in genere, vel in ſpecie, aut alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet forſan conceſſis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis ſpecifica, & expreſſa mentio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, latiſſime, & pleniſſime, ac ſpecialiter, & expreſſe, necnon opportune, & valide, ad præmiſſorum validiſſimum effectum, hac vice dumtaxat, harum quoque ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

P 2 §. 10.

Digitized by Google

Sanctio. §. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis roboris, adjectionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 28. Febr. 1752. Datum Romę apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo tertio Kalendas Martii, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

I. C. Travagli.

X.

I. Miliatus.

I. Smarchers.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Digitized by Google

INDULGENTIARUM

XIV.

Nova conceſſio, pro perſonis Sæcularibus utriuſque Sexus, tam Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcriptis, quam Chordigeris ejuſdem Sancti Funiculum benedictum deferentibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

INEXHAUSTI Eccleſiæ Theſauri adminiſtrationem & diſpenſationem, Dei voluntate Nobis commiſſam, ſumma, qua decet, fide, ac diligentia gerere ſatagentes, dubia quæque, & incertitudines circa Indulgentias, & ſpirituales Gratias a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, piis maxime Perſonarum cœtibus conceſſas, ne Chriſtifidelium animi nutantes in incerta ferantur, ac ob id eorum langueſcat charitas & fides, declarare, ac etiam quandoque novis ex integros factis conceſſionibus, de medio tollere non omiſimus; & quoties id ipſum ſimiles cauſæ Nobis fidenter expoſitæ ſuadere dignoſcuntur, eamdem viam inſiſtentes, ſpiritualibus piorum Inſtitutorum profectibus, & Chriſtifidelium devotioni conſulere non recuſamus.

Inſtantia facta Pontifici pro nova conceſſione Indulgentiarum Tertiariis S. Franciſci de Paula, & illius Chordigeris.

§. 1. Cum itaque dilectus Filius Julius Malmuſius Presbyter Ordinis Sancti Franciſci de Paula Minimorum nuncupatorum expreſſe Profeſſus, ejuſdemque Ordinis modernus Procurator Generalis, ſeu Zeloſus nuncupatus, Nobis nuper ſupplicaverit, ut Indulgentias, & peccatorum remiſſiones Perſonis utriuſque ſexus Sæcularibus, tam *Tertiariis* nuncupatis, quam aliis Cingulum laneum dicti S. Franciſci gerentibus, *Chordigeris* nuncupatis, competentes, quemadmodum Nos ipſi ſuperiori anno ad præfiniendas Indulgentias Fratrum, & Sororum Tertii etiam Ordinis Sæcularis S. Franciſci de Aſſiſio nuncupati peculiaribus noſtris Litteris incipientibus: *Ad Romanum Pontificem*: ſub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Idibus Martii, Pontificatus Noſtri Anno undecimo præſtitimus, præfinire etiam & edere dignaremur; Nos dicti Julii ſupplicationem non modo congruam, ſed etiam neceſſariam quodammodo agnoſcentes, ex quo videlicet Ven. Dei Famulus Innocentius Papa XI. Prædeceſſor noſter in generali Decreto ſuper Indulgentiis die VII. Marti Anni Domini, MDCLXXIII. per ipſum edito, inter apocryphas Indulgentias, nonnullas etiam recenſendas judicavit, quæ in aliquibus tunc impreſſis foliis aſſerebantur iis conceſſæ, qui Cingulum prædicti S. Franciſci de Paula gerentes, *Chordigeri* dicuntur, ipſius Julii precibus annuentes, Tertiariorum tamen ſeorſim a Chordigeris hujuſmodi ratione habita, circa Indulgentias, tam illis, quam hiſce deinceps competituras, harum noſtrarum Litterarum tenore, ut infra, ſtabilire in Domino judicamus.

Pontifex agnoſcit hujus inſtantiæ neceſſitatem & precibus annuit, Tertiariorum a Chordigeris ſeorſim habita ratione.

De Regula Tertiariis a S. Franciſco de Paula propoſita.

§. 2. Sane præter Regulam Fratribus ſui Ordinis, Minimis nuncupatis, nec non Monialibus, præſtitutam, idem Sanctus Franciſcus de Paula, exemplum forſan prædicti Sancti Franciſci de Aſſiſia præ oculis habens, aliam quoque utriuſque ſexus Sæcularibus Perſonis, Tertiariis, ut præfertur, nuncupatis, aptatam edidit Regulam, ab Alexandro VI. & Julio II. Romanis Pontificibus etiam Prædeceſſoribus noſtris, ut accepimus, approbatam. Cui quidem Regulæ, ac Tertio Ordini Sancti Franciſci de Paula, omiſſis iis, quæ de aliis illuſtribus Perſonis enarrantur, adſcriptam olim & aggregatum fuiſſe novimus S. Franciſcum Saleſium Epiſcopum Genovenſem, de quo hæc habentur in ejus Vita per Auguſtum etiam Saleſium illius ex Fratre Nepotem conſcripta Lib. IX. pag. 4-5. *Cinctus eſt igitur in Monaſterio Divi Andreæ ab Antonio Bilraco Superiore, & in Fratrum numerum relatus &c. Deinceps cum ex Minimis aliquis inter eundum offenderet.*

Cingu-

Cingulum illud trahens ex perula: videte, inquiebat, nam ego Frater veſter ſim; atque re ſolo vera, non nomine, ſum Minimus.

Tertiariis utriuſque ſexus Sæcularibus Indulgentias indulget, id eſt Plenariam in ingreſſu, & quater in anno, ac in mortis articulo.

§. 3. Hiſce igitur utriuſque ſexus Sæcularibus Perſonis prædictam Regulam S. Franciſci de Paula pro Tertiariis conditam profeſſuris, & in Tertium Ordinem hujuſmodi ingreſſuris, die eorum, & earum ingreſſus, ſi vere pœnitentes, & confeſſi, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, Plenariam, nec non iiſdem nunc & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Tertii Ordinis Fratribus, & Sororibus, vere pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Dedicationis S. Michaelis Archangeli, ac in ejuſdem S. Franciſci de Paula, & dicti S. Franciſci Saleſii, nec non Commemorationis Sanctorum Omnium die prima Novembris Feſtis diebus, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis dierum hujuſmodi, Eccleſiam aliquam Ordinis Fratrum Minimorum prædictorum, vel in ejus defectum, in Civitate vel loco, ubi ipſi tunc degent, aliam quamcumque hujuſmodi Civitatis, vel loci Eccleſiam devote viſitaverint, & inibi pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; ſingulis præfatis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam; in cujuſlibet vero eorum mortis articulo, ſi vere pariter pœnitentes, & confeſſi, ac ſacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, ſaltem contriti, Sanctiſſimum JESU Nomen, ore, ſi potuerint, ſin minus corde, devote invocaverint, Plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Et Indulgentias Stationum Urbis.

§. 4. Iiſdemque tam in Civitatibus, & locis, ubi dictæ Eccleſiæ Fratrum Ordinis Minimorum exiſtunt, quam alibi ubivis commorantibus, qui ſingulis Quadrageſimalibus, & aliis Anni diebus, in quibus Stationes Eccleſiarum Urbis & extra illius muros ſitarum occurrunt, prout in Miſſali Romano deſcriptæ ſunt, aliquam, primodicti Ordinis, ſi ibi fuerit, alioquin aliam ejuſdem Civitatis, vel loci, ubi eos pro tempore reſidere, vel morari contigerit, Eccleſiam devote viſitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur, ſi iiſdem Stationum temporibus & diebus, ſingulas Eccleſias dictæ Urbis, & extra illius muros hujuſmodi, pro iiſdem Stationibus, & Indulgentiis conſequendis deſtinatas, perſonaliter viſitarent, concedimus, & indulgemus.

Ac in aliis 18. diebus 7. annorum &c.

§. 5. Ipſis quoque vere pœnitentibus, & confeſſis, ſacraque Communione refectis, qui in Feſtis Nativitatis Domini Noſtri JESU CHRISTI, Reſurrectionis Dominicæ, & Pentecoſtes, ac Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Apparitionis S. Michaelis Arcangeli, nec non Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, & Mathiæ, aliquam Eccleſiam, ut ſupra, viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quo die præfatorum id egerint, ſeptem annos & totidem Quadragenas de injunctis eis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

De Chordigerorum Inſtitutione.

§. 6. Quo vero ad alios ſupradictos ejuſdem S. Franciſci de Paula *Chordigeros* nuncupatos, qui non quidem Regulam Tertii Ordinis ipſius Sancti Franciſci profitentur, ſed Cingulum, ſeu Funiculum laneum ab aliquo ex Fratribus primodicti Ordinis Profeſſis, ſeu alio quocumque, ad id a Superioribus Regularibus deputato, benedictum, ſibique cinctum deferunt: Etſi de hac Inſtitutione nullum extet authenticum monumentum, & pie ſolummodo credatur, prædictum Sanctum Fundatorem adhuc in humanis agentem, Perſonis utriuſque ſexus, devota ad eum affectione & obſequio recurrentibus, licet in prædicto Tertio Ordine nequaquam profeſſis, Cingulum ſeu Funiculum laneum a ſe benedictum, ac illi ſimilem, quem ipſe deferebat, dare ſolitum fuiſſe; Certum porro eſt, ſubſequentibus temporibus pium hunc morem magis magiſque invaluiſſe; Cumque Romani Pontifices prædeceſſores noſtri hac de re edocti, ac Eccleſiarum Præſules id ipſum in ſuis Civitatibus & Diœceſibus factitari non ignorantes, nunquam piæ huic Inſtitutioni obſiſtendum, aut adverſandum judicaverint; Nos ſane nullum eidem obſtaculum aut impedimentum afferre intendimus; ſed ad omnem tollendam confuſionis occaſio-

nem,

Digitized by Google

nem, quemadmodum iis, qui ſupradictum Tertium Ordinem Sancti Franciſci de Paula profitentur, proprias Indulgentias harum ſerie imperciti fuimus; ita & alterius Inſtituti Perſonis, quæ ſimpliciter Cingulum ſeu Funiculum prædictum deferunt, Chordigerique nuncupantur, ipſarum præſentium tenore, proprias quoque, ac certas ab ipſis lucrandas Indulgentias aſſignare decrevimus.

Eis proprias Indulgentias impertitur videlicet Plenariam in actu ſuſceptionis Cinguli, & in Feſto S. Franciſci, ac in articulo mortis.

§. 7. Cæteris igitur utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, etiamſi Tertium Ordinem prædictum profeſſi non fuerint, qui cingulum ſeu Funiculum laneum, quem vocant S. Franciſci de Paula, a modernis & pro tempore exiſtentibus Ordinis Minimorum Superioribus, vel ab alio Presbytero ejuſdem Ordinis Profeſſore, ſeu alio quocumque ab iiſdem Superioribus deputato benedictum, & ab eis ſuſceperint, ea die, qua vere pœnitentes & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, primo id egerint, Plenariam: Præterea eiſdem utriuſque ſexus Chordigeris vere quoque pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Feſto prædicti S. Franciſci de Paula, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis, Eccleſiam aliquam Fratrum Ordinis Minimorum, vel in ejus defectum aliam quamcumque Civitatis vel Loci, ubi eos pro tempore degere contigerit, devote viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, etiam Plenariam: Item eiſdem, dum in articulo mortis conſtituti, vere pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, ſaltem contriti, Sanctiſſimum JESU Nomen corde, ſi ore non potuerint, devote invocaverint, itidem Plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & Indulgentiam concedimus, & impertimur: Nec non, ut quiſquis eorum & earum, præfatum Cingulum ſeu Funiculum benedictum deferens, ſemel in die, ſi in honorem Domini Noſtri JESU CHRISTI, & Sanctorum Apoſtolorum ejus, pias, ut præfertur, preces effuderint, quo die id egerint, Centum dierum Indulgentiam conſequatur, concedimus pariter & indulgemus.

Et pro aliquibus precibus Centum dierum quotidianam.

Indulgentias item communes Tertiariis & Chordigeris concedit, Ideſt LX. dierum pro operibus ſuis.

§. 8. Deinde tam primodicti Tertii Ordinis, quam alterius pii Inſtituti prædicti Perſonis Sæcularibus utriuſque ſexus, quoties ipſi, & quilibet eorum Miſſis & aliis Divinis Officiis in Eccleſiis celebrandis, & recitandis devote interfuerint, ac pauperes hoſpitio ſuſceperint, vel pacem inter inimicos compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum ad ſepulturam aſſociaverint, aut quaſcumque Proceſſiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctiſſimumque Euchariſtiæ Sacramentum, tam in Proceſſionibus, quam cum ad infirmos, vel alias quocumque & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id ſigno dato, ſemel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem & Salutationem eamdem pro neceſſitatibus Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſive pro Animabus Defunctorum tam ejuſdem Tertii Ordinis, quam Chordigerorum præfatorum recitaverint, aut devium aliquem ad viam ſalutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & quæ ad ſalutem ſunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; Toties pro quolibet prædictorum operum exercitio, ſexaginta dies de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſia conſueta, relaxamus.

Omnes Indulgentias, ut ſupra, conceſſas applicari poſſe Animabus Purgatorii permittit.

§. 9. Eiſdemque non ſolum Tertiariis, ſed etiam Chordigeris, ut omnes & ſingulas Indulgentias, & peccatorum ſeu pœnarum remiſſiones & relaxationes hujuſmodi, ab ipſis, ut præfertur, reſpective conſequendas, etiam pro Animabus Chriſtifidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicare poſſint, miſericorditer in Domino concedimus & indulgemus.

Revocat omnes alias Indulgentias Tertiariis & Chordigeris conceſſas.

§. 10. Cæterum alias omnes & ſingulas Indulgentias & peccatorum remiſſiones Perſonis utriuſque ſexus tam prædicto Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcriptis, quam Chordigeris præfatis, ſive directe & immediate, ſive promiſcue, aut alio quocumque modo etiam per communicationem cum Minimorum prædictorum, & aliorum Mendicantium Fratrum Ordinibus, tam vigore Privilegiorum, & Literarum Apoſtolicarum, quam vivæ vocis oraculo, aut alias quovis modo per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Apoſtolicam Sedem hacte-

Digitized by Google

hactenus conceſſas, confirmatas, approbatas, & innovatas, eiſque hucuſque competentes, ſeu per eos prætenſas, earumdem præſentium tenore revocamus, caſſamus, abolemus, annullamus, & abrogamus.

Clauſulæ.

§. 11. Præſentes autem Litteras, tam quoad conceſſiones ſuperius factas, quam quoad revocationem, & abolitionem hujuſmodi, etiamſi eidem Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcripti, & Chordigeri præfati, ſeu alii quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eiſdem non conſenſerint, nec ad ea vocati aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, ſeu de voluntatis noſtræ defectu, aut ſubreptionis, obreptionis, aliove quolibet vitio notari; vel adverſus eas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari poſſe: ſed ſemper & perpetuo firmas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac iis, quorum favorem concernunt, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari, & reſpective ab iis, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari; ſicque, & non aliter, per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſitos, alioſque etiam de Latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, de præmiſſis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum & inane ſi ſecus a quoquam cujuslibet auctoritatis præſidio ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Committitur Epiſcopis &c. ut pro præſentium obſervantia invigilent.

§. 12. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris Eccleſiarum Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis, nec non prædictæ Apoſtolicæ Sedis Nuntiis, & S. Officii Inquiſitoribus, harum quoque ſerie, & dicta auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, ſeu peccatorum remiſſiones, præter præmiſſas, per quoſcumque, tanquam prædicto Tertio Ordini S. Franciſci de Paula, & Chordigeris hujuſmodi, ſpecialiter, & intuitu eorum Inſtituti, competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant; Sed ipſarum præſentium tenorem per ipſos fideliter, ut par eſt, obſervari faciant; Et ſiqui forte contumaces, vel rebelles fuerint, aut quovis modo præſentibus contradixerint, omnibus juris remediis, appellatione poſtpoſita, compeſcant.

Derogatio contrariis.

§. 13. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de jure quæſito non tollendo, ac, ejuſdem Tertii Ordinis S. Franciſci de Paula, ac, ſi quæ ſit, prædictorum Chordigerorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis prædicto Tertio Ordini S. Franciſci de Paula, & Perſonis ei adſcriptis in contrarium præmiſſorum forſan conceſſis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Fides præſtanda tranſumptis.

§. 14. Volumus autem, ut præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, ac pro tempore exiſtentis Procuratoris Generalis ſeu Zeloſi dicti Ordinis, vel alicujus Notarii publici manu ſubſcriptis, & alicujus Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, vel pro tempore etiam exiſtentis Correctoris Generalis ejuſdem Ordinis ſigillo munitis, eadem fides adhibeatur, quæ præſentibus ipſis haberetur, ſi forent oſtenſæ.

Sanctio pœnalis.

§. 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, abolitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum

Digitized by Google

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo. Dat. die 28. Febr. 1752.

D. Cardinalis Paſſioneus,

J. Datarius.

VISA DE CURIA,

J. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

XV DE BONIS ECCLESIARUM,

Quæ ſemel ab Infidelibus occupata, deinde, in Chriſtianorum poteſtatem devenerunt.

Epiſtola ad Rev. P. Nicolaum Lercari Sac. Congregationis de Propaganda Fide Secretarium conſcripta, occaſione Poſtulatorum a R. P. Archiepiſcopo Antibarenſi eidem Congregationi propoſitorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Antibarenſis Civitatis conſtitutio & ſtatus civilis & Eccleſiaſticus

URBEM Antibarum, italice *Antivari*, eo nomine appellatam, propterea quod in ora illius regionis, quæ nunc *Albania* dicitur, contra Barium Apuliæ civitatem conſtituta ſit, jamdudum, ut noſti, Othomanicæ Dominationis jugum premit, ab anno ſcilicet 1571. ut teſtatur Reipublicæ Venetæ Senator Jacobus Diedo in nitida, quam nuper edidit, Hiſtoria ejuſdem Reipublicæ *tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261. Neque Venetis datum eſt, illius poſſeſſionem recuperare, magno licet virtutis conatu, tum anno 1648. tum etiam anno 1717. in id incubuerint, ut idem Hiſtoricus proſequitur. De hac Urbe P. Daniel Farlatus *tom.* 1. *Illyrici Sacri*, in *Prolegomenis part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *pag* 150. ita ſcribit: *Antibarium Urbs priſcis ignota, quod ſæculis poſterioribus condita fuit e regione Barii civitatis Apuliæ, a qua denominata eſt, quaſi contra Barium*; idemque Auctor ſubdit, Dioclea urbe in ruinis jacente, Archiepiſcopalem illius titulum translatum fuiſſe Antibarum; & nomina Epiſcoporum ſuffraganeorum, qui novo Archiepiſcopo aſſignati fuerunt, deſcripta legi in Bulla Alexandri Papæ II.; Ut autem Sedes Archiepiſcopalis in præfata civitate collocaretur, occaſionem deſumptam fuiſſe ex infortunio, quod accidit quatuor Epiſcopis, Antibarenſi, Cattarenſi, Olchinienſi, & Suacenſi, qui, dum Spalatrum petebant, ut Provinciali Concilio intereſſent, naufragio perierunt; ut videre eſt *in laudatis Prolegomenis part.* 3. *ſect.* 2. §. 5. *pag* 308.

Dubia ab Archiepiſcopo propoſita.

§. 2. Venerabilis Frater hodiernus Archiepiſcopus Antibarenſis, paſtoralis zeli laude magnopere commendandus, quum Diœceſim ſuam viſitaſſet, & acta Viſitationis ad Congregationem de Propaganda Fide miſiſſet, ſuper duobus ſequentibus capitibus opportunum ſibi lumen ab eadem præberi, & adjumenta præſtari poſtulavit. In primo capite exponit, Turcas Albania potitos, magnam partem bonorum ad Eccleſias pertinentium occupaſſe, quorum nonnulla deinde Chriſtifidelibus divendita, alia vero eiſdem ad colendum tradita fuerunt. In ſecundo autem refert, nonnullos ex Chriſtianis, domos habentes proximas Eccleſiis everſis, & prædia prædiis Eccleſiarum contigua, areas & terras ad eaſdem Eccleſias olim pertinentes uſurpaſſe. Quærit propterea quomodo in his ſe gerere debeat; & an hujuſmodi malis remedium ullum, & quodnam ſit adhibendum; declarans ſe lumine ſibi præſtito uſurum, ut opportunis documentis inſtruat Confeſſarios, qui ea vehementer exoptant, quum aliqui ſint ex hujuſmodi poſſeſſoribus, qui nihil penſi habeant, alii vero propriæ conſcientiæ ſtimulos cohibere cupiant, atque a cenſuris abſolvi, quas contra detinentes Eccleſiarum bona ſtatutas & latas eſſe non ignorant. Addit præterea Archiepiſcopus, hoc idem, quod in præfata viſitatione peragenda, in ſua Diœceſi evenire comperit, in aliis quoque Albaniæ Diœceſibus contingere; itaut, manibus magno operi admotis, tumultus, atque diſcordias ſuſcitatum iri valde pertimeſcat.

De bonis Eccleſiarum quæ Chriſtiani de manibus infidelium acquiſiverunt. De iis, quæ Chriſtiani ipſi occuparunt.

Congregationis de propaganda Fide ſententia & conſilium.

§. 3. Utroque capite hujuſmodi in Congregatione de Propaganda Fide mature diſcuſſo, exiſtimavit ipſa, debere Archiepiſcopum, accitis ad ſe Miſſionariis, Parochis, & Confeſſariis, eiſdem injungere, ut pœnitentibus demonſtrent, non poſſe eos ſine propriæ conſcientiæ damno detinere bona, quæ olim ad Eccleſias pertinea-

Digitized by Google

XV.

S O P R A I B E N I

Delle Chieſe, occupati già dagl' Infedeli, e poi venuti in potere de' Criſtiani.

Lettera ſcritta da N. S. a Monſig. Niccolò Lercari Segretario della Congregazione de Propaganda Fide, a motivo d' alcuni Queſiti propoſti da Monſignor Arciveſcovo d' Antivari alla ſteſſa Congregazione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Della ſituazione della Città di Antivari, e ſuo ſtato civile ed Eccleſiaſtico.

LA Città d'Antivari, che in latino diceſi *Antibarum*, per eſſer ſituata dirimpetto alla Città di Bari, Città della Puglia, ſi ritrova, come bene Ella ſa, da molto tempo in quà, cioè dal 1571. ſotto il giogo della Potenza Ottomana, come eſpone il moderno Senatore Giacomo Diedo nella ſua bella Storia della Repubblica di Venezia *al tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261. non eſſendo riuſcito ai Veneziani nel 1648. e nemmeno nel 1717. di poterla ricuperare, ancorchè con molto valore ne tentaſſero l'impreſa, come proſiegue lo ſteſſo Storico. Il Padre Daniele Farlato *nel tom.* 1. *del ſuo Illirico Sacro nei Prolegomeni part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *p.* 170. così ſcrive: *Antibarium Urbs priſcis ignota, quod ſæculis poſterioribus condita fuit e regione Barii Civitatis Apuliæ, a qua denominata eſt, quaſi contra Barium*; e lo ſteſſo Autore aggiugne, eſſere ſtato trasferito da Dioclea, Città rovinata ad Antivari il titolo Arciveſcovile, e leggerſi ancora in una Bolla d'Aleſſandro II. i Veſcovi ſuffraganei aſſegnati al nuovo Arciveſcovo; eſſendoſi preſa la congiuntura di piantare nella detta Città la Sede Arciveſcovile, per la diſgrazia ſeguita ai quattro Veſcovi Antibarenſe, Cattarenſe, Olchinienſe e Suacenſe, che naufragarono nel mare, nel mentre che andavano a Spalatro, per aſſiſtere ad un Concilio Provinciale; come può vederſi *nella terza parte de' citati Prolegomeni ſect.* 2. §. 5. *pag.* 308.

Dubbi propoſti dall' Arciveſcovo. De' beni delle Chieſe acquiſtati da' Criſtiani dalle mani degl' Infedeli. Di quelli, che i Criſtiani medeſimi hanno occupati.

§. 2. Il Prelato odierno Arciveſcovo è un Eccleſiaſtico di molto zelo; ed avendo fatta la Viſita della ſua Dioceſi, ed avendone traſmeſſi gli Atti alla Congregazione di Propaganda, ha chieſto i lumi opportuni, e gli ajuti ſopra i due ſeguenti punti. Nel primo eſpone, che, impadronitiſi i Turchi dell' Albania, occuparono gran parte de' beni appartenenti alle Chieſe, e che alcuni di queſti furono di poi venduti a' Criſtiani, ed altri dati pure a lavorare a' Criſtiani. Nel ſecondo rappreſenta, che avendo alcuni Criſtiani le loro caſe vicine alle Chieſe rovinate, e godendo i beni contigui a quelli delle dette Chieſe, hanno occupati i terreni, che ad eſſe appartenevano: Cercando, come debba contenerſi, e ſe, e qual remedio poſſa applicarſi, per riparare i detti diſordini; volendo prevalerſi de' lumi, che a lui ſaranno ſomminiſtrati, per dare le opportune iſtruzioni a' Confeſſori, che ne ſono anſioſi, eſſendovi alcuni, che poſſiedono, e a null' altro penſano; ed eſſendovi altri, che vorrebbero quietare le loro coſcienze, ed eſſere proſciolti dalle cenſure fulminate contra quelli, che ritengono i beni delle Chieſe: Nè laſcia l' Arciveſcovo d'aggiungere nella predetta ſua Viſita, che quanto ſuccede nella ſua Dioceſi, ſuccede ancora nell' altre dell' Albania, e che pur troppo, mettendoſi mano alla grand' opera, teme di tumulti, e di diſcordie.

Parere o ſuggerimento della Sacra Congregaz.

§. 3. Eſaminatoſi l' uno e l' altro punto nella Congregazione di Propaganda, ha eſſa creduto dovere l' Arciveſcovo chiamare a ſe i Miſſionarj, i Parochi, ed i Confeſſori, ingiugnendo loro di far comprendere ai penitenti, che ſenza aggravio delle loro coſcienze non poſſono ritenere i beni, che anticamente appartene-

nentia, deinde a Turcis occupata, in eorum manus devenerunt, ſive ea a Turcis ipſis emerint, ſive tanquam derelicta ſibi uſurpaverint; ideoque neceſſarium omnino eſſe, ut aliquem legitimum titulum habeant, quo ſe in eorum bonorum poſſeſſione confovere poſſint; totamque difficultatem in novo hujuſmodi legitimo titulo adinveniendo verſari. Quamobrem ipſa Congregatio propoſuit, ut poſſeſſores Archiepiſcopum adire debeant, eique diſtinctam exhibere indicationem quantitatis, qualitatiſque bonorum, quæ ex antiquo Eccleſiarum cenſu ad eos ita pervenerunt. Ipſius autem Archiepiſcopi æquitati & prudentiæ permittendum, ut & Eccleſiarum utilitati, quantum fas eſt, providere, & poſſeſſoribus novum legitimum titulum procurare ſtudeat, eos admittendo ad novos contractus, puta, emphyteuticos, tenuiſſimis etiam canonibus impoſitis, juxta facultates, quæ a Nobis præfato Archiepiſcopo concedi poterant. Concluſit denique, hac facilitate dumtaxat erga illos agendum, qui invitati ad præmiſſa præſtanda acceſſerint, contumacibus in propria perditione derelictis. Quum vero hæc omnia a te, Dilecte Fili, juxta tui miniſterii debitum, Nobis diligenter relata fuerint, & pro opportuna facultatum conceſſione ſupplicatum; Nos vero ad rem accurate inſpiciendam & perpendendam nonnihil temporis ſumpſerimus; nunc tandem decrevimus ſententiam noſtram hac ſuper re, quæ magni momenti effectus parere poteſt, in ſcriptis redigere.

Pont. rem examinat, & in hac epiſtola pertractandam ſuſcipit.

§ 4 Sane a nemine in dubium revocatur, quidquid in bello juſto capitur, quod ad hoſtem pertinebat, in victoris dominium tranſire; mobilia ſcilicet in illius poteſtatem, qui primus ea occupaverit, immobilia vero in dominium ſupremi Principis, qui bellum intulit, ut ſibi quo ipſius belli expenſis ſatisfaciat, aliquando etiam, ut majores ad defenſionem vires ſomat, ac ſe a futuris eventibus tueatur. Sylvius *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *q.* 6. *concluſ.* 6. *& concluſ.* Covartuvias *in* 2. *part. Relect. Regul Poſſeſſor malæ fidei* § 11. *ſub num.* 6. Similiter extra controverſiam eſt, in bello injuſto, totum id, quod capitur reſtituendum; quum occupatio hujuſmodi nihil aliud ſit, quam formalis rapina. Ita docet S. Thomas 2. 2. *qu.* 66. *art. ad primum*; en ejus verba: *Circa quædam diſtinguendum eſt: quia ſi illi, qui deprædantur hoſtes, habeant bellum juſtum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur: & hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad reſtitutionem tenentur &c. Si vero illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injuſtum, rapinam committunt, & ad reſtitutionem tenentur.* Illuſtria ſunt exempla veterum Romanorum, qui quum injuſtitiam belli ſuſcepti agnoverunt, quidquid abſtulerant, prompte reſtituerunt ac detrimenta, quæcunque victis & debellatis populis præliando intulerant, ſumma fide repararunt. Hæc in Livii Hiſtoriis occurrunt; ac duo hujuſmodi exempla a Valerio Maximo referuntur, alterum, quod pertinet ad Faliſcos a Quinto Lutatio domitos, alterum ad Camarinos a Publio Claudio devictos, atque per varias Orbis plagas diſperſos: *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auſpiciis ſuis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id geſtum ab Imperatore videbatur,* (Senatus) *maxima cura conquiſitos redemit, iiſque habitandi gratia locum in Aventino aſſignavit, & prædia reſtituit &c. juſtitiaque promptiſſimo tenore effecit, ut exitio ſuo lætari poſſent, quia ſic renati erant.*

Acquirendi rerum dominii titulum ex bello juſto oritur.

Non item ex bello injuſto.

§. 5. Hinc patet, quum bellum, quo Turcæ Antibarum occuparunt, omni procul dubio fuerit injuſtum, quidquid ea occaſione ab ipſis captum & occupatum fuit, ſive mobile ſive immobile fuerit, id eos injuſte uſurpaſſe, veramque in eo rapinam commiſiſſe; quare omnis juſtitiæ ratio poſtularet, ut ab ipſis cuncta reſtituerentur Chriſtifidelibus, quos fortunis ſuis injuſte ſpoliarunt, vel, illis vita functis, eorum hæredibus & ſucceſſoribus. Sed hoc non eſt præſentis quæſtionis ſubjectum; & ſi eſſet, fruſtra de eo ageretur, quod in perditis & deſperatis rebus habendum eſt. Quæſtionis cardo vertitur circa bona, quæ Turcæ Chriſtianis vendiderunt, & nunc ab emptoribus detinentur, quæriturque utrum, qui ea emerint, quique emptorum hæredes aut legitimi ſucceſſores ſunt, tuta conſcientia retinere illa poſſint; ad vero eadem legitimis dominis reſtituere teneantur; idque eo magis, quod agitur de bonis ad Eccleſias & Monaſteria pertinentibus quorum injuſta detentio cenſurarum pœna mulctatur; quodque, quum Eccleſiaſtici, non ſecus ac

Chriſtiani Turcis injuſto bello ſubacti, Jus ſuum, licet inexercibile, retinuerunt ſupra bona ſibi erepta adverſus invaſores.

Quæritur an hujuſmodi jus perſequi

Pere-

vano alle Chieſe, e che poi, eſſendo ſtati occupati da' Turchi, ſono paſſati nelle loro mani, o per averli comprati dagli ſteſſi Turchi, o pure per averli uſurpati come derelitti; ed eſſere perciò neceſſario, che abbiano un titolo legittimo di continuare nel poſſeſſo; e che la difficoltà conſiſteva nel nuovo titolo legittimo poc'anzi accennato: Onde la ſteſſa Congreg. ha ſuggerito doverſi i Poſſeſſori preſentare all'Arciveſcovo colla diſtinta nota della quantità, e qualità de' beni, che hanno le dette provenienze, laſciando poi alla ſua equità e prudenza il procurare non meno il vantaggio poſſibile per le Chieſe, che il nuovo legittimo titolo per i poſſeſſori, ammettendoli a' nuovi contratti, per eſempio enfiteuſi, anche con tenuiſſimi Canoni a tenore delle facoltà, che da Noi al detto Arciveſcovo potevanſi concedere; conchiudendo, che queſta benignità doveſſe aver luogo per quelli, che invitati, foſſero comparſi, laſciando i contumaci abbandonati nella loro perdizione. Ed avendoci Ella, ſecondo l'obbligo del ſuo miniſtero, fatta relazione eſattamente del tutto, pregandoci delle opportune facoltà; ed avendo Noi preſo tempo per vedere, ed eſaminare la materia, ci ſiamo finalmente riſoluti d'eſporre in carta i noſtri penſieri, in una materia, che può portar ſeco conſeguenze di gran rilievo.

N. S. eſamina la materia, e prende a trattarla nella preſente Lettera.

§. 4. E' principio non controverſo da veruno, che nella guerra giuſta, quanto ſi prende, che era dell'inimico, paſſa nel dominio del vincitore, cioè i mobili nel dominio di chi li prende, e gli ſtabili o ſiano immobili nel dominio del Principe, che ha moſſa la guerra, per le ſpeſe fatte, ed alle volte ancora per ſempre più metterſi in difeſa, e reſtar ſicuro contro i futuri eventi; Silvio *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *q.* 6. *concl.* 7., Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Poſſeſſor. malæ fidei ſub. num.* 6. Ed è anche principio non controverſo da veruno, che nella guerra ingiuſta quanto ſi prende, tanto ſi dee reſtituire, riducendoſi il preſo ad una formale rapina. Così inſegna S. Tommaſo *nella* 2. 2. *queſt.* 66. *art.* 8. *ad* 1.; ed ecco le ſue parole: *Circa quædam diſtinguendum eſt: quia ſi illi, qui deprædantur hoſtes, habeant bellum juſtum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur; & hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad reſtitutionem tenentur &c. Si vero illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injuſtum, rapinam committunt, & ad reſtitutionem tenentur.* Illuſtri ſono gli eſempj degli antichi Romani, che, avendo conoſciuta per ingiuſta la guerra, che avevano intrapreſa, reſtituirono prontamente quanto avevano occupato, riſarcendo con ogni puntualità i danni, che guerreggiando, avevano dati ai popoli vinti e ſuperati da eſſi. Si leggono queſti eſempj nelle Storie di Livio, e due ne ſono in Valerio Maſſimo *al lib* 6. *cap* 5. una riſpetto ai Faliſci debellati da Quinto Luttazio, e l'altro riſpetto ai Camarini ſoggiogati da Publio Claudio, e diſperſi in varie parti del Mondo, *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auſpiciis ſuis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id geſtum ab Imperatore videbatur*, il Senato, *maxima cura conquiſitos redemit, iiſque habitandi gratia locum in Aventino aſſignavit, & prædia reſtituit &c. juſtitiæque promptiſſimo tenore effecit, ut exitio ſuo lætari poſſent, quia ſic renati erant.*

Nella guerra giuſta i beni dell'inimico paſſano in dominio del Vincitore. Non così nella guerra ingiuſta

§. 5. Prova queſto diſcorſo, che, eſſendo ſtata, come indubitabilmente lo fu, ingiuſta la guerra, nella quale i Turchi occuparono Antivari, quanto in quella occaſione fu da eſſi preſo ed occupato, o mobile o ſtabile, fu occupato con ingiuſtizia, fu rapina, e che però ogni giuſtizia richiederebbe, che da eſſi ſe ne faceſſe la reſtituzione ai Criſtiani ſpogliati de' loro averi, o, eſſendo morti gli ſpogliati, ai loro ſucceſſori, ed eredi. Ma queſto non è il caſo noſtro; e, quando lo foſſe, ſarebbe un caſo diſperato. Il caſo è de' beni, che i Turchi hanno venduti ai Criſtiani, e che ſono nelle mani de' compratori; e cercaſi, ſe chi gli ha comprati, o chi è o erede, o legittimo ſucceſſore de' compratori, li poſſa ritenere in buona coſcienza, o pure ſia obbligato a reſtituirli ai legittimi padroni; tanto più, che ſi tratta di beni appartenenti alle Chieſe, e Monaſterj, l'ingiuſta retenzione de' quali è punita colle Cenſure; e che non eſſendo gli Eccleſiaſtici nelle guerre parte della Repubblica, che nuoce, ſiccome nemmeno lo ſono i

I Criſtiani non hanno perduto il loro jus ſopra i beni occupati loro da' Turchi, benchè non poſſano di fatto ripeterſi.

La queſtione è, ſe le Chieſe poſſano ripetere i beni perduti dalle mani de

pel-

Digitized by Google

Poſſint Eccleſiæ adverſus Chriſtianos, qui earum bona, a Turcis occupata, ſequeſtraverunt.

Privilegia Eccleſiarum Peregrinorum, Colonorum, & Mercatorum in bellis.

Peregrini, in bellis, minime ſint partes Reipublicæ nocentis, efflagitat ipſa ratio, ut nec illorum, nec iſtorum perſonæ lædantur, neque bonis ſuis exturbentur, ut legitur in Decretali: *Innovamus, de Tregua & Pace*; ubi, neceſſitatis publicæ cauſa, hoc ipſum Privilegium ad mercatores etiam & agricolas extenditur, ut, optime ad citatum Textum perpendunt Repetentes. Quamquam autem id ſæpe ſæpius re ipſa non obſervetur: *Quos Canones rationabiles ac ſanctos, quantum ad id, quod poſitivi juris pertinet, an abuſus deleverit, neſcio.* verba ſunt Cardinalis Cajetani *in ejus Summa, verbo: Belli damna §. 4. de damnis*; illud tamen non obſtat, quominus prædictorum Canonum ratio habenda ſit, quoties de animarum directione in foro conſcientiæ agatur.

Canonicarum Legum vigor in foro conſcientiæ.

§. 6. De Peregrinis, Clericis, & Eccleſiis, ad ſenſum laudatæ Decretalis, loquitur Sylvius *loco citato concluſ. 5. Spoliare peregrinos & hoſpites, qui ſunt in urbe hoſtili, non licet, niſi conſtet de ipſorum culpis, quia non ſunt pars Reipublicæ adverſæ: neque etiam licet ſpoliare Eccleſias, Monaſteria, vel Eccleſiaſticos, etiamſi ex cauſa rationabili data ſit civitas prædæ militum, quum neque ipſi vere ſint pars populi hoſtilis*.

Præmiſſa auctoritatibus confirmantur.

§. 7. De extenſione autem hujuſmodi juris ad mercatores & agricolas, agit Layman. *in Commentariis ad eamdem Decretalem*, ubi poſtquam illud ſtatuit, quod Clerici & peregrini, membra non ſunt Reipublicæ nocentis, ideoque in bellis etiam, quæ jure inferuntur, nec in perſona, nec in rebus damnum pati aliquod debent, hæc addit: *Quædam vero perſonæ non ſunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ; & his parcendum eſt propter publicam neceſſitatem, ne, commerciis & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur*.

§. 8. Denique, quod licet Canonicæ leges in praxi negligantur, earum tamen ratio neceſſario habenda ſit, ad animas conſcientiaſque tuto dirigendas, recte ſapienterque ſuo more diſſerit Covarruvias *in 2. part. Relect. Regul. Poſſeſſor malæ fidei §. 11. ſub n. 8. §. At hæ leges*.

Decreta ſuper Dubiis a P. Longobardo Tuneti Miſſionario tranſmiſſis an. 1630. quam auctoritatem habeant.

§. 9. Quæſtionis ſtatu ſic conſtituto, ideoque ad intimam illius diſcuſſionem deſcendentes, neceſſarium ducimus in hac noſtra Epiſtola inſerere duo decreta anni 1630. jam typis edita in Operibus Peyrini *tom. 3. Priv. in addit. c. 4. n. 30. & 31.* & Auctoribus cæteroquin, qui poſtea ſcripſerunt, probe cognita, ut ex infra dicendis apparebit, licet fortaſſe accuratam totius rei notitiam non habuerint. Nam ea omnia tanquam Decreta Congregationis ſupremæ Inquiſitionis, & quidem a Pontifice Urbano VIII. approbata & confirmata, ediderunt. Verumtamen conſtat, Dubia, ſuper quibus Decreta emanarunt, a P. Franciſco Longobardo Ordinis Minimorum Tuneti Miſſionario tranſmiſſa fuiſſe ad Congregationem de Propaganda Fide; quæ quum a ſuis Theologis diligenter ea examinari feciſſet, conſilium cepit eadem ad Congregationem Sancti Officii remittere. Hæc autem inſignium ſuorum Theologorum ope, quorum nomina in ipſius Tribunalis Actis recenſentur, in novum illa deduxit examen. Quindecim porro fuerunt Dubia a Patre Longobardo tranſmiſſa; atque ad ea omnia tum Theologi Congregationis de Propaganda Fide, tum Conſultores ſupremæ Inquiſitionis ſua reſponſa ediderunt. Verum ex iiſdem Dubiis aliqua relata fuerunt in Congregationibus habitis coram Pontifice Urb. VIII., ad quæ Pontificium adhuc extat reſponſum: Reliqua vero compertum minime eſt, an coram Pontifice propoſita fuerint. Inter hæc autem quintum illud & ſextum numerantur, quæ nimirum præſentem reſpiciunt controverſiam; itaut error facti ſit, id quod Auctores aſſerunt, reſponſa ſcilicet ad quintum & ſextum Dubium Oraculo Pontificio confirmata fuiſſe; quum nihil aliud revera ſint, quam reſponſa Theologorum Congregationis de Propaganda Fide, & Conſultorum S. Officii, quæ tamen ſuo robore non carent, quum a doctis Viris, & Sacræ Theologiæ, Juriſque Canonici peritiſſimis emanaverint.

Dubium quintum a P. Longobardo propoſitum.

§. 10. Propoſuit igitur Pater Franciſcus Longobardus ſequentem quæſtionem ordine quintam: *Utrum Chriſtiani liberi, qui hic (ideſt Tuneti) negotiandi gratia*

com-

Digitized by Google

pellegrini, la ragione richiede, che nè queſti, ne quelli ſiano offeſi nelle loro perſone, o pure ſpogliati de' loro beni, come ſi legge nella Decretale *Innovamus de Tregua & Pace*: ove lo ſteſſo privilegio ſi eſtende ancora ai mercanti, ed agricoltori, pel motivo della pubblica neceſſità, come ben riflettono i Reppenti ſopra il detto Teſto. E quantunque ciò pur troppo non ſia praticato: *Quos Canones rationabiles ac ſanctos, quantum ad id, quod poſitivi juris pertinet, an abuſus deleverit, neſcio*: ſono parole del Cardinale Gaetano *nella ſua ſomma, alla parola: Belli damna §. 4. de damnis*; ciò però non toglie, che dalle ſopraddette canoniche diſpoſizioni non debba farſi il meritato conto, quando ſi tratta di regolare le coſcienze.

Criſtiani, che gli hanno acquiſtati dopo l'inveſione de' Turchi. Alle Chieſe, a' Pellegrini, agli agricoltori, e Mercadanti ſi ammettono privilegi particolari in tempo di guerre.

§. 6. De' Pellegrini, ed Eccleſiaſtici, e Chieſe coerentemente alla citata Decretale, diſcorre il Silvio *nel luogo cit. alla concl. 5. Spoliare peregrinos & hoſpites, qui ſunt in Urbe hoſtili, non licet, niſi conſtet de ipſorum culpa, quia non ſunt pars Reipublicæ adverſæ: neque etiam licet ſpoliare Eccleſias, Monaſteria, vel Eccleſiaſticos, etiamſi ex cauſa rationabili data ſit Civitas prædæ militum, cum neque ipſi vere ſint pars populi hoſtilis.*

Le Leggi Canoniche hanno ſempre il loro vigore nel foro delle Coſcienza. Si apportano autorità in conferma delle maſſime poco anzi ſtabilite.

§. 7. Dell'eſenzione a' mercanti, ed agricoltori ragiona il Layman *ne' commenti alla ſteſſa Decretale*, ove, dopo aver detto, che le perſone Eccleſiaſtiche, ed i pellegrini non ſono membri della repubblica nocente, e che però non debbono ricevere nelle guerre offenſive, anche quando foſſero giuſte, verun danno nelle perſone, o nelle robe, aggiugne: *Quædam vero perſonæ non ſunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ: & his parcendum eſt propter publicam neceſſitatem, ne, commerciis, & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

§. 8. E finalmente della neceſſaria avvertenza a queſte canoniche diſpoſizioni, ancorchè forſe in pratica ſiano conculcate, ad effetto di ben dirigere le anime, e le coſcienze, diſcorre ſecondo il ſuo ſolito molto ſaviamente il Covarruvias *nella 2. part. Relect. Regular. Poſſeſſ. malæ fidei §. 11. ſub numer. 8. §. At hæc* eg...

§. 9. Fiſſato lo ſtato della queſtione, e però entrando nelle viſcere della medeſima, non poſſiamo eſentarci dall'inſerire in queſta noſtra Lettera due Decreti del 1630. ſtampati nell'opera del Peirino *tom. 3. Privil. in addit. cap. 4. num. 10. & 31.* e per altro molto ben cogniti agli Autori, che hanno ſcritto dopo di lui, come vedraſſi in appreſſo, benchè forſe non ne abbiano avuta un'eſatta notizia; dandoſi tutti quanti per Decreti fatti dalla Congregazione della Suprema Inquiſizione, e come confermati, ed approvati dal Pontefice Urbano VIII., quando la verità del fatto, ſi è, che i dubbj, ſopra de' quali furono fatti i Decreti, furono traſmeſſi dal P. Franceſco Longobardi dell'Ordine de' Minimi, Miſſionario in Tuniſi, alla Congregazione di Propaganda Fide, che, dopo averli fatti diligentemente eſaminare da' ſuoi Teologi, credette ben fatto di traſmetterli alla Congregazione del Sant'Offizio, che in un nuovo eſame ſi prevalſe dell'opera d'alcuni inſigni Conſultori; i nomi de' quali ſono regiſtrati nell'Archivio del Tribunale. Quindici furono i Dubbj, che furono traſmeſſi dal Padre Longobardi. Sopra tutti quindici riſpoſero i Teologi di Propaganda, ed i Conſultori della Suprema Inquiſizione. Alcuni di eſſi furono portati nelle Congregazioni tenute alla preſenza del Pontefice Urbano VIII., e ſopra vi è la riſpoſta Pontificia. Altri poi non ſi ritrova, che foſſero propoſti avanti il Papa, e fra queſti ſi annoverano il quinto, ed il ſeſto, che ſono per appunto quelli, che riguardano la preſente controverſia; in tal maniera che è un equivoco di fatto ciò, che gli Autori eſpongono, che le riſpoſte ſopra il quinto, ed il Seſto, ſiano riſpoſte avvalorate coll'Oracolo Pontificio: non eſſendo in ſoſtanza altro, che riſpoſte date da' Teologi di Propaganda, e da' Conſultori del Sant'Officio; riſpoſte, che per altro non mancano d'aver il ſuo peſo, eſſendo ſtate concepite da uomini dotti, e periti nella Sacra Teologia, e Diritto Canonico.

Quale autorità abbiano certi Decreti del 1630 emanati ſopra alcuni Dubbj traſmeſſi dal P. Longobardi Miſſionario di Tuniſi.

Dubbio quinto fra quelli mandati dal P. Longobardi.

§. 10. Fece dunque il Padre Franceſco Longobardi il ſeguente Queſito, che è il quinto: *Utrum Chriſtiani liberi, qui hic* (cioè in Tuniſi) *negotiandi gratia* com-

Digitized by Google

commorantur, & alii captivi, ementes a Piratis infidelibus bona a fidelibus rapta, & in hac Urbe venum expoſita, vel dono ea recipientes, ut hic ad proprios uſus utantur, vel ad terras Chriſtianorum lucri gratia tranſmittant, peccent mortaliter, & teneantur ad reſtitutionem?

Reſponſum Theologorum Congregationis de Propaganda Fide.

§. 11. Reſponſio Theologorum de Propaganda Fide fuit ſequens: *Patres deputati exiſtimarunt, bona Chriſtianorum a Piratis rapta, poſſe Fideles abſque noxa mortali & onere reſtitutionis, emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo ſibi accipere, ac in proprios uſus convertere, non obſtante, quod ſint in bello injuſto rapta.*

Dubium ſextum.

§. 12. Sequitur ſextus caſus a P. Longobardo propoſitus: *Utrum antedicti, præſertim Mercatores liberi, non ſolum peccent ratione rei male acceptæ, ſed injuſtæ acceptionis, tanquam rapientium receptatores, & conſequenter teneantur in ſolidum ad reſtitutionem, non ſolum mercium emptarum, ſed omnium præterea damnorum Chriſtianis illatorum. Ratio dubii eſt, quia, ut quidam aſſerunt, Piratæ inter deprædandum, aliqua rapiunt ſpe vendendi dictis captivis vel liberis Chriſtianis, quæ, hac ſpe ſublata, non raperent, ut Infidelibus non neceſſaria, neque utilia. Hoc autem non ſemper accidit in rebus magni pretii, & ipſi Mercatores liberi principaliter hic morantur, ut emant merces loci; & præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miſerorum captivorum redemptiones ſecretius, facilius, & vilius faciendas, præter quotidianas eleemoſynas quibus non ſolum ſublevant neceſſitates captivorum, ſed etiam ſuppeditant ex magna parte Oratoriis, & Miniſtris Divini Cultus.*

§. 13. Theologi de Propaganda Fide ita reſponderunt: *A Patribus deputatis concordi voto deciſum eſt, Fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad reſtitutionem bonorum raptorum per Piratas Chriſtianis, neque incurrere noxam peccati mortalis, etiamſi Piratæ bona illa ſubripiant ſpe lucri ex futura venditione iiſdem Fidelibus facienda, alias non furaturi: licet peccare poſſint ex complacentia ſuper furto rerum per Piratas Chriſtianis ſublatarum.*

Præmiſſa Reſponſa probantur a Conſultoribus S. Officii. Dummodo qui merces Chriſtianorum de Piratis emerint paratiſint eas dominis reſtituere, recepto pretio. In eandem ſententiam ſcripſerunt Auctores, qui hic allegantur.

§. 14. A Theologis de Propaganda Fide ac Conſultores Sancti Officii tranſlatum fuit Dubiorum examen, & hi quidem ſententiam illorum approbaverunt & confirmarunt; Nonnulli tamen addiderunt, ad hoc ut emptores Chriſtiani ab omni peccati nota immunes eſſent, neceſſarium fore, ut animum paratum haberent ad reſtitutionem emptarum rerum, ſi unquam vetus earum Dominus compareret, eaſque redimere vellet, ſoluto pretio, quod emptor Turcis in emptione numeravit. *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum reſtitutionis, accepto pretio dato, ſi dominus rerum occurriſſet.* Neque hoc ad pacandas conſcientias inopportunum, aut a ratione alienum eſt. Molina in *Opere de Juſtitia & Jure tom. 1. tract. 2. diſput. 116. num. 13.* ita ſcribit: *Ad pacandas tamen conſcientias illud eſt addendum, quando veriſimile eſt illas,* ideſt merces, quas Chriſtiani homines a Turcis aut Saracenis emerint, qui eas per vim occupaverant, *deventuras nunquam eſſe in poteſtatem ſuorum dominorum, ut ordinarie eveniet, licitum eſſe eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut ſi proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, ſin minus emptor illas ſibi retineat. Quoniam veriſimile eſt eam eſſe præſumptam dominorum voluntatem, & quoniam quodammodo eſſent irrationabiliter inviti, niſi id ita vellent. Atque ita reſpondi aliquibus Chriſtianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de ſpoliis Luſitanorum, quando Rex Sebaſtianus occubuit.* Atque hæc ſententia communis dici poteſt, cui reliqui omnino ſuffragantur; Coninch. *diſput. 31. de bello dub. 7. num. 127.* Reginald. *tom. 2. lib. 21 cap. 8. ſect. 4. num. 117.* Dicaſtillus *lib. 2. tract. 1. diſput. 10. numer. 419.* Tanner *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 6. num. 76. & 77.* Fragoſ. *de regim. Chriſtianæ Reip. tom. 3. part. 3. lib. 3. diſputat §. 5. num. 16.* Caſtro Palaus *Oper. Moral. tom. 1. tract. 6. diſput. 6. punct. 5. num. 27.* Bonacina *Oper. Moral tom. 2. de reſtitutione in genere diſput. 2. quæſt. ult. punct. ult. §. 3. n. 23.* Diana *in Edit. Cord. tom. 7. tract. 7. reſolut. 33. num. 8.* Eorum etiam aliqui, & præcipue Molina & Caſtro Palaus addunt, id locum habere in ſacris rebus mobilibus, puta Calicibus, aliiſque ſacris ſupellectilibus. De his enim fortius procedere cenſenda

eſt

nmorantur , & alii captivi , emeates a Piratis inſi lelibus bona a fidelibus ra- ι , & in hac Urbe vænum expoſita , vel dono ea recipientes , ut hic ad pro- ios uſus utantur , vel ad terras Chriſtianorum lucri gratia tranſmittant , pec- ıt moıtaliter , & teneantur ad reſtitutionem?

Riſpoſta de' Teologi di Propaganda Fide,

§. 11. E la riſpoſta de' Teologi di Propaganda fu la ſeguente : *Patres deputati iſtimarunt , bona Chriſtianorum a Piratis rapta , poſſe fideles abſque nexa mor- 'ı , & onere reſlitutionis , emptione , venditione , aut alio quocumque legitimo titulo ι accipere , ac in proprios uſus convertere , non obſtante , quod ſit in bello injuſto rapta .*

Dubio ſeſto.

§. 12. Il ſeſto caſo propoſto dal P. Longobardi fu il ſeguente: *Utrum antedicti, eſertim Mercatores liberi , non ſolum peccent ratione rei malæ acceptæ , ſed uſtæ acceptionis , tanquam rapientium receptores , & conſequenter teneantur in ıdum ad reſtitutionem , non ſolum mercium emptarum , ſed omnium præterea mnorum Chriſtianis illatorum . Ratio dubii eſt , quia , ut quidam aſſerunt , ratæ inter deprædandum , aliqua rapiant ſpe vendendi dictis captivis vel libe- Chriſtianis , quæ , hac ſpe ſublata , non raperent , ut Infidelibus non neceſſa- · , neque utilia . Hoc autem non ſemper accidit in rebus magni pretii , & ipſi rcatores liberi principaliter hic morantur , ut emant merces loci ; & præterea um Incolatus multum videtur conferre ad miſerorum captivorum redemptiones retius , facilius , & vilius faciendas , præter quotidianas eleemoſynas., quibus n ſolum ſublevant neceſſitates captivorum , ſed etiam ſuppeditant ex magna rte Oratoriis , & Miniſtris Divini Cultus .*

Tali riſpoſte ſono approvate dalla Conſulta del S. Officio .

§. 13. E la riſpoſta di Propag. fu la ſeguente : *A Patribus deputatis concordi voto ıiſum eſt , fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad reſtitutionem bonorum ptorum per Piratas Chriſtianis , neque incurrere noxam peccati mortalis , etiamſi ratæ bona illa ſubripiant ſpe lucri ex futura venditione eiſdem Fidelibus facienda alias n furaturi,licet peccare poſſint ex complacentia ſuper furto rerum per Piratas Chriſt. blatarum .*

Purchè i compratori delle robe tolte a' Criſtiani ſiano diſpoſti a reſtituirle per l' iſteſſo prezzo a' Padroni.

§. 14. Paſſato l'eſame da' Teologi di Propaganda a quello de' Conſultori del Sant' ficio , il ſentimento di quelli fu approvato e confermato da queſti , fra' quali pe- alcuni aggiunſero , che ad effetto che i compratori Criſtiani foſſero eſenti dal cato , era d'uopo , che aveſſero l'animo di reſtituire la roba comprata , ſe mai ſe comparſo il vero padrone , e che la rivoleſſe , offerendo al compratore il ɛzzo da eſſo pagato , quando la comprò da' Turchi : *Aliqui tamen Qua- catores dixerunt , requiri animum reſtitutionis , accepto pretio dato , ſi dominus um occurrerit .* Nè queſt' aggiunta è fuor di propoſito , o irragionevole, per le- ɛ gli ſcrupoli alle coſcienze : ſcrivendo il Molina *nella ſua Opera de Juſtitia Jure ad tom. 1. tract. 2. diſput. 118. num. 15.* come in appreſſo : *Ad pacan- ı tamen conſcientias illud eſt addendum , quando veriſimile eſſet , illas ,* cioè merci comprate da' Criſtiani , che erano ſtate rapite da' Turchi , o da' Saraceni, *venturas nunquam eſſe in poteſtatem ſuorum dominorum , ut ordinarie evenit , tum eſſe eas emere vili etiam pretio , eo animo , ut , ſi proprius dominus com- ıuerit , illas accipiat pro eodem pretio , ſin minus emptor illas ſibi retineat . oniam veriſimile eſt , eam eſſe præſumptam dominorum voluntatem , & quoniam dammodo eſſent irrationabiliter inviti , niſi id ita vellent ; atque ita reſpondi quibus Chriſtianis captivis , qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua ſpoliis Luſitanorum quando Rex Sebaſtianus occubuit .* E queſta può dirſi dot- na comunemente ricevuta , ed alla quale pienamente gli altri aderiſcono: Goninch *ɔ. 31. de bello dub. 7. n. 127.* Reginald. *t. 2. l. 24 c. 8. ſect. 4. n. 117.* Die- ſtllo *l. · tr. diſp. 10. n. 429* Tanner *t. 3. diſp. 2 q. 6. n. 76. & 77.* Fragoſ *de regim Chriſt Reip . p. 1. l. 3. diſp. 5. n. 16.* Caſtro Palao *Oper. Moral. t. 1. tr. 6. diſp. 6 pu. 5. n. 27.* Bonacina *Oper. Moral. tom. 2. de reſtitutione in genere diſp. 2. quæſt. punct. ult. §. 3. num. 23.* Diana *in Edit. Coord. tom. 7. tract. 7. reſolut. 23. n. 8.* Ed alcuni di eſſi , e particolarmente il Molina , ed il Caſtro Palao ag- ngono , aver ciò luogo anche ne' mobili ſacri , come ſono i Calici , o le ſacre pellettili : dovendo in ordine a queſte coſe eſſer più forte le preſunzione poc' i accennata , cioè non eſſere , o non dover eſſere malcontenti i Criſtiani , a'

Autori , che ſono dell' iſteſſo parere.

Si fondano ſulla preſunta volontà de' padroni.

Digitized by Google

minio potius aliorum Chriſtianorum, quam Turcarum & Saracenorum exiſtere.

Grotii doctrina eidem recidit.

§. 15. Hugo Grotius *in ſuo Tractatu de Jure belli ac pacis lib.* 2. *cap* 10. §. 9. *num.* 1. hanc ſtatuit regulam: *Rem alienam bona fide emptam, reſtituendam, nec poſſe erogatum pretium repeti*; ac immediate ſequentem addit exceptionem: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, niſi quatenus dominus rei ſuæ poſſeſſionem recipere ſine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, ſi res apud Piratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impenſurus libenter fuerat. Ipſa enim facti poſſeſſio præſertim recuperatu difficilis, eſt aliquod æſtimabile, & in hoc dominus poſt rem amiſſam cenſetur factus locupletior.* Et in *lib.* 3. *cap.* 10. §. 6. *num.* 1. poſtquam docuerat, quod qui detinet rem in bello injuſto ab alio captam, eam reſtituere tenetur: *Qui damnum ipſe non dedit, ſed rem bello injuſto captam ab alio penes ſe habet, tenetur eam reddere: quia cur alter ea carere debeat, nulla cauſa ſubeſt naturaliter juſta, non conſenſus ipſius, non malum meritum, non compenſatio*; relatam paulo ante exceptionem reſumit, & ita proſequitur *num.* 2. *Poterit tamen, ſi quid ſumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipiſci deſperatam poſſeſſionem, ſecundum ea, quæ alibi explicata ſunt. Quod ſi rei poſſeſſor culpæ exors eam conſumpſerit, aut eliminaverit, non tenebitur, niſi in quantum cenſeri poteſt locupletior factus.*

De alieno ſervo ab hoſtibus capto, & vendito, quid cautum jure civili.

Jure Civili cautum eſt, ut, qui alienum ſervum, ab hoſtibus prius captum emerit, illius dominium acquirat, ea tamen lege, ut eum teneatur reſtituere antiquo domino, ſi hic pretium rependat, quod emptor, quamvis mancipii conditionem non ignoraret, pro illius emptione perſolvit. Si autem hic eum alienum eſſe neſcivit ſtatuitur, domino comparenti ac pretium offerenti reſtituendum, dummodo infra triennii ſpatium comparuerit; quo tempore elapſo, antiquus dominus jure redimendi cadit: ut colligitur *ex Lege in bello* §. *Si quis ſervum ff. de captivis & poſtlimnio reverſis*, alteri conjungenda *L. ab hoſtibus C. eodem tit.* Hæc omnia comprobant, juſtum omnino eſſe id, quod Theologi S. Officii reſponſis Theologorum Congregationis de Propaganda Fide addiderunt; Eademque certiorem ſtabilioremque reddunt ſententiam illorum, qui docent, pretium reſtituendum eſſe illi, qui numerata pecunia rem ab hoſtibus etiam in bello

Tanti fere intereſt rem amiſſam recuperare quanti a præcone vendita eſt.

injuſto captam ſibi acquiſivit. Quanquam enim Hugo Grotius, quod pertinet ad reſtitutionem pretii, cum aliis præallegatis Auctoribus non conſentiant: quum tamen a domino tantum emptori reficiendum velit, quantum ipſe ad rei amiſſæ poſſeſſionem recuperandam æquo animo impendiſſet; ſi hujus æſtimatio ſummæ a Forenſi Calculatore recte ineatur, magnum profecto erit, niſi ad eam pecuniæ quantitatem pertingat, quam emptor pro rei acquiſitione perſolvit.

An eadem circa immobilia procedant, in quæſtionem revocatur.

§. 16. Quæ hactenus expoſuimus, in rebus mobilibus tantummodo locum habent; ideoque tota diſputationis difficultas nunc eo redacta eſt, ut videatur, an hæc eadem quæ de mobilibus dicta ſunt, immobilibus etiam rebus aptari poſſint; quandoquidem dubia, quæ nunc examinantur, quæque præſenti diſquiſitioni occaſionem præbuerunt, mobilia bona non reſpiciunt, ſed immobilia. Porro ſi aliqua differentia inter mobilia & immobilia intercederet; & ratio, quæ pro illis valida reputatur, pro his æque afferri non poſſet; vel ſi aliqua adeſſet legum diſpoſitio, quæ rerum immobilium dominis magis faveret, facile quiſquam affirmare poſſet, quod, licet is, qui a Turcis res mobiles in bello captas mercatus fuerit, eas tuta conſcientia detinere queat, modo animus ipſi ſit ad reſtitutionem paratus, quotieſcumque dominus comparuerit, & pecuniæ impenſæ ſolutionem obtulerit; non idem tamen judicium de emptore immobilium ferre liceret.

Decreta ſuperius allegata de mobilibus tantum agunt. Rationes ex quibus domini volun-

§. 17. Diximus autem, ea, quæ ſuperius expoſita ſunt, locum ſibi vindicare in ſolis mobilibus: Decreta enim anno 1630. edita, de mobilibus loquuntur; ac de mobilibus item diſſerunt ſupra recenſiti Auctores. Innuimus etiam dubitari poſſe, an aliqua differentia juris inter mobilia & immobilia bona; atque hujus differentiæ ratio a Nobis nunc exponenda eſt. Fundamentum, quo innititur ea ſententia, quod Chriſtifideles tuta conſcientia retinere poſſint bona mobilia, quæ a Turcis

cis

Digitized by Google

quali le ſacre coſe derubbate appartengono, ch'eſſe ſiano nelle mani d'altri Criſtiani, piuttoſto che in quelle de' Turchi, e de' Saraceni.

L' iſteſſa concluſione può ricavarſi da quanto ſcrive Ugone Grotio.

§. 15. Ugone Grozio *nel ſuo Trattato de Jure belli ac pacis al lib.* 2. *cap.* 10. §. 9. *num.* 1. ſtabiliſce la regola ſeguente. *Rem alienam bona fide emptam, reſtituendam, nec poſſe erogatum pretium repeti*; ed immediatamente ſtabiliſce la ſeguente limitazione: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, niſi quatenus dominus rei ſuæ poſſeſſionem recipere ſine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, ſi res apud Piratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impenſurus libenter fuerat. Ipſa enim facti poſſeſſio præſertim recuperatu difficilis, eſt aliquod æſtimabile, & in hoc dominus poſt rem amiſſam cenſetur factus locupletior. E nel lib.* 3. *al c.* 10. §. 6. *num.* 1. dopo aver inſegnato, che chi riene la roba preſa da un altro in guerra ingiuſta, è obbligato a reſtiturla: *Qui damnum ipſe non dedit, ſed rem bello injuſto captam ab alio penes ſe habet, tenetur eam reddere: quia cur alter ea carere debeat, nulla cauſa ſubeſt naturaliter juſta, non conſenſus ipſius, non malum meritum, non compenſatio*; ripiglia l' eccezione già poc'anzi riferita; e così proſiegue *al num.* 2. *Poterit tamen, ſi quid ſumptus aut operæ impendi is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipiſci deſperatam poſſeſſionem, ſecundum ea, quæ alibi explicata ſunt. Quod ſi rei poſſeſſor culpæ exors eam conſumpſerit, aut eliminaverit, non tenebitur, niſi quantum cenſeri poteſt locupletior factus*. Nel diritto Civile è deciſo il caſo di chi compra il ſervo d'un altro, fatto ſchiavo dagl' inimici; dicendoſi, che ne acquiſta il dominio, coll'obbligo però di doverlo reſtituire all'antico padrone, ancorchè lo aveſſe comprato, ſapendo ch' era di lui ſervo, purchè il padrone offra il rimborſo del prezzo: che ſe poi comprandolo, aveſſe ignorato eſſer ſervo d' altri, ſi determina, che comparendo il padrone, ed offerendo il prezzo, gli venga reſtituito il ſervo, purchè la comparſa ſiegua dentro tre anni; traſcorſi i quali, cade l'antico padrone dal jus di ripeterlo: come ſi deduce *dalla L. In bello §. Si quis ſervum ff. de captivis & poſtliminio reverſis*, unendola coll'altra *L. Ab hoſtibus C. eod. tit.* Coſe tutte che comprovano la giuſtizia dell'aggiunta fatta da' Teologi del Sant'Offizio alle riſpoſte date da' Teologi di Propaganda, e rendono ſempre più fondata l'aſſerzione di tutti quelli, che inſegnano, doverſi reſtituire il prezzo a chi col ſuo denaro ha comprata la roba, che era in mano degl' inimici, anche in caſo di guerra ingiuſta. Perchè ſebbene Ugone Grozio non concordi nel punto della reſtituzione del prezzo; volendo però, che ſi bonifichi al compratore dal padrone, quanto eſſo avrebbe in buona voglia ſpeſo per ricuperare il poſſeſſo della roba perduta, queſta partita ben maneggiata da un Computiſta Curiale, arriverà per lo meno all' importanza del prezzo sborſato da chi ha comprata la roba.

Diſpoſizione delle Leggi civili quanto agli ſchiavi preſi dagl' inimici, e poi venduti.

Il ricuperare le robe perdute facilmente coſterebbe tanto, quanto il compratore le ha pagate al nemico.

§. 16. Quanto ſin ora è ſtato detto, ha luogo ne' mobili: e perciò la difficoltà ora ſi riduce a vedere, ſe, quanto ſi è detto de' mobili, abbia luogo anche negli ſtabili, giacchè il punto, che ora ſi eſamina e che dà occaſione alla preſente indagine, non riguarda i mobili, e gli ſtabili. E quando mai vi foſſe qualche differenza fra i mobili, e gli ſtabili, e qualche ragione militaſſe per i primi, che non poteſſe adattarſi a' ſecondi; o pure vi foſſe qualche diſpoſizione delle Leggi favorevole agli ſtabili, ciaſcheduno facilmente potrebbe ſoſtenere, che ſe i mobili comprati dai Turchi, che in guerra ingiuſta ſe n'erano fatti padroni, poſſono eſſer ritenuti in buona coſcienza dal compratore, purchè comprandoli, abbia l' animo preparato a reſtituirli, quando il padrone compariſca, ed offra al compratore di pagare il prezzo, che ha sborſato; non potrebbe queſto ſiſtema abbracciarſi in ordine al compratore degli ſtabili.

La queſtione è ſe le premeſſe dottrine poſſano applicarſi a' beni ſtabili.

§. 17. Poc'anzi ſi è accennato, che quanto è ſtato detto, ha luogo ne' mobili; e ciò, perchè i Decreti del 1630. parlano de' mobili, e de' mobili pure diſcorrono gli Autori citati di ſopra. Poc'anzi ſi è dato contraſſegno di poterſi dubitare eſſervi differenza di ragione fra i mobili e gli ſtabili, e queſta differenza è appunto quella, che ora ſiamo per eſporre. Il fondamento, a cui ſi appoggia l'opinione, che poſſano i Criſtiani in coſcienza ritenere i mobili comprati dai Turchi, o preſi da'

Gli allegati Decreti riguardano ſol tanto i mobili.

Digitized by Google

tes de mobilibus præſumitur, ad immobilia extendi non poſſunt.

cis emerunt, a Turcis autem in bello injuſto aliis Chriſtianis hominibus ablata fue' rant, in præſumpta dominorum voluntate poſitum eſt, quæ ſcilicet aut conſentit, aut non diſſentit omnino, ut prædicta eorum bona mobilia ab aliis Chriſtifidelibus acquirantur. Etenim ex mobilibus nullus fructus percipitur; domini autem libentiore animo, aut minore certe moleſtia ferre debent, quod illa in Chriſtianorum poteſtatem deveniant, po jus quam in dominio Turcarum remaneant, a quibus facilius diſperderentur; ut recte ponderat Molina *loco laudato*, atque etiam proſequitur Verjuys *in ſuo Paſtorali Miſſionariorum tract. 4. art. 13. de Hæreticis §. Probatur etiam rationes*. Quoniam vero hæc ratio a præſumpta dominorum voluntate deſumpta, ad immobilia, quæ Chriſtifideles emunt, extendi nequit, tum quia domini fructus amittunt, tum quia hujuſmodi bonorum diſperſionis timor non adeſt, hinc oritur indicata juris differentia, quæ inter mobilium ac immobilium acquiſitionem intercedit. Denique paulo ante ſignificavimus, aliquid forſan reperiri poſſe legibus præſcriptum, quod immobilibus, non item mobilibus faveat. Sane *in L. Si quis bello ff. de re militari* ſequentia verba legere licet: *Si quid in bello captum eſt, in præda eſt, non poſtliminio redit*: quibus verbis mobilia ſignificantur, ut animadvertit Gloſſa. At vero *in L. Si captivus, eod. tit.* leguntur hæc alia: *Expulſis hoſtibus ex agris, quos ceperant, conſtitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere*: quæ Doctoribus argumentum præbeat aſſerendi, majori privilegio in bellis gaudere immobilia, quam mobilia bona. Hæc enim poſtquam in militum manus devenerunt, licet deinde pax conficiatur, non amplius reſtituuntur; illa vero antiquis dominis, pace inita, illico redduntur: ut recte animadvertunt Molina *loc. cit. §. 5.* Covarruvias *part. 2. Relect. Regul. Poſſeſſor malæ fidei §. 11. n. 7.* Diana *in Edit. coord. tom. 7 tract. 7. reſolut. 33. n. 3.* Caſtro Palaus *tom. 1. tract. 6. diſput. 5. punct. 4. n. 24* Quibus ſic ſtantibus, concluſum ſuperius a Nobis eſt, facile quempiam propugnare poſſe, ex rationibus adductis concedi quidem Chriſtifidelibus, ut mobilia de Turcis empta, licet ab his in bello injuſto occupata fuerint, tuta conſcientia detineant; dummodo ea reſtituere domino parati ſint, qui pretio oblato redimere illa velit; at id de emptore immobilium non æque affirmari poſſe. Id autem nunc, Auctorum ſcita atque rationes ad trutinam revocando, demonſtrandum aggredimur.

Bona immobilia poſtliminio recuperantur, non vero mobilia.

Unde videtur immobilia a non juſtis hoſtibus vendita, aut derelicta, tuto retineri non poſſe.

Nec fundum retineri jus fructus jure percipi ſcripſit Leſſius.

§. 18. Pater Leonardus Leſſius obiit, antequam Decreta anni 1630. emanarent, ſcilicet anno 1623. In ejus Opere Theologico in S. Thomam, exhibentur reſolutiones nonnullorum conſcientiæ caſuum: in quorum ſexto, verbo *Beneficium*, ſequentem ſibi proponit quæſtionem ordine ſecundam: "*An Catholici emere poſſint ab Hæreticis bona Eccleſiaſtica?* atque ita reſpondet: *Non licet Catholicis emere bona Eccleſiarum vel Monaſteriorum ab Hæreticis occupata, & confiſcata, niſi cum animo reſtituendi ea ſuo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt: quia bona illa in ſpecie ſunt aliena, ſimiliter fructus illorum*. Ex quibus ſequitur, ut inferius oſtendemus, emptorem ab Eccleſiis & Monaſteriis, nunquam repetere poſſe pretium bonorum hujuſmodi a ſe perſolutum. Quum autem objiciendum ſibi præviderет, quod bona illa, niſi emiſſent Catholici remanſiſſent penes hæreticos, qui perciperent ex eis fructum: reſpondet id minime ad rem facere, quandoquidem hæretici quoque *ad reſtitutionem obligarentur*. Denique id Catholicis conſilii præbet, ut cum bonorum dominis agentes, cum iis paciſcantur, ac novos contractus ineant, quorum præſidio bonorum poſſeſſionem tuta conſcientia retinere valeant

Alii perceptionem fructuum detentori permittunt, donec dominus fundum repetere poſſit.

§. 19. Poſt Decreta anni 1630. ſcripſerunt ſequentes Auctores de illis expreſſam facientes mentionem. Verjuys *loco cit.* a Leſſii opinione recedit in eo, quod reſpicit reſtitutionem fructuum, ſed cum eo ſentit, quod ad fundi reſtitutionem pertinet, etiamſi dominus emptori ſolutum pretium non rependat; Rationem autem ſic opinandi in præſuppoſita bona fide collocat, quæ ſi vere adſit, poſſeſſorem a fructuum quidem, minime vero a fundi reſtitutione eximere poteſt. *Poſſe Catholicos bona fide poſſidentes Monaſteria, domos, Templa, vel ſimilia bona immobilia, illa tantiſper ſibi pacifice retinere, quamdiu a propriis dominis occupari non poſſunt; nec interea obligantur ad intereſſe, aut quidquam ſolvendum pro fructibus*. Arlekinus

Turchi agli altri Criſtiani in guerra ingiuſta, conſiſte nella preſunta volontà de' padroni de' mobili, o favorevole, o non in tutto e per tutto diſſenziente dall'acquiſto, che gli altri Criſtiani fanno dei loro predetti mobili, non ricavandoſi verun frutto da' mobili; e dovendo avere i padroni d'eſſi maggior ſoddisfazione, o minor diſguſto, che paſſino nelle mani de' Criſtiani, anzi che reſtare in quelle de' Turchi, nelle quali più facilmente ſi diſperderebbero; come conſidera il Molina *nel luogo citato*, ed anche proſiegue il Verjuys *nel ſuo Paſtorale Miſſionarium tract. 4. art. 13. de Hæreticis §. Probatur etiam ratione*; e non potendo queſto diſcorſo della preſunta volontà de' padroni aver luogo negli ſtabili, che ſi comprano da' Criſtiani, sì perchè i padroni reſtano privi de' frutti, sì perchè non vi è pericolo della diſperſione de' beni; da ciò deriva l'accennata differenza di ragione, che corre fra l'acquiſto de' mobili, e l'acquiſto degli ſtabili. Poc'anzi pure ſi è accennato, potervi eſſere qualche diſpoſizione delle Leggi favorevole agli ſtabili, e non a' mobili: eſſendo regiſtrate *nella L. Si quis bello, ff. de re militari*, le ſeguenti parole. *Si quid in bello captum eſt in præda eſt, non poſtliminio redit*: parole che accennano i mobili, come ivi avverte la Gloſſa: e leggendoſi *nella L. Si captivus, nello ſteſſo titolo*, queſte altre parole: *Expulſis hoſtibus ex agris, quos ceperant, conſtitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere*: parole, che danno fondamento a' Dottori d'aſſerire, eſſer nelle guerre più privilegiati gli ſtabili dei mobili, non facendoſi di queſti la reſtituzione, dopo che ſono paſſati nelle mani de' ſoldati, ancorchè ſi faccia la pace; e reſtituendoſi quelli, fatta la pace, a dirittura ai loro antichi padroni; come ben riflettono il Molina *nel luogo citat. al §. 5* il Covarruvias *nella 2. part. Relect. Regul. Poſſeſſor malæ fidei §. 11. num 7.* il Diana *in Edit. coord. tom. 7. tract. 7. reſolut. 33. num. 3.* il Caſtro Palao *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 4. num. 34.* Finalmente di ſopra fu accennato, poterſi in vigore dell'eſpoſte ragioni ſoſtenere che i mobili, che i Criſtiani comprano dai Turchi, benchè da eſſi occupati in guerra ingiuſta, ſi poſſono in bona coſcienza ritenere, ma coll'animo preparato di reſtituirli al padrone, che offerendo il prezzo, gli vuol ricuperare; ma che ciò non può aver luogo nel compratore degli ſtabili; il che è quello, che ſiamo in procinto di comprovare, eſaminando le aſſerzioni degli Autori.

Le ragioni addotte per la preſunta volontà de' padroni, non camminano quando ſi tratta di ſtabili.

Il ius poſtliminii, che non vale per le coſe mobili, ſi offerva pienamente per gli ſtabili.

Quindi pare, che gli ſtabili occupati in guerra ingiuſta, non poſſano mai ſicuramente ritenerſi, benchè dall' occupante venduti, o laſciati in abbandono.

§. 18. Il Padre Leonardo Leſſio morì prima che uſciſſero i citati Decreti del 1630., eſſendo eſſo morto nel 1623. Nella ſua Teologia ſopra S. Tommaſo ſono regiſtrate le riſoluzioni di alcuni caſi di coſcienza, nel ſeſto de' quali, alla parola *Beneficium*, ſi propone la ſeguente queſtione ſeconda: *An Catholici emere poſſint ab hæreticis bona Eccleſiaſtica?* e la riſpoſta è la ſeguente: *non licet Catholicis emere bona Eccleſiarum vel Monaſteriorum ab hæreticis occupata & confiſcata, niſi cum animo reſtituendi ea ſuo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt; quia bona illa in ſpecie ſunt aliena, ſimiliter fructus illorum:* Dal che deriva, come abbaſſo vedraſſi, non poter mai aver luogo la pretenſione di riavere dalle Chieſe e da' Monaſterj il prezzo de' beni sborſato da chi ne fece l'acquiſto: e prevedendo d'oppoſizione, che ſe i Criſtiani non aveſſero comprati i beni ſarebbero percepiti i frutti, riſponde, che ciò non giova all'intento, per la ragione che anche gli eretici *ad reſtitutionem obligarentur*. E finalmente conſiglia i Cattolici a trattare coi patroni de' beni, e convenire con eſſi, facendo un nuovo contratto, ſe vogliono in conſcienza proſeguire nella ritenzione de' beni.

Sentenza di Leſſio, che non ſia lecito nè ritenere il capitale, nè prendere i frutti.

§. 19. Hanno ſcritto dopo i Decreti del 1630. i ſeguenti Autori, facendo d'eſſi eſpreſſa menzione. Il Verjuys *nel luogo citato* ſi ſcoſta dall'aſſerzione del Leſſio in ciò, che riguarda la reſtituzione de' frutti, ma non in ciò, che appartiene al dover reſtituire lo ſtabile comprato, ancorchè il compratore non riceva dal patrone quanto ha pagato nell'acquiſtarlo: appoggiandoſi alla ſuppoſta buona fede, che anche verificata, ſalva dalla reſtituzione de' frutti ma non da quella del capitale: *Poſſe Catholicos bona fide poſſidentes Monaſteria, domos, templa, vel ſimilia bona immobilia, illa tantiſper ſibi pacifice retinere, quamdiu a propriis dominis occupari*

non

Mai ammettono, che ſia lecito godere i frutti de' fondo, finchè il padrone di queſto ſia ... di ... al p...

Alii de voluntate dominorum, & Summi Pontificis, ac de quarumdam conventionum vigore, plus æquo præſumunt.

nus *in ſua Theologia tripartita tom. 2. part. 2. tract 6.* quærit, *An Catholici poſſint emere bona aliorum Catholicorum, injuſto bello ab Hæreticis occupata*; ac reſpondet, id fieri poſſe, I. ſi dominorum voluntas in eo conſentiat; II. ſi Pontifex aſſenſum præbeat, ad quod aſtruendum affert citata Decreta anno 1630. edita; III. ſi conventionibus inter Catholicos & Hæreticos Principes initis cautum ſit, ut Hæretici Catholicorum bona retinere poſſint, ac libere de illis diſponere: quæ omnia extra caſum præſentis quæſtionis verſantur. Ibi autem religioſus Auctor procul dubio loquitur de bonis immobilibus; inter cæteras enim ſententiæ ſuæ rationes, utilitatem perpendit & commodum Catholicæ Fidei, cui magis prodeſſe aſſerit, quod bona penes Orthodoxos, quam in Hæreticorum manibus exiſtant: *& ſane plures ob cauſas, multo conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentius poſſunt negotium Fidei protegere ac propagare, quam ſi ea penes hæreticos perpetuo remanerent*; quæ quidem ratiocinatio immobilibus convenit, non item mobilibus. Verum rationes illæ ab Auctore indicatæ, & a Nobis paulo ante relatæ, nullius aut levis admodum roboris ſunt. Etenim dum bona immobilia ad Catholicos olim pertinentia, illiſque in bello injuſto ablata, Orthodoxi ab Hæreticis emunt, præſumpta dominorum voluntas adeſſe non poteſt, ut ſupra dictum eſt; Decreta vero anno 1630. edita, quæ de mobilibus loquuntur, ad immobilia trahi nequeunt; Denique conventiones & concordata inter Catholicos Principes laicos & Heterodoxos inita ſuper poſſeſſione ac detentione bonorum Eccleſiaſticorum, ab Apoſtolica Sede improbantur, ut prolixe probat P. Schmalzgrueber *conſiliorum tom. 1. conſilio 19. qu. 1.* & hæ ſunt conventiones, ad quas alludit citatus Auctor. De hac materia loquitur etiam La Croix Presbyter Societatis JESU *in ſua Theologia Morali tom. 1. lib. 3. part. 2. n. 972.* ac Decreta anni 1630. ſe probe noſſe indicat: at quum nil aliud ipſe faciat, quam ea referre, quæ a ſupra laudatis Auctoribus dicta fuerunt, in neutram partem allegari aut proferri poſſunt.

P. a Breno de tota re præclare diſputat.

§. 20. Pater Carolus Franciſcus a Breno Ord. Min. Strictioris Obſervantiæ, *in ſuo Manuali Miſſionariorum Orientalium tom. 2. lib. 1. cap. 3. q. 21.* hanc proponit quæſtionem: *An bona Eccleſiaſtica ab Infidelibus redempta, reſtitui neceſſario debeant, vel ſaltem tranſactio adhiberi*; ac reſpondet, reſtituenda eſſe; tum quia Chriſtianus, ſciens bona illa Eccleſiæ eſſe, alienam rem mala fide poſſideret, tum quia non potuit Infidelis raptor in emptorem Chriſtianum transferre jus majus illo, quod ipſemet in bona divendita habebat: Ideoque, ſi venditor propter rapinæ vitium, nullum omnino jus habuit in rem violenter ablatam, occupatam, & poſtea divenditam; nil pariter juris in eamdem rem acquiſiviſſe dicendus eſt, qui eam mercatus fuit: Tum denique, quia regula generalis eſt, quod etiam ille, qui furti ignarus a fure aliquid emit, in foro conſcientiæ ad reſtitutionem tenetur, ſimul ac verus legitimuſque dominus occurrit. Invehit deinde in eos, qui quum ab Infidelibus aliquid ad Eccleſiam pertinens mercati ſint, debiti ſui partes implere ſe putant, ſi Parochos, ad quorum Eccleſias res emptæ pertinent, ad convivia & cœnas invitent. Non omittit Pater a Breno ſæpe memorata Decreta anno 1630. condita commemorare; ſed ea pertinere cenſet tantummodo ad bona mobilia a piratis capta, ac deinde Chriſtianis divendita, quorum verus dominus ſperari nequit, ut ad redimenda compareat. Denique ſibi objicit, quod qui numerata pecunia ab Infidelibus emit Eccleſiæ bona, rem eidem Eccleſiæ utilem geſſerit; ideoque non ſolum nullum exinde damnum pati, verum etiam aliquam, ſi fieri poteſt, utilitatem percipere debeat: Huic autem argumento reſpondet, emptores, qui rem ab Infidelibus redemerint, id emolumenti ex emptione capere, ut ab Eccleſia pretium repetant, aut ad aliquam cum ipſa compoſitionem deveniant: *Ementes bona Eccleſiæ ab uſurpatoribus Infidelibus, reſtituere quidem tenentur, quum ſua bona illa non ſint, ſed accepto pretio, vel alia compoſitione cum Prælatis habita.* Verum quum Auctor ad aliam ex prima conſequentem quæſtionem gradum faciat, videlicet utrum emptor reſtituere bona teneatur, etiamſi Præſul nec pretium reddere, nec compoſitionem ullam facere velit, & hujuſmodi quæſtioni affirmative reſpondeat, videtur profecto id, quod antea affirmaverat, evertere, & non cohærenter ratiocinari: *Si*

Sed quæ prius recte conſtituerat, deinde evertit.

vero

Digitized by Google

non poſſunt; nec interea obligantur ad intereſſe, aut quidquam ſolvendum pro fructibus. L' Arldekin *nella ſua Teologia tripartita tom.* 2. *part.* 2. *tractat.* 6. *quæſt.* 10. cerca, *An Catholici poſſint emere bona aliorum Catholicorum injuſto bello ab hæreticis occupata?* e riſponde, ciò può farſi, I. ſe vi è la volontà de' padroni; II. ſe il Papa in ciò conſente, al qual propoſito porta i citati Decreti del 1630. III. ſe vi ſono convenzioni fra i Principi Cattolici ed Eretici, che poſſano gli Eretici ritenere i beni de' Cattolici, e diſporre d'eſſi: coſe tutte non applicabili al caſo, che è in queſtione. Parla ſenza dubbio queſto degno Religioſo de' beni ſtabili, portando fra gli altri fondamenti della ſua aſſerzione l'utilità ed il vantaggio della Fede Cattolica, a cui dice eſſer di maggior giovamento, che i beni ſtiano nelle mani de' Cattolici, che in quelle degli Eretici; *& ſane plures ob cauſas, multo conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentius poſſunt negotium Fidei protegere, ac propagare, quam ſi ea penes hæreticos perpetuo remanerent*; qual diſcorſo è adattabile agli ſtabili, e non ai mobili. Ma i motivi poc' anzi dallo ſteſſo Autore additati, e da Noi riferiti, non hanno veruna o ſe l'hanno una aſſai debole forza; non eſſendovi nella compra de' ſtabili, che fanno i Cattolici dagli Eretici, e che prima ed altri Cattolici appartenevano, che furono loro levati in guerra ingiuſta, la preſunta volontà de' padroni, come di ſopra ſi è detto, non applicandoſi agli ſtabili i Decreti del 1630. che parlano de' mobili, ed eſſendo riprovate dalla Santa Sede le convenzioni, ed i concordati fatti fra le Podeſtà laicali ortodoſſe, ed eterodoſſe, in ordine al poſſeſſo, e detenzione de' beni Eccleſiaſtici, come diffuſamente comprova il Padre Schmalzgrueber *nel tom.* 2. *de' ſuoi conſigli, conſiglio* 19. *queſito* 3. alle quali convenzioni il citato Autore allude. La Croix Religioſo della Compagnia di GESU' *nella ſua Teologia Morale tom* 1. *lib.* 3. *par.* 2. *n.* 972. parla di tal materia: e ſi moſtra ben inteſo dei Decreti del 1630. ma null'altro facendo, che riferire quanto i ſopraccitati Autori hanno detto, non può nominarſi ed allegarſi o per l' una o per l'altra parte.

Altri valutano più del dovere la volontà de' padroni, il conſenſo del Papa, le convenzioni tra' Principi,

§. 20. Il Padre Carlo Franceſco a Breno dell'Ordine de' Minori della più ſtretta Oſſervanza, *nel ſuo Manuale Miſſionariorum Orientalium tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *quæſt.* 21. propone la queſtione *An bona Eccleſiaſtica ab Infidelibus redempta, reſtitui neceſſario debeant, vel ſaltem tranſactio adhiberi*; e riſponde, che devono reſtituirſi; sì perchè ſapendo il Criſtiano, che que' beni ſono veramente della Chieſa, riterrebbe la roba altrui con mala fede, sì perchè non avendo potuto l'infedele uſurpatore trasferire nel Criſtiano, che da lui ha comprato i beni, maggior jus di quello, ch' eſſo ſteſſo aveva, ſe il venditore, avvegnachè uſurpatore, non aveva verun minimo jus ſopra la roba rapita, occupata, e venduta, negli ſteſſi piedi per appunto ſi trova chi l'ha comprata; e finalmente perchè è regola generale, che anche chi compra da un ladro qualche coſa, ſenza ſapere che ſia furtiva, è obbligato in coſcienza reſtituirla, ſubito che comparisce il vero e legittimo padrone. Sgrida di poi l'autore contro coloro, che avendo comprata dagl' Infedeli qualche coſa appartenente alla Chieſa, ſi luſingano di ſoddisfare il proprio dovere, invitando ai conviti, ed alle cene i Parrochi, alle Chieſe de' quali appartengono le robe comprate. Non traſcura il Padre a Breno i più volte nominati Decreti del 1630. ma li ſtrigne ai mobili preſi dai Pirati, e poscia venduti ai Criſtiani, non eſſendovi ſperanza, che poſſano comparire i veri padroni per ricuperarli. Finalmente ſi fa l' oppoſizione, che chi col prezzo alla mano ha comprato da' infedeli i beni della Chieſa ha fatto ad eſſa una coſa utile, e che non deve ricever danno, ma, ſe è poſſibile, qualche comodo da queſta ſua azione: ed a queſto argomento riſponde, ricevere i compratori vantaggio dalla compra, che hanno fatto ricuperando la roba dalle mani degli infedeli riponendo il vantaggio nel prezzo, che devono ricuperare dalla Chieſa, o facendo con eſſa qualche compoſizione *ementes bona Eccleſiæ ab uſurpatoribus infidelibus, reſtituere quidem tenentur, cum ſua bona illa non ſint, ſed accepto pretio, vel alia compoſitione cum Prælatis habita.* Ma paſſando poi l' Autore ad una queſtione ſubalterna, ſe ha obbligato il compratore a reſtituire i beni, quando il Prelato non vuole reſti-

Il P. a Breno diſcorre molto bene ſopra queſta materia.

Ma in fine diſtrugge quanto aveva rettamente ſtabilito.

vero Prælatus quidquam ipſis redimentibus reſtituere nollet; aut tranſactionem, vel compoſitionem ullam facere, adhuc emptores, ſeu redimentes illi reſtituere omnino tenerentur, quum bona illa reipſa ſint Eccleſiæ, ac inj rtuni ſuo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo diſcurrimus de ementibus a fure, quotieſcumque ab ipſo repetere pretium minime poſſint.

Illius ratiocinatio-n̄s vitium detegitur.

§. 21. Quibus ſane diximus Auctorem evertere id quod antea affirmaverat. Superius namque voluerat, emptorem a vero domino pretium recuperare: Nunc autem ipſius domini arbitrio permittens hujuſmodi pretium reddere, aut non reddere, vult porro, rem ab emptore, etiam ſine pratii recuperatione, reſtitui. Diximus etiam, eumdem non cohærenter ratiocinari Quum enim ſtatuerit, immobilium dominium penes antiquum dominum ſemper remanere, nec unquam ad emptorem tranſiiſſe, ex hoc ſatis aperte conſequitur, non quidem rei pretium ſolvendum eſſe a legitimo domino, qui eam recuperare intendit; ſed potius rem ipſam, ſine ulla ſolutione, aut pretii reſtitutione, ab eo recuperandam eſſe, aliter enim rem ſuam emere cogeretur. Quod ſi aliquis reſponderet, id ab æquitate & juſtitia alienum non eſſe, quoniam juxta Decreta anni 1630. idem omnino contingit in mobilibus, quæ ſine ſolutione pretii a domino recuperari non poſſunt; reſpondetur, dominium mobilium, quamvis reſolubile, in emptorem tranſire, qui deinde illa domino pretium offerenti reſtituere tenetur, id autem minime accidere emptori immobilium, quorum dominium remanet ſemper apud legitimum dominum. Rerum porro dominium a priore domino ad alterum non transfertur, niſi id aut lex jubeat, aut hominis voluntas præſcribat. Emptores autem tam rerum mobilium, quam immobilium, pro eo quod ad legem attinet, æquali prorſus jure cenſentur. Nulla enim lege præſcriptum eſt, ut dominium rerum ſive mobilium, ſive immobilium, a vero domino ad illum, qui eas ab invaſoribus, ac raptoribus mercatus fuerit, transferatur. Sed differentia, quæ inter mobilium, ac immobilium emptorem intercedit, ab hominis voluntate oritur; quia nimirum domini voluntas, ut ſupra dictum eſt, illi, non autem iſti, favere præſumitur.

Dominium mobilium in emptorem transferri cenſetur ex peculiari ratione, quæ immobilibus non aptatur.

Concluditur immobilia ſine repetitione pretii reſtituenda eſſe cum omnibus fructibus.

§. 22. Itaque Decretis anni 1630. nullo modo contraire nobis videmur, ſi aſſeramus, ſatis fundatam eſſe opinionem illam, quæ immobilium domino jus tribuit, ut ſine ulla pretii reſtitutione recuperare valeat bona ſua, cum omnibus fructibus inde perceptis, ab illo, qui numerata pecunia ea ipſa ab invaſoribus emit. Id enim exigit natura belli injuſti, in quo hujuſmodi bona occupata fuerunt. Id expetit eorum Auctorum ſententia, qui optima ratione docent, eum, qui furtivam rem ſe emere dubitat, aut ſuſpicatur, non poſſe deinde a domino repetere pretium, quod furi numeravit: *Emptor malæ fidei ſi tibi emit rem, quam vel ſciebat, vel dubitabat, ſeu ſuſpicabatur eſſe furtivam, non poteſt a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet juſtum titulum*: verba ſunt Sylvii *in* 2. 2. *Sancti Thomæ quæſt.* 62. *quæſit.* 6. *concluſ.* 3. *pag.* 361. ultimæ editionis Antuerpiæ. Id exigit opinio communis eorum, qui docent, etiam illum, qui rem furto ſublatam, bona fide, vel ab ipſo fure, vel ab alio mercatus fuit, teneri eamdem domino reddere, nec ſolutum pretium ab eo repetere poſſe; ut videre eſt apud Sanchez in *Summa lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 2 & apud Bonacioam *tom.* 2. *de reſtitutione in genere, diſp.* 1. *qu.* 2. *punct.* 1. *propoſit.* 1. *n.* 4. Id ipſum deducitur ex regula, quam ſequuntur majora Tribunalia: quorum videlicet auctoritate decernitur, bona immobilia Eccleſiarum ab Hæreticis occupata, ſtatim ac ab ipſorum manibus elapſa fuerint, ipſo jure redire ad Eccleſias, ad quas pertinebat: uti videre eſt in Deciſionibus *Herbipolen Monaſterii* 10. *Junii* 1708. *&* 17. *ejuſdem menſis* coram bon. mem. Caffarellio, confirmatis *in deciſ.* 562. *n.* 1. *tom.* 5. coram bon. mem. Lancetta Decano. Ita præſcribit famigeratus Textus Innocentii III. *in cap. Sæpe, de reſtitutione ſpoliatorum*. Cum enim Jus Civile beneficium interdicti *Unde vi*, ſive reſtitutionis, conceſſiſſet dumtaxat adverſus illum, qui per vim alium de poſſeſſione dejecerat, & contra ejus hæredem univerſalem, ut habent *Lex* 1. *§. ult.*, *&* *Lex* 2. *ff. Unde vi*; minime vero contra illum, in cujus poteſtatem res furto ablata devenerat, ut patet ex *L.* 7. *ff. eod.*

Purgationi ſpolii jure Canonico ſubjicitur etiam ſucceſſor particularis.

Digitized by Google

ſtituire il prezzo, o non vuole venire a veruna compoſizione, riſpondendo di sì, ſembra, che diſtrugga il già detto da eſſo ſteſſo, e che non diſcorra coerentente: *Si vero Prelatus quidquam ipſis redimentibus reſtituere nollet, aut tranſtionem, vel compoſitionem ullam facere, adhuc emptores, ſeu redimentes illi vetuere omnino tenerentur, cum bona illa reipſa ſint Eccleſiæ, ac infortunio ſuo buere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo diſcurrimus de ementibus a fu, quotieſcumque ab ipſo repetere pretium minime poſſint.*

Difetti del di lui diſcorſo.

§. 21. Si è accennato, che diſtrugge quanto ha detto: perchè volendo, che il mpratore ricuperi dal vero padrone il prezzo, ogni volta che rimette all' arbio del padrone reſtituire o non reſtituire il prezzo, queſto è lo ſteſſo che dire, e renda la roba ſenza ricuperare il prezzo. Si è detto, che non diſcorre coerennente; perchè avendo ſtabilito, che il dominio degli ſtabili reſta ſempre appreſl' antico padrone ſenza eſſere mai paſſato nel compratore; tanto baſta per inire, non già che il legittimo padrone debba sborſare il prezzo per riavere la ɔa, ma bensì che deve riavere la roba ſenza pagare coſa veruna, e ſenza reſtiire il prezzo, altrimenti ſarebbe forzato a comprare quel che è ſuo. O quando ıi ſi riſpondeſſe, non eſſere ciò coſa tanto ſtravagante, giacchè ſecondo i Decreti l 1630. lo ſteſſo per appunto ſuccede ne' mobili, non potendo il padrone riaverli, non sborſa il prezzo; ſi riſponde, che il dominio de' mobili, ma reſolubile, paſnel compratore, che poi è obbligato a reſtituirli al padrone, quando gli offre prezzo; il che non ſuccede nel compratore degli ſtabili, il dominio de' quali npre reſta appreſſo il legittimo padrone. Non paſſa il dominio della roba dal paone in altra perſona, ſe non quando o la legge così comanda, o la volontà dell' mo così preſcrive. Sono il compratore de' mobili, ed il compratore degli ſtabi, uguali fra di loro in tutto quello, che concerne la Legge: non eſſendovi leg-, che traſferiſca del vero padrone il dominio o de' mobili, o degli ſtabili, in i li compra dagli uſurpatori. La diſuguaglianza del compratore de' mobili da queldegli ſtabili deriva dalla diſpoſizione dell' uomo; militando a pro del primo la eſunta volontà del padrone, e non a pro del ſecondo, come ſi è detto.

Il motivo, per cui s' intende traſferirſi nel compratore il dominio de' mobili, non ſi può applicare agli ſtabili.

Si conchiude, doverſi reſtituire i beni ſtabili, con tutti i frutti, ſenza poterne ripetere il prezzo.

§. 22. Per lo che, ſenza punto offendere i Decreti del 1630. ci ſembra poter aſſee ben fondata l' opinione, che il padrone degli ſtabili, che taluno, sborſando prezzo, ha comprati dagli uſurpatori, dee riavere i ſuoi beni con tutti i frutti rcetti, ſenza sborſare coſa veruna: così eſigendo l' ingiuſtizia della guerra, in ıi gli ſtabili ſono ſtati occupati; così eſigendo l' opinione ben fondata degli Auri, che inſegnano, che chi dubita, o ſoſpetta, che la roba, che compra, ſia rtiva, non può dal padrone ripetere il prezzo, che ha pagato al ladro: *Emptor alæ fidei ſi ſibi emit rem quam vel ſciebat, vel dubitabat, ſeu ſuſpicabatur eſſe rtivam, non poteſt a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi ventori, quoniam talis repetitionis nullum habet juſtum titulum*; ſono parole del lvio *nella* 2. 2. *di S. Tommaſo quæſt.* 62. *quæſit.* 6. *art.* 6. *concluſ.* 3. *pag.* 361. ell' ultima ſtampa di Anverſa: Così eſigendo la comune opinione degli Autori, ıe anche inſegnano, che chi con buona fede ha comprato dal ladro, o da un tro, la roba rubata, dee reſtituirla al padrone ſenz' aver jus di ripetere da eſſo prezzo sborſato; come può vederſi appreſſo il Sanchez *nella Summa lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 1. e nel Bonacina *tom.* 2. *de reſtitutione in genere, diſput.* 1. *q.* 2. *punct.* . *propoſit.* 1. *n.* 4. Così eſigendo la maſſima de' maggiori Tribunali, giuſta la quae reſta ſtabilito, che i beni ſtabili appartenenti alla Chieſa, ed occupati dagli retici, ſe eſcono dalle loro mani, ritornino a dirittura alle Chieſe, alle quali ppartenevano; come può vederſi nelle deciſioni *Herbipolen. Monaſterii* 10. *Junii* 707. & 17. *ejuſdem menſis* 109. avanti la buona memoria di Monſignor Caſſaelli, confermate *nella deciſ.* 362. *n.* 1. *tom.* 5. avanti la buona memoria di Monſignor Lancetta Decano: E così ancora eſigendo il celebre Teſto d' Innocenzo III. *el cap. Sæpe, de reſtitutione ſpoliatorum*. Il Jus Civile non aveva dato il benefiio dell' interdetto *Unde vi*, o ſia della reſtituzione, ſe non contra quello, che olla forza aveva cacciato taluno di poſſeſſo, e contra il di lui erede univerſale,

La purgazione dello ſpoglio, ſecondo il Jus Canonico.

eod. tit. etiamſi, ille dum rem emit, furtivam eam eſſe non ignoraſſet; idque ea ratione, quod interdictum *Unde vi* directe propoſitum fuerat adverſus eum, qui vim intuliſſet: *Unde tu illum vi dejeciſti*. Magno illo Pontifici parum tuta viſa eſt hæc Juris Civilis diſpoſitio; ideoque decrevit, ut remedium Poſſeſſoris *Unde vi* locum etiam haberet adverſus illum, qui ſpolium quidem non commiſerat, ſed rem, quam alienam ac furto ſublatam eſſe non ignorabat, a ſpoliatore mercatus fuerat: *non obſtante Juris Civilis rigore, ſancimus, ut ſi quis de cætero ſcienter rem talem acceperit, quum ſpoliatori quaſi ſuccedat in vitium &c. contra poſſeſſorem & hujuſmodi ſpoliato per reſtitutionis beneficium ſuccurratur*; Atque ſequentem Decreti ſui attulit rationem: *Eo quod multum interſit, quoad periculum animæ, injuſte detinere, aut invadere alienum.* Hoc denique poſtulat Canonici Juris Adagium, quod eſt in *Can. Rapinam 14. quæſt. 5.* ubi ſic legitur: *Rapinam emere non licet, niſi ea intentione, ut, cui eſt ablata, reddatur.*

Præmiſſa multo magis procedunt contra furtivos occupatores bonorum Eccleſ.

Nihil uſucapi aut præſcribi poteſt jure Canonico, ubi adſit malæ fidei vitium in quacumque temporis parte.

§. 23. Si autem ea, quæ hactenus dicta ſunt, locum habent in caſu eorum, qui fundos ab injuſtis invaſoribus occupatos emerunt; & hi quidem illos, nullo recepto pretio, reſtituere tenentur; quanam excuſatione tueri ſe poterunt alii illi, qui, ut refert Archiepiſcopus Antibarenſis, agros & fundos ad Eccleſias & Monaſteria ſpectantes, ipſi furtim invaſerunt, & per occaſionem adjacentiæ aut vicinitatis uſurparunt? Quomodo hi ab obligatione reſtitutionis, qua manifeſte tenentur, ſe eximere poterunt? Leges Civiles uſucapionem longi temporis in rebus furtivis, ob malæ fidei vitium, nequaquam admittunt. Cum autem inter antiquos Prudentes orta eſſet quæſtio, an furtum in ſolis rebus mobilibus, an vero etiam in rebus immobilibus locum haberet; cumque eorum valuiſſet opinio, qui aſſerebant, furtum de mobilibus tantummodo intelligendum eſſe; ulterius deinde progreſſi, in eo convenerunt, ut ſi quis, abſque vi, licet mala fide, alicujus rei immobilis poſſeſſionem uſurpaſſet, non ipſe quidem poſſe hujuſmodi rem uſucapione ſuam facere, poſſet tamen alius, qui ab ipſo rem illam bona fide accepiſſet; ut videre eſt *in L. furtum 37. §. 1. ac in L. ſeq. ff. de Uſucap.* atque in Inſtitutionibus Juſtiniani *eodem titulo*. Sed neque hic ſubſtitit immoderata laxitas Auctorum Juris Civilis, qui, ad inducendum uſucapionis jus, ſatis habuerunt, bonam fidem initio adeptæ poſſeſſionis adfuiſſe; earum ſolliciti ſi mala fides deinde ſuperveniſſet; ut videre licet *in L. 48. §. 1. ff. de acquirendo rerum dominio, & in L. unic. C. de uſucap.* At Sacri Eccleſiæ Canones, nil aliud, quam æquitatem, animarumque ſalutem reſpicientes, tot inutiles ſubtilitates ſuſtulerunt, ſtatuentes, nullam præſcriptionem induci, niſi bona fides & initium poſſeſſionis, & medium, & finem comitetur: *Quoniam omne, quod non eſt ex fide, peccatum eſt; ſynodi judicio definimus, ut nulla valeat abſque bona fide præſcriptio tam canonica, quam civilis: quum generaliter ſit omni conſtitutioni, atque conſuetudini derogandum, quæ abſque mortali peccato non poteſt obſervari. Unde oportet, ut qui præſcribit, in nulla temporis parte rei habeat conſcientiam alienæ*: Verba ſunt Innocenti III. *in cap. ult. de præſcriptionibus*. Hæc autem bona fides in nemine ſane eorum, de quibus nunc ſermo eſt, admitti poteſt; quum incredibile ſit, in toto affertæ uſucapionis decurſu, nullam eis ſuppetiiſſe notitiam, quod bona occupata ad Eccleſiam pertinuerint.

Pro derelictis haberi nequeunt bona, quæ ob Eccleſiæ, ob impotentiam, non recuperantur.

§. 24. Quod ſi prædicti poſſeſſores hoc ſaltem contenderent, ſe bona hujuſmodi retinere poſſe tanquam a dominis, nimirum ab Eccleſiis & Monaſteriis, derelicta, quo caſu bona fiunt occupantis, juxta *§. penult. & ult. Inſtitutionem de rerum diviſione & L. 1. & ſeq. ff. pro derelicto*; in magno quidem errore verſarentur. Etenim inter bona derelicta numerari non poſſunt illa, quæ dominus ob impotentiam non recuperat, ut accidit in caſu noſtro; ſed illa dumtaxat, quæ quis ſponte deſerit ac derelinquit, propterea quod eorum poſſeſſionem detinere nihil pendit: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum ſuarum eſſe nolit, ideoque ſtatim dominus ejus eſſe deſinit*. Quocirca derelictæ nequaquam cenſentur res, quæ a domino navis, ut naufragium effugiat,

Digitized by Google

come ſi vede *nella L. 1. §. ult. e nella L. 2. ff. Unde vi*, ma non contra quello, nel poter del quale era venuta la roba rubata ad altri, come può vederſi *nella L. 7. ff. eod. tit.* ancorchè queſti l'aveſſe comprata, ſapendo, ch'era roba rapita; e ciò perchè l'interdetto *Unde vi* era indirizzato contra la perſona, che aveva uſata la violenza: *Unde tu illum vi dejeciſti*. Parve a quel gran Pontefice pericoloſa la diſpoſizione del Jus Civile; e però volle, che aveſſe luogo di rimedio del poſſeſſorio *Unde vi* anche contra quello, che non aveva ſpogliato, ma l'aveva acquiſtato dallo ſpogliatore, ſapendo il vizio dello ſpoglio, e che la roba era d'altri: *Non obſtante Juris Civilis rigore, ſancimus, ut ſi quis de cætero ſcienter rem talem acceperit, cum ſpoliatori quaſi ſuccedat in vitium &c. contra poſſeſſorem & hujuſmodi ſpoliato per reſtitutionis beneficium ſuccurratur*; allegando la ſeguente validiſſima ragione: *eo quod multum interſit, quoad periculum animæ, injuſte detinere, aut invadere alienum*: Così finalmente eſigendo l'Adagio Canonico *nei Can. Rapinam 14. quæſt. 5.* ove così ſi legge: *Rapinam emere non licet, niſi ea intentione, ut cui eſt ablata, reddatur*.

Lo ſteſſo con più ragione deve dirſi di quelli, che furtivamente hanno occupato i beni delle Chieſe.

§. 23. E ſe il detto finora ha luogo nel caſo di quelli, che hanno comprato gli ſtabili dagli uſurpatori, e ſe debbono eſſi reſtituire ſenza poter eſigere il prezzo; quale ſcuſa potrà mai ſuffragare a quegli altri, che, come ſcrive Monſignor Arciveſcovo d'Antivari, ſi ſono poſti in poſſeſſo de' campi, e poſſeſſioni appartenenti alle Chieſe, ed ai Monaſterj, di ſoppiatto, e per avere i loro beni contigui o vicini agli altri predetti? E come mai potranno queſti tali eſentarſi dall'obbligo evidente di dover reſtituire? Giuſta anche il Jus Civile, non ha luogo l'uſucapione di lungo tempo nelle coſe furtive, e ciò per la cattiva fede. Eſſendo poi nata fra gli antichi Prudenti la queſtione, ſe il furto aveſſe luogo nelle coſe mobili, o pure ſi eſtendeſſe anche alle immobili; ed eſſendo prevaluta l'opinione, che il furto s'intendeſſe riſtretto alle coſe mobili, ſi paſsò più oltre, e fu ammeſſo, che quando alcuno ſenza forza ſi foſſe intruſo anche con cattiva fede nel poſſeſſo di qualche effetto immobile, ſe a pro di lui non poteva aver luogo l'uſucapione, poteſſe però aver luogo a pro di quello, che da lui l'aveſſe ricevuta con buona fede; come ſi può vedere *nella L. Furtum 37. §. 1. e nelle L. ſeg. ff. de uſucap.*, e nelle Iſtituzioni di Giuſtiniano *al detto titolo*. Nè contento il Jus Civile di un paſſo tanto eſorbitante, volle, che per l'uſucapione baſtaſſe la buona fede nel principio del poſſeſſo, ſenza punto curarſi della cattiva fede, che di poi ſopraggiugneſſe; come ſi vede *nella L. 48. §. 1. ff. de acquirendo rerum dominio, e nella L. unic. C. de uſucap.* Ma i ſacri Canoni della Chieſa, non avendo altr' oggetto, che l'equità o la ſalute delle anime hanno tolte di mezzo tante inutili ſottigliezze; volendo, che non ſi dia preſcrizione ſenza buona fede nel principio, nel mezzo, e nel fine: *Quoniam omne, quod non eſt ex fide peccatum eſt, ſynodali judicio definimus, ut nulla valeat abſque bona fide præſcriptio tam Canonica, quam Civilis: cum generaliter ſit omni conſtitutioni, atque conſuetudini derogandum, quæ abſque mortali peccato non poteſt obſervari: unde oportet, ut qui præſcribit, in nulla temporis parte rei habeat conſcientiam alienæ*: ſono parole d'Innocenzo III. *nel cap. ult. de præſcriptionibus*; qual buona fede non può certamente eſſer ammeſſa in veruno di quelli, de' quali preſentemente ſi parla, eſſendo impercettibile, che nel decorſo della preteſa uſucapione non ſiavi ſtata la notizia della pertinenza de' beni occupati dalla Chieſa.

Secondo il Jus Canonico non ſi dà preſcrizione, ove manca in qualunque parte la buona fede.

§. 24. Che ſe mai dai ſopraddetti ſi eccitaſſe la pretenſione di poter godere i beni, avvegnachè abbandonati da' padroni, o ſia dalle Chieſe, o dai Monaſterj, nel qual caſo i beni diventano dell'occupante, ſecondo i §§. *penult. ed ult. delle Iſtituzioni de rerum diviſione, e la L. 1. e ſeg. ff. pro delicto*; reſterebbero ingannati a partito: non potendoſi riporre nella claſſe di beni derelitti quelli, che, come ſuccede nel caſo noſtro, il padrone non ricupera per impotenza, ma quelli, che laſcia ed abbandona volontariamente, perchè nulla ſtima il ritenerli: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum ſuarum eſſe noluit, ideoque ſtatim dominus ejus eſſe deſinit*; pel qual motivo non ſi danno per derelitte le robe, che ſi gettano in mare dal padrone della barca, per iſfuggire

Non debbono conſiderarſi per abbandonati dalle Chieſe que' beni, che eſſe non ricuperano, perchè non puonno.

giat, in mare projiciuntur, & ſi quis illas lucri cauſa recuperat, furtum committit: *Alia ſane cauſa eſt earum rerum, quæ in tempeſtate, levandæ navis cauſa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palam eſt, eas non eo animo ejici; quod quis ea habere nolit, ſed quo magis cum ipſa navi maris periculum effugiat. Qua de cauſa ſi quis eas fluctibus expulſas, vel etiam in ipſo mari nactus, lucrandi animo abſtulerit, furtum committit.* Hæc omnia verba ſunt Textus Civilis in citatis duobus ultimis paragraphis Tituli Inſtitut. *de rerum diviſione*.

In caſu, de quo agitur, cautiſſime procedendum.

§. 25. En tibi, Dil. Fili, quidquid in unum congerere Nobis datum eſt, ut quæſtionibus ab Archiepiſcopo Antibarenſi propoſitis reſponderemus; quod quidem in ſumma, ſententiæ Congregationis de Propaganda Fide, quam Nobis retuliſti, conſentaneum dici poteſt; Verum non ideo Nobis plane ſatis factum eſſe profitemur. Innuit in ſuis litteris Archiepiſcopus, id quod Antibari accidit; in aliis quoque Albaniæ Civitatibus contingere, ubi complures ſunt Chriſtiani, qui bona immobilia Eccleſiarum aut empta de Turcis, aut de facto occupata poſſident. Ulterius itaque progreditur prudens ille Præſul; cumque magnopere cupiat aliquam ſibi viam pateſieri ad pacandas conſcientias, illaſque a cenſuris, quibus propter injuſtam Eccleſiaſticarum poſſeſſionum detentionem adſtrictæ ſunt, abſolvendas; nihilominus æque vereri ſe oſtendit, ne turbæ excitantur, ſi hodiernis poſſeſſoribus, ut juſtitiæ ratio poſtularet, injungeretur aut fundorum, aut fructuum, vel alicujus portionis eorum reſtitutio. Animadvertendum quoque eſt, Antibarum, aliaſque Albaniæ Civitates, de quibus nunc agitur, ſub temporali Othomanica ditione conſiſtere; unde minimum quod metuere poſſemus, aliqua exoriente perturbatione, id eſſet, ut prodiret decretum: *uti poſſidetis, ita poſſideatis*, quod ad pacandas conſcientias nihili valeret; niſi etiam deterius aliquid in Chriſtiamorum, Sanctæque noſtræ Religionis perniciem contingeret. Hoc illud eſt, quod animum noſtrum commovet, atque perturbat; noſque eo adducit, ut niſi nova, & certiora nobis ſuppeditentur indicia, ex quibus intelligamus, quid maxime in prædictis regionibus timeri poſſet, ſi huic negotio manus admoveantur, nihil nos ſtatuere poſſe exiſtimemus de inſtructionibus, aut facultatibus circa hæc Antibarenſi Archiepiſcopo communicandis. Quod nunc tibi ſignificare poſſumus, & de quo tibi mandamus, ut ipſam Congregationem certiorem facias, illud eſt, Nos ita animo eſſe comparatos, ut ſuprema, qua fungimur auctoritate, pro Generalis bonorum Eccleſiaſticorum Adminiſtratoris officio, hujuſmodi bonorum poſſeſſoribus perceptos fructus condonemus, eoſque ad retinendam poſſeſſionem ſundorum; quamvis injuſte occupatorum & detentorum, idoneos reddamus, & ab incurſis cenſuris abſolvamus; ne forte Chriſtianæ Religionis everſionem intueri in illis regionibus, in quibus, licet ſub Turcarum dominatione degentibus, eadem adhuc Deo miſerante viget, neve Epiſcoporum ejectiones, aut innocuorum Chriſtifidelium perſecutiones, & vexationes audire cogamur, nobiſque tot mala imputari, propterea quod auctoritatem illam in his interponere neglexerimus, quam nobis Deus *in ædificationem, & non in deſtructionem* largitus eſt, quaque Prædeceſſores noſtri ſimilibus in caſibus uti non dubitarunt.

Pontifex, ſi ita res ferent Apoſtolica auctoritate ad indulgendum uti non dubitabit.

Facultates olim a Sede Apoſt. tributæ Card. Polo ſuper bonis Eccleſiarum Angliæ.

§. 26. Quum tempore Mariæ Angliæ Reginæ, bon. mem. Reginaldo Cardinali Polo graviſſima demandata fuiſſet Provincia, Angliam ipſam Eccleſiæ Romanæ reconciliandi, Pontifex Julius III. in Brevi expedito *die 8. Martii* 1654. facultatem ei conceſſit, cum his, qui Eccleſiaſticorum bonorum poſſeſſionem injuſte occupaverant, quique ad Eccleſiæ Romanæ ſinum redirent, concordandi & tranſigendi ſuper fructibus male perceptis, & ſuper mobilibus conſumptis: *reſtitutis prius, ſi tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebite detentis*; uti videre eſt *in tom. 4.* Conciliorum magnæ Brittanniæ, *pag. 42. col. 2.* At quia in rei executione fortaſſe compertum eſt, ejuſmodi facultates nimis anguſtas eſſe, in alio Brevi expedito *die 28. Junii ejuſdem anni*, præfato Cardinali plenam ac liberam largitus eſt poteſtatem *cum quibuſcumque bonorum Eccleſiaſticorum tam mobilium, quam immobilium in præfato Regno poſſeſſoribus, ſeu detentoribus, pro quibus ipſa Sereniſſima Regina Maria intercesſerit, de bonis per eos indebite detentis, arbitrio tuo, auctoritate noſtra tractandi, concordandi, tranſigendi, componendi, & cum eis, ut præfata ſine ullo ſcrupulo in poſterum retinere poſſint, diſ-*

pen-

Digitized by Google

gire il naufragio; e chi le ricupera, ſe le ricupera per farci guadagno, commette furto: *Alia ſane cauſa eſt earum rerum, quæ in tempeſtate, levandæ navis cauſa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palam eſt, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit, ſed quo magis cum ipſa navi maris periculum effugiat. Qua de cauſa ſi quis, eas fluctibus expulſas, vel etiam in ipſo mari nactus, lucrandi animo abſtulerit, furtum committit*: ſono parole del Teſto Civile nelli ſopraccitati due ultimi paragrafi delle Iſtituzioni *tit. de rerum diviſione*.

Motivi di camminar con cautela nel caſo preſente.

§. 25. Ed ecco, Monſignore, quanto ci è riuſcito di poter unire, per riſpondere a' queſiti propoſti da Monſignor Arciveſcovo d'Antivari; il che può dirſi che in ſoſtanza concorda col ſentimento della Congregazione di Propaganda, ch' Ella ci ha eſpoſto; Ma non per ciò ſiamo pienamente appagati. Monſignor Arciveſcovo nelle ſue lettere accenna, che quanto ſuccede in Antivari, ſuccede ancora nelle altre Città dell' Albania, ove i Criſtiani pur troppo poſſiedono beni ſtabili delle Chieſe, o acquiſtati, avendoli comprati dai Turchi, o eſſendoſene impoſſeſſati a dirittura. Paſſa più oltre il degno Prelato; e quanto ſi moſtra deſideroſo, che ſe gli dia il modo di quietare le coſcienze, e di liberarle dalle cenſure incorſe per la detenzione de' beni delle Chieſe, altrettanto ſi dimoſtra timoroſo di qualche tumulto, quando o ſi ordinaſſe, come ſarebbe del dovere, la reſtituzione de' capitali, o quando ſi voleſſe che i preſenti poſſeſſori reſtituiſſero tutti i frutti, o anche parte di eſſi. E' degna pure di conſiderazione la circoſtanza, che Antivari, e le altre Città dell' Albania, delle quali oggi ſi tratta, ſono ſottopoſte al dominio temporale della potenza Ottomana, della quale il meno che ſi poſſa temere, naſcendo qualche ſcompiglio, ſarebbe un Decreto: *Uti poſſidetis, ita poſſideatis*, che a nulla ſervirebbe per la quiete delle coſcienze; quand' anche pur troppo non ſeguiſſe qualche coſa di peggio in pregiudizio de' Criſtiani, e della noſtra ſanta Religione. Queſto è quello, che ci eccita, ci conturba, e ſenza nuove, e più preciſe notizie in ordine a ciò, che movendo queſta pietra, potrebbe in que' paeſi temerſi di male, non ſiamo in grado di potere ſtabilire coſa veruna, e dare iſtruzioni, e facoltà a Monſignor Arciveſcovo di Antivari. Ciò, che ora poſſiamo dire a Lei, incaricandola ancora di manifeſtarlo alla Congregazione, ſi è, eſſer Noi preparati a prevalerci della noſtra ſuprema autorità di Generale Amminiſtratore de' beni delle Chieſe, condonando ai poſſeſſori de' beni Eccleſiaſtici la percezione de' frutti, abilitandoli a poſſedere i capitali, benchè ingiuſtamente occupati, e detenuti, aſſolvendoli dalle cenſure, per non vedere l'eſterminio della Religione Criſtiana in que' luoghi, ove per miſericordia di Dio ſi mantiene, benchè ſotto il dominio del Turco, e per non ſentire qualche eſpulſione de' Veſcovi, o perſecuzione e danni anche degl' innocenti: temendo il rimprovero, che ſimili funeſte coſe foſſero ſeguite, per non eſſerci Noi prevaluti di quella autorità, che Iddio ci ha data *in ædificationem, & non in deſtructionem*, e di poi in cui conſimili ſi ſono ſerviti i noſtri Predeceſſori.

Noſtro Sig. è diſpoſto ad uſare ogni facilità, ſe così eſigeranno le circoſtanze.

§. 26. Nel graviſſimo affare incaricato al Cardinal Polo di riunire, nel tempo del governo della Regina Maria, l' Inghilterra alla Chieſa Romana, il Ponteſice Giulio III. con ſuo Breve ſpedito *agli 8. di Marzo* 1554. gli diede la facoltà di concordare, e tranſigere co' poſſeſſori intruſi ne' beni Eccleſiaſtici, e che ſi riuniſſero colla Chieſa Romana, ſopra i frutti malamente percetti, e ſopra i mobili conſunti: *reſtitutis prius, ſi tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebite detenti*; come può vederſi *nel tom.* 4. de' Concilj della Gran-Bretagna *pag.* 42. *col.* 2. E perchè forſe in atto pratico ſi vede, che ſimili facoltà erano troppo riſtrette, in un altro Breve ſpedito *ai* 28. *di Giugno dell' anno ſteſſo* diede al predetto Cardinale piena e libera facoltà *cum quibuſcumque bonorum Eccleſiaſticorum tum mobilium, quam immobilium in præfato Regno poſſeſſoribus, ſeu detentoribus, pro quibus ipſa Sereniſſima Regina Maria interceſſerit, de bonis per eos indebite detentis, arbitrio tuo, auctoritate noſtra tractandi, concordandi, tranſigendi, componendi, & cum eis, ut præfata ſine ullo ſcrupulo impoſterum retinere*

Facoltà già conceſſe dalla Santa Sede al Cardinal Polo ſopra i beni delle Chieſe d'Inghilterra.

Digitized by Google

penſandi ; omnia & ſingula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet neceſſaria & opportuna fuerint, conſulendi & faciendi ; ſalvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes merito tibi videretur conſulenda, noſtro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione. Breve hoc editum eſt *in citato tom.* 4. *pag* 102. & 103. & in Annalibus Raynaldi *ad Annum Chriſti* 155. *n.* 8. Prædictus vero Cardinalis, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus poſtulantibus, & urgentibus, adactus eſt publico inſtrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejuſmodi bonis & poſſeſſionibus, quoad pœnas & cenſuras canonicas, in perpetuum ſecuros & abſolutos declarare*: verba ſunt Spondani *ad eumdem ann.* 1554. *n.* 4. Hiſque conſentiunt Sanderus *de Schiſmate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. *edit.* Rom. *an* 1586. Davanzatus *in ſua Hiſtoria Schiſmatis Anglicani* edita Florentiæ *anno* 1628. *pag.* 91. qui omnes pariter conveniunt in celebranda præfati Cardinalis prudentia, qua difficillimum negotium, ſervata Eccleſiæ dignitate, tranſegit.

Aliæ diſpenſationes ab eadem conceſſæ in hac materia.

§. 27. P. Schmalzgrueber *in ſuo citato conſilio* 15. *tom.* 2. caſum perpendit hæretici Principis, qui Auguſtanam Confeſſionem deſerens, Catholicam amplectitur Religionem ; ac quærit, quomodo gerere ſe debeat quoad bona Eccleſiaſtica, quæ auctoritate pacis Weſtfaliæ ab Eccleſia reprobatæ poſſidet ; & quidem *ejuſdem conſilii quæſit.* 2. *num.* 22. concludit, quod *vel reſtituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ſollicitare* ; exemplum afferens Ducis Neoburgi Wolphangi Wilhelmi, ac ejus filii Electoris Palatini Wilhelmi ; & afferens, quod erga converſos ad Fidem Catholicam *adeo benigna eſſe ſolet Sedes Apoſtolica, ut etiamſi juſta ſit cauſa, retentionem illorum*, ideſt immobilium Eccleſiæ bonorum, *ipſis diſpenſative concedat*.

Quid Clem. XI. edixerit de bonis Eccleſiarum Saxoniæ.

§. 28. Denique Prædeceſſor noſter Clemens Papa XI. ad Auguſtum II. Poloniæ Regem in Litteris datis *die* 10. *Nov. an.* 1712. *in tom.* 2. *illius Brevium editorum pag.* 243. ut eum ad promovendam Fidei Catholicæ propagationem in ſuis Saxoniæ ditionibus excitaret, ita ſcripſit : *Certam reddimus Majeſtatem tuam, quod neque a te, neque a tuis Succeſſoribus Catholicis, aut ab aliquo alio, qui ſanctam ibi Religionem noſtram amplexurus ſit, Nos unquam illorum bonorum, quæ per Saxoniam antiquitus ad Eccleſias pertinebant, reſtitutionem poſtulaturi ſumus : quinimmo ad pacandas conſcientias eorum, qui illa occupant, ſi, hæreſi ejurata, ad Catholicam Fidem redire conſtituant, nos ipſis præfata bona omnia in perpetuum condonabimus ; idque ea ratione ac forma exequemur, ut ne a noſtris quidem Succeſſoribus in poſterum quicquam adverſus hæc poſtulari queat*. Atque hoc promiſſum adimplens Clemens XII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit *Sedes Apoſtolica, num.* 67. *in tomo* 13. *novi Bullarii Romæ editi*, illis Saxoniæ incolis, qui bona ad Eccleſias antiquitus pertinentia poſſidentes, hæreſim aut ejuraſſent, aut ejuraturi forent, conceſſit, ut bona, quæ poſſidebant, retinere, ac de illis, tanquam de rebus ſuis, diſponere libere poſſent ; omneſque præterea fructus ex ipſis antea perceptos illis condonavit.

Quid Clem. XII. ſuper iiſdem ſtatuerit.

Quod ad etiantes reducendos præſtitum fuit, idipſum ad nutantes retinendos fieri poteſt.

§. 29. Allata hæc exempla noſtro ſane caſui per omnia nequaquam ſimilia eſſe cognoſcimus ; ibi enim agebatur de impedimento removendo ab illis, qui Sanctæ Romanæ Eccleſiæ gremium ingredi cupiebant ; hic autem ſermo eſt de hominibus, qui noſtrarum partium ſunt, quique Chriſtiana & Catholica profeſſione cenſentur. Verumtamen rationis fundamentum idem omnino in allatis exemplis, ac in noſtra facti ſpecie, Nobis eſſe videtur ; ut ſcilicet ſuprema Apoſtolica auctoritas adhibenda ſit in gravibus, publicis, ac urgentibus caſibus, quibus per ordinariæ auctoritatis uſum ſatis provideri nequit ; Eos vero, qui recedendi a Nobis tentatione ſolicitari poſſent, a præcipiti caſu, quantum fas eſt, remorari, ſi non idem eſt, ac viam ſternere illis, qui ad Nos accedere cupiunt, non multum ſane ab eo differre Nobis videtur. Hæc habebamus Tibi ſignificanda : Tibique, dilecte Fili, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 19. Mart. 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii, MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D A M-

tinere poſſint, diſpenſandi; omnia & ſingula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna fuerint, conſulendi & faciendi; ſalvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes merito tibi videretur conſulenda, noſtro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione. Il Breve è ſtampato *nel cit. tom 4. pag.* 102. & 103. e nel Rainaldi *all'anno di Criſto* 1554. *n.* 8.; ed il Cardinale, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus poſtulantibus, & urgentibus, adactus eſt publico inſtrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejuſmodi bonis & poſſeſſionibus, quoad pœnas & cenſuras canonicas, in perpetuum ſecuros & abſolutos declarare*: ſono parole dello Spondano *all'anno ſteſſo* 1544. *n.* 4. colle quali concordano il Sandero *de Schiſmate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. dell'*an.* 1486. *il* Davanzati *nella ſua Storia dello ſciſma d'Inghilterra*, ſtampata in Firenze *l'an.* 1628. *pag.* 91. quali tutti pure concordano nell'eſaltare la decoroſa condotta di quel Cardinale in quel graviſſimo emergente.

§. 27. Il P. Schmalzgrueber *nel ſuo già citato conſiglio* 15. *tom.* 2. eſamina il punto del Principe eretico, che abbandonando la Confeſſione Auguſtana, paſſa alla Religione Cattolica; e cerca, come debba regolarſi riſpetto a' beni Eccleſiaſtici, de' quali è in poſſeſſo in vigore della riprovata pace di Weſtfalia; e *nel queſit.* 2. *dello ſteſſo conſiglio al n.* 22. conchiude che *vel reſtituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ſolicitare*, allegando l'eſempio del Duca di Neuburgo Wolfango Willelmo, e del di lui figlio Elettore Palatino Pilippo Willelmo, e dicendo, che verſo de' convertiti *adeo benigna eſſe ſolet Sedes Apoſtolica, ut etiamſi juſta ſit cauſa, retentionem illorum*, cioè de' beni ſtabili delle Chieſe, *ipſis diſpenſative concedat*.

Altri eſempj di diſpenſe date ſopra di ciò dalla Sede Apoſtolica

§. 28. Finalmente il Pontefice Clem. XI. al Re Auguſto di Polonia in un ſuo Breve *dio* 10. *di Nov.* 1712. *nel tom.* 2. *de' Brevi ſtampati pag.* 243 per animarlo a promovere ne' ſuoi Stati della Saſſonia la propagazione della Fede Cattolica, così ſcriſſe: *Aſſicuriamo la M. V. che nè da Lei, ne da' ſuoi Succeſſori Cattolici, nè da qualunque altro che ivi foſſe per abbracciare la noſtra ſanta Religione, pretenderemo mai la reſtituzione di quei beni della Saſſonia, che anticamente appartenevano alle Chieſe; anzi per quiete delle coſcienze di quei, che gli occupano, ove eſſi ſi riſolvano, abjurata l'ereſia, di farſi Cattolici, gliene faremo ampliſſima e perpetua condonazione, e tutto ciò faremo in maniera, che neppure da' noſtri Succeſſori poſſa mai pretenderſi in avvenire coſa alcuna in contrario*. Ed in eſecuzione di queſta promeſſe, il Pontefice Clem. XII. in una ſua Coſtituzione, che incomincia *Sedes Apoſtolica*, e che è *la* 67. *nel tom.* 13. *del nuovo Bollario ſtampato in Roma*, fece la grazia a quelli della Saſſonia, che poſſedevano beni, che una volta erano delle Chieſe, e che avevano abjurata, o erano per abjurare l'ereſia, di poter ritenere i beni, de' quali erano in poſſeſſo, e poterne diſporre liberamente, come ſe foſſero proprj, condonando loro tutti i frutti percetti.

Dichiarazione di Clem. XI. circa i beni delle Chieſe di Saſſonia.

§. 29. Conoſciamo, che li addotti eſempj non ſono in tutto ſimili al caſo noſtro, perchè in quelli trattavaſi di torre un impedimento a chi voleva entrare nel grembo della Santa Romana Chieſa, quando ora ſi diſcorre di perſone, che ſono fra Noi, ſono Criſtiane, e ſono Cattoliche; ma ci ſembra, che il motivo predominante ſia lo ſteſſo ne' caſi addotti, e nel noſtro, conſiſtendo eſſo nell'uſo dell' Apoſtolica ſuprema autorità ne' caſi gravi, publici, ed urgenti, ed ai quali non ſi può provedere coll'uſo dell'autorità ordinaria; e ſembrandoci, che ſe non è uguale, ſia quaſi uguale il caſo di trattenere con ogni poſſibile maniera chi potrebbe eſſer tentato di partire da noi, all'altro di aprire la ſtrada a chi deſidera di venire fra noi: Che è quanto dovevamo ſignificarle, dandole l'Apoſtolica Benedizione.

Qual che ſi è fatto per richiamare i traviati, può farſi per trattenere i pericolanti.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xix. Martii MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

Dat. die 19. Mart. 1752.

D A-

Digitized by Google

XI.

DAMNATIO,

Et prohibitio cujuſdam Folii continentis Theſes, quas in Sorbona defendendas propoſuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanenſis ſub titulo: *Hieruſalem Cæleſti. Quæſtio Theologica: Quis eſt ille, cujus in faciem Deus inſpiravit ſpiraculum vitæ? Gen. 27.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. COMMISSA Nobis a Salvatore Noſtro JESU CHRISTO Gregis ſui cura exigit; ut Animarum periculis & detrimentis, quæ ex pravæ doctrinæ conatibus ad labefactandam Chriſtianam Fidem pertinentibus oriuntur, Paſtorali ſollicitudine, quantum cum Domino poſſumus, occurramus.

Folii cenſura, damnatio, & prohibitio. §. 1. Cum itaque, ſicut ad aures noſtras pervenit, in lucem prodierit Folium quoddam quamplures continens Theſes, quas in Sorbona defendendas propoſuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanenſis ſub titulo: *Hieruſalem Cæleſti. Quæſtio Theologica: Quis eſt ille, cujus in faciem Deus inſpiravit ſpiraculum vitæ? Gen.* 27. Nos Folium hujuſmodi nonnullis Venerabilibus Fratribus Noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, aliiſque in Sacra Theologia Magiſtris examinandum commiſimus; quorum cenſura audita atque perpenſa, Folium prædictum tanquam continens propoſitiones reſpective falſas, piarum aurium offenſivas, male ſonantes, temerarias, erroneas, blaſphemas, impias, hæreſi proximas, hæreticas, ac faventes Deiſtarum, ac Materialiſtarum erroribus, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium damnamus, & prohibemus: ita ut nemo deinceps, cujuſcumque gradus, & conditionis exiſtat, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima notaa dignus, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrendæ, illud legere, retinere, vendere, aut imprimere, vel imprimi facere audeat, ſeu præſumat; ſed ſub eadem pœna quicumque illud habent, Locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, ſtatim atque præſentis prohibitionis notitiam habuerint, exhibere teneantur; Hi vero exemplaria ſibi ſic tradita, illico flammis abolēri curent: In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque.

Publicationis effectus, & fides habenda præſentium Tranſumptis. §. 2. Ut autem eædem præſentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quiſquam illorum ignorantiam allegare poſſit; Volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Curſoribus noſtris, ut moris eſt, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; Sic vero publicatas, omnes, & ſingulos, quos concernunt, perinde afficere, ac arctare, ac ſi unicuique illorum perſonaliter notificatæ, ac intimatæ fuiſſent, & ipſarum præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eamdem prorſus fidem tam in Judicio, quam extra illud ubique Locorum haberi, quæ haberentur eiſdem præſentibus, ſi exhibitæ forent, vel oſtenſæ.

Dat. die 31. Mar 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die XXXI. Martii MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anno XII.

D. Card. Paſſioneus.

Publicata eodem die, Menſe, & Anno.

Digitized by Google

XII.

VATICANÆ BASILICÆ

Et illius Arcipresbyteri, Capituli, & Cleri præcipua Privilegia & Jura recenſentur, inſtaurantur, & Apoſtolica auctoritate confirmantur; iiſdemque nova Privilegia, & gratiæ conceduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Præcipue Romæ laus ab Apoſtolorum principe.

AD honorandam memoriam Beatiſſimi Apoſtolorum Principis, cujus prædicatione Urbs hæc ad Chriſti fidem converſa Martyrio conſecrata, Sepulcro illuſtrata eſt, cujus patrocinio ſtabilitatem, cujus auctoritate in univerſa Eccleſia primatum obtinet, incenſo jampridem animo ferebamur, non ſolum ob debitum glorioſiſſimo Eccleſiæ Principi venerationis obſequium, quo permoti plerique Prædeceſſores Noſtri Romani Pontifices, ad tuendum augendumque Vaticanæ Baſilicæ ſplendorem ac decus ejuſdemque jura & ornamenta amplificanda, operam auctoritatemque ſuam quadam veluti pietatis & munificentiæ contentione, conferre certarunt, verum etiam peculiari devotionis noſtræ ſtudio impulſi, & jucundiſſima illius temporis recordatione, quo, inter ejuſdem Baſilicæ Canonicos adſcripti, coram Beati Apoſtoli Confeſſione, Omnipotenti Deo in Hymnis & Canticis Matutinum Veſpertinumque Sacrificium labiorum noſtrorum ineffabili affectu ſuavitatis obtulimus. Et quamvis hujuſce animi noſtri erga Beati Petri Apoſtoli honorem & cultum, ipſiuſque Eccleſiæ decorem atque utilitates magnopere propenſi, plures atque perſpicuas jam ediderimus ſignificationes: quum tamen eas probe noſceremus cum ampliſſimis beneficiis a pleriſque Prædeceſſoribus noſtris in eamdem Baſilicam effuſe congeſtis, nullo modo eſſe comparandas, vehementer optabamus aliquam Nobis occaſionem præberi, qua Nobis liceret illuſtre aliquod amoris ſtudiique noſtri in ea ſtatuere monumentum, ſuprema dignum auctoritate, quam inſcrutabilis Dei providentia Nobis cum Apoſtolici culminis hæreditate conceſſit: ut ſicuti aſſidua quondam erga B. Apoſtolorum Principem miniſterii noſtri extiterunt obſequia, ita, dum ad ipſius ſucceſſionis faſtigium, meritis licet imparibus, evecti ſumus, collata Nobis poteſtas in ejuſdem honorem aliqua ſaltem ex parte referretur: ipſiuſque Eccleſia, quæ olim officioſam filii pietatem in Nobis experta fuit, paternæ nunc charitatis noſtræ fructus in ſe derivari ſentiret.

Gratus Pontificis animus erga Baſilicam D. Petri.

Jura & privilegia Baſilicæ memoria repetit & expendit.

§. 2. Itaque memoria repetentes, pro ea notitia, quam de Vaticanæ Baſilicæ rebus, ex diuturna munerum ab ejus Capitulo Nobis injunctorum adminiſtratione, olim acquiſivimus, complura ipſis jura & privilegia exiſtere, diverſis temporibus & titulis, jure meritoque ipſi tributa; quorum aliqua, ad ipſius Baſilicæ decus, clariori in luce collocanda, aliqua vero nonnunquam aliorum controverſiis, fruſtra licet, impetita, novo tandem Apoſtolicæ confirmationis robore conſtabilienda viderentur; Idcirco pleraſque & illuſtriores ejuſdem Baſilicæ prærogativas Nobis ob oculos repræſentari juſſimus, earumque origine, uſu, & poſſeſſione mature perpenſis, nec non ipſarum cum juſtitia & Canonicis legibus conſonantia penitus perſpecta, plures ex illis, licet firmiſſimis titulis, & non interrupta poſſeſſione fundatas, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione expreſſe complecti, nonnullas vero, quas aliquando in dubium revocari contigerat, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine aſſerere & confirmare; alias demum Motu proprio, non ad alicujus oblatæ Nobis petitionis inſtantiam, ſed ex mera noſtra liberalitate, & certa ſcientia, ac voluntate, eidem Baſilicæ, ejuſque Archipresbytero, Capitulo, & Clero, ex integro tribuere, & concedere decrevimus, prout in Domino judicavimus ſalubriter expedire.

Ea partim auct. Apoſt. confirmaturus, partim conceſſurus ex integro.

Digitized by Google

Præconia Baſilicæ a ſuis Prædeceſſoribus uſurpata innuit.

§. 3. Et quoniam ampliſſima honoris præconia, quibus complures ex Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Vaticanam Beati Petri Baſilicam, tanquam dilectam ſponſam, ac ſplendidiſſimam Apoſtolicæ dignitatis Sedem, cumularunt, eorum Apoſtolicis litteris, ac perennibus monumentis conſignata reperiuntur; præcipua vero ipſius Baſilicæ jura, privilegia, atque ſtatuta, quorum complexu ejuſdem ſtatus, dignitas, & regimen conſiſtit, plurium quoque Romanorum Pontificum cura & ſolicitudine jamdudum conſtituta & coordinata noſcuntur; noviſſime vero a fel. record. Deceſſore noſtro Clemente Papa XI. per Apoſtolicas litteras ſub Annulo Piſcatoris die V. Septembris Anno MDCCI. datas, in genere confirmata fuerunt; Nos quoque generaliter prædicta omnia jura, privilegia, exemptiones, prærogativas, gratias, & indulta quæcumque, memoratæ Baſilicæ, ejuſque Capitulo & Canonicis, a præfatis Prædeceſſoribus noſtris quomodolibet conceſſa, & reſpective confirmata, conſuetudines quoque, atque ſtatuta, dummodo ſint in uſu, nec ſint revocata, aut ſub aliqua revocatione comprehenſa, neque poſterioribus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, aut ſacris Canonibus, vel Concilii Tridentini Decretis adverſentur, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium confirmamus & approbamus, illiſque inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus; ſalva tamen auctoritate Archipresbyteri, & Capituli, in his, quæ ab ipſorum arbitrio, & facultatibus pendere dignoſcuntur; eademque jura, privilegia, gratias, & indulta hujuſmodi ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & quandocumque ſpectabit, perpetuis futuris temporibus, in omnibus & per omnia volumus ſuffragari.

Jura, privilegia, & conſuetudines a Clem. XI. confirmata in genere, pari modo confirmat.

Subjectionem Baſilicæ immediatam S. Sedi præcipue adſtruit.

§. 4. Ac perpendentes cum recolendæ mem. Prædeceſſoribus noſtris Innocentio III. Gregorio IX. ac Innocentio VI. minime conveniens eſſe, ut in prædicta Vaticana Baſilica, quæ ſpeciale Sedis Apoſtolicæ membrum, ac Pontificiæ dignitatis ornamentum & domicilium exiſtit, *ullus omnino, præter auctoritatem Romani Pontificis, aliquam ſibi vindicet poteſtatem*, propterea ipſam Baſilicam, ejuſque Ædificia, ac Seminarium, nec non pro tempore exiſtentes illius Capitulum, & Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Miniſtros, & Seminarii prædicti Alumnos, aliaſque perſonas ejuſdem Baſilicæ ſervitio pro tempore addictas, durante ſervitio hujuſmodi, & in his, quæ ad prædictum ſervitium pertinent, ab omni & quacumque ſuperioritate, obedientia, correctione, viſitatione, gubernio, aut alia quavis ſpirituali juriſdictione tam ordinaria, quam delegata, cujuſcumque Superioris, ac etiam pro tempore exiſtentis noſtri & Romanorum Pontificum Succeſſorum noſtrorum in Urbe ejuſque Diſtrictu Vicarii in ſpiritualibus Generalis auctoritate & tenore prædictis eximimus, & perpetuo exemptos eſſe & fore decernimus; Illoſque ſic exemptos, Nobiſque & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectos, ſub ſpeciali noſtra, & prædictorum Succeſſorum noſtrorum tutela & protectione recipimus, & immutabiliter conſtituimus.

Una cum perſonis omnibus ejus ſervitio addictis.

Juriſdictionem ſpiritualem Archipresbytero antiquam confirmat.

§. 5. Juriſdictionem autem quoad præmiſſa in ſpiritualibus Ordinariam in eamdem Baſilicam, ejuſque Seminarium, Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, Miniſtros, alioſque omnes ipſi quomodolibet inſervientes, una cum omnibus & ſingulis juriſdictionibus, poteſtatibus, & privilegiis, exemptionibus, libertatibus, prærogativis, antelationibus, indultis, auctoritatibus, & facultatibus, quæ alias per fel. rec. Paulum III. Pium IV. Sixtum V. Paulum etiam V. Urbanum VIII. Clementem IX. Clementem XI. & alios quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, bon. mem. Alexandro Cardinali Farneſio, & ſucceſſive Evangeliſtæ Cardinali Conſentino, ac Scipioni Cardinali Burgheſio, & Franciſco Cardinali Barberino, ac Carolo Cardinali etiam Barberino, & Franciſco Cardinali Nerlio, ac Hannibali Cardinali Albano Sancti Clementis, reſpective nuncupatis, dum viverent, dictæ Vaticanæ Baſilicæ Archipresbyteris, nuper vero per Nos ipſos dilecto Filio noſtro Henrico Tituli Sanctæ Mariæ in Porticu nuncupatæ, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, Duci Eboracen. nuncupato, Archipresbyteratum ejuſdem Baſilicæ ex conceſſione, & diſpenſatione noſtris in Commendam ad ſui vitam obtinenti, ac eorum ſingulis, tanquam dictæ Baſilicæ Archi-

pre-

Digitized by Google

presbyteris, & quoad Baſilicam & Eccleſiam prædictam, etiam illorum perſonæ intuitu, vel ad eorum vitam dumtaxat in genere vel in ſpecie conceſſa ſunt, & concedi conſueverunt; volumus in poſterum ipſius Archipresbytero prædicto nunc exiſtenti, ejuſque in perpetuum in Archipresbyteratus dignitate Succeſſoribus, tam per ſe ipſos, quam per ſuos reſpective Vicarios ab illis pro tempore deputandos, auctoritate Apoſtolica exercendi, præſentium litterarum manluro vigore competere; itaut futuri pro tempore Vaticanæ Baſilicæ Archipresbyteri, vigore literarum Apoſtolicarum ſuper conceſſione Commendæ dicti Archipresbyteratus, ſeu illius collatione & proviſione, expeditarum, ſtatim poſt adeptam pacificam ejuſdem Archipresbyteratus poſſeſſionem, hujuſmodi ſpiritualem jurisdictionem, tanquam Archipresbyterali Dignitati perpetuo adnexam, quoad præmiſſas res atque perſonas exercere; ſervata tamen forma Conſtitutionis piæ mem. Innocentii Papæ XII. etiam Prædeceſſoris noſtri ſuper ſuppreſſione, abolitione, & abrogatione Tribunalium & Judicum particularium Urbis, ac reductione privilegiorum, & eorumdem Tribunalium ad jus commune, ſive ad Judices Ordinarios Romanæ Curiæ, editæ de anno MDCXCII. quam Nos per aliam noſtram Conſtitutionem xv. Kalendas Martii anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Noſtri Anno II. datam expreſſe confirmavimus, atque innovavimus; eiſdemque juribus, privilegiis, & facultatibus uti & frui libere & licite poſſint & valeant; abſque eo quod alias peculiares literas, ſeu conceſſiones a Nobis aut a Succeſſoribus noſtris, ſuper his petere & impetrare, ſeu deſuper expedire teneantur.

Ac dignitati, non perſonæ, adnexam vult in poſterum.

§. 6. Proindeque, ut iidem Canonici, Beneficiati, Clerici, Alumni, & Miniſtri prædicti, ab eodem Archipresbytero, ejuſque in Archipresbyteratus dignitate pro tempore Succeſſoribus quibuſcumque, quatenus Epiſcopali charactere præditi ſint, vel de ipſorum licentia tantum, ne alias, a quocumque Catholico Antiſtite gratiam & communionem Sedis Apoſtolicæ habente, per eum, eoſque deputando, ad omnes, etiam ſacros, & Presbyteratus Ordines promoveri, & tam ipſe Archipresbyter, ejuſque in Archipresbyteratus dignitate Succeſſores, quam Antiſtites ab eo deputati, eoſdem Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, & Miniſtros, re ipſa actu inſervientes, ut ſupra, abſque noſtra, vel Succeſſorum noſtrorum, aut noſtri in Urbe, ejuſque diſtrictu Vicarii in Spiritualibus Generalis, vel cujuſvis alterius, etiam eorum originis, Ordinarii licentia, dimiſſoriis, aut examine; Convictores vero Seminarii prædicti, accedentibus ipſorum reſpective Ordinariorum licentia, ac dimiſſorialibus litteris, ad præmiſſos omnes Ordines, ſervatis de jure ſervandis, promovere licite poſſint ac debeant, præſentium tenore perpetuo concedimus & indulgemus.

Ordinationes ad quoſvis Ordines minores & majores privative & libere illi aſſerit pro omnibus Baſilicæ addictis.

Ac etiam pro Seminarii Convictoribus, accedente eorum Ordinariorum licentia, & dimiſſoriis.

§. 7. Idcirco idem Archipresbyter, ejuſque Succeſſores Archipresbyteri præfati, ex ejuſdem Capituli gremio tres aut plures pro tempore Examinatores, in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico Magiſtros, ſive Doctores, deputare poſſint, ac debeant, quorum munus ſit, prædictos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, ſive Convictores, ut ſupra, atque Miniſtros, ad quemcumque, etiam Sacrum & Presbyteratus Ordinem promovendos, ſive ordinandos, juxta Concilii Tridentini Decreta, examinare, atque probare, prout hactenus laudabiliter factum eſſe novimus, & Nos ipſi, dum ejuſdem Baſilicæ Canonicatum obtinebamus, plures annos hujuſmodi Examinatoris officium ſuſtinuimus. Idemque pro tempore Archipresbyter poſſit cum prædictis Canonicis, Beneficiatis, Clericis, Alumnis, aliiſque prædictæ Baſilicæ Inſervientibus, ſuper obſervantia interſtitiorum ad Ordines prædictos ſuſcipiendos, juſtis de cauſis, diſpenſare; atque ipſis, in quolibet Ordine conſtitutis, miniſtrandi, celebrandique licentiam tam in prædicta Baſilica, quam in quibuslibet aliis Sæcularium, aut Regularium Eccleſiis in Urbe & extra Urbem, per Litteras Dimiſſoriales, quas quidem tam ab ipſis Archipresbyteris, quam ab eorum pro tempore Vicariis confectas atque ſubſcriptas, ubique admittendas fore decernimus, valeat impertiri.

Examinatores e gremio Capituli deputandos de more conſtituit.

§. 8. Item Conſecrationes Altarium ejuſdem Baſilicæ, nec non Eccleſiarum, quæ inter ipſius Baſilicæ membra connumerantur, & Altarium in ipſis exiſtentium, ſacrorum quoque utenſilium ac veſtimentorum benedictiones, ab eiſdem Archipre-

Altarium Conſecrationes, benedictiones,

aliaque Pontificalia, Archipresb. & Capitulo confirmat.

ſbyteris, ſive ab eorum Vicariis Epiſcopis, aut aliis Antiſtitibus, vel etiam, quoad ea in quibus Sacra Olea non adhibentur, ab aliquo ex Canonicis prædictæ Baſilicæ Presbytero, de ipſorum tamen Archipresbyterorum mandato & delegatione, fieri poſſint; ac demum tam Ordinationes prædictas, quam cætera Pontificalia munia ſive functiones, ab eodem Archipresbytero nunc exiſtente, ejuſque in Archipresbyterali dignitate Succeſſoribus quibuſcumque, ſive per ſe ipſos, ſive per ſuos reſpective Vicarios, qui Epiſcopali charactere ſint inſigniti, ac etiam per alios Epiſcopos, Archiepiſcopos, aut Patriarchas de gremio Capituli, vel his deficientibus, etiam per alios extraneos Antiſtites quoſcumque, de licentia tamen ipſius Archipresbyteri, in præfata Baſilica tantum exerceri poſſe, perpetuo ſtatuimus, atque decernimus.

Eadem, vacante Archipresb. concedit Capitulo, præter Ordinationes, & Confirmationes.

Quin etiam, vacante hujuſmodi Archipresbyteratus dignitate, omnia Pontificalia munia hujuſmodi, ſive functiones, exceptis Ordinationibus prædictis, & excepta collatione Sacramenti Confirmationis, de quo inferius agemus, pro rerum & temporis opportunitate, de Capituli dumtaxat licentia, ab aliquo Antiſtite, ut præfertur, de ejuſdem Capituli gremio, atque etiam ab extraneo, ſi ab Epiſcopo de ipſius Capituli gremio impleri nequeant, in eadem Baſilica pariter exerceri poſſe concedimus:

Privil. reconciliat. Baſilicæ Altariſtæ & Canonico antiquiori aſſerit.

Innovantes inſuper, & perpetuo confirmantes Prædeceſſorum noſtrorum Innocentii VI. & Urbani V. Privilegium, quo eamdem Baſilicam ſanguinis aut ſeminis effuſione forte violatam, a Canonico Altariſta, ſeu antiquiori Canonico in Presbyteratus Ordine conſtituto, cum aqua tamen ab aliquo Antiſtite rite benedicta, reconciliari poſſe indulſerunt.

Vetuſtiſſimum jus conficiendi Chriſmatis & SS. Oleor. confirmat in perpetuum.

§. 9. Præſertim vero veterem obſervantiam, plurium Romanorum Pontificum, ac potiſſimum Joannis XIX. Benedicti IX. Innocentii III. & Gregorii IX. vigentibus ad hunc diem privilegiis & conceſſionibus inductam, ac perpetuo uſu, & immemorabili conſuetudine firmatam, qua in eadem Baſilica ſingulis annis Feria V. in Cœna Domini, tum ſancta Infirmorum, Catechumenorum Olea, tum etiam Sacrum Chriſma, ab ipſius Archipresbytero, ſive hujus pro tempore Vicario in Epiſcopali gradu conſtituto, vel ab alio Antiſtite, de Archipresbyteri prædicti licentia, rite confici, & benedici, pluribuſque Eccleſiis Parochialibus, tam ejuſdem

Cum interventu Parochorum Eccleſiar. fili. al. & aliis ſub ectar. Baſilicæ, per ſe, aut per ſubſtitutos.

Vaticanæ Baſilicæ Filialibus, quam aliis quibuſdam non Filialibus, diſtribui conſuevit, auctoritate noſtra confirmamus, & quatenus opus ſit, præſentium tenore innovamus, & in perpetuum ſtabilimus; volentes, ut omnes & ſinguli Rectores vel Parochi ſive Curati Eccleſiarum, tam videlicet earum, quas inter prædictæ Baſilicæ Filiales infra recenſebimus, aliarumque, ſi quæ ſunt, aut in poſterum Filiales exiſtent, quam aliarum quomodolibet eidem Baſilicæ ſubjectarum, præſertim Sanctæ Mariæ in Tranſpontina nuncup. & tam Eccleſiæ, quam Hoſpitalis S. Spiritus in Saxia, & cæterarum omnium, quæ vel expreſſis Prædeceſſorum noſtrorum legibus, vel recepta conſuetudine ad id teneri dignoſcuntur, hujuſmodi ſacrorum Oleorum confectioni in die Cœnæ Domini, nec non Benedictioni Fontis Baptiſterii in Sabbato Sancto, & in Vigilia Pentecoſtes, ſingulis annis, ut præfertur, intereſſe, vel ſi ipſi legitimo impedimento detenti fuerint, alios reſpective Presbyteros ad ipſorum vices in hujuſmodi ſacris Functionibus decenter ſuſtinendas, mittere; iidemque Rectores vel Parochi ſeu Curati Olea prædicta ab ipſa Baſilica quotannis in ſacros Eccleſiarum ſuarum uſus aſſervanda atque utenda recipere teneantur; & quatenus opus ſit, opportunis præceptis & pœnis, arbitrio Archipresbyteri ſtatuendis, adigantur. Neque vero propter hujuſmodi præſentiam ab ipſis præſtitam, vel propter prædictorum ſacrorum Oleorum receptionem, ab ullo quomodolibet, ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter moleſtari poſſint, vel ad aliam quamcumque Eccleſiam aut Baſilicam pro hujuſmodi præſentia præſtanda accedere, aut prædicta ſacra Olea ab alia qualibet recipere compellantur.

Jus perinde antiquum Confirmationis Sacr. conferendi ad examen revocat.

§. 10. Huic porro juri ſacrorum Oleorum & Chriſmatis conficiendorum, conſequens eſt, ut Sacramentum Confirmationis in ipſa Baſilica, & ab illius pro tempore Archipresbytero, ſive ab illius Vicario Epiſcopo, aut etiam de ipſius licentia, ab alio quolibet Antiſtite, miniſtrari & conferri poſſit. Quod quum eidem Archipresbytero ab antiquiſſimis temporibus licuiſſe conſtet, & quidem, quod attinet ad perſonas ejuſdem Baſilicæ miniſteriis addictas, illique actu inſervientes, in contra-

dicto-

Digitized by Google

dictorio quoque judicio coram Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum habito, eidem Archipreſbytero, ſive per ſe, ſive per alium ab ipſo deputatum, indiſtincte licere definitum fuerit, cum ſubſequuta contradicentium acquieſcentia; Nos hujuſmodi Reſolutionem ſive Decretum a tunc exiſtentibus Congregationis prædictæ Cardinalibus die XV. Februarii anni MDCXLVIII. latum, & a fel. rec. Prædeceſſore noſtro Innocentio Papa X. approbatum, mox etiam a recol. mem. Clemente Papa X. Prædeceſſore pariter noſtro per Literas in forma Brevis die XXVIII. Junii anni MDCLXXV. editas, iterum confirmatum, quatenus prædictum Archipreſbyteri facultatem admittit, auctoritate quoque noſtra roboramus, & quoad prædictos Baſilicæ Vaticanæ Miniſtros eidem actu miniſtrantes & inſervientes, ejuſdemque pro tempore Archipreſbyteri juriſdictioni in ſpiritualibus ſubjectos, debitæ executioni demandari, ac perpetuo inviolabiliter obſervari præcipimus. Quod vero ſpectat ad alias perſonas, quæ neque ſunt de ipſius Vaticanæ Baſilicæ premio, aut, illius ſervitiis addictæ, neque Archipreſbyteri prædicti juriſdictioni ſubſunt, pleniſſime Nobis cognita atque perſpecta eſt lis & controverſia, quæ diu agitata fuit, quæque adhuc indeciſa pendet, ſuper jure conferendi Sacramentum Confirmationis perſonis hujuſmodi in Vaticana Baſilica. Ex quo ſiquidem recol. mem. Prædeceſſoris noſtri Clementis Papæ XI. beneficio in eadem Baſilica Canonicatum & Præbendam adepti fuimus, quum ipſius Archivi præfectura Nobis a Capitulo demandata fuiſſet, id munus per annos quatuordecim, nimirum uſque ad noſtram promotionem ad Anconitanam Eccleſiam, retinuimus. Cumque propterea Nobis a prædicto Clemente XI. Prædeceſſore injunctum fuiſſet, ut quæcumque ad hujuſmodi Confirmationis negotium coram diverſis Judicibus vario eventu diſcuſſum pertinerent, in unum redacta, eidem conſideranda exhiberemus, vel potius ea, quæ olim ipſiuſmet Pontificis tunc in minoribus ejuſdem Baſilicæ Vicarii, deindeque Canonici, opera ac ſtudio digeſta & ordinata fuerant, eidem in memoriam revocaremus; Nos quidem omnibus inveſtigatis atque collectis, totam ipſi expoſuimus rationum ſummam, ob quas contendebatur licitum eſſe in Eccleſia S. Petri in Vaticano Sacramentum Confirmationis omnibus Civitatem Leoninam uſque ad Septimianum incolentibus, idemque Sacramentum recipiendi cauſa ad ipſam Eccleſiam confluentibus conferre. Quarum rationum momenta, quum olim anno MDCXLI. Congregatio S. R. E. Cardinalium, ac Romanæ Curiæ Prælatorum ad cognoſcendas cauſas in Apoſtolica Viſitatione occurrentes deputatorum agnoviſſet, ac decreto edito comprobaſſet, hujuſmodi Decretum ab Urbano Papa VIII. confirmatum fuerat per Literas in forma Brevis datas die XV. Januarii Anni MDCXLII. Et quamvis deinceps conceſſa adverſus haſce Urbani literas apertione oris, cauſaque ad aliam Congregationem ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum delata, reſolutio prodiiſſet, quæ hujuſmodi facultatem limitavit & coarctavit ad eas tantum perſonas, quæ in miniſteriis ipſius Baſilicæ, ut ſupra diximus, actu inſervirent, atque hæc pariter reſolutio a Clemente Papa X. per ſpeciales Litteras in forma Brevis confirmata fuiſſet; nihilominus adverſus has quoque literas aperitio oris conceſſa fuerat a venerab. mem. Innocentio Papa XI. ſub die XXIV. Junii anni MDCLXXXV. cujus obtinendæ in primis auctor extitit ipſe Prædeceſſor Clemens XI. dum in eadem Vaticana Baſilica, ut ſupra diximus, Vicarii munus exercens, Archipreſbyteri & Capituli preces atque rationes eidem Innocentio XI., ſupplici Libello a ſe diſerte exarato, porrexerat. Cum autem poſt hæc, hujuſmodi controverſia, quæ ad eamdem Congregationem Concilii Tridentini, reſcripto ejuſdem Innocentii XI. Prædeceſſoris remiſſa fuerat, uſque ad ipſius Clementis XI. Pontificatus indeciſa conquieviſſet, in animo quidem ipſi erat, pro ſua ſapientia & auctoritate, tunc eam dirimere, fineque debito terminare. Sed quoniam graviſſimorum negotiorum, quæ ſupervenerunt, cura & ſolicitudine detentus, ipſe id, quod optabat, præſtare non potuit; integrum Nobis reliquit, aliquam hujuſmodi controverſiæ in perpetuum extinguendæ rationem excogitare. Quam quidem, matura deliberatione præhabita, præſentium tenore edicimus, & promulgamus, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine in poſterum obſervari mandamus: In primis videlicet prædictam controverſiam,

Ad Baſilicæ inſervientes quod attinet, illud probat, & confirmat.

Pro reliquis Archipreſbyteri Juriſdictioni non ſubjectis, controverſiam fuiſſe & eſſe adhuc declarat.

Cauſæ momenta ejuſque poſteriorem exitum enarret.

Ejuſdem ſtatum præſentem proponit.

Cauſam denique iſtam adhuc indeciſam definire ſtatuit.

Idcirco eam ad ſe avocat, perpe-

Digitized by Google

tuo partibus ſilentio in dicto.

ſiam, litem, & cauſam, inter dilectos filios Capitulum & Canonicos S. Joannis in Laterano ex una, & Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos S. Petri in Vaticano Patriarchalium Urbis Baſilicarum ex altera partibus, ſuper jure & facultate conferendi Sacramentum Confirmationis in ſæpedicta Vaticana Baſilica, coram præfata Congregatione Concilii Tridentini, vel in alio quovis Tribunali coram quocumque Judice, & in quacumque inſtantia pendentem (cujus ſtatum, merita, & alia quæcumque etiam de neceſſitate juris, vel facti omnino exprimenda, nec non utriuſque Capituli & Eccleſiarum prædictarum jura, privilegia, indulta, conceſſiones, & litteras Apoſtolicas, eorumque plenos & integros tenores, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, ac etiam de verbo ad verbum inſertis haberi volumus) Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine præfatis, harum ſerie ad Nos avocamus, penituſque & omnino ſupprimimus, perpetuumque deſuper ſilentium prædictis partibus, aliiſque quibuslibet in præmiſſis jus aliquod ſeu intereſſe habentibus, vel habere prætendentibus, imponimus, atque os occludimus.

Provide diſponit, ut in Lateranen. Baſilica Sacramen. Confirmationis adminiſtretur, omni tempore a Card. Vic. Urbis, aut Viceſ., ſeu per illum delegato. In Vaticana ſeptem tantum diebus Natale SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ſubſequentibus a Card Archipreb. aut per eum delegato, omnibus undique ex Urbe confluentibus.

§. 11. Volumus autem, Sacramentum Confirmationis in Lateranenſi quidem Baſilica perpetuis futuris temporibus de more adminiſtrari a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in urbe ejuſque diſtrictu Vicario in ſpiritualibus Generali, vel ab ipſius Viceſgerente, aut ab alio Antiſtite, quem ipſe Vicarius prædictus, pro ſuo arbitrio, ad id deputaverit, idque toties, quoties, quibuſque temporibus, atque diebus ipſi Vicario opportunum videbitur. Sed inſuper moderno & pro tempore exiſtenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Baſilicæ Archipresbytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque conſuetudinum, quæ tamen Nobis plene cognita eſſe ſupra memoravimus, quam vigore novæ hujus conceſſionis, quam motu proprio ipſi, ejuſdemque in Archipresbyteratus dignitate Succeſſoribus quibuſcumque, de Apoſtolica liberalitate tribuimus, præſentium tenore perpetuo concedimus & indulgemus, ut ſingulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli principalium hujuſce Almæ Urbis Patronorum, ſingulis videlicet ſeptem diebus dictam Solemnitatem immediate ſequentibus, in prædicta Vaticana Baſilica, per ſe ipſum, ſi ipſe Epiſcopali gaudeat charactere, ſin minus, vel etiam ſi ipſe aliquo impedimento detineatur, per ſuum Vicarium Epiſcopum, aut per alium Antiſtitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antiſtitem ab ipſo deputandum, omnibus & ſingulis non ſolum Vaticanæ Baſilicæ inſervientibus, atque ipſius Archiprebyteri juriſdictioni, ut præfertur, ſubjectis, & non ſolum ex civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, ſed etiam ex ceteris Urbis Regionibus quibuſcumque, & alias undecumque in hunc finem confluentibus, Sacramentum Confirmationis perpetuis futuris temporibus adminiſtrare & conferre libere & licite poſſit & valeat.

Idque, tum ad augendum cultum SS Apoſtol. tum ad veteris diſciplinæ memoriam ſervandam.

§. 12. Qua in re non tam noſtro erga prædictam Vaticanam Baſilicam amori ſtudioque indulgemus; nec eo tantum conſilio ad id adducimur, quo Sanctorum Apoſtolorum cultum in hac Alma Urbe magis magiſque augeri, eorumque Feſtivitatis Octavam in ipſa Urbe ſolemnius concelebrari cupientes, aliis noſtris Apoſtolicis Litteris pridie Kalendas Aprilis an. MDCCLIII. datis plura præſcripſimus per eos dies a ſingulis Romanæ Curiæ Ordinibus, & Cleri, Populique cœtibus adimplenda; ſed peculiari quadam ratione movemur, quam Nobis ſacræ antiquitatis monumenta ſuppeditant; ut ſcilicet in ea Baſilica, in qua & olim, ex prædictorum Romanorum Pontificum delegatione, Sacramentum Baptiſmi ſolemniter in Sabbato Sancto adminiſtratum fuiſſe conſtat, & nunc etiam, ex veteri approbataque conſuetudine, de qua inferius verba faciemus, baptiſmus idem omnibus indiſtincte, & quolibet anni tempore confertur; in eadem etiam Sacramentum Confirmationis, quod olim regeneratis ſtatim poſt Baptiſmum conferebatur, aliquibus ſaltem anni diebus, omnibus pariter optantibus, ab ipſius Baſilicæ Archipresbytero, vel ab alio, ut præfertur, ab eo deputato, vigore ſpecialis conceſſionis, & peculiaris privilegii eidem impertiti a Romano Pontifice, ſub cujus immediata juriſdictione prædicta Baſilica exiſtit, adminiſtrari poſſit atque conferri. Huc accedit, quod ſicuti glorioſiſſimi Apoſtoli Petrus & Joannes, in ipſis Eccleſiæ naſcentis

Attamen ſpeciale id Privilegium eſſe declarat Rom. Pont. ſub cujus immediata juriſdict. eſt Baſilica.

tis

Digitized by Google

tis exordiis, primi ab Apoſtolico Collegio adhuc Hieroſolymis agente in finitimas Regiones ablegati fuerunt, ut per eorum miniſterium, & manuum impoſitionem novelli credentes acciperent Spiritum Sanctum, quemadmodum Liber Actuum teſtatur; ita maxime congruum Nobis viſum eſt, ut in duabus Patriarchalibus Romanæ Urbis Eccleſiis, quæ in eorumdem Apoſtolorum honorem atque memoriam Omnipotenti Deo dicatæ cæteris Urbis & Orbis Eccleſiis dignitatis & gloriæ prærogativa antecellunt, Cæleſtium Chariſmatum fontes ad perennem Eccleſiæ ædificationem Chriſtifidelibus perpetuo paterent.

§. 13. Ut autem omnia, quæ ad prædicti Sacramenti adminiſtrationem pertinent, rite recteque impleantur atque ſerventur, volumus atque præcipimus, ut in eadem Vaticana Baſilica, & in loco ad id decenter aptato in Altare Cathedræ S. Petri, ejuſque Confeſſionem, vel alibi, pro rerum & temporis opportunitate, intra eamdem Eccleſiam, ſingulis prædictis diebus, horis antemeridianis, & ad populi commodum opportunis, Sacramentum Confirmationis adminiſtretur; præmiſſa ſemper in ſingulis diebus hujuſmodi, ad inſtructionem Confirmandorum, apta & gravi oratione, per aliquem de Clero Vaticano, quem præfatus Cardinalis pro tempore Archipresbyter ad id deputaverit, peragenda, ſuper ipſius Sacramenti ſanctitate atque præſtantia. Et ſicut hactenus regeſtum eorum, qui in ipſa Baſilica confirmati fuerunt, ab Archivi Capitularis Cuſtode ſervare conſuevit; ita ab eodem in poſterum authenticum omnium Confirmatorum hujuſmodi Regeſtum in ipſo Archivo diligenter retineatur, & aſſervetur; ex quo, ad petentium inſtantiam & opportunitatem, authentica pariter Teſtimonia, ſeu Fides, extrahi poſſint; atque uno verbo omnia & ſingula obſerventur, & impleantur, quæ circa collationem & adminiſtrationem Sacramenti Confirmationis, providis Eccleſiæ regulis præſcripta reperiuntur.

Ordinem et occaſione ſervandum præſcribit.

§. 14. Baptiſmi vero Sacramentum in eadem Vaticana Baſilica non ſolum Infantibus intra peculiares ipſius Parochiæ fines in lucem editis; ſed, ut ſuperius innuimus, aliis etiam quibuslibet, tam in Urbe, quam extra illam natis (quorum quidem plurimos, ob venerationem Baptiſmi Apoſtolorum Principis, a piis parentibus ad ipſius Eccleſiam baptizandos deferri conſtat) libere & licite adminiſtrari, tum veteri omnium ferme ſæculorum uſu & obſervantia receptum eſt; tum etiam in ſacris Viſitationibus, & præſertim in ea, quam anno MDCXXV. fel. rec. Urbanus Papa VIII. in dicta Baſilica peregit, ac præterea judiciali definitione Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die XV. Maji anni MDCC. edita, agnitum fuit, atque firmatum, & Nos demum hujus noſtræ Conſtitutionis vigore id ipſum indubitanter atque perpetuo ſervari volumus, atque decernimus.

Ex cunctis Urbis regionibus infantes baptizandos ſtatuit in Baſilica.

§. 15. At quoniam non ignoramus, nonnullos aliquando ex aliarum Urbis Eccleſiarum Parochis ſive Curatis, vel de ſuorum jurium conſervatione plus nimio ſolicitos, vel etiam contra prædicta Decreta pervicaciter obfirmatos, vetus hoc Vaticanæ Baſilicæ, ejuſque Capituli, & Parochi ſive perpetui Vicarii, jus, & juris hujuſmodi exercitium, ſi non aperte impugnare, at ſaltem artificio eludere & impedire conſueviſſe; denegando ſcilicet propriis Parochianis ea Documenta, ſive Schedulas de legitimis Infantium natalibus, quæ eidem Vaticanæ Baſilicæ Parocho exhiberi debent, aut Schedulas ipſas ejuſmodi forma concipiendo, ut vel parentes ipſius prolis, abſque proprio dedecore eas exhibere, vel Vaticanus Parochus eaſdem, abſque injuria Baſilicæ, recipere non poſſent; aut demum aliis artibus, quibus ab religioſæ hujuſmodi voluntatis implemento prædictos reſpective Parochianos deterrendos eſſe proſpicerent; adeo ut Nos ipſi, propter nonnullorum hujuſmodi Parochorum culpam, neceſſe habuerimus, omnes in commune Urbis Parochos initio Pontificatus noſtri apud Nos congregatos, gravibus verbis hac de re admonere, atque etiam Edictis per organum dilecti Filii noſtri S. R. E. Cardinalis hodierni noſtri in Urbe Vicarii publice propoſitis, coercere; Idcirco, ut omnis in poſterum tergiverſandi via cuilibet perpetuo ſit præcluſa, ſtatuimus atque decernimus, ut prædictarum Schedularum exempla ſub certa & invariabili forma Typis imprimantur, eaque non ſolum aliarum Urbis Eccleſiarum Parochis diſtribuantur; ſed etiam ab ipſius Vaticanæ

Aliorum Parochor. tergiverſationibus occurrit.

Digitized by Google

Schedulas typis impreſſas ſub certa formula gratis dari Parochis jubens.

canæ Baſilicæ Parocho, vel a Sacriſtiæ Curatoribus, cuilibet petenti gratis concedantur; volentes, ut hujuſmodi Schedulis impreſſis nihil a Parochis adſcribi poſſit aut debeat, præter Parentum nomina, & Prolis nativitatem, cum ipſorum Parochorum ſubſcriptione, & impreſſione ſigilli eorum Parochiæ. Quod ſi hujuſmodi Schedulis alia fortaſſe, præter præmiſſa, ab iiſdem Parochis adſcribi, vel earum ſubſcriptionem petentibus abſque legitima cauſa denegari contigerit, volumus eoſdem Parochos, ſingulis vicibus, quibus huic noſtræ Ordinationi contraire præſumpſerint, pœnam quinque Ducatorum auri in auro, in ſubventione piæ Domus, & Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia erogandorum, irremiſſibiliter incurrere, & cum effectu perſolvere, ſublata cuilibet condonandi, vel aliter judicandi facultate. Si vero conſtiterit, eoſdem Parochos aliis artibus adniti hanc ſpiritualem conſolationem, & conceſſam libertatem ſuis Parochianis adimere, eoſque ab hujuſmodi erga beatum Apoſtolorum Principem devotionis actu revocare; gravioribus etiam pœnis, & mulctis, a competentibus Judicibus, tam ex officio, quam ad recurrentium inſtantiam, volumus coerceri.

Privilegia vetera Baſilicæ recenſens inſtaurat.

Ac primo Conſecrationes Rom. Pont. ad Altare S. Petri Apoſtol. Principis.

§. 16. Cætera vero illuſtriora Privilegia, quæ ad Vaticanæ Baſilicæ dignitatem & decus pertinent, ſtrictim attingendo aſſerere & confirmare volentes; decernimus in primis, ut ſolemnes Romanorum Pontificum Conſecrationes, juxta vetuſtiſſimum Romanæ Eccleſiæ ritum, in Urbe, non alibi quam ad Altare Confeſſionis Beati Petri Apoſtoli; (ſuper quo præter Romanum Pontificem, nemini omnino licet, abſque expreſſa ipſius Pontificis conceſſione, per litteras Apoſtolicas ſingulis vicibus expedienda, incruentum Sacrificium offerre) ſicut e contra ad prædictum Altare non aliæ, quam hujuſmodi Succeſſorum noſtrum Conſecrationes, ſive Ordinationes, peragantur. Coronationes quoque eorumdem Pontificum Romanorum, dum ſcilicet Sacro Pallio ex Corpore Beati Petri deſumpto decorantur, & tanquam Apoſtolicæ ipſius poteſtatis Succeſſores, publica omnium Ordinum adoratione coluntur, ad prædictum Altare, & in eadem reſpective Baſilica de more celebrentur.

A quo Apoſtolicæ auctoritatis origo petitur.

Æquum eſt enim, ut ibi Sacerdotii Magni accipiant unctionem, & ſacræ juriſdictionis inſignia ſuſcipiant, ubi Apoſtolorum Principis oſſa quieſcunt, *a quo*, ut Sancti Innocentii I. Prædeceſſoris noſtri verbis utamur, *Epiſcopatus ipſe & tota auctoritas nominis hujus emerſit*. Qua etiam ratione factum eſſe non dubitamus, ut Venerabiles Prædeceſſores noſtri Romani Pontifices, per continuam plurium ſæculorum ſeriem, Sacros Chriſtianis Plebibus Rectores, Eccleſiiſque Miniſtros daturi, Ordinationes ſtatis anni temporibus apud Sanctum Petrum habere conſueverint; quod & priſci Eccleſiæ Romanæ Rituales Libri & diſertiſſimi Sermones S. Leonis Papæ, I. pariter Prædeceſſoris noſtri de Jejuniis quatuor Anni Temporum abunde teſtantur.

Vigilias, & Benedictionem S. pallii Archiepiſ.

§. 17. Eademque de cauſa, a remotiſſimis uſque temporibus, quorum initii memonia non extat, Sacra Pallia, quæ a Romano Pontifice Patriarchis, & Archiepiſcopis concedi ſolent, & per quorum traditionem (ut loquitur recolendæ memoriæ Prædeceſſor quoque noſter Innocentius Papa III. *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur*, in eadem dumtaxat Vaticana Baſilica, ſacris vigiliis præmiſſis, benedici, & prope Corpus Beati Petri Apoſtoli aſſervari conſueverunt. In cujus Benedictionis exequendæ ritibus, quum pro temporum conditione aliquas ſubinde variationes inductas fuiſſe animadverterimus; Nos, edita Conſtitutione, cujus initium eſt: *Rerum Eccleſiaſticarum origines*, data pridie Idus Auguſti An. Incar. Dominicæ MDCCXLVII. totius Cæremoniæ ordinem, & formam, ac preces in ipſa Benedict. recitandas perpetuo ſtatuentes, decrevimus. Pallia hujuſmodi per Romanum pro tempore Pontificem quotannis in pervigilio Natalis Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, Veſpertinis Officiis in eadem Baſilica celebratis; abſente vero Pontifice, per S. R. E. Cardinalem, illius vice Officium hujuſmodi in Pontificalibus celebrantem, benedici; eademque poſtmodum ſacrata Pallia intra venerandam Apoſtolorum Principis Confeſſionem, prope ſacrum illius Corpus, & non alibi, pretioſæ Capſulæ incluſa, quam nos etiam in hunc finem eidem Apoſtolorum Principi in obſequii noſtri pignus obtulimus, perpetuo aſſervari. Quam quidem Conſtitutionem noſtram, cum omnibus in ea contentis, præſentium quoque tenore confirmamus.

Per Pont. aut Card. celebrantem obeundam.

§. 18.

Coronationes Imperatorum, & Regum.

§. 18. Similiter Unctiones, ſeu Benedictiones, & Coronationes Romanorum Imperatorum, & Catholicorum Regum, & Reginarum, gloriam ſuam & honorem ad Aras ſupremi Regum Regis, & ad pedes Apoſtoli, Chriſtiani pietate afficientium, in eadem Vaticana Baſilica perfici debere ſtatuimus. Hoc enim requirit & antiqua conſuetudo innumeris actibus confirmata, & ipſa ſupremorum Principum & Chriſtianorum Populorum religio; quæ ſane luculentiſſima quæque erga Romanam Eccleſiam obſequii & devotionis argumenta, in venerationem potiſſimum Beatiſſimi Apoſtolorum Principis, elidiſſe dignoſcitur. Huic ſictæ ſunt civitatum, atque ditionum ceſſiones & donationes, Regnorumque oblationes & ſubjectiones, quorum diplomata ac monumenta non ſemel ſuper Altare Baſilicæ Vaticanæ ſignata, vel intra Confeſſionem Beati Petri repoſita fuerunt. In ejus Æde præſtita ſunt Romano Pontifici fidelitatis juramenta, & homagia; ibidem ſoluti cenſus, atque recepti; vel, ſi eos injuſte denegari contingeret, ſolemnium proteſtationum aliorumque legitimorum actuum vi repetiti. Huc denique ſemper ex omni Chriſtiani Orbis regione fidelium peregrinationes, orationis aut voti cauſa, ſuſceptæ, nec defuerunt etiam ex ſublimioribus ordinibus, qui, ex earum implemento, ad melioris vitæ propoſitum converſi, reliquum ætatis ſuæ tempus in Dei cultu tranſigere decreverint, ſuæque mortalitatis exuvias apud Beatum Petrum ſepeliendas relinquere.

Supremæ Juriſdict. actus ad S. Pet. Altare exerciti.

§. 19. Quemadmodum vero eiſdem Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, pro traditæ ipſis orthodoxæ fidei & canonicæ diſciplinæ præcipua cuſtodia, ſolemne olim fuit, coram Beati Petri Apoſtoli Confeſſione publicas fidei ſuæ profeſſiones recitare, ac, ſicubi oportuit, vitæ quoque ſuæ rationes Clero Populoque exponere; ſic etiam, dum Apoſtolicæ ſolicitudinis ſtudio, omnium Eccleſiarum Paſtores in recti dogmatis & unitatis Catholicæ communione debitæque ſubjectionis ordine continere ſemper curarunt, eoſdem ad Limina Apoſtolorum ſtatis temporibus evocare, & quoties ita res tulit, apud eamdem ſacratiſſimam Confeſſionem, eorum libellos, vel incorruptæ doctrinæ teſtes, vel quibus objecta eis crimina depellerentur, aut errores damnarentur, ab ipſis excipere, in more habuerunt. Præterea pleroſque atque præcipuos ſupremæ Apoſtolicæ Juriſdictionis actus, ſive in perditorum ac pervicacium condemnatione, tum ſingulis annis in die Cœnæ Domini, tum quoties peculiaris rerum neceſſitas id poſtulavit, ſive in reconciliatione illuſtrium Perſonarum, quæ ad Eccleſiæ ſinum, ejuratis errorum impietatibus, regredi meruerunt, ſeu denique in generalium Indulgentiarum, & potiſſimum in Magni Jubilæi publicatione, apud eamdem Baſilicam exercere conſueverunt.

Beatificat. & Canoniz. in ſola Baſilica peragendæ.

§. 20. Quocirca quum Nos dudum aliis noſtris Apoſtolicis litteris, quarum initium eſt: *Ad Sepulchrum Apoſtolorum*, IX. Kalendas Decembris anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. datis, ex juſtis ibidem expreſſis cauſis, ſtatuerimus, ut Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes, & Beatorum Canonizationes in poſterum in eadem Vaticana Baſilica, & non alibi, peragantur, non obſtantibus quibuſcumque contrariis exemplis, quæ nullum præjudicium antiquo inſtituto & Vaticanæ Baſilicæ prærogativæ afferre decrevimus, id ipſum harum tenore confirmamus, & innovamus, & inviolabiliter in poſterum obſervari mandamus.

Locus ea occaſione deſtinandus Capitulo, & Clero.

§. 21. Ac præterea dilectos filios Canonicos & Clerum prædictæ Vaticanæ Baſilicæ, amplioris gratiæ favore proſequi volentes, decernimus, ut quoties in eadem Baſilica hujuſmodi ſolemnes Canonizationes, juxta præmiſſa, celebrabuntur, quemadmodum in noviſſima Canonizatione quinque Sanctorum Anno Domini MDCCLXVI. die Natali SS. Apoſtolorum Petri & Pauli per nos celebrata, de mandato noſtro factum fuit; ita & in poſterum ſemper peculiaris & certus locus in adornando ſacræ functionis apparatu eiſdem præſervetur, ex quo decenter & commode ſacræ ſolemnitatis ritum ſpectare poſſint, indeque a nemine quavis auctoritate valeant amoveri.

Proceſſ. SS. Corporis Chriſti Sede Vac. ad S. Petrum facienda.

§. 22. Similiter alias noſtras Apoſtolicas litteras XIV. Kalen. Martii Anno ab Incarnatione Domini MDCCXLIV. Pontificatus noſtri Anno V. editas, harum quoque ſerie confirmantes & innovantes, ſtatuimus, ut ſi quando, Apoſtolica Sede vacante, ſolemnitatem Corporis Chriſti celebrari contingat, Proceſſio generalis totius Cleri Urbis; cum interventu Officialium Romanæ Curiæ, quemadmodum vi-

vente Romano Pontifice moris eſt, apud Baſilicam Vaticanam celebretur, eo ritu atque ordine, quem in prædictis noſtris litteris, aliaque Schedula eadem die manu noſtra ſignata, diſtincte præſcripſimus.

Ritus in Proceſſ. S. Marci antiquus ſervandus.

§. 23. Supplicationis quoque generalis die feſto S. Marci Evangeliſtæ ab univerſo Clero Urbis ad Vaticanam Baſilicam quotannis haberi ſolitæ, perpetuam obſervantiam, & ritus a Prædeceſſoribus noſtris Alexandro IV. Eugenio VI. & Nicolao V. Romanis Pontificibus præſcriptos, nec non Decreta condita a Congregatione Sacrorum Rituum ſuper ejuſdem celebratione, ac præſertim Decretum, ſuper modo, quo alia Urbis Eccleſiarum Capitula Vaticanam Eccleſiam ea occaſione ingredientia ab ejuſdem Capitulo recipi debent, die XV. Apr. Anni MDCVI. editum, & a fel. rec. Paulo Papa V. ſpecialiter confirmatum, novo Apoſtolicæ confirmationis noſtræ munimine roboramus, ac perpetuis temporibus inconcuſſe ſervari præcipimus.

S. P. Q. R. oblatio Calicis pecuniæ ſumma commutari permittitur.

§. 24. Oblationem præterea unius Calicis cum octo Cereis facibus, quam Conſervatores Cameræ Almæ Urbis noſtræ ſingulis annis die feſto eorumdem SS. Apoſtolorum, ipſius Almæ Urbis Patronorum principalium, juxta Decreta in Conſilio ejuſdem Cameræ condita, & a Prædeceſſoribus noſtris approbata, ſæpedictæ Baſilicæ dare & offerre conſueverunt, in poſterum quoque ſingulis annis ab iiſdem Conſervatoribus perpetuo dari volumus & offerri; itaut, ad normam litterarum Apoſtolicarum fel. rec. Gregorii Papæ XV. ſub Annulo Piſcatoris die XVII. Auguſti Anni MDCXXI. expeditarum, prædictus Calix valoris ſexaginta ſcutorum monetæ eſſe debeat, iidemque Conſervatores pecunias pro Calice dicti Valoris, & facibus Cereis hujuſmodi neceſſarias, ex quibuslibet ejuſdem Cameræ Capitulinæ redditibus, ſive proventibus, deſumere, præſentium quoque literarum noſtrarum vigore, poſſint & valeant. Permittentes ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ Capitulo & Canonicis prædictis, quemadmodum alias a ſan. mem. Prædeceſſoribus noſtris Clemente Papa XI. & Innocentio Papa XIII. per eorum litteras Apoſtolicas in forma Brevis die X. Aprilis anni MDCCXIII. & die 17. Julii MDCCXXIII. reſpective datas, ad decennium tantum reſpective valituras, indultum fuit, ut ipſi, vice & loco prædicti Calicis a memoratis Conſervatoribus quotannis, ut præfertur, offerri ſoliti, illius pretium ab iiſdem pro tempore Conſervatoribus recipere valeant: ea tamen lege, ut pretium hujuſmodi penes Montem Pietatis de Urbe illico deponatur, indeque amoveri nequeat, niſi ad effectum illud convertendi in emptionem tot ſacrarum Supellectilium in Baſilica præfata magis neceſſariarum, quibus Inſignia Senatus Populique Romani apponi debeant, præſenti conceſſione perpetuum vigorem futuris temporibus habitura.

Decretum Alexandri VII. pro ſupellect. Sac. in B. & Canoniz. confirmat.

§. 25. Cumque recol. mem. Prædeceſſor Noſter Alex. Papa VII. die XXVII. Sept. anni Domini MDCLIX. ad Divini cultus augmentum, ſacrarum Supellectilium in eadem Vaticana Baſilica conſervationem, providum Decretum ediderit, a Nobis alias in Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione Tomo I. relatum, & in præfatis Apoſtolicis litteris incipientibus: *Ad Sepulcbra Apoſtolorum*, denuo confirmatum, quo certam contributionem, quingentorum ſcilicet ſcutorum auri in cujuslibet Servi Dei Beatificatione, & mille ſcutorum auri ſimilium in cujuſcumque Beati Canonizatione, ab hujuſmodi Cauſarum Poſtulatoribus, favore Sacrarii ejuſdem Baſilicæ perſolvi mandavit in conficiendis, ſive conſervandis ſacris Supellectilibus prædictis, & non aliter, omnino erogandam; Nos hujuſmodi Decreti Chirographum, ejuſque integrum tenorem præſentibus pro plene, & de verbo ad verbum inſertum habentes, denuo auctoritate noſtra approbamus & confirmamus, & quatenus opus ſit, quæ ab ipſo Alexandro Prædeſſore decreta ſunt, motu, ſcientia, & poteſtate ſimili rurſus decernimus, & conſtituimus, & in futurum inviolabiliter obſervari mandamus.

Prædeceſſorum Decreta de ingreſſu, & media annata Can. &c. pro eod. Sacrario inſtaurat.

§. 26. Confirmamus pariter & innovamus aliorum Prædeceſſorum noſtrorum, præſertim Sixti IV. Clementis VII. Pauli III. Clementis VIII. & Pauli V. Romanorum Pontificum Conſtitutiones, & Ordinationes, quibus certa portio a ſingulis Archipresbytero, & Canonicis, ac Beneficiatis, & Clericis Beneficiatis, in adeptione poſſeſſionis eorum reſpective Archipresbyteratus, & Canonicatuum, Præbendarum,

Digitized by Google

rum, & Beneficiorum, ſupradictæ Sacriſtiæ reſpective ſolvenda præſcribitur, quemadmodum etiam integra medietas omnium fructuum & diſtributionum primi anni dictorum Archipresbyteratus, & Canonicatuum, ac Præbendarum, & Beneficiorum omnium, poſt adeptas illius & illorum reſpective poſſeſſiones, eidem Sacriſtiæ applicari jubetur: quas quidem præſtationes ad ejuſdem Sacriſtiæ impenſas, quas ipſa quotidie pro dictis ſacris Supellectilibus, aliiſque ad divinum cultum pertinentibus ſubire debet, congrue ſuſtinendas, & non aliter, erogari perpetuo volumus & jubemus.

S. Pii V. Decretum de Cappellis & Oratoriis privatis, eorumque ſupellectili teſtamento non legandis &c. probat.

§. 27. Et quoniam a recol. mem. Prædeceſſore pariter noſtro S. Pio Papa V. per litteras, quarum initium eſt: *Romani Pontificis*, datas apud S. Petrum an. Incarnationis Dominicæ MDLXVII. tertio Kal. Sept. Pontificatus ſui anno II. ſumma æquitatis & providentiæ ratione generaliter ſtatutum fuit, ut omnia & ſingula ſacra ornamenta, paramenta ac vaſa, libri, & alia quælibet ad uſum & cultum Divinum in privatis Ædibus, Cappellis, & Oratoriis quorumcumque Eccleſias & Beneficia Eccleſiaſtica obtinentium deſtinata, quæcumque tempore eorum obitus, ſive ex teſtamento, ſive ab inteſtato relicta fuerint, ea neque ſub quibuſvis facultatibus teſtandi & diſponendi de bonis ex Altari, vel alias quomodolibet per eos acquiſitis, etiam per Romanos pro tempore Pontifices quomodocumque conceſſis concedendis, comprehendantur, neque ſub appellatione ſpoliorum veniant; ſed ad ſingulas Eccleſias, quibus ſupradicti præfuerint, ſeu in quibus Beneficia Eccleſiaſtica obtinuerint, omnino ſpectent atque pertineant; eiſdemque Eccleſiis poſt illorum obitum, etiamſi procul ab Eccleſiis ipſis deceſſerint, vel ad eas nunquam acceſſerint, iiſque, & Beneficiis hujuſmodi renunciaverint, eo ipſo applicata & incorporata ſint & eſſe cenſeantur; licet id nova confirmatione minime indigeat, quinimmo quoad Vaticanam Baſilicam ejuſque Sacrarium in viridi obſervantia eſſe dignoſcatur, ne tamen in dubium unquam revocari valeat. Nos etiam præſentium tenore memoratam S. Pii Prædeceſſoris legem in omnibus, & per omnia confirmantes, ſtatuimus atque decernimus, eamdem quoad Cappellas omnium & ſingulorum, qui in eadem Vaticana Baſilica Canonicatus, aut Beneficiatus, ſeu Clericatus quandocumque obtinuerint, etiamſi eorum obitus tempore non amplius eadem obtineant, omnino obſervari debere, itaut, illis defunctis, liceat Capitulo & Canonicis ipſis Baſilicæ, illiuſque Sacrario Præfectis, ſacram hujuſmodi Cappellarum ſupellectilem, propria auctoritate libere apprehendere, dictæque Eccleſiæ & Sacriſtiæ applicare & incorporare; nec ullæ donationes, ac relicta legata, teſtamenta, codicilli, & aliæ ultimæ voluntates, ſeu ſpolia, ſuper his aliter facta, ullius roboris & momenti exiſtant, aliiſve Eccleſiis, locis, aut perſonis quibuſcumque, in quorum favorem facta fuerint, ullatenus ſuffragentur, eiſque jus aliquod in rebus hujuſmodi, ſeu ad illas tribuere valeant; ſed omnes & ſinguli hujuſmodi ſacras res quocumque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad illas Baſilicæ & Sacriſtiæ prædictis realiter & cum effectu reſtituendum & conſignandum omnino teneantur, & ad id per cenſuras & pœnas, etiam furti & ſacrilegii, ac alia opportuna juris & facti remedia cogi & compelli poſſint & debeant.

In Vatic. Baſil. illud vigere teſtatur, & pro futuris temporib. confirmat in Sacrarii ejuſdem utilitatem.

Alia Prædeceſſor. decreta de non alienand. nec commodand. Sacrarii rebus innovat.

§. 28. Res autem ejuſdem Sacriſtiæ, atque Baſilicæ, videlicet ſacra vaſa, veſtes ſacras, imagines, jocalia, aliaque bona, non liceat Archipresbytero, Capitulo, aut alteri cuiquam quacumque dignitate fulgenti, alienare ſeu vendere, præterquam ex cauſa commutationis in alia ad eumdem Divini cultus uſum magis neceſſaria aut opportuna, vel etiam extra eamdem Baſilicam commodare ad quemlibet uſum, niſi Eccleſiarum Baſilicæ ſubditarum, aut quibuſcumque perſonis, (iis tantummodo exceptis, quæ de gremio Cleri Baſilicæ ſunt, cum debita tamen circumſpectione) cujuſcumque dignitatis, etiamſi S. R. E. Cardinales exiſtant, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & ſuſpenſionis a portionibus, præter refectionem omnium damnorum, quæ ipſorum culpa Baſilicæ & Sacriſtiæ prædictis obvenerint.

Ad Fabricam quod attinet ſuam Conſtitut. ſupra editam roborat.

§. 29. Quæ vero pertinent ad conſervationem & ornatum Fabricæ ipſius Baſilicæ, quum ea ſeorſim adminiſtrentur a Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ac dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum,

Digitized by Google

eidem Fabricæ præpoſitorum, cujus tamen Congregationis Præfectus, jam uſque ab ipſius Congregationis erectione, idem ſemper dictæ S. R. E. Cardinalis fuiſſe dignoſcitur, qui ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuit; Nos hic de illis agere prætermittemus, ad aliam Nos referentes Apoſtolicam Conſtitutionem, quam nuper, videlicet XVII. Kalendas Decembris elapſi anni ab Incarnatione Dominica MDCCLI. edidimus, & in qua, tum pro judiciali cauſarum curſu, tum pro œconomica rerum ipſius Fabricæ adminiſtratione, nonnulla præſcripſimus, quæ opportuna & utilia fore in Domino judicavimus.

Decreta vetera de Centenaria præſcrip. ejuſque Baſilicæ privilegiis probat, & innovat.

§ 30. Ut autem ſæpedictæ Baſilicæ jura, dominia, & proprietates, quantum fieri poterit, perpetuo illæſa permaneant; quo jam a pluribus aliis Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, & præſertim ab Innocentio III., & Gregorio IX. in eorum litteris anno MCCV. & MCCXXVIII. reſpective datis, generaliter cautum eſſe dignoſcitur, ut ſcilicet, quemadmodum contra Romanam Eccleſiam, ſecundum Conſtitutiones Canonicas, & legitimas Sanctiones, nonniſi centenaria currit præſcriptio, ita etiam Vaticanæ Baſilicæ juribus, & poſſeſſionibus quibuſcumque, minoris temporis præſcriptio non officiat, idipſum Nos quoque præſentium tenore generaliter, & quoad omnia & ſingula prædictæ Baſilicæ jura, dominia, proprietates, & poſſeſſiones, ſtatuimus & innovamus; Confirmantes providas Sanctiones Prædeceſſorum pariter noſtrorum Clementis Papæ VII. in ipſius Chirographi Schedula ejuſdem manu ſignata, & Sixti Papæ V. in ipſius litteris Apoſtolicis ſub datum V. Kalendas octobris anno MDLXXXIX. latius expreſſas, quibus ejuſdem Baſilicæ jura tam quoad hujuſmodi præſcriptiones, quam ſuper probationum in controverſis caſibus conficiendarum onere, ipſiuſque Baſilicæ librorum auctoritate, non obſtantibus contrariis forſan municipalium ſtatutorum, etiam almæ Urbis, vel juris etiam communis diſpoſitionibus, clarius atque diſtinctius ſtatuerunt.

Locationes etiam in emphyt. citra novem. abſque Apoſtolico beneplac. fieri permittit.

§. 31. Locationes vero domorum, poſſeſſionum, vinearum, caſalium, aliorumque bonorum Menſæ & Baſilicæ prædictæ, quæ locari ſolita ſunt, aut in emphyteuſim concedi, in caſibus a jure permiſſis, & quoties id expedire cenſeatur, ab ipſius Baſilicæ Capitulo quandocumque, & abſque alia Sedis Apoſtolicæ licentia, pro juſto pretio fieri, & reſpective renovari poſſe concedimus, etiam ad longum tempus ultra triennium, non tamen ultra novennium, & dummodo hujuſmodi pretii, ſeu annuæ reſponſionis ſolutio ultra ſex menſes anticipatæ non ſint; & ſervatis legibus, quæ circa hujuſmodi locationes plurium Prædeceſſorum noſtrorum ordinationibus, præſertim vero in Apoſtolicis litteris felicis memoriæ Clementis Papæ VIII. die XXIII. Aprilis anni MDXCVI. emanatis præſcriptæ reperiuntur.

Privilegia Sixti V. & Urb. III. derogantia Statuta Urbis de relocationibus inſtaurat.

§. 32. Inhærentes quoque præcitatis Clementis Papæ VIII., aliiſque Urbani etiam VIII. die XXIV. Sept. anni MDCXXIX. expeditis litteris, nec non antiquioribus Sixti Papæ V. Kalendis Junii anno MDLXXXIX. datis, volumus atque decernimus, prædictum Capitulum atque Canonicos, nunquam, nulloque prætextu, aut actione etiam in jure fundata, cogi poſſe ad relocandum eiſdem perſonis, aut priorum locatorum, vel emphyteutarum filiis aut deſcendentibus, ſive pro eodem, ſive pro alio etiam uberiori canone, cenſu, aut reſponſione, quoſcumque fundos, domos, poſſeſſiones, vineas, caſalia, aliaque bona ubicumque locorum & gentium, etiam in Alma Urbe, ejuſque Districtu exiſtentia, & ſive ad Baſilicam ipſam, ejuſque Capituli Menſam, aut Sacriſtiam, ſive ad Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Beneficia, Cappellas, & Loca Pia eidem Baſilicæ annexa, ſubjecta, aut incorporata pertineant, quæque, cum alias ad longum tempus locata fuerint, aut in emphyteuſim legitime conceſſa, poſtmodum ad Baſilicam ipſam, vel lapſu temporis, vel linea finita, vel alio quovis titulo, occaſione, vel cauſa, devolvi contingat; ſed ipſis Capitulo & Canonicis licitum eſſe præmiſſa omnia ubicumque ſita, eorumque redditus & proventus, eidem Baſilicæ, ac eorum Menſæ Capitulari ſeu prædictis Sacriſtiæ, vel Eccleſiis, aut Cappellis, aliiſque ſuperius expreſſis, reſpective unire, ammenſare, & incorporare, vel etiam aliis quibuſcumque pro convenienti pretio, ſeu canone, aut reſponſione, ſervatis alias de jure ſervandis, locare, arrendare, aut in emphyteuſim concedere; non obſtantibus, quatenus præſentibus adverſentur, Almæ Urbis prædictæ aliarumque civitatum, locorum, atque regionum, etiam con-

Et quidem pro quibuſlibet bonis Baſilicæ ubicumque ſitis, nulla Veterum Conductorum ratione habita.

firma-

Digitized by Google

firmatione Apoſtolica, vel alia quacumque firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, & conceſſionibus Apoſtolicis quibuſcumque, etiam neceſſario exprimendis, quibus in hac parte, inhærentes prædictorum Prædeceſſorum veſtigiis, expreſſe derogamus.

§. 33. Caducitates autem, ſive devolutiones domuum, prædiorum, vinearum, aliorumque bonorum ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ, ſive jam nunc ipſius favore, ob non ſolutos Canones, aliaſve debitas præſtationes intra ſtatuti temporis ſpatium, ſeu ob non adimpleta onera præſcripta, ob deteriorationem fundi, vel ob non factam directi dominii recognitionem, ac non petitam obtentamque debitis conventis temporibus renovationem, aliiſve de cauſis hujuſmodi, apertas & purificatas, ſive in poſterum quandocumque aperiendas & purificandas, etiamſi declaratæ & acceptatæ fuerint, dummodo actualis rei emphyteuticæ poſſeſſio, prævio decreto Judicis, per Capitulum, ejuſve nomine, apprehenſa non fuerit, ab eodem Capitulo remitti & condonari poſſe concedimus, abſque alio Sedis Apoſtolicæ beneplacito: non alias tamen, quam juxta tenorem Conſtitutionis Clementis Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri prædicti ſub die XXII. Aprilis anni Dom. MDXCVI. editæ, nimirum per expreſſum ipſius Capituli actum atque conſenſum; itaut per ſolam receptionem Canonum, patientiam, vel tolerantiam diuturnæ poſſeſſionis, aut alias, quam per expreſſum actum atque conſenſum hujuſmodi, nunquam eidem Capitulo præjudicium ullum inferri poſſit, aut illatum eſſe cenſeatur, quominus caducitates ipſas ſeu devolutiones quandocumque declarare valeat, & acceptare. Ubi vero ſemel declaratis & acceptatis hujuſmodi caducitatibus, ſive devolutionibus, ipſa actualis rei emphyteuticæ poſſeſſio per Capitulum, ejuſve nomine, ut ſupra, apprehenſa fuerit, nolumus eaſdem caducitates, ſeu devolutiones ab eodem Capitulo, abſque novo noſtro & Sedis Apoſtolicæ beneplacito, non ſine previa cognitione evidentis ipſius Baſilicæ utilitatis concedendo, remitti aut condonari poſſe; nullaſque & irritas fore decernimus hujuſmodi remiſſiones & condonationes, ſi quas forte contra hujus noſtræ ordinationis tenorem concedi contingat.

Caducitates remitti poſſe conceditur a Capitulo.

Modo actualem rei emphyteuticæ poſſeſſionem non inierit.

Et id fiat per expreſſum Capituli actum & conſenſum.

§. 34 Quia vero quæcumque ad bonorum Eccleſiæ conſervationem, externumque ipſius decus pertinent, eo præcipue diriguntur, ut ſpiritualis Dei cultus, omniumque in eadem Eccleſia miniſtrantium fervor & aſſiduitas nutriatur & augeatur; ideo omnes & ſingulos Divinis ſervitiis in ea addictos hortamur atque monemus, ut debita aſſiduitate ac novo ſemper devotionis ſtudio præſcripta ſibi munia implere non prætermittant; ſacraque omnia officia in eodem, quo maxime decet, ordine, decore, ac reverentia peragentes (ut Prædeceſſorum noſtrorum Eugenii III., Alexandri III., & Clementis etiam III. verbis utamur) *prædictam B. Petri Eccleſiam obſequio debito venerentur, ut Dei Fideles Apoſtolorum Limina devotione debita viſitantes, locum ipſum in majori devotione & veneratione ſemper habeant.* Præterea publicam erga auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum venerationem & cultum augere cupientes, dum præſertim fidelium adorationi, diviſis per ſingulas Urbis Eccleſias XL. horarum ſpatiis exponitur, volumus, ut in Proceſſionibus, quæ pro hujuſmodi expoſitione SS. Sacramenti in eadem Baſilica tribus vicibus quolibet anno, totidem vero pro ejuſdem repoſitione celebrantur, omnes in poſterum Canonici, Beneficiati, & Clerici devote intereſſe debeant; ita ut abſentes mulctentur amiſſione diſtributionum, ad modum unius ſervitii communis, vulgo de *Menſa* nuncupati. Verum e contra eoſdem in poſterum abſolvimus ab extraordinariis ſervitiis, quæ hactenus tempore Adventus totidem fere diebus a ſingulis præſtari conſueverant, ita ut diebus ferialibus Adventus prædicti, præter eos, qui ſecundum conſuetam per annum hebdomadarum diviſionem Choro intereſſe debent, nullus alius aut Miſſæ Conventuali, aut Veſperis adeſſe compellatur; non obſtantibus Decretis & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ejuſdemque Baſilicæ ſtatutis & conſuetudinibus, quibus in hac parte expreſſe derogamus.

Quædam circa ſervitium Chori opportune diſponit.

Expoſit. & repoſit. SS. Sacr. pro 40. horis ter quotannis vult omnes intereſſe.

Ab extraordinario ſervitio Chori tempore Adventus eximit Capitulum, & Clerum.

§. 35. Reductiones autem onerum, Anniverſariorum, & ſervitiorum communium, tam eam, quæ olim anno MDLXXXIX. a fel. rec. Prædeceſſore noſtro Syxto Papa V. per ſupradictas ipſius litteras Apoſtolicas incipientes: *Tum pro noſtro*, ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ Capitulo, & Clero conceſſa fuit, quam quæ poſtmodum anno

Reductiones onerum tam a Sixto V., quam a Sac. Conc.

Digitized by Google

Concil. 1721. conceſſas roborat, & confirmat.

anno MDCCXXI. a Congregatione tunc exiſtentium S. R. E. Card. Concilii Tridentini interpretationi & executioni auctoritate Apoſtolica præpoſitorum, quo tempore Nos ipſi ejuſdem Congregationis Secretarii munere fungebamur, prævia matura eorumdem onerum cognitione, & diſcuſſione cauſarum pro hujuſmodi reductione obtinenda deductarum, indulta fuit, præſentium quoque litterarum ſerie, & auctoritate Apoſtolica, approbamus, & confirmamus, cum omnibus conditionibus & legibus tam in dicta Sixti V. Conſtitutione, quam in Decreto præfatæ Cardinalium Congregationis die XX. Decembris anni prædictis, adjectis atque præſcriptis. Ac etiam juxta Decretum alias anno MDCLXXXVI. ex Apoſtolica fel. rec. Innocentii Papæ XI. Prædeceſſoris quoque noſtri auctoritate, tunc exiſtente ipſius Baſilicæ Archipresbytero, conditum, ejuſdem Baſilicæ Capitulo & Clero facultatem concedimus & indulgemus, ut anniverſarias Exequias pro Animabus quorumcumque Fidelium Defunctorum in dicta Baſilica celebrandas, exceptis illis, quibus certa dies a Benefactoribus, ſeu Teſtatoribus ſub pœna caducitatis aſſignata reperitur, in Feriam II. cujuslibet hebdomadæ per annum, ſeu in diem Sabbati in Quadrageſima, quibus videlicet ordinaria Capitularis congregatio haberi conſuevit, anticipando transferre, & in diebus hujuſmodi, etiamſi officium ſub ritu duplici fiat, celebrare libere & licite poſſint, & valeant.

Decretum Innoc. XI. de celebrandis Anniverſariis in diebus Congregationibus Capitularibus aſſignatis, inſtaurat.

De novis onerib. in poſterum recipiendis decernit.

§. 36. Ne vero nova deinceps onera a Capitulo prædicto facile acceptentur, quibus idem ſupra vires iterum prægravari contingat; volumus atque decernimus, nulla in poſterum hujuſmodi Anniverſariorum, aut Communium onera acceptari poſſe, aut debere niſi in Capitulis, quibus præcedat intimatio per Schedulam ad unumquemque Canonicum tranſmittendam, in qua deſcribatur res, de qua erit agendum; & niſi iiſdem Capitulis viginti ſaltem Canonici interſint, quorum duæ ex tribus partibus pro acceptatione ſuffragium ferant; ac demum acceptationes hujuſmodi nullam vim habere ſtatuimus, niſi ab ejuſdem Baſilicæ pro tempore Archipresbytero approbentur, quemadmodum in Decreto a prædicta Congregatione Concilii anno MDCCXX. edito, provide ſtatutum reperitur.

Indultum antiquum de Confeſſario eligendo cum facultatibus &c. Capitulo & Clero innovat.

§. 37. Indultum vero ſeu privilegium alias præfatis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, per fel. rec. Sixtum Papam IV. noſtrum itidem Prædeceſſorem conceſſum, & a recol. pariter mem. Clemente Papa VIII. in præcitatis ipſius litteris die XX. Aprilis anni MDXCVI. datis expreſſe approbatum & confirmatum, iterum auctoritate noſtra innovamus, atque concedimus, ut ipſi, & quilibet eorum, quemcumque Presbyterum Confeſſarium tam Sæcularem, quam cujuſvis Ordinis & Inſtituti Regularem, ex approbatis ab actualibus Ordinariis locorum, in quibus eorum Sacramentales Confeſſiones excipient, eligere poſſint, qui eorumdem Confeſſionibus hujuſmodi auditis, & ſalutari pœnitentia eiſdem injuncta, aliiſque de jure injungendis, ipſos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſeu inflictis, & per eos incurſis, & quibus eoſdem etiam auctoritate Apoſtolica illaqueari contigerit, etiamſi abſolutio Nobis & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus, ſpecialiter vel generaliter reſervata exiſtat, & a quibuſcumque eorum peccatis, criminibus, ac delictis quantumcumque gravibus & enormibus, & quidem a contentis in litteris die Cœnæ Domini publicari conſuetis, ſemel tantum in vita, nec non in mortis articulo; in reliquis vero Nobis & Sedi Apoſtolicæ quomodocumque, reſervatis ſemel in anno, in foro conſcientiæ tantum, & ſine alicujus præjudicio, auctoritate Apoſtolica per has litteras perpetuo tributa, valeat abſolvere.

Uſum Cappæ concedit Capitulo & Clero in Eccleſiis Filialibus, & circa eas.

§. 38. Ut autem ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ Capitulum, & Clerus, etiam in his, quæ ad ipſorum decus & ornamenta pertinent, noſtram ſibi liberalitatem ſentiant adfuiſſe, concedimus & indulgemus, ut in poſterum in omnibus Eccleſiaſticis functionibus, quas intra Eccleſias ejuſdem Baſilicæ filias celebrari, atque etiam in Proceſſionibus, quas circa hujuſmodi Eccleſiarum ambitum fieri contigerit, conſueto juxta temporum vices habitu Chorali uti poſſint & valeant; itaut æſtivo tempore Canonici quidem Rocchettis & Superpelliceis, reliqui vero Superpelliceis dumtaxat amicti; hiemali autem tempore, conſuetis juxta eorum Ordines Cappis reſpe-

Digitized by Google

reſpectivo induti, prædictis Functionibus & Proceſſionibus aſſiſtere valeant & interesse. Utque prædictorum veſtium, aliorumque conſuetorum, etiam honoris, & Patriarchalis ejuſdem Baſilicæ dignitatis Inſignium delatio & uſus, ex parte aliorum quorumcumque, etiam ſpecialem mentionem & expreſſionem requirentium, eiſdem Capitulo & Clero nullo unquam tempore, nulloque prætextu inhiberi, ſeu impugnari poſſint aut valeant, eiſdem auctoritate & tenore, etiam perpetuo ſtatuimus & decernimus. Præterea ut prædicti Canonici, qui ex Apoſtolicis Prædeceſſorum noſtrum privilegiis & conceſſionibus, inter Romani Pontificis & Sedis Apoſtolicæ Notarios, ac etiam Cappellanos & Familiares, ac continuos Commenſales adjecti & connumerati eſſe dignoſcuntur, ſicut etiam ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteri Vicarius pro tempore exiſtens, non ſolum intra Vaticanam Baſilicam, ejuſque Cappellas & Eccleſias ipſi ſubjectas, ſed etiam in quibuslibet Urbis & extra Urbem, tam Sæcularium, quam Regularium Eccleſiis, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrantes, Candelabrum capulo inſtructum vulgo *Bugia*, & alias Palmatoria nuncupatum, adhibere poſſint, atque hujuſmodi honor & aſſiſtentia eiſdem a nemine denegari valeat aut impugnari, decernimus etiam, atque ſtatuimus.

Alia conſueta honoris inſignia aſſerit.

Bugiæ uſum Canonicis, ut Protonotariis permiſſam, & in Baſilica conſuetum, ad omnes Eccleſias intra & extra Urbem expreſſe extendit.

§. 39. Denique jura, facultates, & juriſdictiones Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis dictæ Baſilicæ competentia, circa Collationem Beneficiorum Eccleſiaſticorum cujuſcumque generis, cum cura & ſine cura, nec non circa adminiſtrationem Eccleſiarum Parochialium, Monaſteriorum, Prioratuum, Abbatiarum, aliarumque eidem Baſilicæ unitarum, ſive ſubjectarum, aſſerere, confirmare, & reſpective declarare, atque ampliare decrevimus. Itaque collationem omnium & ſingulorum tam perpetuorum Beneficiorum ſimplicium, quæ in prædicta Baſilica exiſtunt, & Beneficiatus, atque Clericatus Beneficiati appellantur, ſive ea a Nicolao III., aut Bonifacio VIII., vel Sixto IV. Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, ſive ab aliis quibuſcumque, inſtituta, recta, atque fundata ſint, quam aliorum a Monaſteriis, Abbatiis, & Prioratibus inferius commemorandis dependentium, nec non & aliorum quorumlibet, quæ hactenus Archipresbyter, & Capitulum conferre conſueverunt; ac in eis inſtituendi, ſeu reſpective ad ea nominandi & præſentandi jura, quibus ad hunc diem gaviſi ſunt, eidem Archipresbytero, ejuſque in Archipresbyteratu Succeſſoribus, nec non prædictæ Baſilicæ Capitulo, & Canonicis perpetuo competere volumus, atque decernimus. Veterem quoque conſuetudinem, tam circa diviſionem Hebdomadarum, quibus idem Archipresbyter, ejuſque Succeſſores, & reſpective Capitulum & Canonici prædicti, eadem Beneficia pro tempore vacantia alternatim & per turnum conferre debebunt, quam circa formam expediendi litteras hujuſmodi Collationum & Proviſionum, præſentium tenore approbamus & confirmamus, ac perpetuo obſervari volumus & jubemus; ſalvo tamen noſtro & Datariæ Apoſtolicæ jure, quoad collationes eorum Beneficiorum, quæ ex perſona alicujus ea obtinentis, uni vel pluribus reſpective affectionibus & reſervationibus Apoſtolicis obnoxia, quomodolibet vacare contingat.

Jus conferendi omnia Beneficia Archipresb. & Canonicis confirmat.

Veterem conſuetudinem tam turni quam expeditionum probat.

§. 40. Animarum autem cura, quæ olim in ipſa Vaticana Baſilica ab uno ex illius Canonicis, cum aliquot Presbyterorum adjutorum auxilio, exercebatur, nunc & ab antiquo jam tempore ad unum Presbyterum, perpetuum in ea Vicarium, pertinere dignoſcitur, ex provida inſtitutione, ac lege Sancti Pii Papæ V. Prædeceſſoris noſtri, qui per ſuam Schedulam Motus proprii, apud Sanctum Petrum Nonis Novembris Pontificatus ſui anno ſexto propria manu ſignatam, inter alias perpetuas Vicarias in pluribus ibidem enunciatis almæ Urbis Baſilicis & Collegiatis, aliiſque ejuſdem Urbis Eccleſiis erectas & conſtitutas, unam quoque hujuſmodi Vicariam in ipſa Principis Apoſtolorum Baſilicam erexit & inſtituit, ab uno Presbytero ſæculari, perpetuo, ut præfertur, in ea Vicario adminiſtrandam; qui quidem Vicarius ad nominationem Capituli dictæ Baſilicæ (quæ nominatio fieret de aliquo ex approbatis a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, prævio examine coram Examinatoribus ad id in ipſa Urbe deputatis) per eumdem Cardinalem Vicarium inſtituendus & deputandus, ac per ipſius Baſilicæ Archipresbyterum, ſeu ejuſdem Vicarium, vel unum aut plures ipſiuſmet Baſilicæ Canonicos, ut moris

Cura animarum adnexa Baſilicæ hodie Vicario perpetuo commiſſa ex S. Pii V. decreto.

Forma electionis Vicarii hujuſmodi, ejuſque emolumenta.

eſt,

Digitized by Google

aliaque forſan tunc conſtituta perpetuæ firmitatis robur accipiant, earumdem præſentium vigore, & auctoritate Apoſtolica decernimus & conſtituimus.

S. Blaſii della Pagnotta, & S. Catharinæ de Rota Parochial. Eccl. Vicar. a Capitulo eligendos.

§. 42. Similiter, ut in Parochiali Eccleſia Sancti Blaſii, *della Pagnotta*, vulgo nuncupati, quæ olim Monaſterium ejuſdem Invocationis Ordinis Sancti Benedicti, exiſtebat, ſed a recolendæ memoriæ Eugenio Papa IV. ſimiliter Prædeceſſore noſtro per ſuas Apoſtolicas Litteras datas Florentiæ Anno Domini MCCCCXXXIX. Kalendis Septembris, ſuppreſſum & extinctum, dictæque Baſilicæ ſub certis ibi expreſſis legibus perpetuo unitum & incorporatum fuit, nec non in Eccleſia etiam Parochiali S. Catharinæ *de Rota* nuncupatæ in regione Arenulæ de eadem Urbe, quam uſque a XII. Eccleſiæ ſæculo eidem Vaticanæ Baſilicæ ſubjectam, unitam, & incorporatam fuiſſe, ex Adriani IV. & Urbani III. aliorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum Litteris Apoſtolicis aperte dignoſcitur; ac in quibus poſtmodum Sanctus Pius V. Prædeceſſor prædictus per ſupra enunciatam ſchedulam ſui motus proprii, unam & alteram Vicarias perpetuas erexit & inſtituit; nominatio unius & alterius Vicariorum, ex numero tamen approbatorum, ut præfertur, a dicto Cardinali Urbis Vicario, ad Capitulum & Canonicos prædictos ſpectet, atque pertineat;

Cum annuæ præſtationis & congruæ onere perpetuo decernitur.

cum onere tamen annuæ præſtationis, ſeu congruæ, ſeptuaginta videlicet pro S. Blaſii, ſexaginta vero ſcutorum monetæ Romanæ pro S. Catharinæ Parochialium Eccleſiarum hujuſmodi reſpective Vicariis pro tempore exiſtentibus, alias eorum ſingulis a Capitulo & Canonicis prædictis, vigore publici Inſtrumenti per acta quondam Simonis Tegeroni, dum viveret, Romanæ Curiæ Notarii die 30. Aprilis anni Domini MDLXXI. reſpective aſſignatæ, eiſdem Vicariis in terminis tunc ſtatutis perſolvendæ, & ab eis, præter emolumenta ſtolæ, ratione exercitii curæ animarum eiſdem competentia, percipiendæ, juxta prædictæ ſchedulæ, dictique Inſtrumenti formam, continentiam, & tenorem; perpetuo quoque ſtatuimus, & mandamus.

S. Jacobi a Scoſciacavalli Vicarios ad nutum amovibiles Litteras ſuæ deputationis a Cap. impetrare tenetur.

In Parochiali vero Eccleſia S. Jacobi, quæ *a Scoſciacavalli* vulgo nuncupatur, atque a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris eidem Principis Apoſtolorum Baſilicæ ſubjecta fuit, deputatio Rectoris ad nutum amovibilis pro exercitio Curæ animarum illius Parochianorum, ab eiſdem Capitulo & Canonicis per ipſorum Litteras Patentes, ad nominationem tamen Archiconfraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti in eadem Eccleſia Sancti Jacobi exiſtentis, ejuſdem vero approbatio quoad idoneitatem a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe Vicario fieri debebunt.

Cum aſſignatione fructuum 20. locorum Montium a SS. D. N. ei conceſſorum.

Cumque Nos alias, videlicet 18 Kalendas Januarii anni MDCCXLII. per Noſtras Apoſtolicas Litteras ſub Plumbo editas, ad conſulendum indigentiæ hujuſmodi Vicarii pro exercitio curæ animarum in dicta Eccleſia pro tempore conſtituti, cujus emolumenta, redditus, & proventus nimis exiguos eſſe accepimus, viginti Loca montium Cameralia non vacabilia, tunc diſpoſitioni noſtræ reſervata, Eccleſiæ prædictæ conceſſerimus, quorum integri fructus Primicerio dictæ Archiconfraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti in eadem Eccleſia inſtitutæ, ex numero Canonicorum dictæ Baſilicæ Vaticanæ ſemper eligendo, pro tempore exiſtenti, perſolvi deberent, ad effectum, ut ipſe eoſdem fructus hujuſmodi Vicario Curato pro tempore integre perſolveret, ſeu perſolvi faceret; Nos id præſentium quoque tenore perpetuo confirmamus & obſervari mandamus.

Ratio in prædictorum electione ſervanda decernitur.

§. 43. In eligendis autem præmiſſarum, aliarumque Eccleſiarum Rectoribus, Curatis, ſive Vicariis tam perpetuis, quam ad nutum amovibilibus, quorum electio, nominatio, ac deputatio ad Capitulum & Canonicos prædictos pertinere dignoſcitur, hanc in poſterum formam inconcuſſe ſervari volumus, & præcipimus; ut plenum & generale Capitulum ad hujuſmodi effectum intimetur per ſchedulas, octo ſaltem diebus ante ad ſingulos Canonicos tranſmittendas, in quibus non ſolum res, de qua agendum erit, ſed etiam nomina concurrentium, cum eorumdem qualitatum & requiſitorum, per Canonicos ad id deputatos recognitorum, indicatione exprimantur; ad hoc ut ii, qui in hujuſmodi electionibus ſuffragium ferre debebunt, prædicta interim expendere, ac, ſicuti negotii gravitas poſtulat, mature penſare valeant, ſuaque ſuffragia dirigere, prout ad optimum Eccleſiarum regimen, & animarum utilitatem in Domino judicaverint ſalubriter expedire,

Subjectio eorumdem Parochorum Baſilicæ & Capitulo declaratur, & innovatur.

§. 44. Denique volumus atque jubemus, ut a prædictis Vicariis, & Presbyteris, curam animarum in præmiſſis Parochialibus Eccleſiis pro tempore exercentibus, aliiſque Rectoribus Eccleſiarum ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ filialium, eique ſubjectarum, quæ nunc ſunt, & infraſcripta onera ſubire conſueverunt, nec non earum, quæ in poſterum filias exiſtent, omnia & ſingula debitæ ſubjectionis obſequia erga eamdem Baſilicam, illiuſque Capitulum & Canonicos, perpetuis futuris temporibus reſpective exhibeantur atque præſtentur. Decernentes omnes & ſingulos hujuſmodi Vicarios, Presbyteros, atque Rectores, ad intereſſendum in dicta Baſilica Sacrorum Oleorum & Chriſmatis confectioni ſingulis annis Feria v. in Cœna Domini, & Fontis Baptiſmalis benedictioni tum in Sabbato Sancto, tum in Pervigilio Pentecoſtes, nec non occurrentibus Proceſſionibus atque Functionibus; quemadmodum etiam ad recipiendum ab eadem Baſilica Sacrum Infirmorum Oleum, omnino teneri, atque perpetuo obligatos eſſe & fore. In omnibus vero prædictis, aliiſque Eccleſiis tam Parochialibus, quam non Parochialibus ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ filialibus, ſive alias de ejuſdem Capituli proprietate exiſtentibus, aut a prædicta Vaticana Baſilica quomodolibet dependentibus, & tam in Urbe ejuſque Diſtrictu, quam alibi, & ubicumque regionum & gentium ſitis, etiam ab Ordinariorum quorumlibet juriſdictione minime exemptis, nolumus a quocumque Epiſcopo, aliove Antiſtite, aut Ordinario loci, vel etiam a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, quacumque ex cauſa, Divina Officia interdici poſſe, inconſulto Romano Pontifice, niſi quando generale fuerit Interdictum; confirmantes quoad hoc Innocentii III., & Gregorii IX., in præcitatis ipſorum Litteris, aliorumque Prædeceſſorum noſtrorum Indulta & Privilegia, ac decernentes irritum & inane ſi quid ſecus a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eædem Parochiales, aliæque omnes Eccleſiæ filiales interdicto particulari ſubjici nequeunt, inconſulto Romano Pontifice.

Conſuetudo vetus Baſilicæ communicandi Indulgentias Eccl. Filial. inſtauratur.

§. 45. Adhæc, animo perpendentes, ex præteritorum temporum monumentis conſtare, prædictæ Vaticanæ Baſilicæ Capitulum & Canonicos, Apoſtolicis procul dubio Indultis munitos, Indulgentias, ac peccatorum ſeu pœnarum remiſſiones & relaxationes; aliaſque ſpirituales gratias ex Apoſtolica Romanorum Pontificum liberalitate eidem Baſilicæ, videlicet eamdem viſitantibus, ibique Divinam Majeſtatem orantibus, & venerantibus conceſſas, aliis quoque per Orbem Eccleſiis quoquo modo ſibi unitis, aut ſubjectis, communicare, & ad eas extendere conſueviſſe; & Nos hujuſmodi facultatem, qua etiam Dilecti Filii, tam Capitulum & Canonici Sancti Joannis in Laterano, quam Capitulum etiam & Canonici Sanctæ Mariæ Majoris Patriarchalium Urbis Eccleſiarum ex Apoſtolicis Privilegiis actu vigentibus gaudere dignoſcuntur, prædictorum quoque Vaticanæ Baſilicæ Capituli & Canonicorum favore innovare, ac etiam ex integro præſentium tenore concedere, & elargiri decrevimus. Itaque motu proprio & ex certa ſcientia eiſdem Capitulo & Canonicis quaſcumque Eccleſias, Cappellas, Altaria, Oratoria, Confraternitates, Hoſpitalia, aliaque Pia Loca, tam erecta, quam erigenda, & tam in Locis ipſius Baſilicæ, ac eorumdem Capituli & Canonicorum, quam etiam in aliis Civitatibus & Locis quorumcumque Ordinariorum juriſdictioni ſubjectis exiſtentia, ipſi Vaticanæ Baſilicæ aggregandi, & ad ſpiritualium dumtaxat ejuſdem Baſilicæ Privilegiorum ſocietatem & communicationem admittendi & recipiendi, ita ut in vim hujuſmodi aggregationis & receptionis, infraſcriptarum Indulgentiarum & relaxationum Theſauri ad ipſas Eccleſias, Cappellas, Altaria, aliaque præmiſſa, ex noſtra & Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ampliati & extenſi cenſeantur, amplam & liberam facultatem, ſub infraſcriptis tamen conditionibus, & non alias, præſentium ſerie concedimus, & impertimur. Volumus nimirum, ut in ſingulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujuſmodi Eccleſiis, ſeu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, Hoſpitalibus, aliiſque Locis Piis quomodocumque nuncupatis, hujuſmodi aggregationis & communicationis munere ditare poſſint; dummodo Eccleſia, aut Oratorium ſic aggregandum, ſeu illa Eccleſia, in qua Cappella, vel Altare prædictum exiterit, etiamſi alias eorumdem Capituli & Canonicorum juriſdictioni ſubeſſe dignoſcatur, Eccleſia Conventualis Regularium, aut Monialium non ſit; nec Eccleſia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujuſmodi ulli alteri Eccleſiæ, aut ulli

Jus videlicet aggregandi Eccleſias, Cappellas &c. ſpiritualibus privilegiis Vat. Baſilicæ.

Singulas tamen in ſingulis Civitatibus, Oppidis, & Locis.

Dummodo non ſint Regulares participeſque aggregationis hu-

Digitized by Google

ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, ſeu participationem pro omnibus Chriſtifidelibus Eccleſiam ipſam, ſeu Oratorium viſitantibus obtineat, aggregata ſit, aut ſubjecta; & dummodo Ordinarii Loci expreſſus ad id conſenſus accedat, ejuſdemque Ordinarii teſtimonialibus Litteris hujuſmodi Eccleſiæ, Cappellæ, Altaris, ſeu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii inſtitutum, & Chriſtianæ pietatis & charitatis officia, quæ exercere conſuevit, apud eoſdem Capitulum & Canonicos commendentur. Neque vero per hujuſmodi aggregationes & receptiones, ullum omnino præjudicium, ſeu imminutio eorumdem Ordinariorum jurisdictioni irrogari, vel aliqua eiſdem Eccleſiis, aut Locis Piis, aliiſque præmiſſis exemptio, ſeu dictis Capitulo & Canonicis in eaſdem Eccleſias, vel Loca Pia, aliaque præmiſſa, ſeu in perſonas illarum illorumque regimini, adminiſtrationi, aut ſervitiis deputatas ullum omnino jurisdictionis, & auctoritatis genus acquiri, ſeu reſpective augeri cenſeatur. Facultatem tamen indulgendi, prout alias in certis caſibus ab Apoſtolica Sede benigne indulgeri conſuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Eccleſiis, ſeu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi ſpeciales id circumſtantiæ ſuadeant, hujuſmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi poſſit, Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſitæ per præſentes perpetuo tribuimus & impertimur.

jusmodi ex aliis Eccleſiis, quibus ſubjectæ ſint.

Nullum per id Ordinariis præjudicium inferri declaratur.

S. Congr. Indulg. facultas tribuitur diſpenſendi ſuper numero aggregationum.

§. 46. Nos autem omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui hujuſmodi Eccleſias, Cappellas, Oratoria, ſeu Altaria, eidem Vaticanæ Baſilicæ, ſervatis, ut ſupra, ſervandis, aggregata, in Epiphaniæ Domini Noſtri JESU CHRISTI, ac Dominicæ Pentecoſtes, & Natalis Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Dedicationis ipſius Vaticanæ Baſilicæ diebus Feſtis, a primis veſperis uſque ad occaſum ſolis dierum hujuſmodi, nec non in una ex ſextis feriis menſis Martii, vere pœnitentes & confeſſi, ac ſacra communione refecti devote viſitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, hæreſum extirpatione, & Chriſtianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus & impertimur. Iis vero, qui in Natalitiis Sanctorum Apoſtolorum, Andreæ germani Fratris ejuſdem Beati Petri, nec non Simonis & Judæ, quorum corpora in dicta Vaticana Baſilica requieſcunt, & in utraque Cathedra, nec non in die Octava Natalis ejuſdem Beati Petri, ac in Feſto ipſius Vinculorum, item in Commemoratione Sancti Pauli Apoſtoli, & in ejuſdem Converſione, ac in Feſto Sancti Marci Evangeliſtæ, necnon in reliquis ſextis feriis menſis Martii, quibus nimirum ad ſacra Dominicæ Paſſionis monumenta, quæ in dicta Baſilica aſſervantur, pie veneranda totius Urbis devotio concurrit, vere pœnitentes & Confeſſi præmiſſa peregerint, VII. Annos & totidem Quadragenas. Qui autem illas & illa a die Feſto Aſcenſionis Domini Noſtri JESU CHRISTI uſque ad Kalendas Auguſti, quo tempore ipſa Vaticana Baſilica, in honorem SS. Martyrum, quorum corpora magno numero in ea condita ſunt, aſſiduo Chriſtifidelium concurſu frequentatur, vere pœnitentes, & cum propoſito ſaltem confitendi, viſitaverint, ibique, ut ſupra, oraverint, ſingulis diebus, quibus id egerint, quatuor annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem ſingulis anni diebus, centum dies de injunctis eis, ſeu alias debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

Dies enumerat queis Indulg. plenar. ſic aggregatis largitur.

Item quibus ſeptem annos, ac totidem quadragenas.

Ab Aſcenſione ad Kal. Aug. quotidianam quatuor annor. & tot. quadrag.

Cæteris omni diebus centum dies.

§. 47. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ in Miſſali Romano deſcriptis, nimirum Dominica III. Adventus, omnibus Sabbatis quatuor Temporum, in Epiphania Domini, Dominica Quinquageſimæ, Dominica Paſſionis, Feria II. Reſurrectionis Domini, in Feſto Sancti Marci Evangeliſtæ, Feria IV. Rogationum, in Feſto Aſcenſionis Domini Noſtri JESU CHRISTI, ac Dominica Pentecoſtes, aliquam ex dictis Eccleſiis, ſeu Cappellis, aliiſque ſuperius expreſſis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & confeſſionis propoſito viſitaverint,

Similiter concedit Indulg. Stat. Baſilicæ.

X 2

rint, ibique, ut præſertur, oraverint, Indulgentias Stationales, quas viſitantes dictam Vaticanam Baſilicam iiſdem diebus conſequuntur, qui vero duodecim vicibus in quolibet anno, totidem nempe diebus ab Ordinario loci ſemel tantum deſignandis, ſeptem Altaria in qualibet ex dictis aggregatis Eccleſiis ab Ordinario ſimiliter deſignanda, ut præſertur, diſpoſiti, ac Deum orantes, viſitavreint, eaſdem quoque Indulgentias, quæ viſitantibus ſeptem deſignata Altaria in eadem Baſilica exiſtentia conceſſæ ſunt, ipſi quoque, perinde ac ſi Baſilicam ipſam, ſeu reſpective Altaria hujuſmodi in ea ſita perſonaliter viſitarent, conſequi poſſint & valeant, ſimiliter concedimus & indulgemus.

Nec non ſeptem Altarium XII. vicibus in anno.

§. 48. Volumus autem, ut hujuſmodi Indulgentiæ & gratiæ ſpirituales dictis aggregatis ſeu aggregandis Eccleſiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Hoſpitalibus, Confraternitatibus, & Locis Piis, ab iiſdem Capitulo & Canonicis nominatim, & cum expreſſa mentione facultatis ſibi per præſentes a Nobis impertitæ, aliiſque ſervatis, quæ in Apoſtolica Conſtitutione felicis recordationis Prædeceſſoris noſtri Clem. Papæ VIII. die VII. Sept. anni Domini MDCIV. edita, quæ incipit: *Quæcumque a Sede Apoſtolica*, præſertim circa gratuitam Litterarum expeditionem, iiſque etiam quæ in Decretis a dicta Congregatione Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſita die VI. Martii anni MDCVIII. & die X. Aprilis anni MDCCXX. editis ſtatuta ſunt, & non aliter, communicari poſſint & valeant. Ab illarum vero, eorumque Rectoribus, Adminiſtratoribus, Officialibus, & Miniſtris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, necnon Eleemoſynarum receptione, & erogatione, aliæ ſimiliter leges in Trid. Conc. Decretis, & in ſupradictis Clem. VIII. Litteris, aliiſque Romanorum Pontificum, & Apoſtolicæ Sedis Conſtitut. atque Decr. præſcriptæ, ſub pœnis ibidem adverſus tranſgreſſores reſpective ſtatutis, inviolabiliter ſerventur, & impleantur.

Præſcribit Capitulo rationem prædictas Indulgentiis communicandi.

§. 49. Reliquas vero Indulgentias, & gratias ſpirituales, tam pro vivis, quam pro defunctis, quæ a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, aliiſque ad id facultatem habentibus, ipſi Vaticanæ Baſilicæ, ejuſque Altaribus, & Cappellis, variis temporibus conceſſæ fuerunt, & ibidem ad hunc diem proponi conſueverunt; ac ſignanter quotidianam ſeptem deſignatorum Altarium ejuſdem Baſilicæ, necnon alteram etiam quotidianam ſeptem ann. & totidem quadragenarum, a ſæpedicto Urb. VIII. Prædeceſſore per ſuas litteras in forma Brevis die 15. Nov. anni MDCXXX. aliamque pariter quotidianam Plenariam a recol. mem. Deceſſore noſtro Clem. Papa XII. per ſimiles ſuas litteras die 22. Febr. an. 1738. eamdem Baſilicam devote viſitantibus, ibique Divinam Majeſtatem venerantibus, & orantibus, ſua certis modo & forma, conceſſas & elargitas, Nos earumdem præſentium tenore perpetuo approbamus, & confirmamus, ac etiam de novo ſub eadem forma concedimus, & elargimur.

Ratas habet & confirmat omnes Indulgentias Baſilicæ.

§. 50. Quod vero ſpectat ad præmemorata Monaſteria, Abbatias, ſive Prioratus nuncupata, quæ dudum a diverſis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris eidem Baſilicæ unita, incorporata, atque ſubjecta fuerunt; poſtquam, ut accepimus, piæ mem. Nicolaus Papa V. anno Domini MDCLIII. Monaſterium, Abbatiam nuncupatum, S. Martini *de Valle*, ſeu *de Fara*, Ordinis S. Benedicti, nullius Diœceſis, Provinciæ Theatin. olim commendari ſolitum, prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari; cum dependentiis, annexis & connexis ſuis univerſis, omnibuſque Eccleſiis eidem Monaſterio ſubjectis, perpetuo univerat, annexerat, & incorporaverat, ipſique Capitulum & Canonici Ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem tam in Clerum, quam in populum illius Territorii exercere conſueverant, cum olim exiſtens Archiepiſcopus Theatin. tam Monaſterium prædictum aliaſque Eccleſias ab illo dependentes, quam etiam aliud Monaſterium, Abbatiam quoque nuncupatum, S. Salvatoris *de Majella* ejuſdem Provinciæ Theatin. a recol. pariter mem. Julio Papa III. etiam noſtro Prædeceſſore, an. Dom. MDXLIV. prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari, ſimiliter incorporatum & appropriatum, aliudque ipſius membrum, Monaſterium videlicet, Abbatiam pariter nuncupatum, Sancti Barbati *de Pollutro*, ejuſdem Provinciæ Theatin.

Jura Capituli in Monaſteria, ſeu Abbatias unitas S. Martini de Fara.

S. Salvatoris de Majella.

quod

Digitized by Google

quod piæ mem. Gregorius Papa XIII. anno Dom. MDLXXXII. ejuſdem Baſilicæ Sacrario univerat & incorporaverat, viſitare contenderet, orta lite & cauſa inter prædictum Archiepiſcopum ex una, & tunc exiſtentes Capitulum & Canonicos ipſius Baſilicæ ex altera partibus, eaque in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio introducta, diuque agitata, ſed adhuc indeciſa pendente, Archiepiſcopus, & Capitulum prædicti ad certam honeſtam inter ſe devenerunt concordiam, a prædicto Urbano Prædeceſſore anno MDCXXXVII. per ſuas Apoſtolicas litteras, in forma ſpecifica, approbatam, per quam, inter alia, conventum, & declaratum fuit, dictum Monaſterium S. Martini *de Valle*, ſeu *de Fara* nuncupatum, ac Terram, totumque, & integrum ejus Territorium, a Diœceſi Theatina penitus & omnino diviſa, diſtincta, & ſeparata, ac a quibuſcumque viſitationibus, correctionibus, ſuperioritate, ac omnimoda juriſdictione pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Theatini, prorſus libera, exempta, & immunia eſſe & cenſeri debere, ipſumque Monaſterium S. Martini cum ejus Territorio hujuſmodi, nullius Diœceſis prædictæ Provinciæ Theatinæ, Sedique Apoſtolicæ immediate ſubjectum exiſtere, ac perpetuo fore eiſdem Capitulo & Canonicis in Monaſterium prædictum, ejuſque Territorium, Eccleſias, atque perſonas ipſi ſubjectas, plenam & totalem competere juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem, Epiſcopalem, ſeu quaſi, cum omnibus, & ſingulis prærogativis, privilegiis, & indultis, quæ de jure, uſu, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet, etiam cuicumque Monaſterio, vel Eccleſiæ, quæ nullius ſit Diœceſis, competunt, aut competere poſſunt, vel quæ Rominis pro tempore Pontificibus & Sedi Apoſtolicæ prædictæ, eidem Baſilicæ & Capitulo concedere placuiſſet; adjectis nonnullis conditionibus ibidem latius expreſſis.

S. Barbati de Follutro

Per Concordiam initam cum Arch. Theatino ſtabilita.

Ut nempe Abbatia S. Martini nullius diœceſis in plena Cap. juriſdiction. exiſteret.

At viceverſa Capitulum & Canonici prædicti omnem & quamcumque juriſdictionem ipſis in aliud præfatum Monaſterium Sancti Salvatoris *de Majella*, & quinque Parochiales Eccleſias in dicta Concordia nominatim enunciatas, & a Monaſterio prædicto S. Salvatoris dependentes, illarumque Rectores, & Curatos, ac Vaſſallos, & homines Parochianos, quomodolibet competentem, ſeu per eos prætenſam, eidem tunc exiſtenti Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis perpetuo conceſſerunt, & renunciarunt; & reſervata tamen ſibi, ſuiſque Succeſſoribus, proprietate & directo dominio dictarum Parochialium Eccleſiarum, nec non ipſarum collatione; itaut quoties & quocumque modo aliquam ex ipſis vacare contingeret; illius collatio & proviſio ad Capitulum Baſilicæ prædictæ, approbatio vero perſonarum eiſdem Parochialibus Eccleſiis præficiendarum, quoad idoneitatem, ad Archiepiſcopum Theatinum pro tempore exiſtentem, abſque tamen concurſu, reſpective ſpectaret; verum durante vacatione alicujus ex prædictis Eccleſiis Parochialibus, Œconomi deputatio ab Archiepiſcopo, & ad ipſius arbitrium & electionem facienda eſſet; declaratio autem proviſionis, ſeu mercedis Œconomo hujuſmodi præſtandæ, a Capitulo prædicto dumtaxat fieri deberet; ac reſervata pariter eiſdem Capitulo & Canonicis libera collatione & proviſione quorumcumque ſimplicium Beneficiorum, ratione utriuſque præfati Monaſterii, ad ipſius Capituli collationem alias pertinentium, quæ pro tempore vacare contingeret.

Et Abbatia S. Salvatoris de Majella ad Archiep. juriſdiction. ſpectaret.

Collatione quinque Paroch. Eccleſiar. cum approbat. Archiep. & ſimplicium omnium Beneficior. libera, reſervata Capitulo.

Præterea ſicuti conventum fuit, ut liceret Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis, exigere a prædictis Eccleſiis, quarum juriſdictio ipſis ceſſa & renunciata fuerat; & ab earum Rectoribus, ſeu Vicariis, ea omnia, quæ ratione Seminarii, vel alio quocumque titulo exigere conſueverunt, ita Capitulo & Canonicis præfatis expreſſe præſervatum fuit jus percipiendi & exigendi ab iiſdem Eccleſiis, ex ſe, & abſque ullo Archiepiſcopi prædicti miniſterio, ſed manu regia, prout antea conſueverant, omnes Canones, aliaſque ſolitas & debitas præſtationes: necnon eaſdem Eccleſias, quoties opus fuiſſet, viſitandi, ſeu viſitari faciendi per ſuos Commiſſarios. Ac demum omnia bona & res cujuſcumque generis, etiam canones, ſeu livelli, & reſponſiones annuæ, ad dictum Capitulum ratione ejuſdem Monaſterii S. Salvatoris *de Majella*, ubique locorum in ipſa Diœceſi & Provincia Theatina, quomodolibet ſpectantia & pertinentia, illorumque poſſeſſio, dominium, & totalis adminiſtratio, cura, & gubernium, eiſdem Capitulo & Canonicis reſervata fuerunt; atque omnium & quorumcumque fructuum perceptio, libera, immunis, & perpetuo exempta

Conſuetar. Collectarum libera exactio ad Archiep. Canonum vero &c. ad Capitulum pertinere.

pta

pta ab ipſo Archiepiſcopo, & a quibuſcumque taxis, contributionibus, & impoſitionibus tam ordinariis, quam extraordinariis, per Archiepiſcopum aut Capitulum Theatinum, quocumque titulo, etiam Cathedratici, & Procurationis, vel alia quantumvis magis pia & favorabili cauſa, etiam privilegiata & privilegiatiſſima, quomodolibet & quandocumque imponendis, iiſdem modo & forma, quibus præfatum Monaſterium Sancti Martini, illiuſque Territorium & bona, a præmiſſis omnibus exempta erant, & immunia; & alias prout in dicta Concordia, & Inſtrumento, ſeu ſcripturis publicis ſuper illa confecturis, vel confectis, memoratiſque Urbani Prædeceſſoris prædicti Litteris, plenius continetur. Quocirca Nos inviolabili Concordiæ ejuſmodi ſubſiſtentiæ magis magiſque conſulere cupientes, ejuſdemque Urbani Prædeceſſoris veſtigiis inhærentes, Concordiam ipſam oovo Apoſtolicæ noſtræ approbationis, & confirmationis munimine roboramus; atque omnia & ſingula in illa, ut præfertur, conventa, pacta, & declarata firma ſemper & illæſa omnino manere, ac plenarium & integrum effectum, executionem, & obſervantiam, perpetuis futuris temporibus, habere volumus & obtinere.

Hujuſmodi Concordia Apoſtol. auctorit. in perpetuum confirmatur.

Item conſuetudo Dimiſſoriales concedendi pro Ordinationib. in Abb. S. Martini.

§. 51. Ioſuper cum Capitulum, & Canonici prædicti, in antiqua & pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi, facultatis concedendi Dimiſſoriales litteras perſonis eorum juriſdictioni, ratione dicti Monaſterii S. Martini *de Fara*, ſubditis, ſint & eſſe reperiantur, quamvis præter antiquam hujuſmodi poſſeſſionem, facultas prædicta nulli Apoſtolico privilegio expreſſe ſuffulta appareat; æquum proinde arbitrantes, ut ipſi a quibuſcumque moleſtiis io poſterum ſuper hoc forſitan quaodocumque, aut a quibuslibet ioferendis penitus eximantur, dictæque facultatis firmitati pleoius & uberius conſultum ſit, eiſdem Capitulo & Canonicis, ut ipſi ſubditis dicti Monaſterii S. Martini *de Fara* nullius Diœceſis dictæ Provinciæ Theatin. litteras Dimiſſoriales ad Clericalem Characterem & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines ſuſcipiendos, prout hactenus conſueverunt, etiam in poſterum concedere libere & licite poſſint & valeant, dicta Apoſtol. auctorit., teoore earumdem præſentium, perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jura in alia quinque Monaſteria, ſeu Abbatias.

§ 52. Alias itidem fel. rec. Pius Papa IV. ſimiliter Prædeceſſor noſter, intuitu, & io remunerationem ſubſidiorum, pro Sedis Apoſtolicæ oeceſſitatibus, a tunc exiſtentibus Capitulo & Canonicis dictæ Baſilicæ collatorum, per ſuas Apoſtolicas litteras datas apud S. Marcum anoo Incarnationis Dominicæ MDLXIV., duodecimo Kal. Julii, alia quædam Monaſteria, Abbatias ouncupata, nempe S. Ruffilli Oppidi Foripompilii, Ordinis S. Benedicti, tunc Brictinor. diœceſis, S. Martioi io Montibus, Congregationis Ciſtercien. ejuſdem Ordinis, diœceſis Viterbien., ac S. Petri Licoſati *de Camerota*, ac S. Nazarii *de Cuccaro*, ejuſdem S. Benedicti ſeu alterius Ordiois, tunc etiam Policaſtien., & Capataquen. reſpective diœceſum, nec non Prioratum S. Salvatoris in Eccleſia Mooaſterii S. Balbinæ de Urbe, S. Auguſtini, ſeu alterius Ordinis, omnemque in ipſis ſtatum, eſſentiam, ac dependentias, cæteraque veſtigia & inſignia Monaſtica & Regularia, Apoſtolica auctoritate perpetuo ſuppreſſit & extinxit, eorumque Eccleſias & loca ad ſtatum ſæcularem redegit, nec non omnia, & ſingula ſic ſuppreſſorum & extioctorum Monaſteriorum, & Prioratus, eorumque annexorum, ac membrorum proprietates, poſſeſſiones, domos, ædificia, grancias, fructus, redditus, proventus, jura, juriſdictiones ſpirituales & temporales, vaſſallos & alios ſubditos, aliaſque res & bona quæcumque, Menſæ Capitulari Baſilicæ prædictæ perpetuo applicavit, & appropriavit; itaut liceret ipſius Baſilicæ Capitulo & Canooicis, eorum omnium, & ſingulorum corporalem poſſeſſiooem, ſeu propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, ac hujuſmodi fructus, redditus, & proventus in ſuos & dictæ Menſæ Capitularis uſus & utilitatem convertere; oec non eorumdem ſuppreſſorum Monaſteriorum & Prioratus Eccleſias, in ſpiritualibus & temporalibus regere & adminiſtrare; iiliſque, ſi id requirerent, per Cappellanum unum, ſeu plures, in divinis deſervire; & quibus animarum cura immineret, illam per Vicarium, ſeu Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exercere; aliaque onera illis forſan injuncta ſupportare; item omnia & ſingula Prioratus, Præpoſituras, Dignitates, & Officia, & Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia & Re-

S. Ruffilli, S. Martini in Montib., S. Petri Licoſati, S. Nazarii, & S. Balbinæ]

Cum juriſdi. & Vicarior. ac Curat. deputatione. Ac Beneficior. collatione & proviſione.

Regularia, ad collationem, præſentationem, electionem, inſtitutionem, confirmationem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Abbatum, & Prioris dictorum Monaſteriorum, & Prioratus, communiter vel diviſim quomodolibet pertinentia, quando, cumque & quotieſcumque illa deinceps vacare contigiſſet, etiam ad inſtar perpetuorum ſimplicium Beneficiorum Eccleſiaſticorum, Beneficiatuum & Clericatuum nuncupatorum, in dicta Baſilica exiſtentium, perſonis idoneis ſæcularibus libere conferre, ipſaſque perſonas ad illa præſentare, eligere, in eis inſtituere, electos confirmare, ac alias de illis plenarie diſponere.

Exemptio ab Annatis, & quibuſcumque aliis oneribus etiam futuris

§. 53. Præterea Capitulum & Canonicos prædictos, quibus ejuſmodi gratia ex cauſa oneroſa concedebatur, a ſolutione annatæ, & communium, ac quindeniorum, aliorumque jurium, Collegiis S. R. E. Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apoſtolicæ, ratione dictorum Monaſteriorum & Prioratus, vel fructuum, redditHuum, & proventuum, ſic ipſis, ut præfertur, applicatorum, quomodocumque debitorum, ac etiam a contributione ſubſidii charitativi, & triennalis, refectionis pontium, viarum, fluminum, aquæductuum, fortalitiorum, & aliarum impoſitionum, & a ſupportatione quorumcumque Seminariorum, Clericorum, & decimarum, ſubſidiorum etiam charitativorum, & onerum tam ordinariorum, quam extraordinariorum, etiam per Sedem Apoſtolicam, pro defenſione ejuſdem Sedis, & quavis alia de cauſa, quantumvis urgentiſſima & neceſſaria, impoſitorum, & in futurum quomodolibet imponendorum, exemit & liberavit, ac perpetuo exemptos, liberos, & omnino immunes eſſe & fore, voluit & decrevit; etiamſi in impoſitionibus hujuſmodi caveretur expreſſe, quod ſimiles exemptiones nemini ſuffragarentur.

Nec non ab Ordinariorum, ac Superiorum quorumlibet juriſdictione.

§. 54. Ipſaſque hujuſmodi ſuppreſſorum Monaſteriorum & Prioratus Eccleſias, loca, res, & bona quæcumque a pro tempore exiſtentium Brictinoren., Viterbien., Policaſtren., & Caputaquen. Epiſcoporum, & dictorum Ordinum Abbatum, ac aliorum Superiorum viſitatione, correctione, juriſdictione, & quavis alia ſuperioritate tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, pari auctoritate etiam perpetuo liberavit, abſolvit, & exemit, aliaque diſpoſuit, ſtatuit & decrevit, prout latius & uberius in prædictis litteris continetur.

Exemptio Monaſterii S. Petri Licoſ. & ſubjectarum Eccleſ. ab Epiſc. Policaſtren. juriſdict. etiam delegata, in contradictorio judicio firmatur.

§. 55. Cum autem poſt applicationem & appropriationem prædictas, Capitulum & Canonici Vaticanæ Baſilicæ præfatæ, tanquam ſeparatum territorium habentes, in locis ſibi per eaſdem applicationem & appropriationem ſubjectis, Ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem omnimode & privative quoad Epiſcopos exercerent; cumque de anno Domini MDXCV. tunc exiſtens Epiſcopus Policaſtren., jus viſitandi prædictam Eccleſiam S. Petri Licoſati, aliaſque Parochiales Eccleſias ab ea dependentes, ſibi in vim Decretorum Concilii Tridentini, ac tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, competere prætendiſſet; exhibitis pro parte Capituli & Canonicorum prædictorum memoratis litteris Pii Papæ IV. ſuper hujuſmodi unione, & incorporatione, Congregationi tunc pariter exiſtentium S. R. E. Cardinalium ipſius Concilii Interpretum, & rationum utrinque deductarum momentis per eoſdem Cardinales mature perpenſis, prodiit reſolutio: *Non licere Epiſcopo Policaſtrenſi dictas Parochiales Eccleſias, tanquam poſt Concilium Tridentinum unitas, viſitare.*

Item exemptio Monaſterii S. Ruffilli, ejuſque Territorii a juriſdict. Epiſc. Brictinoren.

§. 56. Poſtmodum vero, nempe an. MDCLXXI., cum tunc etiam exiſtens Epiſcopus Brictinoren. coram eadem Congregatione Cardinalium conqueſtus fuiſſet, ſe ſpolium ſuæ Ordinariæ juriſdictionis in oppido Foripompilii, & in terra Meldulæ, eorumque Territoriis a prædicto ſuppreſſo Monaſterio S. Ruffilli dependentibus, paſſum fuiſſe, ipſaque Congregatio Cardinalium eidem Epiſcopo Brictinoren. mandaſſet, ut jura ſua, citatis Capitulo & Canonicis prædictis, deduceret; plura Dubia in dicta Congregatione Cardinalium ſub die XII. Martii anni MDLXXII. propoſita ac diſputata fuere, ac inter alia: *An prædicti Capitulum & Canonici litteras Dimiſſoriales Perſonis juriſdictionis ejuſdem Monaſterii concedere poſſent;* verum nulla deciſiva reſolutione tunc capta, ejuſmodi cauſa & controverſia plures annos ſiluit, donec eadem anno MDCCXIX. inſtaurata, nobiſmet ipſis tunc ejuſdem Congregationis Secretarii munus obeuntibus, propoſitoque Dubio: *An, etiamſi conſtaret de Territorio ſeparato, Capitulum & Canonici prædicti Dimiſſorias concedere poſ-*

poſſent, eadem Cardinalium Congregatio die XXI. Januarii prædicti anni *Negative* reſpondit. Subinde vero ad idem dubium propoſitum ſub die XXIII. Auguſti Anni MDCCXX., reſcripſit, quod *iidem Capitulum & Canonici Romano Pontifici ſupplicarent, pro obtinendo Indulto Litteras Dimiſſoriales prædictas concedendi*. Quare ipſi recol. mem. Innocentio Papæ XIII etiam Prædeceſſori noſtro preces porrexerunt, ad hoc ut ei facultatem indulgeret ejuſmodi litteras Dimiſſoriales dandi ſui ſubditis tam ratione Monaſterii S. Ruffilli, quam aliorum S. Petri Licoſati, & S. Nazarii, quas tamen preces Innocentius prædictus eidem Congregationi Cardinalium remiſit pro voto, mandavitque inſtantiam proponi, citatis Epiſcopis intereſſe habentibus. His itaque ad judicium evocatis, propoſitoque die XXIII. Maij anni MDCCXXII. altero dubio: *Num foret conſulendum Sanctiſſimo pro conceſſione ejuſdem Indulti?* Dilata fuit reſolutio, & reſcriptum, *ut expectaretur exitus Cauſæ ſuper Territorio ſeparato*, pendentis in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio, de cujus voto eadem Congregatio hujuſmodi controverſiam aliam cognoſcendam eſſe cenſuerat. Hinc igitur Capitulum & Canonici eamdem cauſam proſecuti fuerunt in dicto Auditorio: a quo demum duæ, prima nempe ſub die XXVIII. Apr. an. MDCCXXV., altera vero ſub die III. Maij ſubſequentis anni coram bon. mem. Carolo Cerro tunc uno ex ejuſdem Auditorii Auditoribus, favore Capituli & Canonicorum prædictorum emanarunt Deciſiones, per quas, utraque parte informante, & juribus & allegationibus hinc inde deductis accurate diſcuſſis, reſolutum fuit, *conſtare de Territorio ſeparato in dicto Monaſterio S. Ruffilli*, ac demum Rotali Sententia deſuper expedita, prædictus Epiſcopus Brictinorien. Deciſiones & Reſolutiones Rotales hujuſmodi acceptavit, & liti ſuper articulo dicti Territorii ſeparati ceſſit; ipſique Capitulum & Canonici, votum, quod exquirebatur, ab ipſo Auditorio expediri obtinuerunt.

Sententia Rotalis ſuper Territ. ſeparato favore Capituli.

Epiſcopus Brictinorien. liti renunciat.

Conſequenter Benedict. XIII. Indultum pro conceſſione litterar. Dimiſſorial. Capitulo impertitur.

§. 57. Quibus omnibus ex parte eorumdem Capituli & Canonicorum, fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædeceſſori quoque noſtro ſufficienter expoſitis, ſubjunctoque inter alia, quod, juxta mentem præfatæ Cardinalium Congregationis ſatis apertam & declaratam, ubi ſemel de prædicto Territorio ſeparato conſtitiſſet, optati Indulti conceſſio, tanquam rationi & æquitati conſentanea, jam controverti non poterat; idem Benedictus Prædeceſſor ſupplicationibus ex eorum parte ſuper hoc ſibi porrectis inclinatus, per ſuas litteras in forma Brevis datas Beneventi die XXVI. Aprilis anni MDCCXXVII Capitulo & Canonicis prædictis, ut ipſi ſubditis Monaſteriorum prædictorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., & S. Petri Licoſati, ac S. Nazarii Salernitatæ reſpective Provinciarum, tunc & pro tempore exiſtentibus, litteras Dimiſſoriales ad Clericalem characterem, & ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus, Ordines ſuſcipiendos, concedere libere & licite poſſent, & valerent, Apoſtolica auctoritate, facultatem perpetuo tribuit, & impertitus fuit; quacumque litis pendentia, cæteriſque contrariis non obſtantibus; prout in ipſius litteris prædictis etiam plenius continetur: quas quidem litteras Nos ipſi in omnibus & per omnia confirmamus & innovamus, & quatenus opus ſit, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, per eaſdem præſentes decernimus, ſtatuimus, & declaramus, prædictis Capitulo & Canonicis in Terris, ſeu Locis ratione prædictorum ſuppreſſorum Monaſteriorum S. Ruffilli Oppidi Forimpopilii Ravennaten., ac S. Petri Licoſati, ſeu de Coſato nuncupati, & S. Nazari Salernitan. reſpective Provinciarum, ſibi ſubjectis, Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictione, & hujuſmodi juriſdictionis exercitium, cum vero, proprio, diſtincto, ſeparato, & particulari Territorio, nullius Diœceſis, libere competere; eiſdemque licere litteras Dimiſſoriales ad Clericalem characterem, omneſque, etiam Sacros & Presbyteratus Ordines ſuſcipiendos, perſonis juriſdictioni prædictæ reſpective ſubditis concedere & imperciri.

In loca monaſt. ſpectantia ad Abbatias S. Ruffilli, S. Petri Licoſati, & S. Nazarii Ordinaria juriſdictio Capitulo plenius aſſeritur.

Speciale indultum conceditur pro regimine

§ 58. Utque etiam Monaſterium Monialium Ordinis S. Franciſci Cappucinarum nuncupatarum, quod in Oppido Meldulæ dicti Territorii præfati Monaſterii Sancti Ruffilli Foripompilii anno MDCCXLII. vigore Decreti & Commiſſionis die XVIII. Auguſti præcedentis anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita expeditæ, & tunc exiſtenti

Baſi-

Digitized by Google

Baſilicæ prædictæ Archipresbytero directæ, atque a Vicario dictorum Capituli & Canonicorum in eodem Territorio in Spiritualibus Generali executioni rite demandatæ, canonice erectum fuit, jure ordinario, & privative quoad omnes etiam viciniores Ordinarios, viſitare, ac ſuper ipſius Monaſterii, illius Monialium regimine, diſciplina, ſtatu œconomico, aliiſque quibuslibet, etiam quoad clauſuram, ea omnia & ſingula, quæ in Domino judicaverint ſalubriter expedire, ſeu per ſe, ſeu per Vicarium prædictum, juxta tamen Canonicas Sanctiones, ſtatuere & ordinare poſſint & valeant, ex ſpeciali gratia etiam perpetuo concedimus & indulgemus.

Urb VIII. Privilegium pro directione litterarum & Commiſſionum Apoſt. quoad Mon. S. Martini de Fara.

§. 59. Cumque ſæpedictus Prædeceſſor noſter Urbanus Papa VIII. per ſuas in forma Brevis litteras Apoſtolicas die XX. Aprilis anni MDCXLII. datas, inhærendo Decretis die XII. ejuſdem menſis & anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum emanatis, ſtatuerit & mandaverit, quaſcumque tam juſtitiam, quam gratiam concernentes, etiam quoad diſpenſationes matrimoniales, etiam in forma Brevis, ac in forma, *Significavit*, & collationum Beneficiorum in forma *Dignum*, & gratioſa, nec non commiſſionum *Si in evidentem*, reſpective nuncupatarum, & abſolutionum, aliarumque ſimilium gratiarum Litteras Apoſtolicas, quoad Perſonas primodicti Monaſterii S. Martini de Valle, ſeu de Fara, ac Terræ totiuſque & integri Territorii prædictorum, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicario in Spiritualibus Generali in dicto Monaſterio tunc & pro tempore conſtituto, & non alteri, tam a Datario, Brevium Secretorum Secretario, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regente, quam ab omnibus & ſingulis aliis Datariæ, Secretariæ Brevium prædictorum Cancellariæ, Pœnitentiariæ, & Cameræ Apoſtolicarum, Curiæque Romanæ Officialibus, tunc & pro tempore pariter exiſtentibus, cæteriſque, ad quos quomodolibet & quandocumque ſpectaret, dirigi debere; decernens ex tunc irritum & inane, ſi quid ſecus a quoquam ſcienter, vel ignoranter attentari contingeret: Cumque etiam, ſicut accepimus, non ſolum a prædicta ſuper negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium, ſed ab aliis quoque Congregationibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium in Urbe inſtitutis, ac etiam a dicta Secretaria Brevium noſtrorum Secretorum, & aliis Romanæ Curiæ Officiis & Tribunalibus, pleræque commiſſiones & litteræ etiam Apoſtolicæ, quoad res & perſonas alterius prædicti Monaſterii S. Ruffilli, ejuſque Territorii & locorum ei ſubjectorum, vel ipſis Capitulo & Canonicis, vel eorum Vicario ibidem in Spiritualibus Generali, dirigi ſoleant, & jampridem conſueverint; Nos, ipſarum quoque præſentium tenore, prædictas Urbani Prædeceſſoris litteras approbantes & confirmantes, tam dictum Monaſterium S. Martini de Valle, ſeu de Fara Provinciæ Theatinæ, quam alia S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennatenſ. ac S. Petri Licoſati, & Sancti Nazarii Salernitanæ reſpective Provinciarum Monaſteria, inter alia nullius Diœceſis cum Territorio ſeparato, & juriſdictionis quaſi Epiſcopalis exercitio, Monaſteria, quorum Præſulibus, ſeu Vicariis in Spiritualibus Generalibus quæcumque litteræ Apoſtolicæ, etiam ſub Plumbo expeditæ dirigi ſolent, adſcribimus & adnumeramus, ac in infraſcriptis Officiis, Tribunalibus, & Secretariis adſcribi & annumerari volumus & decernimus: Mandantes propterea non ſolum dictis Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Congregationibus, ac pro tempore exiſtentibus Majori Pœnitentiario, & Brevium Secretario, eorumque Miniſtris, verum etiam Dilectis quoque Filiis Cancellariæ Apoſtolicæ Regenti, & Cameræ etiam Apoſtolicæ Pro Summatori, ac Majoris Præſidentiæ Abbreviatoribus, ac eorum Officialibus, Subſtitutis & Miniſtris, nec non omnibus & ſingulis Romanæ Curiæ Tribunalibus, eorumque Judicibus, & Notariis, ut quaſcumque litteras Apoſtolicas tam ſub Plumbo, quam in forma Brevis, ſive per Cancellariam, ſive per Cameram, aut per Officium minoris gratiæ nuncupatum, vel Contradictarum, ſuper collationibus Beneficiorum, & Diſpenſationibus Matrimonialibus, ac aliis quibuſcumque gratiis, conceſſionibus, & Indultis, ac diſpenſationibus expediendas, aliaſque omnes commiſſiones tam gratiam, quam Juſtitiam concernentes, & ad partes mittendas, pro perſonis & locis tam primodicto, quam tribus aliis prædictis Monaſteriis, eorumque juriſdictioni ſubjectis,

Eadem directio in multis obſervabatur quoad alia Monaſteria.

Pontif. privilegium & conſuetud. antiquam eo firmat, & extendit ad alia Monaſteria, in Regeſtis Rom. Curiæ deſcribenda.

Et ad directionem & executionem quarumcumque litterarum & commiſſ. Apoſt.

ctis, & ſub Ordinaria, & quaſi Epiſcopali prædictorum Capituli & Canonicorum juriſdictione exiſtentibus, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicariis in eiſdem Territoriis in ſpiritualibus Generalibus pro tempore exiſtentibus, & non aliis, dirigant & dirigi faciant, ac curent. Utque ipſi Vicarii pro tempore exiſtentes litteras & commiſſiones prædictas exequi, nec non in cauſis & negotiis, quæ in iiſdem litteris continentur, procedere in omnibus & per omnia licite valeant & debeant, quemadmodum alii quicumque Locorum Ordinarii in ſuis reſpective civitatibus & diœceſibus, procedunt, & procedere poſſunt ac debent, eiſdem auctoritate & tenore, ſtatuimus, ac reſpective concedimus & indulgemus.

Exemptiones a Pio IV. conceſſæ pro eiſd. Monaſteriis manutenentur.

§. 60. Præterea omnes & ſingulas a Pio Papa IV. Prædeceſſore prædicto in eiſdem litteris conceſſas, & ſuperius enunciatas exemptiones a ſolutione & contributione annatarum, & communium, ac quindenniorum aliorumque jurium Collegiis S. R. E. Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apoſtolicæ, ratione eorumdem ſuppreſſorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum ab ipſis dependentium, illorumque fructuum, quomodocumque debitorum, nec non a contributione ſubſidiorum, & quarumcumque impoſitionum, ac ſupportatione Seminariorum, Decimarum, aliorumque prædictorum onerum ordioariorum, & extraordinariorum, & ex quavis cauſa quantumvis urgentiſſima & neceſſaria impoſitorum, in futurum quomodolibet imponendorum, in eadem ampliſſima forma ſpecialiter & expreſſe, ac plenarie & integre innovamus: Diſtrictius inhibentes prædictis Collegiis, nec non Spoliorum, juriumque Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectoribus, Subcollectoribus, & aliis quibuſcumque Cameræ prædictæ & Cancellariæ Officialibus & Miniſtris præſentibus & futuris, ne Capitulum & Canonicos prædictos ſuper iis ullo unquam tempore moleſtare vel inquietare, ſeu adverſus exemptiones hujuſmodi aliquid attentare quoquo modo audeant vel præſumant.

Libera proviſio Eccleſiarum Curat. Territorii S. Ruffilli, tanquam amovibilium, Capitulo aſſeritur. Cauſa in Auditorio Rotæ agitata, contradicente Dataria Apoſt. & favore Capituli deciſa.

§. 61. Quia vero, ſicut etiam accepimus, non ſemel contigit, quod nonnulli Vicarii a Capitulo & Canonicis prædictis, ad exercitium curæ animarum, in Parochialibus Eccleſiis ſub incorporatione & applicatione præfata comprehenſis amovibiliter deputati ſibi de hujuſmodi Eccleſiis, ſeu Vicariis, tanquam perpetuis & collativis, ac etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, per viam ſimplicis vel novæ proviſionis, Apoſtolica auctoritate provideri curarunt; hinc factum eſt, ut progreſſu temporis eædem Eccleſiæ, ſeu Vicariæ, tanquam perpetuæ & collativæ, atque etiam Apoſtolicis reſervationibus pro tempore obnoxiæ cenſerentur, contra prædictarum Pii IV. Prædeceſſoris litterarum ſeriem, in quibus, ut præmiſſum eſt, cavetur expreſſe, quod in Eccleſiis, quibus animarum cura imminet, ea per Vicarium, ſeu per Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exerceatur. Et quidem paucis ante annis, vacante Parochiali Eccleſia S. Nicolai de Meldula, is, qui a Capitulo & Canonicis prædictis in ea Eccleſia Vicarius amovibilis fuerat deputatus, diuturnam litem & controverſiam ſuſtinere coactus fuit adverſus alterum, qui de eadem Parochiali Eccleſia, tanquam de perpetua Vicaria vere collativa, & diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervata, ſibi Apoſtolica auctoritate provideri obtinuerat. Verum quum Nobis compertum ſit, hujuſmodi cauſam, & controverſiam in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio, coram bon. mem. Carolo Calcagnini tunc ipſius Auditorii Decano, poſtmodum vero Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, introductam, præmiſſo examine ac diſcuſſione juris eidem Capitulo competentis quoad hujuſmodi Vicariorum ad nutum amovibilium deputationes, non ſolum in prædicta Eccleſia S. Nicolai de Meldula, ſed etiam in cæteris omnibus Eccleſiis in prædictis Pii IV. Prædeceſſoris litteris expreſſis, ſive contentis, atque ipſa quoque Dataria Apoſtolica pro ſuo jure & intereſſe ad cauſam admiſſa & audita, tandem per binas Deciſiones, ſub die XI. Februarii, & XIV. Junii anni MDCCXXXVII. reſpective emanatas, favore Vicarii prædicti a Capitulo deputati definitam fuiſſe; ſententiæ Rotalis expeditione deſuper ſubſequuta; Nos idcirco, ne ulteriora præjudicia prædictis Capitulo & Canonicis in poſterum ſimilibus ex cauſis, cum eorum juris imminutione, & controverſiarum diſpendiis, irrogari contingat, prædictam facultatem deputandi Vicarios ad eorum nutum amovibiles in ſingulis Eccleſiis & Beneficiis, quibus curæ imminet

Ejus Jura Auctorit. Apoſtol. ſtabiliuntur in perpetuum.

net

net animarum, eiſdem Capitulo & Canonicis per Pium IV. Prædeceſſorem in ſuis præcitatis litteris conceſſam, & attributam, uſque adeo firmam, validam, & efficacem fuiſſe & eſſe atque perpetuo fore, ſtatuimus & declaramus, ut per quaſcumque impetrationes de Eccleſiis & Beneficiis ejuſmodi, tanquam perpetuis, ab Apoſtolica Sede obtentas; quas omnes & ſingulas, utpote irritas, ac ſubreptionis & obreptionis vitio laborantes, ad omnes & quoſcumque effectus viribus omnino vacuamus; ac etiam per quaſcumque collationes, aut proviſiones alias forte, vel ab ipſo Capitulo Vaticano, vel ab aliis quibuſcumque Collatoribus, ſive per concurſum, ſive ſub alia qualibet forma, titulo, & expreſſione de iiſdem factas; quas pariter aut nullas & irritas fuiſſe, aut in ſimplices deputationes reſolvi reſpective decernimus, & declaramus; nullus collativæ qualitatis ſtatus in eiſdem induci potuerit, aut inductus eſſe cenſeri poſſit; omneſque & ſingulas collationes, proviſiones & quaſvis alias diſpoſitiones etiam in poſterum de ipſis Eccleſiis & Beneficiis, tanquam perpetuis, & collativis, per quoſcumque, etiam per dictam Sedem Apoſtolicam, cum quibuſvis clauſulis & decretis, faciendas vel obtinendas, ſi id quandoque fieri contigerit, tanquam præter, & contra mentem & intentionem Romani Pontificis factas vel obtentas, nullas & invalidas, nulliuſque roboris vel momenti fore, & nullum cuilibet jus, aut etiam poſſidendi titulum per eas acquiri, nullamque demum præſumptionem, aut ſtatum, Capituli prædicti aut Canonicorum juribus contrarium, induci, aut firmari poſſe, volumus atque decernimus: Non obſtantibus noſtrarum Cancellariæ, & Datariæ Apoſtolicarum regulis, aliiſque etiam in corpore juris clauſis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 62. Cæterum Capitulare decretum, per quod an. MDCLXVII. a tunc exiſtentibus Capitulo & Canonicis dictæ Baſilicæ, ut accepimus, ſtatutum fuit, quod Beneficia, in locis juriſdictionis dictæ Abbatiæ Sancti Ruffilli Oppidi Foripompilii conſiſtentia, tam quibus cura imminet animarum, quam ſine hujuſmodi cura, quæ quidem, juxta eaſdem litteras dicti Pii IV. Prædeceſſoris, perſonis idoneis ſæcularibus ad inſtar Beneficiorum Eccleſiaſticorum, Beneficiatuum, & Clericatuum nuncupatorum in dicta Baſilica exiſtentium, ab eodem Capitulo conferri debent, de cætero turnatim per Hebdomadarios Clericis de eadem Diœceſi, ſi reperirentur idonei, excluſis exteris, conferrentur, quod quidem Decretum Ven. mem. Innocentius Papa XI. noſter quoque Prædeceſſor per ſuas litteras in forma Brevis ſub die xxv. Februarii an. MDCLXXVIII. expeditas approbavit & confirmavit; Nos pari auctoritate per præſentes itidem approbamus & confirmamus.

Capit. Decret. de Benefic. Monaſt. S. Ruffilli conferendis in perſonas illius Territorii Innoc. XI confirmatum probat & confirmat.

§. 63. Denique perpendentes, quod in exercitio juriſdictionis ſpiritualis & temporalis, quæ tam in civilibus, quam in criminalibus, ratione nonnullorum ex prædictis Monaſteriis, ſæpedictæ Baſilicæ ejuſque Menſæ Capitulari, ut præfertur, unitis atque ſubjectis, ipſius Capitulo, & Canonicis competere dignoſcitur; vel etiam occaſione adminiſtrationis Caſtri S. Petri in Formis, vulgo *Campomorto* nuncupati, in ejuſdem Baſilicæ & Capituli dominio & proprietate exiſtentis, frequenter evenire poterit, ut negotia & cauſæ criminales, etiam ſanguinis, ab eodem Capitulo & Canonicis prædictis tractari, atque juſſiones & mandata pro reorum detentione, aut legitimarum pœnarum executione, expediri neceſſario debeant; ideoque ipſorum Canonicorum, aliorumque ad negotia & cauſas hujuſmodi cognoſcendas per Capitulum ipſum pro tempore deputandorum conſcientiæ ſecuritati conſulere volentes, quemadmodum alias a fel. rec. Urbano Papa VIII. Prædeceſſore noſtro per litteras Apoſtolicas ſub Annulo Piſcatoris die XVIII. Aprilis anni MDCXXVIII. datas, conceſſum fuit; Nos etiam dilectis filiis ejuſdem Vaticanæ Baſilicæ Capitulo & Canonicis capitulariter congregatis, nec non Canonicis extra Capitulum Camerariis, & Secretario, ac uni & alteri Canonicis, ad prædictorum Monaſteriorum atque Locorum regimen, & ad præfati Caſtri adminiſtrationem ſpecialiter deputatis, nunc & pro tempore exiſtentibus, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, concedimus & indulgemus, ut, eorum munere hujuſmodi durante, & occaſione juriſdictionis eidem Capitulo in præfata Monaſteria, eorumque loca, & homines vaſſallos, & ſubditos competentis, ſive adminiſtrationis prædicti Caſtri, in negotiis & cauſis criminalibus quibuſcumque, quoties opus fuerit, ſe im-

Indultum ſe immiſcendi in criminalibus ab Urbano VIII. Canonicis antea conceſſum inſtauratur.

Enunciantur perſonæ quibus competit indultum.

immiſcere, ac in eis conſilium, mandata, & juſſiones, tam verbo, quam in ſcriptis dare, & debitæ executioni demandare, ſeu demandari facere etiamſi forte ſanguinis effuſio, membrorumque mutilatio, ſeu etiam mors inde ſequatur; dummodo tamen a ſententia in cauſa ſanguinis per ipſos ferenda omnino abſtineant, libere & licite, ac abſque ullo conſcientiæ ſcrupulo, aut irregularitatis, ſeu cujuſvis alterius pœnæ vel cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu, poſſint & valeant.

Judicibus Capit. deputatis pro Abbatias. Martini in Mont. & Camp. motu ſuo aſſeritur facultas exercendi juriſdictionem extra diſtrictum ſuæ deputationis.

§. 64. Hoc etiam ſtatuentes, ut Judex a Capitulo deputatus in Cauſis tam criminalibus, quam civilibus locorum & hominum prædicto Monaſterio Abbatiæ nuncupato Sancti Martini in Montibus Viterbien. Diœceſis ſubjectorum, quamvis in Oppido Vetrallæ ejuſdem diœceſis extra Diſtrictum propriæ juriſdictionis reſideat, quæcumque opportuna decreta interponere, & ſententias in dictis cauſis proferre valeat, juxta antiquam conſuetudinem, quæ pro aliis etiam Judicibus locorum hujuſmodi, in quibus ob aerem inſalubrem, aliaſve cauſas, ordinariam reſidentiam habere non licet, & præſertim pro altero Judice ab eodem Capitulo in cauſis prædicti Caſtri Sancti Petri in Formis nuncupati ſimiliter deputato, & in Veliterna Civitate reſidente obtinere dignoſcitur; utque decreta, & ſententiæ, quas ipſe in cauſis hujuſmodi alioquin rite condiderit, ſeu pronunciaverit, non ideo nullitatis vitio ſubjacere cenſeantur, propterea quod extra diſtrictum juriſdictionis ſibi demandatæ prolatæ fuerint.

Perpetuus Conſtitut. vigor, ejuſque obſervantia conſtabilitur.

§. 65. Ac decernentes has noſtras litteras, etiam ex eo quod quicumque in præmiſſis, vel illorum aliquo quomodolibet intereſſe habentes, vel habere putantes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex quibuſvis aliis cauſis, occaſionibus, vel prætextibus, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam poſſe, eaſque omnino ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus generalibus, & ſpecialibus, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſiſtorialiter, aut alias quandocumque, & quibuſvis de cauſis etiam pro tempore factis, minime comprehendi, ſed ab illis ſemper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces, eſſe, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter obſervari, ac prædictæ Baſilicæ Vaticanæ, illiuſque nunc exiſtentibus, & futuris Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis, ac Clero, aliiſque perſonis, Eccleſiis, & locis, quorum favorem eædem præſentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus pleniſſime ſuffragari debere; eoſdemque ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis, vel illarum occaſione, etiam per alias Almæ Urbis Baſilicas, & Eccleſias, illarumque Capitula, vel Collegia, aut quoſcumque alios, quavis auctoritate, quomodolibet moleſtari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, ſeu verificationem quorumcumque in eiſdem præſentibus litteris narratorum, etiam quoad Litterarum Apoſtolicarum ſuperius enunciatarum, aliorumve Monumentorum Datas etiam veriores, nullatenus unquam teneri, nec ad id in Judicio, vel extra, cogi ſeu compelli poſſe; ſicque in præmiſſis ab omnibus cenſeri, ac ita per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & poteſtate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Card. etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Judicum executorum deputatio.

§. 66. Quocirca Venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus, Oſtienſi, ac Portuenſi Epiſcopis, ac Dilecto Filio Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditori Generali, eorumque in Epiſcopatibus, & Officio hujuſmodi Succeſſoribus pro tempore futuris, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes litteras, & in eis contenta

Digitized by Google

tenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties, pro parte Archipreſbyteri, ac Capituli, & Canonicorum dictæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum, aliorumque quorum favorem eædem præſentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra eaſdem præſentes, & in eis contenta hujuſmodi, ab omnibus, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari, prædictam Baſilicam Principis Apoſtolorum, ipſiuſque Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos, & Clerum, aliaſque Eccleſias, & loca prædicta, cæteroſque omnes, quos eædem præſentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus, & ſingulis pacifice frui, & gaudere, non permittentes eos, vel eorumpiam ex ipſis deſuper per quoſcumque quomodolibet indebite moleſtari, perturbari, vel inquietari; contradictores quoslibet, & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac, legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus, aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

§. 67. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, etiam de jure quæſito non tollendo, ac de Indulgentiis non concedendis *ad inſtar*, ac Symmachi, & Pauli II. de rebus Eccleſiæ non alienandis, nec non Bonif. VIII. qua cavetur, ne quis extra ſuam civitatem, vel diœceſim ad Judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede Apoſtolica prædicta deputati, extra civitatem vel diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut aliis vices ſuas committere audeant, vel præſumant; & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præſentium ad Judicium non trahatur; nec non Innoc. IV. Sixti etiam IV. Innoc. VIII. & prædicti Pauli II. contra exemptos editis, ac Pii IV. de gratiis intereſſe Cameræ Apoſtolicæ quomodolibet concernentibus in eadem Camera regiſtrandis, & inſinuandis, aliiſque Apoſtolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Univerſalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non Cameræ prædictæ, & aliarum Urbis Baſilicarum, ac quarumvis Eccleſiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Monaſteriorum, & Locorum, ac Almæ Urbis prædictæ, & quorumvis illius Tribunalium, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis reſpective ſtatutis, & conſuetudinibus, reformationibus, uſibus, ſtilis, & naturis, privilegiis quoque, Indultis Apoſtolicis eidem Cameræ, & ab ea cauſam habentibus, dictiſque Eccleſiis, earumque Præſulibus, Archipresbyteris, Capitulis, Superioribus, & perſonis, nec non prædictis Collegiis, ac etiam Urbi præfatæ, Populoque Romano, nec non Vicario, Gubernatori, Senatori, Conſervatoribus, Cameræ ejuſdem Urbis noſtræ, eorumque Locatenentibus, & quibuſvis aliis perſonis, Civitatibus, & Locis per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, & dictam Sedem, vel alios quoſcumque, & quacumque dignitate & auctoritate fulgentes, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam iteratis, & multiplicatis vicibus, conceſſis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis, & perpetuæ firmitatis præmiſſorum omnium, & ſingulorum, hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter & expreſſe derogamus, aliiſque omnibus, & ſingulis, quæ Nos, & ſuperius enunciati Prædeceſſores noſtri in ſingulis noſtris, & ipſorum

Contrariis quibuſcumque ampliſſime derogatur.

Præ-

Prædeceſſorum præcitatis litteris, indulta, privilegia, prærogativas, exemptiones, & gratias eidem Baſilicæ Principis Apoſtolorum, illiuſque Archipresbytero, Capitulo, Canonicis, Clero, perſonis, & locis attributa concernentibus, voluimus, ac reſpective voluerunt non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod, interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Conſtitutionis exemplis MSS. aut impreſſis auctoritas tribuitur.

§. 68. Ad hoc autem, ut eædem præſentes litteræ amplius innoteſcant, & de eis in ſingulis locis, in quibus forſan opus erit, fides commode fieri poſſit; volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipſarum tranſumptis etiam impreſſis, manu Secretarii Capituli ipſius Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ſeu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo ejuſdem Capituli, ſeu perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus ubique fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus originalibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Sanctio.

§. 69. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum confirmationum, approbationum, exemptionum, conceſſionum, indultorum, ſtatutorum, decretorum, mandati, præcepti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Pont. A. XII die 27. Martii 1751.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. Sexto Kalendas Aprilis, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

XII.

CONGREGATIONIS

Piorum Operariorum commodis & incrementis per opportuna Decreta & indulta proſpicitur.

Dilectis Filiis Presbyteris Sæcularibus Congregationis Piorum Operariorum Vocalibus ad Capitulum Generale vocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontificis animus erga Congr. benevolus declaratur.

QUAM propenſa ſtudioſaque voluntate noſtra Congregationem veſtram per prædicationem Verbi Dei & ſacras Miſſiones ad majorem divini nominis gloriam adaugendam, & æternam Chriſti fidelium ſalutem procurandam aſſiduis lau-

laudabilibuſque laboribus intentam proſequamur, etſi vobis dilecti Filii, ex impertitis a Nobis eidem Congregationi veſtræ Apoſtolicæ benignitatis documentis jam ſatis compertum eſſe non ambigimus; tamen, ut clarius vobis conſtet, nova Pontificiæ charitatis teſtimonia addere ſatagimus & optamus. Quoniam autem, ſicut perſpectum habemus, Inſtitutum ejuſdem Congregationis veſtræ, tam ſaluberrimis Regulis & Conſtitutionibus ab Apoſtolica hac Sancta Sede confirmatis, necnon Capitularibus decretis munitum eſſe, ut illud integerrime ſervantes, alacriter valeatis viam mandatorum Dei currere, & digne ambulare vocatione, qua vocati eſtis; ita Nobis perſuaſum eſt, non aliunde evenire, quod quamplurimi ejuſdem Congregationis veſtræ Alumni, quippe qui nullis Profeſſionis vel ſolemnium votorum legibus obſtringuntur, ſed omnimoda ipſam Congregationem relinquendi libertate gaudent, poſt quam in eadem formati fuerint, facile illam deſerant, quam propter nonnulla vitæ ſeverioris incommoda, & propter nonnullas rei familiaris aliquibus neceſſariæ anguſtias; Ea propter Nos, qui Congregationem veſtram magis magiſque increſcere in Domino cupimus, opportuna Apoſtolicæ providentiæ, auctoritatiſque remedia adhibere cenſemus, ut ſublatis impedimentis, det Dominus unicuique perſeverantem in Congregatione veſtra famulatum, quo in diebus noſtris, ac ſemper, & merito & numero eidem Domino ſerviens Congregatio veſtra augeatur.

Cauſæ, quibus adductus Pont. decernit, & indulget, ut ſupra.

§. 1. Itaque vos, dilecti Filii, rogamus & in Domino hortamur, ut, quoniam ad Generale ejuſdem Congregationis veſtræ Capitulum propediem celebrandum conveniſtis, primum quidem communibus animis, unum Deum præ oculis habentes, eum Congregationi veſtræ Præpoſitum Generalem præficere contendatis, qui inter cæteros, ad quos ſpectat, prudentia, doctrina, & pietate præcellens, debitam obſervantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde vero non minori cura incumbere debetis ad aliorum Rectorum & Officialium electionem, quos cæteris præeſſe obſtrictus oportet, non ut dominantes in ſubditis Fratribus, ſed tanquam formam gregis factos ex animo ſe gerere; atque illis præclaro religioſarum virtutum exemplo præcedere, & præſto ſemper eſſe, cujuſque præſertim Domus Rectorem, maximæ præ aliis eum, qui Domui Sanctæ Mariæ ad Montes hujus Almæ Urbis noſtræ conſtitutus, Collegii etiam noſtri Neophytorum onus ſuſtinet.

De electione Præpoſiti Generalis aliorumque Officialium & Rectorum.

§. 2. Præterea cum neque per Conſtitutiones, neque per Decreta Capitularia præſcriptum reperiatur quod Generale Capitulum veſtrum ſingulis trienniis in Civitate Neapoli dumtaxat celebrari; atque inibi Generalis Præpoſitus veſter commorari debeat, & aliunde conſtet, plurimum incremento Congregationi veſtræ futurum, ſi Capitulum Generale hujuſmodi in uno quidem Neapoli, in altero vero triennio Romæ alternatim celebraretur, & viciſſim Præpoſitus Generalis cum ſuis Aſſiſtentibus, juxta Conſtitutiones veſtras, domicilium haberet (quamplurimi fortaſſe Status noſtri etiam Eccleſiaſtici, aliarumque Nationum Romæ habitantes Viri Congregationi veſtræ adſcriberentur, nec tam pauci hic invenirentur, ubi meſſis certe multa eſt): Ea propter a vobis, dilecti Filii, expoſcimus, ut hac in re utilitatem Congregationi veſtræ inde provenientem conſiderantes, noſtris etiam votis obſecundare ſatagatis.

De Loco convocationis Capituli Generalis, & reſidentiæ Superiorum Majorum.

§. 3. Inſuper Nos certiores facti, vobis, quorum præcipuum munus eſt, Miſſiones in Civitatibus, Oppidis, aliiſque locis dumtaxat peragere, nunquam vero Quadrageſimalem Prædicationem, niſi in una tantummodo Eccleſia ejuſdem Domus S. Mariæ ad Montes Congregationi veſtræ conceſſa obire, poſſe graviſſimum evenire, ut quiſque ſibi Quadrageſimales ejuſmodi Conciones concinnet, alias nullibi prorſus recitandas; vos ab hujuſmodi onere Apoſtolica auctoritate tenore præſentium liberamus & abſolvimus, atque emolumentum triginta ſcutorum monetæ Romanæ eidem Domui pro dicta annua Quadrageſimali Prædicatione conſtitutum vobis relinqui, & ſolvi mandamus; dummodo, præter Conciones, Inſtructioneſque ſingulis feriis quintis ac Sabbathis per annum poſt prandium, dum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publicæ Fidelium venerationi expoſitum eſt, haberi ſolitas, vobiſque injunctas, ſingulis etiam Dominicis, diebus Quadrageſimæ & diebus feſtis

Prædicationis Quadrageſimalis onus remittitur, ſub certis conditionibus.

Digitized by Google

feſtis de præcepto Eccleſiæ in ea occurrentibus, necnon in Dominicis diebus ſacri Adventus, omnino ex Pulpito, ſive mane, ſive poſt veſperas, vel rudimenta Catholicæ Fidei, vulgo Dottrinam Chriſtianam, & Catechiſmum Romanum, tradatis, vel Evangelium Dominicæ explicetis, vel Concionem aliquam habeatis; atque inſimul per octo continuos dies Exercitia Spiritualia in eadem Eccleſia, tempore opportuno, prout vobis viſum fuerit, omnino peragatis, & publicam expoſitionem Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti, cum piis precibus & ſermonibus, per novem continuos dies ante Nativitatem D. N. J. C. a vobis pro veſtra pietate & placito fieri ſolitam, omnino etiam deinceps non omittatis.

Stipendium pro XV. Miſſis in Menſe ſingulis tradi jubetur.

§. 4. Porro etſi veſtri Inſtituti rationi maxime conferat, ut in Congregationem veſtram adlegantur nonnulli Adoleſcentes generis, animique dotibus, conſpicui, & ad Patrimonii titulum Sacris Ordinibus initiati, vel initiandi, boniſque abundantes, quibus, præter victum a Congregatione contribuendum, ad quæcumque alia vitæ neceſſaria commoda uti quiſque debet; tamen interdum accidit, quod nonnullis ex bonis ſuis nullum capientibus emolumentum, per Superiores indulgeatur, ut ſtipendium aliquot Miſſarum, quæ cæteroqui pro Congregatione celebrandæ ſunt, alicui impendatur; Nos ſcientes aliquem reperiri poſſe, qui indigentiam ſuam Superioribus aperire erubeſcat; volumus & mandamus, ut deinceps omnibus & ſingulis dictæ Congregationis Sacerdotibus emolumentum quindecim Miſſarum ab ipſis in ſingulos menſes celebrandarum tribuatur & elargiatur; dummodo unuſquiſque reliquas Miſſas in commodum utilitatemque Congregationis ſuæ celebret & applicet.

De ſurrectione matutina & Officii Divini recitatione.

§. 5. Quod vero per Conſtitutiones ſtatuitur, ut matutina ſurrectio per æſtivos præſertim menſes fiat poſt unam mediæ noctis abactæ horam, ſive aliter, prout Congregationi Vocalium melius expedire viſum fuerit, Nos æquum ducimus, ut tam per æſtivos quam hyemales menſes, ſive vernos, ſive autumnales, tres omnino, ſive plures horæ poſt mediam noctem præcedant matutinam ſurrectionem. Ut autem hæc noſtra providentia non noceat recitationi Officii Matutini cum Laudibus, recitationem hujuſmodi quocumque tempore fieri poſſe ſive ante, ſive poſt Solis occaſum permittimus & ſtatuimus.

De Lecto, & veſtitu interiore, ac victu.

§. 6. Inter cætera etiam auſterioris vitæ incommoda illud quoque a quampluribus æſtimatur non leve, quod in Conſtitutionibus, quoad lectum, hiſce verbis præſcribitur; *Non uſeranno lenzuola di lino, nè dormiranno sù matarazzi, ma sù la paglia, ſe però l'infermità o biſogno particolare di alcuno, a giudizio del Medico, e del Rettore della Caſa, non ricercaſſe altrimenti*; ita etiam, illud, quod hiſce quoque verbis præcipitur: *Non porteranno Camicie di lino, ma ſolamente di lana*; Nos ſane paterna charitate conſiderantes, non eamdem eſſe omnium conditionem valetudinemque, quoad hanc partem ipſis Conſtitutionibus pari auctoritate & tenore derogamus, ac liberum licitumque eſſe unicuique declaramus ac permittimus, ut deinceps quiſque ad ſui libitum culcitris, linteaminibus, atque etiam interulis, vulgo *Camicie*, ex lino, ſine ullo conſcientiæ angore uti valeat. In ipſis quoque Conſtitutionibus cum ſtatutum ſit hiſce pariter verbis: *Il veſtito ſarà comune agli oneſti Sacerdoti e Chierici Secolari. Niuno uſerà ſeta, nè ſorte alcuna di vanità, tanto di ſopra, quanto di ſotto; e nel veſtire ſaranno uniformi, per quanto ſarà poſſibile*; Nos itidem ſtatutum hujuſmodi laudamus & confirmamus; ſed quoniam apud vos uſus & conſuetudo inolevit, quod Caligæ, & Tibialia, vulgo *Calzette*, Femoralia, *o Calzoni*, Thoraces, *o Camiciole*, albi dumtaxat coloris eſſe debeant, quo albo colore honeſti Sacerdotes & Clerici Sæculares in præſentia non utuntur; volumus & mandamus, ut deinceps Caligæ, Tibialia Femoralia, & Thoraces hujuſmodi fiant ſive ex lana, ſive goſſipio, ſive lino dumtaxat, ſed coloris nigri, ſive ſubnigri, & ſuboſcuri; & quoad fieri poſſit, uniformis. Laudamus pariter cibi, potuſque parſimoniam, quæ a vobis ſervatur; ſed optamus, ut provida a Rectoribus Superioribuſque habeatur ratio tum laborum, tum conditionis, tum valetudinis, tam quoad ciborum quantitatem, quam quoad eorumdem qualitatem & condimentum.

Adhortatio ad promovenda Cong. incrementa.

§. 7. Cæterum, dilecti Filii, hæc quidem Nos habuimus, quæ pro majori veſtræ Congregationis commodo & incremento ſtatuenda, permittenda, & ſugge-

ren-

renda duximus; derogantes Conſtitutionibus, Regulis, & Capitularibus decretis ejuſdem Congregationis, in iis dumtaxat, quæ omnibus præmiſſis adverſantur: Vos vero accurate animadvertere debetis, ſi qua alia corrigi, emendari, mutari, & addi, ac ſtatui digna ſuperſint, ut, ubi ſupremæ Apoſtolicæ noſtræ auctoritatis partes vobis opus eſſe noveritis, Nos opportune conſeramus. Nobis enim nihil magis cordi eſt, quam ut Congregatio veſtra non ſolum nova ſuſcipiat incrementa religioſarum virtutum; ſed pluribus etiam abundet Eccleſiaſticis Viris, qui in vinea Dei Sabbaoth adlaborent; atque in obſequium Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis, hic Romæ præſertim, quemadmodum pauci tamen ſeſe ſumma cum cordis noſtri lætitia præclare gerere pergunt, labores ſuos impendere & adhibere adnitantur. Interim, ad proſperi ſucceſſus auſpicium, ab Omnipotenti Deo bonorum omnium largitore vobis, dilecti Filii, uberem cœleſtium chariſmatum copiam ſupplices poſcimus, & Apoſtolicam Benedictionem ſtudioſæ noſtræ ad vobis opportune gratificandum voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die XII. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo. Dat. die 12. Apr. 1752.

Cajetanus Amatus.

ERECTIO OPPIDI PERGULÆ XIII.

In Civitatem cum conceſſione plurium facultatum Vicario Epiſcopi Eugubini ibidem deputando.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANUM decet Pontificem ita Subditorum Populorum utilitatibus, & ornamentis conſulere, ut Apoſtolicæ Sedis benignitas erga ipſos magis in dies eluceſcat; ipſique promeritos fidelitatis, & obſequii ſui fructus ex provida Supremi Principis liberalitate percipiant. Procemium.

§. 1. Sane expoſita Nobis pro parte Dilectorum Filiorum Communitatis, & Hominum Noſtræ Terræ Pergulæ Eugubinæ Diœceſis petitio continebat, quod dicta Terra quinque Millibus & ultra Incolarum referta, uſque ab initio decimi tertii Sæculi Cives habuit Nobilitatis gradu decoratos, & ſubſequentibus temporibus plurimi in ea Litterarum & Armorum laude illuſtres Viri, & Eccleſiarum Præſules, ac Romanæ Curiæ Prælati, nec non Militaris Ordinis Sanctorum Mauritii & Lazari Equites ortum duxerunt: ita ut hac noſtra ætate plures ibi adſint Familiæ Nobiles, etiam cum aliis Nobilibus Civitatum Noſtræ Ditionis Familiis jampridem affinitatibus & cognationibus junctæ: nec ei deeſt Annonæ ubertas, ac rerum omnium ad commoda vitæ opportunarum copia; pluresque artes, & artificia, ac potiſſimum textrinæ, in ea florent: Inſuper eidem Terræ & in ea Jusdicenti unum Caſtrum & quinque loca ſubjecta ſunt: Ipſius vero Terræ Magiſtratus, ex triplici Perſonarum gradu, Nobilibus nempe, Civibus, & Plebeis conſtans, nonnullis prærogativis, & juribus gaudet, ſignanter in cauſis de damno dato judicandi, ac viſitandi cibaria. Præterea in ea copioſus eſt tam Sæcularis, quam Regularis Clerus, ac una, quæ inſignis etiam eſt, Collegiata, aliis quinque Parochialibus ſupereminet Eccleſiis, ſex item Virorum Regularium Cœnobia, tria Monialium Monaſteria, unum Orphanorum Conſervatorium, duodecim Laicorum Confraternitates, tria pro infirmis pauperibus excipiendis Hoſpitalia numerantur: Mons quoque Pietatis, & alter Frumentarius, ac Bibliotheca ad commune commodum inſtituta patent: Quodque magis in pretio habendum merito putant, in Eccleſia Pergulæ Oppidi decora & ornamenta.

Fratrum Eremitarum Ordinis S. Auguſtini ejuſdem Terræ trium Sanctorum Martyrum ipſius Terræ Protectorum exuviæ, nimirum Secundi, Agapiti, & Juſtinæ, debita honorificentia coluntur.

Incommoda ex Epiſcopalis Curiæ Eugubinæ diſtantia.

§. 2. Contra vero, ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, prædicta Terra non leve ex eo patitur incommodum, quod cum in ſpiritualibus Eccleſiæ Eugubinæ, illiuſque Epiſcopo pro tempore exiſtenti ſubſit; Eugubina autem Civitas per triginta circiter milliaria ab ipſa Terra diſtet, ac iter ſit aſperum & invium; idcirco ipſis Terræ Incolæ pro qualibet etiam levi cauſa ad Civitatem prædictam ſe conferre adſtricti, non modicum ferunt præjudicium & diſpendium, ac in iis, quæ promptum exigunt remedium, juſtitiæ & providentiæ differtur adminiſtratio.

Preces pro ſplendoris incremento & pro reformatione regiminis in Spirit.

§. 3. Quare pro parte eorumdem Communitatis & Hominum Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus, ut ipſis & eorum Patriæ præmiſſis dotatæ titulis novum decoris adderetur incrementum, & ſimul relatis incommodis ſtabile remedium præſtaretur, eamdem Terram in Civitatem erigeremus, & aliquam illius in ſpiritualibus regiminis formam præſcriberemus erigentes illius Collegiatam in Concathedralem, ſed ad minus ibidem conſtituentes ſpecialem Vicarium Generalem.

Remittuntur ad Congreg. Epiſc. & Regul.

Porro hujuſmodi Communitatis, & Hominum prædictorum inſtantia alias per Nos ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Negotiis & Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam, remiſſa, quum nunquam in ea propoſita extiterit; nuper vero eadem Communitas, & Homines prædicti, Nobis iterum ſupplicari fecerint, ne eorum preces per viam judicii proponi ſineremus, ſed quæcumque Nobis opportuna viſa fuiſſent, ad ipſius Terræ decoris augmentum, & Spiritualis regiminis commoditatem, per Nos ipſos ſtatuere, reſpective concedere dignaremur.

Pont. Prædeceſſorum benignitatem erga Terram Pergulæ imitari conſtituit.

§. 4. Nos igitur, qui omnibus, & potiſſimum Dilectis noſtris Eccleſiæque Romanæ etiam in temporalibus ſubditis, rationabilia petentibus, benignum auditum præſtare non detrectamus; dictamque Terram ab aliis etiam Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris Apoſtolicæ liberalitatis favoribus cumulatam fuiſſe accepimus, ac potiſſimum a felicis record. Urbano Papa VIII. qui ejuſdem Terræ Hominibus ſingulare Privilegium, ut Nobis etiam relatum fuit, per ſuas in forma Brevis die XV. Junii Anno Domini MDCXXXIII. expeditas Litteras conceſſit; ut ſcilicet quoſcumque agrorum ſuorum fructus, atque proventus, cujuſcumque generis, e Territorio ipſius Terræ extrahere, & ad quemcumque locum Eccleſiaſticæ Ditioni mediate, vel immediate ſubjectum, uſque ad diſtantiam unius dietæ, ſine ulla cujuſvis Datii, tam Cameræ Apoſtolicæ, quam etiam aliarum ejuſdem Ditionis Civitatum, Terrarum, aut Locorum Communitatibus debiti, ſolutione, deferre libere poſſint;

Inſtantes abſolvit a ſolutione, Inſtantiam vero ad ſe evocat.

Eoſdem Communitatem, & Homines, ac eorum ſingulares Perſonas, a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes: Motu proprio, & certa ſcientia, de Apoſtolicæ, & ſupremæ Noſtræ poteſtatis plenitudine, prædictam inſtantiam, ac etiam quamcumque litem, & cauſam ſuper præmiſſis in dicta Congregatione introductam, in eaque pendentem, ad Nos avocando, penitus & omnino extinguimus, omnibuſque & ſingulis deſuper intereſſe habentibus, ſeu habere prætendentibus, perpetuum ſilentium imponimus.

Pergulam in Civitatem erigit cum conſuetis honoribus, Juribus &c.

§. 5. Porro Terram Pergulæ præfatam in Civitatem perpetuo erigimus & inſtituimus; eique Civitatis titulum ad denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Noſtræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoſcuntur. Nec non Magiſtratui ejuſdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, conſuetos honores, & inſignia, quibus aliarum ejuſdem Ditionis Civitatum Magiſtratus, de jure, uſu aut conſuetudine gaudere, ſeu quibus uti reſpective poſſunt & valent:

Salva illius ſubjectione Eccleſiæ Cathedrali Eugubinæ.

Ita tamen, ut pro tempore exiſtens Eccleſiæ Eugubinæ Epiſcopus prædictus in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, reſidere minime teneatur, ſed illa Eccleſiæ Eugubinæ, ut antea, ſubjecta remaneat, eadem auctoritate concedimus, & impertimur

§. 6.

Digitized by Google

Vicarium Foraneum Epiſcopi Eugubini ibidem deputandum conſtituit.

§. 6. Ac inſuper Venerabili Fratri moderno, & pro tempore exiſtenti Epiſcopo Eugubino prædicto, ſimili auctoritate, ac earumdem præſentium tenore committimus & mandamus, ut in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, unum Presbyterum, vel ſaltem Clericum ſæcularem, in aliqua publica & approbata ſtudiorum Univerſitate Laurea Doctorali inſignitum, ac probum & idoneum, Exterum, cum congrua ab ipſo Epiſcopo Eugubino taxanda, & a Communitate perſolvenda, ſin minus ejuſdem Terræ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, ſeu dictæ Eugubinæ Diœceſis, Civem vel Incolam, in ſui ipſius Vicarium Foraneum ſtabiliter deputare, ac in unius pro tempore cedentis, vel amoti, aut decedentis locum, alterum eiſdem qualitatibus præditum quantocius modo expreſſo ſubrogare debeat, & teneatur; Ipſe autem Vicarius ſic deputatus, Civiles quidem omnes & ſingulas cauſas, Ordinarias, executivas, & ſummarias, & tam in petitorio, quam in poſſeſſorio judicio, & profanas, ac mixtas, & compromiſſas, inter perſonas, dictæ Terræ Pergulæ per Nos in Civitatem erectæ, ejuſque Territorii, ſeu Comitatus, Incolas, & Ordinariæ dicti Epiſcopi Eugubini Juriſdictioni ſubjectas, ſeu Loca, Collegia, & Univerſitates inibi conſiſtentia, vel etiam inter alios quoſcumque, ubi de rebus ibidem ſitis agatur, & alias ſuper quibuſcumque pecuniarum ſummis, & Cenſibus, aliiſque reſponſionibus, rebuſque ac bonis ad quamcumque pecuniarum ſummam, ac numerum, quantitatem, & valorem aſcendentibus, rebuſque aliis in actis cauſarum hujuſmodi forſan deducendis, & illorum occaſione, cum omnibus & ſingulis ſuis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, ſervatis tamen de jure ſervandis, in prima hujuſmodi cauſarum inſtantia, audire, cognoſcere, decidere, fineque debito terminare poſſit & valeat: cum facultate dictas Partes reſpective, & omnes alios, quos opus ſit, citandi, eiſque, quoties opus fuerit, etiam ſub Cenſuris Eccleſiaſticis, & pecuniariis pœnis ſuo arbitrio moderandis, & juxta dicti Epiſcopi Eugubini mandata applicandis, inhibendi, & in eventum non paritionis, pœnas, & cenſuras prædictas incurriſſe, & incidiſſe declarandi, eaſque aggravandi, reaggravandi, interdicendi, & brachii ſæcularis auxilium invocandi, ac alia quævis opportuna decreta condendi, ac ſententias, proferendi, & loco ſententiarum hujuſmodi, etiam mandata executiva in forma ſolita & conſueta decernendi, ac illa & quidquid per eum judicatum fuerit, exequendi, expenſas taxandi, & moderandi; non tamen ipſas Partes a vinculo juramenti ad effectum agendi, aliiſque Cenſuris Eccleſiaſticis abſolvendi; ſed, his exceptis, alia omnia & ſingulæ faciendi, gerendi, & exercendi, in præmiſſis neceſſaria ſeu quomodolibet opportuna; ſalva ſempre appellatione in ſecunda inſtantia ad Curiam Epiſcopalem Eugubinam, vel ad Nos, & Sedem Apoſtolicam.

Hujuſmodi Vicarii facultates in Judiciis Civilibus, enunciat.

Item in criminalibus levioribus.

§. 7. Item cauſas criminales minoris momenti, & in quibus pœna corporis afflictiva locum non habet, alioquin ad Forum dictæ Curiæ Eccleſiaſticæ pertinentes, & in ipſa Terra per Nos in Civitatem erecta, ejuſque Territorio ſeu Comitatu emergente, poſſit Vicarius prædictus per ſe ipſum cognoſcere, definire, & reſolvere; in aliis vero cauſis criminalibus quibuſcumque ad dictum Forum ſpectantibus, ibidemque emergentibus, denunciationes, & querelas excipere, ac etiam ex officio, in caſibus alioquin permiſſis, corpus delicti efformare, teſtes examinare, aliaque indicia colligere, & cumulare poſſit, & valeat; Proceſſus tamen in hujuſmodi cauſis confectos, poſtquam completi fuerint, ad ipſam Curiam Epiſcopalem Eugubinam tranſmittere teneatur, ut vel ibi ſententia proferatur, vel ſi eadem Curia Epiſcopalis Eugubina ſatius duxerit hujuſmodi Proceſſus ad ipſum Vicarium, una cum inſtructione ad effectum procedendi, remittere, tunc ipſe Vicarius eidem inſtructioni ſe conformans in omnibus & per omnia, inſtructionem, & ordinationem a dicta Curia Epiſcopali ſuſceptas exequi debeat, & teneatur.

Quid in gravioribus & urgentibus.

§. 8. Poſſit etiam dictus Vicarius, in criminalibus hujuſmodi cauſis gravibus & urgentibus, & cum in mora periculum fore judicabitur, tam ad reccurrentium inſtantiam, quam etiam ex officio, ut ſupra, ad inquiſiti capturam procedere.

Digitized by Google

Interim vero, donec ejuſdem Curiæ Epiſcopalis Eugubinæ, ad quam hujuſmodi capturæ notitiam ſtatim deferre debebit, mandata ſuſceperit, hujuſmodi Inquiſitum in Carceribus Laicalibus Pergulæ, quatenus tutæ ſint, retinere valeat; alioquin illum ad ipſam Civitatem Eugubinam, & ad diſpoſitionem dictæ Curiæ Epiſcopalis, cum debitis cautelis transferri curet.

Et quid in matrimonialibus.

§. 9. Ita quoque idem Vicarius examina Teſtium ſuper ſtatu libero perſonarum ejuſdem Terræ Pergulæ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, ejuſque Territorii, ſeu Comitatus Incolarum, excipere; ſeu, ſi aliquam perſonam hujuſmodi a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum prædictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium contra Hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum ad juramentum præſtandum in ſupplementum probationum, quæ ipſi forſan pro aliquo tempore, quo vagam duxiſſet vitam, ſuper hujuſmodi ſtatus libertate deeſſent, admitti contingat; idem Vicarius perſonam hujuſmodi examinare, eique pœnas contra Polygamos in jure inflictas comminare, ac juramentum ſuppletivum hujuſmodi ab ipſa perſona, ut moris eſt, præſtandum, excipere poſſit & valeat; cum hoc tamen, ut tam teſtium prædictorum depoſitiones, quam acta examinis & juramenti hujuſmodi, ad dictam Curiam Epiſcopalem Eugubinam tranſmittantur, ad quam privative ſpectabit ordinationes opportunas, ac licentias tradere pro Matrimoniorum celebratione, vel atteſtationes ſuper ſtatus, & conditionis libertate expedire.

Præmiſſas facultates Vicario tribuendas decernit, aliasvero arbitrio Epiſcopi.

§. 10. Nos enim hujuſmodi Vicario Foraneo ibidem, ut præfertur, deputando, præmiſſas omnes & ſingulas facultates & auctoritates a dicto Epiſcopo Eugubino nunc & pro tempore exiſtente (etiamſi Synodales dictæ Eccleſiæ Eugubinæ, vel aliæ, etiam Apoſtolicæ, Conſtitutiones & Ordinationes, ac Juris Canonici diſpoſitiones obſtarent) communicari & committi, ac reſpective ab eodem Vicario ibidem libere & licite exerceri poſſe permittimus & indulgemus, ac etiam volumus & mandamus; & quatenus opus ſit, Nos ipſi, eaſdem omnes & ſingulas facultates & auctoritate eidem Vicario, ut præfertur, deputando, ac pro tempore quandocumque exiſtenti, dicta auctoritate Apoſtolica, & earumdem tenore præſentium, concedimus & impertimur: Non intendimus tamen impedire Epiſcopum Eugubinum pro tempore, quominus poſſit eidem Vicario, majores Facultates concedere, ultra prædictas, quatenus ei ita expediens videatur.

Acta Juridica coram Vicario geſta, apud Notarium publicum in ipſa Civitate Pergulæ aſſerventur.

§. 11. Statuentes etiam, ut omnium Judiciorum, tam civilium, quam criminalium, aliorumque omnium, quæ coram dicto Vicario agitata, geſta, & juxta, præmiſſas diſpoſitiones, noſtras reſoluta ac deciſa fuerint, Acta, Inſtrumenta, & Documenta quæcumque, apud Notarium Foraneum dictæ Curiæ Epiſcopalis Eugubinæ, in eadem Terra Pergulæ per Nos, ut præfertur, in Civitatem erectæ, publicum Officium habentem, cum debitis cautelis, etiam perpetuo aſſervari debeant, ut inde authentica Exempla, ſeu Tranſumpta, & fides, ad omnem petentium inſtantiam, in caſibus alioquin permiſſis, ſeu cum requiſitis licentiis, aut etiam de mandato Superiorum, ad quos pertinet, & ex officio, legaliter extrahi valeant; & ſic aſſervata & extracta, eamdem fidem in judicio, & extra, ubique locorum obtineant, ac ſi in ipſa Cancellaria Epiſcopali Eugubina aſſervata, indeque extracta fuiſſent.

De annua præſtatione cum Epiſcopo Eugubino, tum dicto Vicario Pergulæ, ſi extraneus fuerit, ſolvenda.

§. 12. Ne autem per hæc aliquod eidem Cancellariæ Epiſcopali Eugubinæ, ejuſque juribus, ipſique Menſæ Epiſcopali Eugubinæ, quæ exiguis potius eſt dotata redditibus, inferatur præjudicium, quod ſane, ſicut accepimus, ex calculo per decennium efformato, ad ſummam annuam quadragintaquinque ſcutorum circiter monetæ Romanæ de Juliis decem pro quolibet ſcuto hujuſmodi aſcenſurum foret, cum præſertim hujuſmodi Vicario, quatenus extero, ut ſupra, deputando, congruum pro ejus ſubſtentatione, ut infra, tribui debeat honorarium; volumus etiam & mandamus, ut ex redditibus Communitatis dictæ Terræ per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, illius Magiſtratus pro tempore exiſtens dicto Venerabili Fratri moderno & pro tempore exiſtenti Eugubino Epiſcopo annuam ſummam dictorum quadragintaquinque ſcutorum dictæ monetæ

ſin-

Digitized by Google

ſingulis annis in duabus æqualibus ſolutionibus in fine ſemeſtris, nec non ut ex eiſdem Communitatis prædictæ redditibus ſupra enunciatum quoque honorarium eidem Vicario, ut præfertur, deputando, juxta ſummam per eumdem modernum & pro tempore exiſtentem, Epiſcopum Eugubinum præfigendam, omni mora, dilatione, & contradictione ceſſantibus, & abſque eo quod eædem ſummæ ex quavis cauſa, colore, & prætextu retardari, vel imminui, aut impugnari poſſint, omnino ſolvere reſpective debeat & teneatur.

§. 13. Decernentes, eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumcumque, etiam ex, eo quod quicumque in præmiſſis jus vel intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes, illis non conſenſerint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque cauſæ, propter quas præſentes emanarint, ſufficienter adductæ, verificatæ, & juſtificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis legitima & privilegiata, cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, etiam enormis, enormiſſimæ, & totalis læſionis, ullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet, etiam quantumvis magno & ſubſtantiali, ac inexcogitato, & inexcogitabili, individuamque expreſſionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, ſeu adverſus illas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, ſeu impetrato, aut etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus conceſſo, quempiam in judicio, vel extra illud uti, ſeu ſe juvare ullo modo poſſe. Sed ipſas præſentes Litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus & per omnia pleniſſime ſuffragari.; Sicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarium, ac alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice Legatos, & alios quoſcumque, quamvis præminentia & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Clauſula & Decreta pro conſeſſionum firmitate.

§. 14. Quocirca venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Corinthienſi moderno Ducatus & Provinciæ Urbinatenſis Præſidenti, ejuſque Succeſſoribus Præſidentibus, vel etiam futuris Noſtris & Apoſtolicæ Sedis in eadem Provincia & Ducatu de Latere Legatis ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac modernis etiam & pro tempore exiſtentibus Archiepiſcopo Urbinatenſi, & Epiſcopo Eugubino, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe, vel per alios, ſeu alium, auctoritate noſtra, quoties pro parte intereſſe habentium requiſiti fuerint, aut ita expedire judicaverint, præſentes noſtras Litteras, & in eis contenta, ſolemniter publicantes, prædictis Communitati, Magiſtratui, & Hominibus, ac etiam Vicario pro tempore, ut præfertur, deputando, & omnibus & ſingulis, quorum favorem præmiſſa concernunt, in præmiſſis etiam omnibus & ſingulis, efficacis defenſionis præſidio aſſiſtant, faciantque eos omnibus & ſingulis præfatis pacifice frui & gaudere, non permittentes eos, & eorum aliquem, per quoſcumque deſuper quomodolibet indebite moleſtari, inquietari, aut impediri; Contradictores quoſlibet & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, per Cenſuras Eccleſiaſticas, & pecuniarias pœnas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Deputatio Judicum Executorum.

§. 15. Non obſtantibus contrariis quibuſcumque, etiam Apoſtolicis, ſeu in Univerſalibus, Provincialibus, aut Synodalibus, etiam prædictæ Eugubinæ Eccleſiæ Conciliis, editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Eccleſiæ, & Civitatis Eugubinæ, ac ejuſdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia robo- Derogatio contrariis.

Digitized by Google

roboratis Statutis, & conſuetudinibus: Privilegiis quoque indultis, & Litteris Apoſtolicis, quibuſvis Perſonis & Locis, ſub quibuſcumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibuſvis clauſulis & decretis, in genere vel in ſpecie, aut alias in contrarium quomodolibet conceſsis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, etiam pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, & forma in illis tradita obſervata, præſentibus exprimerentur & insererentur, pro plene & ſufficienter expreſsis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ abſolutionis, erectionis, inſtitutionis, commiſsionis, conceſsionis, impertitionis indultorum, voluntatum, mandatorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Romæ die 19. Aprilis 1752. an. 12. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo, decimo octavo Kalendas Maji, Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Cardinalis Paſſioneus,

J. Datarius.

VISA DE CURIA,

J. C. Boſchi,

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 29. Aprilis ejuſdem Anni.

XIII.

ECCLESIASTICI

Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, & ſententiam dicendi in Conſiliis ſuper rebus, & negotiis eorum intereſſe tangentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam,

Proœmium QUAMVIS jamdudum Romani Pontifices Prædeceſſores Noſtri providam ſtatuerint methodum in Eccleſiaſticæ Ditionis Communitatibus obſervandam, ubi de negotio aliquo agendum ſit, in quo tam Eccleſiaſticorum, quam Laicorum communis res agatur; nihilominus ad tollendos abuſus, quos hac in re alicubi inve-

Digitized by Google

inveſtos accepimus, & ad removendas querelas, quæ ad Nos aſſidue deferuntur, opportunum fore judicavimus, eaſdem Prædeceſſorum Noſtrorum Leges confirmare & innovare, nonnullis adjectis declarationibus, per quas earum intelligentia magis in aperto conſtituatur.

De electione Deputatorum Cleri Regularis.

§ 1. Primum itaque, ab Eccleſiaſticis uniuſcujuſque Civitatis, Oppidi, aut Loci, duo Deputati eligendi ſunt, alter e Clero Sæculari, & alter e Regulari. Quod ſi Regulares in loco non adſint, poterit Clerus Sæcularis non unum ſolum, ſed etiam duos e proprio corpore Deputatos eligere.

De eorum interpellatione, ejuſque effectu.

§. 2. Quoties autem negotium aliquod agitari contingat, quod aliquo modo ad Eccleſiaſticorum res atque rationes pertineat, aut pertinere poſsit; toties prædicti Deputati interpellandi ſunt, ut illius tractationi interſint. Si vero ipſi intereſſe neglexerint, quæcumque demum fuerit, ipſorum abſentiæ cauſa, non ideo id, quod ipſis abſentibus decretum erit, nullitatis vitio infectum cenſebitur: Sed pro decreti ſic conditi validitate, ſatis erit, quod de facta interpellatione Deputatorum hujuſmodi, extrajudicialiter conſtet.

Eorum liberum ſuffragium, ſed conſultivum tantummodo cum facultate recurrendi.

§. 3. Quum autem hujuſmodi conſultationibus Eccleſiaſticorum Deputati intervenient, poterunt quidem, ac etiam debebunt, circa ea, quæ a Laicis proponentur, ſententias ſuas dicere; Verum hæ conſultivi ſuffragii vim tantummodo habebunt; neque, ſi forte Laicorum reſolutionibus contrariæ fuerint, iſtam executionem retardare valebunt; reſervata dumtaxat Eccleſiaſticis facultate recurrendi deinceps ad Superiora Tribunalia, a quibus poſtulare poterunt ea præjudicia emendari, quæ ex Laicorum reſolutionibus illata ſibi eſſe contenderint.

Qua ratione computorum reviſionibus intereſſe, & ſuper illis ſententiam dicere valeant.

§. 4. Porro quum aliquæ ſint expenſæ, quibus tolerandis, ex Romanorum Pontificum præſcripto, Eccleſiaſtici cum Laicis concurrere debent, cúmque æquum non ſit, ut pecuniarum ſummæ ab Eccleſiaſticis perſolutæ, in aliam cauſam a Laicis erogentur, præter eam, quæ in Pontificiis Mandatis expreſſa eſt; ideo ſtatutum eſt, ut ſemel ſaltem in anno rationum redditio fiat, vocatis ad eam Eccleſiaſticis Deputatis, quibus exhiberi etiam debebunt Libri, in quibus adminiſtrationis computa continentur; Hos tamen Libros Eccleſiaſtici minime poterunt domum aſportae, ſed examinare debebunt in eo Loco, qui a Gubernatore Locali, ſeu a Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Provinciæ Legato, majori, qua poterit cautela, ad id deſignatus fuerit, eoque temporis ſpatio, quod ipſis ad hunc effectum a ſupradictis præſcriptum fuerit, cum facultate recurſum habendi ad Superiores, quoties in hujuſmodi rationum redditione animadverterint, aut dati & accepti capita non recte conſtare, aut collatam pecuniam in alias cauſas erogatam fuiſſe ab illis diverſas quibus ex Pontificis voluntate deſtinata fuerit.

Præmiſſorum obſervantiæ in perpetuum conſulitur.

§. 5. Hæc omnia aut expreſſe, aut implicite continentur in Epiſtola Encyclica, de mandato Venerabilis Servi Dei Prædeceſſoris Noſtri Innocentii Papæ XI. die 19. Julii anni 1681. expedita, & in Decretis a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſuper Bono Regimine Communitatum, & Univerſitatum Status Noſtri Eccleſiaſtici, auctoritate Apoſtolica, deputatorum alias emanatis. Quæ ideo ab omnibus, ad quos ſpectat, in poſterum obſervari volumus & mandamus; Sicque, & non aliter, in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Provinciarum, Civitatum, & Locorum Status Noſtri Eccleſiaſtici Præſides, Vice-Legatos, Gubernatores, alioſque quoslibet, judicari & definiri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate, & ſi ſecus a quoquam ſcienter vel ignoranter geſtum aut judicatum fuerit, irritum & inane decernimos.

Contrariis derogatur.

§. 6. Non obſtantibus quibuslibet Apoſtolicis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non Eccleſiarum, & Ordinum Regularium, Congregationom, & Inſtitutorum, etiam expreſſa mentione dignorum, ac Civitatum, & Provinciarum, etiam juramento, Confirmatione Apoſtolica, vel alia quavis firmitate ro-

bo-

Digitized by Google

boratis Statutis, Uſibus, & Conſuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Exemptionibus, Indultis, & Literis Apoſtolicis, cuilibet præmiſſorum quomodolibet in contrarium conceſsis ac pluries confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, quatenus opus ſit, expreſſe derogamus, aliiſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Dat. die 29. Julii 1752. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die vigeſimanona Julii milleſimo ſeptingeteſimo quinquageſimo ſecundo Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

D. Card. Paſſioneus.

AP-

Digitized by Google

APPENDIX
AD TOMUM VI. & VII.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.

N U M. I.

ALLOCUTIO

Habita in Conſiſtorio Secreto Feria Secunda die 21. *Aprilis* 1749.

Super honorifico FIDELISSIMI Titulo JOANNI V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejuſque Succeſſoribus, a Sanctitate Sua collato.

VENERABILES FRATRES.

CONSENTANEUM plane, immo & neceſſarium arbitramur declarare Vobis quemadmodum in præſentia declaramus, Cariſſimo in Chriſto Filio Noſtro JOANNI Portugalliæ & Algarbiorum Regi, ejuſque Succeſſoribus, collatum a Nobis fuiſſe perhonorificum FIDELISSIMI Titulum, qui merito quidem ipſi tribuendus videbatur. Etenim toto vitæ ſuæ curſu præclariſſima geſſit, ut Catholicæ Religionis gloria, & hujus Sanctæ Sedis dignitas magis amplificaretur. Dubitandum quoque non eſt, Succeſſores ipſius hoc honoris Titulo inflammandos eſſe vehementer, & maximo ſtudio excitandos, ut propoſitum ante oculos exemplum pari virtute æmulentur.

Procul dubio non ignoratis, ineunte Sæculo duodecimo, Mauris, e Portugalliæ Regno depulſis, illos ſtatim Reges omnem operam contuliſſe, ut Catholicam Religionem in ſua Ditione illibatam tuerentur; cum deinde plures Aſiæ, Africæ, Indiarumque, & Americæ populos in ſuam poteſtatem redegiſſent, barbaras gentes ſanctiſſimæ Religionis myſteriis imbuendas curaſſe, accitis peritiſſimis Miniſtris, qui recentem Domini Vineam diligenter excolerent. Inter eos recenſendus eſt S. Franciſcus Xaverius, qui Joannis III Portugalliæ Regis præſidio ac tutela, ubertimos totoque Orbe celeberrimos fructus in illis Regionibus collegit, uti non ſolum auctoritate Scriptorum, ſed ipſius S. Franciſci ad Joannem Regem epiſtolis plane comprobatur, ex quibus etiam clare depreneditur, magna cum gloria, Fideique incremento, is omnibus Virum Apoſtolicum ſatisfeciſſe, quæ a Paulo III. Prædeceſſore noſtro illi præſcripta, ac demandata fuerint.

Sebaſtianus Rex, de cujus laudibus nulla unquam ætas conticeſcet, circa dimidium Sæculi decimi ſexti Portugalliæ Regnum adminiſtrandum ſuſcepit. Ille ſingulari virtute præditus, potentiſſimo exercitu comparato, mare tranſmiſit, Mauris bellum indixit, cum quibus fortiſſime decertans, honeſtiſſima morte gloriam adeptus eſt immortalem.

Si quis autem ampliſſimas victorias, quas Portugalliæ Reges in remotiſſimis etiam partibus Africæ conſecuti ſunt, admirari cupiat, in Apoſtolicis Litteris Pii

 IV.

IV. Prædeceſſoris noſtri, quæ in Eccleſiæ Annalibus referuntur, deſcriptas legere poterit. Ex illis quoque percipiet, innumerabilem pene Indorum multitudinem armis ſubactam, eo fructu cumulatam fuiſſe, ut Chriſtianam Fidem agnoſcerent, & amplecterentur. Inſuper ex Apoſtolico Brevi ejuſdem Pontificis ad ipſum Regem Sebaſtianum intelligimus, tantam in bellis ſuſcipiendis, victoriiſque referendis virtutem eum Regem divinitus obtinuiſſe, ut cæteros omnes Majores ſuos gloriæ magnitudine facile exæquarit. Quamobrem Sanctus Pius V. Prædeceſſor noſter (uti ſincera quædam monumenta teſtantur) poteſtatem fecit eidem Sebaſtiano Regi eum honoris Titulum ſeligendi, quem magis expeteret; ſe paratum eſſe declarans, ipſius voluntati morem gerere, ut debitam videlicet rebus præclariſſime geſtis mercedem impertiret. His reſpondit Sebaſtianus Rex, ſe nihil magis optare, quam ut Filii nomen ac titulum, erga Romanum Pontificem obſequentiſſimi, palam oſtenderet, ac probaret; reſque propterea infecta remanſit.

Idem procul dubio nunc etiam contigiſſet, ſi exemplo Sancti Pii V. Prædeceſſoris noſtri inhærentes, Cariſſimo in Chriſto Filio Noſtro JOANNI Portugalliæ, & Algarbiorum Regi honoris titulum, quem vellet, eligendi poteſtatem feciſſemus. Quapropter præteritarum rerum experientia edocti, ne ullum impedimentum objiceretur, voluntate noſtra, ipſo Rege inconſulto perhonorificum FIDELISSIMI Titulum Nos ipſi excogitavimus, quem eidem Regi, ejuſque in Regno ſucceſſoribus, ut jam ſuperius indicavimus, elargiti ſumus.

Porro, quam præclara ſint hujus Regis in Chriſtianam Rempublicam merita, ſatis ſuperque teſtantur Apoſtolicæ Litteræ Clementis XI. Prædeceſſoris noſtri, quam duo volumina in lucem edita complectuntur.

Siquidem, ut ejuſdem Pontificis voluntati, & conſiliis obſecundaret, plurimas in ſubſidium naves ſuppeditavit, quo tempore Turcarum Tyrannus Inſulæ Corcyrenſi cum validiſſimo exercitu imminens, non ſolum Venetorum Reipublicæ, ſed univerſæ quoque Italiæ, & huic Urbi, quæ totius Chriſtianæ Religionis caput eſt, perniciem, & calamitatem minabatur.

Nos ipſi jure, ac merito teſtari poſſumus, & revera teſtamur, eumdem Regem ſuam nunquam operam a Nobis deſiderari paſſum eſſe, ubi res fuit vel de retinenda, augendaque Religione, vel de hujus Sanctæ Sedis dignitate tuenda. Inſuper Nobis Pontificatum gerentibus, nonnullos Epiſcopatus fundavit in remotiſſimis Dominii ſui partibus, ubi ſolum Infideles verſabantur, videlicet, ut Chriſtiana Fides ibidem propagaretur. Omittemus hic verba facere de maximis, ac plane Regiis ſumptibus, qui ab ipſo fiunt, ut Miniſtris ad obeundas ſacras Miſſiones neceſſaria ſuppeditentur. Taciti tamen prætereire non debemus victorias, quas recenter in Aſias comparavit, & novas, quas ſuſcepit expeditiones; & hujuſmodi profecto bella libenter cum illis comparabimus, quæ Gennadius Patricius, & Exarchus Africæ feliciter geſſit, & eadem prorſus affirmabimus, quæ de illis S. Gregorius Prædeceſſor noſter ad ipſum Gennadium ſcripſit his verbis: *Ubi enim meritorum veſtrorum loquax non diſcurrit opinio? Quæ & bella Vos frequenter appetere, non deſiderio fundendi ſanguinis, ſed dilatandæ cauſa Reipublicæ, in qua Deum coli conſpicimus, loquitur; quatenus Chriſti nomen per ſubditas gentes Fidei prædicatione circumquaque diſcurrat.* Ejuſdem Sancti Pontificis verbis proſequemur: *Plurima pro paſcendis ovibus Beati Petri Apoſtolorum Principis utilitatibus Eccelentiam veſtram præſtitiſſe didicimus.* Orationem tandem noſtram abſolvemus, quemadmodum & Sanctus Gregorius epiſtolam abſolvit ſuam. *Perſolventes paternæ charitatis alloquium, petimus Dominum, Salvatoremque noſtrum; qui Eminentiam veſtram pro ſolatio Sanctæ Reipualicæ miſericorditer protegat, & ad dilatandum per finitimas gentes nomen ejus magis magiſque brachii ſui firmitate confortet.*

Lib. 1. in dict. 9 epiſt. 75. tom. 2. Oper. edit. Pariſ. 1705. pag 560.

Habetis, Venerabiles Fratres, quæ a Nobis peracta ſunt, quæque Nos ad ea peragenda impulerunt.

NUM.

NUM. II.

LETTERA CIRCOLARE

A tutti i Patriarchi, Arciveſcovi, e Veſcovi ſopra la preparazione all' Anno Santo.

Hanc ſuperius pag. 82. latine editam placuit etiam Italico ſermone hic inſerere, prout ad Epiſcopos per Italiam tranſmiſſa fuit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater.

La noſtra Coſtituzione, nella quale abbiamo intimato a'fedeli di Criſto la Solennità dell'Anno Santo, contiene un invito per un divoto Pellegrinaggio, che è un'opera additata da Dio nel Teſtamento vecchio, praticata e frequentata nei primi ſecoli della Chieſa riſpetto a Luoghi Santi di Geruſalemme, uſata in ogni tempo con molta frequenza anche da'Re e Monarchi in ordine a' Luoghi Santi di queſta noſtra Città di Roma, e particolarmente a'Sepolcri de'Santi Apoſtoli; opera finalmente, che impugnata dagli Eretici, è ſtata con molta ragione ed energia ſoſtenuta e difeſa da'noſtri Controverſiſti, e che ben diretta e governata da'Prelati di Santa Chieſa, può ſervire, e ſerve di edificazione a tutti quelli, che con animo pacato la conſiderano nel ſuo vero ſtato, e ne'veri limiti, ne'quali deve eſſer riſtretta.

1. Iddio ordinò, che tutti i figli d'Iſraele tre volte l'anno faceſſero un divoto pellegrinaggio per viſitare il Tabernacolo, o ſia Tempio del Signore: *Tribus vicibus per annum apparebit omne maſculinum tuum in conſpectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit, in ſolemnitate Azymorum, in ſolemnitate Hebdomadarum, & in ſolemnitate Tabernaculorum*: come ſi legge nel Deuteronomio *al cap. 16.* Elcana, ed Anna ſua moglie adempirono puntualmente il precetto, come ſi vede *nel lib. 1. de' Re al cap. 1.* Il noſtro amabiliſſimo Redentore colla ſua Santiſſima Madre, ed il ſuo Padre putativo Giuſeppe, portoſſi al tempio, come pure ſi legge nel Vangelo di S. Luca *al cap. 2.* Ed acciò il Sacro Tempio edificato da Salomone foſſe da tutte le genti frequentato, non mancò eſſo di pregare Dio ad eſaudire le preghiere anche de'foreſtieri, e che non erano del popolo d'Iſraele, che foſſero venuti pellegrinando a viſitarlo: *Inſuper & alienigena, qui non eſt de populo tuo Iſrael, cum venerint de terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum extenſum ubique); tu exaudies de cœlo in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena*: come ſi legge *nel lib. 3. de' Re al cap. 8.*

2. Celebre è il teſtimonio di Euſebio *nella Storia Eccleſiaſtica al lib. 6. cap. 11.*, in cui riferiſce il divoto acceſſo di S. Aleſſandro Veſcovo di Cappadocia a Geruſalemme per vedere ed orare ne'Luoghi Santi: *Divino admonitus oraculo Alexander cum ex Cappadocia, in qua primum Epiſcopus fuerat ordinatus, Hieroſolymam profectus fuiſſet, tum orandi, tum locorum viſendorum gratia*: e più che celebre è in queſto propoſito il teſtimonio di Girolamo *nella ſua lettera 44. altre volte 17.*: *Longum eſt nunc ab Aſcenſu Domini uſque ad præſentem diem per ſingulas ætates currere, qui Epiſcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrina Chriſtiana virorum venerint Hieroſolymam, putantes minus ſe habere religionis, minus habere ſcientiæ, nec ſummam, ut dicitur, manum accepiſſe virtutum, niſi in illis Chriſtum adoraſſent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruſcaverat.*

3. Non prenderemo qui l'impegno di riferire il frequente acceſſo de'Re, de'

Digitized by Google

Veſcovi e Prelati di Chieſa Santa, e di tutti i fedeli, e la continua peregrinazione a viſitare i limini degli Apoſtoli; eſſendo già ſtata evacuata in tutto e per tutto la materia da alcuni celebri eruditi, cioè da Onofrio Panvinio nel ſuo Trattato *de præſtantia Baſilicæ Vaticanæ*, che inſino ad ora ſi conſerva manoſcritto nell' Archivio del Capitolo della detta Baſilica, che Noi più volte abbiamo letto, quando *in minoribus* eravamo Canonico della Chieſa, ed Archiviſta del detto Archivio; da Giacomo Gretſero *nel tom.* 4. della nuova edizione delle ſue Opere *al lib.* 2. *de ſacris Peregrinationibus al cap.* 12, *e molti ſeguenti*, dal Coccio *lib.* 5. *Theſauri Catholici al cap.* 17., da Stanislao Hoſio *al cap. de Cæremoniis*, *quæ deſumuntur a loco*, da Rutilo Benzonio *de An. Sancti Jub. lib.* 6. *c.* 1., *e ſeg.* dal Drexelio *nel tom.* 13. delle ſue Opere ſtampate in Monaco *par.* 1. *c.* 7. *p.* 126. *e ſeguenti*, e dal moderno Trombelli *de Cultu Sanctorum tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 46. *e ſeg.* Porteremo bensì la formula di Marculfo Monaco, che viſſe nel ſecolo ſettimo, e che dai predetti non è portata, nella quale ſi contiene la commendatizia, che facevaſi al Papa, ed a' Veſcovi a pro di quelli, che ſi accingevano al pellegrinaggio verſo Roma per viſitare i limini de' Santi Apoſtoli, come ſi vede *nel lib.* 2. *al cap.* 49.: *Portitor iſte, radio inflammante Divino, non, ut pleriſque mos eſt, vacandi*, o come altri leggono, *vagandi cauſa, ſed propter nomen Domini, itinera ardua, & laborioſa parvipendens, ob lucrandam orationem, limina Apoſtolorum Domini Petri & Pauli adire cupiens, a mea parvitate ſe petiit veſtræ commendari almitati*. S. Gio: Criſoſtomo nel Libro, *Quod Chriſtus ſit Deus*; *al n.* 9. *nel tom.* 1. delle ſue Opere della ſtampa di Parigi *del* 1718. *alla pag.* 570. così ſcrive al noſtro propoſito: *In regia Urbe Roma, miſſis aliis omnibus, ad ſepulcra Piſcatoris, & tentoriorum Opificis, accurrunt Imperatores, Conſules, Exercituum Duces*. Dell' Imperatore Carlo Magno ſcrive Eginardo, che quattro volte nello ſpazio d'anni quarantaſette portoſſi a Roma, tratto dalla divozione. *Carolus Magnus intra annos quadraginta ſeptem, quater Romam ad vota perſolvenda & orandum profectus eſt*. Ed il Pontefice Nicolò I., che viſſe nel ſecolo nono rende un' ampla teſtimonianza del concorſo de' fedeli a Roma per venerare le ceneri dell' Apoſtolo S. Pietro *nella ſua lettera* 9. a Michele Imperadore: *Tanta millia hominum protectioni ac interceſſioni beati Apoſtolorum Principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium ſeſe quotidie conferunt, & uſque in finem vitæ ſuæ apud ejus limina ſemet manſura proponunt, ut præter illud, quod vas e Cœlo ſubmiſſum, in quo cunctorum oſtenſa ſunt eidem Beato Petro horum omnium Rectori animantium genera, Catholicam ſignat Eccleſiam, etiam ipſa ſola Romanorum Urbs, apud quam ejuſdem Apoſtoli corporalis præſentia ſedule veneratur, ipſius vaſis cunctas dignoſcatur in ſe continere univerſorum animalium* (*quæ homines intelliguntur ſpiritualiter*) *nationes*.

5. Ed in ciò che riſguarda o i noſtri Controverſiſti, che contra gli Eretici hanno ben ſoſtenuta la difeſa delle divote peregrinazioni ai luoghi ſanti, o le regole de' Prelati di Santa Chieſa per ben governarle e liberarle da tutti gl' inconvenienti, Noi, che non intendiamo di fare un Trattato, o una Diſſertazione, ci rimettiamo a quanto ſcriſſe Giona Veſcovo d'Orleans, autore del nono ſecolo, contra Claudio di Torino, che inimico delle Sacre Immagini, era per conſeguenza anche nemico dei più divoti pellegrinaggi; ci rimettiamo alle celebri Orazioni di Egidio Carlerio Decano della Chieſa di Cambrai, fatta in Baſilea contra gli errori di Niccolò Taborita, ſtampata *nel tom.* 8. degli Atti de' Concilj dell' Arduino *alla pag.* 1796. *ed altre ſeguenti*, ove con profonda dottrina ſcioglie gli equivoci oppoſti dal ſuo contradittore contra i divoti pellegrinaggi; ed a quanto ſi legge nel Concilio Cabilonenſe tenuto *l' anno* 813. *c.* 45. e più diffuſamente nel Concilio Bituricenſe tenuto *l' anno* 1584. *nel tom.* 10. della citata Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e ſeg* ove ſono regiſtrati alcuni Canoni molto ben fatti, per levare gl' inconvenienti dai ſacri e divoti pellegrinaggi; oltre ciò, che in tal propoſito ſi ritrova eſattamente radunato da Lorenzo Bochelli ne' Decreti della Chieſa Gallicana *lib.* 4 *tit.* 14. *de Peregrinationibus*.

6. Nè a Noi ſono ignoti i due Opuſculi di S. Gregorio Niſſeno, uno intitolato *de*

Digitized by Google

to de iis, qui adeunt Hieroſolymam, e l'altro indrizzato ad Euſtatia, ed Ambroſia, e Baſiliſſa, che ſono *nel tom.* 3. delle Opere del Santo Dottore ſtampate in Parigi *l'anno* 1638. *pag.* 651. ſul fondamento de' quali, quelli, che non ſono della noſtra comunione, s'appoggiano per iſcreditare ed impugnare i divoti pellegrinaggi. Nè tampoco ci è ignota la grave controverſia fra i noſtri eruditi, ſe le dette opere ſiano genuine di S. Gregorio: nella qual controverſia il Lippomano, il Baronio, Natale Aleſſandro, il Tillemont, il Ceillier, ſono di ſentimento, che le dette Opere ſiano Opere del Santo Dottore, del che però dubita il Cardinal Bellarmino; e con molta aſſeveranza ed impegno il Gretiero ſoſtiene, che ſiano apocrife, come può vederſi nelle profonde ed erudite Note da eſſo ſtampate ſopra le medeſime, ed inſerite *nel cit. tom.* 3. delle Opere di S. Gregorio Niſſeno nelle Note *alla pag.* 71. *e ſegg.* Ma ci ſembra di potere con tutta giuſtizia accennare, che, quand'anche le Opere ſiano del Santo, quand' anche in eſſe, come è vero, molto ſi eſageri contra gl'inconvenienti, che ſuccedevano ne' pellegrinaggi a Geruſalemme, quand'anche, com'è vero, gagliardamente s'impugni la maſſima ſpacciata falſamente da alcuni, che le accennate peregrinazioni foſſero neceſſarie per l'eterna ſalute, che ſenza quelle non poteva ottenerſi; ciò punto non oſta al noſtro aſſunto, in cui ſoſteniamo l'utilità delle opere predette, non la neceſſità; non ci facciamo difenſori degl'inconvenienti; ma, come vedraſſi in appreſſo, ne andiamo additando e procurando i rimedj: Non eſſendo poi del dovere, che ſi prendano con tutto il rigore le gagliarde eſpreſſioni del Santo Dottore contra i pellegrinaggi a Geruſalemme; sì perchè ſi vede manifeſtamente, che hanno la loro origine dai frequenti ſcandali, che andavano occorrendo; sì perchè l'idea d'uno, benchè ſanto e celebratiſſimo Dottore, dee in ogni caſo cedere al ſentimento della Chieſa, ed al contrario comune parere degli altri, che frà le opere criſtiane pie e divote, annoverano i ſacri pellegrinaggi, quando ſiano fatti nelle dovute forme.

7. Queſto noſtro invito comprende i Veſcovi noſtri cari Fratelli, purchè la ſalute loro corporale lo permetta, e purchè la cura delle anime ad eſſi commeſſe non ſia per ricevere nocumento della loro aſſenza: e ſi ricordino, che una gran parte de' loro Predeceſſori, parlando almeno di quelli che non erano tanto lontani da Roma, venivano ogni anno alla ſanta Città per celebrare unitamente col Papa la Feſta de' Santi Apoſtoli Pietro e Paolo, come ſi vede *nella lettera* 13. *e* 16. di S. Paolino. Comprende l'invito i Sacerdoti e gli altri del Clero, purchè vengano, come è del dovere, colle Dimiſſorie de' loro Veſcovi; legge, che non è inventata da Noi, ma ben antica, come ſi raccoglie dal *Canone* 41. e dal *Canone* 42. del Concilio Laodiceno tenuto *l'anno* 372. *nel tom.* 1. della Collezione dell' Arduino *pag* 789. & 790. Comprende il noſtro invito i Regolari, purchè però abbiano le opportune licenze de' loro Superiori, che eſortiamo ad uſare ogni diſcretezza nel concederle. Comprende gli Uomini del ſecolo, purchè intraprendano il viaggio dopo averlo conſultato col loro Curato, o con altro Direttore delle loro coſcienze, che dovrà aver preſente, nel dare il ſuo conſiglio, la comune maſſima degli Autori ſpiegata da Teofilo Raynaudo *nel tom.* 15. delle ſue Opere, cioè in quella intitolata *Heteroclita ſpiritualia*, *alla pag* 217. *num.* 13. ... *Peregrinatio eſt opus ſupererogationis, & pertinet ad cultum voluntarium, quem par non eſt officere actibus virtutis ex obligatione exercendis. Sic maritus, qui vinculo matrimonii adſtringitur adhærere uxori, male faciet, ſi, uxore reluctante, longam peregrinationem, ea domi relicta, ſuſcipiat. Immo, quamvis uxor conſentiret, poſſet tamen peregrinatio longa mariti continere heterocliſim, ſi per eam abſentiam in alterutro conjugum veriſimile periculum labefactandæ virtutis contineret. Æque ex hoc capite anomala eſſet peregrinatio patris familias, qui cum neceſſarius eſſet domi ad ſuſtentationem familiæ, deberetque ſuis laborare, & theſaurizare, vellet tamen domo abeſſe, & ad hæc aut illa ſacra monumenta diſcurſare. Idem pronunciatum eſto de eo, qui obæratus, nec habens aliunde, unde diſſolvat debita, quam ſi alicubi hæreat & laboret, eligit tamen viſere loca ſancta.* E' nota ad ognuno la plenaria Indulgenza conceduta da Urbano II. nel Concilio

di

di Chiaromonte a chi, aſſumendo la Croce, aſſumeva la milizia per ricuperare Terra
Santa: *Quicumque pro ſola devotione, non pro honoris vel pecuniæ adeptione, ad li-
berandam Eccleſiam Dei Hieruſalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœniten-
tia reputetur*. Così ſi legge nel detto Concilio tenuto *l'anno* 1096 *nel tom.* 10.
de' Concilj del Labbè. S. Tommaſo *nel quodlibet*. 4. *all'art.* 11. propone la que-
ſtione: *Utrum vir poſſit accipere Crucem, ſi de ejus incontinentia timeatur*: e cam-
minando coi principj poc'anzi additati, conchiude: *Ex neceſſitate viro imminet,
ut gerat crucem uxoris, quia caput mulieris eſt vir. Sed, quod accipiat Crucem
ad transfretandum, ſubjacet propriæ voluntati. Unde, ſi uxor ſit talis, quæ ſequi
non poſſit propter aliquod impedimentum, & de ejus incontinentia timeatur, non
eſt ei conſulendum, ut accipiat Crucem, & dimittat uxorem: ſecus autem eſt, ſi
uxor continere voluntarie proponat, aut velit, & poſſit ſequi virum ſuum*. I divo-
ti pellegrinaggi di S. Elena a' luoghi ſanti, riferiti da S. Ambrogio, di Eudoſia
moglie di Teodoſio juniore a Geruſalemme, deſcritti da Socrate, di Paola nobi-
le Romana a Terra Santa, riferiti da S. Girolamo, di S. Brigida a Compoſtel-
la, ed a Roma, per viſitare i limini degli Apoſtoli Pietro e Paolo, tanti altri
lodevoli eſempj di donne di condizione, ed anche poverette e miſerabili, veduti
da Noi nel decorſo della lunga dimora, che abbiamo fatta in Roma nel tempo
del ſervigio da noi preſtato alla Sede Apoſtolica; ci muovono a non eſcludere dal
noſtro invito le donne non aſtrette a clauſura: Unendo però all'invito l'avverti-
mento, che crediamo molto neceſſario, cioè che da tutti quelli, a cui appartie-
ne il vegliare ſul buon coſtume, non ſi tralaſci verun provedimento; per opporſi
agli inconvenienti, che facilmente poſſono derivare dall'età delle pellegrine, dal-
la compagnia nel loro viaggio, dalla meſcolanza con quelli d'altro ſeſſo, e par-
ticolarmente quand'eſſe, eſſendo maritate, non hanno la compagnia de' loro ma-
riti, ed in difetto de' mariti, la cuſtodia de' fratelli, o d'altri congiunti loro
in grado tale di parentela, che eſcluda ogni ſoſpetto, e porti ſeco ogni dovuta
cuſtodia.

8. Al noſtro invito ſuccede il dover eſporre il motivo, e la cauſa finale dello
ſteſſo: ma ciò non poſſiamo fare con tutta adeguatezza, ſe non premettiamo al-
cune notizie dedotte dai Padri, ed altre dalla Storia Eccleſiaſtica. S. Giovanni
Griſoſtomo *nell'Omel.* 32. ſopra l'Epiſtola a' Romani *tom.* 9. della ſopraccitata edi-
zione *pag.* 757. proteſtoſſi di voler bene a Roma, e di poterla lodare per la gran-
dezza, antichità, e bellezza, frequenza del popolo, ricchezze, e vittorie ottenute
in guerra: *Propterea ego Romam diligo, quamquam aliunde illam laudare poſſim,
a magnitudine, ab antiquitate, a pulchritudine, a populi frequentia, a potentia,
a divitiis, a rebus in bello fortiter geſtis*: ma aggiunſe, che amava e ſtimava Ro-
ma, e che ſommamente bramava di venirvi, per poter venerare i Sepolcri de San-
ti Apoſtoli Pietro e Paolo: *Sed miſſis illis omnibus, ideo illam beatam prædico,
quia Paulus & dum viveret illis ſcripſit, atque ipſos ita dilexit, ac præſens ip-
ſos allocutus eſt, vitamque ibidem clauſit, ideoque hinc clarior eſt civitas, quam
ex aliis omnibus, ac quemadmodum corpus magnum & robuſtum, duos illa Urbs
habet oculos ſplendentes, horum videlicet Sanctorum Corpora. Non ſplendet Cæ-
lum, cum radios Sol emittit, ut Romanorum Urbs duas illas lucernas habens,
per totum orbem lucem emittentes*. Paſſò avanti il Santo Dottore, ed eſpreſſe il
ſuo acceſo deſiderio di preſtare i dovuti atti di venerazione a' Sepolcri de' detti
due Santi Apoſtoli: *Quis mihi nunc dederit, ut Corpus Pauli circumplectar, ut
Sepulcro hæream, ut pulverem videam Corporis illius, quæ Chriſto deerant, adim-
plentis, ſtigmata illius geſtantis, prædicationem ubique diſſeminantis?* e poco do-
po: *Vellem Sepulcrum videre, ubi jacent arma juſtitiæ, arma lucis, membra nunc
viventia, & mortua dum ille viveret, in quibus omnibus vivebat Chriſtus, quæ
crucifixa erant mundo, membra Chriſti, quæ Chriſtum induebant, templum Spiri-
tus, ædificium ſanctum, quæ Spiritu ligata erant, quæ confixa erant timore Dei,
quæ ſtigmata Chriſti habebant. Hoc Corpus urbem illam quaſi mœniis cingit, quod
omni turre & vallis innumeris tutius eſt; & cum hoc etiam Petri Corpus, nam
illum viventem honoravit: Aſcendi, inquit, videre Petrum*.

9 Bat-

Digitized by Google

9. Battendo le pedate di S. Giovanni Griſoſtomo, diremo, eſſere queſta noſtra Città di Roma, degna d'eſſer veduta, per la grandezza delle fabbriche, per la ſontuoſità degli edifizj: ma non eſſer queſte o ſimili coſe l'oggetto del noſtro invito. Diremo, doverſi ella principalmente lodare e ammirare per eſſer la Sede del Capo della Religione, il centro della unità, e per vederſi nella medeſima i vivi contraſſegni dell'eſtinta idolatria, che in eſſa aveva per più ſecoli trionfato. Agli eruditi è noto l'aſſunto di Pietro Angelo Bargeo nella ſua celebre lettera *de privatorum publicorumque ædificiorum Urbis Romæ everſoribus*, ove pretende di dimoſtrare, non eſſere ſtate rovinate le ſontuoſe fabbriche de Teatri, delle Terme, de' Tempi, delle innumerabili Statue degl'Idoli, da' barbari, da' Gotti, Vandali, e ſimili gente, ma da' Romani Ponteſici, e ſpecialmente da S. Gregorio il Grande, e da' pii fedeli, per levare ogni incentivo all'idolatria ed ogni memoria d'eſſa. Ma, ciocchè ſiaſi di quanto ſcriſſe il citato Bargeo, non è mancato a' giorni noſtri chi con molta fatica ha compoſto un Trattato delle coſe Gentileſche e profane, traſportate ad uſo ed ornamento delle Chieſe; in eſſo ha pienamente enumerate le Chieſe, che ancor oggi ſi veggono in Roma erette ſu le rovine de' Tempj Gentileſchi. Diremo finalmente, eſſere indirizzato il noſtro invito ad un religioſo pellegrinaggio, alla divota viſita de' Sepolcri de' Santi Apoſtoli Pietro e Paolo, che S. Giovanni Griſoſtomo, come abbiamo veduto, ſoſpirava di fare, nè mai ebbe il modo di fare.

10. Qui però non termina l'oggetto ed il fine del noſtro invito. E' noto a ciaſcheduno ciò, che accadde *nel* 1300. allora che, nata all'improvviſo una pubblica voce, ſparſa non ſolo in Roma, ma in molte parti del mondo, che ogni cento anni vi foſſe una plenaria ed ampla Indulgenza conceſſa a chi viſitava i limini degli Apoſtoli, e che per appunto in quell'anno 1300. cadeva il centeſimo, dopo eſſerſi fatte le maggiori diligenze per rintracciare il vero, fu dal Ponteſice Bonifazio VIII. publicata la ſua Coſtituzione, che incomincia: *Antiquorum habet fida relatio*, in cui conceſſe la plenaria Indulgenza a chi pentito e confeſſato viſitaſſe, ſe foſſe foreſtiero, quindici volte, ed eſſendo Romano trenta volte, le Baſiliche de' Santi Pietro e Paolo, perpetuando ogni cento anni la ſteſſa plenaria Indulgenza nel modo poc'anzi eſpreſſo. Tutta la Storia è fedelmente riferita da Giacomo Gaetano, Diacono Cardinale di S. Giorgio in Velabro, nipote dello ſteſſo Bonifazio VIII. che è ſtampata *nel tom.* 25. della Biblioteca Maſſima de' Padri della ſtampa di Lione *alla pag.* 937. *e ſeqq.* E' noto pure a ciaſcheduno, che il termine di cento anni fu ridotto a cinquanta da Clemente VI., a trentatre da Urbano VI., ed a venticinque da Paolo II., e che il predetto Clemente VI. alla viſita delle due Baſiliche di S. Pietro e di S. Paolo, aggiunſe quella della Lateranenſe, ed Urbano VI. alle predette tre aggiunſe la viſita della quarta Baſilica, che è quella di di S. Maria Maggiore. Noi nella noſtra Coſtituzione ci ſiamo conformati alla diſciplina, che abbiamo veduta già introdotta, e quanto alle Chieſe da viſitarſi, e quanto al numero delle viſite, opere preſcritte da adempirſi per conſeguire il ſanto teſoro della plenaria Indulgenza; nè altro v' abbiamo aggiunto, che il dover ricevere la Sacra Eucariſtia che abbiamo creduto ben fatto dovervi aggiungere. E queſto è il vero oggetto del noſtro invito, a cui il pellegrinaggio, e le viſite delle Chieſe, ed ogni altra opera ingiunta, fatta a dovere, ſono non che convenienti, ma neceſſarie diſpoſizioni. *Vi chiama, fratelli, lo Spirito Santo a Roma queſt' anno proſſimo del Giubbileo. V' invita il teſoro, che vi è propoſto. Io vi eſorto tutti a non mancare a voi ſteſſi, ed a veſtirvi della ſtola dell' allegrezza, perpetua compagna della buona coſcienza, acciocchè ritornati da queſto ſanto viaggio ſantificati in queſt' Anno Santo, poſſiate meglio ſervire il Signore Iddio di quello, che avete fatto ſin ora*: ſono parole del gran Veſcovo di Verona Agoſtino Valerio, poi degno Cardinale della Santa Romana Chieſa, nella lettera Paſtorale a tutti i fedeli della ſua Città e Dioceſi, ſtampata in Verona *l'anno* 1574. ſopra il Giubbileo dell' Anno Santo, che nell' anno ſeguente fu celebrato da Gregorio XIII.

11. Contentatevi, che facciamo anche uſo delle lettere Paſtorali del gran Cardinale Arciveſcovo di Milano Carlo Borromeo pubblicate in lingua Italiana per como-

Digitized by Google

comodo del ſuo Popolo, una *nel giorno* 10. *di Settembre* 1574., che vuol dire l' anno prima del Giubbileo celebrato nel Pontificato di Gregorio XIII. *Non è dunque, dilettiſſimi figliuoli, da perdere l' occaſione di tanto ſpirituale guadagno; non vogliate, vi preghiamo, per timore, e riſpetto d' un poco di fatica corporale, privarvi di tanto bene; conſiderate la diligenza e ſollecitudine voſtra negli acquiſti e guadagni terreni, per li quali vi mettete a lunghi e pericoloſi viaggi, nè temete diſagi, ed incomodi, nè vi ſpaventate di fatica, che vi ſi rappreſenti. Confondetevi di non fare per l' anima voſtra quel che fate per il corpo, poichè per ricevere la remiſſione d' un debito di coſe temporali, molti di voi non temeriano di metterſi eziandio a maggior viaggio di queſto; quale vi ſerve per ricevere la remiſſione di tanti e tanti debiti ſpirituali. Dovete, figliuoli amatiſſimi, per queſta cauſa, la quale importa tanto all' anima voſtra, muovervi con gran deſiderio, e pietà veramente Criſtiana a fare queſto ſanto pellegrinaggio, al quale vi ha da accendere anco ſommamente l' eſempio dell' antica divozione, che in ciò moſtrarono i fedeli, e popoli, e Principi*, l' altra pubblicata *l' anno* 1576. che vuol dire l' anno dopo quello del Giubbileo celebrato in Roma, allora che, ſecondo il ſolito, fu dal Sommo Pontefice traſmeſſo a Milano per quelli, che non erano venuti a Roma l' anno precedente; ed ecco le parole del Santo, che fanno al noſtro propoſito: *Sapete, quanto abbiamo deſiderato l' anno paſſato, che non foſſe alcuno di voi, il quale per qualſivoglia occupazione e impedimento s' iſcuſaſſe di far quel ſanto viaggio di Roma, ma che tutti andaſte ad arricchirvi ſpiritualmente, e che faceſte queſto ſpeciale riconoſcimento verſo la Chieſa Santa Romana comune Madre noſtra, andando in perſona a ricevere preſenzialmente queſte ſante benedizioni Apoſtoliche, ed a viſitare i Sacri Corpi dei glorioſi Apoſtoli S. Pietro, e S. Paolo, ed altre Sante Reliquie, a viſitare quelle antiche e divote Chieſe, quella terra ſanta, tutta ſparſa e conſecrata col ſangue d' innumerabili Martiri, dove e per queſto, e per molti altri miſterj e divotiſſime memorie, per i favori ſpeciali, che Iddio fa a quel luogo, dove ha collocata immobilmente la Cattedra di S. Pietro, l' infallibilità della Fede Cattolica, il magiſtero de' coſtumi criſtiani, pare, che la terra ſteſſa, i muri ſacri, gli Altari, le Chieſe, i Cimiterj de' Martiri, ed ogni coſa ſpiri divozione particolare; la quale iſperimenta quaſi ſenſibilmente chi viſita que' ſanti luoghi con la diſpoſizione che deve. Per il che vi abbiamo a ciò molte volte eſortato con parole, eccitato con lettere, ed invitato all' ultimo anco coll' eſempio del viaggio noſtro, riconoſcendo noſtro obbligo d' andarvi innanzi, ed eſſervi guida anco in così fatta occaſione.*

12. Qui penſavamo che poteſſe terminare queſta noſtra lettera Enciclica; ma riconoſciamo d' eſſerci ingannati. I Padri del Concilio Cabilonenſe ſecondo, tenuto l' *anno* 813. *nel tom.* 4. della Collezione d' Arduino *alla pag.* 1939. *Can.* 45. ci rappreſentano alcuni inconvenienti, che erano ne' loro tempi nella materia, di cui ſi tratta, e che pur troppo ancor oggi è facile, che ſi poſſano ritrovare --- *Nunc & a quibuſdam, quiam Romam, Thauronumve, & alia quæda loca ſub prætextu orationis inconſulte peragrant, plurimum erratur. Sunt Presbyteri & Diacones, & cæteri in Clero conſtituti, qui negligenter viventes, in eo purgari ſe a peccatis putant, & miniſterio ſuo fungi debere, ſi præfata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant ſe impune aut peccare, aut peccaſſe, quia hæc loca frequentant. Sunt adeo vecordes, ut putent ſe ſanctorum locorum ſola viſitatione a peccatis purgari.* Di altri diſordini ne' ſecoli ſuſſeguenti parla l' Abbate Alberto Stadenſe nella ſua Cronaca: *Vix aliquos vidi, vel numquam, qui redierint meliores vel de transmarinis partibus, vel de Sanctorum liminibus.* Non laſciano i Padri Cabilonenſi d' accennare il rimedio; ed ecco le loro parole: *Qui vero peccata ſua Sacerdotibus, in quorum ſunt Parochiis, confeſſi ſunt, & ab his, agendæ pœnitentiæ conſilium acceperunt, ſi orationibus inſiſtendo, eleemoſynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apoſtolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum inviſere deſiderant, horum eſt devotio modis omnibus collaudanda.* Lo ſteſſo ſi fa dall' Abbate Stadenſe: *Puto ex eo hoc provenire, quod debita devotione nec exeunt, nec redeunt; debent enim tali cogitatione proficiſci, quaſi eſſent de ſæculo migraturi,*

12. Mancheremmo al noſtro Apoſtolico miniſtero, ſe non procuraſſimo di battere le pedate contraſſegnate dai ſopraddetti: non meno per torre di mezzo ogni male, che per mettere tutti quelli, che ſono capaci del frutto dell' Indulgenza, nello ſtato di poterla fruttuoſamente conſeguire.

13. Come è noto ad ognuno, corre lo ſpazio d'alcuni meſi fra la pubblicazione della Bolla dell'Anno Santo, che ſi fa qui in Roma, ed il principio della plenaria Indulgenza; non aprendoſi la Porta Santa, giuſta l'antico ſtile, che nella vigilia del Natale dell'anno precedente all'Anno Santo. Non intendiamo di perdere il ſopraddetto tempo intermedio. D'eſſo ci prevaliamo per far fare nella noſtra Città di Roma in varie parti le Miſſioni, dell'utilità delle quali abbiamo abbaſtanza ragionato nei noſtri Editti Paſtorali dati alle ſtampe, quando eravamo reſidenti nella noſtra Chieſa Arciveſcovile di Bologna, e che ſono anche dipoi ſtati tradotti e dati alle ſtampe in lingua latina. Ai Miſſionarj inculchiamo lo ſpiegare al popolo in forma di Catechiſmo le Cattoliche verità nella materia delle ſacre Indulgenze, e del Giubbileo univerſale, ſenza entrare in diſputa particolare o di Teologia Polemica, o di Teologia Morale; dovendo baſtare al popolo il ſapere, rimetterſi nel Sagramento della Penitenza ben adoperato la colpa, unitamente colla pena eterna; ma non ſempre, anzi rade volte rimetterſi la pena temporale da ſoddisfarſi o in queſta vita, o nell'altra nel Purgatorio, come ſi vede *nel cap.* 14. *della ſeſſ.* 6. del Sacro Concilio di Trento, e *nel Can.* 30. della ſteſſa Seſſione ſotto il titolo *de Juſtificatione*; eſſervi nella Chieſa un ineſauſto teſoro compoſto della ſovrabbondanza de' meriti di Criſto, e de' Santi; eſſerne ſtata commeſſa da Gesù Chriſto la diſpoſizione al ſuo Vicario in terra, che è il Romano Pontefice; poterne eſſo fare o più riſtretta o più larga applicazione, concorrendovi giuſte e legitime cauſe, o a pro de' vivi per modo di aſſoluzione, o a pro de' morti per modo di ſuffragio, purchè i primi abbiano colla penitenza conſeguito la delezione del peccato e della pena eterna, ed i ſecondi ſiano paſſati da queſta all'altra vita in grazia del Signore; eſſere la detta applicazione quella, che chiamiamo Indulgenza, che conſeguita nelle dovute forme, libera dalla pena temporale a miſura della conceſſione ed applicazione, che ſi fa da chi ha l'autorità di concedere, di diſpenſare, e di applicare; come ſi legge nelle Lettere Apoſtoliche de' Sommi Pontefici, e nella famoſa Decretale del noſtro Predeceſſore Leone X. al Cardinale Tommaſo de Vio, detto Gaetano, quand'era Legato Apoſtolico nella Germania: e però eſſer molto utile al popolo Criſtiano l'uſo delle Indulgenze, ed eſſer degni d'anatema tutti coloro, che hanno ardire di dire, eſſer inutili, e non eſſere nella Chieſa la poteſtà di conferirle, come ſi legge nel Sacro Concilio di Trento *alla ſeſſ.* 25. nel Decreto *de Indulgentiis*: eſſere finalmente l' Indulgenza dell'Anno Santo Indulgenza Plenaria, e diſtinguerſi dalle altre Plenarie Indulgenze, anche date per modo di Giubbileo, per la maggiore ampiezza che ſi dà ai Confeſſori di aſſolvere da' peccati, e di ſciogliere colla benignità delle diſpenſe alcuni legami, ne' quali talora le coſcienze ſi trovano involte.

14. Tralaſciando le altre Apoſtoliche Coſtituzioni, come ovvie a tutti, Noi porteremo qui la ſopraccitata di Leone X. ---- *Per præſentes tibi ſignificandum duximus, Romanam Eccleſiam, quam reliquæ tamquam Matrem ſequi tenentur, tradidiſſe, Romanum Pontificem Petri clavigerum Succeſſorem, & Jeſu Chriſti in terris Vicarium, poteſtate clavium, quarum eſt aperire Regnum Cælorum, tollendo illius in Chriſtifidelibus impedimenta, culpam ſcilicet & pœnam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ, pœnam vero temporalem pro actualibus peccatis, ſecundum Divinam juſtitiam debitam, mediante Eccleſiaſtica Indulgentia, poſſe pro rationabilibus cauſis concedere eiſdem Chriſtifidelibus, qui charitate jungente membra ſunt Chriſti, ſive in hac vita ſint, ſive in Purgatorio, Indulgentias ex ſuperabundantia meritorum Chriſti & Sanctorum, & tam pro vivis, quam pro defunctis, Apoſtolica auctoritate Indulgentiam concedendo, theſaurum meritorum Jeſu Chriſti, & Sanctorum diſpenſare, & per modum abſolutionis Indulgentiam ipſam conferre, vel per modum ſuffragii ipſam transferre conſuevisſe; ac propterea omnes tam vivos, quam defunctos, qui vera-*

citer omnes Indulgentias bujuſmodi conſecuti fuerint, a tanta temporali pœna, ſecundum Divinam juſtitiam pro peccatis ſuis actualibus debita, liberari, quantæ conceſſæ & acquiſitæ Indulgentiæ æquivalet, & ita ab omnibus teneri, & prædicari debere &c. auctoritate Apoſtolica decernimus.

15. Ciò può baſtare pel popolo, ad effetto che reſti iſtrutto di quanto è d'uopo che ſappia in ordine alle Indulgenze. Ma, acciò ſi prepari a conſeguirne il frutto, è d'uopo, che i Miſſionarj paſſino più avanti. Con Apoſtolica dunque libertà inveiſcano contra le corruttele del ſecolo pur troppo pubbliche e notorie, avendo avanti gli occhj le parole d'Iſaia *al cap. 58. Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo ſcelera eorum, & Domini Jacob peccata eorum*. Predichino con Apoſtolico zelo la neceſſità della penitenza, la perdita irreparabile dell'anima, ſe non fanno penitenza de' loro peccati, avendo avanti gli occhj le parole di Gesù Criſto in San Luca *al c. 18. Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis*. Entrino mallevadori della Divina miſericordia a pro di quelli, che laſceranno le ree antiche conſtumanze, e ſi faranno un cuor nuovo, ed uno ſpirito nuovo; avendo pure avanti agli occhj le parole del Signore in Ezechiele *al c. 18. Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis prævaricationes veſtras, in quibus prævaricati eſtis, & facite vobis cor novum & ſpiritum novum, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; revertimini, & vivite*: e nel *cap. 33. Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, ſed ut convertatur impius a via ſua, & vivat.*

16. Dalla virtù della Penitenza paſſino i Miſſionarj al Sagramento; e coi più fervoroſi inviti non laſcino d'indurre chi gli aſcolta, a prepararſi all'Anno Santo con una fruttuoſa Confeſſione. S'inſtruiſca a ben farla; ſi faccia vedere la neceſſità di ripetere le paſſate mal fatte; e ſi adoperi ogni diligenza per indurre anche chi non penſa d'avere neceſſità di ripetere le paſſate, a farne una generale: *Licet non ſit de neceſſitate iterum confiteri eadem peccata, tamen propter erubeſcentiam, quæ eſt magna pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur Confeſſio, reputamus ſalubre.* Sono parole del noſtro Predeceſſore Benedetto XI. nella ſua Decretale: *Inter cunctas, de privilegiis*, fra le Stravaganti comuni. Ed il gran S. Carlo Borromeo ne' moniti a' Confeſſori, fatti riſtampare in Roma dalla felice memoria d'Innocenzo XII. per regola e norma de' Confeſſori così ſcriſſe: *Confeſſarii pro cujuſque perſonæ qualitate, opportuno tempore & loco, ad generalem quamdam Confeſſionem pœnitentes exhortentur, ut per hanc propoſita omni præterita vita ſibi ob oculos, majori cum alacritate redeant ad Dominum, ac omnes errores, qui potuiſſent in præcedentibus Confeſſionibus accidere, reſarciant.*

17. Dell'utilità delle predette Confeſſioni generali parla pure S. Franceſco di Sales in molti luoghi delle ſue Opere: ma aſſai proprio della ſua dolcezza è quello, che ſi legge nella ſua lettera prima ſcritta ad una Dama vedova, che è *nel tom. 1.* delle ſue Opere della ſtampa di Parigi del *1669. alla pag. 614. n. 6* che Noi dall'idioma Franceſe traſportiamo in lingua Italiana: *Mi ſcrive voſtro Padre; e perchè mi comanda di ſcrivergli qualche coſa per la ſalute dell'anima ſua, io lo faccio con molta facilità, e forſe troppo grande. Si riduce il mio avviſo a due punti: Uno, che faccia una penitenza generale. Queſta è una coſa, ſenza la quale neſſum uomo d'onore dee morire. L'altro, che a poco a poco ſi vada diſtaccando dalle affezioni del mondo.* Nella Vita ſcritta in Italiano di San Vincenzo de Paulis Fondatore della Congregazione della Miſſione, molto ſi tratta del frutto, che ſi ricava dalle Confeſſioni generali nelle Miſſioni: E però nelle Regole del detto iſtituto, approvate dalla Santa Sede, tra gli altri miniſterj ſi annovera queſto d'inſinuare le dette Confeſſioni: *Confeſſiones generales totius anteactæ vitæ ſuadere & excipere.* Ed il Pontefice Urbano VIII. nella ſua Bolla, che incomincia *Salvatoris noſtri*; colla quale approvò l'Iſtituto della detta Congregazione, nel propoſito delle Confeſſioni generali così ſoggiugne: *Ex quorum felicibus ſucceſſibus*, parla delle funzioni, e miniſterj dell'Iſtituto ivi enunciati, *evidenter apparet, hoc pium Inſtitutum Deo acceptiſſimum, hominibus vero utiliſſimum, prorſuſque*

ſuſque

Digitized by Google

ſuſque neceſſarium eſſe; ex eo enim, licet non multo ab hinc tempore, rarus antea Confeſſionum Sacramentalium, etiam generalium, & Sanctiſſimæ Euchariſtiæ uſus, frequens per Dei gratiam factus eſt. E nel propoſito della preparazione all' Anno Santo il Noſtro Predeceſſore Innocenzo XII. nella Iſtruzione, che fece, quando lo pubblicò, riflettendo ai difetti, che poſſono eſſer occorſi a penitenti nelle precedenti Confeſſioni, eſortò colle ſeguenti parole quelli, che penſavano di venire a Roma per conſeguirne l' Indulgenza, a fare prima d'intraprendere il viaggio, la Confeſſione generale: *Faccia prima della partenza una valida Confeſſione generale; ſi eſorti a praticarla in queſta occaſione, per ſupplire ai difetti, che avrà forſe commeſſi nelle Confeſſioni paſſate.* E' maſſima comune dei Direttori delle coſcienze, eſſere la Confeſſione generale molto utile, perchè rappreſenta l'uomo a ſe ſteſſo, acciò s'umili, produce un maggior orrore del peccato, procura nuove forze da ſuperare le tentazioni, porta una ſoaviſſima pace e tranquilità di coſcienza, e ſupplice a quanto alle volte mancò nelle paſſate Confeſſioni.

18. Ben vediamo, che, dovendoſi fare o ſemplici ed ordinarie Confeſſioni, o dovendoſi ripetere le mal fatte, o dovendoſi fare Confeſſioni generali, ſe non ſono le Confeſſioni ricevute ed inteſe da' Confeſſori, che ſiano uomini da bene, e periti, ed iſtrutti delle vere maſſime della Chieſa, non ſe ne ricaverà quel frutto, che ſi brama, e ſommamente ſi deſidera. In tutto il tempo, che ſiamo ſtati reſidenti nella Noſtra Chieſa Arciveſcovile di Bologna, non abbiamo data a veruno la facoltà di confeſſare, ſe non dopo averlo Noi ſteſſi eſaminato, o fatto eſaminare da altri alla noſtra preſenza, per aver contezza della ſua perizia, e delle ſue maſſime: nè abbiamo mai data licenza illimitata di confeſſare, ma riſtretta a tempo limitato e breve, acciò gli eſaminati ed approvati una volta, doveſſero di nuovo ritornare ſotto l'eſame noſtro, o da farſi di nuovo alla preſenza noſtra; il che quanto era incomodo ai Confeſſori, altrettanto era giovevole al buon regime delle anime. Ora che ſiamo oppreſſi dall' ormai inſopportabile peſo del regime della Chieſa univerſale, ſiamo obbligati a commettere l'eſame de' Confeſſori di queſta noſtra Città di Roma ad altri, che poſſiamo ſperare non manchino al loro dovere, ed a tutta l'eſatta diligenza: e ſolamente una volta l'anno quando è vicina la Quareſima, non laſciamo d'eſprimere i noſtri ſentimenti a' Predicatori, ed ai Parrochi convocati avanti di Noi, in tutto ciò, che crediamo opportuno e neceſſario per la ſalute delle anime. Ora poi, che è imminente l' Anno Santo, chiamiamo avanti di Noi tutti i Confeſſori, a' quali con tutto lo ſpirito, e con tutta quella energia, che poſſiamo, inculchiamo le maſſime ſeguenti.

19. La prima, che ſi ricordino, non ſoddisfarſi al proprio dovere, anzi commetterſi un gran mancamento da chi di loro mettendoſi a ſedere nel Tribunale della Penitenza, ſente il penitente con una certa indolenza, nulla ſoggiugne, e finita l'eſpoſizione de' peccati proferiſce l'aſſoluzione: eſſendo ciò troppo contrario alla condotta di un Medico perito, a cui il Confeſſore viene raſſomigliato, che deve infondere ſopra le ferite e vino ed olio, deve inveſtigare le circoſtanze e del peccato e del peccatore, per potergli dare un opportuno conſiglio, giuſta il quale riceva e conſeguiſca la ſanità dell'anima: *Sacerdos autem ſit diſcretus & cautus, ut, more periti Medici, ſuperinfundat vinum & oleum vulneribus ſauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumſtantias & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat conſilium præbere, & ejuſmodi remedium adhibere, diverſis experimentis utendo ad ſanandum ægrotum:* ſono parole d' Innocenzo III. noſtro gran Predeceſſore, nel Concilio Generale Lateranenſe *nel c. Omnis utriuſque ſexus, de pœnitentiis, & remiſſionibus.* Concorda il Rituale Romano, confermato con Apoſtolica Conſtituzione dall' altro noſtro Predeceſſore Paolo V. ſotto il titolo *de Sacramento Pœnitentiæ*, ed eccone le parole: *Si Pœnitens numerum, & ſpecies, & circumſtantias peccatorum non expreſſerit, eum Sacerdos prudenter interroget.* E di più ſe il Confeſſore ſa, che dal Penitente ſi commettono alcuni peccati, de' quali eſſo non ſi accuſa, o perchè, volontariamente ingannando ſe ſteſſo, ſi luſinga che ciò, che fa, non ſia peccato; il Confeſſore che è obbligato d'aver cura dell'integrità della Confeſſione, dee con buona maniera ri-

Digitized by Google

durgli a memoria ciò, che tralaſcia, correggerlo, ammonirlo, inducendolo ad una vera penitenza. Così la diſcorre S. Bernardino da Siena *al tom. 2. ſerm. 27. artic. 2. cap. 3. pag.* 167. ove propoſtaſi la queſtione, *An Confeſſor teneatur diligenter perſcrutari, & examinare conſcientiam peccatoris*; riſponde di sì: e dice, ciò doverſi fare non ſolo in quelle coſe, che il Penitente tace *propter negligentiam, vel propter verecundiam*, ma anche in quelle, che tace per ignoranza, *eo quod peccatores ignorant quæ Dei ſunt: unde ſi Confeſſor audierit aliquid de Pœnitente, vel ſciverit per aliquam probabilem conjecturam, id debet Pœnitenti ad memoriam reducere, quia poteſt timeri, quod Pœnitens ignoret ignorantia craſſa, quæ non excuſat, ſecundum Guillelmum; vel quia forte non intelligit illud eſſe peccatum; nam, ſecundum Iſidorum ignorans quotidie peccat, & ignorat.*

20. La materia è pure ovvia appreſſo i Teologi, come può vederſi ne' libri anche di quelli, che certamente non meritano di eſſere annoverati nel numero di troppo rigidi. Imperocchè, non trattandoſi ora d'ignoranza invincibile di qualche jus poſitivo, da cui ſia derivato un diſordine, che è noto al Confeſſore, e che non è noto al Penitente; ed a cui ſe foſſe notificato, ne potrebbe ſuccedere qualche grave inconveniente; ma trattandoſi ora d'ignoranza vincibile d'azioni, che ognuno deve ſapere eſſer peccaminoſe, di coſe, che traſcurate dal Confeſſore, danno fomento al Penitente di continuare nel ſuo pravo coſtume, ed agli altri o di ſcandalezzarſi, o di prendere le dette coſe come indifferenti, giacchè vedono praticarſi con molta franchezza da quelli, che frequentano i Sagramenti della Chieſa: ſono concordi i Teologi nell'aſſerire eſſere il Confeſſore obbligato ad interrogare, ed ammonire il Penitente, nulla curando il diſpiacere, che, ammonendolo, gli darà, dovendo ſperare, che ſe forſe allora l'ammonizione non ſarà del tutto profittevole, lo ſarà una volta coll'ajuto di Dio. Fra gli Autori Domenicani, o ſeguaci della Dottrina di S. Tommaſo può vederſi il Soto *in quartum Sententiarum diſt.* 18. *q.* 2. *al tit.* 4. il Silvio *in tertiam partem D. Thomæ tom.* 4. *q.* 9. *art.* 2. *quæſito* 7. Fra li Franceſcani, e ſeguaci della dottrina di Scoto, il Cardinal de Laurea *in quartum librum Sententiarum tom.* 2. *de Sacramento Pœnitentiæ diſp.* 21. *art.* 21. *n.* 64 cogli altri, che ſieguono. E fra i Padri della Compagnia di Gesù il Suarez *in* 3. *part. D. Thomæ diſp* 32. *ſect.* 3. & 4. *tom.* 4. Teofilo Raynaudo *tom.* 16. *Heteroclit. Spiritual. punct.* 9. *n.* 4. Gabriele Antonio *Tractatu de pœnitentia art.* 3. *quæſt.* 3. il Cardinal de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ diſp.* 22. *ſeſſ.* 2. ove al noſtro propoſito con molto zelo inveiſce contra i Confeſſori de' Veſcovi, e de' Prelati, de' Principi, e de' Governatori, che intendendo le loro Confeſſioni, e vedendo che non parlano de' loro pubblici mancamenti, tacciono, non ammoniſcono, e danno francamente l'aſſoluzione. *Infero ſecundo, quid dicendum ſit de obligatione, quam habent Confeſſarii Prælatorum, Principum, Gubernatorum, & ſimilium, quando vident, aut ſciunt, ipſos non ſatisfacere revera ſuo debito circa collationem Beneficiorum, electionem Miniſtrorum, Subditorum gubernationem, circa eleemoſynas ex ſuperfluis faciendas de redditibus Eccleſiaſticis, & alia ſimilia; de quibus illud notandum eſt, raro contingere, quod ignorantia illa non afferat ſecum ſcandalum in Subditis, qui facile putant licita, quæ a Prælatis, & Principibus fieri vident, vel certe non afferat damnum commune; quare regulariter Confeſſarius tenetur admonere Pœnitentem, quicumque ille ſit, de ſua obligatione; nec ſatisfacit ſuo muneri abſolvendo a peccatis, quæ pœnitens dicit, ſed potius imponit ſuis humeris peccata cætera, & errores, quos in Pœnitente diſſimulat, & cæco cæcum ducente, ambo in æternam foveam cadent. Si formidet ergo potentis faciem, non aſſumat ſibi Paſtoris officium; ſed modeſte ſe excuſet tamquam minus aptum ad illud onus portandum.* E queſto ſavio inſegnamento del Cardinal del Lugo non dee eſſere riſtretto ai ſoli Confeſſori de' Veſcovi, de' Prelati, de' Principi, ma, ſe non con maggiore, almeno con egual ragione deve eſtenderſi a tutti quelli, che ſentono le Confeſſioni di que' Penitenti, la vita pubblica de' quali non è diſgiunta da qualche proſſima occaſione di peccare, ſe non riſpetto agli atti eſterni, almeno riſpetto ai pravi deſiderj, e alle moroſe dilettazioni, del qual ſiſtema di vivere eſſi non ſi accuſano.

21. La

Digitized by Google

21. La ſeconda coſa ſi è, che ſuccedendo, come pur troppo va ſuccedendo, che il Confeſſore nel ſuo miniſtero di confeſſare intenda dal Penitente qualche coſa che abbia biſogno di qualche diſcuſſione, eſſo non tiri ad indovinare, ma prima di riſpondere prenda tempo, e conſiglio. Sarebbe deſiderabile in ogni Confeſſore una eminente letteratura, ma uno competente e ſufficiente letteratura è aſſolutamente neceſſaria: nè forſe di più ſi può ſperare, comprendendo la morale Teologia tante, e tali queſtioni, che dipendono dalla notizia de' Canoni, e delle Coſtituzioni Apoſtoliche, che è moralmente impoſſibile, che un uomo abbia preſente tutto, e poſſa, come ſuol dirſi, riſpondere in piedi a tutto, come dee fare chi ha una ſcienza eminente, ſenza aver biſogno di ricorrere ai libri, come fa chi ha una ſcienza ſolo ſufficiente, giuſta ciò, che riflette il noſtro Predeceſſore Innocenzo IV. *nei commenti al Cap. Cum in cunctis al numer.* 2. *ſotto il titolo de electione, & electi poteſtate*, ove così ſcrive: *Scientiam autem reputamus eminentem, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere, & definire novit, & in promptu reſponſiones habet: ille habet mediocrem, qui ſcit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia neſciat reſpondere, & qui in Libris veritatem eorum, quæ ſcire tenetur, ſcit quærere, & ſic in promptu omnia non habet*. Ridotto perciò il Confeſſore nelle queſtioni dubbie, o in quelle, delle quali non ha notizia, a ricorrere ai Libri, non diremo coſa nuova, ſe diremo, eſſervi pur troppo nella gran farragine de' Scrittori, chi penſa o ſcrive in un modo, che è tutto alieno dalla ſemplicità Evangelica, e dalla dottrina de' Padri: *Cum plures opiniones Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquas iterum ſuſcitari, partim noviter prodire, & ſummam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excreſcere, per quam in rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit alienus omnino ab Evangelica ſimplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, & quem ſi pro recta regula fideles in praxi ſequerentur, ingens eruptura eſſet Chriſtianæ vitæ corruptela*: Sono parole del noſtro Predeceſſore Aleſſandro VII. nel ſuo Decreto *die* 7. *Settembris* 1665. Ma ſenza entrare in verun dettaglio particolare, e nelle ineſtricabili queſtioni, che ſopra il credito degli Autori e delle loro dottrine potrebbero eccitarſi, ci contenteremo di dire, che il buon Confeſſore nelle materie dubbie non dee fidarſi della ſua privata opinione, ma prima di riſpondere ſi contenti di vedere non un ſolo libro, ma ne veda molti, veda fra queſti i più riſpettabili, e poi prenda quel partito, che vedrà più aſſiſtito dalla ragione, e dall'autorità. Così ci ſpiegammo nella noſtra Lettera Circolare ſopra le uſure, che è *la* 143. *nel tom.* 1. del noſtro Bollario *al* § *Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant, ſed priuſquam reſponſum reddant, plures Scriptores examinent, qui magis inter cæteros prædicantur; deinde eas partes ſuſcipiant, quas tum ratione tum auctoritate plane confirmatas intelligent*: Così ora ripetiamo, non dovendo la maſſima eſſer riſtretta alla ſola materia delle uſure, ma dovendo eſtenderſi ad ogni altra coſa, che appartenga al foro Sagramentale, ed alle regole della coſcienza.

22. La terza, che avendo ſempre preſente la maſſima del Venerabile Cardinale Bellarmino, che *non eſſet tanta facilitas peccandi, ſi non eſſet tanta facilitas abſolvendi*, e le propoſizioni condannate dai noſtri Predeceſſori, e particolarmente dal Pontefice Innocenzo XI. *nel giorno* 2. *di Marzo* 1679., e fra queſte *la* 60. *colle tre ſeguenti*, prendano le dovute riſoluzioni di concedere, di negare, o di differire l'aſſoluzione. *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel differenda ſit abſolutio; ne abſolvat eos, qui talis beneficii ſunt incapaces, quales ſunt qui nulla dant ſigna doloris, qui odia, & inimicitas deponere, aut aliena, ſi poſſunt, reſtituere, aut proximam peccandi occaſionem deſerere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum ſcandalum dederunt, niſi publice ſatisfaciant, & ſcandalum tollant*: non ſono parole de' rigoriſti, ma del Rituale Romano. Coll'avvertenza in oltre, che o negandoſi, o differendoſi, o concedendoſi l'Aſſoluzione, non laſcino i Confeſſori o nel caſo di negarla, o di differirla, di far conoſcere ai loro Penitenti, con ogni maggiore piacevolezza e carità, le ragioni del loro operare, indirizzate uni-

camen-

Digitized by Google

camente alla ſalute delle Anime loro, invitandoli a ritornare, ed a fare, prima di ritornare quanto debbano, per poter, ritornando, ottenere l'aſſoluzione, che loro è ſtata o negata o differita. Concedendo poſcia l'aſſoluzione, e particolarmente a perſone, che rare volte ſi confeſſano; o che vengono al Tribunale della Penitenza cariche di peccati, non tralaſcino d'ammonirle, di far ad eſſe conoſcere il miſerabile ſtato, a cui erano ridotte pe' loro peccati, la bruttezza de' medeſimi, eccitandole ad un vero dolore, e ad un vero propoſito d'aſtenerſi in avvenire dai peccati. E ſappiano eſſere più giovevoli, e profittevoli le ſerie e ſavie ammonizioni del Confeſſore nel Tribunale della Penitenza, di quello che ſiano, per l'effetto, di cui ſi tratta, le Prediche de' zelanti Sacri Oratori, adattando chi le aſcolta per lo più le forti loro invettive agli altri, e non a ſe; il che certamente non può ſuccedere nelle ſerie ammonizioni de' Confeſſori, che parlano, come ſuol dirſi, a tu per tu col Penitente, e dopo che eſſo ha confeſſato i proprj reati. E quando mai ſi diceſſe, eſſer ciò impraticabile per la gran folla de' Penitenti, ſi riſponde col celebre detto di S. Franceſco Saverio, riferito dal Padre Turſelino *nel lib. 6. della ſua vita al cap. 17. Confitentibus porro, non feſtinatam ſed diligentem navandam operam cenſebat, monens, ut præoptarent Confeſſiones paucas rite factas audire, quam multas temere properatas.*

23. La quarta ſi è, che eſſendo l'ultima parte del Sagramento della Penitenza la Satisfazione, ancorchè, compatendo la Santa Madre Chieſa l'umana fiacchezza, abbia rilaſciato l'antico rigore, e ſia receduta dagli antichi Canoni Penitenziali: *Defectus noſtrorum temporum, quibus non ſolum merita, ſed corpora ipſa hominum defecerunt, diſtrictionis illius non patitur in omnibus manere cenſuram*: ſono parole del *Can. Fraternitatis, diſt. 34.*; da ciò però non deriva, che nell'imporla poſſano i Confeſſori giuocare, come ſuol dirſi, a capriccio, eſſendo obbligati a regolarſi anche in queſto punto colla giuſtizia, colla prudenza, e colla pietà. *In irroganda autem ſatisfactionis pœna Sacerdotes nihil ſibi ſuo arbitratu ſtatuendum eſſe, ſed omnia juſtitia, prudentia, & pietate dirigenda exiſtimabunt*, come ſi legge nel Catechiſmo ai Parrochi fatto per ordine del Concilio di Trento, e pubblicato dal noſtro Predeceſſore S. Pio V. *ſotto il tit. de Pœnitentia*. Qual maſſima ſalutevole è ben fondata *nel cap. 8. della Seſſ. 14. de Pœnitentia* dello ſteſſo Concilio di Trento: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere, ne, ſi forte peccatis conniveant, & indulgentius cum Pœnitentibus agant, leviſſima quædam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut ſatisfactio, quam imponunt, non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem, Nam claves Sacerdotum non ad ſolvendum dumtaxat, ſed & ad ligandum conceſſas, etiam antiqui Patres credunt, & docent.* E per indurre i Penitenti ad accettar volentieri le proporzionate ſoddisfazioni, che loro s'impongono dai Confeſſori, non poco può contribuire la notizia, che gli ſteſſi Confeſſori abbiano degli antichi Canoni Penitenziali, non già per imporre oggidì ai Peccatori quelle ſoddisfazioni, che in eſſi vengono ſtabilite, come poc'anzi ſi è detto; ma per poter fondatamente notificare ai Penitenti la pena, o ſia ſoddisfazione, che in eſſi era impoſta: il che non ſolo molto ſervirà per far loro concepire la gravezza del peccato, ma altresì acciò volentieri accettino la ſoddisfazione impoſta ancorchè l'aveſſero creduta grave; paragonandola con quella, che per gli ſteſſi peccati ſarebbe ſtata loro impoſta, ſe foſſero ſtati vivi, e ſi foſſero confeſſati nel tempo, in cui erano in vigore i Canoni Penitenziali, e non aveſſero avuta la ſorte di vivere ne' tempi preſenti, ne' quali la Chieſa ha benignamente condiſceſo a rilaſciare l'antico Canonico rigore. Così la diſcorrono tanti pii e dotti Autori, da Noi raccolti *Nel noſtro Trattato de Synodo al lib. 7. cap. 26.*, che quì non è d'uopo ripetere. Aggiugneremo ſolamente, non eſſere i Penitenti d'oggidì ſimili alla celebre Agneſe Imperadrice, che venuta a viſitare i limini de' Santi Apoſtoli fece al Beato Cardinale Piero Damiano la ſua Confeſſione generale, ſenza che il beato e

Digitized by Google

to e dotto Confeſſore, dopo averla ſentita, foſſe in grado d' imporle veruna penitenza.

24. Il fatto è riferito dallo ſteſſo Beato Pietro Damiano *nel ſuo Opuſculo 56. al cap. 5. tom. 3.* delle ſue Opere della ſtampa di Parigi *pag. 432. Sed ut hi, qui ad Apoſtolorum Limina confluunt, ſanctæ devotionis tuæ ſalubriter imitentur exemplum, ſub arcana quoque Beati Petri Confeſſione ante ſacrum Altare me ſedere feciſti, ac per lugubres gemitus, & amara ſuſpiria, ab ipſa quinquennis infantiæ tenera adhuc & nuper ablactata levitate cœpiſti; & tamquam illic ipſe Beatus Apoſtolus corporaliter præſideret, quidquid ſubtile vel minutum in humanitatis tuæ potuit titillare viſceribus, quidquid in cogitationibus vanum, quidquid præterea ſubrepere potuit in ſermone ſuperfluum, fidelibus eſt relationibus evolutum: ad quod mihi viſum eſt, ut nil aliud confitenti pœnitentiæ pondus injungeremus, niſi ut illud Divinæ legationis elogium iterarem: Age quod agis, operare quod operaris; vel illud, quod bis, qui Thiatyræ erant, per Angelum mittitur: non mittam ſuper vos aliud pondus, tantum id, quod habetis, tenete (Apoc. 2.) Nam, Deo teſte, ne ullum quidem jejunii diem, vel cujuslibet afflictionis indidi, ſed ut incœptis ſolummodo ſanctis perſeverares operibus imperavi.*

25. Sono i Peccatori d' oggidì, fra' quali pure Noi ſteſſi ci ritroviamo, e forſe anche altri ſi ritrovavano ne' tempi del Beato Pietro Damiano, che non ſolo nelle Confeſſioni generali, ma anche nelle Confeſſioni correnti, e ſpeſſe volte reiterate, fra l' anno ſi trovano rei di peccati gravi, e che però accoſtandoſi al tribunale della Penitenza, meritano che s' impongano loro ſoddisfazioni di quel peſo, e di quella importanza di ſopra ricavata dal Sacro Concilio di Trento; tanto più che poco o nulla di bene, vivendo come ſi vive, ſi va facendo; che ſe tal volta ſono oppreſſi dalle diſgrazie, non le ſopportano colla dovuta pazienza; in tal maniera che reſtano ſenza il frutto delle preghiere della Chieſa, che per bocca del Sacerdote nella ſteſſa Confeſſione domanda dal Grande Iddio, *ut quidquid boni feceris, vel mali patienter ſuſtinueris, ſit tibi in remiſſionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ.*

26. Ed eccovi eſpoſto, o Venerabile Fratello, quanto andiamo facendo, e quanto andiamo diſponendo, acciò gli Abitatori di queſta noſtra Città ſi preparino a godere il frutto ſpirituale del ſanto Giubbileo. Invitiamo ancor Voi a fare lo ſteſſo nella voſtra Città, e nella voſtra Dioceſi, acciò quelli, che intraprenderanno nel proſſimo anno il pellegrinaggio, o il viaggio per Roma, conſeguiſcano lo ſteſſo frutto. Ciò è conforme a quanto fu ſtabilito dal Concilio Biturienſe tenuto *l' anno 1584. nel Can. 2. tom. 10.* della Collezione dell' Arduino *pag. 1466. e ſeg.* ed eccone le parole: *Præmuniantur debita & integra peccatorum Confeſſione & Euchariſtiæ Sacramento, quicumque ad loca ſacra peregrinantur, antequam iter aggrediantur.* Concorda il noſtro Predeceſſore Innocenzo XII. nella pubblicazione del Giubbileo *dell' anno 1700.* ove gravemente inculca pel di lui acquiſto una fruttuoſa Confeſſione: *Sanctificamini itaque filii chariſſimi, & præparate corda veſtra Domino. Lavamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis Dei, & renovati Spiritu mentis veſtræ, orationibus inſiſtite, frequentate jejunia, eleemoſynas erogate.* Ed acciò non poteſſe taluno credere, che le tre parole comprendeſſero quelli ſolamente, che erano in Roma, ſoggiunſe providamente le ſeguenti, che ſenza dubbio comprendono anche quelli, che per anche non ſono partiti da' loro paeſi, ma penſano di partirne, e di venire a Roma per l' Anno Santo: *His porro Chriſtianæ vitæ ornamentis inſtructi, virtutumque præſidiis muniti impigre piaque animi alacritate ad hanc Sanctam in terris Civitatem Dei, veluti ad Thronum gratiæ, accedite cum fiducia, ut miſericordiam conſequamini.*

27. Venendo Voi, quando lo permetta la voſtra Cura Paſtorale, a Roma, teniamo per certo, che e pel viaggio e per la dimora in Roma prenderete per voſtra norma il ſiſtema, che tenne e pel viaggio ed in Roma S. Carlo Borromeo, allora che venne per l' Anno Santo *del 1575.* Il tutto è deſcritto dal Veſcovo di Novara Carlo a Baſilica Petri *nel lib. 3. della Storia del detto Santo.* Venendo i voſtri Dioceſani, ſe partiranno da le loro Patrie, come Noi deſideriamo che partano, e come poc' anzi abbiamo inſinuato che dovrebbero partire, poſſiamo fondata-

datamente ſperare, che non avranno molto dal travagliare i Governatori de' luoghi, pe' quali paſſeranno, per invigilare, acciò non ſieguano que' mali e que' diſordini, che in altri tempi ſono ſtati cagione delle oblocuzioni contra i ſacri pellegrinaggi; Ed arrivati che ſiano in Roma, non traſcureremo certamente diligenza, acciò vivano con edificazione, adempiano, come ſi dee, le opere ingiunte, le Viſite delle Baſiliche, s'eſercitino in varj altri atti di Criſtiana penitenza; e chiamiamo Iddio in teſtimonio dell'ardentiſſima volontà, che abbiamo, di far sì, che tutti tornino alle Caſe loro edificati dalla Romana converſazione, ſaldi nella Religione, diſpoſti a perſeverare, e ben affetti alla Santa Sede, come per appunto ſommamente deſiderò il noſtro Predeceſſore e Concittadino Gregorio XIII. nella celebrazione, che fece, dell'Anno Santo, giuſta ciò, che ſi legge *ne' ſuoi Annali al lib.* 3. *cap.* 24. Col qual ſiſtema, che raccomandiamo al Grande Iddio, abbiamo una ſicura fiducia, che ritornati alle loro patrie, non ſaranno ſottopoſti alla taccia, che diede S. Girolamo a quelli, che venivano dal pellegrinaggio di Geruſalemme *nella ſua epiſt.* 58. *ad Paulinum*. *nel tom.* 1. delle ſue Opere della ſtampa di Verona *alla pag.* 318. *Non Hieroſolymis fuiſſe, ſed Hieroſolymis vixiſſe, laudandum eſt.*

28 In tutto il tempo dell'Anno del Giubbileo ſaranno pronti in Roma i Penitenzieri ed i Confeſſori, come di ſopra abbiamo detto, muniti delle neceſſarie facoltà per ſentire le Confeſſioni, per dare le dovute Aſſoluzioni, e Diſpenſe, tanto a quelli, che abitano in queſta Città, quanto a tutti gli altri, che verranno di fuora per conſeguire il frutto ſpirituale del Giubbileo. Quando nell'Anno Santo Noi parleremo, o quand'altri parleranno di noſtra commiſſione, non ſi entrarà nemmeno allora in diſpute teologiche, che laſcieremo ben volentieri alle ſcuole ſenza entrare a deciderne veruna. Non ci aſterremo però, nè faremmo che altri s'aſtengano dal far ben capire l'importanza della clauſula, che è nella noſtra Bolla ... *Fidelibus vere pœnitentibus, & Confeſſis, Sacraque Communione refectis*. Faremo altresì conoſcere coi fatti, quanto ſia inſuſſiſtente l'aſſerzione di chi, vivendo, fuori della noſtra comunione, va diſſeminando, che l'Indulgenza sfianca, e rende al nulla la penitenza. E per non moſtrarci troppo parziali di chi va ſpacciando rigoriſmi, ne' noſtri ragionamenti, ed in quelli, che ſi faranno d'ordine noſtro, penſiamo d'uniformarci a quanto in tale propoſito laſciò ſcritto il celebre Padre Bourdalove della Compagnia di Gesù *nel tom.* 2. de' ſuoi Sermoni della ſeconda edizione di Parigi *del* 1709. nel ſuo bel Sermone fatto nell'occaſione dell' apertura del Giubbileo alla *pag.* 517. *e ſeg.* Quando eravamo in Bologna, ed andavamo di tratto in tratto pubblicando le noſtre Iſtruzioni, (che ſono poi ſtate ridotte in più Volumi, ed ultimamente dall'idioma Italiano tradotte in lingua latina veggonſi compilate in un ſolo Volume in foglio, nell'Iſtruzione 12. *del tom.* 3. dell'edizione italiana,) che è *la* 53. nell'edizione latina) ſenza voler entrare nelle diſpute Teologiche, nell'occaſione d'una Indulgenza Plenaria pubblicata dal noſtro Predeceſſore Clemente XII. invitammo ed eſortammo i noſtri Dioceſani ad aggiungere altre opere buone, ed a fare altri degni frutti di penitenza, proponendo ad eſſi il celebre inſegnamento del Venerabile Cardinal Bellarmino nel ſuo Trattato *de Indulgentiis al lib* 1. *cap* 12. §. *Ad tertium nel tom.* 2. delle ſue Controverſie: *Accipiunt prudentes Chriſtiani Pontificias Indulgentias, ut ſimul etiam ſtudeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro ſuis peccatis Domino ſatisfacere*: proponendo ancora ad eſſi quanto ſcriſſe il Cardinale Pallavicino nella ſua Iſtoria del Concilio di Trento *al lib.* 24. *cap.* 11. *num.* 6. cioè non eſſer vero, che per le Indulgenze i Criſtiani ſi rendono neghittoſi in ſoddisfare a Dio per le colpe commeſſe, imperocchè rimanendo ſempre gli uomini incerti, ſe l'Indulgenza ſiaſi effettivamente acquiſtata, reſta in molti lo ſtimolo di aſſicurarſi con ſempre novella induſtria d'opere ſalutari, e penali; e d'altra parte le ingiunte per conſeguir l'Indulgenza coll'eſercizio loro accreſcono la divozione, e inducono l'abito buono a farne delle ſomiglianti, del che ſi vede la ſperienza cotidiana. Prefiſſe Bonifazio VIII. la divota viſita delle Chieſe a' Foreſtieri per quindici volte, ed a' Romani per trenta volte, come opera ingiunta per conſeguire la piena Indulgenza dell'

Digitized by Google

za dell' Anno Santo; ma non laſciò d' inſinuare nella ſua Eſtravagante *Antiquorum, de pœnitentiis, & remiſſionibus*, fra le ſtravaganti comuni, che *unuſquiſque tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius conſequetur, qui Baſilicas ipſas amplius, & devotius viſitabit*: il che ſenza dubbio porta un invito ed un' eſortazione ſimile alla noſtra, che oltre le opere ingiunte, ſi sforzino i Criſtiani d' aggiungere altre opere meritorie, giuſta lo ſpirito della Chieſa. Lo ſteſſo pure viene indicato dall' antica formola, di cui i noſtri Predeceſſori ſi ſono ſerviti, e Noi ci ſerviamo ogni qual volta ſi dà la ſolenne Benedizione al popolo, dopo la quale ſi pubblica l' Indulgenza plenaria; pregandoſi l' Onnipotente Iddio a concedergli non ſolo *perſeverantiam in bonis operibus*, ma altresì un cuore ſempre penitente, *cor ſemper pœnitens*; che è lo ſteſſo che dire, un cuore ſempre preparato ad aggiungere nuovi atti di penitenza per gli peccati già commeſſi, ancorchè poſſa piamente credere eſſerne ſtato aſſoluto nel Sagramento della Penitenza, quanto alla colpa, e alla pena eterna, ed eſſergli anche ſtata rimeſſa la temporale per l'efficacia della plenaria Indulgenza.

29. Nelle Vite dei noſtri Predeceſſori Zaccaria e Paſquale, appreſſo il vulgato Anaſtaſio, ſi legge, che vicino al Vaticano avevano eretti alcuni edifizj, ne' quali ſi dava ſoccorſo ai poveri pellegrini, che venivano a viſitare i Limini degli Appoſtoli. Sono ſtati i detti edifizj rovinati ed atterrati dalle diſgrazie ſuccedute, o pure dall' edacità del tempo: ma la pietà Romana non ha laſciato d' aprirne molti altri in varj luoghi della Città, ne' quali in ogni tempo, ma particolarmente nell' Anno Santo, ſi ricevono i poveri pellegrini, che vengono a viſitare i Limini degli Appoſtoli per conſeguire le ſante Indulgenze, ne' quali ſono ben trattati, ed anche ben animati alle opere buone da pii Sacerdoti. Ecco quanto dovevamo accennarvi; dando intanto con pienezza di cuore a Voi, ed al Gregge alla voſtra cura commeſſo, l' Appoſtolica Benedizione.

Datum ex Arce Caſtri Gandulphi die 26. Junii 1749. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

N U M. III.

Ad Conſtitut. XXXIV. pag. 176.

A L L O C U T I O

Habita in Baſilica S. Mariæ Majoris Pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Feſto S. Hieronymi Confeſſoris, & Eccleſiæ Doctoris, ante Conſecrationem Altaris Pontificii ejuſdem Baſilicæ.

VENERABILES FRATRES.

POSTQUAM, DEO adjuvante, ea omnia complevimus, quæ ad internum, externumque hujus Baſilicæ cultum, quem oculis cernitis, exequenda eſſe conſtitueramus; propoſitum Nobis erat ejuſdem Baſilicæ Dedicationem, ſive ſolemnem Conſecrationem peragere; non ideo ſane, quod Nobis unquam in mente venerit, hanc, qualiſcumque operæ vel ſumptus fuerit, reſtaurationem, pro vera ipſius Baſilicæ reædificatione accipiendam eſſe; qua quidem peracta, novam Eccleſiæ Conſecrationem fieri Sacri Canones jubent; neque antiqui parietes loco moti, aut dejecti fuerunt, ſed quia ex rerum geſtarum monumentis, quæ ferebantur, nullum, quod certam prioris Conſecrationis fidem faceret, invenire potueramus.

In noſtris Inſtitution. Eccleſiaſtic. latine editis Romæ anno 1747. Inſtit. 67.

§. 2. Ignota Nobis non ſunt, illa quibus probari contenditur, Liberium Prædeceſſorem quondam noſtrum, qui hanc Baſilicam quarto Eccleſiæ ſæculo erexit, ipſius quoque Dedicationem peregiſſe: ſed quum eadem monumenta ſubinde narrent, eumdem Pontificem inſignes reliquias, Præſepe, & Cunas Domini Noſtri JESU CHRISTI, ea occaſione, hic collocaſſe, id ſatis eſſe poteſt, ut omnis auctoritas & fides iis derogetur. Illud enim merito verius putatur, nonniſi circa medium ſæculi

Apud Severan. de ſeptem Eccleſiis Urbis par. 1. pag. 712. & apud Florentin. in Notis ad

Martyrol. S. Hieron. pag. 730. edit Lucen. In noſtro Opere de Canoniz. Sanctor. lib 4. part. 2. cap. 30. num. 33. & in alio noſtro Opere de Feſt. D. N. Jeſu Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis, & ſignanter de Feſto Dedicationis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Nives die 5. Auguſti par. 2. §. 82. edit. Patav. an. 1745. In citat. noſtro Opere de Feſtis eod. loc. In Archivio Capituli.

culi ſeptimi venerandas illas Reliquias in hac ſacra Æde per Theodorum Pontificem fuiſſe reconditas. Verum, ubi animum oculoſque convertimus ad ea, quæ Sanctus Sixtus Pontifex hujus nominis III. non integro poſt Liberium ſæculo, in hac Baſilica præſtitit; quæ nimirum tanta fuerunt, ut a pluribus Scriptoribus Eccleſiaſticis, ipſe totius molis, quæ adhuc ſupereſt, unicus auctor & ædificator habeatur: Viſis deinde authenticis Litteris alterius Prædeceſſoris noſtri Gregorii Papæ IX. in quibus mentio fit de Baſilicæ Conſecratione ab eodem Sixto III. peracta, cum Indulgentiarum quoque indicatione, quas Sanctus Pontifex ea occaſione conceſſit, quumque præterea nullam dubitandi cauſam haberemus, quin extantes nunc Eccleſiæ parietes iidem ſint, qui ſub Sixto erant, vel ejus cura excitati fuerunt; hujuſmodi Conſecrationis faciendæ conſilium abjecimus, idque dumtaxat ſtatuimus, quod jam nunc fieri mandamus, ut quod prædictus Pontifex Gregorius IX. narrat de Eccleſiæ Conſecratione ab eodem Sixto III. peracta, marmoreæ tabulæ inſcriptum publico aſpectui proponantur; & intra Eccleſiæ ambitum de more apponantur Cruces Conſecrationis indices; quas quidem minime tunc appoſitas fuiſſe credimus, cum Sanctus Sixtus eam conſecravit; quamvis enim ritus conſecrandi Eccleſias ex inſtitutis veteris Teſtamenti in Chriſtiana Sacra translatus, ipſis prioribus Eccleſiæ ſæculis, & maxime poſt redditam a Conſtantino Eccleſiæ pacem, procul dubio in uſu fuerit; non tamen conſtat, quo potiſſimum tempore hujuſmodi Cruces figendi mos inoleverit. Denique ut in poſterum ab hujus Baſilicæ Clero officium Dedicationis Eccleſiæ, juxta aliarum Eccleſiarum conſuetudinem, quotannis certa die celebretur, volumus, & indulgemus. Noſtram vero operam unice redigendam cenſuimus ad Conſecrationem Aræ maximæ, quam, veteri ſublata, utpote præſenti ſtructuræ totius Baſilicæ minime reſpondente, auguſtiore hac forma ædificari curavimus.

Euſeb. in Eccleſ. Hiſtor. lib. 10. cap. 3

§. 3. Sacer itaque ritus, cui operam daturi ſumus, is eſt, qui in Pontificali Romano appellatur *Altaris conſecratio, quæ fit ſine Eccleſiæ Dedicatione*; Altare autem, quod conſecraturi ſumus, Pontificium Altare eo ipſo fore decernimus, non ſecus ac illud erat, quod hinc ſublatum fuit, aliarumque Patriarchalium hujus Almæ Urbis Baſilicarum Altaria maxima eſſe dignoſcuntur; ita ut nemini, præter Romanum Pontificem, in eo liceat Miſſarum Sacrificia celebrare, niſi ſi cui ſpeciale Indultum per Litteras Apoſtolicas ad id concedatur.

Marcell. Sacrar. Cæremoniar. lib. 3. cap. 31. In cit. noſtro Opere de Feſtis par. 2. ad diem 5. Auguſti §. 80. & ſeq. Serm. 2. in adventum Domini. In cit. Opere de Canonizat. Sanctor. lib. 4. par. 3. cap. 32. num. 9.

§. 4. Et quoniam Altare vetus, ut accepimus, dedicatum, & ſanctificatum fuerat in honorem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, in cujus honorem tota hæc Ædes Omnipotenti DEO dicata dici poteſt, unde Baſilica nunc *Sanctæ Mariæ Majoris*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Præſepe*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Nives* appellari ſemper conſuevit; Nos etiam novum hoc Altare in honorem ejuſdem glorioſæ Virginis Dei Genitricis, Cœlorumque Reginæ dedicamus. Ad te igitur demiſſo mentis obſequio plenaque fiducia converſi, Virgo Beatiſſima, opem tuam ſupplices imploramus, ac deditiſſimi tibi Bernardi Confeſſoris verbis, te ita precamur. *Nos omnes tuo Filio commenda, tuo Filio repræſenta: & fac, o Benedicta, per gratiam, quam inveniſti, per prærogativam, quam meruiſti, per miſericordiam, quam pepeiſti, ut qui, te mediante, dignatus eſt fieri particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ; te quoque intercedente, participes nos omnes efficiat gloriæ & beatitudinis ſuæ.* Magnus Prædeceſſor noſter Innocentius III. cujus multa in Apoſtolici regiminis adminiſtratione præclare geſta, ac ſingularem in ſacris diſciplinis peritiam, Eccleſiaſtica monumenta teſtantur, in tui honorem, Virgo glorioſiſſima, Monaſterium ædificavit; cum vero in exitu vitæ, atque in extremi certaminis diſcrimine, ingentibus trepidantis conſcientiæ fluctibus premeretur; auxilio tuo, & interceſſione, ut memoriæ proditum eſt, ab imminenti naufragio liberari, & portum ſalutis feliciter tenere promeruit. Ecce appropinquat dierum noſtrorum terminus: noſque, egregio memorato Pontifici meritis ac virtutibus impares, graviora fortaſſe manent ſubeunda pericula. Ut itaque illi in ſupremo agone laboranti præſens patrocinii tui præſidium, ob Monaſterii in tuum honorem extructi meritum attuliſti; ita nobis, quæſumus, in illa tremenda lucta confligantibus, pari pietate ſuccurre; atque hæc, quæ in honorem tuum, & ad augendam hujus Sacroſanctæ Baſilicæ, quæ tuis auſpiciis, tuoque auguſto nomine celebratur, ſplendorem & cultum conferre ſtuduimus,

Digitized by Google

mus, benigne reſpiciens, interventionis tuæ ſuffragio, Virgo Beatiſſima, Nos ab inſidiantis hoſtis furore defendere, & uſque ad beatum Filii tui, Dei noſtri, conſpectum perducere digneris.

§. 5. Reliquum eſt, ut Noſmetipſos, atque hujus Baſilicæ Clerum, cunctoſque fideles in ea nunc congregatos, quive ad eamdem devote viſitandam accedent, veſtris commendemus orationibus, glorioſi Sancti cum Chriſto regnantes, quorum Reliquias in hoc Altari recondimus, ſeu quorum Corpora & Reliquiæ in hac Baſilica aſſervantur. Inter hos utique Te veneramur, magnæ Eccleſiæ Doctor, Beate Hieronyme, cui poſt electam Oſſium tuorum requiem in antro Bethleemitico, Salvatoris noſtri incunabulis conſecrato, non ſine cœleſti prodigio, contigit, ut eadem deinde ad hanc Baſilicam, ipſius Salvatoris noſtri Præſepe & Cunas amplectentem, transferrentur. Conſtat ſane, id factum eſſe ſub finem ſæculi duodecimi quum Saladinus Saracenorum Rex Hieroſolymis potitus fuit. Verum, quinam ſit proprius in hac Baſilica ſepulcri tui locus, nunc quidem a Nobis ignoratur; vel ſaltem non ejuſmodi, qualia optaremus, argumenta Nobis ſuppetunt, ut tuto ſtatuere poſſimus, Tua eſſe quæ Nobis indicata ſunt, Oſſa. Te invocamus, Eccleſiæ Sanctæ lumen, hac occaſione, & hac die, qua ſolemnis tui memoria per univerſam Eccleſiam religioſe colitur, ut Nobis impetres ſupernæ lucis radium, quo offuſæ animis noſtris tenebræ diſſipentur. Sancti Leonis Magni Prædeceſſoris Noſtri Corpus in Vaticana Baſilica ſepultum fuiſſe, indubia teſtabantur monumenta; ſed ignorabatur hujuſmodi ſepulturæ locus; quum Sancti Sergii Pontificis precibus conceſſit Deus, ut venerabile Corpus mirabiliter inventum, publico fidelium cultui proponi poſſet. Novimus ſane, qualis Pontifex Sergius fuerit; novimus, quæ ſit meritorum noſtrorum inopia; nec ullo modo audemus parvitatem noſtram cum illius Sanctitate vitæ ac virtutum ſplendore comparare. At, ſi ullum eſt, ad impetrandum quod cupimus, devoti obſequii piæque venerationis pretium, Nos certe, devotionis erga Te, ac pietatis affectu, nemini conceſſuros eſſe audenter affirmabimus. Hujus non obſcurum argumentum per Nos datum eſſe putamus, quum tuam agendi rationem erga Sanctum Pontificem Siricium Prædeceſſorem Noſtrum, quam aliqui in deteriorem partem acceperant, noſtro ſtudio ac labore, in propria luce collocare, & ab objectis vindicare curavimus. Nunc vero pretioſas mortalitatis tuæ Reliquias invenire magnopere cupimus, ut eas publicæ venerationi exponamus; atque ita ſolemnes Duliæ actus impenſius erga Te exerceantur ab omni ordine tam Clericorum, quam Laicorum hujus Romanæ Urbis: Quorum majores Tu quidem olim acrioribus Litterarum tuarum aculeis perſtrinxiſti; Verum illorum ſucceſſores, quum ſatis agnoverint, ea quæ ſcripſiſti, a ferventiſſimo, quo flagrabas, Divinæ gloriæ zelo unice proceſſiſſe, ſummo Te amoris ac pietatis ſtudio proſequuntur, & colunt. Id cum ex eo apertiſſime comprobatur, quod Apoſtolica hæc Sancta Sedes, eo Canonizationis genere, quod primis Eccleſiæ temporibus in uſu erat, fulgentiſſimo Sanctorum Albo Te adſcripſit; quodque Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri Te inſuper inter Sanctos Eccleſiæ Doctores, una cum Beatis Gregorio, Ambroſio, & Auguſtino, connumerari voluerint; tum vero majoribus obſequii noſtri ſignificationibus comprobabitur, ſi Nobis, Te intercedente, datum erit, ſacrum tuum Corpus in hac Baſilica conditum reperire, ac publico Eccleſiæ Romanæ cultu honorandum proponere.

Card. Baronius in Notis ad Martyrol. Roman. ad diem 9. Maii.

Apud vulgatum Anaſtaſium de Vitis Roman. Pontific. in Vita Sergii I. to. 5. Roman. edit. anno 1735. pag. 1136.

In Noſtris Liter. Apoſtolic. de nova Martyrol. Roman. editione, eidem Martyrol. præfixis num. 60. & pluribus ſeqq.

Cap. Glorioſus, de Reliq. & Venerat. Sanctorum in Sexto.

NUM. IV.

Ad Conſtit. L. pag. 226.

ALLOCUTIO

Habita in Conſiſtorio Secreto Feria II. die 5. Julii MDCCLI. ſuper ſuppreſſione Patriarchatus Aquilejenſis, & duorum Archiepiſcopatuum Utinenſis, & Goritienſis erectione.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipſo loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem noſtram deligendi Vicarium Apoſtolicum, qui adminiſtrandam ſuſciperet eam partem Diœceſis Aquilejenſis, quæ ad Venetæ Reipublicæ ditionem minime pertinet. Cum vero Vicarium ipſum Apoſtolicum jam elapſo anni ſpatio conſtituimus, aperte declaravimus, tum in Allocutione, quam in Conſiſtorio pronunciavimus, tum in Litteris Apoſtolicis, quas ſuper hoc negotio edidimus, ita Vicarium Apoſtolicum interea temporis a Nobis deputari, ut tamen firmiori remedio uti parati eſſemus, ſi Partes inter ſe diffidentes aliquando convenirent, initaſque ab ipſis pactiones Nobis patefacerent, ut illas accurate perpenderemus, noſtroque judicio probaremus.

§. 2. Interim Cariſſima in Chriſto Filia Noſtra Maria Thereſia Illuſtris Regina Bohemiæ & Hungariæ, & Imperatrix; Dilecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, & Senatores Reipublicæ Venetæ, unanimi conſenſu nonnulla inter ſe pacta ſtatuerunt, quæ Nobis deinde propoſita ſunt, ac diligenter examinata, libentiſſime comprobanda judicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo poſita eſt, ut Patriarchatus Aquilejenſis perpetuo ſupprimatur, duoque erigantur Archiepiſcopatus, quorum unus Utini, alter Goritiæ conſtituatur. Quapropter hujuſmodi conſilium amplectentes; quod magis conſentaneum utiliuſque ad animarum ſalutem adminiſtrandam, pacemque inter Catholicos Principes ſtabilius conſervandam, peritiſſimis viris ultra citraque montes viſum eſt; inſuper inhærentes pactionibus communi Partium aſſenſu firmatis; Apoſtolicam Conſtitutionem in lucem edituri ſumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejenſem, duos Archiepiſcopatus inſtituimus iis in locis, quos ſuperius memoravimus, utrique ſuos limites tribuentes, quibus non ſolum ipſorum propria Diœceſis, ſed etiam propria cujuſque Provincia diſcernantur; omniaque partita, definita, ac diſtincta inter ipſos ita ſint, ut in auctoritate exercenda nullum in poſterum alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publicæ pacis, & quietis ſtat fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum ſcientia, rerumque ad Eccleſiaſticam hiſtoriam ſpectantium cognitione Vos ita præditos arbitramur, ut ſupervacaneum judicemus veſtris oculis argumenta ſubjicere, quibus Pontificum auctoritas innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiſcopatibus, & Epiſcopatibus, & in ipſis Diœceſibus dividendis, videlicet, cum uni Diœceſi partem attribuunt, quæ, reliquis partibus adjunctis, aliam Diœceſim integre conſtituebat. Veſtram quoque eruditionem offenderemus, ſi Patriarchatus Aquilejenſis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profecto a Schiſmate, quod Trium Capitulorum dictum eſt, ſæculo ſexto dimanavit, quod quidem magis præclari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui ſuffragantur. Silentio præteribimus exempla præteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiſcopatus, vel duo conſtituti Archiepiſcopatus comprobantur, ſecreta in duas partes Diœceſi, vel Provincia, quas unus tantum Archiepiſcopus obtinebat. Nos quidem multum laboris inſumpſimus in hujuſmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam congeſſimus, ut privato ſtudio noſtro indulgeremus, utque magis perſpicue intelligeremus, quid

conſilii

Digitized by Google

conſilii a Nobis capiendum eſſet, cum hujus generis negotia proponerentur. Verum, ſi hæc omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur,) noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quod alienum prorſus eſt, noſtram veſtramque hujus diei lætitiam, memoria veterum diſſidiorum, atque bellorum, quæ inter Principes exarſerunt, perturbare, & graviſſimas difficultates recenſere, quæ ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objectæ fuerunt. Quamobrem, ut hujuſmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter ſe pactiones ſtatuerunt, quas deinde Nobis propoſitas, aſſenſu noſtro, uti dictum eſt, confirmavimus, eaſque mandandas executioni quamprimum cenſemus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnopere, ut animos veſtros ad Deum, a quo bona univerſa deſcendunt, nobiſcum convertatis, quem profecto tam magni ſingulariſque beneficii ſolum auctorem dignoſcimus, ac fatemur. Ipſe lumen ſuum Nobis impertivit. Ipſe animum noſtrum graviter afflictum, & perculſum erexit, ac virtute ſua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis ægritudines, omnemque triſtitiam libenter ac fortiter ſuſtineremus. Denique ipſe graviſſimum hoc negotium hoc potiſſimum tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum eſſe iſtud, quod eſt mirabile in oculis noſtris; ſiquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædeceſſores Noſtri hanc Apoſtolicam Sedem tenerent, qui non quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longe nobis præcellebant.

§. 6. Itaque Deo beneficentiſſimo ſingulares agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed, quoniam ipſe cauſis ſecundis, veluti quibuſdam inſtrumentis, uti conſuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere ſtatuit; iiſdem Nos quoque referre gratias debemus, & meritas laudes impertiri. Cariſſimæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illuſtris & Imperatricis animum Deus Optimus Maximus ſpiritu pacis, ac veræ Religionis inflammavit, cui ſane ipſa ſine ulla cunctatione paruit, adducta potiſſimum pietatis ſtudio, quo Principes Auſtriacæ Domus ſuæ præ cæteris ſemper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem ſpiritu pacis ac veræ Religionis Deus incendit, quem ipſi facili paratoque animo ſuſceperunt, ut Prædeceſſorum ſuorum, qui, eximia facinora pro Chriſtiana Fide toties perac̄ta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla ſequerentur. His ſane fundamentis excitatum, conditumque fuit univerſum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob cauſam ipſos rei totius Artifices non modo debitis laudibus proſequimur, ſed gratias quoque Nos habituros ſincera mente fatemur.

§. 7. Eodem prorſus animi ſenſu commendamus, plurimaſque rependimus gratias Dilectis Filiis Noſtris hoc loco præſentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, & Mario Cardinali Millino, qui in gerendo, ac demum in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad ſuum finem perducerent, integramque ſervarent inter Principes concordiam, quorum cauſam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud ſibi ante oculos propoſitum habebant, quam animarum ſaluti proſpicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vis agent, & poſtquam mortalitatem exuerint, mercedem meritis conſentaneam aſſequentur.

Sequun-

Sequuntur Litteræ Apoſtolicæ, & Acta Conſiſtorialia, ſpectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apoſtolici, de qua mentio fit in Bulla, & in præcedenti Allocutione.

Erectio Vicariatus Apoſtolici in parte Diœceſis Aquilejenſis, Auſtriacæ Familiæ Dominio ſubjecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. 1. OMnium Eccleſiarum ſollicitudinem, una cum Apoſtolica B. Petri Sede, & cum poteſtate Domini Noſtri Jeſu Chriſti in terris Vicaria, tenuitati noſtræ impoſitam agnoſcentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, ſubjaceat Eccleſiaſtici regiminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Auſtriacæ Familiæ dominio ſubjectis, quæ Aquilejenſis Diœceſis partem conſtituunt, ob plures, graves atque notorias diſſenſiones, quibus adhuc nulla a Prædeceſſoribus noſtris, aut a Nobis ipſis, remedia utiliter præſtari potuerunt; cumque etiam experientia compertum ſit, varia ad hunc diem excogitata conſilia & adhibita temperamenta ad conſulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuiſſe; jamque ſatis conſtet nihil ea in re profici poſſe, niſi in prædictis Locis Eccleſiaſticus Superior conſtituatur, qui, ibi reſidendo, noſtra & Apoſtolicæ hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, ſine præjudicio jurium Partium diſſentientium, tam quoad petitorium, quam quoad poſſeſſorium; poſt diuturnum & maturum rei examen, omnibus rite perpenſis, in hanc ſententiam conſiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo conceſſa uteremur, ad removendum a Nobis tantæ & tam enormis culpæ reatum, neglectæ ſcilicet curæ & regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti deſertæ ſine Paſtore vivere dignoſcuntur. Quapropter uſitatum in ſimilibus remedium, ſive temperamentum, & ad optatum finem ſatis efficax, & nullo contendentium juribus præjudicio futurum, eligentes, noſtris motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſtatuimus atque decernimus, ut ea pars Diœceſis Aquilejenſis, quæ temporali Auſtriacæ Domus ditioni ſubeſt, per unum Vicarium noſtrum Apoſtolicum in ſpiritualibus gubernetur. Et quoniam, licet Nos ad impetrandum prædictarum diſſenſionum finem, enixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne peccatis noſtris obſiſtentibus, earum terminus longius protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujuſmodi Vicariatum in genere concernunt, præſentium Litterarum tenore conſtituere neceſſarium & opportunum cenſemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipſi Vicario a Nobis deputando, ejuſque ſucceſſoribus forſan in futurum ſimiliter deputandis impertiendas, diſtinctius exprimenda reſervantes aliis noſtris Apoſtolicis Literis, quas ſuper deputatione perſonæ ad ipſius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri ſumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens & congruum reputamus, omnia & ſingula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes & irritantes, decernimus *primo*, atque ſtatuimus, eam Aquilejenſis Diœceſis partem, quæ ſub temporali Auſtriaca ditione conſtituta eſt, ab uno Apoſtolico Vicario, ut præfertur, in ſpiritualibus regendam & gubernandam fore: *Secundo*, volumus & ſtatuimus, hujuſmodi Vicarium ad tractus prædicti regimen Apoſtolica auctoritate pro tempore deputandum, Epiſcopali charactere inſignitum eſſe, cum Titulo alicujus Eccleſiæ in partibus Infidelium ſitæ, & in ſingulis perſonarum mutationibus de more variandæ. *Tertio*, eumdem Vicarium in loco prædictæ ditionis, illius ſpirituali regimini committendæ, reſidere debere, ut ibi ea omnia, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Juriſdictionem pertinent, fructuoſe exequantur, quæ a Pa-

trior-

Digitized by Google

triarcha Aquilejenſi, tamquam prædictorum locorum Auſtriacæ ditioni ſubjectorum Ordinario, ſi ipſi in iiſdem locis actu permiſſum eſſet juriſdictione ſua uti, fierent, & exercerentur. *Quarto*, quæcumque per Vicarium hujuſmodi circa præmiſſa fierent, ea omnia, Noſtro & Succeſſorum noſtrorum nomine, & hujus Apoſtolicæ Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quinto*, deputationem hujuſmodi Vicarii, tam per Nos, quam per Succeſſores noſtros, quandocumque faciendam, ſemper fieri de perſona accepta, & minime ſuſpecta ſupremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam ſibi juriſdictionem exercere debebit; quod quidem & a Nobis præſtabitur, quoties hujuſmodi Vicarii deputationem per nos fieri continget; & ut a Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſimiliter fiat, Nos ipſi, præſentium tenore, quantum in Nobis eſt, magnopere ſuademus; quo ſcilicet Vicarius ipſo pro tempore conſtitutus tranquilliore muneris ſui adminiſtratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sexto*, volumus, atque ſtatuimus, ejuſdem Vicarii deputationem ſemper fieri cum conſueta clauſula: *ad Noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum*, ita tamen, ut, ceſſante Vicarii deputatione, ſive per obitum, ſive per ceſſionem, aut remotionem ipſius deputati, antequam terminus Vicariatui præſtitutus advenerit; alter Vicarius ſimilis, prædicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, ſive remoti locum ſubrogari debeat, ſervatis aliis omnibus, quæ ſupra diximus in hujuſmodi Vicarii Apoſtolici deputatione ſervanda fore. *Septimo*, ſtatuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apoſtolicum tamdiu adminiſtrari debere, ſeu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apoſtolicum perdurare, donec vel Noſtra aut Succeſſorum noſtrorum opera finis impoſitus fuerit vigentibus diſſenſionibus, propter quas Aquilejenſi Patriarchæ præpeditur juriſdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diœceſis ſuæ partem, quæ Auſtriacæ ditioni ſubeſt; vel donec, eiſdem etiam diſſenſionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium conſenſu, Noſtraque aut Succeſſorum noſtrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Eccleſiaſtici Superioris ibidem reſidentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis exiſtentium neceſſitatibus conſulatur; quod unum nempe in hujuſmodi Apoſtolico Vicariatu, ut præfertur, conſtituendo, Nobis propoſitum fuiſſe iterum profitemur. *Ultimo* loco decernimus & declaramus, quæcumque a Nobis de Apoſtolico Vicario & Vicariatu prædictis ſtatuta ſunt, & ſtatuuntur, ſine ullo, tam unius, quam alterius Partis præjudicio, & ſalvis omnibus earum juribus, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio, ſtatuta, & ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmiſſa omnia fruſtra ſtatuta viderentur, niſi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apoſtolicus Vicarius ad exequenda munera ſibi demandata reſidere deberet; & niſi ſimul ipſius Vicarii pro tempore deputandi ſuſtentationi conſuleretur; Nos earumdem præſentium tenore, & auctoritate præfata, ſtatuimus & mandamus, ut idem Vicarius, ejuſque ſucceſſores quandocumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfatæ Aquilejenſis Diœceſis reſidere debeant, & habitare in ædibus, quas pia liberalitas Auguſtini Condellii nuper defuncti, & quidem domeſtica ſupellectile inſtructas, una cum adnexo viridario, & propinquo vineto ſub arcem ipſius Civitatis poſito, & cum Oratorio, ſeu Capella eiſdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apoſtolici pro tempore futuri habitatione & commodo, obtulit. Pro ipſius autem Vicarii Apoſtolici ſuſtentatione, certos fundos ab eodem ipſo pio benefactore, prævio plenario aſſenſu Cariſſimæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illuſtris, in Romanorum Imperatricem electæ, ceſſos & elargitos, aliaque bona a quondam Viro Giulino relicta, attribuimus & aſſignamus, juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apoſtolico Executori ad præmiſſorum effectum per Nos deputando; coram quo verificari, & in forma juris valida conſtabiliri debebunt, quæcumque pertinent ad deſignatam Vicarii prædicti habitationem, & redditus pro illius ſuſtentatione attributos.

§. 4. Præſentes demum Litteras, & in eis contenta, & ſtatuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmiſſis, ſeu in eorum aliquo, jus aut intereſſe habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujuſvis ſtatus, gradus, ordinis,

præ-

præeminentiæ, & Eccleſiaſticæ, aut Mundanæ Dignitatis exiſtant, etiam ſpecifica & individua mentione digni, illis non conſenſerint, nec eorum aliquos ad ea vocatos & auditos, neque cauſas, propter quas præſentes emanaverint, ſatis verificatas aut juſtificatas fuiſſe dici poſſit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, nullo ſubreptionis aut obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet defectu notari, ſeu eorum oſtentu impugnari, aut in controverſiam vocari poſſe; ſed tamquam pro noſtri Apoſtolici muneris implemento, ad promovendam animarum ſalutem, & ſpiritualem Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimoſque & pernicioſos abuſus removendos, ut præfertur, ac motu & auctoritate præmiſſis, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque debitos effectus ſortiri, & obtinere, & illis ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, pleniſſime ſuffragari, ac reſpective ab iis, ad quos pertinet, & in poſterum pro tempore pertinebit, in omnibus & per omnia, inviolabiliter obſervari volumus, & auctoritate prædicta ſtatuimus & decernimus.

§. 5. Sicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apoſtolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuncios, aliiſque quoslibet, ſublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & ſtatuendi auctoritate & facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§ 6. Non obſtantibus noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de jure quæſito non tollendo, aliiſque Apoſtolicis, ſeu in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibuſvis, etiam Apoſtolicæ Sedis tolerantia, ſeu expreſſa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, indultis, aut Literis Apoſtolicis, cuilibet Eccleſiæ, aut quibuſcumque Perſonis, quacumque Eccleſiaſtica, vel Mundana Dignitate fulgentibus, etiam ſpecifica & individua mentione dignis, ſub quibuſcumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet, in contrarium præmiſſorum conceſſis, & emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, ac ſingulis, etiamſi, pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio habenda, ſeu quævis alia forma ad id ſervanda foret, illorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & exactiſſime ſervatis, & ſpecificatis reſpective habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Noſtri Anno X.

Allocutio habita in Conſiſtorio Feria 2. die 1. Decembris 1749. poſt editionem præmiſſi Brevis.

VENERABILES FRATRES.

Poſtquam initio hujus Conſiſtorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, moleſtum non ſit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem graviſſimam exponamus.

§. 1. Nemini fortaſſe veſtrum explorata non eſt miſera conditio, in qua multo abhinc tempore verſatur ea pars Diœceſis Aquilejenſis, quæ Dominationi Auſtriacæ ſubjicitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Juriſdictionem, nullumque regimen, ob eas cauſas, quas hoc loco recenſere ſupervacaneum exiſtimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermiſſis, quæ

anti-

antiquiora ſunt, curæ, & labores plurimi fuerint inſumpti, cum Urbanus VIII. Prædeceſſor noſter ſummum Pontificatum teneret; plurimum quoque quæſitum eſt de eodem negotio poſteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus irritusque ceſſerit. Cum deinde ad hanc Apoſtolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœceſis Aquilejenſis pars, quæ in Ditione Auſtriaca poſita eſt, hac ratione, quam modo ſubjicimus, adminiſtrari conſueverat: Diœceſani ſcilicet illi, ſi quid ipſis contingeret, ad Apoſtolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, ſi proferri in tempus aliquod poſſet, Patriarchæ Aquilejenſi exponebat, atque ad ejus conſilium omnia exigebat. At, quemadmodum quiſque facile intelligit, ſatis id non erat, ut ſpiritualia illius Gentis negotia recte gererentur, immo vero tractu temporis res in deterius prolapſæ ſunt. Etenim cum Nuntius Viennenſis priſtinum inſtitutum ſignificandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejenſi, retinere amplius non poſſet, neque ab illo expectare, quæ forent ſtatuenda: Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœceſani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum conſuleret, Noſque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate noſtra probarentur. Porro id conſilii cepimus, eo quod, novis in dies diſſidiis interpoſitis, nullo pacto liceret Patriarchæ ſe immiſcere negotiis ſuæ Diœceſis in ea parte, quam temporalis ditio Auſtriaca complectitur, & quæ cum ampla ſit, non modo omni prorſus Eccleſiaſtica cura caruiſſet, ſed obnoxia quoque fuiſſet non vano diſcrimini, ne Religio ipſa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potiſſimum ad aures noſtras pervenerit, hoc tempore latius in illis locis hæreſis peſtem eſſe propagatam. Equidem ab ipſo noſtri Pontificatus exordio conſtituimus vires omnes impendere, ut huic graviſſimo malo mederemur. Animum quoque noſtrum inflammavit pietas, ac religio Chariſſimæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illuſtris, & Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum & fidum ad Nos miſit, ac deinde ſuis apud Sedem Apoſtolicam Miniſtris illam perficiendam mandavit. Quot ſomno & quieti ademimus horas, ut in id negotii incumberemus, quot cordis mœroribus conflictati, quot conſcientiæ aculeis fuerimus agitati, Deum O. M. Teſtem advocamus. Intelligebamus enim provinciam ſpiritualis regiminis Viennenſis Nuntio noſtro demandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exiguam utilitatem afferre, & parum eſſe conſentaneam, cum & Nuntius longe moraretur ab illis locis per ipſum moderandis, & plura Nobis deeſſent, quæ ſub oculis habenda erant, ut noſtra auctoritate firmaremus ea, quæ ab ipſo Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædeceſſor noſter hanc Sedem Apoſtolicam obtineret, propoſitum fuit ab Aquilejenſi Patriarcha, eam Diœceſis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, & Auſtriacæ ditioni ſubjicitur, ibique novum Epiſcopum conſtituere. Idem tempore Pontificatus noſtri, & modo potiſſimum in medium profertur. At vero, omiſſis difficultatibus, quæ, cum novi Epiſcopatus eriguntur, exoriri ſolent, illud præſertim adverſari viſum fuit, nempe Diœceſes in partes ſecernere ob controverſias, quæ ob eam cauſam excitantur, quod diverſæ ejuſdem Diœceſis partes diverſis ſæculi Principibus ſubjiciantur. Cum S. Pius V., & Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Viſitatores Apoſtolicos miſſos fuiſſe legimus in eam partem Diœceſis Aquilejenſis, quæ pertinet ad Auſtriacam Dominationem, eo quod turbæ concitatæ fuiſſent eo tempore in Patriarcham Aquilejenſem, ne ſuam in eis locis juriſdictionem libere exerceret. Attamen cum pernicies, ac detrimentum illius Diœceſis non in peculiaribus quibuſdam perverſitatibus, ſed in eo potiſſimum ſit, quod Patriarcha Aquilejenſis ab aſſiduo, præſentaneo, & neceſſario regimine impediatur; ideo facile dignoſci poteſt, exiguam, & brevem utilitatem expectandam eſſe a Viſitatore, qui fortaſſe alio tempore remedium ſufficiens huic malo afferre potuiſſet. Poſtremo cum Urbanus VIII. in hac Apoſtolica Cathedra ſederet, magno ſtudio propoſitum fuit, in ea parte Diœceſis Aquilejenſis, quæ Germaniæ finitima eſt, Epiſcopum Patriarchæ ſuffraganeum collocare, ſed tot, ac tanta impedimenta occurrebant, ut ab eo conſilio non ſine gravi Pontificis moleſtia fuerit deſiſtendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commen-

Digitized by Google

dantes, & rebus omnibus accurate examinatis, decrevimus Vicarium Apoſtolicum conſtituere in ea parte Diœceſis Aquilejenſis, quam jam toties nominavimus; quod & ſacris Canonibus, & veteri recentique Eccleſiæ Diſciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Eccleſiaſtico regimine, & ne Oves illæ Paſtore deſtituantur, qui periclitantibus opem ferat, eumdem Vicarium Apoſtolicum Titulo Epiſcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, & Juriſdictionem, exerceat, nomine noſtro, ac Sedis Apoſtolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejenſi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur. Quare ſi animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apoſtolicus hoc pacto ſatisfacturus ſit illis omnibus, in iiſdem locis, quæ per Nuntium noſtrum Viennenſem agebantur; hoc tamen interpoſito diſcrimine, quod Vicarius Apoſtolicus præſens in illis locis demandatam provinciam utilius ſuſtinebit, quam Nuntius noſter Viennenſis, qui abſens eadem loca moderabatur.

§. 4. Neque omittendum eſt, Sedis Apoſtolicæ auctoritati in hoc Vicario conſtituendo a Nobis conſultum eſſe, ea formula ſuperaddita: *ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum*: Neque facultatem elargiti ſumus ſupremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniatur exemplum, quo facultas hujuſmodi permiſſa unquam fuiſſe alicui demonſtretur. Illud tamen polliciti ſumus, quod a Succeſſoribus noſtris quoque præſtandum non dubitamus, videlicet Apoſtolicum Vicariatum a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejuſque Succeſſoribus; quod ſane neceſſarium putavimus, ut idem Vicarius ſuo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Cariſſimæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illuſtris, & Imperatricis, cujus præſertim auctoritate locus idoneus atque ſtabilis pro Vicarii Apoſtolici Sede, & omnia pro decenti illius ſuſtentatione neceſſaria, conſtituta fuerunt. Nullis omnino rationibus detrimentum inferimus, eo quod Vicariatum hujuſmodi decernentes, hanc addidimus clauſulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quam in poſſeſſorio*. Inſuper eumdem Vicariatum tamdiu permanſurum declaramus, quamdiu vel principalis cauſa abſolvatur, vel ipſa cauſa nondum abſoluta, alia ratio deprehendatur, Partibus conſentientibus, Nobiſque aut Succeſſoribus noſtris probantibus, qua recte poſſit adminiſtrari ea pars Diœceſis Aquilejenſis, quæ ab Auſtriaca Dominatione dependet.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, & firmata Litteris Apoſtolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Vobis etiam ſignificanda cenſuimus. Supereſt de Viro idoneo, qui Vicarius Apoſtolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipſi ejuſque Succeſſoribus tribuendæ videantur, quod quidem negotium, poſt accuratum examen, alio Brevi Apoſtolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatum, aliæ Controverſiæ, quæ Canonicos, & Capitulum Aquilejenſe reſpiciunt, componendæ ſuperſunt; ſi Deus incolumes, & ſoſpites nos tuebitur, illas pro muneris noſtri ratione minime prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem prius animum, & conſenſum Cariſſimæ in Chriſto Filiæ Noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illuſtris, & Imperatricis, acceſſiſſe iis omnibus quæ uſque modo peracta ſunt; Inclyta quoque Venetorum Republica in genere nullatenus improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noſter Daniel Delphinus Patriarcha Aquilejenſis, ſi calamitatem Diœceſis ſuæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima eſt, perpendet, & difficultates maximas, quibus ipſe ob hanc cauſam implicabatur, inſignes alios Epiſcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob graviſſima impedimenta partem ſuæ Diœceſis adminiſtrare libere poſſent, Sedi Apoſtolicæ gratias habere non omiſerunt, eo quod Vicario Apoſtolico eam Provinciæ partem commiſerit ipſius Sedis Apoſtolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipſorum Juriſdictionem non modo imminuit, ſed potius tuetur, & animarum ſaluti magnopere conſulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem uſque hujus præſentis negotii unice propoſuiſſe profitemur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, juſſu Urbani VIII. Prædeceſſoris noſtri, multum laboris in[ſum-]

Digitized by Google

inſumpſiſſe in hoc Aquilejenſi negotio, quod eo tempore propoſitum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium, Noſtrum Card. Marium Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiſcum examinandum ſuſcepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermiſit; ut eo, quo jam pervenit, illud duceret, ipſe quidem miniſterio ſibi commiſſo virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

Sequitur Deputatio in ſpecie Vicarii Apoſtolici ad regimen illius partis Diœceſis Aquilejenſis, quæ Auſtriacæ Familiæ Dominio ſubjecta eſt.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. POSTQUAM per alias noſtras Apoſtolicas Litteras, die 19. Novembris anni proxime præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium eſt: *Omnium Eccleſiarum*: ſtatuimus atque decrevimus, eam partem Diœceſis Aquilejenſis, quæ temporali Auſtriacæ Familiæ Principum Ditioni ſubjecta eſt, per unum Vicarium Apoſtolicum Epiſcopali charactere inſignitum, ad noſtrum & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum per Nos deputandum, noſtro nomine, noſtraque Apoſtolicæ auctoritate, in ſpiritualibus regendam & gubernandam fore, adjecta declaratione, quod per nullum præjudicium tam unius, quam alterius diſſentientis Partis juribus, ſive quæ ad petitorium, ſive quæ ad poſſeſſorium pertinent, irrogari cenſeatur, additoque Decreto, ut Apoſtolicus Vicariatus hujuſmodi tamdiu in illis partibus perdurare debeat, donec vel primariæ vigenti controverſiæ finis impoſitus fuerit, vel, ea etiam minime ſublata, alterius generis ratio, cummuni partium conſenſu, ac noſtra, vel Succeſſorum noſtrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis exiſtentium regimini, ac ſpiritualibus neceſſitatibus conſulatur, quod unum nempe Nobis, & Prædeceſſoribus noſtris propoſitum fuit, in hujus graviſſimi negotii tractatione, tot annorum decurſu & tam ſtudioſa maturitate diſcuſſa; ut latius in dictis noſtris Litteris continetur: Quum illud quoque in iiſdem edixerimus, Nos aliis deinde Litteris ſuper deputatione hujuſmodi Vicarii Apoſtolici ad prædictam Diœceſis Aquilejen. partem in ſpiritualibus gubernandam edendis, diſtinctius expreſſuros eſſe facultates, quas eidem Vicario impertiri intendebamus, & reipſa ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attembs Canonicum & Theſaurarium Eccleſiæ Baſilæenſis, de cujus vitæ ac morum honeſtate, aliiſque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujuſmodi munus obeundum per diligentem inquiſitionem certiores facti ſumus, & cujus perſonam Cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ Thereſiæ Hungariæ & Bohemiæ nec non Romanorum Reginæ, Cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Franciſci eorumdem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam eſſe novimus, Eccleſiæ Epiſcopali Menniten. in partibus infidelium ſitæ præficere propoſuerimus, nunc ipſum Carolum per præſentes noſtras Apoſtolicas Litteras, in ea parte Diœceſis Patriarchæ Aquilejen., quæ temporali Auſtriacorum Principum ditioni ſubeſt, Apoſtolicum in ſpiritualibus Vicarium, Officialem, & Commiſſarium, ad noſtrum & ipſius Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, conſtituimus & deputamus, ſine præjudicio jurium tam unius, quam alrerius partis, ſive in petitorio, ſive in poſſeſſorio; atque ea lege, ut tamdiu Vicariatus hujuſmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controverſia ſublata fuerit, vel, ea etiam permanente, alia aliqua ratio inveniatur, de utriuſque partis conſenſu, a Nobis, ſeu a Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium ſpirituali regimini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis noſtris Apoſtolicis Litteris incipien. *Omnium Eccleſiarum*, quarum tenorem præſentibus haberi volumus pro inſerto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario ſic depu-

Digitized by Google

tato injungimus & mandamus, ut ſimul ac Epiſcopalis Conſecrationis munus ſuſceperit ab eo Antiſtite, quem Nos ad illud, cum aliorum duorum Antiſtitum aſſiſtentia, ipſi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diœceſis Aquilejen. quæ Auſtriacæ Familiæ dominio patet, ſpirituale regimen & gubernium aſſumat. Pro ipſius autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ ſitam, cum adnexo viridario, & Cappella publica, nec non pro ejuſdem ſuſtentatione totum id, quod bon. mem. Auguſtinus Codellius pro ipſo Vicario, ejuſque Succeſſoribus, cum prævio plenario aſſenſu dictæ Cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Mariæ Thereſiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis & juribus, donavit & ceſſit, cujus quidem ceſſionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem & exigibilitatem, a Venerabile Fratre Herneſto Epiſcopo Labacenſi, de mandato noſtro, juridice diligenterque recognitam, & reſpective admiſſam & acceptatam, Nos ipſi approbavimus & confirmavimus; accepta etiam legali deſcriptione bonorum omnium a prædicto Codellio, ut ſupra diximus, elargitorum, quam idem Herneſtus Epiſcopus ad Nos tranſmiſit, & cujus authenticum exemplum ipſi Vicario Apoſtolico traditurum ſe pollicitus eſt; repoſitis in ſuo Epiſcopali Archivio reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum & Capellam, Goritiæ ſitas, aliosque fundos ab eodem pro benefactore datos; ipſi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujuſmodi permanſerit, concedimus atque aſſignamus.

§. 2. Quia vero ex multorum fide dignis relationibus edocti ſumus, & ex ipſa humanarum rerum conſideratione perſuaſum habemus, poſtquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis ſpatio, non ſua quidem culpa, aut negligentia, ſed propter notas diſſenſiones, vigenteſque controverſias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diœceſis ſuæ tractus, qui ab Auſtriacæ Domus imperio pendet, atque hujus ſpirituale gubernium aliquandiu ſecreto geſtum fuit ab Apoſtolicæ Sedis Nuntio Viennæ in Auſtria commorante, cum aliquo ipſius Patriarchæ conſilio & ſcientia in iis rebus, quæ prompta ac præſenti providentia non indigerent; deinde vero, memoratis diſſenſionibus magis magiſque adauctis, hujuſmodi regimen ab eodem Nuntio Apoſtolico, Nobis dumtaxat immediate conſultis, adminiſtratum fuit; quia, inquam, ſatis intelligimus, verendum eſſe, ne, tot annis labentibus, ac ſpiritalis vineæ cultoribus longe conſtitutis, vepres & ſpinæ in ea nimium excreverint, ita ut ſine magno ac diuturno labore ac ſtudio inde eradicari non valeant; Hinc eſt, quod Nos præſentibus noſtris Litteris ea primum indicare ſtatuimus, quæ a prædicto Vicario Apoſtolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejuſque Succeſſoribus in futurum forſan deputandis, pro recto injuncti ſibi muneris impiemento præſtari volumus atque requirimus; mox facultates recenſere, quas eidem Vicario ad effectum hujuſmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum, quibus inſtrui debebunt alii Vicarii ſimiles, poſt ipſum forſan inibi deputandi; ac denique alia quædam ſtatuere & ordinare, quæ ad præcavendas cujuſque generis perturbationes & controverſias opportune ſtabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primum hujuſmodi Vicario Apoſtolico diſtricte injungimus & demandamus, ut omni cura ac ſolicitudine pro conſervanda Catholicæ Fidei puritate in Populo ipſius ſpeciali regimini concredito, ac propulſandis, longeque ab eo removendis quorumcumque errorum aut hæreſum tenebris, vigilare non deſinat; tum Eccleſiaſticæ Diſciplinæ leges; tam quæ ad Divinum cultum, quam quæ ab vitæ & converſationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exacte obſervari curet; Chriſtianam pietatem ac morum ſanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni ſtudio det operam, ut pueri ac puellæ Catholicæ Fidei & Chriſtianæ Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non ſolum per animarum Rectores, ſed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adoleſcentium inſtructio & educatio commendatur. Univerſo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publice ab Altari, vel e ſuggeſtu, explicari & inculcari jubeat, quæcumque ad æternam ſalutem credenda ſunt, & agenda. Caveat inſuper, ne quis requiſitis qualitatibus deſtitutus ad Eccleſiaſtica Miniſteria & Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confeſſiones excipiendas deputentur, niſi qui, cum ſingulari vitæ probitate, neceſſariam quoque ſcien-

ſcientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra diſcernere, & competentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hiſce injunctis ſibi oneribus idem Vicarius Apoſtolicus plene ſatisfacere non poſſet, niſi in locis ipſius regimini commendatis reſideret, ac perſonalem & localem viſitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret; ideo diſtrictam ipſi obligationem imponimus ibi reſidendi, & univerſum Diœceſis prædictæ tractum Auſtriacæ Domus temporali dominio ſubjectum, perſonaſque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, viſitandi; volentes, ut, poſtquam viſitationem hujuſmodi expleverit, ac per eam, quæ ſibi erunt prudenter inveſtiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad ſpirituale regimen pertinent, quamprimum referat ad Nos, & ad Sedem Apoſtolicam, cujus nomine & auctoritate partem illam Diœceſis Aquilejenſis gubernabit; atque hinc opportuna ſibi conſilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores & ſcandala adverſus Religionis ac diſciplinæ integritatem inſurgentia evellat ac deſtruat.

§. 4. Sane in Apoſtolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apoſtolica Sede, pro Eccleſiarum & Locorum neceſſitatibus, in dies fieri conſueverunt, ut omnibus colligere licet ex Conſtitutione rec. mem. Prædeceſſoris noſtri Sixti Papæ V., quæ incipit: *Immenſa æterni*; qua ſcilicet S. R. E. Cardinalibus Congregatiooi Duodecimæ a ſe inſtitutæ præpoſitis, inter alia committit, ut, *ubi neceſſitas exegerit, viros uſu & doctrina idoneos, rectos & timentes Deum deligant, qui noſtrarum Litterarum auctoritate ſuffulti, Eccleſias, ut Vicarii Apoſtolici, regant*; Perſonis ad hoc munus electis concedi ſolent facultates viſitandi Eccleſias, & Loca pia, atque etiam Monialium Monaſteria, etiam exempta, quoad Clauſuram; celebrandi Synodum: Judices, Conſiliarios, omneſque alios neceſſarios & Officiales deputandi, eoſque revocandi, & alios in eorum locum ſubrogandi; mulctas & pœnas pecuniarias piis uſibus applicandas imponendi: Litteras Monitoriales in forma *ſignificavit*, pro rebus deperditis, ſeu furto ſublatis, concedendi; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione & conſtitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Eccleſiaſticorum, auctoritatem & conſenſum præſtandi; Cauſas Matrimoniales, & Civiles ad Forum Eccleſiaſticum ſpectantes, cognoſcendi & decidendi; contra delinquentes per inquiſitionem etiam ex officio procedendi; ac demum omnia & ſingula exercendi, quæ Ordinario Loci, ratione juriſdictionis, ſi is Eccleſiæ aut Diœceſis regimen actu exerceret, de jure & conſuetudine competerent, non ſolum circa præmiſſa, ſed etiam circa alia, quæ magis ſpecialem & expreſſam exigerent commiſſionem; ut latius exprimi ſolet in Litteris Apoſtolicis, quæ ſuper hujuſmodi Vicariorum deputationibus expediuntur; & quarum formulæ apud diverſos Scriptores de hac materia agentes typis impreſſæ leguntur. Itaque Nos Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inſiſtentes, præfato Carolo Vicario Apoſtolico in ſuperius expreſſa parte Diœceſis Aquilejen. per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis Apoſtolicis tribui ſolent, juxta declarationes, tamen, quæ inferius ſubjicientur, per ipſum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Diœceſis parte exercendas, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, concedimus & impertimur.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi ſolent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu inſigniti, ad hujuſmodi munus gerendum in locis atque Diœceſibus, quarum neceſſitates id exegerint, a Sede Apoſtolica deputantur. Verum non raro contingit, ut ſpecialibus quibuſdam neceſſitatibus id exigentibus, quales in præſenti caſu concurrunt, & quoties Epiſcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua cauſa ab exercendo regimine ſuarum Diœceſum, vel partis earum, nulla licet ipſorum propria culpa, impediuntur, ad hujuſmodi Vicarii Apoſtolici Officium deputentur Epiſcopi Titulares, cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apoſtolici eſſe dignoſcuntur; hiſque non ſolum facultates illæ, quæ ad juriſdictionem pertinent, ad quam videlicet præmiſſa referuntur, ſed etiam aliæ quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori ſui muneris implemento, concedantur; cujuſmodi ſunt facultates adminiſtrandi Sacramentum Confirmationis in toto ſui Vi-

cariatus

cariatus diſtrictu, niſi alium Epiſcopum advocare maluerint, qui illud inibi adminiſtret; conferendi omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, ad ſacrorum Canonum & Concilii Tridentini præſcriptum, quibuslibet idoneis perſonis tam Sæcularibus quam Regularibus, & tam ipſius Vicariatus ſubditis, quam etiam extraneis, qui ſuorum Ordinariorum Litteras Teſtimoniales & Dimiſſorias exhibeant; item perſonas Vicariatus ſui ſubditas, per Litteras Dimiſſorias hujuſmodi, ad alios Epiſcopos, tam minoribus, quam majoribus Ordinibus initiandas dirigendi; Olea Sacra, & Sanctum Chriſma conficiendi; Eccleſias pollutas reconciliandi; conſecrandi Altaria, atque etiam Eccleſias, nec non Calices & Patenas; benedicendi Campanas; & ſacrarum ſupellectilium benedictiones, in quibus ſacra Unctio non requiritur, ſimplicibus Presbyteris delegandi; ejuſdemque Vicariatus ſubditos, certo temporis ſpatio durante, ſive per ſe, ſive per idoneos Confeſſarios a cenſuris propter hæreſim externam incurſis, pro foro conſcientiæ, in actu ſacramentalis Confeſſionis abſolvendi. Nos itaque has etiam omnes facultates prædicto Carolo Vicario Apoſtolico in memorata Aquilejen. Diœceſis parte per Nos, ut præfertur, deputato, tribuere opportunum ducimus; & eam quidem abſolvendi ab hæreſi, ad triennium tantum, quo elapſo, ad hanc Sedem Apoſtolicam pro ulteriori prorogatione, ſi ita expediens viſum fuerit, recurſum habere poterit; reliquas autem ſuperius expreſſas, quod in hujuſmodi Vicariatus Officio permanſerit, dicta auctoritate, & earumdem præſentium tenore, concedimus, & impertimur.

§. 6. Et quoniam in præfatis Litteris Noſtris ſuper Conſtitutione hujus Vicariatus in genere editis, inter alia, dictum per Nos fuit, quod is, qui ad hujuſmodi munus deputandus foret, in vim auctoritatis a Nobis & ab Apoſtolica Sede ſibi delegandæ, in locis hujuſmodi Vicariatui ſubjacendis, omnia illa exequi deberet, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad juriſdictionem pertinent, quæcumque a Patriarcha Aquilejenſi, tamquam Ordinario, in iiſdem Diœceſis ſuæ locis Auſtriacæ ditionis ſubjectis, fierent, & exercerentur, niſi ipſi, ob vigentes diſſenſiones actu impeditum eſſet ibidem juriſdictione ſua uti; per quæ ſane eam auctoritatem Vicario Apoſtolico in præfatis locis concedendam fore ſtatuimus, quæ Patriarchæ Aquilejenſi, uti Epiſcopo, & Ordinario locali dumtaxat, non vero quæ illi, tamquam Metropolitano, competere poteſt; Idipſum nunc, una cum reliquis omnibus in dictis prioribus Litteris contentis, præſentium tenore confirmamus, atque iterum ſtatuimus, decernentes tamen, ad evitandas, quantum fas eſt, cujuſcumque generis perturbationes, circa infraſcripta capita, ſequentes noſtras Ordinationes, ac declarationes omnimode ſervari, ac reſpective attendi debere.

§. 7. Primo videlicet, inhærentes ſtilo & conſuetudini Sedis Apoſtolicæ, eidem Carolo Vicario Apoſtolico competere volumus facultatem inſtituendi in Beneficiis Eccleſiaſticis de jure patronatus, quæ intra Vicariatus ſui limites vacare contigerit, perſonas idoneas a legitimis eorum Patronis ad ea præſentatas. In vacationibus autem Eccleſiarum Parochialium, aliorumque Beneficiorum, & Præbendarum, quæ animarum curam adnexam habent, quæque non aliter, quam per concurſum conferri debent, eidem Carolo Vicario committimus, & demandamus hujuſmodi Concurſum indicere, eoque juxta Tridentini Concilii, & Conſtitutionum Apoſtolicarum leges, habito atque concluſo, illius acta ad Nos, & Succeſſores noſtros, tranſmittere; ſimulque proprium conſilium & votum in favorem illius, quem hujuſmodi Eccleſia, Beneficio, ſeu Præbenda magis dignum exiſtimaverit, aperire; Nobis autem, & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus hujuſmodi Eccleſiarum, Præbendarum, ſeu Beneficiorum, ſuper quibus Concurſus habitus fuerit, collationem & proviſionem in perſonam eorum, quos ad gerendam animarum curam magis aptos & idoneos in Domino judicabimus, prædicta auctoritate, & earumdem præſentium ſerie reſervamus. Cum vero collatio Beneficiorum ſimplicium, ſive reſidentialium, quibus animarum cura non imminet, hujuſmodi Vicariis Apoſtolicis permitti non ſoleat, ſed ipſi Apoſtolicæ Sedi reſervari; Nos eam pariter per eaſdem præſentes Litteras, Nobis & Sedi Apoſtolicæ reſervamus: Declarantes tamen, ſub hac reſervatione minime comprehenſa eſſe aut cenſeri Beneficia illa ſimplicia, aut reſidentialia non curata, quæ ad collationem, & proviſionem dilecto-

rum

Digitized by Google

rum Filiorum Capituli', & Canonicorum Eccleſiæ Aquilejen. ſpectare dignoſcuntur; ſed ea, quatenus ex alio capite aut ratione, Apoſtolicis reſervationibus, vel affectionibus ſubjecta non ſint, ad liberam prædictorum collationem & diſpoſitionem, ut antea, pertinere. Ac decernentes, hujuſmodi reſervationem per præſentes inductam, eo ipſo ceſſare debere, ac penitus ſublatam cenſeri, quum Nobis, aut Succeſſoribus noſtris, Deo adjuvante, datum fuerit obſtacula illa removere, per quæ Ordinariis Collationibus nunc locus eſſe non poteſt, quod ut quantocius obtinere mereamur. Nos quidem, in quantum vires ſuppetent, omni ſtudio, atque opera adlaborare non deſiſtemus.

§. 8. Deinde quum, ſicut accepimus, in ea parte Diœceſis Aquilejenſis, quam a Vicario Apoſtolico regendam decrevimus, nonnullæ ſint Parochialium, quæ extra Vicariatus prædicti fines ſunt conſtitutæ; aliæ autem Matrices hujuſmodi extra Vicariatum ſitæ, Filiales Eccleſias habeant intra diſtrictum ab Apoſtolico Vicario, ut præfertur, in ſpiritualibus gubernandum; volumus atque decernimus, ut quatenus ita ſe res habeant, nihil circa eaſdem Eccleſias, earumque reſpectivas ſuperioritates, ad dependentias innovetur: nec ulla tam hujuſmodi, quam aliarum quarumcumque Parochiarum diſmembratio fiat, prout etiam nihil de bonis immobilibus, ſeu mobilibus pretioſis ad eaſdem Parochiales, ſive ad alias quaſcumque Eccleſias pertinentibus, alienetur; ſed, ſalvis juribus enunciatæ Matricitatis pro iis Eccleſiis, quibus ea competere dignoſcuntur, earum Eccleſiæ Filiales in diverſo diſtrictu conſtitutæ, pro eo quod pertinet ad jura Epiſcopalia in perſonas animarum curæ præpoſitas, ipſamque actualem curam, ab eo Superiore Eccleſiaſtico dependeant, qui in hujuſmodi diſtrictu juriſdictionem exercebit; nimirum a Vicario Apoſtolico, ſi Eccleſiæ ipſæ intra Vicariatus limites exiſtunt; ſi vero extra eos conſtitutæ ſunt, ab Ordinario illius loci, in quo eædem ſitæ comperiuntur.

§. 9. Prçterea, cum inter alias facultates prædicto Vicario Apoſtolico a Nobis ſuperius conceſſas, atque tributas, ea etiam ſit, ut Synodum Diœceſanam convocare, & celebrare valeat; cumque hujuſmodi Synodi celebratio haberi non ſoleat, niſi poſt expletam Viſitationem, in qua Eccleſiarum, & Cleri, Populique neceſſitates, ſive defectus quibus per Synodalia Decreta occurrendum, atque medendum eſt, agnoſcuntur; quatenus prædictus Carolus Vicarius Apoſtolicus, peracta Viſitatione prædicta, atque omnibus per commiſſum ſibi regionis tractum diligenter animadverſis, opportunum, aut neceſſarium duxerit hujuſmodi Synodum congregare; ſicuti pleriſque Epiſcopis, ad evitanda controverſiarum & offenſionum pericula, prudenter in more poſitum eſt, Synodorum a ſe congregandarum ſpecimen, & Conſtitutiones, quas in ipſis edere meditantur, Apoſtolicæ Sedis examini in anteceſſum ſubjicere; quamquam ipſi jure proprio, nec ulla ſpeciali ipſius Sedis licentia ad hoc indigentes, Synodum cogant; ita volumus ac præcipimus, ut ab eodem Carolo Vicario, ante Synodi convocationem, conſulatur hæc ipſa Apoſtolica Sedes, cujus auctoritate ac delegatione hujuſmodi Eccleſiaſtici regiminis munia ab ipſo exercebuntur; ac tum Perſonas, quas ad Synodum evocare intendit, ſuper quibus controverſiæ plerumque non deſunt, tum Decreta, quæ in eadem edenda ac publicanda putabit, ne forte litium & perturbationum fomenta fiant, diſtincte repræſentet; id maxime cavendo, ne aut in Viſitatione, aut in Synodo, Decretum ullum condat atque edat, in quo Perſonæ, Eccleſiæ, aut res, extra Vicariatus ſui limites conſtitutæ, comprehendantur; aliudve quid faciat, ex quo diſſenſiones & controverſiæ nunc nimium vigentes foveri aut augeri poſſint. Quapropter Conſtitutiones atque Decreta, quæcumque in Synodo a dicto Carolo Vicario Apoſtolico per præſentes deputato, vel ab ejus Succeſſoribus fient, nullam vim aut efficaciam habere volumus atque decernimus, niſi poſtquam a Nobis ſeu a Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, cognita, approbata, & confirmata fuerint.

§. 10. Inſuper cum in Civitate Aquilejæ quoddam Monialium Monaſterium adſit, unius Apoſtolici Delegati gubernio ſubjectum, cujus quidem juriſdictionis exercitio in hujuſmodi Monaſterium atque Moniales nullum obſtat impedimentum; ideo circa illud nihil innovari, ſed omnia in eo ſtatu in quo nunc ſunt, remanere volumus, & decernimus.

§. 11.

Digitized by Google

§. 11. Denique Patriarchalis Eccleſiæ Aquilejenſis, ejuſque Capituli, jura, prærogativas, præeminentias, libertates, exemptiones, immunitates, ſtatuta, laudabileſque conſuetudines, intacta & illæſa permanere volentes, nullum juriſdictionis actum in ipſius Capituli Dignitates, atque Canonicos, ſeu adverſus ipſos, a ſæpedicto Carolo Vicario Apoſtolico nunc deputato, aut ab ipſius Succeſſoribus forſan deinceps deputandis, exerceri poſſe decernimus, atque ſtatuimus; volentes dumtaxat, ut dum iidem Dignitates, atque Canonici in Civitate Aquilejæ reſidebunt, ſi quid forte ab eorum aliquo adverſus Canonica ſtatuta, & Tridentini Concilii decreta, quæ ad vitam & honeſtatem, ſive ad conſuetum Eccleſiæ, & Chori ſervitium pertinent, ex humana fragilitate admitti contingat: qui talia egerit, fraterne admoneri debeat ab eodem Carolo Vicario Apoſtolico; qui ſi nihilominus eum, quem ſic admonuerit, nequaquam ſe emendare conſpexerit, vel etiam, ubi aliquem eorum ejuſmodi exceſſus perpetraſſe cognoverit, propter quos, ad aliorum exemplum, debitis animadverſionibus coerceri mereatur; in hujuſmodi caſibus (quos Deus pro ſua clementia dignetur avertere) volumus per eumdem Carolum Vicarium Apoſtolicum quamprimum omnia referri ad hanc Apoſtolicam ſedem; quæ, remedia etiam ipſius Vicarii conſilio ac voto, opportuna pro rerum circumſtantiis audito adhibere non omittet.

§. 12. Cæterum omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & pro debita Sedis Apoſtolicæ reverentia, per eaſdem præſentes præcipimus & mandamus, ut dictum Carolum electum Menniten. ad demandatum ſibi Vicarii Apoſtolici Officium in prædicta parte Diœceſis Aquilejenſis Auſtriacæ Familiæ Principum temporali dominio ſubjecta, & ad ejuſdem Officii liberum exercitium, juxta tenorem earundem præſentium, recipiant & admittant; eumque in noſtrum & Sedis Apoſtolicæ Vicarium & Delegatum in præmiſſis, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito hujuſmodi, recognoſcant; eique in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, reſpective pareant, faveant, & aſſiſtant; nec non ipſius mandata & ſalubria monita humiliter ſuſcipiant, & efficaciter adimplere procurent; alioquin ſententias & pœnas, quas rite tulerit & ſtatuerit in rebelles, ratas habebimus, & hujus Apoſtolicæ Sedis auctoritate faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam, inviolabiliter obſervari.

§. 13. Decernentes, eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta & ſtatuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmiſſis, ſeu in eorum aliquo, jus aut intereſſe habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujuſvis ſtatus, ordinis, præeminentiæ, & Eccleſiaſticæ, aut Mundanæ Dignitatis exiſtant, etiam ſpecifica & individua mentione & expreſſione digni, illis non conſenſerint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non ſatis auditos, dici, aut prætendi poſſit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, nullo ſubreptionis aut obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controverſiam vocari poſſe; ſed tanquam ex officii noſtri, debito, ac motu proprio, & certa ſcientia noſtris, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, eidemque Carolo Vicario Apoſtolico, aliiſque ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, pleniſſime ſuffragari, ac reſpective ab eodem, aliiſque omnibus quos concernunt, & concernent in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter obſervari; ſicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apoſtolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. prædictæ Cardinales de latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuncios, alioſque quoſlibet, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Non obſtantibus de jure quæſito non tollendo, aliiſque noſtris & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ſeu Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinatio-

Digitized by Google

nationibus, nec non quibuſvis, etiam Apoſtolicæ Sedis ſcientia & tolerantia, vel ejuſdem temporali proviſioni inductis, aut etiam expreſſa & perpetua confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apoſtolicis, cuilibet Eccleſiæ, aut quibuſcumque Perſonis, quacumque Eccleſiaſtica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam ſpecifica & individua mentione dignis, ſub quibuſcumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, in contrarium præmiſſorum conceſſis, & emanatis; Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi, pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, expreſſa & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones, eiſdem præſentibus, perinde ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, hic inſerti forent, pro plene & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat pleniſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ aqud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 17. Junii 1750. Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Similitudo argumenti facit, ut ſequentes Litteras addamus non ita pridem editas, ſuper temporanea pariter deputatione Epiſcopi Comaclenſis in Vicarium Apoſtolicum Terrarum & Locorum, in quibus Præpoſiti Sanctæ Mariæ de Pompoſia *juriſdictionem Ordinariam cum Territorio ſeparato ſibi competere aſſerunt.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. DUM Apoſtolicæ ſolicitudinis ſtudia omnium per Orbem Eccleſiarum neceſſitatibus, quantum Nobis ex alto conceditur, impendere non deſiſtimus, ignorare Nobis, aut diſſimulare non licet, quibus jamdudum impedimentis, non ſine ſpirituali animarum detrimento, ſubjaceat Eccleſiaſtici regiminis adminiſtratio, in quodam temporalis Pontificiæ Ditionis Noſtræ tractu, quem ex una parte Comaclenſes Epiſcopi, tamquam Diœceſis ſuæ portionem, ſuæ Ordinariæ juriſdictioni ſubjectum eſſe debere aſſerunt; ex altera vero parte Præpoſiti, Præpoſituram Sæcularem à recol. mem. Prædeceſſore noſtro Innocentio Papa VIII. in Eccleſia tunc exiſtentis Monaſterii *Sanctæ Mariæ de Pompoſia* nuncupatæ Ordinis Sancti Benedicti olim erectam, pro tempore obtinentes, ab eorumdem Epiſcoporum Comaclenſium, & aliorum quorumcumque Ordinariorum juriſdictione totaliter exemptum, & tamquam ſeparatum, & proprium dictæ Præpoſituræ Territorium, ſibi, ſuæque juriſdictioni in Spiritualibus per omnia ſubjacere debere contendunt; in quo quidem Tractu quatuor Terræ, ſeu Loca, videlicet *Capitis Gauri*, & *Lacus Sancti*, *ac Mediogaurii*, & *Maſſenzaticæ*, in quarum & quorum ſingulis propria Parochialis Eccleſia exiſtit, & in quibus, earumque reſpective diſtrictibus, ſeu Territoriis, ad quatuor mille & quingenti Habitatores numerantur, ſitæ, ſeu ſita reperiuntur.

§. 2. Porro ad proſpiciendum ſpiritualibus hujuſmodi animarum indigentiis, olim quidem inter tunc & pro tempore exiſtentes Epiſcopos Comaclenſes ex una, & dictos Præpoſitos ex altera partibus, conventum fuit, ut Epiſcopi Comaclenſes prædicti, quoſcumque ſpiritualis juriſdictionis actus, excepta Beneficiorum collatione, in prædicta Loca, eorumque Incolas, nomine ac vice illius, ad quem de jure & juxta Sacrorum Canonum diſpoſitionem ſpectaret, ſine præjudicio jurium ambarum Partium tam in petitorio, quam in poſſeſſorio, & per modum proviſionis, exercerent. Verum procedentibus temporibus, & antiquis controverſiis reviviſcentibus, alia, quæ uſque nunc obtinet, conſuetudo inducta fuit; ut ſcilicet ſpiritua-

Digitized by Google

le hujuſmodi Locorum & Animarum gubernium a Romano Pontifice, per organum ſui Auditoris, uni pro tempore Vicario Apoſtolico cum opportunis facultatibus committeretur; idque munus Brictinorienſi primum Epiſcopo, alias vero Ravennatenſi Archiepiſcopo, aut Cervienſi, vel Adrienſi Epiſcopis delegatum fuit; nunc autem a Venerabili Fratre Hippolyto Gratiadei Epiſcopo Civitatis Plebis, qui antea Metropolitanæ Ferrarienſis Eccleſiæ Archipresbyter, in ipſa Ferrarienſi Civitate reſidebat, obtineri pergit.

§. 3. Cum autem & dicta principalis controverſia certis de cauſis adhuc pendeat indeciſa, & præſens regiminis forma ad conſulendum, quantum ſufficere dignoſcatur; abſentibus nimirum ab ipſis Locis, de quorum regimine agitur, tam ipſis Præpoſitis activam ſibi juriſdictionem in eorumdem Locorum Clerum & Populum aſſerentibus, quam etiam Apoſtolicis Vicariis ad eamdem juriſdictionem exercendam deputatis; Idcirco Nos, poſt maturum rei examen, omnibus rite perpenſis, ad abuſus omnes, ſi qui contra Dei cultum, aut in morum, ac vitæ tam Clericorum, quam Laicorum illarum partium deturpationem irrepſerunt, quamprimum eradicandos, vel, quatenus in futurum timeantur, opportune præcavendos, in hanc ſententiam, conſiliumque devenimus, ut idem fere remedium, ſeu temperamentum, Apoſtolica auctoritate interponeremus, quod olim mutua concedentium Partium conſenſione adhibitum, earumque judicio, vel omnium aptiſſimum, & nullum earum juribus detrimentum allaturum, ut ſuperius innuimus, delectum fuit: Ut ſcilicet, ſine præjudicio quorumcumque hujuſmodi jurium dictarum Partium diſſentientium, tam quoad petitorium, quam quoad poſſeſſorium, durante controverſia hujuſmodi, dictorum Locorum & Animarum inibi exiſtentium Spirituale regimen, Apoſtolica auctoritate, ab Epiſcopo dictæ Civitatis noſtræ Comaclenſis exerceatur, utpote cujus ordinaria reſidentia iiſdem Locis ſatis propinqua exiſtit; ſiquidem ab ea Civitate, prædicta Terra Locus Sancti *quinque*, altera vero Capitis Gaurii, *ſeptem*, alia vero Loca prædicta *novem*, aut *duodecim* paſſuum millibus ad ſummum diſtare dignoſcuntur.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis Noſtræ plenitudine, omnes primum & ſingulas proviſiones, ordinationes, ſeu deputationes, pro prædictorum Locorum ſpirituali gubernio, tam ab ipſis concedentibus Partibus, quam etiam ab hac Apoſtolica Sede, & Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris, ſeu a Nobis ipſis, quandocumque captas, editas, factas, & emanatas, præſentium tenore abrogantes, irritantes, & revocantes, decernimus, atque ſtatuimus, ſpirituale regimen atque gubernium totius & integri Tractus prædicti, quem iidem Præpoſiti ſibi in Spiritualibus ſubjectum eſſe contendunt, ac perſonarum Cleri & Populi inibi exiſtentium ab Epiſcopo Comaclenſi, tamquam Vicario Apoſtolico, durante controverſia hujuſmodi, gerendum & exercendum fore. Quocirca Nos, earumdem præſentium tenore, Venerabilem Fratrem moderneum Epiſcopum Comaclenſem in dicto Regionis Tractu, & Locis, ac Terris ibidem exiſtentibus, Apoſtolicum in Spiritualibus Vicarium, & Commiſſarium, ad Noſtrum, & ipſius Sedis Apoſtolicæ beneplacitum conſtituimus & deputamus; cum facultate Eccleſias, & Loca Pia omnia, ac etiam, ſi quæ inibi exiſtant, aut deinceps erigantur, Monialium Monaſteria, etiam exempta, quoad Clauſuram, ad Sacri Tridentini Concilii præſcriptum, viſitandi, & reformandi, ac ad viſitationem hujuſmodi celerrime & debita cum diligentia procedendi, nec non Presbyteros & Clericos dictorum Locorum ad ſuam Synodum Diœceſanam evocandi, & tam in dicta Synodo, quam extra eam, quaſcumque opportunas Ordinationes, Statuta, & Edicta, pro dictorum Locorum Spirituali regimine, ad formam Sacrorum Canonum, ac Decretorum Apoſtolicæ Sedis, & dicti Tridentini Concilii, condendi, edendi, & promulgandi; Judices, & Vicarios Foraneos, ac Notarios, Promotores Fiſcales, Executores, omneſque alios neceſſarios Officiales & Miniſtros ibidem deputandi, ſeu, pro rerum & caſuum opportunitate, etiam a propria Epiſcopali Curia illuc mittendi, eoſque removendi, & alios in eorum locum ſubrogandi; Quaſcumque Litteras & Commiſſiones Sedis Apoſtolicæ, circa & res & perſonas dictorum Locorum, exequendi, & juxta eas procedendi: Litteras Monitoriales in forma *Signi-*

Digitized by Google

gnificavit, pro rebus deperditis, ſeu furto ſublatis, juxta præſcriptum dicti Concilii Tridentini, & Bullæ felicis recordationis Sancti Pii Papæ V. Prædeceſſoris Noſtri, concedendi; in Beneficiis de jure Patronatus, eorumque erectione & conſtitutione, nec non in Locationibus Emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Eccleſiaſticorum, juxta formam Sacrorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum, auctoritatem & conſenſum præſtandi; Cauſas Criminales, & Civiles ad Forum Eccleſiaſticum ſpectantes, etiam Matrimoniales, & Beneficiales, tam per ſe, quam per ſuum Vicarium in Spiritualibus Generalem Comacli reſidentem, cognoſcendi, audiendi, committendi, ac decidendi, fineque debito terminandi. Perſonas quoque tam Laicas, quam Eccleſiaſticas, & præſertim Animarum curam gerentes, viſitandi, reformandi, & corrigendi; ac contra delinquentes, etiam per inquiſitionem, & ex officio, prout juris fuerit, procedendi; eoſque puniendi, deponendi, & excommunicandi, ſuſpendendi, & interdicendi; mulctas, & pœnas pecuniarias, apud probum & idoneum Virum per ipſum de Clero eligendum, deponendas, & piis uſibus ejuſdem arbitrio applicandas, imponendi; pœnarumque & ſententiarum earumdem moderationem & mitigationem, & caſuum ac cenſurarum abſolutionem, & relaxationem ſibi reſervandi; nec non cenſuras & pœnas ipſas, in caſibus a jure permiſſis, aggravandi & reaggravandi, & ab illis, nec non a caſibus reſervatis hujuſmodi, prout ſibi videbitur convenire, abſolvendi, & abſolvi faciendi; Confeſſarios, per ſe, vel per ſuos Examinatores Synodales, etiam in Civitate Comaclenſi, ſi ita ſibi videbitur, examinatos, & idoneos repertos, approbandi; & pro dictis Locis, cum facultatibus arbitrio ſuo definitis, deputandi, eoſque revocandi: In Parochialibus Eccleſiis pro tempore vacantibus, per eos Presbyteros OEconomos & adminiſtratores, uſque ad novorum Parochorum electionem, ſeu Vicariorum deputationem, ad ſui beneplacitum deputandi, & conſtituendi; item in ſingulis Terris & Locis prædictis unum aut plures Presbyteros cum facultate impertiendi Fidelibus in mortis articulo conſtitutis Benedictionem Apoſtolica auctoritate cum Indulgentia Plenaria, ad formam noſtræ conſtitutionis, quæ incipit *Pia Mater*, deputandi; aliaque omnia & ſingula, præterquam in Beneficiorum Collationibus, & Concionatorum deputationibus, de quibus infra ſtatuemus, faciendi & exercendi, ſive per ſe, ſive per ſuum Vicarium Generalem, alioſve a ſe deputatos, non ſolum quæ modernus & pro tempore exiſtens Præpoſitus, ſi is Ordinariam juriſdictionem in prædicta Loca, & Perſonas, actu exerceret; ſed etiam quæ ipſe Comaclenſis Epiſcopus, ſi eadem Loca ad ipſius Diœceſim ſpectare judicatum foret, jure Ordinario, ac etiam vigore Decretorum Concilii Tridentini, Delegato, & ratione juriſdictionis etiam voluntariæ, ac etiam in vim peculiarium Indultorum ſibi, intuitu prædictæ ſuæ Comaclenſis Eccleſiæ, ab hac Apoſtolica Sede conceſſorum, facere & exercere poſſet, quæque etiam, pro tuenda Catholicæ Fidei, & Divini cultus puritate, ac morum & diſciplinæ integritate, & pro promovenda animarum ſalute, curare & præſtare deberet; non ſolum circa præmiſſa, ſed etiam circa alia, quæ magis ſpecialem & expreſſam commiſſionem exigerent; & cum facultate ſubſtituendi, in caſu abſentiæ ipſius Epiſcopi a ſua Comaclenſi Civitate & Diœceſi, ſeu alterius neceſſitatis cauſa, cum ſimili, vel limitata facultate.

§. 5. Præterea eidem Comaclenſi Epiſcopo, tamquam Noſtro, dictæque Apoſtolicæ Sedis Vicario, ut præfertur, ibidem in Spiritualibus conſtituto, Sacramentum Confirmationis in dictis Locis adminiſtrandi, ſeu perſonis eorumdem Locorum, etiam in Comaclenſi Civitate, aliiſve Diœceſis ſuæ Locis, conferendi; nec non perſonas eorumdem Locorum, tam Sæculares, quam Regulares, a ſuis etiam Synodalibus Examinatoribus, etiam in dicta Civitate Comaclenſi, arbitrio ſuo, ut præfertur, examinatas & idoneas repertas, aliiſque ſervatis de jure ſervandis, ad Clericalem Tonſuram, & omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, tam in dicta Civitate, quam in aliis Diœceſis ſuæ, nec non prædicti tractus Locis, promovendi; ſeu eaſdem perſonas, per ſuas Dimiſſorias Litteras, ad alios Epiſcopos, iiſdem Tonſura, & Ordinibus initiandas, dirigendi, iiſque ſic promotis, miniſtrandi, & celebrandi licentiam, & arbitrio ſuo duraturam, concedendi: Item conſecran-

Digitized by Google

in corpore juris clauſo, nullo ſubreptionis, aut obreptionis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſu, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controverſiam vocari poſſe; ſed, tamquam ex officii noſtri debito, ad promovendam animarum ſalutem, & ſpiritualem Fidelium in præmiſſis Locis degentium utilitatem, & ad graves ac pernicioſos abuſus removendos, ſeu præcavendos, ut præfertur, ac dictis motu, & auctoritatis plenitudine factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces exiſtere & fore, & tam eidem moderno Epiſcopo Comaclenſi, ejuſque ſucceſſoribus, nec non Vicariis Capitularibus prædictis, quoad exercitium hujuſmodi Vicariatus Apoſtolici, & facultatum ſuperius conceſſarum, quam etiam aliis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, pleniſſime ſuffragari, ac reſpective ab omnibus, quos concernunt, ſeu concernent in futurum, in omnibus, & per omnia obſervari.; Sicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apoſtolica auctoritate Delegatos, & S. R. E. prædictæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, alioſque quoslibet, ſublata eis & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Quocirca omnibus & ſingulis tam Eccleſiaſticis, quam Laicis perſonis in dicto Regionis tractu commorantibus, aliiſque, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, in virtute ſanctæ obedientiæ, dictaque auctoritate, & præſentium tenore, præcipimus & mandamus, ut præfatum modernum Epiſcopum Comaclenſem, ejuſque ſucceſſores Epiſcopos, ac etiam Vicarios Capitulares prædictos, in noſtros, & Apoſtolicæ Sedis Vicarios, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito prædictis, pro tempore recognoſcant, & ad præmiſſarum facultatum, ejuſdemque Vicariatus Officii liberum exercitium, recipiant & admittant; ac illi, & illis, in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, debitam ſubjectionem & obſervantiam exhibeant; alioquin ſententias & pœnas, quas rite tulerint, & ſtatuerint in rebelles, ratas habebimus, & hujus Apoſtolicæ Sedis auctoritate, faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam, inviolabiliter obſervari.

§. 10. Non obſtantibus de jure quæſito non tollendo, aliiſque noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ſeu Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibuſvis, etiam Apoſtolicæ Sedis ſcientia & tolerantia, vel ejuſdem temporali proviſione inductis, aut etiam expreſſa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apoſtolicis prædictæ Eccleſiæ Comaclenſi, ac Præpoſituræ S. Mariæ de Pompoſia, ejuſdemque Monaſterio, aut quibuſcumque perſonis, quacumque Eccleſiaſtica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam ſpecifica & individua mentione dignis, ſub quibuſcumque formis & verborum tenoribus, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, in contrarium præmiſſorum conceſſis, & emanatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones, eiſdem præſentibus, perinde, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, hic inſerti forent, pro plene & ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat; & ad præmiſſorum effectum, pleniſſime derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 8. Martii 1752. Pontificatus Noſtri Anno XII.

NUM.

Digitized by Google

NUM. V.

DE RITU, ET USU

Cerearum Formarum, quæ benedici, & conſecrari ſolent a Romano Pontifice.

Formula impreſſa de mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri, Anno MDCCLII.

PErvetuſtus in Eccleſia Romana ritus eſt ille, quo Summi Pontifices benedicere, & conſecrare ſolent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei*, vulgo appellantur. In Ordine Romano, qui Eruditorum judicio antiquior eſt Sęculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremonali vero ejuſdem Romanæ Eccleſiæ deſignantur materia, forma, & preces in hujuſmodi conſecratione adhibendæ, quæ ſacras continent, myſticaſque ſignificationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex Cera alba, pura, virginea, quo Humana denotatur natura a Chriſto, virtute Divina, ſine ulla mixtione, aut contagione culpæ in puriſſimo Mariæ Virginis Utero aſſumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati ſymbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus eſt. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirum elemento, cum in veteri, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, & prodigia a Deo effecta ſunt. Miſcetur in ea Balſamum, quo bonus Chriſti odor ſignificatur, quem in omni actu, & converſatione redolere debent Chriſtifideles. Superinfunditur Chriſma, quo res aliæ Divino cultui ſpecialiter addictæ, veluti Templa, Altaria, & Sacerdotes, præparari ſolent, ac conſecrari, atque in eo præſtantiſſima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur prius benedicta, ac Balſamo, & Chriſmate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, & Summus Pontifex tam ante, quam poſt merſionem ſanctiſſimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, ſanctificare, & conſecrare dignetur, iiſque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate eiſdem uſus fuerit, hæc dona, ac beneficia conſequatur.

I. Ut aſpectu, vel contactu Agni in cereis illis formis impreſſi, excitentur Fideles ad memoranda ſub eo ſymbolo Redemptionis noſtræ myſteria, conceptiſque grati animi ſenſibus, Divinam in nos Bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant; fidentes fore, ut per eam, peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abſtergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis ſignum in eiſdem Cereis impreſſum maligni Spiritus contremiſcant, & fugiant, faceſſant grandines, ſubſidant venti, diſſipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, & tempeſtates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute, non prævaleant diabolicæ fraudes, inſidiæ, & tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fętu incolumes ſerventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iiſdem devote utenti nulla dominetur adverſitas, nulla noceat peſtilentia, aeriſve corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat; nulla maris tempeſtas, nullum incendium, nulla inundatio, nulla adverſus eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in proſperis, adverſiſque caſibus Divina protectione muniatur; ab humanis vel diabolicis inſidiis, a ſubitanea, & improviſa morte, a cunctis denique malis, & periculis liberetur, per Vitæ, ac Paſſionis Jeſu Chriſti myſteria.

Mirabiles hujus Sacri Cerei virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his verſibus comprehenſæ.

Pellitur hoc ſigno tentatio Dœmonis atri,
Et pietas animo ſurgit, abitque tepor.
Hoc aconita fugat, ſubitæque pericula mortis,
Hoc & ab inſidiis vindice, tutus eris.

Ful-

Digitized by Google

Fulmina ne feriant, ne ſæva tonitrua lædant,
Ne mala tempeſtas obruat, iſtud habe,
Undarum diſcrimen idem propulſat, & ignis,
Ullaque ne noceat vis inimica, valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde; rogas, uni tam magna potentia ſigno?
Et Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo Fidelibus tribui ac concedi, virtute hiſce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Chriſti Vicarius Romanus Pontifex univerſæ Eccleſiæ nomine in eorum conſecratione fundere ſolet, res eſt firmiter omnino credenda, ac variis, eximiiſque miraculis ſæpiſſime confirmata. Quod ſi optatus non ſemper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei ſacræ, ſed vel infirmæ exiguæque utentium Fidei ac Devotioni, vel alteri occultæ cauſæ Deo compertæ ac probatæ, tribuendum eſt.

SUP-

SUPPLEMENTUM
LITTERARUM APOSTOLICARUM
PRIORIBUS ANNIS EDITARUM,

Quæ in Voluminibus I. & II. III. IV. V. VI. inſerendæ erant.

NUM. I.

Warmienſi & Sambienſi conceditur uſus Pallii, & jus præferendæ Crucis, more Archiepiſcoporum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

ROMANA Eccleſia omnium Eccleſiarum Mater & Magiſtra, a cæleſti Sponſo Paſtorum Principe JESU CHRISTO, cujus vices plane immerentes Nos in terris gerimus, ſupremum auctoritatis dignitatiſque principatum ſupra univerſum Terrarum Orbem ſibi uni attributum, ita cum aliarum Eccleſiarum Paſtoribus participavit, ut modo uni, modo alteri, pro meritis, ac locorum, temporum, perſonarumque conditionibus, & auctoritatis, & dignitatis decore, atque officio, opportune ad Divini honoris gloriam augendam, populorum neceſſitatibus providendum, & Catholicæ Fidei Majeſtatem veritatemque conſtantiſſime in omnium animis confirmandam, diſtribuerit.

Sacri Pallii delatio, & Crucis elevatio, quid Importent.

§. 1. Inter tot autem præcipua, quæ Antiſtitibus interdum conferri ſolebant, inſignia, duo numerantur, & geſtandi Pallii, & præferendi Sanctiſſimæ Crucis Signi honor. Et Pallium quidem, quod ex Lana contextum, Ovis illius, quam Dominus aberrantem quæſivit, inventamque humeris ſuis ſuſtulit, pellem ſignificat, ut Epiſcopus, qui Chriſti typum gerit, ipſius munere fungatur, atque etiam ipſo habitu illud omnibus oſtendat, ſe boni, ac Magni illius Paſtoris imitatorem eſſe, qui gregis infirmitates ferendas ſibi propoſuit, niſi exigentibus cauſarum meritis, juxta priſcam conſuetudinem, & fortiter poſtulantibus, non dabatur. Crucis vero præferendæ mos, a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, quibus ſupremam ſuper omnes Eccleſiaſticorum Virorum ordines Juriſdictionem ac poteſtatem habentibus Crux præferebatur, primum ad eorumdem Legatos, deinde ad alios Antiſtites deductus eſt, ut conſiderantes diligenter, quod in Cruce Domini noſtri JESU Chriſti eos oporteat gloriari, Crucis mortificationem jugiter in ſuis corporibus debeant pro divini Nominis amore portare.

Epiſcopi Oratoris inſtantia.

§. 2. Hæc ſecum recolens Venerabilis Frater Adamus Staniſlaus Warmienſis & Sambienſis Epiſcopus, ac reputans, non leve populis ſuæ paſtorali curæ commiſſis qui undique ab hæreticis circumdantur, futurum incitamentum, ſi ipſum modernum & pro tempore exiſtentem Warmiæ & Sambiæ Epiſcopum, aut in Solemnitatibus, juxta canonicas præſcriptiones cum Pallio celebrantem, aut cum Sanctiſſimæ Crucis Signo ante eumdem delato iter agentem aſpicerent, ut & majorem Sacris Myſteriis venerationem deferant, & Epiſcopali Dignitati majorem exhibeant reverentiam; ea propter Nobis humiliter ſupplicari fecit, ut in præmiſſis opportune providere, & ut infra, indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Conceditur uſus Pallii, & jus præferendæ Crucis.

§. 3. Nos igitur eumdem Adamum Staniſlaum Epiſcopum ſpecialibus favoribus & gratiis proſequi volentes, & a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel

Digitized by Google

vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium tantum conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus ejus, aliorumque de hac Apoſtolica Sede bene mereri pergentium nomine, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, & attentis præmiſſis, ac præſertim quod Warmienſis, & Sambienſis Epiſcopus Sacri Romani Imperii Princeps ſit, & Warmienſis & Sambienſis Eccleſiæ invicem perpetuo Canonice unicæ Sedi Apoſtolicæ prædictæ immediate ſubjectæ exiſtant; Ipſi Adamo Staniſlao moderno, ac pro tempore exiſtenti Epiſcopo Warmienſi & Sambienſi uſum Pallii in Solemnitatibus per Sacros Canones præſcriptis celebrandis, & Crucis ante ſe præferendæ per Warmienſem & Sambienſem Civitates & Diœceſes dumtaxat, & non alibi omnino, ſive in alienis Diœceſibus, ſive in Regni, & Sacri Romani Imperii præfati Comitiis, ſive in quibuſcumque aliis locis Epiſcopo præfato non ſubjectis, nec etiam de Ordinarii licentia; nec etiam in Civitatibus, & Diœceſibus Warmienſi & Sambienſi, præſentibus, vel quolibet Dilecto Filio Noſtro Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, vel quolibet Noſtro, & ejuſdem Sedis ordinario, vel extraordinario Legato, aut Nuncio; ſub gratiæ, & conceſſionis hujuſmodi nullitate, aliiſque ad noſtrum & Sedis præfatæ arbitrium moderandis, & infligendis pœnis; & dummodo, quoad Pallium, tam dictus Adamus Staniſlaus Epiſcopus, quam quoties ipſum, & Epiſcopum hujuſmodi pro tempore exiſtentem, viam univerſæ carnis ingredi contigerit, ipſe Adamus Staniſlaus, & toties novus Epiſcopus illud ab eadem Apoſtolica Sede, ſervatis de jure, vel conſuetudine ſervandis, poſtulaverit, & de Corpore Sancti Petri Apoſtolorum Principis ſumptum a Romano pro tempore exiſtente Pontifice, juxta præſcriptas Sanctiones acceperit, & omnia, quæ cum Archiepiſcopis Pallia traduntur, ſervari ſolita ſunt, omnino ſerventur, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, concedimus, & indulgemus.

Cum opportunis limitationibus.

Pallium ſingulis vicibus, de more poſtulari, & recipi debet.

§. 4. Decernentes eaſdem præſentes litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, pleniſſime ſuffragari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ præfatæ Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis præfatæ Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet qualiter aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clauſulæ pro perpetua Indulti firmitate.

§. 5. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, nec non Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, aliiſve quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, in contrarium præmiſſorum quomodolibet confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Derogationes.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die xx. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Noſtri Anni Secundo.

Dat. die 20. April. 1752.

D. Card. Paſſioneus.

Digitized by Google

NUM. II.

UT EQUITES PROFESSI

Militiæ Hoſpitalis Sancti Joannis Jeroſolymitani ad Epiſcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem Octogonam ex Tela alba, tamquam habitum ſuæ Religionis proprium, exterioribus veſtibus aſſutam geſtare valeant.

Dilecto Filio Noſtro Joachimo Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Quæſtio, & Inſtantia a R.P. Portocarrero nunc Patriarcha Antiocheno propoſita.

BIENNIUM cum dimidio circiter elapſum eſt, ex quo Nobis expoſuiſti, te Jeroſolymitanæ Militiæ Profeſſum Equitem eſſe, & Magna ejuſdem Ordinis Cruce inſignitum, deinde Sacris Ordinibus initiatum, & a fel. rec. Prædeceſſore Noſtro Clemente Papa XII. inter Præſules adſcitum, & ad Patriarchatum Eccleſiæ Antiochenæ promotum fuiſſe. In ea autem opinione te verſari, ut Crucem Octogonam ex tela alba, quæ Equitum Jeroſolymitanorum propria eſt, geſtare poſſes, non quidem, uti conſueveras, Mantellettæ aſſutam, atque ita a ſuperiore Mozzetta contectam, ſed ipſi Mozzettæ, ſive Exomidi, cujus uſum ſan. mem. Benedictus Papa XIII. Patriarchis etiam in Urbe conceſſit, hominum aſpectui magis expoſitam deferre. Optare autem, ut hac de re ſententiam noſtram tibi aperiremus, ſimulque facultatem ad id exequendum tibi impertiremur; quoniam aliquot jam annis poſt adeptam Patriarchalem dignitatem, prædictam Crucem Mantellettæ dumtaxat aſſutam geſtaveras. Te autem meminiſſe arbitramur, Nos ea de re reſponſum nullum tunc tibi dediſſe, ſumpto nimirum tempore ad rem prius accurato ſtudio perpendendam.

§. 1. Ea vero examinata ac diſcuſſa, jam tunc opinionem tuam minime incongruam, aut a vero alienam reputavimus, quum Tu nimirum, utpote Jeroſolymitanæ Militiæ Eques expreſſe Profeſſus, vere Religioſus, & Frater ſis: Religioſi vero tum Monachi, tum Mendicantes, quos Fratres appellant, etiam quum ad Epiſcopatum evecti ſunt, Habitum proprii Ordinis deferre palam teneantur; Crux autem octogona ex tela alba, quam tu Mozzettæ viſibilem ſuperimponere in animo habebas, vetus ſit habitus Fratrum Profeſſorum Militiæ Equeſtris Sancti Joannis.

Equites Jeroſolymitani veris Regularibus & Fratribus adnumerantur.

§. 2. Et quidem nullo modo dubitandum nobis viſum eſt, quin tibi, tamquam Equiti in Ordine Jeroſolymitano expreſſe Profeſſo, veri Religioſi, & Fratris qualitas conveniret, adeoque conveniat; quum & in Profeſſione tria ſolemnia, Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ vota emiſeris; & hæc ſit vera, & communis opinio Auctorum, & Tribunalium, etiam Romanæ Curiæ, ut videre licet apud *Eſcannum in Propugnaculo Jeroſolymitano diſquiſit. 6. cap. 2.* Nec ullius momenti eſt, quod aſſerunt nonnulli, haud poſſe Religioſum & Fratrem appellari eum, qui ex Inſtituti ſui lege, arma tractare, & bella gerere debeat; Siquidem S. *Thomas 2. 2. quæſt. 188. art. 3.* aperte docet, Religioſæ vitæ ſtatui minime contrarium eſſe Inſtitutum, quo addicintur homines ad belligerandum pro cultus Divini propugnatione, pro publicæ ſalutis, & Pauperum, ac oppreſſorum defenſione; cujuſmodi eſt Jeroſolymitanæ Militiæ inſtitutum, ut optime noſti, & ut Nos ipſi ſignificavimus *in noſtro Opere de Canoniz. Sanctor. lib. 3. cap. 36. nu. 16.* cujus Operis mentionem libenter facimus tecum, cui familiarem & gratam illius lectionem eſſe novimus.

§. 3. Hi-

NUN. II.

CHE I CAVALIERI PROFESSI

Dell'Ordine di Malta creati Veſcovi, o Cardinali, poſſano portare ſopra gli Abiti eſteriori, e preciſamente ſopra la Mozzetta, la Croce Ottogona di tela biancha, come Abito della loro Religione.

Dilecto Filio Noſtro Joachimo Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

SOno in circa due anni e mezzo, che ci rappreſentaſte, eſſer voi Cavaliere di Malta Profeſſo, e Grancroce, aver poſcia preſi gli Ordini Sacri, eſſer Prelato, e Patriarca Antiocheno, fatto dalla Santa Memoria di Clemente XII. noſtro Predeceſſore, e credere di poter portare la Croce ottogona di tela, propria de' Cavalieri di Malta, non nella Mantelletta, come facevate, che reſta coperta dalla Mozzetta, ma nella Mozzetta ſteſſa, che fu ai Patriarchi conceduta dalla Santa Memoria di Benedetto XIII., acciò la Croce foſſe viſibile a tutti; chiedendoci il noſtro ſentimento, unitamente colla licenza di farlo, giacchè erano paſſati alcuni anni dopo il Patriarcato, che avevate portata la Croce ottogona nella Mantelletta: e ſe ben vi ricorderete, non vi dammo veruna riſpoſta, avendo preſo tempo per veder la Materia. Queſtione ed iſtanza propoſta da Monſig. Portocarrero allora Patriarcha d' Antiochia.

§. 1. Non ci ſcordammo di veder la materia, e ſin d'allora la voſtra petizione ci parve giuſta, e doveroſa: eſſendo voi Cavaliere di Malta Profeſſo, e per conſeguenza vero Religioſo, e Frate; eſſendo i Monaci, ed i Frati obbligati a portare viſibilmente l'Abito della ſua Religione, ancor quando ſono Veſcovi; ed eſſendo la Croce ottogona viſibile di tela bianca, come voi intendevate portare nella Mozzetta, il vero Abito de' Frati Profeſſi di Malta.

§. 2. Che eſſendo voi Cavaliere di Malta Profeſſo, foſte, e ſiate vero Religioſo, e Frate, non ci parve di poterne ragionevolmente dubitare; avendo voi fatti nella Profeſſione i tre ſolenni Voti, di Caſtità, Povertà, ed Obbedienza; ed eſſendo queſta la vera, e comune opinione degli Autori, e de' Tribunali anche di Roma, come può vederſi nell' *Eſcanno in Propugnacalo Jeroſolymitano diſquiſit. 6. cap.* nulla giovando il dubbio da alcuni propoſto, non poter eſſere vero Religioſo, e Frate chi ha per iſtituto il maneggiare l'Armi, e combattere, eſſendo chiara la Dottrina *di S. Tommaſo* 2. 2. *qu* 188. *art.* 3., che non ripugna allo ſtato di vera Religione l'iſtituto di combattere per la difeſa del Culto Divino, della pubblica ſalute, e de' Poveri, ed Oppreſſi, che è per appunto l'Iſtituto di Malta, come ben ſapete, e come ancor Noi abbiamo accennato *nella noſtra Operà de Canonizat. Sanctorum al lib.* 3. *cap.* 36. *num.* 16. Opera, che volentieri nominiamo a voi perchè ſappiamo, che volontieri la leggete. I Cavalieri di Malta ſono veri Religioſi, e Frati.

Monachi & Fratres ad Epiſcopatum evecti Habitum ſui Ordinis viſibiliter deferre tenentur.

§. 3. Quod autem Monachi, atque ii, qui Fratres appellantur, etiam quum ad Epiſcopatum evecti ſunt, propriæ Religionis habitum palam deferre teneantur, id extra controverſiam omnino eſt, ex quo ita decrevit Concilium Generale Lateranenſe ſub Innocentio III. *Canone* 16. relato *in Cap. Clerici: officia*, *de vita & honeſt. Clericor.* Quam in rem cum Nos alias plures collegimus & adduximus *in citato Opere noſtro de Canonizat. Sanctor. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11. *& ſeqq.* tum vero hac occaſione alia quædam vidimus, quæ utiliter legi poſſunt apud *P. Mabillon. in Præfatione ſecunda ad ſæculum quartum cap.* 7. ubi oſtendit hanc diſciplinam jam uſque a quinto ſæculo obtinuiſſe. Soli autem Clerici Regulares, & Canonici Regulares, ad Epiſcopatum promoti, Veſtes induunt iis omnino ſimiles, quibus utuntur alii Epiſcopi e Clero ſæculari aſſumpti, & illi quidem, propterea quod eorum Ordinum habitus idem revera eſt cum habitu Presbyterorum ſæcularium; hi autem, quia peculiare Privilegium hac de re habent, a Prædeceſſore noſtro Leone Papa X. ſibi conceſſum, habita ratione Rocchetti, cujus uſum habent, quodque indumentum eſt Clericorum Sæcularium, quemadmodum expreſſum legitur in dicti Pontificis *Conſtit.* 34. *in Bullario Romano*, quam Collectores tam Bullarii Canonicorum Lateranenſium, quam alterius Canonicorum SS. Salvatoris, referre non omiſerunt.

Habitus Militiæ Jeroſolymitanæ eſt Crux octogona ex tela alba.

§. 4. Quod denique Crux octogona viſibilis ex albo linteo, verus ſit Habitus Equitum, & Fratrum Profeſſorum Jeroſolymitanæ Militiæ, id ſatis exploratum eſt tibi, qui Ordinis tui leges, & inſtituta plane calles. Verum ut intelligas, nos quoque hujuſmodi materiam diligenter examinaſſe, noveris Nos etiam illorum opinionem, tamquam longe a vero aberrantem, rejicere, qui putant, parvam ex auro Crucem a pectore pendentem, Habitum eſſe Fratrum veſtri Ordinis Profeſſorum. Sane Raymundus de Podio, qui primus Jeroſolymitanæ Militiæ Magiſter numeratur, voluit ab Equitibus ſuis nigri coloris veſtem ſeu Pallium geſtari, cui alba Crux e tela ſuperius aſſuta eſſet. Sed quum id Equitibus militaturis parum aptum re ipſa inventum fuiſſet, eorum Habitus deinde redactus fuit ad crucem octogonam, in octo nimirum apices deſinentem, facta ipſis libertate de cætero communibus veſtibus, decentibus tamen, & a ſæculi pompa alienis, utendi. Quoniam vero procedentibus temporibus albæ linteæ Crucis uſus ab aliquibus relictus fuerat, ejuſque loco antea Crux candido encauſto obducta pectori appenſa deferebatur; hujuſce Crucis uſus a Magno Militiæ Magiſtro Senglæo nuncupato Equitibus vetitus fuit. Quantumvis autem prohibitio hæc uſu recepta non fuerit, id tamen ſatis eſt ad oſtendendum, non auream illam Crucem, ſed aliam ex albo linteo confectam, verum eſſe Habitum Equitum Profeſſorum Jeroſolymitanæ Militiæ. Quam in rem non tantum conſulendum nobis eſſe duximus Compendium Alphabeticum Statutorum veſtri Ordinis *in verbo*, *Habitus*; verum etiam ipſum textum Statutorum ibi citatum, ac præterea veſtrum Michaleſ *in ſuis manuſcriptis*, *verbo*: *Crux aurea*, *& verbo*: *Habitus*, nec non auctorem Inſtructionum de præcipuis Officiis Equitum Jeroſolymitanorum, quæ ex Gallico idiomate in Italicum converſæ habentur, *Cap. undecimo*.

Non ſcandalum erit, cum Epiſcopalibus Veſtibus additum conſpici.

§. 5. Nihil autem ea nos cogitatio movit, quod in poſterum futurum eſſet, ut complures Epiſcopi Militarium Ordinum inſignia geſtare conſpicerentur: Etenim, ſi de Equitibus in Ordine Jeroſolymitano Profeſſis loquamur, præterquam quod nec multi ſunt, nec multi probabiliter eſſe poſſunt, qui ex ejuſmodi ſtatu ad Epiſcopatum aſſumantur; ſi etiam plures eſſent, nil aliud hac in re eveniret, quam id quod ſine ulla cujuſquam admiratione accidit, quum non unus, ſed plures Epiſcopi Monachorum Caſſinenſium habitum deferre conſpiciuntur, propterea quod in eo Ordine Profeſſi fuerunt; non unus, ſed plures Epiſcopi, Fratrum Minorum, aut Prædicatorum Habitu induti procedunt, quoniam in illis antea Ordinibus Profeſſionem emiſerunt.

Idque in exemplum trahi non poterit pro aliis Ordini.

§. 6. Si vero de aliis aliorum Equeſtrium Ordinum Profeſſoribus agatur, horum ſane ratio valde diſcrepat a præſentis quæſtionis ſubjecto. Sacri Canones, qui habitum Regularem ab aliquibus Epiſcopis deferendum ſtatuunt, de Monachis loquuntur: Hæc diſciplina deinde ad Mendicantium Ordinum Fratres extenſa fuit, & quam-

I Monaci Frati divenuti Veſcovi debbono portare viſibilmente l' Abito del loro Ordine.

§. 3. Che poi i Monaci, ed i Frati ſiano obbligati a portare viſibilmente l' Abito della ſua Religione ancor quando ſono Veſcovi è propoſizione, che non può controverterſi, venendo ſtabilita nel Concilio Generale Lateranenſe ſotto Innocenzo III. *nel Can.* 16. riferito *nel cap. Clerici officia, de vita & honeſtate Clericorum*. Sopra queſto aſſunto ſi può vedere quanto da Noi è ſtato unito, e portato *nella noſtra citata Opera de Canonizatione Sanctorum al lib.* 35. *num.* 11. *e ſeqq.*, potendo anche vederſi ciò, che nella preſente occaſione è ſtato veduto da Noi, appreſſo il Padre Mabillon *nella Prefazione ſeconda al Secolo quarto cap* 7., ove dimoſtra, che queſta diſciplina era già introdotta nel Secolo quinto. Ed i ſoli Chierici Regolari, e Canonici Regolari, ſono quelli, che fatti Veſcovi, veſtono l' Abito de' Veſcovi levati dal Clero Secolare: i primi, perchè il loro Abito è lo ſteſſo, che quello de' Preti Secolari, ed i ſecondi per un particolar privilegio ad eſſi accordato dal Pontefice Leone X. appoggiato all' uſo del Rocchetto, indumento proprio de' Chierici Secolari, e che dai Canonici Regolari ſi porta, come può vederſi *nella ſua Coſtituzione* 34. *nel Bollario Romano*, riferita ancora nei due Bollar. de' Canonici Lateranenſi, e de' Canonici della Congregazione del Santiſſimo Salvatore.

L' Abito dell' Ordine Geroſolimitano è la Croce ottangola di tela bianca.

§. 4. Che finalmente la Croce ottogona viſibile di tela bianca ſia il vero Abito de' Cavalieri, e Frati Profeſſi di Malta, non è certamente propoſizione ignota a voi, che tanto ben ſapete le Coſtituzioni del veſtro Ordine. Ma, acciò conoſciate, che ancor Noi abbiamo veduta con diligenza la materia, diremo, eſſer un grand' equivoco di quelli, che penſano, eſſer la Crocetta d'oro, pendente al petto, l' Abito de' Profeſſi di Malta. Raimondo di Podio, che fu il primo Granmaſtro di Malta, ordinò, che i ſuoi Cavalieri foſſero tenuti a portar una Veſte, o ſia Manto, di color nero, colla Croce biancha di tela; e non eſſendo poi praticabile la Veſte nera, dovendo i Cavalieri militare, l' Abito della Religione fu fiſſato nella Croce bianca ottogona, cioè d' otto punte, colla libertà di andare nel rimanente veſtiti, come veſtono gli altri, ma ſenza pompa, e colla dovuta decenza. E perchè da tal' uno eraſi laſciata la Croce di tela biancha, e ſolamente portavaſi pendente dal Petto la Croce d' oro ſmaltata di bianco, il Granmaſtro la Sengle proibì l' uſo di queſta Croce: il che benchè dipoi non foſſe poſto in pratica, baſta però per porre in chiaro, che non è la Croce d' oro, ma la Croce ottogona di tela bianca, l' Abito vero de' Profeſſi di Malta. E ſopra queſto punto non ſolamente abbiamo veduto il Compendio Alfabetico degli Statuti della Religione *alla parola*: *Abito*, ma i Teſti degli Statuti ivi allegati, ed il voſtro Michaleſ *ne' ſuoi Manoſcritti alla parola*: *Crux aurea*, *ed alla parola*: *Habitus*, e l' Autore delle Iſtruzioni ſopra gli obblighi più principali de' Cavalieri di Malta, tradotte dall' idioma Franceſe nell' Italiano, *al cap.* 11.

Non ſarà inconveniente, che quella ſi veda ſopra gli Abiti Veſcovili.

§. 5. Nè punto, nè poco ci fece breccia la rifleſſione, che molti Veſcovi in avvenire ſi ſarebbero veduti colle diviſe degli Ordini Militari. Imperocchè o ſi parla de' Profeſſi di Malta; ed oltrecchè non ſono molti i Veſcovi, nè tampoco è veriſimile, che poſſano eſſi eſſer molti, che prima ſiano ſtati Profeſſi di Malta; ſe anche foſſero molti, ſuccederebbe quello ſteſſo, che ſuccede, e non fa veruna ammirazione, quando ſi veggono, non uno, ma più Veſcovi coll' Abito de' Monaci Caſſinenſi, perchè han fatta Profeſſione in quell' Ordine, non uno, ma più Veſcovi coll' Abito Franceſcano, e Domenicano, per eſſere ſtati Profeſſi negli Ordini predetti.

Nè l'eſempio potrà valere per gli altri Ordini Militari.

§. 6 O ſi tratta poi degli altri Profeſſi negli altri Ordini Militari; e parlando di queſti, non è certamente il caſo paragonabile col noſtro. Parlano i Canoni de' Monaci, e gli aſtringono a portar l' Abito Regolare, benchè Veſcovi. Queſta diſciplina ſi è poi eſteſa dai Monaci ai Frati; e benchè fra i Franceſcani vi

foſſe,

Digitized by Google

bus Militaribus.

quamvis inter Fratres Minores nonnemo fuerit, qui eam conſulto evertere ſtuduerit, vicit tamen ſanior pars Canonicis Statutis adhærens, ut videre eſt apud *Thomaſſinum de Beneficiis part. 3. lib. 2. cap. 50. n. 6.*, quum nempe nimis evidens viſum fuerit, nullo intercedente diſcrimine quod pertinet ad Vota ſubſtantialia, inter Monachorum & Fratrum Profeſſionem, eamdem Canonis Legem ad omnes Profeſſos, ſive Monachos, ſive Fratres, æque pertinere. His poſitis, conferantur jam Equites in Ordine Jeroſolymitano Profeſſi cum aliorum Equeſtrium Ordinum Profeſſoribus; ac videatur, utrum illorum magis quam iſtorum Profeſſio, quod pertinet ad Vota ſubſtantialia, ad Monachorum & Fratrum Profeſſionem accedat. Illi quidem, ut ſupra dictum eſt, veri nominis Religioſi ſtricto jure habentur; aliorum autem Equeſtrium Ordinum Profeſſores ab aliquibus Religioſi vocantur, ab aliis nequaquam; quique etiam illos Religioſos appellant, non aſtricto jure loqui ſe profitentur. Solemne Caſtitatis Votum, quod Jeroſolymitani emittunt, plenum eſt & abſolutum; adeo ut, quemadmodum per alias Profeſſiones, quæ a Monachis & Fratribus fiunt, diſſolvitur Matrimonium ratum & non conſummatum, irritatur vero illud, quod quis poſt Profeſſionem contrahere præſumat; eodem plane jure cenſeatur Profeſſio Ordinis Jeroſolymitani. At non idem obtinet, ubi agitur de Profeſſionibus in aliis Ordinibus Militaribus emiſſis, ubi nempe Votum Caſtitatis non abſolutum eſt; ſed ad Caſtitatem Conjugalem ut plurimum, aut ad prohibitionem alterarum nuptiarum redigitur, uti appoſite ratiocinando obſervant Mendus *de Ordinibus Militaribus diſquiſit. 5. quæſt. 3. num. 17.* Pontius *de Matrim. lib. 9. cap. 7.* Cardinalis de Laurea *tom. 3. in 4. lib. Sentent. diſput. 16. art. 13. num. 291. & ſeqq.* Clericatus *de Sacram. Matrim. deciſ. 13. num. 17.* Hinc porro eſt, quod data Jeroſolymitanis Equitibus Profeſſis facultate, quæ nunc ipſis tribuitur; non inde quis recte colligeret, pari ratione agendum eſſe cum aliorum Equeſtrium Ordinum Profeſſoribus; & ſicuti nunc illis permittitur, ut ad Epiſcopatum promoti Crucem octogonam ex alba tela conſpicuam deferant, ita deinceps aliis aliarum Militiarum Equitibus Profeſſis permitti debere, ut proprias eorum Ordinum Cruces, ſeu inſignia, viſibiliter geſtare valeant. Hoc vero illud eſſet, quod abſurdi ſpeciem, illorum ſententia, præſeferret.

Cur dilatum primo reſponſum nunc denique reddatur.

§. 7. Nunc autem a Nobis exquirere videris, cur, poſtquam quæſtionis ante propoſitæ rationes omnes ſatis expendimus, non ſtatim reſponſum noſtrum tibi reddiderimus, adjecta facultate geſtandi linteam Crucem octogonam, aſſutam Mozzettæ, qua tunc, uti Patriarcha, utebaris. Nos autem ingenue fatebimur, ideo tunc temporis rem diſtuliſſe, quia in animo habentes Te inter hujus S. R. E. Cardinales in proxima Promotione cooptare, nihil neceſſe reputavimus eam tibi facultatem impertiri, qua nonniſi paucis menſibus uſurus fuiſſes. Si autem ulterius requiras, cur, elapſo jam biennio, ex quo in Cardinalium Collegium adſcitus es, uſque adhuc mentem noſtram tibi non aperuerimus ſuper eo, an liceat, nec ne, Crucem octogonam albi coloris Cardinalitiæ Mozzettæ ſuperimponere, quoniam una eſt hujuſmodi indumenti ratio, ſive a Patriarchis, ſive a Cardinalibus deferatur, Nos etiam exſequendo reſpondebimus, ſilentii noſtri culpam adſcribendam eſſe modeſtiæ tuæ: qui licet toto hoc tempore frequentes ad Nos aditus habueris, de hac re nunquam Nos appellaſti, dum Nobis interea multis arduiſque negotiis occupatam oppreſſamque mentem gerentibus, vetus inſtantia tua memoria exciderat. Neque vero hanc iterum per nos ad examen revocari, ac definiri forſan contigiſſet, niſi duæ res interveniſſent, quas Tibi jam exponemus.

I. Epiſcopus Melitenſis candidam Crucem Epiſcopalibus Veſtibus exterius aſſutam, etiam Romæ defert.

§. 8. Harum prima eſt, quod præteritis menſibus Venerabilis Frater Epiſcopus Melitenſis Romam advenit, qui pluries ad audientiam noſtram ſe contulit, aliam octogonam Crucem, non quidem Mozzettæ, quemadmodum Melitæ ab ipſo factitari novimus, (nec enim Epiſcopis, præterquam Patriarchis, licitum eſt in Urbe Mozzettam induere), ſed Mantellettæ parenter aſſutam deferens. Epiſcopus autem Melitenſis, ut noſti, Religioſus Profeſſus eſt Militiæ Jeroſolymitanæ: cumque ab ordine & ſtatu Fratris Cappellani, ut vocant, ad Melitenſem Epiſcopatum aſſumitur, gradum & qualitatem Procerum Magnæ Crucis in Religionibus obtinet. Neque vero hic, de quo agimus, primus eſt Melitenſium Epiſcoporum, qui Romam

Digitized by Google

foſſe, che ſi era preſa la briga di volerla guaſtare, prevalſe però il partito più ſano, favorevole all'oſſervanza de' Canoni, come può vederſi nel *Tomaſſino de' Beneficiis par.* 3. *lib.* 2. *cap.* 50. *numer.* 6., eſſendo troppo viva la ragione, che eſſendo uguale quanto i Voti ſoſtanziali la Profeſſione de' ſecondi a quella de' primi, doveva in tutti i Profeſſi, o ſiano Monaci, o ſiano Frati, aver luogo la ſteſſa Canonica diſpoſizione. Ciò premeſſo, ſi faccia un poco il paragone fra i Profeſſi di Malta, ed i Profeſſi degli altri Ordini Militari, e ſi vegga, ſe riſpetto ai Voti ſoſtanziali, più ſi accoſti la Profeſſione di Malta, di quella degli altri Ordini Militari, alla Profeſſione de' Monaci, e de' Frati. I Profeſſi di Malta ſono in tutto rigore veri Religioſi, come di ſopra ſi è detto: I Profeſſi degli altri Ordini Militari da alcuni ſi dicono Religioſi, da altri nò: E chi li chiama Religioſi, non intende il parlare rigoroſamente. Il Voto ſolenne di Caſtità, che ſi fa dai Profeſſi di Malta, è Voto compito, ed aſſoluto; in tal maniera, che ſiccome per le altre Profeſſioni, che ſi fanno dai Monaci, e Frati, ſi ſcioglie il Matrimonio rato e non conſumato, ed il Matrimonio è nullo, ſe ſi fa dopo la Profeſſione; lo ſteſſo per appunto ſi ammette nella Profeſſione di Malta: il che poi non ſi ammette nelle Profeſſioni che ſi fanno negli altri Ordini Militari, nelle quali Profeſſioni il Voto di Caſtità non è aſſoluto, ma riſtretto per lo più o alla ſola Caſtità conjugale, o al non paſſare alle ſeconde nozze: come molto bene vanno diſcorrendo il Mendo *de Ordinibus Militaribus diſquiſit.* 5. *quaeſt.* 3. *num.* 17. il Ponzio *de Matrim. lib.* 9. *cap.* 7. il Cardinal di Lauria *tom.* 3. *in* 4. *lib. Senten. diſput.* 16. *art.* 13. *num.* 291. *e ſeqq.* il Clericato *de Sacramento Matrimonii deciſ.* 13. *n.* 17 Quali coſe danno a divedere, che dandoſi a' Profeſſi di Malta quello, che ora ſe gli dà, da ciò ragionevolmente non ſi può inferire, che lo ſteſſo ancora debba farſi riſpetto a' Profeſſi degli altri Ordini Militari; e che ora ammettendoſi, che da' Profeſſi di Malta fatti Veſcovi ſi porti viſibilmente la Croce di tela colle otto punte, debba poſcia ancora ammetterſi ne' Profeſſi degli altri Ordini Militari, fatti Veſcovi, il portare viſibilmente la Croce, o ſia l'Inſegna del loro Ordine; il che poi ſi dice, che porterebbe diſordine.

§. 7. Ora ci ſembra chiederſi da voi a Noi, quale foſſe la cagione, per cui dopo avere noi veduta la materia, che ci avevate propoſta, non deſſimo la riſpoſta, unitamente colla noſtra licenza di poter portarſi da Voi la Croce ottogona di tela nella Mozzetta, che portavate come Patriarca: e Noi candidamente vi diremo, non aver ciò fatto allora, perchè avevamo in teſta di crearvi Cardinale nella noſtra prima Promozione, che era imminente, nè ci pareva ben fatto il darvi una licenza, che ſapevamo non dover durare, che pochi meſi. E ſe mai vi veniſſe in capo di domandare, perchè, eſſendo già paſſati due anni da che ſiete Cardinale, non vi abbiamo inſino ad ora notificata la noſtra mente ſopra la Croce bianca ottogona, da portarſi, o non portarſi ſopra la Mozzetta Cardinalizia, correndo la ſteſſa ragione fra la Mozzetta di Patriarca, e la Mozzetta di Cardinale; ſoggiugneremo, doverſi incolpare la voſtra modeſtia, che, non oſtanti le frequenti udienze, che vi abbiamo dato, non ci avete mai riparlato di queſt' affare, che poi anche ci era uſcito di mente, avendola pur troppo aggravata, ed oppreſſa da molti, e ſpinoſi negozj: Nè forſe mai più ſarebbe da Noi ſtato rieſaminato, e riſoluto, ſe non foſſero accadute due circoſtanze, che or ora vi eſporremo. Motivi di differire la riſpoſta, e di darla preſentemente.

§. 8. La prima è ſtata l'eſſer venuto in Roma ne' meſi paſſati Monſignor Veſcovo di Malta, che è comparſo alla noſtra udienza più volte colla Croce viſibile ottogona nella Mantelletta, e non già nella Mozzetta, come ſappiamo, che la porta in Malta, non eſſendo permeſſo a' Veſcovi, eccettuati i Patriarchi, il portare in Roma la Mozzetta. Il Veſcovo di Malta, come ben ſapete, è Religioſo profeſſo, e quando dallo ſtato, e grado di Frate Cappellano è aſſunto al Veſcovado, ottiene nella Religione la qualificazione di Grancroce. Non è il preſente Veſcovo di Malta il primo, che ſia venuto in Roma, e che ſia comparſo nell'accennata diviſa. Ne abbiamo, quando eravamo *in minoribus*, veduti altri in Roma I. Il Veſcovo di Malta porta la Croce dell' Ordine ſopra gli Abiti Veſcovili, anche in Roma.

colla

mam advenerit, quique ea ratione, eoque habitu ſe conſpiciendum præbuerit. Alios Nos ipſi, dum in minoribus verſabamur, in Urbe vidimus, octogonam Crucem deferentes, non ſecus ac præſens Epiſcopus defert. Et quidem memoria retinemus, a bon. mem. Præſule Gambaruccio Pontificiarum Cæremoniarum Præfecto tunc exiſtente, in controverſiam revocatum fuiſſe, an Epiſcopo Melitæ, qui tunc Romam advenerat, permittenda eſſet hujuſmodi Crucis delatio; quam quidem illi competere putabat in Inſula Melitæ, ſed non item in Urbe: Sed quum eidem expoſitum fuiſſet, primo, ita ſemper anteactis temporibus fieri conſueviſſe, deinde Melitenſes Epiſcopos omnes, Ordinis Jeroſolymitani Profeſſos eſſe, ideoque propriæ Religionis Habitum per eoſdem, licet Epiſcopos, deferri oportere, denique Habitum Fratrum Profeſſorum S. Joannis, ipſam eſſe albam octogonam Crucem; meminimus eum ab objecto deſtitiſſe, remque integram in ſuo ſtatu reliquiſſe; liberam ſcilicet Melitenſi Epiſcopo facultatem ſinendo, ut Jeroſolymitani Ordinis Crucem Romæ conſpicuam geſtaret.

Rubrica Cæremonialis Epiſcoporum ad terminos inveteratæ conſuetudinis reducitur.

§. 9. Quamvis autem in Cæremoniali Epiſcoporum *lib.* 1. *cap.* 1. habeatur, quod Presbyteri S. Spiritus, ac Militiarum S. Joannis, S. Jacobi, aliarumque, ad Epiſcopatum promoti, *ſui Ordinis inſignia in veſtibus non deferunt, ſed ejuſdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*; magis tamen valere debere cenſuit antiquam præcedentem conſuetudinem, quæ Melitenſibus Epiſcopis favebat, quæque etiam poſt Cæremonialis editionem continuata fuerit. Accedit etiam, quod relata Cæremonialis Lex ei forſan opinioni innixa fuit, quæ apud complures obtinebat, videlicet auream Crucem encauſto obductam a collo pendentem, Profeſſorum Equitum S. Joannis Habitum eſſe; quod tamen a vero alienum eſt; quum ſola octogona Crux ex alba tela, ſicut ante diximus, Religioſum Habitum prædictorum Equitum revera conſtituat.

Epiſcopus Melien. Crucem ideo veſtibus aſſuit, quia Ordinis Jeroſol. Profeſſus.

§. 10. Itaque Melitenſis Epiſcopus Crucem octogonam Mozzettæ adſutam Melitæ gerit, ubi Mozzettæ delatio ipſi competit: In Urbe vero, ubi Mozzettæ uſum non habet, Talarem Veſtem, & Mantellettam eadem Cruce diſtinctas viſibiliter defert. Neque vero id agit, tamquam Epiſcopus Melitenſis; alioquin Crucem deponere deberet, quoties ipſum ad aliam Eccleſiam transferri contingeret; eodem plane modo, quo Archiepiſcopus ad Epiſcopalem Eccleſiam translatus, Pallium, quo antea tamquam Archiepiſcopus utebatur, dimittere debet, juxta legem Textus *in Cap. ad ſupplicationem, de renunciat*. Porro Epiſcopus quondam Melitenſis, Molina nuncupatus, anno 1681. ad Leridenſem Eccleſiam translatus fuit, ut habetur *in Tom.* 2. *Siciliæ ſacræ, Panormi impreſſæ anno* 1733. *pag.* 920. eumque conſtat in Epiſcopatu Leridenſi octogonam Crucem ſemper geſtaſſe; ideoque dici nequit Epiſcopum Melitenſem ab ipſo Melitenſi Epiſcopatu id habere, ut Crucem octogonam deferat. Eam igitur idcirco defert, quia Ordinis Jeroſolymitani Profeſſus eſt; cumque talis etiam perſeveret, quantumvis a Melitenſi Epiſcopatu ad aliam Eccleſiam transferatur, hinc eſt, quod Crucem in alterius etiam Eccleſiæ regimine defert. Ejuſmodi vero Crucem Melitæ quidem ſupra Mozzettam, Romæ autem ſupra Mantellettam patenter deferens, Canonicam legem adimplet, qua, licet Epiſcopus, jubetur Habitum Profeſſorum Religioſi Inſtituti ſui viſibiliter geſtare. Tu itaque, Dilecte Fili noſter, quum ejuſdem Ordinis Eques Profeſſus exiſtas, Habitum Profeſſorum proprium, licet inter Cardinales S. R. E. cooptatus, deferre debes, octogonam ſcilicet Crucem ſupra Mozzettam, cujus uſu & in Urbe & extra illam potiris; nec enim dignitas Cardinalatus ab hac obligatione te eximit, quemadmodum nec alios Cardinales ex Ordinibus Monaſticis aut Mendicantibus aſſumptos a delatione habitus eorum Ordinis non abſolvit; quod alias a Nobis oſtenſum eſt *in citato Opere de Canoniz. dicto l.* 3. *c.* 35. *num.* 11.

Monaſticorum & Mendicantium Ordinum habitus proprio colore diſtinguitur.

§. 11. Si quis autem aliquid objiciendum cenſeret, ex eo deſumptum, quod Cardinales in Ordinibus Monaſticis aut Mendicantibus olim Profeſſi Veſtibus utuntur illius coloris, cujus eſt habitus proprii cujuſque Ordinis; quod contra fit a te, qui purpureis veſtibus periode uteris, ac alii e Clerico Sæculari Cardinales; ſolida quidem reſponſio in promptu eſſet: certa nimirum lege præſcriptum eſſe, ut habitus Monachorum & Fratrum ex eo panno fiat, ejuſque coloris ſit, qui ab omnibus

con-

Digitized by Google

colla Croce ottogona, che portavano, come ora porta il preſente Veſcovo di Malta. Ci ricordiamo, che dalla buona memoria di Monſig. Gambarucci primo Maeſtro Pontificio delle Ceremonie fu eccitata una difficoltà, ſe poteva permetterſi al Veſcovo di Malta, che allora era venuto a Roma, il portare viſibilmente la detta Croce; avendo eſſo creduto, che il portarla gli conveniſſe in Malta, ma non in Roma: E ci ricordiamo altresì, che eſſendoſi ad eſſo rappreſentato, primo, che così ſi era ſempre praticato per lo paſſato, ſecondo, che eſſendo ogni Veſcovo di Malta Profeſſo, doveva, anche eſſendo Veſcovo, portar l'Abito della ſua Religione, terzo, che la Croce ottogona era l'Abito de' Profeſſi della Religione di Malta; eſſo ritiroſſi dall'oppoſizione, e laſciò l'affare ne' termini, ne' quali era ſtato per l'addietro, che vuol dire, laſciando al Veſcovo di Malta il portare in Roma viſibilmente la Croce.

§. 9. Ancorchè nel Ceremoniale de' Veſcovi *al lib. 1. cap. 1.* dicaſi, che i Preti di San Spirito, e delle Milizie di San Giovanni, San Giacomo, ed altre, fatti Veſcovi, *ſui Ordinis inſignia in veſtibus non deferunt*, *ſed ejuſdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*: Si è non perciò conſiderato, che doveva prevalere l'antica precedente conſuetudine favorevole ai Veſcovi di Malta, e continuata ancora dopo l'edizione del Ceremoniale: al che forſe poteva ancora aggiungerſi, eſſerſi appoggiato lo ſtabilito nel Ceremoniale all'opinione, che fra molti correva, che la Croce di ſmalto pendente dal collo, foſſe l'Abito de' Profeſſi di Malta, il che non ſuſſiſte: eſſendo la Croce ottogona di tela bianca, come già di ſopra ſi è detto, l'Abito ſolo, e proprio de' detti Profeſſi. Si modera una Rubrica del Ceremoniale de' Veſcovi.

§. 10. Porta dunque il Veſcovo di Malta la Croce ottogona viſibile nella Mozzetta in Malta, ove ha l'uſo della Mozzetta. Porta lo ſteſſo Veſcovo in Roma la Croce ottogona viſibile, non già nella Mozzetta, non avendone l'uſo in Roma, ma nella Veſte, e nella Mantelletta. Non porta il Veſcovo queſta Croce come Veſcovo di Malta, perche ſe la portaſſe come tale, la dovrebbe laſciare, quando è trasferito ad un'altra Chieſa. in quella guiſa appunto, che l'Arciveſcovo, che come tale porta il Pallio, lo dimette, quando è trasferito ad una Chieſa Veſcovile, come viene ſtabilito *nel Cap. ad ſupplicationem*, *de renunciatione*. Paſsò Monſignor Molina dal Veſcovado di Malta a quello di Lerida *l'anno* 1681. come ſi vede *nel Tom. 2. della Sicilia Sacra* della Stampa di Palermo del 1733. *alla p.* 920. e ſapendoſi di certo, che nel Veſcovado di Lerida ſempre portò la Croce ottogona, da ciò chiaramente ſi deduce, che la Croce ottogona, non ſi porta dal Veſcovo di Malta, come Veſcovo di Malta. Porta il Veſcovo di Malta la Croce come Profeſſo dell'Ordine di Malta; e reſtando Profeſſo ancorchè dal Veſcovado di Malta paſſi ad un altro Veſcovado, da ciò deriva, che anche nell'altro Veſcovado porta la Croce. Porta il Veſcovo di Malta in Malta la Croce ottogona nella Mozzetta, ed in Roma la porta viſibile nella Mantelletta, ed in queſto modo adempie l'obbligo, che gli corre, di portare benchè Veſcovo l'Abito de' Profeſſi della ſua Religione. Voi ſiete ugualmente Profeſſo di Malta, e voi benchè Cardinale ſiete obbligato a portar l'Abito de' Profeſſi, e per conſeguenza la Croce ottogona nella Mozzetta, che potete portare in Roma, e fuori di Roma, non eſentandovi la dignità di Cardinale dal portarla; portandoſi dai Cardinali Monaci, e Frati, colla dignità di Cardinale, l'Abito del loro Iſtituto, conforme anche da Noi fu dimoſtrato *nel luogo ſopraccitato nella noſtra Opera de Canonizatione al lib. 3. cap. 35 num. 11.* Il Veſcovo di Malta deſume dalla ſua Profeſſione il jus di portar la Croce ſopra gli Abiti Veſcovili.

§. 11. E quando mai da taluno ſi diceſſe, che dai Cardinali Monaci, e Frati ſi porta l'Abito del colore dell'Abito del loro Iſtituto, il che non ſi fa da Voi, che veſtite di roſſo, come veſtono i Cardinali del Clero Secolare, non mancherebbe una ſoda riſpoſta: e ſarebbe, che l'Abito de' Monaci, e Frati è determinato e ſtabilito in quella ſaja, in quel colore, che da ognuno ſi vede; ma l'Abito de' Profeſſi di Malta unicamente conſiſte nella Croce ottogona, eſſendo già ſtato ſe- L'Abito degli Ordini Monaſtici e Mendicanti ſi diſtingue anche nel colore.

Digitized by Google

conſpicitur. At vero Profeſſorum Ordinis Jeroſolymitani habitus in octogona Cruce unice conſiſtit; ſublata nimirum veteri obligatione deferendi Togam nigri coloris, eaque recepta lege, ut unuſquiſque Profeſſus pro ſtatus ſui conditione indutus incedat, modo Crucem octogonam, ad quam Profeſſorum habitus redactus eſt, continenter gerat.

Il Preces Religionis nomine Pontifici oblatæ.

§. 12. Atque hæc de prima circumſtantia Nos impellente dicta ſint. Altera eſt, quod ultima vice, qua Dilectus Filius Jeroſolymitanæ Militiæ veſtræ Orator ad audientiam noſtram acceſſit, ejuſdem Militiæ univerſæ nomine, demiſſas Nobis de hoc ipſo obtulit preces; ac præter ea, quæ verbo expoſuit, ſupplicem quoque Libellum ſcripto exaratum in eamdem ſententiam Nobis reliquit.

Pontificis ſtudium erga Ordinem Jeroſolymit. & exempla, quæ petitioni annuendum ſuadent.

§. 13. Et Nos quidem, ut Tibi optime perſpectum eſt, benevolentia ac ſtudio erga inclytum Ordinem veſtrum, nemini Prædeceſſorum noſtrorum concedimus; ac Jeroſolymitanam Militiam tamquam validiſſimum Chriſtianæ Reipublicæ propugnaculum, atque firmiſſimum tutiſſimumque communis ſalutis præſidium merito reputamus. Sed ſepoſito parumper benevolentiæ noſtræ affectu, id Nobis examinandum ſuſcepimus, an ad intrinſecas rationes ſuperius explicatas, extrinſecæ præterea adjungi poſſent, cujuſmodi ab exemplis & factis deſumi conſueverunt.

Card de Aubuſſon M. Militiæ Magiſter Crucem veſtibus Cardinalitiis ſuperimpoſitam detulit.

§. 14. Petrus de Aubuſſon Jeroſolymitanæ Militiæ Magnus Magiſter *anno* 1484. a Prædeceſſore noſtro Innocentio Papa VIII. inter S. R. E. Cardinales cooptatus, ſupremum Ordinis Magiſterium una cum Cardinalatu retinuit, nec unquam Romam acceſſit, ad Rhodum Inſulam a Turcarum inſidiis & impetu defendendam ſemper intentus. Hic anno 1503. e vita migravit, ejuſque laudabilia geſta legi poſſunt, tum apud Epiſcopum de Atticby, in ejus opere inſcripto: *Flores Hiſtoriæ Cardinalium tom. 2. pag.* 416. *num.* 38. tum apud Ciacconium *tom.* 3. *pag.* 134. *& ſeqq.* Porro hic Crucem octogonam in Mozzetta geſtavit, ut ex ſequentibus patebit.

Idem factitatum fuit a M. Mag. de Verdala S. R. E. Cardinali.

§. 15. Romæ mortuus eſt Leveſquius de la Caſſiere ejuſdem Ordinis Magnus Magiſter; cumque Summus Pontifex Gregorius XIII. tres ad hujuſmodi Magiſterium nominaſſet, ex his Hugo Verdala in demortui locum ſubrogatus eſt. Hic deinde ab alio Prædeceſſore noſtro Sixto Papa V. anno 1587. Romam evocatus, ibidem ad Cardinalatum evectus, aliquo tempore elapſo, Melitam reverſus eſt, Magni Magiſtri munus cum Cardinalatus dignitate ſimul retinens, & anno 1595. e vita deceſſit. Ephemerides, ſeu Diaria Pauli Alaleonii Pontificii Cæremeniarum Magiſtri, *tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 502. ritum exhibent, quo Biretum Cardinalitium eidem Verdalæ, aliiſque ſimul cum ipſo promotis, a Pontifice traditum fuit; ubi ad rem noſtram infraſcripta verba leguntur: *Magnus Magiſter venit ad Conſiſtorium, ad accipiendum Biretum rubrum cum veſte nigra indutus, quam vocant* la veſte de Ponta, *quem habitum portant præcipue quando ſe communicant, & cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalium, portans Crucem albam magnum, juxta Ordinem ſuæ Religionis, ſupra Mozzettam ante pectus tantum.* Id autem aliquibus admirationi fuiſſe oportet; cum a Cardinalibus contenderetur, nullius Ordinis inſignia ſupra Purpuram eorum Collegii propriam geſtari poſſe, adeoque prædictam Crucem a Verdala dimittendam eſſe; re in deliberationem & controverſiam adducta, Jacobus Boſius tunc Jeroſolymitani Ordinis negotiis gerendis Romæ præpoſitus, veterem tabulam circumferendo, in qua picta erat imago ſupradicti Cardinalis de Aubuſſon, alba Cruce ſupra purpuream Mozzettam impreſſa; effecit, ut Cardinalium Collegium acquieſceret; & Cardinalis Verdala Crucem octogonam in Mozzetta ſemper retinuit. Rem totam, ut a Nobis expoſita eſt, latius recenſet Eques a Puteo in ſua Hiſtoria Ordinis Jeroſolymitani, *part.* 1. *lib.* 6. *pag.* 301. Idemque ex his, quæ mox ſubjiciemus, plenius etiam comprobatur.

Numiſma Cardinalis de Verdala Crucem exhibet in pectore paleoſem.

§. 16. Magno huic Magiſtro Verdalæ multi adverſarii, atque obtrectatores fuerunt; quorum fortaſſe accuſationibus Pontifex permotus, opportunum judicavit, explorandæ veritatis gratia, eumdem Romam accerſere. Ut autem deinceps victoriam de malevolis a ſe reportatam ſignificaret, acutum illi & lepidum dictum in familiari ſermone ſolemne erat, quo cum Ferdinando Ozes Magiſtro Rationali de criminibus ſibi impictis agens, uſus fuiſſe narratur; ſe nimirum multis coloribus ab

Ad-

vato l'antico obbligo di portare la Toga nera, come di ſopra ſi è detto, ed eſſendoſi già fiſſato, che ogni Profeſſo veſta come porta il ſuo ſtato, purchè ſempre porti la Croce ottogona, alla quale è ridotto l'Abito proprio de' Profeſſi di Malta.

§. 12. Dopo avervi eſpoſta la prima circoſtanza, faremo paſſaggio alla ſeconda; ed è, che nell'ultima udienza data da Noi all'Ambaſciadore della voſtra Religione Geroſolimitana, da eſſo in nome della medeſima ci fu fatta premuroſa iſtanza per queſto ſteſſo negozio non meno in voce, che in carta, avendocene laſciato un Memoriale.

Il Iſtanza fatta in nome della Religione.

§. 13. Come bene ſiete informato, Noi non cediamo a veruno de' noſtri Predeceſſori nell'affetto verſo la noſtra inclita Religione; valutandola come un'antemurale fortiſſimo della Criſtianità, ed un fermiſſimo, e ſicuriſſimo propugnacolo della Criſtiana Repubblica. Ma, poſto per un poco da parte l'affetto, ci applicammo a vedere, ſe alle ragioni intrinſeche, già di ſopra dedotte, vi foſſe campo di aggiungere l'eſtrinſeche, che ſi ſogliono deſumere dai fatti, e dagli eſempj.

Affetto del Papa verſo di eſſa, ed eſempj, che perſuadono ad accordare quanto ſi chiede.

§. 14. Nell'*anno* 1484. Pietro de Aubuſſon Granmaeſtro di Rodi fu fatto Cardinale dal noſtro Predeceſſore Innocenzio VIII. e ritenne col Cardinalato il Granmagiſtero, nè mai venne a Roma, eſſendo ſtato ſempre intento a guardare l'Iſola di Rodi dai Turchi. Morì nel 1503. e le di lui glorioſe geſta ſi poſſono leggere nel Veſcovo d'Attichy nella ſua Opera intitolata -- *Flores Hiſtoriæ Cardinalium*, *al tom.* 2. *pag.* 416. *n.* 38. e nel Ciacconio *al tom.* 3. *pag.* 134. *e ſeqq.* Ed il Cardinale de Aubuſſon portò la Croce ottogona nella Mozzetta, come or'ora accenneremo.

Il Cardin. d'Aubuſſon Gran Maeſtro portò la Croce ſopra gli Abiti Cardinalizj.

§. 15. Morì in Roma Leveſque de la Caſſiere Gran Maeſtro di Malta; ed avendo il Pontefice Gregorio XIII. nominati tre al Magiſtero, fra quali Ugone Verdala, eſſo fu il Gran maeſtro. Fu dipoi chiamato a Roma da Siſto V. *nel* 1587., che in Roma lo fece Cardinale, ove pure ſi trattenne qualche tempo; dopo il quale ritornò a Malta, avendo ritenuto col Cardinalato il Granmagiſtero, e morì *l'anno* 1595. Nei Diarj di Paolo Alaleone Maeſtro Pontificio delle Ceremonie *al tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 382., ſi deſcrive la funzione della Berretta Cardinalizia data dal Papa ad eſſo, ed agli altri ſuoi Compagni nella Promozione, ed al propoſito noſtro così *nel luogo citato* ſi legge: *Magnus Magiſter venit ad Conſiſtorium ad accipiendum Biretum rubrum, cum veſte nigra indutus, quam vocant* la veſte de Ponta, *quem habitum portant præcipue quando ſe communicant, & cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veſte, induit ſe more Cardinalium, portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem ſuæ Religionis, ſupra Mozzettam ante pectus tantum.* E' d'uopo, che ciò recaſſe qualche maraviglia, ed avendo i Cardinali preteſo, che non ſi poteſſe portare alcun'altra inſegna di Religione ſopra la Porpora Cardinalizia, e che però eſſo doveſſe levar la Croce, poſtoſi il punto in controverſia, ed avendo Giacomo Boſio, Agente in quel tempo della Religione di Malta in Roma, portato in giro un antico Ritratto del Cardinale de Aubuſſon colla Croce bianca ſu la Mozzetta roſſa, reſtò appagato il Sacro Collegio; ed il Cardinal Verdala proſeguì a portare la Croce ottogona ſopra la ſua Mozzetta: Il fatto è pienamente riferito nella Storia di Malta del Commendator del Pozzo *part.* 1. *lib.* 6. *par.* 31., e reſta altresì pienamente comprovato da quanto ſiegue.

Lo ſteſſo praticò il Gr. M. Verdala fatto Cardinale.

§. 16. Ebbe il Granmeſtro Verdala molti Emoli, per le rappreſentanze forſe de' quali fu dal Papa creduto bene farlo venire a Roma, per accertare la verità. Aveva eſſo un detto aſſai arguto, alluſivo alla vittoria ottenuta contro i Malevoli, e diſcorrendo con D. Ferrando Ozes Maeſtro razionale de' mali uffizj fatti contra di lui in Roma, diceva, che i ſuoi nemici l'avevano dipinto a Roma di molti colori, ma, ch'era ritornato a Malta roſſo. Fece in oltre incidere una Medaglia

Medaglia del Cardinale di Verdala con la Croce viſibile.

Adverſariis Romæ depictum, verumtamen purpureum Melitam rediiſſe. Inſuper Numiſma ſibi cudi juſſit, quod deſcribit Ciacconius in ejus vita *Tom.* 3. *pag* 185. in cujus antica parte ipſius imago erat adjecto nomine: FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, in adverſa vero Neptunus exhibebatur currui inſidens cum hac Epigraphe: COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT; quæ omnia ad ſuperatos ab eo inimicorum conatus referuntur. Hoc Numiſma, de quo Ciacconius agit, in manibus habuimus, & diligenter inſpeximus; & quidem in poſtica parte, præter Neptunum Currui inſidentem. Solem præterea vidimus, nubes ac procellas diſſipantem: in anteriore autem, poſt verba a Ciacconio relata, ſequentes ſiglas deprehendimus: M. M. PRINC. MEL. ET G. videlicet *Magnus Magiſter Princeps Melitæ & Gaudi*. Quod autem ad rem noſtram præcipue pertinet, ejuſdem Verdalæ imaginem obſervavimus, Cardinalitio habitu, & Magna Cruce octogona ſupra Mozzettam pectori inſculpta; quod nec ipſe fieri mandaſſet, nec toleratum fuiſſet, niſi eidem confirmatum fuiſſet jus ejuſmodi Crucis ſupra Mozzettam deferendæ.

Prædicti Magiſtri Crucem ideo geſtaruat, quia Equites Profeſſi erant.

§. 17. Duobus hiſce exemplis magnopere permoti ſumus, ut tibi etiam, Dilecte Fili noſter, licitum judicaremus in Mozzetta Crucem geſtare, quemadmodum antiquiores duo Equites Profeſſi ejuſdem Jeroſolymitanæ Militiæ geſtarunt. Neque enim putamus, in caſu, de quo agitur, diſcrimen ullum inter te, & illos rationabiliter conſtitui poſſe; eo quod tu quidem Eques Profeſſus Magnæ Crucis, illi autem Equites Profeſſi, & Magni ipſius Militiæ Magiſtri eſſent. Etenim octogona Crux peculiare non eſt Magni Magiſterii inſigne, ſed, ut jam pluries dictum fuit, habitus eſt proprius Equitum Profeſſorum. Quod intelligi facile poterit ab his etiam, qui Conſtitutiones veſtras ignorant, ſi obſervent, præfatum Alaleonium, dum habitum deſcribit, quo indutus erat Magnus Magiſter Verdala poſt acceptum Biretum Cardinalitium, Magnam Crucem deſignare, non tamquam ſupremi ipſius Magiſterii propriam, ſed *juxta Ordinem ſuæ Religionis*: Sacrum vero Cardinalium Collegium, quum ejuſdem Crucis delationi ſupra Mozzettam ſe opponeret, ut etiam ſuperius innuimus, eas potiſſimum leges in medium protuliſſe, quibus interdictum eſt, cujuſcumque Ordinis inſignia ſupra Purpuram Cardinalitiam apponere. Ita porto, quum ſan. mem. Prædeceſſor noſter Benedictus Papa XIII. Cardinalem renunciaſſet Fr. Laurentium a S. Laurentio, qui Cardinalis Cozza nuncupatus eſt; quique tunc Miniſter Generalis erat Ordinis Minorum; cumque eodem tempore per ſuas Litteras in forma Brevis data *die* 19. *Decembris anni* 1726. ſtatuiſſet, eumdem in Officio Miniſtri Generalis perſeverare: *Decernentes munus Miniſtri Generalis hujuſmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante noſtro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non ceſſare*; nemo fuit, qui illum, dum Cardinalis, & Miniſter Generalis ſimul fuit, idcirco S. Franciſci Habitum retinuiſſe putaverit, quod ſupremum Ordinis Miniſterium gereret; quum unicuique ſatis exploratum eſſet, hujuſmodi Habitum ideo ab eo retineri, quia Frater erat expreſſe Profeſſus Ordinis S. Franciſci.

Pont. petitam facultatem indulget.

§. 18. Atque hæc ſunt, quæ Nos, paucis horis ab aſſidua occupatione noſtra ſubtractis, colligere potuimus, ut quæſtioni a te jam pridem propoſitæ reſponſum redderemus; & conſentanee petitam a te, & a Religione tua, facultatem concederemus, ut tu videlicet Magnam Crucem octogonam ex alba tela ſupra Mozzettam geſtares; quod Tibi per præſentes præmittimus. Tibique, Dilecte Fili Noſter, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 13. Oct. 1754.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris Pontificatus Noſtri Anno Sexto.

NUM.

deſcritta dal Ciacconnio nella di lui vita *al t. 4. pag.* 185. nel dritto della quale dice che vi era il di lui ritratto col di lui nome FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, e nel roveſcio un Nettunno aſſiſo nel Carro col ſeguente motto; COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT. Coſe tutte alluſive alla vittoria ottenuta nelle ſue perſecuzioni. Noi abbiamo avuta nelle mani, e veduta la Medaglia, di cui parla il Ciacconio; e quanto al roveſcio, vi abbiamo veduto il Nettuno aſſiſo nel Carro, ma colla giunta di un Sole, che diſſipa le nubi, e le procelle; ed in ordine all'altra parte della Medaglia, dopo le parole riferite dal Ciacconnio, vi abbiamo lette queſte altre, M. M. PRINC MEL. ET G. cioè Granmaeſtro di Malta, e del Gozo; e quello, che più importa al caſo noſtro, vi abbiamo veduto ſcolpito il di lui ritratto coll' Abito Cardinalizio, e la Grancroce ottogona nel Petto ſu la Mozzetta; il che certamente non ſi ſarebbe fatto fare da lui, nè ſi ſarebbe laſciato correre, ſe non foſſe ſtato aſſicurato il punto di portare la Croce ottogona ſopra la Mozzetta.

§. 17. Queſti due eſempj ci hanno dato un gran fondamento per credere, poter'ancor voi portare la Croce nella Mozzetta, come l'hanno portata due altri voſtri Predeceſſori Cavalieri Profeſſi della Religione Geroſolimitana. Nè crediamo poter correre ragionevole diſparità, nel caſo, di cui ſi tratta, fra voi, ed eſſi, eſſendo voi Cavaliere Profeſſo, e Grancroce, ed eſſendo eſſi Profeſſi, e Granmaeſtri dell'Ordine: imperocchè la Croce ottogona non è diviſa particolare del Granmaeſtro di Malta; è, come più volte ſi è detto, l'Abito proprio de' Cavalieri Profeſſi: il che facilmente potrà comprendere anche chi non è pratico delle voſtre Coſtituzioni, ſe rifletterà, che l'Aleoni di ſopra citato, deſcrivendo l'Abito, che portoſſi dal Granmaeſtro Verdala dopo ricevuta la Berretta Cardinalizia, dice la Grancroce, non propria del Magiſtero, ma della ſua Religione, *juxta Ordinem ſuæ Religionis*; e che il punto promoſſo dal Sagro Collegio contro il portare la detta Croce nella Mozzetta, come pure abbiamo detto di ſopra, appoggioſſi al non doverſi porre ſopra la Porpora Cardinalizia alcun'altra inſegna di Religione. In quella guiſa appunto, che avendo la Santa Memoria di Benedetto XIII. creato Cardinale il Padre Lorenzo da S. Lorenzo, chiamato Cardinale Cozza, che era Generale dell'Ordine de' Minori, ed avendo nello ſteſſo tempo ſtabilito con ſuo Breve ſpedito *ſotto il giorno* 29. *di Decembre* 1726. che continuaſſe nell'Uffizio di Generale: *Decernentes, munus Miniſtri Generalis hujuſmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante noſtro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non ceſſare*: non vi fu chi penſaſſe mai di attribuire la ritenzione dell'Abito Franceſcano, che eſſo usò nel tempo ch'era Cardinale, e Generale, all'eſſer Generale, eſſendo ognuno ben perſuaſo, che la ritenzione era un effetto della ſua Profeſſione fatta nella Religione di S. Franceſco. I due predetti Gr. Maeſtri portarono la Croce, per ragione della loro Profeſſione.

§. 18. Ed eccovi quanto in poche ore ſottratte alle noſtre continue applicazioni abbiamo potuto raccorre per riſpondere all'antico voſtro queſito, e per concedervi fondatamente la licenza richieſta da voi, e dalla voſtra Religione di portare ſopra la Mozzetta la Croce ottogona di tela bianca, il che facciamo colla preſente; dandovi con pienezza di cuore l'Apoſtolica Benedizione. Si concede la richieſta licenza.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Noſtri Anno Sexto. Dat. die 13. Octo. 1745.

Digitized by Google

NUM. III.

SPONSIS CATHOLICIS

Qui in Fœderati Belgii regionibus, coram Civili Magiſtratu, aut Hæretico Miniſtro dumtaxat, mutuum conſenſum in Matrimonium de præſenti declarant, quælibet conjugalis conſuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Trident. rite celebraverint.

Dilecto Filio Paulo Simoni a Sancto Joſeph, Carmelitæ Excalceato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Recurſus ad Sedem Apoſtolicam habitus, a Pontifice benigne excipitur.

REdditæ ſunt Nobis per Dilectum Filium, eumdem primarium adminiſtrum noſtrum, Silvium Cardinalem Valenti, veſtræ litteræ, quibus ſubortam inter vos in re gravis ſane momenti controverſiam exponitis, eamque judicio noſtro ſubjicitis. Non poſſumus equidem non magnopere commendare propoſitum veſtrum, quo Sedem Apoſtolicam conſulendam cenſuiſtis, ejuſque definitionem expoſcendam, ut eam unanimi conſenſu amplectamini; quam ſi omnes, cum ſimiles emergunt quæſtiones, pari docilitate exquirerent, & ſequerentur, non tanta ſuccreſceret in dies, inter Evangelicos Operarios, opinionum varietas, nec doleremus aliquando, ob eorumdem in tradenda morum doctrina diverſas ſententias, in partes diſtrahi Chriſtianum populum, eamque ſcindi mentium animorumque concordiam, quam Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ commendatam voluit uſque adeo, ut ea præſertim, quaſi teſſera, diſcipulos ſuos cognoſcendos prædixerit.

Quæſtio. in propoſitum ſtatus.

§. 1. Expoſuiſtis itaque Nobis, non raro iſtic contingere, ut Catholici Matrimonium inter ſe contracturi, Civilem adeant Magiſtratum, aut Hæreticum Miniſtellum, quibus ſe ſiſtere legibus Patriæ coguntur, & coram illis mutuum exprimant in Conjugium conſenſum, quem tamen poſtea renovare coram legitimo Miniſtro Catholico & duobus Teſtibus, uti Tridentinum præcipit, aut omnino negligunt, aut in longum tempus differunt: interim vero, perinde ac ſi legitimi Conjuges jam forent, non dubitant omnem Conjugalem conſuetudinem inter ſe habere. Quæſiviſtis deinde, quid de illo conſenſu ſentiendum ſit, coram Civili Magiſtratu aut hæretico Miniſtello præſtito: Num ſcilicet ſatis fuerit ad perficiendum Matrimonium validum, ſaltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur; etſi ad Sacramenti dignitatem non aſſurgat, quod nemo veſtrum in quæſtionem adducit; ſi enim res ita ſe haberet, uti primus exiſtimat, ſubſequens inter conſentientes copula, etiam ante renovatum coram Parocho Catholico conſenſum, omni flagitio vacaret, & ſuſcepta exinde proles, abſque ulla dubitatione, eſſet legitima reputanda.

Ubi promulgatum eſt Tridentini Decretum de Reformat. Matrimon. Conjugia aliter inita nulla ſunt.

§. 2. Jam vero, ut poſtulatis veſtris breviter ſimul & dilucide reſpondeamus, unaque controverſiam omnem judicio noſtro præcidamus, ſic habete: Ubicunque promulgatum & receptum ſit Concilii Tridentini Decretum *Cap. 1. Seſſ. 24. de Reform. Matrim.* ibi nulla prorſus, atque in omni ratione irrita eſſe conjugia, aliter quam coram alterutrius contrahentium legitimo Parocho, aliove Sacerdote Parochi vices agente, & duobus Teſtibus, celebrata. Scimus profecto eſſe Theologos,

Et quidem tam in ratione contractus, quam in ratione Sacramenti.

qui in ipſo Fidelium Matrimonio Contractum a Sacramento ita dividunt, ut illum omnino perfectum quandoque conſiſtere credant, quin Sacramenti excellentiam pertingat; ſed quidquid ſit de hac opinione, quam Nos quidem nunc in medio relinquimus, ea certe, quod attinet ad rem præſentem, locum nullum ſibi vindicare poteſt apud eos, qui Tridentina lege obſtringuntur: Etenim qui præter formam a ſe præſcriptam, Matrimonium contrahere attentant, eorum Tridentina Synodus non

Sa-

Digitized by Google

Sacramentum modo, ſed Contractum ipſum irritum diſerte pronunciat, atque ut ejus verbis utamur: *Eos ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujuſmodi contractus irritos eſſe decernit*. Quare, cum inter Catholicos in iſtis Provinciis degentes & promulgatum & receptum jam fuerit illud Tridentini Decretum, quod ambo fatemini; perſpicuum eſt, Matrimonium ab ipſis invicem initum coram Civili Magiſtratu aut a catholico Miniſtello, & non item coram proprio alterutrius contrahentium Parocho & duobus Teſtibus, neque in ratione Sacramenti, neque in ratione Contractus ſuſtineri, aut ullo pacto validum reputari poſſe. Neque vero rationes, propter quas valida pronunclavimus Matrimonia, quæ aut ab hæreticis inter ſe, aut a Catholicis cum hæreticis, in iſtis fœderatis Provinciis contrahuntur, non ſervata forma Tridentini, aptari queunt Conjugiis inter ſe initis a Catholicis, quorum quilibet Tridentini Decreto ſe obſtrictum agnoſcit, ejuſque ſe auctoritatem ſequi profitetur.

Publicatio Decreti inter Catholicos Fœderati Belgii, in dubium revocatur.

§. 3. Sciant itaque Catholici veſtræ curæ concrediti, cum Civili Magiſtratui, aut hæretico Miniſtello Matrimonii celebrandi cauſa ſe ſiſtunt, actum ſe mere civilem exercere, quo ſuum erga Leges & Inſtituta Principum obſequium oſtendunt: Cæterum tunc quidem nullum a ſe contrahi Matrimonium. Sciant, niſi coram Miniſtro Catholico & duobus Teſtibus nuptias celebraverint, numquam ſe, neque coram Deo, neque coram Eccleſia, veros & legitimos Conjuges fore: nec, ſi interim conjugalem inter ſe conſuetudinem habuerint, eam gravi culpa carituram. Sciant denique, ſi qua ex hujuſmodi conjunctione orietur ſoboles, eam, ut pote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, & niſi conjuges conſenſum ex Eccleſiæ præſcripto renovaverint, illegitimam perpetuo futuram etiam in Eccleſiæ foro.

Præmiſſæ Doctrinæ corollaria, circa naturam conſenſus.

Circa neceſſitatem rite celebrandi Matrimonii ante conjugalem conſuetudinem.

§. 4. Erit porro officii veſtri, hæc omnia, cum commoda ſe obtulerit occaſio, atque ea, quam rerum circumſtantiæ, vobis adhibendam ſuaſerint, circumſpectione & cautela, ſingulis explicare prolixius, ſimulque omnes commonere, ut ſiquidem Religionis conſuetudini, & terreni Principis ſanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, ſed Religione ſalva, potioreſque ducant ſanctiſſimas Eccleſiæ leges, quibus fidelium Matrimonia conſtringuntur. Illud præterea vobis curandum eſt, ne, etiamſi duo Catholici civilem illam ac mere politicam coram hæreticis cæremoniam peregerint, nimium inter ſe familiariter agant, aut ſub eodem tecto in communi habitent, niſi ſe prius veris & legitimis nuptiis, ex norma Tridentini alligaverint; quamquam enim ea familiaritas eſſe poſſit ſine flagitio; flagitii certe periculo & ſuſpicione non vacat: utrumque autem probis & bene moratis Chriſtifidelibus cavendum eſt. Ad ejuſmodi porro evitanda pericula, cognoſcimus, conſultius utique fore, ut Catholici, nonniſi Matrimonio jam antea in faciem Eccleſiæ inter ſe legitime celebrato, ad illam explendam, civilem, ſæcularem Magiſtratum, ſeu hæreticum Miniſtellum adirent; ſed quoniam ex veſtris litteris deprehendimus, id non ſine periculo, & perturbationibus, poſſe adimpleri, id ſaltem pro viribus ſatagite, ut, poſtquam Reipublicæ morem illi geſſerunt, non diu differant Eccleſiæ legibus parere, & conjugale fœdus juxta præſcriptam a Tridentino normam rite & ſancte inire: & ſi quid tum ſuper hac re, tum ſuper aliis, quæ iſtam Miſſionem reſpiciunt, Nobis ſuggerendum eſſe putetis, communicato inter vos conſilio, operam noſtram implorate, quam ſemper præſentem invenietis.

Et circa conditionem prolis ſi qua interim procreetur.

Quid præcipiendum, quidque ſuadendum eſt Regionum Catholicis.

§. 5. Epiſtola hæc noſtra tibi, dilecte fili, Paule Simon a Sancto Joſeph, inſcripta eſt: eam tamen volumus a te communicari etiam dilecto filio Hadriano Auguſtino Won-Duck Paſtori Leidenſi; cujus ſcriptum ſuper ea, de qua nunc agitur, controverſia, a ſupradicto Cardinali de Valentibus nobis oblatum libenter perlegimus.

§. 6. Poſtremo vos hortamur majorem in modum, ut iſtam Dominici Gregis non contemnendam portionem ſedulo, ſicuti laudabiliter hactenus feciſtis, excolere, atque ad omnem pietatem informare pergatis; Vobiſque interim Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 17. Septembris 1746. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

NUM.

Digitized by Google

NUM. IV.

VERONENSIS ECCLESIÆ

Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur; ſimulque providetur, ut Canonici in Choro Divina officia cum aliis canere non omittant.

Dilecto Filio Noſtro Danieli Tituli S. Mariæ ſupra Minervam Presbytero S. R. E. Cardinali Delphino nuncupato, ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica Patriarchæ Aquilejenſi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noſter, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

PRÆCLARA decora, inſignia ornamenta, ac tot tantaque privilegia, quibus a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, Imperatoribus, Regibus Principibus, ac Ducibus, Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Veronenſis inſtructum cumulatumque a priſcis temporibus, adhuc excellere perſpicitur, ita nobis comperta & explorata ſunt, ut Nos dum in minoribus conſtituti pro noſtri muneris debito certam omnium Eccleſiarum, ac præterrim Cathedralium notitiam Nobis compararemus, prope in admirationem adduxerint.

Capitulum Veronenſe ab Epiſcopo immune.

§. 1. Illud potiſſimum animo verſabatur, quod bon. mem. Botaldus Epiſcopus Veronenſis An. DCCCIII. poſt abdicatam a ſe, ſuiſque ſucceſſori us omnem in ipſum Capitulum juriſdictionem & auctoritatem ſub tutela & refugio Patriarchæ pro tempore exiſtentis Aquilejenſis, cujus Suffraganeus etiamnum eſt Epiſcopus Veronenſis, ita repoſuerit, ut liberum & immune ab omni Veronenſis Antiſtitis poteſtate & juriſdictione ſit & habeatur.

Novis privilegiis decoratur.

§. 2. Quoniam autem a Nobis ſupplex poſtulaſti, ut inſigne hujuſmodi Capitulum Tibi, Tuiſque ſucceſſoribus Patriarchis Aquilejenſibus, ut præmittitur, ſubjectum, novis Apoſtolicæ etiam noſtræ benignitatis auctoritatiſque documentis ornare, & augere dignaremur; Nos ſane, qui eximias, Paſtoraleſque virtutes tuas Pontificiis laudibus proſecuti, in ampliſsimum quoque S. R. E. Cardinalium Collegium te cooptavimus, votis tuis hac in parte, quod Nobis integrum eſt, obſecundare libenti animo gaudemus.

Palmulæ ſive Bugiæ uſus in Miſſis tribuitur.

§. 3. Itaque modernis, & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Cathedralis Eccleſiæ Veronenſis Canonicis uſum Scotulæ, ſive Palmulæ, vulgo *Bugia*, ad inſtar Epiſcoporum, tam in Miſsis privatis, quam in ſolemnibus cum cantu, ſive in eadem, ſive in aliis ipſius Civitatis, & Diœceſis Veronenſis, atque aliarum etiam Diœceſum Eccleſiis, in perpetuum concedimus, & elargimur.

Altare privilegiatum perſonale bis in Hebdomada ipſis conceditur.

§. 4. Præterea iiſdem, ut præmittitur, Canonicis in perpetuum indulgemus, ut Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, quod ad quodcumque Altare bis in hebdomada quilibet eorum pro animabus Chriſtifidelium, quæ Deo in Charitate conjunctæ ex hac vita migraverint, celebraverint, perinde iiſdem ſuffragetur, ac ſi ad Altare Privilegiatum fuiſſet celebratum.

Item domeſticum Oratorium in Villa Angiari dicta.

§. 5. Inſuper ſpirituali conſolationi ſingulorum ex iiſdem modernis & pro tempore exiſtentibus Canonicis, quantum cum Domino poſſumus, benigne conſulere volentes, cuilibet ipſorum, ad memorati Capituli Villam Angiari dictam, ut bonis, redditibus, proventibuſque advigiletur, adeunti, & commoranti, Apoſtolica auctoritate tribuimus & impertimur facultatem celebrandi, ſive celebrari faciendi Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium in ædium ejuſdem Villæ Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, & ornatis, ſeu extruendis, & ornandis, ab omnibus domeſticis uſibus liberis, prius tamen ab Archipresbytero ejuſdem Capituli viſitandis & appro-

approbandis, in cujuslibet Canonici, & ſibi inſervientium inibi famulorum præſentia, ita ut diebus feſtis de præcepto ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſiam liberi, & immunes habeantur, ſalvis tamen juribus Parochialibus.

§. 6. Porro nolumus inter tot tantaque privilegia eidem Capitulo & Canonicis conceſſa numerandum eſſe illud, quod, quemadmodum Tibi æque ac nobis notum eſt, antiqua traditione, contra Sacrorum Canonum Sanctiones, ac noſtram prælertim Conſtitutionem, cujus initium eſt: *Cum ſemper oblatas*: invectum ab ipſis Canonicis non modo contenditur, ſed etiam ſervatur, intereſſendi dumtaxat Choro, & cum cæteris Manſionariis, Cappellanis Acolythis & Clericis canentibus pſallentibuſque adſiſtendi, nunquam vero cum iiſdem canendi pſallendive, etſi nonnullos eorumdem eſſe accepimus, qui aliter ſentientes, a conſcientiæ angoribus agitantur, ex eo quod eapropter ſe non feciſſe fructus ſuos exiſtiment.

Uſus non canendi in Choro inter privilegia recenſeri nequit.

§. 7. Itaque a Te, Dilecte Fili Noſter, poſcimus, & flagitamus, ut non ſolum hujuſmodi abuſum & corruptelam ab Eccleſiaſtica diſciplina abſonam, & Canonicis Ordinationibus, ac noſtræ quoque Conſtitutioni contrariam, penitus evellere & eradicare annitaris, verum etiam ipſos ſuaviter fortiterque admoneas & horteris, ut in poſterum ea, qua decet, & tenentur, reverentia Choro interſint, adſiſtantque, nec non pari pietate, attentione, ac vigilantia, omnino canere, vel pſallere cum cæteris ſtudeant & contendant.

Hortatio ad Patriarcham ut eum abuſum evellat.

§. 8. Deinde iiſdem edicas & notum facias; Nos quemadmodum per haſce noſtras in forma Brevis litteras Tibi declaramus & injungimus, decernere atque ſtatuere, ſicut in eadem Conſtitutione noſtra innuimus, ipſos ſuoſque ſucceſſores Canonicos, Choro quidem intereſſentes adſiſtenteſque, minime vero canentes pſallenteſque, nullo pacto ex Præbendis & Diſtributionibus, facere fructus ſuos, atque adeo reſtitutioni obnoxios eſſe ac fore.

Declaratur Canonicos non facere fructus ſuos, niſi in Choro pſallant.

§. 9. Verum cum iis, qui hac ſuper re, conſcientiæ ſtimulis acti, ad Te confugerint, benigne indulgentes, Tibi facultatem tribuimus, & impertimur, ut ſive per te ipſum, ſive per alios a te deputandos, unuſquiſque Canonicus, qui ſe in canendo ſpallendove in Choro cum aliis defeciſſe animadvertit, (dummodo promittat ſe deinceps omnino curaturum, ut in Choro & præſens adſiſtat, & cum aliis canat, ſpallatque) abſolutionem a culpa, & ſuper omnibus fructibus indebite perceptis diſpenſationem, obtinere poſſit & valeat.

Facultas tribuitur Patriarchæ abſolvendi eos, qui hactenus defecerunt.

§. 10. Cæterum volumus & mandamus, ut nulli eorumdem Canonicorum, qui licet præſens in Choro adſiſtat, tamen minime canat pſallatve, ſuffragentur hujuſmodi indulta ac privilegia, quæ unicuique moderno & pro tempore exiſtenti Canonico, ad tuorum meritorum intuitum, per eaſdem præſentes litteras concedimus, & elargimur.

Neque aliter conceſſis privilegiis gaudere poſſunt.

§. 11. Cæterum te, Dilecte Fili noſter, rogamus & in Domino hortamur, ut iiſdem ſtudiis, quibus Nos, ſupplicationibus tuis inclinati, eoſdem Canonicos novis Apoſtolicæ benignitatis, auctoritatiſque Privilegiis adauximus, noſtris tuiſque rationibus Paſtorum Principi Jeſu Chriſti æterno Judici reddendis ſatisfaciendum cures; & abuſu & corruptela hujuſmodi penitus ſublata, Divinum cultum per Divinæ Pſalmodiæ cantum promovere & augere ſatagas, ut non minus ipſi Canonici, quam Nos ipſi invicem, æternam mercedem a bonorum omnium largitore Deo conſequi mereamur.

Suadetur Patriarchæ, ut omne ſtudium in hoc adhibeatur.

§. 12. Interim cæleſtis præſidii auſpicem, & ſtudioſæ noſtræ ad Tibi gratificandum voluntatis pignus eſſe cupimus Apoſtolicam benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili Noſter, & iidem Canonicis, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. 19. Januar. 1748.

Cajetanus Amatus.

NUM.

Digitized by Google

NUM. V.

S. FRANCISCUS XAVERIUS

Indiarum Orientalium Patronus Principalior declaratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

S. Franciſcus Xaverius ab Indiarum Gentibus præcipue honorandus.

INDIARUM Gentibus Beati Franciſci Xaverii Societatis Jeſu, qui Apoſtolicis charismatibus affluenter decoratus, novarum Gentium Apoſtolus unanimi totius Chriſtiani Orbis conſenſu meruit appellari, prædicatione & miraculis, ex tot tamque diſſitis regionibus Catholicæ Eccleſiæ aggregatis, ut glorioſa ejuſdem merita alacrius venerantes, & relicta ſibi quoque præclara virtutum exempla ardentius imitantes, præſentiſſimum illius in Cœlis apud mirabilem in Sanctis ſuis Deum ſibi patrocinium certo polliceri valeant, ipſum Sanctum Franciſcum novis honorem incrementis colendum, novoque titulo in terris decorandum invocandumque proponimus, atque mandamus.

Inſtantia Regis Portugalliæ, & perſecutio in Oriente deſæviens, eumdem Patronum Principaliorem Indiarum Regionibus dandum ſuadent.

§. 2. Etſi autem pro ſingulari pietate, & incredibili erga res Sacras, Sacroſanctæ Religionis rationes, & Sanctorum reverentiam zelo ſuo, Cariſſimus in Chriſto Filius noſter Joannes Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illuſtris, per dilectum Filium Emmanuelem Pereira de Sampajo Militiæ Jeſu Chriſti Commendatorem, ejuſdem Joannis Regis negotiis apud Nos, & Apoſtolicam ſedem ſupplicavit, ut tanti Indiarum Apoſtoli cultum, & venerationem in terris, quantum Nobis ex alto conceditur, adaugere ſatagamus; ipſa tamen in Sinarum maxime Regno in Chriſtifideles ibi degentes mota, atque in Evangelicæ præſertim prædicationis Operarios ſæviens perſecutio, ut piis laudati Johannis Regis votis ac precibus paterna benignitate obſecundantes, id præſtemus alacrius, vehementer urget & exſtimulat.

Eo Titulo colendus editur, cum Officio Duplici I. Claſſis, & Octava.

§. 3. Itaque, ad majorem Dei laudem, divinique cultus augumentum, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, Sanctum Franciſcum Xaverium Patronum principaliorem ac Protectorem Indiarum, quæ numerantur a Capite *Bonæ Spei* dicto, uſque ad Regna Sinarum, & Japoniæ, eiſque adjunctarum Provinciarum & adjacentium Inſularum, cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ, juxta Breviarii & Miſſalis Rubricas, Sanctis Patronis principalioribus & Protectoribus competunt, habendum, invocandum, & colendum eſſe ſtatuimus, declaramus, atque jubemus. Præterea, ut impoſterum ſollemnis tanti Patroni memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur; volumus, & omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, auctoritate & tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipſius Sancti Franciſci Xaverii dies ſub Ritu Duplici Primæ Claſſis cum Octava peragatur.

De Litterarum perpetuo vigore.

§. 4. Decernentes eaſdem præſentes litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari, ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 5.

Digitized by Google

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præſentium litterarum Tranſumptis, ſeu Exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. De Exemplorum auctoritate.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 24. Februarii 1748. Pontificatus Noſtri Anno Octavo. Dat. die 24. Febr. 174.

Cajetanus Amatus.

FINIS TOMII SEPTIMI.

327215

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google